Radu Petrescu

Matei Iliescu

roman

Editura Eminescu

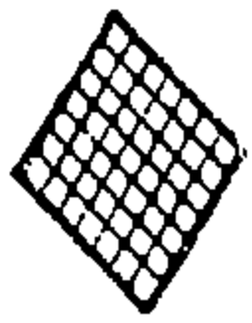

Radu
Petrescu

Matei Iliescu

roman

Ediţia a II-a

Editura Eminescu

I

DE CÎND, ÎNTR-O NEFERICITĂ ÎMPREjurare, părinţii lui Matei Iliescu părăsiseră Bucureştii aşezîndu-se în N., obscur orăşel de provincie, Tudor nu îl mai văzuse pe vărul său de care îl legau amintiri de neuitat şi sentimente adînci. Fu deci grozav de bucuros cînd tatăl său avu nişte treburi în N. şi, cunoscîndu-i sufletul, îl invită să-l însoţească. Dar ce surpriză cînd, împingînd poarta de lemn şi intrînd pe o alee de trandafiri mărginită de tei groşi în scoarţa cărora vîntul mişca uşor mătănii de praf, se află faţă în faţă cu un băiat ca de vreo paisprezece ani, slab, cu ochii întunecaţi şi răi, cu picioarele prea subţiri ieşind din pantaloni rămaşi scurţi, şi care şedea pe vine, cu capul pe jumătate ascuns în pledul cu desene pătrate de pe spate, şi lovea cu nuiaua în flori, azvîrlind în sus petalele lor albe, roşii, zdrobite şi sfîşiate, în timp ce striga cu o voce subţire şi particular neplăcută Aşa ! Cînd îi zări se făcu alb la faţă, le întoarse spatele şi porni în sus pe alee.

— Strigă-l, şopti tatăl lui Tudor, ciupindu-l violent de braţul drept pe care i-l ţinea. Acesta e Matei.

Alergă după vărul său şi îl cuprinse pe la spate în braţe, mai degrabă speriat de a nu fi recunoscut în el nici una din trăsăturile iubite, decît emoţionat de această întîlnire atît de dorită şi pregătită şi cînd, confuz de mina furioasă pe care o făcu Matei, îi spuse, bîlbîindu-se, cine este, surpriza lui Tudor nu mai cunoscu margini căci chipul aceluia se umflă pe moment şi un rîu fierbinte de lacrimi începu să-i curgă din ochi pe piept. La tatăl lui Tudor se repezi cu braţele deschise, plîngînd mereu şi cu o astfel de expresie de dragoste şi recunoştinţă încît el, neputîndu-i găsi o justificare şi rău impresionat şi de scena la care fără voie fuseseră martori cu o clipă înainte, îşi făcu despre nepotul său o impresie defavorabilă.

În timp ce se petreceau acestea şi unchiul lui Matei, jenat de efuziunile al căror obiect era, zîmbea fără să ştie prea bine ce trebuie să facă şi-şi suplinea ignoranţa prin cîteva cuvinte mecanice a căror crudă indiferenţă Tudor o prinse pentru că el însuşi o încerca faţă de aceste lacrimi şi îmbrăţişări ale unui străin şi avu astfel un sentiment de răutăcioasă complicitate cu tatăl său, din capătul opus al aleii înaintă precipitat către ei o doamnă cu părul cărunt în care Tudor recunoscu pe mătuşa lui şi la vederea căreia Matei îşi şterse ochii cu dosul mîinii şi se strădui, fără să izbutească prea bine, să îşi alunge semnele emoţiei şi să-şi recîştige contenenţa normală.

— Băiatul e foarte sensibil, spuse tatăl lui Tudor fratelui său, arătîndu-i pe fereastră pe Matei care, ţinîndu-şi vărul cu mîna stîngă pe după umeri, îl conducea prin micul său domeniu. Păşea repede şi făcea cu mîna liberă gesturi însufleţite.

Domnul Iliescu se posomorî.

— Aşa este. A suportat destul de greu schimbarea din viaţa noastră. Deşi sîntem de patru ani aici, nu se poate împrieteni cu nimeni. Profesorii mi se plîng de sălbăticia lui, pretind că se bate mereu cu copiii la şcoală, că îi insultă. Probabil însă că şi aceia abuzează pentru că Matei este un băiat bun. În general nu poate suferi pe nimeni de-aici. Ei ! exclamă domnul Iliescu părăsind fereastra şi trîntindu-se pe canapea unde fratele lui îl urmă imediat, cu timpul o să-i treacă şi suferinţa aceasta o să-l călească. Să ştii că am trimis vorbă lui Albu să vie astă-seară şi veţi putea discuta ce te interesează.

Lili, spuse el doamnei Iliescu, ce tocmai intra surîzătoare în micul salon, vezi, te rog, ca băieţii să nu stea prea mult pe malul iazului să nu răcească, fiindcă ieri a plouat şi acolo e cam umed. Desigur, se întoarse domnul Iliescu spre fratele său, Matei îl duce acum drept acolo. E într-adevăr un loc foarte frumos, unde-şi petrece mai tot timpul.

— Da, la voi e bine, spuse tatăl lui Tudor, aveţi o curte superbă, adevărat parc, şi un aer care te întinereşte.

— Mi-e teamă totuşi că pentru mine aerul acesta nu e cel mai potrivit, şi fratele lui, care încă de la început îl găsise mult slăbit şi îmbătrînit, dădu din cap cu o îngrijorare pe care o ascunse cerîndu-i detalii despre oraş, povestindu-i cîteva din evenimentele mai caracteristice petrecute în familia lui în ultima vreme.

Băieţii se plimbau prin curte, acum ţinîndu-se de braţ. Lui Tudor îi venise greu să înţeleagă noul aspect şi fel de a fi al vărului său, dar puţin cîte puţin îi recunoscu vechile trăsături, mai ales cînd Matei parveni să-şi stăpînească emoţia, şi răspunse cu grabă drăgăstoasă la întrebările acelui despre oraşul părăsit. Matei îl asculta cu o atenţie avidă însă fără să-şi ridice decît rar ochii din pămînt. Cu vîrful pantofului, în timp ce vorbeau şi se plimbau îmbrăţişaţi, arunca pietricelele de pe jos.

— Am să fug de-acasă ! strigă oprindu-se şi cufundîndu-şi mîinile cu pumnii strînşi în buzunarele pantalonilor prea scurţi. Era înroşit şi obrajii neobişnuit de palizi i se roşiseră violent. Am să vin la Bucureşti, la tine.

— Dar unchiul o să te lase ? Ar fi minunat ! făcu Tudor.

— Nu, dar eu am să fug. Îmi voi găsi acolo un serviciu şi pînă atunci o să locuiesc la tine, dar aşa ca să nu ştie nimeni, să ştim numai noi doi.

Tudor dădu aprobativ din cap :

— Ce copaci mari ai în curte ! Te-ai urcat vreodată în ei ?

— În fiecare zi, îi răspunse Matei ridicînd ochii spre vîrful celui lîngă care tocmai se găseau. Vrei să încerci şi tu ? Hai să ne suim în acesta. De-acolo de sus e o vedere foarte frumoasă.

Invitaţia o făcuse spontan, cu nesfîrşită bunăvoinţă, şi Tudor fu încurcat pentru că nu se căţărase niciodată într-un arbore atît de înalt.

— Să nu-ţi fie teamă, îl încurajă Matei.

Nu ajunseră totuși pînă în vîrf, însă destul de sus pentru ca noul venit să-și poată da seama privind de-acolo că propriu-zis casa vărului său era la marginea orașului și că dincolo de iazul care curgea prin fundul curții, printr-un fel de rîpă ierboasă și presărată cu tufe înflorite, începeau cîmpurile, la marginea cărora, pe după o pădurice lungă, cerul se sprijinea pe dealuri verzi.

— Ce frumos e ! strigă fără să privească la Matei și cu vocea destul de stinsă din cauza oboselii. Ai fost de multe ori pe dealurile acelea ?

— Da, însă mie îmi place mai mult să citesc. Tata m-a învățat italienește și acum citesc o carte cu ilustrații minunate, *Ierusalimul eliberat*. O știi ?

— Nu, răspunse Tudor cu regret, continuînd să contemple priveliștea. Nu putea privi în spate, spre vărul său, din cauză că amețea.

— Am să ți-o arăt, spuse liniștit Matei. Acum să coborîm și să vezi magazia unde mi-am aranjat o ascunzătoare pentru cînd vreau să fiu singur să mă gîndesc.

Coborîșul fu mai greu, pentru că tălpile sandalelor lui Tudor prinseseră luciu și alunecau, așa că Matei trebui să-l ajute.

Ideea de a fugi, nu de lîngă tatăl său pe care îl adora, ci din detestatul oraș, dintre provincialii aceia străini, gălăgioși, veninoși, îi venise de fapt doar în momentul cînd o și comunicase lui Tudor, nu avea rădăcini în el și nici nu o luase prea în serios, la drept vorbind, totuși felul cum vărul lui schimbase vorba îl făcu să-și pară pentru totdeauna abandonat în groapa cu lei în care destinul îl aruncase în urmă cu patru ani pe neașteptate, așa încît doamna Iliescu nu trebui să-l strige de prea multe ori pentru a se grăbi să părăsească malul iazului. Tudor nu observă nimic, locurile acestea atît de noi pentru el îi acaparaseră toată atenția. Dealtfel ciudățenia vărului său îl dispensa de a-l mai urmări și analiza. Se mulțumea cu ce subzista din vechiul Matei și ignora restul, cu toată seninătatea vîrstei sale.

Cînd fură însă în casă și trebui să-i arate cărțile, Matei se însufleți din nou. La cină, așezat la masă vizavi de vărul lui, între doamna Iliescu și avocatul Albu, îi făcea semne vesele cu mîna, apoi îi deschise din nou înainte cărțile, îl puse să le atingă, deschise un volum mare și îi citi de acolo o pa-

gină cu vocea lui subțire deodată emfatică și la rîndu-i, ca să nu tacă, dus de entuziasmul care îl cuprinsese, Tudor începu să-i vorbească despre colegii lui, despre profesori, despre prieteni.

— Eu nu am prieteni ! strigă Matei întrerupîndu-l și ochii lui își recăpătară căutătura cea rea.

Tudor tăcu, neștiind ce să zică, din nou cu sentimentul că se află în fața unui străin.

— Vino să spui noapte bună domnului Albu, care pleacă, spuse domnul Iliescu lui Matei apărînd în ușă în hainele lui negre și privindu-l cu o gravitate în care pătrundea oarecare neliniște.

Matei se prefăcu să nu-l fi auzit, își aruncă un picior peste celălalt.

— Vino, repetă domnul Iliescu, și făcu un pas din ușă către el.

Matei, foarte palid, se ridică și rîse atît de tare și de fals, ca o tragediană fără talent, încît lui Tudor i se strînse inima.

— Dacă vrei tu, spuse Matei urmîndu-și tatăl. Eu nu cred... și aici vocea i se stinse într-o bolboroseală din care Tudor nu mai pricepu nimic.

În salonul care dădea cu o ușă și două ferestre către fundul curții, nu erau decît avocatul și fratele domnului Iliescu. Avocatul era foarte bine dispus și purta la reverul hainei o floare.

Întinse larg mîna lui Matei și-i strigă de zăngănită geamurile, ca și cînd atunci l-ar fi văzut prima dată, sticlind din ochii săi mici în pleoape fumurii și puternic ridate :

— Ce mai faci, tinere ?

— Îl conduc pe domnul Albu pînă la poartă, îi spuse tatăl, nu vrei să mă însoțești ?

Înaintînd prin întuneric pe aleea care se desfăcea în fața lor pînă la poarta dinspre stradă, Matei se gîndea că tatăl vrea să-i vorbească. Știa că probabil îl va mustra și se simțea jenat de scena care va urma cu siguranță și totodată iritat și întristat că tatăl nu se va putea stăpîni să ocolească o scenă inutilă. Îi spuse acest lucru îndată ce avocatul păși dincolo de poartă și îl auzi depărtîndu-se pe trotuarul deșert.

Domnul Iliescu îl ascultă în tăcere, încercînd să-i vadă fața prin negura care îi despărțea.

— Te înșeli, dragul meu, îi spuse. Voiam doar să-ți mărturisesc că nici mie domnul Jean nu mi-e simpatic. Nimeni

de aici nu mi-e simpatic. Tu pari a crede însă că la Bucureşti ai cunoscut altfel de oameni.

— Da, tată, strigă Matei luînd mîna domnului Iliescu. Ce deosebire !

— Oamenii sînt peste tot la fel. Atunci însă noi eram bogaţi, murmură domnul Iliescu. Înţelegi ce vreau să spun ?

Matei îi strînse mîna cu tărie, în întuneric. Tatăl îşi retrase mîna dintr-a lui. Matei spuse cu glas tremurător :

— Aştia sînt atît de urîţi ! Vorbesc atît de tare, se uită aşa de veninos ! Îi urăsc !

— Le dai prea multă atenţie, dragul meu, mai multă decît trebuie şi decît îţi acordă ei ţie, aşa că eşti în pierdere. Dealtfel poate şi tu le apari, ca ei ţie, destul de curios, ripostă domnul Iliescu încercînd să glumească. Trebuie să ne menajăm forţele pentru lucruri mai serioase.

— Dar eu sînt foarte serios, tată ! exclamă băiatul.

Domnul Iliescu oftă.

— Sigur că eşti. Nu eşti însă încă destul de mare. Ascultă, Matei, în viaţă nu interesează prea mult dacă oamenii cu care ai a face sînt sau nu binecrescuţi. Vreau să-ţi spun că nu aceasta este esenţial. E dealtminteri o proastă bună creştere cu care o să ai ocazia a face cunoştinţă şi care este mai odioasă şi mult mai greu de învins decît proasta creştere pură şi simplă. Ai să vezi.

Domnul Iliescu tăcu. Mergeau spre casă, printre teii uriaşi, în întunericul la care lucrau cu micile lor fierăstraie neobosite milioane de greieri. Imitînd gestul mai mult ghicit al tatălui său, Matei îşi ţinea mîinile la spate şi bărbia în piept. Reţinuse totul deşi nu înţelesese în aceeaşi măsură. Ştia foarte limpede însă că tatăl îi vorbise din suflet şi din cauza aceasta îl cuprinsese o bucurie de nestăpînit. Îşi forţa totuşi picioarele să urmeze ritmul lent al celui de alături. Îi era puţină ruşine pentru felul cum începuse conversaţia, cu acele vorbe nesăbuite şi poate că jignitoare, îşi închipuia totuşi că tatăl îl înţelesese şi îl iertase.

Domnul Iliescu era obosit şi oarecum plictisit. Socotea că n-a spus lui Matei ce trebuie şi că, ataşîndu-şi-l mai mult prin tonul celor spuse, nu izbutise decît să-i facă mai mult rău decît bine. Ca să nu sufere mai tîrziu, copiii nu trebuie să aibe, pe cît posibil, decît motive raţionale şi foarte limpezi

de a ține la părinții lor. Înainte de a intra în casă, totuși, s-a oprit și punîndu-i mîna pe umăr îi spuse :

— Nimeni nu poate învăța decît din propria lui experiență, dar e bine să știi că singurul lucru pe care-l ai de făcut este să ți vezi de treburile tale în tăcere, să primești ajutorul care ți se oferă, nu importă de cine, să ajuți, dacă poți, pe cine te solicită și să lași să vorbească despre tine doar faptele tale. Restul e zădărnicie.

Matei îl găsi pe Tudor în pijama, răsfoind pe pat o carte. I ra somnuros dar ținuse să-l aștepte pe vărul lui să-l întrebe despre o mulțime de lucruri care acum, cînd Matei intră în cameră, îi dispărură cu totul din minte, așa că-i spuse surîzînd din pat :

— Tu nu te culci ?

Matei duse un deget la buze și apoi începu să-și scoată repede hainele, căci auzea un pas pe coridor și în ușă apăru doamna Iliescu. Ea îl privi scurt, foarte preocupată, și apoi surîse lui Tudor.

— Va să zică vă este somn, spuse nepotului. Matei se culcă totdeauna tîrziu, dar acum o să ia exemplu de la tine. Să vă sting lumina ? Ei, noapte bună, copii.

— Nu mi-e somn deloc, spuse Matei în întuneric cînd rămaseră singuri. Noaptea este atît de interesantă ! Ție îți place noaptea ?

— Da, foarte mult, spuse Tudor șovăitor.

— Ascultă, nu vrei să ne plimbăm pe celălalt mal al iazului, pe cîmp ? Te-ai plimbat vreodată pe cîmp, noaptea ?

— Nu, răspunse Tudor.

— Nici în pădure ?

— Nu.

— Ai observat că nu departe de aici este o pădure. În zece minute ajungem. Să vezi pomii aceia groși și înalți pe întuneric ! Ce zici ? Ne îmbrăcăm și ieșim încet, să nu ne audă nimeni.

Tudor tăcu cîtva timp neștiind ce să răspundă. Ochii i se închideau. Îl tenta desigur propunerea, însă îi era somn și apoi ce idee să fugi noaptea de acasă și să umbli prin pădure ! Matei era capabil de așa ceva. Îl și vedea rătăcind singur și palid, sub stelele nenumărate sticlind deasupra cîmpiei pustii, și gîndindu-se la lucruri deosebite. Vărul lui se schimbase to-

tuși neînchipuit de mult, nu mai semăna aproape deloc cu cel care fusese pînă acum patru ani.

— Mi-ar place să merg, spuse Tudor cu toată sinceritatea de care era capabil și simțind că fără să știe de ce i se umezesc ochii, dar pic de somn.

— Știi, spuse Matei după un lung răstimp, mi-a părut foarte bine că te-am văzut.

— Și mie, murmură Tudor care, adormind imediat, nu mai auzi sughițurile prin care îi răspunse, după o clipă, Matei, apucat de o nebună poftă de a rîde și neștiind cum să se stăpînească pentru a nu-l jigni.

Timp de cîteva luni după plecarea unchiului și a vărului său, cunoscu liniștea pe care de cînd fuseseră nevoiți să părăsească Bucureștii n-o mai avusese și fu fericit. Amintirile primei copilării, petrecute departe de odiosul orășel de provincie, rămăseseră o muzică abia auzită și pe care o știa în fine fără realitate în afara lui. Fu fericit.

Apoi domnul Iliescu se îmbolnăvi, nu mai putu sau nu mai vru să părăsească patul și, după o agonie altminteri destul de scurtă, muri.

Prietenul familiei lor, avocatul Albu, ajută doamnei Iliescu să se descurce în formalitățile legate de greul moment și, venind aproape zilnic în casa lor, făcu tot ce putu pentru a le abate puțin atenția, ei și orfanului, de la pierderea suferită. Purtarea lui o impresionă cu atît mai mult pe doamna Iliescu, cu cît Jean Albu, care urma să se însoare, amînase căsătoria pentru a nu o face să coincidă prea mult cu decesul celui al cărui prieten se considera. Matei îi suporta acum și mai greu prezența în casa lor, avea impresia că avocatul uzurpă locul tatălui său și încrederea pe care doamna Iliescu o acorda aceluia îl umilea și îl întrista, îndepărtîndu-l de ea.

Sărmana femeie tremura ca nu cumva el să arate prea brutal avocatului și altora antipatia. Matei luă obiceiul de a părăsi pe mama lui ori de cîte ori ea primea vizite. Incetul cu încetul conștiința că a rămas singur pe lume născu în sufletul lui spaima că este sortit să ajungă a se asimila provincialilor din N., devenind pînă la urmă, fără să-și dea seama, asemeni lor. De aceea se singulariză în toate felurile cu putință, deveni agresiv. Ținea un jurnal în care nota vorbele, gesturile și atitudinile ridicule pe care le observase peste zi

în jurul său pentru a ști de ce să se ferească el însuși. Nu-și iertă nici cea mai neînsemnată consonanță cu felul de a fi al lor, gustă din plin bucuriile și chinurile negre ale orgoliului. A disprețui adînc și definitiv pe odioșii lui concetățeni și a se ține moralmente cît mai departe de ei, aceasta fu rațiunea existenței lui. Astfel trecură patru ani. De la mama află în acest timp că la puțină vreme după nuntă Dora Albu îl părăsise pe avocat, apoi că revenise. Și apoi, într-o bună zi, la nu mult după terminarea liceului, doamna Iliescu îi spuse :

— Matei, să vorbim serios.

— Poftim.

Se aflau în salonașul care dădea cu două ferestre spre fundul curții. Printre frunzele pomilor Matei vedea linia albastră a dealurilor de departe. Doamna Iliescu se agita nervoasă pe canapea, neștiind cum să înceapă. Apoi spuse tremurat :

— Jean Albu a ținut foarte mult la tatăl tău.

Matei se strîmbă îngrozitor.

Doamna Iliescu tuși pentru a-și ascunde încurcătura și nemulțumirea, apoi murmură :

— Îi sîntem foarte îndatorați.

Făcu din nou o pauză și ridică ochii să vadă pe chipul lui cum trebuie să continue. Acum își dădu brusc seama că Matei crescuse și fața lui nu mai avea aproape nimic din trăsăturile adolescenței. Doamna Iliescu începu deodată să țipe în vibrații din ce în ce mai acute :

— Și are nevoie de un fel de secretar și i-am spus ieri că poți să-l ajuți tu, pînă pleci la facultate. Te duci la el după-amiaza, cîte o oră-două, nu-i cine știe ce treabă și tot ai tu acum destul timp liber, de ce să nu fii amabil cu el. Ești un băiat atît de inteligent ! — și zicînd acestea izbucni în plîns și-și ascunse fața în batistă, scuturîndu-se toată de suspine.

— Bine, mamă, bine, spuse el într-un tîrziu.

Jean Albu, om de talie mijlocie, se purta acasă într-o haină albastră ieșită la soare. Încăperea în care îi primi avea trei pereți acoperiți cu o bibliotecă de lemn negru între aripile căreia era prinsă o oglindă groasă, dreptunghiulară. O canapea de rips verde și două fotolii completau mobilierul, iar podeaua era ascunsă aproape în întregime sub un covor palid, violet. Doamna Iliescu vorbea cu gesturi scurte scoțîndu-și ades din mînecă batista cu chenare negre cu care la un moment dat atinse trandafirii de pe birou și o petală căzu lîngă vasul în

care erau așezați, cînd aruncîndu-și ochii din întîmplare pe oglindă Matei văzu în încăperea cealaltă, la care ședea cu spatele, o femeie într-o rochie vișinie, mată, cu părul negru înfoiat și coborînd astfel pe ceafă, trecînd repede, ușoară. Purta în mînă o eșarfă albă care ajungea pînă aproape de podea, trase sertarul unei comode acoperite cu o placă de marmură cenușie pe care se sprijinea fotografia unui bărbat în vîrstă, gras și cu obrajii acoperiți de favorite, băgă înăuntru eșarfa, apoi luă cu un gest brusc fotografia și dădu să plece cu ea. În acel moment privirile lor se întîlniră în oglindă.

Iliescu suspină puternic pentru a-i da de înțeles lui Matei că nu numai el, ci și ea tocmai scăpase de o întrevedere neplăcută. În realitate găsise că dimpotrivă totul decursese nesperat de bine căci avocatul fusese reținut și succint nedînd lui Matei ocazia de a se manifesta nepotrivit. Are totuși mult tact, își spuse amintindu-și că nici domnul Iliescu nu acorda în sinea lui o deosebită prețuire avocatului. Matei este încă un copil și nu-și poate da seama de aceasta, iar el era prea supărat și ocupat pentru a fi atent la așa ceva. Și totuși un bărbat fără fineță sufletească și *savoir vivre* n-ar fi primit-o înapoi pe Dora, ar fi făcut un scandal îngrozitor. Și ce delicat a fost cu ea după aceea și cum se poartă cu ea ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic ! Era dealtfel și foarte tînără cînd a luat-o, acum i-au mai intrat mințile în cap.

— Uite, Matei, spuse trecînd prin dreptul unei case elegante, în stil neoclasic, așezată în fundul unui vast gazon și

apărată de stradă printr-un grilaj foarte simplu care se ridica de pe un postament de piatră, aici stau părinții Dorei, judecătorul Teodorescu și soția, oameni fermecători.

— Da, e frumos, făcu el, oprindu-se și privind.

Nespus de mirată de vocea lui liniștită și prietenoasă și de interesul pe care-l manifesta pentru prima dată față de ceva din N., întoarse brusc spre el un ochi cercetător. Pe chipul lui nu descoperi nici o ironie, nici o crispare, la fel de senin și luminos ca largul aer care purta lent de la dreapta spre stînga, pe deasupra casei judecătorului, nori albi, scînteind de raze.

— Aici a locuit ea înainte de a se mărita ? întrebă Matei pornind mai departe.

— Sigur, spuse doamna Iliescu. N-o cunoști pe Dora ?

— Nu.

— A venit de multe ori pe la noi cu bărbatu-său.

— Nu, nu o cunosc, spuse Matei, lipseam de-acasă cînd a venit ea, probabil, dar acum că mi-ai arătat casa cred că am zărit-o aici anii trecuți, dacă ea era.

— Ei, murmură doamna Iliescu, făcîndu-i semn cu cotul, hai repede pe strada aceasta din dreapta.

— De ce ?

Pe trotuar, din direcția opusă, venea către ei un bărbat scund, foarte gras, cu o pălărie cu boruri largi, de vară, pe capul congestionat în mușchii căruia se ascundeau doi ochi albaștri ca două pietricele rotunde și dure. Sub nasul mic o mustață neagră îi acoperea buza de sus și în mîna dreaptă manevra cu precauție un baston.

— A, domnul Antonescu, pronunță încet Matei numele fostului său profesor de geografie, însă fără să apuce în direcția pe care, știind cît îl detestă și spre a-l scuti de o întîlnire penibilă, i-o indicase. Este un om foarte interesant.

Domnul Antonescu își scoase pălăria salutînd pe doamna Iliescu și se opri.

— Ce mai faci ? îl întrebă moale pe Matei în timp ce-i întindea mîna cu o privire mefientă.

— Bună ziua, domnule profesor, îi răspunse îndată acela și apoi așteptă liniștit să ia sfîrșit scurta conversație dintre doamna Iliescu și omul cel gras.

Ploua încă de cu noapte și apa se revărsa pe sticlele ferestrei de parcă ar fi aruncat-o cineva cu găleata, fără înce-

tare, și de pe fereastră se scurgea pe perete, pînă jos, pe trotuarul de piatră care înconjura casa, cu un fîșîit lat și flasc, modelat oarecum însă de bătăile de tobă ale ploii în acoperiș, de foșnetul precipitat și sonor al frunzelor izbite de apă și de pleoscăitul continuu și lung al iazului din fund, pe spinarea gălbuie a căruia milioanele de picături reci cădeau cu mici plesnete și produceau subțiri cercuri concentrice întretăiate într-o țesătură inextricabilă.

— Ce timp ! spuse domnul Iliescu. Ei, cum te simți ?

— Bine, tată, îi răspunse palid.

— Ai emoții ? îl întrebă domnul Iliescu.

— Puțin.

— Pe mine ploaia aceasta mă indispune. Îți zic însă o să-ți distragă atenția de la lucrurile neplăcute și o să te poți concentra. O să te conduc pînă la liceu. Să nu uiți umbrela. Vrei să rămîn cu tine pînă începe examenul ?

— Așa mi-ar place, răspunse Matei, dar ai treabă și nu te reții.

În curtea liceului nu era nimeni în afara unui servitor care alerga spre niște clădiri din fund purtînd pe cap și pe umeri un sac care să-l apere de ploaie. Copiii, cei mai mulți cu părinții lor, erau strînși în holul cel mare, pardosit cu ciment colorat. Printre ei recunoscu pe mai toți foștii săi colegi. Îi privi însă ca pe niște străini. Cîțiva dintre aceia nu vor reuși la examenul de admitere și astfel va scăpa pentru totdeauna de prezența lor.

— Preferi deci să rămîi singur ? îl întrebă domnul Iliescu punîndu-i mîna pe umăr. Nu ți-ai uitat penițele ?

— Nu, cred că pe la unsprezece va fi gata.

— Am să vin să te iau.

Cînd rămase singur deschise cartea de aritmetică. Nu mai avea ce citi în ea, dar așa se izola mai bine. Rumoarea din jur îi făcea rău. Apoi, destul de tîrziu, fură împărțiți în cîteva săli, cîte unul în bancă, și un domn intră și citi textul unei probleme pe care imediat îl scrise, mare, cu creta pe tablă. Afară continua să plouă. În sală, între timp, mai intră un domn, scurt, foarte gras, cu ochi fioroși, cu o mustață foarte neagră. Cel care scrisese pe tablă spuse cîteva cuvinte și plecă. Rămaseră cu domnul cel gras.

— Aveţi două ore, spuse aspru. Nu vă grăbiţi, scrieţi în liniște. Nu-i voie să copiaţi de la vecin. Pe care îl prind îi iau caietul şi-l elimin din examen. S-a înțeles ?

Matei îl privi. Domnul Antonescu, fiindcă el era, se uită în ochii lui cu priviri fioroase. Părea gata să se repeadă asupra celor din bănci să-i strîngă de gît. Matei îl auzi scrîşnind din dinţi.

— Domnule, spuse atunci unul din fund ridicîndu-se timid în picioare, îmi daţi voie să cer lui Avramescu o sugativă ?

Cîtva timp domnul Antonescu se roti printre bănci ca un curcan înfuriat, lovind podeaua cu tocurile pantofilor săi galbeni, apoi se urcă pe estrada catedrei, trase scaunul în dreptul tablei, se aşeză şi dispăru de la genunchi în sus în dosul ziarului. Din banca întîi, Matei văzu că în ziar, cam prin dreptul capului său, erau două găuri. Prin ele licăreau ochii domnului Antonescu asupra celor care, aplecaţi deasupra băncilor, se munceau să rezolve complicata problemă. Cînd privirile lor se întîlniră, ziarul se lăsă brusc în jos şi domnul Antonescu strigă :

— Ce faci, domnule, nu-ţi vezi de treabă ?

Afară continua să plouă.

— Cum a fost ? îl întrebă domnul Iliescu surizînd, cînd se terminâ şi se află din nou în holul pardosit cu ciment colorat.

Plecară amîndoi repede. Continua să plouă. Domnul Iliescu ţinu să treacă pe la cofetărie aşa că în drum spre casă făcură un ocol prin centru şi apoi spuse doamnei Iliescu în timp ce-şi scuturau umbrelele ude :

— Felicită-l, este acum băiat mare, la liceu.

Peste două luni, profesorul îi spuse în clasă, scrîşnind din dinţi :

— Derbedeule !

— Ce om interesant, îşi zicea acum Matei în vreme ce omul cel gras vorbea cu mama lui. Îşi stăpînea bine *materia* şi ţinuta îngrijită i-a dat totdeauna un aer respectabil pe care văd că şi-l păstrează. O mai fi avînd şi acum florile acelea grozave în grădină ? Ce brută scundă şi grasă !

Ultima observaţie nu pornise însă din vreun resentiment, fusese o simplă constatare obiectivă.

Ei, da, întorcîndu-se atunci spre casă, de la cofetărie, sub umbrela pe care ploaia continua încă să răpăie, trecuseră

chiar pe strada aceasta, prin dreptul casei judecătorului, și poate că atunci o văzuse prima dată pe Dora, printre perdelele filfîitoare ale ploii, la una dintre ferestre. Purta o rochie albastru-pal cu mîneci scurte, era intens albă la față și părul negru i se cobora pe umeri, bogat. Părea plictisită, însă foarte puternică și elegantă. O apariție neobișnuită în N., o pasăre de pe alte tărîmuri. El însă își întorsese capul numaidecît și grăbise pasul, nu ajunsese la colțul străzii și o și uitase. Trebuia să dea domnului Iliescu noi și noi detalii despre examenul său și să ocolească neîncetat bălțoacele de pe trotuar sărind cînd într-o parte cînd în alta.

Cum se chema strada pe care locuia domnul Antonescu nu știa nici acum. Știa însă că la nu multă vreme după începutul anului școlar, al primului an de liceu, trecuse pe acolo cu un coleg și acela îi arătase cu degetul de pe trotuar tufele de flori din grădina profesorului. În jurul lor, scînteind în razele de aur roșcat al soarelui care apunea, jucau, bîzîind, albine. Scurt, rotund și fioros, domnul Antonescu dădea ocoale prinre bănci, la școală, ca un bărzăune. Trebuia doar să te ferești de el, atîta tot.

Între timp, profesorul își scosese din nou pălăria și se înclinase în fața mamei lui.

– La revedere, îi spuse lui Matei privindu-l ca de departe cu ochii săi albaștri și duri.

Dădu din cap surîzînd, fără să deschidă gura.

Puteai să-i răspunzi cum trebuie, murmură doamna Iliescu, necăjită. Ce e astăzi cu tine ?

Simțea că Matei, ca și puțin mai înainte la Jean Albu, se purtase convenabil și că domnul Antonescu n-ar fi avut nici un motiv să fie jignit pentru că în salutul acela mutesc, doar din cap, pusese multă amenitate. Tocmai aceasta o intriga însă, nu era obișnuită din partea lui cu așa ceva.

La ultima ei întrebare, care de fapt fusese mai mult pentru sine decît pentru el, Matei se opri și o privi neînțelegînd ce vrea să spună.

La nunta lor n-am putut merge, fiindcă eram în doliu, spuse doamna Iliescu grăbindu-se să revină la ce vorbeau înainte. Le-am trimis o telegramă de felicitări. După cum mi s-a spus și am văzut și în fotografii, Dora era minunat aranjată, însă cam nervoasă. Știa doar toată lumea că nu-l iua

din dragoste și că rezistase destul dorinței judecătorului de a o da după Albu. Avocatul, înțelegi, nu este un Adonis, între ei e o mare deosebire de vîrstă- și ea iubea pe timpul acela nu știu pe cine, mi se pare un ofițer, băiat foarte drăguț, pe care-l chema nu mai știu cum. Ei, cum îl chema ? exclamă doamna Iliescu oprindu-se din nou în loc și încercînd să-și amintească.

— Din cauza lui l-a părăsit pe domnul Albu ? întrebă Matei, distrat, gîndindu-se la altceva.

Cîmpul care se întindea între iazul din fundul grădinii și pădurea pe care i-o arătase odată lui Tudor din vîrful pomului în care se urcaseră ei doi era plin de bărzăuni. Mari, sticloși, onixuri bîzîitoare în aerul de vară, deasupra florilor sălbatice. Pe lîngă capul pădurii trecea una dintre străzile care, de la marginea orașului încolo, se prefăceau în șosele și alergau printre iarbă și semănături spre satele din jur. Într-o zi ajunsese în plimbările lui pe marginea acelei șosele. Șoseaua ducea spre dealuri și se întinse pe burtă în iarbă, lîngă o tufă cu arome tari, uitînd alături hîrtia de desen și creionul. Nori mari încremeniseră în cer, lumina căuta pe marginile lor contururile unor figuri enigmatice. Pe șosea trecură, atunci, patru tineri pe biciclete și în grupul lor o recunoștea, acum, pe fata în rochie albastru-pal de la fereastră și pe tînăra femeie cu eșarfă de adineauri. Cîte lucruri știu așadar despre ea ! exclamă Matei cu o voioșie care-l miră pe el însuși după aceea. Și dacă mă voi gîndi serios am să găsesc, fără îndoială, și mai multe. Însă dacă n-aș fi văzut-o astăzi în oglindă aș fi știut vreodată că știu atîtea ?

Doamna Iliescu tocmai spunea răspunzînd întrebării în legătură cu accidentul de la începutul mariajului lor :

— Nu se știe nimic. A plecat la o rudă a ei din București. Cît despre tînărul acela, ofițerul, cred că n-a avut nici o legătură cu fuga ei, dar tocmai atunci își petrecea și el concediul undeva în țară și cum absența amîndurora din oraș a cam coincis, s-ar putea să mă-nșel ori poate n-a fost nimic ; dealtminteri Albu o vizita des la ruda la care se refugiase și după cîteva săptămîni după plecarea Dorei s-a întors cu ea și de atunci sînt buni prieteni.

— Prieteni ? întrebă Matei atît de încet încît doamna Iliescu nu înțelese. Noțiunea i se păruse multă vreme monstruoasă, acum îi părea absurdă și cuvîntul jignitor. Totuși, își spuse, mi-ar place să fiu prieten cu ea. O revăzu, așa cum o zărise acolo, în oglinda dintre aripile negre ale bibliotecii, și o încîntare pe care nu o mai încercase niciodată puse stăpînire pe el. Ce plăcere să stea împreună de vorbă despre o mie de nimicuri importante ! Prezența ei ar popula spațiul dintre ei doi cu forme și culori în masa cărora vorbele ar circula ca niște minuscule baloane argintii al căror joc ar fi dominat de crepusculul ochilor ei. Ofițerul acela ar fi tare departe de gîndurile lor, deși faptul că totuși el exista, sau existase, este destul de trist, tot atît de trist ca și realitatea incontestabilă a soțului.

Călătoria fusese obositoare și tristă căci noaptea venise repede. Plușul albastru de pe banchetă era plin de praf și mirosea a fum. Gări mici, slab luminate, alunecau în urmă, în întuneric. Din cînd în cînd un snop gros de scîntei venea din față, de la locomotivă, trecea pe dinaintea vitrinei de sticlă a compartimentului și se resfira departe pe cîmpurile negre stingîndu-se ca și cînd ar fi fost înghițit de o apă neagră. Vaca de fier care alerga cu vagoanele după ea alunecînd și zdrăngănind într-un ritm monoton și adormitor speria uneori întinderile cu un muget care pătrundea desigur pînă la îngeri. Capete bolovănoase și repede alungate în urmă de demonul blînd al vitezei se învăluiau alteori pe fereastra lată pipăind-o cu degete de fum și privind spre cei din compartiment cu ochi orbi și avizi.

— Am ajuns, spuse domnul Iliescu ridicîndu-se să ia valizele din plasă.

Ușa se dete în lături și intră un hamal cu halat albastru. Domnul Iliescu coborî fereastra și făcu semne unui bărbat care aștepta pe peron. Era lume multă, însă gara, cu umbrela ei de sticlă pe schelet de fier, cu automatul Stollwerck pentru caramele și cu zidurile netencuite, era săracă, insuficient luminată. Din dreapta și din stînga peronului venea răcoare de la niște sălcii stufoase, ori salcîmi. Cînd coborîră, domnul căruia i se făcuseră semne înaintă spre ei și sărută mîna doamnei Iliescu. Pe el nu-l observă. Dealtfel toți erau grăbiți să prindă trăsurile. Trăsurile, cîte mai rămăseseră, aș-

teptau în spatele gării, într-o piață rotundă înconjurată de castani atît de înghesuiți unii într-alții și atît de frunzoși încît nu lăsau să se vadă nici o casă și Matei avu senzația că a picat într-o pădure. Peste castani licăreau stelele. Înțelese că domnul acela se cheamă Albu. Știa că au plecat pentru totdeauna din București, însă deocamdată călătoria aceasta cu trenul și apoi cu trăsura pînă la casa din cealaltă parte a orașului era doar o excursie, o scurtă aventură pe un tărîm necunoscut, la capătul lumii. Ședea pe banchetă cu spatele la birjar, alături de domnul Albu și avînd în față pe părinții lui, ale căror fețe nu izbutea să le distingă din cauza întunericului. Valiza dintre picioare îl jena. Două trăsuri trase de cîte un cal și ai căror birjari, nelămuriți în noapte, se deșirau parcă pînă la stele, îi depășiră. Una alerga aplecată pe-o parte, aproape zgîriind caldarîmul cu scara, din pricina încărcăturii mari. Domnul Albu vorbea fără oprire, dînd celor din fața lui amănunte despre casa care-i aștepta, despre persoana cu care domnul Iliescu urma să se întîlnească neîntîrziat în vederea serviciului la bancă.

— Casa e foarte comodă și are o grădină frumoasă, adăugă avocatul.

— Așa cum ai văzut și tu, murmură domnul Iliescu soției sale. Cred că Matei a adormit.

Nu dormea. Încerca să ghicească proveniența unor sunete curioase, răsunînd puternic și pe un front larg în spatele lui, probabil la mari distanțe, un sunet asemănător cu acela al frecării apăsate, între ele, a unor bile de porțelan gros. Apoi își dădu seama că sînt broaștele și se întrebă dacă broaștele veghează la capătul lumii ori populează, tot atît de numeroase ca stelele, spațiul, acum atît de apropiat și parcă din ce în ce mai apropiat, de dincolo de lume.

Trăsura opri în fața casei. De fapt, din cauza teilor, casa nu era prea vizibilă. Birjarul își aprinse o țigară. Lîngă poartă lumina un bec electric, de pe stîlpul telegrafic. În lumina aceea distinse mai lămurit fața domnului Albu, aproape rotundă, grasă destul, necăjită. Altfel de om. Matei simți că i se strînge inima. Domnul Albu seamănă oarecum cu profesorul de geografie, care însă vorbește mai puțin. La două luni după începerea liceului, domnul Antonescu îi strigase Derbedeule ! Nu-și aducea aminte de ce, fusese probabil

o abatere de la disciplină. Ba dumneata eşti un derbedeu, îi răspunse violent, însă fără cuvinte. Mai tîrziu descoperi că domnul Antonescu nu dă cuvîntului aceluia nici o semnificaţie, era doar unul dintre cele două-trei apelative cu care se adresa, în orice împrejurare, elevilor. Între derbedeu, măgar şi dobitoc nu făcea nici o deosebire. Totuşi cuvintele sînt cuvinte, chiar dacă cel care le întrebuinţează nu se gîndeşte la ele, şi Matei, de cîte ori îşi amintea pe cel aplicat lui de domnul Antonescu, îngălbenea de furie. Atunci domnul Antonescu îi remarcă paloarea de pe obraz şi decolorarea subită a ochilor şi fu foarte plicticisit. Însă avocatul era prima persoană din N. cu care făcuse cunoştinţă şi, cum fusese într-un moment cînd nu realizase încă faptul ireparabil al plecării din Bucureşti şi îşi părea într-o excursie de noapte pe tărîmuri necunoscute, ar fi putut spune tot atît de bine despre el că era ultimul om de la Bucureşti pe care îl văzuse. Nu fusese chiar ultimul, ultimul fusese Tudor. Cînd venise Tudor, însă, îl despărţeau deja patru ani de prima sa copilărie, de ţărmul feeric, şi acum legendar, din care fusese rupt cu brutalitate într-o bună zi şi tîrît foarte departe.

Din vîrful pomului aceluia Tudor în definitiv ar fi putut zări foarte bine şoseaua. Ieşi din oraş pe Calea Tîrgului şi, păşind peste pod, te afli deodată în cîmp. De-a dreapta şi de-a stînga sînt lanuri de porumb care din avion se văd desigur foarte curios, ca o perie cu cuie. Cînd mergi încet pe lîngă ele, pe jos, porumbii, cu aripile lor verzi lăsate în jos, cu părul lor blond şi cu aspectul cuirasat al trupului drept, par o mare oaste de îngeri. Însă dacă le treci repede pe dinainte, cu bicicleta de pildă, atunci trupurile vegetale aleargă înapoi, lipindu-se unul de celălalt şi, încetînd de a mai exista individual, se prezintă ochiului ca o lungă şi simplă eşarfă de mătase auric desfăşurată sub norii albi. Miroase a piatră albă şi a soare. Puţin praf se desface diafan de sub tălpile unui om care trece pe şosea cu un coş. Florile tufişului de la marginea şoselei, sub care s-a aruncat, nu au miros, au doar culoare, o culoare roşie aprinsă. Florile sînt foarte mici. Părul Dorei fluturînd la spate din cauza repeziciunii cu care alerga pe cele două roate. Spiţele roatelor se roteau argintiu. În noaptea sosirii lor în N., avocatul nu-i făcuse nici o impresie, aproape că nici nu-l văzuse la faţă, în

orice caz nu era în momentul acela, ca și orașul întreg, o prezență străină. Matei admise că Dora ar putea avea o legătură cu *acel* domn Albu nu și cu celălalt, care își făcuse apariția a doua zi în salonul lor, cu o floare la butonieră și vorbind foarte tare. Poate că nu mai tare decît restul lumii și poate că spațiul din N. avea o acustică specială, în orice caz fața domnului Iliescu tresărea cîteodată ascultîndu-l, exact atunci cînd și lui Matei i se părea că vocea avocatului urca foarte sus aruncînd parcă spre nori, asemeni vechilor locuitori ai acestui pămînt, săgeți care nu ucideau însă decît liniștea. Dar acum, cînd fusese la el cu doamna Iliescu, Matei constatase cu surprindere că avocatul poate vorbi și normal. Bizar. Nu se îndoia că și tatăl său făcuse această descoperire, de aceea probabil era atît de indulgent.

Cu puțin înainte de a se îmbolnăvi, fusese chemat la liceu. Se întîmplase ceva. Domnul Antonescu îl surprinsese în recreație pe Matei bătîndu-se cu un coleg. Intră în cancelarie întîi domnul Iliescu, pentru a i se explica evenimentul, apoi servitorul îl chemă și pe el, care aștepta în fața ușii, pe sală. Domnul Iliescu și profesorul de geografie stăteau, gravi, într-un colț, lîngă fereastră. Veni și directorul, domnul Bazil. Acesta din urmă era destul de distrat, plictisit se vede.

— Ei bine! spuse domnul Iliescu privindu-l drept în ochi.

— Se poartă cum nu trebuie cu colegii lui și cu superiorii, este un rău exemplu, spuse profesorul.

— Așa? se miră domnul Bazil. Așa? De ce, băiețaș? Domnul Iliescu îl privea cu mîinile la spate.

— Domnilor, l-am prins cum îl bătea îngrozitor pe Ionescu în spatele lemnelor. Trebuie să intervenim cu toată asprimea, strigă profesorul.

— De ce îl băteai, băiețaș? îl întrebă domnul Bazil căutînd ceva din priviri prin cancelarie.

— M-a înjurat, mormăi el către tatăl său. Crezu că pe fața lui obosită trecuse un zîmbet.

— A, te-a înjurat, care va să zică! izbucni domnul Antonescu. Și tu, atunci, te-ai năpustit la el cu palmele și cu picioarele!

— Da, spuse cu silă Matei.

— Și de ce, mă rog? Nu puteai să vii să-mi spui mie, la ora de dirigenție? Ochii lui albaștri, pietroși, erau foarte răi în acest moment.

— Nu-mi place să reclam, spuse Matei, și a fost mai simplu...

— Să procedezi ca un derbedeu, nu-i așa ? îi tăie vorba, spumegînd, acela.

Era a doua oară cînd îi adresa cuvîntul cu care era de-altminteri nespus de darnic.

Domnul Iliescu ridică nasul în sus de parcă un miros rău i-ar fi lovit nările și spuse repede :

— Vezi și tu, dragul meu, că n-ai făcut bine. Acum du-te, eu mai rămîn puțin aici — și îi surîse.

— Da, du-te, băiețaș, spuse și domnul Bazil, întinzîndu-i mîna și strîngîndu-i-o cu prietenie. Și altă dată nu-l mai bate pe Ionescu.

— De ce ești așa verde ? îl întrebară arzînd de curiozitate colegii, strînși lîngă ușa cancelariei. Ce ți-au făcut ăia acolo ?

— A, nimic, răspunse tremurînd și clătinîndu-se. M-au felicitat călduros. Apoi făcu brusc stînga împrejur și deschise ușa cancelariei. Domnul Iliescu vorbea, în același loc, cu profesorul și cu directorul. Imposibil. Trase ușa la loc și porni spre clasă cu colegii droaie după el.

— Ce ai, mă ? Ce ți-au făcut, Iliescule ?

— Nimic, nimic, murmura. Avea un gol enorm în stomac și din cauza aceasta îi tremurau mîinile. Știa pînă în fundul sufletului că domnul Antonescu îi putea zice mereu derbedeu și că nu-i putea răspunde nimic, deși pentru cuvîntul acesta ar fi trebuit să-l ucidă. Apoi leșină.

De atunci profesorul de geografie începu să se supravegheze, adoptă chiar un fel de politețe protectoare și din cînd în cînd, întîlnindu-l pe stradă, de exemplu, între patru ochi, îi spunea blînd și cu admirație :

— Te-ai cuminți, domnule ! — și-i împărtășea în continuare cîte ceva despre orice.

— Este nebun sau prost ? îl întreba Matei pe domnul Iliescu. Însă cum acesta murise, își imagina că tatăl său îi răspunde, punîndu-i mîna pe umăr :

— Nu știu, dragul meu. Unii oameni se prostesc din cauza nebuniei și poate că așa i s-a întîmplat și lui. Dar despre asta o să-ți dai seama mai tîrziu, dacă te va mai interesa.

— Găsesc între el și avocatul Albu o asemănare fizică, spunea Matei mai departe, ceea ce îți va explica în parte antipatia mea pentru prietenul tău.

— Ce exagerare ! exclama domnul Iliescu după o clipă de tăcere: Jean Albu nu mi-e prieten. El a avut față de mine cîteva obligații pe care, cînd a trebuit să ne stabilim în N., și le-a onorat. Dealtminteri și după ce ne-am instalat aici am avut ocazia să-i fac unele servicii, prin legăturile mele de la București. Așa că vezi. Despre asemănarea lui cu profesorul nu pot să am o părere, pe acela aproape că nu-l cunosc.

— Știi că domnul Antonescu a spus despre mine un cuvînt îngrozitor. Mă întreb dacă nu cumva avocatul, în virtutea asemănării, este foarte dispus nu să-mi adreseze același cuvînt, ci să-l gîndească în legătură cu mine.

— Despre tine, îl contrazicea blînd domnul Iliescu, nimeni nu poate gîndi decît că ești un tînăr serios, destinat unor grele încercări și care încă nu știe că nu toate nimicurile trebuie luate în tragic.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Dumnezeule ! ce-ți pot răspunde ? Prin mintea oricui pot trece despre oricine ideile cele mai absurde. Nu îți ascund bineînțeles că Jean Albu stimează doar pe oamenii care cîștigă bani mulți sau care-i pot ajuta lui să cîștige bani mulți.

Atunci cum poate fi Dora prietenă cu el ? se gîndi Matei în legătură cu ce îi spusese doamna Iliescu. L-a și părăsit, după ce nu și-a putut convinge părinții să n-o mărite cu dînsul. Soarta ei seamănă cu a mea, și ea trebuie să respire într-un aer care nu-i aparține și, cine știe !, așteaptă ceva care să o salveze, se pregătește poate, ca și mine, pentru acel moment. Și se văzu strîngîndu-și cărțile, hîrtiile, hainele, pornind-o spre gară și lăsînd tot mai departe în urmă acel oraș pe care dealtfel nici nu-l cunoștea și nici nu dorea să-l cunoască. În Gara de Nord cobora cînd toate luminile se aprinseseră și, deodată, toată ființa lui adevărată, ascunsă și chinuită atîți ani, se desfăcea largă, bogată. Dora avea rude acolo și le vizita, după cum îi spunea doamna Iliescu, destul de des, venind să-și facă toalete la o mare casă de mode, și poate că ar întîlni-o. Dar pentru ea Bucureștii însemna desigur altceva decît pentru el, pe bulevardele pe care el ar trece retrăind cu putere substanța timpului cînd încă nu le părăsise și aspirînd semințele bune ale viitorului, ea ar regăsi fantoma neliniștită și tristă a preumblărilor cu acela al cărui nume scăpa doamnei Iliescu și pe care îl iubise. Și este po-

nului să nu sufere atît datorită faptului că soţul ei este o per soană trivială, cît pentru că îl iubea pe ofiţerul acela — sau îl iubise mai degrabă, dacă acum este *prietenă* cu domnul Albu. Nu o jignea vulgaritatea lui, căci altminteri cum ar fi putut fi *prietenii*? Dar atunci, strigă Matei în sine, înseamnă că ea însăşi este vulgară. Nu, chiar aşa nu, îşi spuse, dar poate că, tot frecîndu-mă cu ei, am început să semăn cu aceşti oameni pe care îi disprețuiesc de vreme ce una de-a lor m-a putut emoţiona în felul acesta. Clătină din cap şi-şi strînse tare buzele. Nu, nu-i asta, îşi spuse revăzînd în minte jurnalul său de acasă ascuns cu multă grijă pentru ca indiscreţia doamnei Iliescu să nu-l descopere. Nu-i asta. Însă, cel puţin pentru ziua de astăzi şi pentru încă o săptămînă de aci înainte, ce făcea preţul existenţei mele nu mă mai interesează, îmi pare şubred, zadarnic şi fals.

Fu înspăimîntat şi se simţi ridicul. Imaginea Dorei, privindu-l cu ochi lungi şi verzi în care surpriza şi jena dispuseau de lumini, îi răsări însă imediat în minte, din nou, şi în timp ce doamna Iliescu vorbea mai departe, fără să observe ce se întîmplă cu el, fericită că e ascultată, combătea pas cu pas farmecul care îl invada tot mai mult, din tot mai multe direcţii, umilit şi îngrozit că trebuia să se renege şi să cedeze. Apoi îşi evocă intenţionat figura ei ca să-i găsească defecte detestabile, împrumutate de la alţii, şi ca să sfîrşească biruit de dulceaţa visului de a fi alături de ea, de a-i poseda trecutul şi viitorul, de a-i aspira parfumul rochiilor. În fine, doamna Iliescu băgă de seamă că vorbeşte singură.

Iar s-a indispus, îşi zise cu necaz. Ce-o fi cu băiatul acesta? Şi la cină, pentru a-l interesa, îi povesti o anecdotă care circula despre Dora şi potrivit căreia avocatul îi satisfăcea toate dorinţele însă nu putea renunţa la nevoia de a avea mereu sub ochi fotografia tatălui său, bătrînul domn Albu, şi Dora nu putea suferi fotografia aceea şi o lua mereu de pe consola unde o ţinea el şi o arunca într-un sertar. Dar ce-ai păţit, Matei? strigă cînd în locul efectului pe care-l aştepta în ochii lui apărură lacrimi. Matei se ridică în grabă de la masă şi se închise în camera lui. Cînd rămase singur, cînd în faţa hîrtiilor, a cărţilor şi a tablourilor sale nu mai încercă decît emoţia că ar fi posibil ca şi ea să le privească, presărînd asupră-le polenul privirilor ei, spaima îi reveni. Sub

finele licăriri, ca sub o crustă subţire şi friabilă, clocotea necunoscutul, arbitrarul şi haosul. Deschise fereastra.

Hercule călca peste Coroana borcală, bătut de săgeţile verzi, galbene, albastre sau roşii; ori albe ca gheaţa ale stelelor. Brazii, teii, nucii, plopii, castanii şi tufele de liliac şi trandafir ce transformau acea parte a oraşului într-o adevărată pădure foşneau, între ele stăpînea umbra groasă. Pe pieptul copacilor cîteva frunze se frămîntau şi luceau deodată de sus în jos, ca picături luminoase ale unei cascade repede stinse. Un nor lunecă printre stele, se risipi şi auzi moara de apă, apoi broaştele din iazul apropiat. Stelele, copacii, parfumurile, lumina şi umbra şi sunetele nopţii îi părură imediat aburul respiraţiei ei pe oglinda rece şi imensă a spaţiului.

Dacă centrul existenţei mele, îşi zicea, s-a putut schimba într-o clipă atît de grozav, cine garantează de durabilitatea situaţiei celei noi? Îndepărtarea de mamă-sa, de colegi şi de toată acea lume odioasă, cu toate bucuriile şi durerile pe care le atrăsese pentru el, fusese deci absurdă, însă la fel era şi constatarea aceasta pentru că ce o provoca nu avea deloc mai multe şanse de permanenţă. Nu mai înţelegea nimic. Adormi spre ziuă, frînt de oboseală, pradă unei agitaţii tăcute şi morocănoase.

III

LI BINE, SE ÎNTREBA A DOUA ZI, ÎN-
tins pe spate la malul iazului, cu mîinile încrucișate sub cap și cu picioarele atîrnînd deasupra apei, ce s-a petrecut ieri cu mine ? Nu cumva am înnebunit și voi sfîrși ca bietul domn Antonescu ? Am motivele mele, foarte serioase fără îndoială, de a-mi displace acești oameni și de a aștepta cu nerăbdare să nu-i mai văd. Aceasta nu înseamnă totuși că doamna Albu este fortamente o mică cretină, în ciuda ofițerului aceluia și a ilustrului ei soț, și nici că faptul că mi-a plăcut și că-mi place și acum cînd o revăd în minte trebuie să fie neapărat în ce mă privește un semn de decadență intelectuală și morală. Urăsc orășelul acesta, nici discuție, pentru că el este locul exilului meu și pentru că este alcătuit din foștii mei colegi și din oameni tot ca domnul Antonescu și Albu, dar poate că și ca îl urăște și poate că, mai știi ?, nici domnul Antonescu nu se simte bine aici. Nu, își zise enervat deodată și întorcîndu-se în iarbă cu spatele în sus pentru ca prin această

mișcare să scuture gîndurile inoportune, nici așa, pentru că în cazul acesta nu mai e nimic sigur și totul devine iar, cum mă speriam azi-noapte, absurd.

La 6 după-amiază, intră în curtea avocatului. Ea ședea, ascunsă de stradă după o salcie plîngătoare, pe un scaun de trestie și tricota. Pe măsuța rotundă și joasă erau gheme de mătase, o foarfecă de unghii și o carte fără coperte. O salută cu o plecăciune înțepenită de emoție, căci nu se așteptase deloc să dea peste ea acolo, și o întrebă de domnul Albu. În acel moment se deschise o fereastră și avocatul strigă cu o voce care i se păru aspră și antipatică :

— Dora, ține-l puțin cu tine pe domnul Iliescu. Sînt gata numaidecît.

Ea își întoarse privirile spre Matei și după o clipă îi surîse și îi spuse :

— N-aș fi crezut că madam Iliescu are un băiat așa mare.

Ce caut aici ? se întrebă consternat. Îmi vorbește ca la școală. Se întoarse pe călcîie și făcu un pas către poartă, apoi mai făcu un pas, de astă dată înapoi, și se așeză fără să aștepte vreo invitație în fotoliul de trestie din fața ei și spuse privind-o drept în ochi și fără să observe că obrajii aceleia se coloraseră puternic în roșu :

— Mama mi-a spus că ați vizitat-o. Mi-ar fi plăcut să vă cunosc cu ocazia aceea.

— Și de ce nu-ți place să mă cunoști cu ocazia aceasta ? spuse încercînd să rîdă.

— Pentru că acum am fi prieteni vechi, spuse Matei foarte firesc. Nu cunosc propriu-zis pe nimeni aici. Dumneata cunoști multă lume ?

— Da, spuse Dora, luminoasă.

— Și-ți plac oamenii de aici ?

— Nu m-am întrebat niciodată. Lili mi-a spus că nu prea ieși.

— Da, nu prea, murmură Matei. Însă începînd de astăzi o să vin aici în fiecare zi.

— Jean e foarte ocupat, veți avea mult de lucru voi doi, spuse Dora și reîncepu să tricoteze.

Andrelele, repede mișcate de degetele lungi cu unghii roz, dădeau sclipiri scurte ce-i reverberau pe obraz, pe pleoapele coborîte. Apoi își ridică ochii mari și verzi la el și lui i se muie fruntea, vederea i se turbură și mîinile îi tremurară. Și

le ascunse în buzunarele hainei. Ea spuse foarte simplu părăsindu-și lucrul în poală :

- Îmi pare bine că n-ai plecat. Bonjur, madam Trofin, salută apoi pe o doamnă cu părul alb care apăruse dinspre poartă, de după salcie, însoțită de o tînără brună, cu aparențe sportive. Matei se ridică și Dora îl prezentă noilor sosite.

Domnișoara Trofin terminase, ca și Matei, ultima clasă de liceu, îi puse îndată întrebări despre foștii profesori și colegi, la care răspunse cu bunăvoință din cauza apropierii Dorei — al cărei chip însă își pierduse deodată strălucirea. Părea plictisită și de la un moment dat, îngrijorat, Matei nici nu mai urmări vorbele colegei sale, aruncîndu-și mereu privirile către ea.

Urmară apoi două ore de lucru cu avocatul, în biroul acestuia. La început nu înțelese despre ce este vorba și ce avea să lucreze acolo căci oglinda din încăperea alăturată, spre care și de astă dată ușa rămăsese deschisă, îi atrăgea privirile și toate gîndurile. Se silea totuși să ascundă celui care îi vorbea lipsa sa de atenție și astfel avu sentimentul că greșește față de acela, se rușină, apoi toate acestea îl mîniară, căci le socoti nedemne. Dacă n-aș fi întîlnit-o pe ea, își zise, n-aș sta acum ca un hoț prins printre găini în coteț. Însă iar îna grăbea cu acuzații fără rost. Făcu un efort și ascultă explicarea avocatului. Trebuia deocamdată să claseze și apoi să copieze o mulțime de vechi. Avocatul era într-adevăr, acasă, mult mai puțin crispat și țipător. Aici respira același aer cu ea, prezența ei îl moderează și îl face suportabil. Încă puțin și o să i placă plin de calități ! exclamă în sine, aproape rîzînd. Pe biroul lung și negru acoperit cu o groasă placă de cristal era vasul gălbui ca floarea de tei, plin cu trandafiri, și alături petala scuturată de ieri împrejurul căreia, pe cristal, praful imprimase o urmă ușoară. Încăperea alăturată avea către salcia Dorei o fereastră deschisă, totuși vocile celor din curte nu răzbăteau pînă aici, neputincioase să escaladeze bariera de aer care le despărțea de urechea lui. În birou stăpînea, acum își dădea seama, o dezolare indefinibilă, de grădină pustie, deși avocatul continua să-i vorbească explicîndu-i ce are de făcut.

Înțeleg.

- Nu este greu, spuse avocatul, însă foarte anost și cere multă atenție. Asta e grozav, domnule, să dai toată atenția

unor lucruri plictisitoare! Cu timpul, desigur, te obișnuiești, unora începe chiar să le placă. Te-ai hotărît la ce facultate te vei înscrie?

— La medicină, spuse Matei.

— Medicina? A, frumos! exclamă domnul Albu privindu-l cu atenție. Evident însă că se gîndea la altceva.

— Dar și profesia dumneavoastră este interesantă, spuse Matei.

— Avocatura? A, da! Depinde... În împrejurările actuale, spuse avocatul cu o surprinzătoare lipsă de afectare, un om în situația mea trebuie să facă avocatură. Am moșie, fac politică, toate acestea se leagă. Dar în definitiv orice profesiune, dacă te și ajută să cîștigi destui bani, este interesantă.

— Pledați? îl întrebă Matei.

— Uneori, cînd se ivește ceva serios. Nu m-ai auzit niciodată. Dacă vrei, am să te anunț cînd va fi o ocazie.

— Bănuiesc că e pasionant să vorbești pentru a convinge, spuse Matei privindu-l cu ochi mari. Efortul de a părea interesat de ce îi spunea avocatul începu să-l oboseacă și să-l irite. Domnul Albu părea că are gust de vorbă, gata pus pe confesiuni de ordin profesional.

— La început, spuse el, cînd ești nou în meserie, este mai degrabă penibil, nu-i așa? Apoi începi să știi care sînt argumentele la care cei ce judecă sînt mai sensibili, cum să le folosești pentru a obține cu ele cel mai mare efect și alte o mulțime de lucruri de acestea. Adaugă și că, într-un timp și loc dat, cam toate cazurile de care te ocupi merg într-un anumit sens. Înțelegi? Ei, și în fine atunci ești liber să vorbești. Bineînțeles, dacă ai cui. Judecătorul Teodorescu, de pildă, socru-meu, este un bărbat foarte priceput și fin. Celorlalți este zadarnic să le dai mărgăritare. Dar și el, acum că a îmbătrînit, e cam plictisit.

Ascultînd, Matei încerca să și-l închipuie în robă și simți răcoarea umedă și dezolată care-și imagina că umple sălile tribunalului. Avu o senzație de părăsire și frig, ar fi fost gata să-și pună pe umeri vechiul său pled cu desene pătrate. Întinse mîna pe birou și luă petala de trandafir. Se fanase puțin, de ieri, însă țesutul ei animal era încă bun la pipăit, ca un obraz. Avocatul își încrucișase mîinile pe cristalul gros, ca o apă înghețată. Privindu-i-le, se întrebă dacă o mîngîie pe soția lui pe obraz și oglinda îi întoarse o față palidă și

ascuțită și o căutătură întunecată și rea, de nerecunoscut. Departe, pe stradă, trecea un copil bătînd gardurile cu o nuia. Cînd se întorceau de la școală, cu ghiozdanul prins în curele pe spate ca o raniță, întrebuințau riglele drept nuiele, pentru aceeași treabă, transformînd gardurile în aristoane. Era spre prînz, lumină multă peste zidurile albe ale blocurilor, peste lumea care forfotea pe amîndouă trotuarele, și tufe groase de liliac în cîteva curți. La un colț de stradă vîntul umfla praful de pe trotuare răsucindu-l o clipă ca pe o sutană în altarul albastru al cerului. Ar recunoaște acum pe vreunul din cei de atunci ? L-ar putea desprinde din masa informă ?

— Firește, să fii avocat în capitală e altceva ! afirmă energic domnul Albu, surîzînd imediat cu scepticism totuși încurajator.

Matei dădu aprobativ din cap și-și privi degetele între care zdrobise petala de trandafir. Dacă nici pe Tudor nu-l recunoscuse imediat ! Și totuși, de cînd se despărțiseră nu trecuseră decît patru ani. Domnul Iliescu uitase să-i anunțe sosirea vărului și a unchiului. Întorcîndu-se de la gară, unde-i conduseseră la plecare, domnul Iliescu îl întrebase :

— Cum ți s-a părut Tudor ? Nu l-ai mai văzut de mult.

— Îmi pare rău că a stat atît de puțin.

— Ați crescut, amîndoi, foarte mult în acești patru ani, spuse domnul Iliescu.

- Nu mi-am dat seama, dar așa trebuie să fie, căci în primul moment nu l-am recunoscut.

– Poate că nici el nu te a recunoscut.

- Da, nici el.

Veți fi avut atîtea de vorbit ! exclamă domnul Iliescu dîndu-și din cap.

A, nu prea, răspunse Matei și își zise că întîlnirea cu Tudor fusese chiar destul de rece, fiecare făcînd eforturi de a regăsi pe celălalt însă fără să primească răspuns, probabil pentru că se adresa greșit. Gîndul acesta îl întristă. În dreptul prefecturii se întîlniră cu avocatul Albu și, absorbit în ideile lui, nu luă act de prezența aceluia, în așa fel încît avocatul îl felicită pe domnul Iliescu pentru mina bună a fiului său. Domnul Iliescu surîse. În definitiv este foarte posibil ca în privirea pe care Tudor o schimbase cu tatăl său cînd el începuse să plîngă să fi fost o mirare ironică. Se crede că cei care plîng nu văd din cauza lacrimilor. Lacrimile însă nu erau

provocate decît indirect de prezența lor, astfel încît privirea aceea răutăcioasă pe care o schimbaseră fusese oarecum nemotivată. Atunci însă doar o înregistrase, pentru a o uita imediat ; acum o judeca. Tudor și tatăl lui veneau din lumea aceea. Lacrimile fuseseră pentru lumea din care veneau. Sau și pentru a le distrage atenția de la trandafirii loviți cu nuiaua. Regretabilă eroare, probînd, poate, că domnul Iliescu avusese dreptate și că oamenii sînt peste tot la fel — dintr-un punct de vedere. Dar nu acel punct de vedere este cel mai al meu, conchidea Matei. Și acum ce simțea pentru Dora îl împingea, laș, să simuleze pentru ocupațiile avocatului un interes pe care nu îl avea. Dacă ar fi știut, Jean Albu ar fi vorbit mai puțin. Dar dacă știe că pe Matei nu-l interesează ce spune și totuși, fără ca el însuși să fie prea interesat de ce spune, continuă să vorbească din simplă nevoie de igienă intimă, pentru a-și dezmorți de exemplu mușchii fălcilor ? Matei se aștepta ca petala zdrobită, de trandafir, să-i fi înroșit degetele. Se întrebă chiar cum să și le curețe, să scape de sîngele de pe ele, însă degetele lui, privindu-le, constată că erau curate.

Avocatul explica de ce este altceva să practici avocatura în capitală. Reieșea din ce spunea că, venind cu treburi prin București, intrase de multe ori în casa lor de pe strada Polonă.

— Da ? întrebă Matei. Nu-și amintea deloc să-l fi văzut pe acolo. Casa și oamenii de-acolo, prietenii și el însuși, toate acestea în orice caz rămăseseră tare departe, izolate, fără devenire. Cînd va ajunge în București, nu peste mult timp la urma urmelor, primul drum îl va face acolo, pentru a-și satisface acum mai mult o curiozitate. Strada era grandios întunecoasă din cauza teilor, ca și curtea de aici. Fetițe și băieți de vîrsta lui se plimbau pe biciclete nichelate. După ploaie roțile de cauciuc fîșîiau dulce pe asfaltul trotuarelor largi. Bicicleta lui era albastră. Cînd i-o adusese era în curte, pe un scaun din țevi de fier, își mînca tartina cu unt și cu șuncă de Praga. Doamna Iliescu o trimisese de dimineață pe femeie să cumpere șuncă dar aceea, după multă întîrziere, se înapoiase cu mîinile goale. Era tînără, slabă, cu părul de un blond spălăcit, și uneori, cînd erau singuri, îl privea într-un chip foarte curios. Odată își dăduse cu apa de colonie a doamnei Iliescu. Atunci nu-i plăcu. În dimineața aceea doamna Iliescu

se supărase văzînd-o venind fără şuncă şi trimisese şoferul. Peste cîtva timp, dealminteri, femeia dispăru. Dar cînd domnul Iliescu coborî din automobil şi apoi şoferul desprinse bicicleta împingînd-o de şa către el, nu înţelese imediat că era a lui. Domnul Iliescu rîdea şi-i spuse :

— Îţi place ? Crezi că într-o săptămînă ai să poţi merge ?

— Da, tată, răspunse şi inima i se zbătea cu putere. Spiţele subţiri ca nişte ace scînteiau. Dacă ar fi fost singur ar fi îmbrăţişat-o.

— Nu te-ai lăsat, strigă tatălui doamna Iliescu de pe balcon, şi i-ai cumpărat-o ! Ţi-am spus că nu-i totuşi pentru vîrsta lui. Ai să vezi cum va slăbi alergînd cu ea şi o să-i duc mereu grija să nu dea vreo maşină peste el. Ce faci, Matei, i se adresă apoi cu asprime, termină-ţi tartina şi după aceea nu uita mierea din farfurioară, lasă acum bicicleta căci vei avea destul timp să-ţi faci cucuie şi să-ţi julieşti genunchii !

Domnul Iliescu rîdea mai departe, el înghiţi ce mai rămăsese din tartină. Dar mierea ar fi preferat să o mănînce după un pahar de lapte, de exemplu, nu după şuncă. Totuşi merse, prea era fericit. Domnul Iliescu sprijinise bicicleta de un scaun. Mierea era grea, chihlimbarie şi translucidă, prea dulce. Un ocean de miere delicios şi vag greţos, de sorbit zilnic din el cîte o linguriţă, pînă la epuizare. Ce eliberare, să te sui pe şaua cu arcuri şi apucînd bicicleta de coarne să aluneci cu cele două roţi subţiri pe o punte de aer ! Aşa ceva va fi încercat şi Dora atunci, pe şosea. Cine erau persoanele care o însoţeau ? Pedalau repede. Subţiri pene de praf se resfirau în urma lor, împinse de un vînt uşor spre cîmpul din dreapta şoselei. Cînd şoseaua începe să urce însă la deal, în serpentină, bineînţeles că au trebuit să coboare şi atunci s-au umplut de praf. Acolo unde fusese petala de trandafir, pe cristalul gros ca o apă nemişcată, rămăsese o porţiune mai închisă la culoare, de forma unei petale de trandafir, înconjurată de praf. Nu era deci adevărat că în încăperea aceasta în care avocatul îşi petrecea cea mai mare parte a timpului său era cu neputinţă de găsit un semn al existenţei soţiei lui. În locul unui obiect feminin care să o asocieze acestui spaţiu, vechea urmă de praf spunea destul şi Matei înţelese acum de ce avocatul vorbea acasă ca toată lumea. Dincolo, în salonul lor care da cu două ferestre spre fundul curţii, avea cine-l asculta.

Dar fiind acasă ca toţi oamenii, Dora avea mai puţin de suferit din cauza prezenţei lui.

După ce promisese doamnei Iliescu să vină aici să facă, pînă la începerea cursurilor facultăţii, secretariat avocatului, o mare stupoare îl cuprinsese. Nu înţelegea cum putuse promite aşa ceva. Era sigur că domnul Iliescu n-ar fi fost încîntat dar şi că, pe de altă parte, nu s-ar fi scandalizat peste măsură, aşa că lucrul în sine devenea aproape indiferent.

Doamna Iliescu îl aşteptase cu neliniştc şi cînd îl văzu îl întrebă :

— Cum a fost ?

— Nimic deosebit, îi răspunse.

— Nu-i greu, nu-i aşa ? Te duci şi mîine ? făcu mototolind între degete batista cu chenar negru. Pe faţa lui nu putea citi nimic. Înainte citea prea multe şi acum se simţea jignită că nu mai putea citi nimic. Despre asta şi vorbise cu Dora, cu puţin înainte de întoarcerea lui Matei. În drum spre o bătrînă mătuşă din apropiere, se oprise la doamna Iliescu. Nu se gîndise, plecînd de acasă, la această vizită, ideea de a o vedea pe mama lui Matei îi venise cînd ajunsese în faţa porţii lui. Mai fusese pe acolo, cu avocatul, dar de data aceasta intră în curte cu oarecare sfială. Aleea care din dreptul porţii se bifurca larg pentru ca cele două capete ale ei să se întîlnească din nou abia în dreptul casei, era invadată de iarbă şi teii creşteau sălbatic, ridicîndu-şi trunchiurile dintr-o iarbă înaltă şi de un verde sticlos, întunecos, peste care zburau pe traiectorii frînte rapid cîţiva fluturi cu aripi late, intrînd şi ieşind din zonele de lumină ale razelor soarelui cîte izbuteau să răzbată prin desul frunziş. Găsi că locul seamănă foarte bine cu tînărul lui stăpîn. Doamna Iliescu o primi cu efuziune şi fu fericită cînd îi spuse că l-a întîlnit pe Matei şi a schimbat cu el cîteva cuvinte.

— Cum ţi s-a părut ? Să ştii, repetă ea lucruri pe care i le mai spusese şi le mai spusese şi multor altora de nenumărate ori, că este un tînăr de treabă, deşi are ciudăţeniile lui. Închipuie-ţi, draga mea, că a trăit nespus de retras de cînd ne-am stabilit aici în oraş. În opt ani nici unul dintre colegii lui nu a venit la el şi nici el nu s-a dus la ei să se joace, să discute, mă rog. Un temperament imposibil. Multe griji ne-a făcut, mie şi soţului meu. Apoi, de trei-patru ani încoace, s-a

schimbat de nu-l mai recunosc. Nu-mi dau seama ce este în sufletul lui. Cu mine s-a făcut atît de rece, mai ales după moartea tatălui său. Greu e să fii mamă !

— El este în fotografia aceasta ? o întrebă Dora.

— Avea patru ani. E la București, în fața parcului Ioanid, la intrarea de pe Dacia.

— Da, am recunoscut locul, spuse Dora, pe acolo șade o prietenă a mea.

Spunîndu-i numele prietenei, doamna Iliescu descoperi că pe mama aceleia o cunoscuse bine, întîlnind-o de multe ori la amici comuni. Avură astfel un subiect de discuție greu de epuizat. Matei întîrzia, dar putea să apară din moment în moment. Lumina coborîse o treaptă. Dora se ridică.

— Regret că trebuie să plec. Aici e atîta liniște !

— Dar poți veni oricînd ! strigă doamna Iliescu. Ce mai face Jean ? Sînt sigură că tu și cu el veți avea o influență binefăcătoare asupra lui Matei. Mă îngrozește gîndul că peste două-trei luni el, care n-a avut a face cu lumea, va fi singur la București.

— Se va descurca, n-aveți grijă, spuse Dora.

— Desigur, draga mea. Cum însă nu era deloc convinsă că Matei nu se va strîmba dacă îi va pomeni de vizita Dorei, se mulțumi să-i spună, după ce îl întrebă dacă va reveni la avocat, pentru a-i da motive să răspundă afirmativ :

— Să știi că le-ai făcut o foarte bună impresie.

— Pentru numele lui Dumnezeu, mamă ! strigă el sărind din scaun, dumneata i-ai promis, fără să mă întrebi, că-l voi ajuta să-și descurce hîrtiile și m-am dus la el numai spre a nu te pune pe tine într-o situație jenantă. Ce legătură are asta cu impresia de care vorbești ? Mai degrabă ar trebui să te intereseze impresia pe care *eu* o am despre ei.

— Și de ce te superi așa ? îl întrebă doamna Iliescu speriată, însă și foarte mirată. Bine, ai dreptate, dar ți-am spus și cu ce mi-a spus Dora mai adineauri trecînd pe aici. Am văzut eu că ea te apreciază în mod deosebit. Ei uite, își zise cu necaz, i-am spus tocmai ce nu trebuia. Dar băiatul acesta mă zăpăcește de tot !

Se ridică iute și se duse în sufragerie de unde veni aproape îndată zîmbind căci nu găsise încă în ce fel l-ar fi putut îmbuna. O viespe mare, bătrînă, intrase pe fereastra deschisă

și se învîrtea bîzîind în cercuri neregulate, fără îndemînare, și o goni cu batista în chenare negre.

— Dora a remarcat fotografia aceasta cu tine pe Dacia cînd erai mic. Mai ții minte parcul Ioanid ? În fiecare zi te ducea bona acolo și te jucai în nisip cu copiii. Dar de doamna Irimescu îți amintești ? Nu locuiau departe de noi și avea o fată cam de vîrsta ta, cu care erai foarte bun amic.

— Marta ?

— Da. Dora o știe pe doamna Irimescu, închipuie-ți, fiind prietenă cu nepoata ei, vara Martei.

— Pe verișoara Martei n-o știu, spuse Matei.

— Nu ți-o mai amintești, căci altminteri venea și ea în Ioanid. Era mai mare ca voi, cam de vîrsta Dorei care trebuie să aibe cam douăzeci și patru, douăzeci și cinci de ani, mai mult nu. Tu ce crezi ?

— Nu mă pricep. Știi, cînd tata mi-a adus bicicleta, spuse Matei palid, abia am putut mînca. Eram nerăbdător s-o încerc. Apoi am vrut să plec în parc cu ea și tu nu mi-ai dat voie.

— Ce memorie ai ! strigă doamna Iliescu și-și pocni palmele încîntată că momentul periculos trecuse dar și vexată pentru că nu înțelegea legătura pe care o făcuse el. Matei știa însă că deși nu avusese încă timp să învețe să meargă pe bicicletă, a introduce acest obiect uimitor al cărui posesor devenise în lumea de frunze și apă a parcului era un act de mare și urgentă importanță. Dealtfel șoferul l-ar fi putut însoți și să-i predea acolo prima lecție de echilibru pe două roate.

— Nici să nu te gîndești ! țipă doamna Iliescu. Ce, vrei să dai cu ea peste vreun copil ?

— La ora aceasta nu este nici un copil în parc.

— Și eu cred la fel, îl sprijini domnul Iliescu. Avea bunul principiu de a nu o contrazice niciodată pe soția lui în fața băiatului, pentru a nu-i surpa autoritatea, așa încît cuvintele acestea le spuse cu un ton foarte conciliant și fără nici o insistență, ridicînd doar puțin capul din scrisoarea pe care o citea La rîndu-i doamna Iliescu se grăbi să-l aprobe însă mai întîi trebuia să se ducă cineva în parc să vadă dacă într-adevăr nu sînt copii care ar fi putut cădea jertfă exercițiilor lui Matei. Fu trimisă femeia, care se înapoie imediat cu vestea că în parc nu era decît domnișoara Marta împreună cu bătrîna doamnă care îi ținea companie. Doamna Iliescu fu cît se poate de nemulțumită :

— Ce știi tu ! Te-ai uitat peste tot ?

Da.

Ia mai bine las-o acasă, domnule ! O să înveți să umbli pe ea aici, în curte, și pe urmă n-ai decît s-o iei unde vrei.

Spuneai că dacă nu e nimeni în parc îmi dai voie, făcu Matei. N-ai auzit că nu e decît Marta ?

Hotărîrea doamnei Iliescu însă rămase nestrămutată. Domnul Iliescu nu mai era de față pentru a media între ei. Matei se simțea nefericit gîndindu-se că doamna Iliescu o lipsea pe Marta de satisfacția de a fi prima care să-i vadă bicicleta.

Dacă ții să te duci în parc, n-ai decît, dar fără ea, spuse doamna Iliescu și îl lăsă singur.

In parc totuși nu se putea duce așa. Telefonă lui Tudor să i spună de bicicletă, apoi o căută pe femeie să o întrebe de Marta. Era important să știe cum arăta ea în acele momente a căror solemnitate încă n-o cunoștea și după aceea fu atît de supărat pe mama lui încît se gîndi că pentru felonia ei ar merita să ia bicicleta și să fugă cu ea în parc, în ciuda interdicției. Atunci pregătirile pentru fugă fură atît de complicate, încît cînd sfîrși cu ele își dădu seama că la ora aceea Marta trebuie să fi plecat din parc și fu ca și cînd prietena lui de joacă îl părăsise într-o singurătate amenințată de umbre.

Sentimentul de a fi părăsit îl căuta și acum în timp ce privea fotografia la care, cum îi spusese doamna Iliescu, se uitase Dora. Știa că, la fel ca pe Marta, ar fi putut-o întîlni dacă venea mai devreme, înțelegea greu că n-a fost așteptat și doar mai tîrziu, după cină, se mira de a fi fost atît de sigur că în realitate Dora trecuse pe acolo pentru el, cînd era infinit mai probabil că va fi avut treabă cu doamna Iliescu și că dădea semnificații de fantezie unei goale, chiar dacă frumoase, coincidențe. Și cu sîngele fugit din obraz se încovoie asupră-și ca și cînd o durere neașteptată și săgetătoare i-ar fi încercat trupul care se pregătea totuși să doarmă.

In orice caz că așa fusese, o simplă coincidență și nimic altceva, avea să afle a doua zi dimineața.

Pentru o cumpărătură a doamnei Iliescu intră în mercería situată pe acea porțiune a străzii principale a orașului căreia i se zicea centru și care era locul de promenadă al celor din N. Prăvălia era mică și destul de întunecoasă, atunci goală.

Vreau un scul de lînă, spuse vînzătoarei.

— Ce culoare ? îl întrebă aceea.

— Gri, răspunse.

— Avem mai multe nuanțe, spuse vînzătoarea, înșirîndu-i pe lunga cutie de sticlă a tejghelei cîteva sculuri. Se mișca repede, cu toate că mîinile îi erau lenețe.

— Am un eșantion, spuse Matei. Care crezi că se potrivește ?

Vînzătoarea luă dintre degetele lui firul de lînă și-l întrebă :

— Este pentru dumneata ?

— Poftim ?

— Este pentru dumneata ? repetă ea închizînd o clipă ochii.

— Da, da, pentru mine.

— Un jerseu ? întrebă fără a se uita încă la firul de lînă.

Matei nu răspunse. Ea roși, apoi răscoli sculurile de lînă de pe tejghea.

— Iertați-mă. Aici nu-i destulă lumină. Vreți să ne uităm la ușă ?

Făcură amîndoi un pas către ușă.

— Nu-i nuanța aceasta, spuse apropiind un scul de firul de lînă pe care i-l trecuse lui Matei să-l țină. Nici aceasta. Poate însă că aceasta e ce vă trebuie. Matei simțea pe obraz părul ei.

Atunci prin dreptul ușii trecu domnișoara Trofin care zărindu-l îl strigă și-i făcu semn cu mîna. Ușurat și recunoscător, plăti și ieși.

— Ce faceai ? îl întrebă simplu și prietenos scuturîndu-și pe spate buclele negre cu o mișcare ce sublinie linia încă aproape copilărească a bustului ei de fată sportivă.

Matei îi arătă sculul de lînă. Ea îl luă și apoi i-l înapoie declarînd că lîna e foarte reușită și dacă a luat-o pentru el îi va sta bine. Aceste vorbe i le adresă cu un aer atît de convins încît nu găsi cu cale să-i explice că lîna era nu pentru sine, ci pentru doamna Iliescu, dar se opri în loc, plin de o subită și fără margini simpatie, și-i răspunse, cu același aer convins și energic ca al ei :

— Să știi că ai dreptate !

Izbucniră deodată amîndoi în rîs.

— Joci tenis ? îl întrebă apoi, practică.

— Nu, spuse Matei.

— Vrei să te învăţ ?
— Mi-ar face plăcere.
— Ai vreo treabă importantă ?
— Nu.
— Atunci să începem lecţiile chiar acum.

În mîna cu degete osoase, înnegrită de soare, domnişoara Trofin purta o rachetă şi o plasă cu cîteva mingi albe.

— Mergi cu mine ?

— Dar n-am rachetă, făcu arătîndu-i mîinile în care, în una din ele, ţinea sculul de lînă.

— Nu-i nimic, găsim acolo sau dacă nu găsim o s-o iei pe a mea, căci pentru început nici nu avem nevoie de două.

Dora îi zărise încă din capătul centrului. Auzi rîsetele lor. Voi să se întoarcă din drum, însă o cunoştinţă o salută şi o opri. Soarele bătea puternic în vitrinele magazinelor forţînd-o să-şi contracte pleoapele. Nu înţelegea nimic din ce i se vorbea, dealtfel erau lucruri cu desăvîrşire indiferente, dintre acelea care o plictiseau totdeauna, ştiindu-le prea bine de la toată lumea — sau ghicindu-le, ceea ce nu era greu deloc. Matei avu timp să remarce că femeia cu care vorbea Dora era uscată şi pielea fumurie adînc şi mărunt încreţită îi atîrna sub bărbie şi de pe mîini ca o haină prea mare pentru cel care o poartă. O pălărie albă, ale cărei boruri aproape că i se odihneau pe umerii ascuţiţi, o apăra de soare şi pe încheietura mumificată a mîinii îi juca o lată brăţară de aur. Femeia se sprijinea într-un baston. Ochii ei erau speriaţi şi indignaţi. Dacă ar fi fost învelită într-un jurnal, ar fi semănat cu o pisică moartă. Ce îl izbise încă de a doua zi a sosirii sale în N. fusese mulţimea pisicilor moarte îngrijit împachetate în jurnale şi depuse oriunde, pe la marginea gardurilor, creştea hăhăria mai mare. Într-o dimineaţă de vară caniculară coborî pe malul iazului şi începu să se dezbrace pentru a intra în apă, cînd deodată rămase cu cămaşa în mînă şi privi încordat drept în faţa sa, pe malul celălalt. Între resturile unui jurnal vibra la soarele arzător un stîrv roz pe alocuri, pe alocuri vînăt, depilat aproape în întregime. Verdele muştelor îngrămădite pe el sticlea şi se frămînta, curgînd parcă, asemeni apelor iazului, însă în cerc, pe loc, fără oprire. Vîntul aducea din cînd în cînd un val de miasme. Matei se îmbrăcă repede la loc. O încîntare ciudată puse stăpînire pe el. Alergă în casă şi reveni cu micul binoclu al doamnei Iliescu. Era o pisică. Gura

îi era deschisă îngrozitor, dezvelind gingiile albăstrii și colții de fildeș. Stătu mult timp așa pe malul iazului, privind palpitul verminei, primind în nări atrocea duhoare. Din cînd în cînd stoluri de muște sătule se ridicau în aer. Aerul era de un albastru atît de intens încît Matei avea impresia că de l-ar lovi ușor cu degetul ar suna ca un cristal.

Cînd ajunseră în dreptul Dorei, aceea întoarse o clipă ochii spre el. Ochii ei erau albaștri și trecură ușor pe deasupra capului lui, senini și intenși, fără a răspunde salutului.

Domnișoara Trofin spuse :

— N-are să fie deloc greu.

— Da ? îngînă el.

— Nu cumva te-ai răzgîndit și nu mai mergi ?

— Cu altă ocazie, spuse Matei.

Ea tăcu și puțin mai departe se despărți cu răceală.

alăturată biroului dar fără comunicație directă cu acela. Pe fereasatra înaltă care dădea spre curtea din fața casei nu se uita decît rareori, ridicînd capul din hîrtii, și atunci numai cînd auzea poarta ori pași pe dalele de piatră. Putea fi ea. Din cînd în cînd, la mari răstimpuri, avocatul intra și așezîndu-și un scaun lîngă masa lui exclama :

— Merge ? Merge ? Ia să vedem.

Și după ce examina o clipă hîrtiile lui Matei le lăsa jos și rostea cu simplitate :

— M-ai înțeles perfect. Îți mulțumesc. Și pregătirea pentru examen e la fel de bine ?

În sinea lui, Matei trebui să recunoască, oarecum mirat, că perspectiva acum atît de apropiată de a părăsi detestatul oraș nu-l mai preocupa și faptul acesta nici nu-l indignă, nici nu-l sperie, îi fu indiferent.

— Da, răspundea el domnului Albu. O oră, cît lucrez aici în fiecare zi, e pentru mine o recreaţie. Dealtfel nu am prea mult de învăţat, repet doar cîteva lucruri.

Atunci domnul Albu se bătea cu palmele pe genunchi strigînd E-n regulă şi îl părăsea. Avea ocupaţii acaparante şi multiple. Scena aceasta se repeta la două-trei zile o dată şi atunci Matei îl privea lung, încercînd să descopere pe hainele şi pe obrazul lui reflexul existenţei aceleia pe care, de la întîlnirea din centru, n-o mai văzuse. Absenţa ei o socotea o sancţiune a unei culpe pe care şi-o recunoştea fără să şi-o cunoască însă.

— Ce mobili sînt şi tinerii ăştia ! nu se putu opri odată să strige în sine, cu multă mirare, doamna Iliescu cînd el îi spuse cîteva cuvinte pline de consideraţie despre Jean Albu. Dar parcă nu îl puteai suferi ! zise cu voce dulce.

— Eu ? întrebă Matei. Se poate. Nu-l cunoşteam cum trebuie.

— Îmi pare bine. Pe mine nu voiai să mă crezi cînd îţi spuneam că este un om de treabă şi care ţine la noi.

Matei ridică din umeri. Gestul acesta nu-l mai avusese niciodată şi doamna Iliescu îi spuse, găsind că acum o poate face fără pericol :

— Ştii că ieri am trecut pe la Dora. Erai şi tu acolo, dar n-am vrut să te deranjez din lucru. Aşa i-am spus şi Dorei care zicea să intrăm la tine cinci minute şi să-ţi facem puţină conversaţie căci poate că vei fi destul de obosit de dosarele lui Jean.

— A spus aşa doamna Albu ? Matei se înecă.

— Da, însă eu n-am vrut. Eram grăbită şi am vorbit încet să nu mă auzi cumva şi să te distrag de la treabă. Dealtfel n-aş fi mers la ea, dar ţineam să-i întorc vizita, mă şi rugase să-i împrumut un ac de remaiat căci al ei s-a rupt.

— A mai fost pe aici ?

— Cum, nu ştii ? Acum trei zile. Am băgat-o şi la tine şi era foarte interesată, spunea că odaia ta este exact cum şi-o imaginase. De fapt ce-i trebuie ei ac de remaiat cînd în fiecare săptămînă îşi cumpără cîte o pereche de ciorapi ? se întrebă deodată doamna Iliescu.

— Într-adevăr, aprobă el.

— În fine, mîine să-i dai, te rog, reţeta aceasta (şi îi întinse un mic plic alb) pe care mi-a cerut-o. Eu i-am spus

că tocmai am femeie la spălat și n-am să pot veni, dar a zis să i-o trimit prin tine. E un tort și a și aranjat cu Jean să-i aducă mîine de la București niște șocolată să-l facă

— A plecat la București ? întrebă.

— Pleacă mîine dimineață.

Femeia îi deschise și îl conduse pînă la încăperea de lîngă biroul avocatului. Ca de obicei, lăsă ușa deschisă. Aproape îndată apoi pe ușa aceasta intră Dora. Privea pe fereastră în curte și cînd se întoarse, palid, se trezi în fața ei. Îi întinse plicul.

— A, rîse pentru sine, uitîndu-se pe rețeta doamnei Iliescu. Ce mai faci ? Știi că astăzi o să fii singur pentru că soțul meu a plecat la București. Spunînd acestea, îl privea drept în ochi, cu un surîs mai mult al buzelor. N-ai să te plictisești ?

— Nu, spuse el fără nici un accent.

Ea primea drept în față lumina bogată a după-amiezii de vară intrînd pe fereastră, însă în ochii ei nu putea citi nimic deși buzele continuau să surîdă.

— Cînd ai să pleci la facultate ? îl întrebă și se așează pe canapea continuînd să-l privească în ochi. Rochia palidă de buret îi strîngea ușor coapsele înalte și prelungi.

— Nu știu, răspunse Matei la fel de inexpresiv. Nu m-am gîndit.

Ea rîse.

— Îți place atît de mult aici ?

— Nu știu, repetă Matei.

— Și fata Lizichii Trofin pleacă. Ți-a spus, nu-i așa ?

— Nu, răspunse Matei, așezîndu-se în celălalt capăt al canapelei, n-am vorbit despre asta, nu știu.

— Mă plictisesc atît de rău ! spuse ea după o pauză. Mi-ar place să fim prieteni, cum ziceai.

— Te-ar distra ?

— Da, răspunse, și prin ochii ei trecu, pentru prima dată, o undă de ironie pentru că i se păru că emoția ce se zugrăvi pe chipul lui la această simplă și spontană confirmare era cu totul disproporționată. Însă ironia nu era pentru el ci pentru aceea dintre cunoștințele ei despre care își închipuia că l-ar putea vedea acum și care desigur că ar muri de uimire, fără să-l înțeleagă. Ea însăși dealtminteri îl jignise cu primele cuvinte pe care avusese ocazia să i le adreseze și nu-și putea

ierta că întîlnindu-l apoi pe stradă cu fiica doamnei Trofin nu-i răspunsese la salut. El, tremurînd ca această clipă de nesperată intimitate să nu se topească, nefiind decît o halucinație a luminii de vară și a îndelungii lui așteptări obscure, se lăsă să alunece în genunchi lîngă marginea canapelei și spuse tremurînd și forțîndu-se să dea un aer de glumă gestului său enorm :

— Sînt fericit. Dispuneți de mine cum vreți.

Dora se aplecă rîzînd, însă cu lacrimi în ochi, asupră-i și-i vîrî mîna în păr zbîrlindu-i-l și-i spuse :

— Bine — apoi se ridică. Acum te las să lucrezi, te-am reținut destul pentru astăzi. De dincolo de ușă, de unde întoarse capul către el, îl văzu tot în genunchi. Sub el covorul cenușiu avea o duritate marmoreeană pe care sandalele ei trecuseră repede, ca într-o alunecare, și cum sta îngenuncheat, nu știa că soarele care intra pe fereastră îi așeza pe cap o lumină înflăcărată în vreme ce pe umeri umbra îi atîrna pînze cernite.

Dispăru. Locul însă pe care îl ocupase succesiv rămase lîngă el ca o prăpastie fierbinte care îl atrăgea, amețindu-l. În gură avea ceva arzător și amar. Acasă, se așeză pe o treaptă a scării de piatră de la terasa ce da către fundul curții și gustă din dulceața de trandafir. Substanța fierbinte și amară care îi umplusе gura nu dispărea însă și doamna Iliescu, privindu-l intrigată cu coada ochiului, bombănea în sine Cum își poartă băiatul acesta capul astăzi, ca pe vasul cu sfintele taine ! și-i puse alături, pe piatra scării, paharul cu apă pe care-l adusese. Apa tremura ușor, în cercuri subțiri, transformată de piatra pe care sta în racla ei de sticlă și de noaptea verde a arborilor într-o oglindă. Matei o privi distrat. Își mișca într-adevăr capul, așa cum observase doamna Iliescu, precaut, ca senzația trecerii mîinii ei prin păr să nu i se risipească. Mai întîi i se păru bizar că mama lui așezase acolo paharul, apoi o binecuvîntă că nu-l deranjase din imobilitate și oglinda apei se coloră în vișiniu, tot aerul avea culoarea aceasta vînătă-roșiatică de la soarele care apunea și pe toată întinderea lui, adîncă în oglinda de pe piatră, un singur nor alb, ca o lungă eșarfă de gaz, ondula liniștit în vîntul care mișca și părul negru al arborilor. Braț greu, îmbrăcat în aur și pietre scumpe și răcoros ca abisul de sus din care se întindea către el, vîntul îi trecea prin păr și cînd Matei ridică

puțin pleoapele văzu pe puntea cenușie, rece și dură a alei o mică ființă cu obrajii îmbrăcați în tufe de păr, care îl supraveghea nemișcată și doar după ce se gîndi o recunoscu pe doamna Iliescu și-i făcu un semn slab cu mîna. Ea se trase repede înapoi și dispăru și Matei își readuse privirile asupra apei, pe care tremurau acum două stele. Ridică paharul cu grijă, să nu turbure neclintirea din el a celor două puncte de foc, și bău. Însă intrînd în casă trebui să reziste nevoii de a întreba pe doamna Iliescu ceva dezagreabil. Nu ar fi putut preciza ce anume și nici de ce acel lucru, formulat interogativ, era neapărat dezagreabil. Pînă să vină și doamna Iliescu. se străduí să recheme fantoma care îl neliniștea, fără să izbutească pentru că aceea se retrăgea parcă tot mai adînc acolo unde nu putea s-o urmeze și s-o vadă bine la față. Apoi deodată ea își spuse numele și Matei rîse, atît de neașteptată era și de lipsită de legătură cu faptele între care se ivise, palidă de prea multă irealitate. Totuși n-o putea întreba așa deodată pe doamna Iliescu despre bătrînul Albu. Știa că ciudățeniile sale o chinuiesc și nu voia să-i dea încă un motiv de frămîntare, cu toate că era foarte firesc să se intereseze de tatăl avocatului, dat fiind că fotografia lui era pentru Dora un obiect de atît de intimă și statornică aversiune. Dealtminteri, așa cum se convinse cu un secret sentiment de ușurare, doamna Iliescu nu știa nimic despre bătrînul Albu în afară de faptul că murise de mult și că sporise cît putuse averea pe care avea s-o transmită fiului său.

— Lili este acasă ? îl întrebă a doua zi de dimineață Dora, întinzîndu-i grăbită mîna.

El tocmai voia să iasă pe poartă.

— Nu, spuse. În piață. Acum a plecat. Nu intri ?

Îi sărută mîna lungă și albă.

— Eram în trecere, îi spuse mergînd alături de el pe alee. E prima dată cînd te văd aici.

Simțea că trebuie să-i spună ceva hotărîtor sau măcar foarte interesant ei, care aștepta din parte-i s-o salveze de plictiseală, și nu găsi nimic așa că îi mărturisi cu sinceritate dezolarea.

— Dar nu-i deloc necesar să vorbim, spuse ea. Aici stai într o adevărată pădure, din cauza teilor și a tufelor de trandafir nu ți vezi nici vecinii.

— Cînd se întunecă și-și aprind lumina în case mai zăresc printre frunze cîte o licărire care-mi amintește existența lor, spuse Matei.

— Și iarna, cînd toate frunzele au căzut, ce faci ?

— Atunci îmi place și mai mult, spuse Matei.

— Cu atîți arbori goi împrejur trebuie să fie interesant.

— Tufele de trandafir însă își pierd personalitatea căci se transformă în niște biete grămezi de nuiele.

— Voi le-ați plantat ?

— Unele sînt sălbatice, le-am găsit așa cînd am venit aici. Pe altele însă, cele mai multe, le-a pus tata.

Fusese un timp cînd se temuse că domnul Iliescu l-a lăsat, și el, singur. Tatălui îi plăcuseră totdeauna florile, dar nu fusese deloc obișnuit să-l vadă ocupîndu-se de ele. Pentru asta venea la ei, în strada Polonă, din cînd în cînd, un grădinar. Apoi, aici, de la o vreme, își făcuse o ocupație pentru după-amieze și duminici, îngrijind florile. Ocupație de om bătrîn, care nu are ce face cu timpul, sau fuge de timp, își zise Matei, cu inima strînsă. Dar el avea atîta nevoie atunci să simtă că tatăl este puternic și neatins cînd toate ale lor fuseseră părăsite ! Mîinile domnului Iliescu, pline de pămînt. Odată îi rămăsese pămînt sub unghii, căci se spălase în grabă.

— Tată ! strigă Matei făcîndu-i semn cu bărbia.

Domnul Iliescu la început nu înțelese și îl privi nedumerit. Apoi rîse.

— Mulțumesc, dragul meu, nu observasem. Ridică mîna și-și privi unghiile cu multă atenție. Să știi că nu e murdărie, îi spuse. Ar trebui să mă ajuți la florile acestea. Dar, oftă dînd din umeri, poate că ai și tu dreptate.

Chipul i se întunecase, stînjenit. Se ridicase și se dusese la baie.

A doua zi se apropie de domnul Iliescu și-i spuse :

— Vrei să-mi arăți ce-aș putea face ?

Domnul Iliescu, îndoit la rădăcina unei tufe, nu se ridică, îi spuse doar :

— Adu-mi forfecele.

Matei aduse foarfecele din casă.

— Acum, uite, taie cozile uscate, vezi ?, acestea.

Trecu din tufă în tufă, cu foarfecele în mînă. Se înțepă de cîteva ori. Nu putea iubi aceste flori, complice ale greșelii lui de ieri, la ce cu atîta ușurință crezuse că este din partea

tatălui său un semn de capitulare morală, încerca totuși, astfel, să acopere imaginea dureroasă a chipului venerat pe care, din pricina lui, turburarea îl ascunsese o clipă cu mîna-i caricaturală. Și toate acestea erau acum în el, în capul pe care ea își trecuse repede lungile degete albe, sub cerul palmei ei. Dori ca ea să repete acel gest. Trecuseră de casă, erau aproape de fundul grădinii și coborau spre iazul care, pentru o clipă încă invizibil, trimitea totuși înaintea lor vestitori de răcoare și murmur.

— Dacă vrei, putem trece în partea cealaltă, peste iaz.

— O, desigur, spuse Dora. Dar cum ? Înot ?

— Nu, este pe-aici o punte.

Apa era acum în fața lor, consistentă și verde de chipurile verzi ale sălciilor de pe maluri, care din loc în loc scoteau din pămîntul pietros rădăcini bărboase.

— Se poate merge pe acolo ? îl întrebă surîzînd neîncrezătoare și arătînd cu mîna spre cîmpurile de pe celălalt mal care vibrau în soare spre a se întinde, nu prea departe, la picioarele pădurii albastre.

Puntea era de fapt într-o curte vecină și ca să ajungă la ea se strecurară prin strîmtul spațiu pe care gardul îl lăsa liber pînă la malul apei, ținîndu-se de crăcile pomilor pentru a nu aluneca.

— Cine locuiește aici ? îl întrebă continuînd să se strecoare foarte îndemînatică prin hățișul care le tăia drumul.

— Nu știu, răspunse Matei cu sinceritate, spre bucuria ei, mi se pare că un medic, nu sînt sigur.

— Doctorul Tomița, spuse ea.

— Îl cunoști ?

— Puțin.

— N-o să-l mire văzîndu-ne în grădina lui ? spuse el. Prin cuvintele acestea înțelegea altceva, căci trecuse pe punte de nenumărate ori și știa că vecinul nici nu avea cum să-i zărească aici, din casă. Dora înțelese la ce se gîndise el și făcu din cap un semn de negație întrebîndu-l :

— Aceasta te-ar deranja ?

— Nu, deloc, spuse Matei privind ochii ei largi și senini și linia severă a buzelor.

— Nici pe mine.

Puntea se sprijinea pe două picioare înfipte în mijlocul iazului, destul de înalte, și avea pe o parte o subțire balustradă

de lemn. Pentru a-i încerca soliditatea, Matei trecu primul. Puntea se legăna, lemnul nu era perfect pe toată întinderea lui. Oprit pe malul dimpotrivă, o aştepta să vină. Sălciile aruncau pe faţa şi pe braţele ei o transparentă umbră verzuie. Era foarte atentă la fiecare pas, dar fără crispare. Ochii doar îi străluceau mai puternic. Cînd ajunse la capăt, îi întinse mîna să coboare. Cînd amîndouă înaltele ei picioare fură în iarbă, lîngă el, Matei dădu brusc drumul mîinii pe care o ţinuse.

— Vezi acrul ? o întrebă.

— Nu, spuse ea, privind nedumerită împrejur.

— Eu îl văd, spuse el mai depărtîndu-se un pas. Este aici, între noi doi, ca un zid de sticlă, cu neputinţă de trecut.

— De ce chiar aşa de cu neputinţă ? rîse ea. Apoi adăugă cu oarecare gravitate sfioasă de a fi vrut să fie pedagogică : Aşa şi trebuie, ştii ?

— N-am spus chiar ce voiam, zise el repede. Nu un zid de sticlă. Însă despre ce-i vorbesc, Dumnezeule ! exclamă în sine, observînd o licărire alarmată în ochii ei. Ascultă, îl cunoşti pe domnul Zamfir, profesorul de caligrafie ?

După această întrebare care îi apropie din nou, o porniră alături pe poteca şenţuită şi nesigură ce ducea spre pădure prin iarba foarte înaltă.

— Nu-l cunosc.

— Nici noi nu-l cunoşteam. Eram în clasa întîi de liceu. Sunase de mult de terminarea recreaţiei şi, cum nu mai intra nimeni, în clasă era un tapaj îngrozitor. Unii cîntau, alţii se certau, cîţiva vorbeau tare lîngă catedră şi doi din fund încercau să acopere vacarmul pocnind cît puteau capacele băncilor. Deodată uşa clasei fu împinsă larg şi din golul ei, ca dintr-un altar, îşi aruncă ochii peste noi un bărbat scund, gros, negru ca un taur, cu ochii roşii, cu fruntea puţin plecată ca şi cînd s-ar fi pregătit să ne-mpungă. Auzirăm cum în fund se rostogolise pe podele, de pe bancă, guma lui Vasilescu. Vasilescu avea totdeauna nişte gume roşii, dreptunghiulare, mari şi groase ca nişte pietroaie. Cei care vorbeau lîngă catedră o zbughiseră ca iepurii la locurile lor. Inimile ne băteau speriate. Bărbatul făcu încet un pas, fără a ne slăbi din priviri, închise uşa şi veni cu catalogul la subsuoară în faţa noastră. Catedra se ridica solemnă drept în spatele lui. Şedeam în picioare, ţinîndu-ne respiraţia. Vrăbiile ciripeau în castanul de la fereastră.

— Stați jos, ne spuse sever.

Avea niște mîini păroase, pietroase. Ne așezarăm, cu ochii în ochii lui. Apoi se întoarse încet pe călcîie, fără să lase catalogul, scoase din buzunarul hainei o cretă, merse la tablă, își scoase limba și scrise mare, cu o frumoasă scriere cursivă, *Élie Zamfir*. După ce, cu limba afară, consideră un moment aceste două cuvinte albe pe tabla neagră, se întoarse, cu ea tot afară, către noi și spuse :

— Acesta este numele meu.

Liniștea făcu explozie. Ne puserăm pe un rîs nebun. Capacele băncilor din fund clămpăniră. Dar nu-ți voi spune, încheie în sine Matei, că bietul domn Zamfir, despre care aveam să aflu curînd că e mai mult decît un om fermecător : un artist, rămase în fața noastră ca prostit, că ochii i se umplură de lacrimi și că nimic nu mai fu în stare a ne face să credem în seriozitatea caligrafiei.

Continuă să-i vorbească despre foștii săi profesori, cu însuflețire. Ocoliră pădurea și ieșiră în șosea, pe lîngă scundul arbust cu flori roșii de unde o văzuse odată trecînd pe bicicletă. Îi spuse; arătîndu-i-l. Ea căută să-și amintească împrejurarea. Pe atunci, în orice caz, nu se căsătorise încă. Jean Albu nu mergea cu bicicleta și renunțase și ea. De atunci, de fapt, renunțase la multe lucruri.

— Cît praf este pe șosea ! exclama el. Nu vrei să mergem prin iarbă ?

Nu, vreau să mă umplu de praf. E atît de bine !

Treceau țărani în căruțe trase de cai osteniți de căldură, un preot cu o servietă. Dora îi vorbea despre expoziția de pictură pe care o văzuse de curînd, la ultima ei trecere prin București, și cînd intrară în oraș insistă s-o conducă pînă acasă. Sandalele ei pline de praf se așezau cu o rapidă și decisă eleganță pe asfaltul trotuarului. Femei și bărbați care treceau pe lîngă ei îi priveau cu zîmbete intrigate.

— Ce-i cu voi ? De unde veniți așa prăfuiți ? îi întrebă avocatul, cu care se întîlniră în poartă.

— Ne-am plimbat pe șosea, spuse ea liniștită. A fost atît de amabil să-mi țină companie.

— A, foarte bine, draga mea. Vii după-amiază ? îl întrebă pe Matei.

Matei dădu din cap.

Nu un perete de sticlă, ci două morminte de flori față în față, în care amîndoi stăteau în picioare privindu-se și făcîndu-și semne dar neputîndu-se ajunge. Flori atît de ușoare și transparente încît erau aproape invizibile. Dar atunci le văzuse și le simțise pe față, pe mîini, pe piept, înconjurîndu-l strîns din toate părțile și știind că așa o împresoară și pe ea, ca un tipar în care i-a fost turnată statuia. Tiparul acela poate că se păstrase acolo, la capătul punții, între sălcii, acum gol, și ajunse acasă aproape fugind, nu răspunse doamnei Iliescu care îl văzuse pe fereastră și îl striga, coborî într-un suflet pe malul iazului, trecu puntea și se opri în iarbă acolo unde înainte șezuse ea, inspirînd adînc aerul, închizîndu-se în aerul care cu nu mult înainte o cuprinsese pe ea, apoi își aplecă fața să simtă pe obraji iarba pe care o călcaseră picioarele ei.

— Vă cheamă la masă, spuse femeia de pe malul celălalt.

— Ce faci, domnule ? strigă încă o dată doamna Iliescu atunci cînd apăru în sufragerie. La ora aceasta ? Te aștept cu masa de nu știu cînd !

Rochia neagră i se rărise puțin pe piept căci de patru ani n-o mai schimbase. Și-o făcuse dintr-una mai veche pe care, cu o săptămînă înainte de moartea domnului Iliescu, adusese o croitoreasă să i-o modifice și să i-o aranjeze. Era o femeie grasă și scundă, cu niște coșuri foarte roșii lîngă nas. Veni vreo trei zile, după-amiaza, căci doamna Iliescu nu era mulțumită cum îi făcuse gulerul și trebui să lucreze o zi în plus, altminteri ar fi fost gata în două zile. Matei n-o întrebă de ce își face rochia aceea neagră. Ieșind din dormitorul domnului Iliescu, o văzu muncindu-se să-și vîre rochia pe cap. Croitoreasa o ajuta, cu un fir de ață neagră între buzele resfrînte. Mama lui avea un combinezon bleu din care bietele ei picioare i se vedeau pînă mai sus de genunchi fiindcă își ținea mîinile ridicate.

— Mă ține la subraț, spunea iritată croitoresei.

Pînă la piept era ascunsă în stofa neagră. Se retrase umilit și înspăimîntat. Atunci își dădu bine seama că „tatăl lui va muri foarte curînd, că se va petrece un lucru îngrozitor și ireversibil. Apoi veni avocatul, ca de obicei, să se intereseze cum îi mai este domnului Iliescu.

— Aveți lumînări în casă ? îl auzi întrebînd-o pe mama lui.

Domnul Iliescu dormea aproape tot timpul. Obrajii lui se făcuseră galben-fumurii și se scobiseră adînc. Îl privea, așezat pe un scaun de lîngă fereastră. Bolnavului lumina îi făcea rău, așa că transperantele erau coborîte în permanență. Apoi doamna Iliescu telegrafiase tatălui lui Tudor și Matei trebui să meargă să-l ia de la gară. Era într-o vineri. Ploua. Apa se scurgea pe trotuare tîrînd cu ea în șanț murdării menajere. Îl pătrundea o umezeală grețoasă. Unchiul său avea o umbrelă mare, neagră, cu mîner de bambus, și era îmbrăcat în negru. Doamna Iliescu nu-și pusese încă rochia neagră, o păstra în șifonier și poate că dacă șifonierul, cu ce conținea, ar fi luat foc, bolnavul s-ar fi putut opri din alunecarea spre gol. Matei vedea că toți încetaseră de a crede în tatăl său, ca și cînd în locul lui s-ar fi instalat în casă o ființă fără cap însă implacabilă și exigențelor căreia îi răspundeau cu exactitate, după un formular neclintit. Domnul Iliescu era totuși încă aici și contradicția aceasta pe Matei îl zguduia, avea impresia că toți au înnebunit văzînd lucruri care nu sînt și făcînd lucruri fără rost, dacă nu criminale. Nimeni nu moare înainte de a fi murit. În afară de avocatul Albu, din oraș venea mereu o mulțime de lume să întrebe de starea domnului Iliescu. Matei știa însă că nu de el întrebau, ci de bizara ființă abstractă pe care bolnavul o clocise în patul său și care acum umplusе toată casa, stăpînindu-i pe toți. Dar pe el nu. El refuza s-o vadă, știind că nu este în realitate decît rodul blestemat al imaginației unor oameni stupizi și leneși care își luau, plăsmuindu-și-o și închinîndu-i-se, revanșa împotriva vieții pe care n-o puteau cunoaște și din care nici nu făceau parte decît aparent, printr-o convenție potrivit căreia trăiește tot ce se mișcă, vorbește, închide ochii și-i deschide, mănîncă și apoi leapădă resturile inutile ale hranei ingerate. Convenția stă pe o iluzie optică răutăcioasă, blasfematoare. Domnul Iliescu era victima conjurației bufone a celor care, vii fiind, puteau adăposti în capetele lor ideea morții. Dar în lume există neapărat, striga Matei, ființe întregi ca și mine și care dacă ar veni aici, alături de mine, ar forța aceste creaturi ale haosului să se retragă și lucrurile ar redeveni calme și normale. Cine acceptă realitatea anulării, a nimicului, aparține nimicului și este soldatul acestuia printre cei vii, dușmanul strecurat între zidurile cetății. Acum că rochia neagră înce-

puse să i se răreasca pe piept și în curînd va trebui s-o schimbe, doamna Iliescu însăși îi păru pe cale să-și schimbe masca detestată pe o figură umană și Matei îi răspunse cu mai puțină răceală și iritație decît de obicei, povestindu-i plimbarea cu Dora.

— Ei, îi spuse ea moale, prea stai tot timpul închis în casă, cu nasul în cărți.

— Vin acum dintr-o altfel de închisoare, fu gata să-i răspundă, dintr-o închisoare de flori — și-și frecă tare creștetul capului cu palma.

— Ar trebui să te tunzi, spuse doamnă Iliescu, bănuitoare.

Avocatul ședea în curte, răsturnat într-un fotoliu de trestie, în haina lui albastră de in cam decolorată, și ridica din cînd în cînd cu mîna dreaptă în fața ochilor o hîrtie în care citea cîteva rînduri pentru a o lăsa apoi jos și a visa cu privirile în cer. Sorbea uneori dintr-un pahar înalt și aburit, cu oranjadă.

— Ce face Lili ? îl întrebă pe Matei. N-am mai trecut de mult pe la voi și, pentru a-și explica absența, îi spuse despre nenumăratele treburi care îl confiscaseră în ultimul timp, cu amănunte care arătau cît de bucuros este să se relaxeze puțin în această după-amiază caniculară.

— Despre ce vorbiți ? întrebă Dora așezîndu-se alături de ei.

Avocatul rezumă, încrețindu-și pleoapele și deodată extrem de deferent, expunerea pe care i-o făcuse lui Matei.

— A ! făcu, altceva mai interesant nu găsciți ?

— Vezi cum sînt femeile ? sări atunci domnul Albu adresîndu-se lui Matei. Lucrurile serioase li se par totdeauna anoste. Vorbește-le însă despre ele însele, bîrfește-le prietenele și le-ai cucerit atenția.

— Te-a căutat tata, răspunse ea. Avea nu știu ce treabă urgentă cu tine.

— Pentru banii aceia, desigur, suflă avocatul agasat. Doar i-am spus că nu am acum, cînd îi trebuie lui.

Matei se mișcă în fotoliul său de trestie, stînjenit că asista fără voie la acest schimb de vorbe care nu era destinat urechilor sale. Cei doi însă nu observară nimic. Ea ripostă :

— Nu știu ce voia, nu l-am întrebat.

— În fine, mormăi bărbatul, o să trecem diseară pe la ei și vom vedea. Apoi își sfîrși oranjada, chemă femeia să aducă

încă două pahare, pentru Matei și pentru Dora, și explică celui dintîi :

— Socru-meu a făcut un împrumut la bancă, însă anul trecut recolta a fost slabă și acum are nevoie de bani să-și plătească rata.

Dora privi în altă parte, mușcîndu-și buzele, peste capetele lor, spre vîrfurile pomilor. Matei suferea de lipsa de delicateță a avocatului și căuta ceva cu care să schimbe vorba, fără să găsească însă. Ea puse un picior peste celălalt și genunchii i se iviră puțin de sub marginea rochiei. Purta sandale ușoare, din curelușe albastre împletite, pe picioarele goale.

— Însă din același motiv, continuă Jean Albu să explice, nici eu nu prea sînt în fonduri. Știu însă pe cineva la care va găsi banii ce-i trebuie. Vom discuta asta diseară. Dragă domnule Iliescu, agricultura este ceva foarte riscant. Da, dacă stai tot timpul la moșie să supraveghezi oamenii, să conduci muncile, este o afacere, măcar în sensul că unele pagube le poți ocoli sau compensa din timp, unele, zic, nu toate !, dar așa să dai pe acolo cînd și cînd doar, lăsîndu-ți avutul pe mîna administratorului, cum fac eu, tatăl Dorei și încă mulți alții, e pagubă curată. Ascultă-mă pe mine, să nu bagi niciodată banii în pămînt !

— Nu, domnule, spuse Matei și izbucni într-un hohot de rîs nestăpînit.

Avocatul îl privi o clipă neînțelegînd motivul veseliei lui, apoi se destinse și rîse și el, după care se ridică, se uită la ceas și spuse :

— S-a făcut tîrziu. Cred că astăzi n-o să mai lucrezi, dar o zi de concediu nu-ți strică. Pe mine o să mă iertați, căci am de făcut un drum în oraș și mă duc să mă îmbrac. Pe la șapte vin să te iau, spuse Dorei, cinăm la ai tăi — și pe aceste cuvinte îi părăsi.

Cîtva timp rămaseră tăcuți. Apoi Matei se agăță de prima idee care-i trecu prin minte și-i spuse vioi :

— Știi că și eu am avut bicicletă. Pe atunci locuiam în București, în apropierea parcului Ioanid, dar n-am putut veni cu ea în parc decît după o săptămînă după ce mi-o cumpărase tata, cînd am știut bine să merg cu ea. Toți amicii mei se jucau acolo. Cu o zi înainte am chemat-o pe mama să vadă că am învățat să umblu cu ea și i-am făcut o demonstrație în curtea noastră, pe alee. Cînd m-am urcat pe șa eram foarte

emoționat. Îmi ziceam că de acest examen depinde dacă voi fi lăsat ori nu să merg cu bicicleta în parc și din cauza emoției am intrat cu roata din față într-un strat de flori. Mama a început să strige supărată. Ar fi preferat să nu merg niciodată pe bicicletă. Însă tata care, fără să știu, venise și el să mă vadă, îmi strigă Bravo și apoi întorcîndu-se către mama îi spuse :

— Matei merge foarte bine și accidentul acesta n-are nici o importanță pentru că aleea este îngustă și i-a derapat roata din față pe o piatră de și-a schimbat direcția. Acum să te vedem pe stradă, adăugă pentru mine.

Mama n-a mai zis nimic și atunci am scos bicicleta pe poartă și au ieșit pe trotuar să mă urmărească. Am mers pînă la intrarea grădinii Icoanei, am întors larg și am revenit ca un fulger, claxonînd de răsuna strada. Mă așteptau pe trotuar.

— Dar prea gonești ! a exclamat mama care acum nu mai avea totuși nici o obiecție de făcut. Tata era foarte satisfăcut. Eu credeam, fericit, că voi putea pleca imediat cu bicicleta în parc, însă mama spuse :

— Bine, văd c-o învățași și pe asta. *Mîine* n-ai decît să te duci cu ea unde poftești. Acum hai la masă.

După ce am mîncat, a trebuit să dorm. Cînd m-am sculat am alergat în parc să-i spun Martei că mîine voi veni cu bicicleta. Mi se pare că o cunoști pe doamna Irimescu, mama ei.

— Da, răspunse Dora.

Matei se pierdu în ochii ei albaștri care îl priveau neclintiți din culcușul genelor dese. Părul negru și abundent, larg ondulat, îi cobora pe ceafa transparentă, fără a ajunge pînă la umeri, îmbrăcîndu-i capul delicat și puternic într-o cască înfoiată. Aspiră adînc parfumul ei. Intensitatea luminii scăzuse, umbrele se topeau unele într-altele, norii își voalară albimea neîndurată.

— Cînd ne-am despărțit de dimineață, îi spuse simțind că se sufocă, m-am dus acasă și am trecut peste punte. La capătul ei dinspre cîmpie iarba păstra încă urma ta.

— M-am gîndit mereu la plimbarea noastră. A fost foarte bine, spuse ea încet.

El îngînă :

— Da.

Dora coborî puțin genele, apoi spuse limpede :

— Și ai găsit-o în parc pe fetița aceea ?

— Da. Şedea pe bancă, lîngă chioşcul muzicii, şi ţinea pe genunchi un album cu flori. Bătrîna doamnă care o însoţea mereu îi spunea numele lor : *jasmin, pervenche, dablia, oeillet.* Cînd m-a văzut a închis albumul, a sărit de pe bancă şi a alergat spre mine. Dar cînd a ajuns în faţa mea mi-am dat seama că nu-i pot spune vestea cea mare. Cum îţi explici aceasta ? M-am sfiit. Ştiam că orice cuvinte aş alege acelea n-ar fi putut cuprinde tot ce voiam să-i spun şi nici fericirea că venise clipa să-i anunţ ce aveam de anunţat. Toate cuvintele mi s-au părut sărace, urîte şi exterioare, de nepronunţat.

Dora încuviinţă.

Matei spuse :

— Acum mi se întîmplă acelaşi lucru.

ţele ei din oraş şi era mirata de cîte ori Matei îi mărturisea despre una sau alta dintre aceste persoane că nu o cunoaşte.

— Bine, spunea, dar ea şi mama ta sînt prietene, se vizitează aproape în fiecare zi.

Cînd îi spuse acelaşi lucru despre Angela Zahariadi, îl privi neîncrezătoare :

— Aseară am întîlnit-o pe Lili la ei.

Apoi îl întrebă :

— Urăşti oamenii ?

— Nu, spuse Matei destul de încurcat, bîlbîindu-se.

— Atunci eşti timid, făcu pe jumătate îngrijorată şi pe jumătate ironică.

Matei simţi o oarecare jenă, aşa că se mulţumi să răspundă :

— Ce crezi ?

— Oricum, murmură, nu este firesc. Aştepta să se explice şi tăcerea lui îi dădu de bănuit că a făcut o indelicateţă, aşa

că roşi. Matei şedea jos pe podea, la picioarele ei, şi acum desena cu degetul pe covor cercuri mici, din ce în ce mai mici, şi se uita la ea de jos în sus, cerîndu-i fără vorbe să părăsească acest subiect, ceea ce şi făcu însă pentru a-i spune în cele din urmă :

— Mîine mă duc la mătuşa mea, aceea care locuieşte ştii unde, nu departe de voi. Aş vrea să vii să mă iei de la ea cînd termini aici cu dosarele lui Jean.

A doua zi îl aşteptă întrebîndu-se mereu dacă o să vină sau nu şi între vorbele pe care le schimba cu bătrîna doamnă şi cu un vecin al acesteia, un pensionar ceremonios, se străduia să audă zgomotul porţii şi apoi al paşilor lui prin curte. Cînd sosi, îl prezentă foarte firesc celor doi, care o cunoşteau pe doamna Iliescu şi îl cunoscuseră şi pe tatăl lui şi, fără să aibe aerul, îl urmări, surprinsă şi uşurată să descopere că nu trăda nici o crisparc. Se întoarse şi se ridică să plece. O urmă supus. În drum, după ce trecuseră de curtea lui, puţin mai departe de doctorul Tomiţa, intrară în grădina publică cu alei destul de înguste şi rotite şi peste rondurile de flori ale căreia, rotunde şi încărcate ca nişte torturi pentru a căror ornamentare cofetarul şi-a pus la bătaie tot gustul său inventiv, coborau crăcile grele de frunze ale teilor. Aici se şi înnoptase şi pe bănci se postaseră perechi doritoare de linişte, bătrîni veniţi să inspire aroma florilor.

Ea căută din ochi o bancă neocupată, deşi nu intenţiona să stea. Ar fi dorit mai puţină lume în jur. Merseră spre fundul grădinii, acolo unde aleea se prăbuşea într-o rîpă adîncă, plantată cu castani. În faţa lor cerul se întindea galben cenuşiu, cu stele, deasupra cîmpului. Cîmpul era acela care se vedea şi din fundul grădinii lui Matei, începînd de pe malul dimpotrivă al iazului. Aici iazul făcea un cot larg şi era ascuns de sălcii.

— Cunoşti bine grădina aceasta, nu-i aşa ?

— Nu, spuse Matei. E a doua oară cînd intru în ea. Prima dată, nu trecuse mult de cînd ne mutasem de la Bucureşti. am venit cu mama. Voiam să desenez. Mi-am ales un grup de arbori şi m-am aşezat cu mama pe o bancă în faţa lor. Nişte băieţi îmi dădeau tîrcoale, intrigaţi de ce făceam. Mama. peste puţin, s-a dus acasă şi eu am rămas să termin desenul. Regretam că m-a lăsat singur, căci presimţeam că mi se va întîmpla ceva neplăcut. Cînd au văzut că mama a plecat,

băieții aceia s-au adunat în jurul băncii mele. Își țineau mîinile în buzunare. Unul dintre ei, cel mai mare, cred că avea vreo șaptesprezece-optsprezece ani, avea albeață la un ochi și purta un tricou albastru foarte murdar. Părul, rar, îi era plin de mătreață.

— Îngrozitor, strigă Dora.

— La început n-au zis nimic. Cum trebuia să ridic uneori privirile spre arbori, am observat că unii se uitau la caietul meu și alții căutau drept la mine, compătimitori. Însă pe cei din spatele băncii nu-i vedeam. Unul dintre aceștia din urmă îmi privea peste umăr în caiet, îi auzeam respirația chiar lîngă urechea mea. Apoi altul, mic, gras și ciupit de vărsat, s-a așezat pe bancă atît de aproape de mine încît cotul lui mă împungea în coaste. Lîngă el se mai așezară încă doi. Cîțiva dintre cei pe care nu-i vedeam căci erau în spatele băncii pufniră în rîs. Unul scuipă drept lîngă piciorul meu. Nu mai puteam desena, dar mă încăpățînam să trag linii pe hîrtie. Atunci cei doi care se așezaseră la urmă pe bancă îl împinseră pe băiatul ciupit de vărsat și acela căzu peste mine.

— Ce faceți ? strigă, rîzînd subțire. Îl deranjați pe dumnealui.

Dumnealui eram eu. Din cauza izbiturii neașteptate, caietul mi-a căzut. M-am aplecat să-l iau dar cel cu albeață la ochi fu mai repede ca mine și puse piciorul pe el. Rîdea și el, cum rîsese ciupitul. M-am repezit să-l lovesc și atunci toți tăbărîră pe mine. Am ajuns acasă cu cămașa ruptă și plin de zgîrieturi și de vînătăi și de atunci am ocolit acest loc. Dealtfel, adăugă Matei bine dispus, îmi ajungea grădina noastră.

— Îți era frică de ei ?

— A, nu. De ce ? Eram mai puternic decît mulți dintre nefericiții aceia, însă nu voiam să-i mai văd, prea erau urîți și-mi provocau o repulsie care s-a extins pentru mine, bineînțeles, și asupra locului acestuia — care în realitate, văd acum, e foarte frumos.

— Așa spui tu, rîse clătinîndu-se pe glezne, dar poate că totuși ți-a fost frică de ei.

— Nu, spuse Matei.

— De ce nu recunoști ?

Nu-i mai distingea bine fața, însă îi ghicea în ochi o fixitate confuză, o intenție care se menținea greu pe marginea

gestului. Privirea aceasta o mai întîlnise, de mult, la cineva. Dar poate că doar i se păruse, căci ea spuse cu o voce foarte calmă, privind spre ieşirea din parc :

— Lili o s-o viziteze mîine pe madam Zahariadi. Vom veni şi noi. Mi-ar place să te întîlnesc acolo.

După ce lăsară parcul în urmă, la primul colţ de stradă îi întinse mîna şi se depărtă grăbită.

Rămînînd singur reveni pe marginea rîpei cu castani şi se aşeză în iarbă cuprinzîndu-şi genunchii cu mîinile. Bătea vîntul, mişcînd frunzele, şi cerul se umplusc de stele. O nevoie urgentă de a o vedea, de a-i auzi vocea, îl făcu să sară în picioare. În loc s-o ia însă către ea, ajunse din cîţiva paşi la el şi cină repede, fără să răspundă doamnei Iliescu decît prin monosilabe ininteligibile şi semne distrate.

— Ce faci aici ? îl întrebă cîteva ore mai tîrziu, aplecîndu-se pe fereastra joasă a dormitorului ei spre a-l vedea mai bine la faţă.

— Iartă-mă, murmură, n-am mai putut suporta. Trebuia să te văd şi să-ţi vorbesc.

— Ai bătut atît de tare în geam ! Dacă a auzit Jean de alături ?

Era într-adevăr speriată. Rămaseră o clipă nemişcaţi şi tăcuţi. Nu auziră însă nimic, doar greierii tăiau mai departe în stielele nopţii, îngînaţi de broaşte.

Dora îşi strînse cămaşa de noapte la piept şi şopti înăbuşit :

Ce nebunie ! Poate să te fi văzut cineva cînd ai intrat în curte.

Nu ştiu, spuse Matei. Cred că nu.

Vorbeşte mai încet. Ce să mă fac cu tine aici ? Ce ai să-mi spui ? Ba nu, aşteaptă, vin afară dar, te rog, nu face zgomot. Cum ţi a putut trece prin minte să vii la ora aceasta !

Printre şuviţele înfoiate şi rebele ale părului negru ochii ei erau mai întunecaţi decît noaptea.

Ei bine, ce este ? îl întrebă cînd ieşind din casă cu multe precauţii pe uşa de serviciu se află alături de el în iarbă. Arbuşti masivi îi ascundeau de stradă. Se aflau în acea parte a casei de la care pînă la gardul de lemn dinspre vecinii din dreapta se întindea o îngustă fîşie de teren pe care liliacul creştea năvalnic şi spre care se deschidea şi fereastra dormitorului ei.

— Mă crezi timid și fricos, bîlbîi privind-o adînc în ochi. Nu sînt nici una, nici alta și aș da oricît să am aceste două defecte în schimbul celor pe care nu mi le cunoști.

Îl privi uimită și cu toate că din cauza întunericului nu-i vedea chipul distingea totuși că tremură și nu știu dacă să rîdă că pentru a-i face o asemenea declarație o deșteptase în puterea nopții, ori să se teamă de turburarea lui, care îl împinsese la un asemenea gest bizar, neconvenabil și primejdios. Totuși sfîrși prin a se simți bine la ideea că dă atît preț părerilor sale și încercă dorința tandră de a-l liniști, de a-i arăta că ia prea mult în seamă niște răutăți fără consecință. Uită ora și situația scandaloasă.

— Dacă nu-ți voi spune acum că am mințit cînd am pretins că am fost o singură dată în grădina aceea, nu voi mai îndrăzni să ți-o spun niciodată, continuă. Ei bine, vezi că sînt un mincinos și asta este mai grav decît timiditatea sau frica.

— Dar de ce ? căută să-l liniștească. Poate că nu ți-ai adus aminte atunci.

— Ba da, însă mi-a fost rușine să-ți vorbesc despre *cealaltă* trecere a mea pe acolo. Ascultă-mă. Mama își făcuse de puțină vreme rochia neagră de care poate că acum o să se îndure să se despartă, dar încă nu o îmbrăcase, o păstra în sifonier.

Vorbea repede, pentru a nu-și da timp să renunțe.

— Eram obosit, după cîteva zile de somn puțin și mari contrarietăți.

Ultimul cuvînt îl pronunță cu oareeare ezitare, apoi continuă :

— Aerul mă apăsa, în nări aveam miros de medicamente. Toată casa mirosea a medicamente. Tata dormea mereu. Mi-am pomenit în stradă. Mergeam fără țintă, numai să fac mișcare și să respir un aer mai curat și mai puțin încărcat de panică. Pe stradă, la ora aceea a după-amiezii, nu era nimeni. Zidurile resfrîngeau intens lumina soarelui. Vrăbii săreau pe pietre, furnici alergau pe lîngă iarba crescută în crăpăturile trotuarului.

Acum îl auzea greu, atît de tare îi tremura vocea și atît de încet vorbea. Ar fi vrut să tacă, ori să vorbească despre altceva, îi era teamă de ce avea să audă și în același timp o cuprinsese un entuziasm secret, ca un val consistent și cald care se rostogolea în ea și se retrăgea pentru a lua din nou

ființă și a o invada, cu o mișcare surdă și continuă. Probabil am răcit și am febră, își zise.

— M-am oprit la un colț de stradă. Pe trotuarul de vizavi nu era nimeni. Apoi veni cineva. O femeie. Era foarte tînără și rău îmbrăcată, obrazul îi era murdar. Mîinile, mici, îi erau roșii și umflate, iar din fusta cenușie îi ieșeau picioarele subțiri și palide. S-a oprit și s-a uitat la mine, de-acolo, de pe celălalt trotuar, apoi a început să surîdă, și-a băgat mîinile în buzunarele fustei și și le-a scos și și le-a pus la spate, nu știa ce să facă cu ele, cum nici cu fața nu prea știa, pentru că mă privea cînd zîmbind, cînd foarte serioasă, mustrătoare, dar și chemîndu-mă din pleoape. Cu mult regret se mișcă din loc și porni mai departe, întorcîndu-se des către mine. Cînd mă văzu că m-am dezlipit din colțul străzii, îmi făcu strengărește cu ochiul. Intră în grădină și după puțină codire se așeză brusc pe o bancă și începu să-și facă vînt cu batista.

— Uf ! ce căldură ! îmi spuse. Nu stai aici, la umbră ? și îmi făcu din nou cu ochiul, surîzînd și trăgîndu-se mai către capătul băncii. În același timp șterse cu palma locul unde nu întîrziai să mă las a cădea.

— Eu, de fapt, locuiesc pe aproape, îmi spuse cu o neașteptată sfială. Își privi mîinile pe sub gene și adăugă : Ieri am spălat rufe toată ziua. Îmi venea să plesnesc de căldură. Și astăzi e tot așa de cald, spuse ca și cînd știa ca pe cineva care este responsabil de zăduful acelei după-amieze.

În mirosul florilor, al frunzelor și al ierbii se amesteca un altul, al ființei alături de care mă așezasem pe bancă. Avea în picioare pantofi maron vechi.

— Ce haine frumoase ! exclamă fără nici o legătură cu ce spusese pînă atunci — și aplecîndu-se spre mine îmi pipăi între două degete mîneca hainei.

Se dădu mai aproape și spuse potrivindu-și părul la spate cu mîna :

— Văd că ești cam mut. Nu vrei să mergi la mine ? Aici e așa de cald ! și mă lovi o dată, veselă, cu cotul.

Mă uitai atunci pentru prima dată de cînd mă așezasem pe bancă, în ochii ei. Sărmani ochi prăfuiți dar voioși și foarte feminini.

— Oribil ! murmură Dora.

— Nu-i așa ? spuse Matei. Dar oribilă nu era creatura aceea, oribil eram eu care uitasem tot, nu mai aveam în mine

decît prezența ei. Ea știu asta și după ce repetă Frumoase haine ! spuse cu prefăcută admirație :

— Trebuie să fii plin de bani.

— Nu, spusei, n-am la mine nimic.

O văzui cum se lungește la față.

— E, ce să-i faci ! oftă descurajată.

Dar se lumină din nou și-și scoase în afară buza de jos :

— Să știi însă că-mi placi și dacă vrei poți să vii și așa.

Se ridică în picioare în fața mea, cu mîinile în șolduri, legănîndu-se și privindu-mă cu obrazul culcat cînd pe un umăr, cînd pe celălalt. Mă ridicai și eu.

Avea însă gust de vorbă și spuse :

— Parcă te-am mai văzut undeva. Nu cumva ai tăi stau pe aici ?

Făcu un pas în susul aleii și mă grăbii s-o imit, dar în sens invers, căci cu ultimele vorbe mă readusese pe pămînt.

— Ei, micule ! strigă. Ce faci ?

Mă mai strigă o dată, apoi plecă și ea, fluierînd. Nu știu de ce fluiera, dar asta a fost ce trebuia să-ți spun. Vezi că sînt nu numai mincinos.

— Tatăl tău... începu Dora.

— Nu în ziua aceea.

În ziua aceea domnului Iliescu îi fusese mai rău ca pînă atunci. Se trezise din somn și ceruse doamnei Iliescu printr-un semn să-i ridice pernele, apoi își clătină mult timp capul, de la dreapta la stînga și de la stînga la dreapta, cu scurte opriri cînd părîndu-i-se că durerile i s-au mai potolit își lăsa bărbia în piept și închidea ochii duși în fundul orbitelor, însă îi deschidea repede și reîncepea să-și miște capul de la stînga la dreapta și de la dreapta la stînga privind fără priviri într-un colț al tavanului. Pe globii împuținați ai ochilor se țesuseră fine pînze de păianjen. Matei îi ștergea mereu fața cu colțul unei batiste. Dar în ziua aceea, după ce se întoarse din grădină, nu mai putu. Avocatul tocmai sosise cu doctorul, să facă domnului Iliescu o injecție calmantă.

— Îi este foarte rău, spuse el tînărului.

— Ia ligheanul acesta, umple-l cu apă și du-l la tată-tău, îi spuse doamna Iliescu trecînd iute prin salon și dispărînd spre camera bolnavului. Avocatul și doctorul plecară pe urmele ei. În ligheanul roșu pe dinafară și în interior cenușiu, apa curgea din robinet ricoșînd în picături pe fața lui Matei. Dar

cenușiul acela rezulta din alăturarea a infinit de mici pătrățele albe și negre, *poivre et sel*, ca și șorțul pe care îl purtase în clasele primare cu o fundă bleumarin la gulerul alb de pichet. Pantalonii îi depășeau puțin în jos poalele șorțului. Aceasta și funda bleumarin îl deosebeau de fetițele de la școala de alături. Ele purtau funde roșii. Și mai era o deosebire și la pieptănătură. Băieții trebuiau să se tundă scurt, iar ele își împleteau părul în coade. Martei nu-l plăcea să aibe coade și cum se întorcea de la școală își despletea părul și-l lăsa să cadă liber pe spate. Funda Martei era de un roșu bogat și aprins și-i stătea totdeauna cam strîmbă. Mai tîrziu află că de Marta îl mai deosebește ceva. Era în clasa a treia primară. Noutatea îl turburase, dar o uita des și pentru lungi răstimpuri. Cînd se duse la servitoare s-o întrebe de Marta, după ce îi spusese lui Tudor la telefon despre bicicletă, era atît de grăbit încît intră la ea fără să bată la ușă. Femeia ședea cu spatele la ușă, pe scaun, și se pieptăna într-o oglindă de buzunar pe care o sprijinise pe masă și în care se căznea să controleze rezultatul eforturilor ei cu pieptenele. Era un pieptene verde, de celuloid, care i se înfigea greu în părul de un galben spălăcit foarte des și probabil încurcat. Auzind ușa, se răsuci din mijloc pe scaun și îl privi. Privirea aceea aminti lui Matei, îndată, ce îl tulburase să afle cu aproape un an înainte.

— Ce tot faci cu apa asta? îl întrebă furioasă doamna Iliescu. Închise robinetul, îi luă ligheanul din mînă și fugi cu el. În ușa dormitorului domnului Iliescu, Matei se dădu în lături spre a lăsa să iasă pe avocat și pe doctor. Domnul Albu îi surîse neutru. Prin ușa întredeschisă văzu pe doamna Iliescu, pe servitoare și pe o soră de la spital agitîndu-se, prosoape zăceau aruncate în toate părțile și dinspre patul tatălui, invizibil de aici, veneau, împreună cu mirosul greu de medicamente, scîncete neputincioase. Locul lui era acolo, lîngă pat. De unde venea însă, și cum venea, știu că în ziua aceea nu-l mai poate ocupa, că este cu neputință să intre, să întîlnească ochii lui și să-l atingă cu mîna care lăsase cu deliciu să-i fie atinsă, în grădina publică, de femeia puțin murdară, cu mîini roșii de spălat și picioare subțiri și palide. Doamna Iliescu îl văzu și-l chemă făcîndu-i un semn mare. O privi incert. Ea repetă semnul, supărată și insistentă, și Matei se dădu înapoi și ieși în curte, se plimbă mișcîndu-și violent picioarele, apoi se cățără pe cea mai înaltă cracă a

unui tei dinspre poartă și de acolo, ascuns în frunze și mult deasupra casei lui, a vecinilor și a străzii, privi lung peste oraș, legănîndu-se cu craca, ușor, în aer.

— Nu în ziua aceea, repetă.

Ea suspină și privi în jur.

— Bine, spuse în cele din urmă. Acum du-te acasă și dormi cît poți de mult.

— N-am să pot.

— Totuși, acum trebuie să te duci. Se face ziuă. Umblă încet, să nu te vadă cineva cînd ieși din curte. Și îi întinse mîna, care străluci palidă și lungă în întunericul albastru al nopții.

— Săracul băiatul lui Lili, uite cum îl piseză Tanți, spuse a doua zi, în salonul doamnei Zahariadi, aplecîndu-se la urechea vecinei sale, o cucoană mai tînără.

Aceea surîse :

— E drăguț, nu ?

— Cam prea june, murmură cealaltă măsurîndu-l pe Matei de sus pînă jos.

— Parcă poți ști ce zace în tinerii aceștia !

Dora vedea bine, din colțul ei, de lîngă amfitrioană, că Matei într-adevăr nu dormise. Pînă să vină la doamna Zahariadi nu-l putuse întîlni și acum, de un sfert de oră încoace, asista la eforturile lui disperate să răspundă doamnei Aurelian, o femeie înaltă, slabă și melancolică, îmbrăcată într-o rochie verde înfrumusețată oarecum de un colier de chihlimbar în boabe foarte mari și al cărei păr castaniu bogat era încrețit ca al unei negrese. Unele persoane dintre cele de față îi erau perfect necunoscute lui Matei, pe altele le întrezărise în casa lor sau a avocatului și își notase despre ele observații răutăcioase în jurnal. Acestea din urmă, printre care doamna Zahariadi însăși, încîntată că ține companie surorii sale, o felicitau pe doamna Iliescu pentru distincția lui Matei. Purta haine negre, făcute dintr-un costum al domnului Iliescu. Paloarea pe care i-o întinsese pe obraji noaptea fără somn, subliniată de vestmîntul închis, îl făcea interesant. În ce o privește pe doamna Aurelian, ființă timidă de felul ei dar care avusese totuși destulă prezență de spirit să-l oprească lîngă ea pe noul venit, încerca acum fericirea de a fi găsit în el pe cineva căruia încă nu-i vorbise despre unicul ei subiect, știința creștină, și care o asculta cu semne de interes. Tînă-

rul, de care auzise dar pe care acum îl vedea pentru prima dată la față, i se păru cu totul remarcabil și chiar din seara aceea împărtăși tuturor acest sentiment, cu o însuflețire neobișnuită. Cum însă avea și ticul de a pomeni foarte des de cumnatul ei, soțul doamnei Zahariadi, și de a-l desemna nu cu numele lui, ci cu al funcției administrative pe care o ocupa el, pronunțînd *Prefectul* cu oarecare religiozitate, după trei minute de conversație Matei nu mai auzi nimic din tot ce-i vorbea, pîndind numai, din cînd în cînd, cuvintele cu care aceea își încheia cîte o frază, în scopul de a se agăța de ele și de a-i răspunde în scurt ceva care să-i dea iluzia că o urmărește. Dealtfel, spionat cu coada ochiului cu atîta aviditate de cei de față în frunte cu doamna Iliescu și după o noapte ca cea trecută, ar fi fost greu să fie cu adevărat atent la prelegerea doamnei Aurelian despre știința creștină. Dorei nu-i scăpă nici că el după un sfert de oră de cînd venise aici nu remarcase încă prezența domnișoarei Trofin care totuși, măcar la început, făcuse totul pentru a-i trage atenția.

— Ascultă, șopti la urechea avocatului, du-te și-l scoate din brațele lui Tanți. Femeia aceasta este în stare să se cramponeze de el toată seara.

Domnul Albu străbătu salonul și se apropie de cei doi.

— L-ai cunoscut pe tatăl lui, se adresă doamnei Aurelian. Îi seamănă perfect, nu-i așa ?

Deși se vedea bine că nu-l mai ține minte pe domnul Iliescu, aprobă mulțește, cu putere. În acel moment una dintre uși se deschise și în cadrul ei apăru prefectul făcînd semne largi cu mîna în toate părțile. Avocatul îi părăsi.

— Frumoasă femeie, spuse emoționată doamna Aurelian, arătînd către Dora.

— Poftim ? întrebă Matei.

Însă domnul Albu interveni din nou, sosind cu Zahariadi. Acesta, privit cu înduioșare și respect de cumnata lui, spuse tînărului cîteva cuvinte amabile și îi întinse o mînă flască pe care Matei o strînse cu egală indiferență.

— Am aflat, spuse avocatul doamnei Aurelian, că sînt aici cîteva persoane pe care domnul Iliescu nu le cunoaște. Îmi permiți prin urmare să ți-l răpesc.

În ochii ei se zugrăvi pe dată un regret enorm.

— Nu te bănuiam de atîta sociabilitate, îi spuse Jean Albu conducîndu-l de braț prin salon.

Din cînd în cînd se opreau în dreptul unui grup și după cîteva cuvinte soțul Dorei făcea prezentările. Cucoana cea tînără și prietena ei întinseră repede mîna lui Matei și i-o strînseră pe a lui, discret, în timp ce le-o săruta.

— Ce mai cap de motan, spuse una după ce el, pilotat de domnul Albu, se depărtă.

— Ți-am spus eu ! exclamă cu mîna la gură cealaltă. Dar de ce se îmbracă în negru ?

— După taică-său. Vezi că și Lili este în doliu. Și îl mai urmăriră cîteva clipe, schimbînd impresii de felul celor de mai sus, apoi vorbiră despre altceva.

— Totuși trebuie să știi, spuse domnul Albu la urechea lui Matei, că nu se vorbește atît de mult cu sora Angelei. Fiind de o idioție celebră, s-ar putea interpreta că ți-ai căutat lîngă ea un refugiu.

Matei strînse mîna unui domn în fața căruia tocmai se opriseră, apoi întoarse capul spre avocat :

— Da ? Acum am întîlnit-o prima dată, nici nu știu bine cum o cheamă.

— A, nici vorbă ! Angela îți este recunoscătoare că ai ținut companie surorii ei și i te-ai făcut simpatic.

Matei bombăni ceva. Avocatul era îmbrăcat în haine cenușii, destul de largi pentru a se simți comod în ele, și avea o înfățișare satisfăcută. Nu-i lipsea floarea de la rever și vorbea tare. Din cînd în cînd clipea cu viclenie din pleoapele întunecoase și puternic ridate și nările păroase i se umflau punînd în mișcare negul de pe una din ele. Matei știa că se ascultă vorbind și remarcă de fapt acest lucru la aproape toți invitații doamnei Zahariadi.

Ajungînd în fața ei, amfitrioana întinse către Matei, prietenoasă, mîna zbîrcită și încărcată de inele și brățări și îl trase alături pe un taburet, examinîndu-l cu încîntare dar și cu multă pătrundere ascunsă.

Dora, care se afla în grupul ei, îi surîse, fără a-i da însă prea multă atenție. Observă că nu profită deloc de avantajele ei asupra celorlalte, cu toate că și le cunoștea. Era de pildă mult mai elegantă decît ele, dar se vedea că pentru aceasta nu făcuse nici un efort și cînd își alesese rochia cu care să vină aici căutase, dimpotrivă, ceva modest.

— Poftim, dezerteză, țipă atunci doamna Zahariadi spre a fi auzită de toată lumea și arătînd cu brațele spre cîțiva

bărbați care în frunte cu avocatul Albu și soțul ei se retrăgeau într-o încăpere alăturată. Apoi spuse confidențial lui Matei :

— Tatăl tău a fost unul dintre puținii de aici care nu jucau cărți. Ce e, Lili, și glasul ei se ridică din nou, amical și speriat, mă și părăsești ? Și tu, Janeto ? Plecați împreună, desigur. Nu e nici măcar ora 9. Te rog să mi-l mai lași pe Matei, abia am făcut cunoștință.

Obligațiile ei de gazdă o răpiră însă îndată conversației cu el și cînd, la nu mult timp după plecarea doamnei Iliescu, Dora se ridică la rîndu-i, exclamă :

— Bineînțeles, scumpul tău bărbat te lasă să pleci singură. Cu luminatul infect de pe străzile noastre și cu trotuarele acelea îngrozitoare, aș muri de frică să mă aventurez la drum noaptea. O să te conducă însă Matei. Ce zici ? se adresă ea tînărului, jovială. Ești mulțumită de compania pe care ți-o dau ?

Ochii doamnei Zahariadi îl căutară fericiți și complici.

— Nu pari încîntat de misiunea pe care ți-a încredințat-o Angela, glumi Dora cînd fură singuri în stradă.

Matei privea fluturii care se îndesau în jurul becurilor electrice din vîrful stîlpilor și urmărea cele două umbre ale lor care le mergeau înainte, alăturate, egale.

— N-ai dormit, așa cum ți-am spus, remarcă ea după ce Matei îi făcu la cerere o dare de seamă asupra impresiilor pe care i le lăsase vizita.

— Nu, recunoscu el.

— Iar eu m-am ales, cred, cu un guturai, continuă Dora să glumească. În realitate nici ea nu mai putuse să închidă ochii și era obosită. Intrînd în casă, după plecarea lui, era sigură că avocatul o va simți și nu se liniști nici după ce ajunse fără accidente în dormitorul ei, închise fereastra și se urcă în pat. Cînd izbuti să-și alunge spaima, gîndul la temeritatea lui Matei și la confesiunea pe care i-o făcuse o deșteptă de-a binelea. Dealtminteri cerul începuse să se împalideze, se făcea dimineață. Nu înțelesese mult din ce-i spusese el. Reținuse că fusese vorba de o întîmplare stupidă cu o femeie de stradă, la un timp puțin potrivit pentru așa ceva, și că aceasta se întîmplase de mult și îl mai chinuia și acum. Se temu că mărturisirea pe care i-o făcuse pornea din orgoliu rănit și regretă susceptibilitatea lui. Totuși era curios că el se gîndise că, învinuindu-se de lucruri atît de neplăcute, va fi

mai interesant pentru ea. Ce copil ! exclamă. Abia după aceasta își dădu seama că avocatul se sculase și intrase la baie. Sări din pat, căutînd cu picioarele, pe covor, papucii.

Ajungînd în dreptul casei, făcură cîțiva pași mai departe pe trotuar și Matei spuse, arătîndu-i fereastra dormitorului :

— De acolo te-ai aplecat spre mine noaptea trecută !

— Da, dar promite-mi că nu-mi vei mai face niciodată astfel de vizite. Ar fi plictisitor să te audă Jean cum îmi bați în geam la ore atît de neobișnuite, ce crezi ? Cum i-am putea explica oare că nu facem de fapt nici un rău ?

— Într-adevăr, cum ? îngînă. Însă cum să facem să ne vedem fără a supăra pe nimeni ? Orașul e prea mic pentru noi.

— Nu văd nici un mijloc pentru a ne întîlni mai des. Însa venind la mătușa mea și, acum, la Angela, am găsit două prilejuri și am putea continua în felul acesta.

— Cu atîți străini între noi, nu-i același lucru. Toți ochii te pîndesc. Madam Zahariadi, de exemplu, este plină de aluzii care nu-mi plac. Reținîndu-mă, după plecarea mamei, avea aerul că-ți face ție un cadou. Această bătrînă doamnă, care altminteri pare inteligentă, este, cum să spun, prea *entremetteuse*, gen de care mi-e groază.

Dora îi răspunse indignată :

— A, nu ! Angela ține foarte mult la mine, cum te ai putut gîndi la așa ceva ? Dealtminteri nici nu i-ar trece prin cap că prietenia noastră are nevoie de asemenea oficiu.

— Prietenia mea este atît de adîncă încît ar putea semăna cu altceva, spuse Matei. Unii s-ar putea înșela, adăugă după o scurtă pauză.

Dora îl privi cîteva clipe cu atenție și apoi îi spuse cu blîndețe :

— Nu numai unii, ci și tu însuți te-a putea înșela.

— Nu știu, murmură Matei, nu-i cu neputință.

Ea schimbă vorba.

— Ai fost foarte bine. Trebuie să cred, prin urmare, că nu ieși din casă pentru că urăști oamenii ? Și dacă nu-i așa, nu te mai înțeleg.

— Nici eu. M-am deplasat în fața lumii și acum văd altceva. Poate că asta se întîmplă cu mine, dar ți-o spun știind că vorbele nu exprimă nimic. Nici cuvîntul *prietenie* nu exprimă nimic, nu găsești ? Mie, dealtminteri, îmi cam și displace.

— Bine că mi-ai spus, îl aprobă contrariată și schimbă din nou vorba.

Matei simți că se izbește de o rezistență peste care nu putea trece.

Ea se uită la ceas.

Doamna Iliescu îl aștepta și îl întrebă tihnită :

— De ce ești supărat ?

Ca să nu-i răspundă se învîrti prin casă căutîndu-și treburi pe care nu le avea, însă ea reveni la atac :

— Și cum, într-adevăr, n-ai recunoscut-o la Angela pe madam Aron ?

Matei o privi fără s-o vadă și se așeză la masă.

— Nu mă așteptam să fii nepoliticos cu ea. S-a simțit foarte jignită că pe ea, care a ținut atît de mult la tine cînd am venit aici, abia ai băgat-o în seamă. Mi-a făcut niște aluzii, nu m-am simțit bine deloc, spuse doamna Iliescu umplîndu-i farfuria cu supă.

— Dar cine e asta ? strigă agasat.

Doamna Iliescu înțelese că Matei o uitase cu adevărat pe aceea care, la primul lor Crăciun petrecut în N., îl invitase la pom și îi dăruise un frumos tren pe șine, jucărie care chiar dacă nu prea mai era pentru vîrsta lui, dovedea totuși că doamna Aron fusese încîntată să cunoască pe noii veniți și să lege cu ei, cît mai repede, o caldă amiciție. Domnul Aron, soțul ei, era coleg la bancă cu domnul Iliescu, soția prefectului Zahariadi fiindu-i vară primară.

Îi aminti. Dar cum ea însăși uitase că Matei nu consimțise decît după grele stăruințe să apară la madam Aron și ea, întors acasă, se dusese drept la iaz, spărsese gheața într-un loc și aruncase pe acolo în apă trenul cu șinele sale cu tot, nu înțelese de ce, pe măsură ce ea vorbea, el sorbea mai grăbit din lingură, făcînd astfel zgomote foarte neobișnuite și dezagreabile, pînă ce lingura, din neatenție, îi și scăpă din mînă vărsîndu-și conținutul și răsturnînd un pahar cu apă. Matei se ridică imediat, împingînd scaunul, și începu să șteargă cu șervetul petele de pe fața de masă, ceea ce întrerupse povestirea doamnei Iliescu.

VI

acasă, dar nu era sigură că îl va găsi pe Matei. Parcurse deci vag enervată aleea care ducea de la poartă pînă în fața casei și apoi ocoli casa și pe fereastra salonului îl zări înăuntru. Era singur și întins pe canapea citea, cu un caiet deschis alături peste filele căruia era așezat oblic un creion. Cînd apăsă clanța, Matei ridică ochii și sărind speriat de pe canapea lăsă să cadă pe covor cartea, caietul și creionul, care se rostogoli sub un scaun, și-i sărută mîna ținînd-o îndelung la buze, apoi îi spuse Vino și o călăuzi în camera sa. Dora, din cauză că încăperea era destul de joasă, părea și mai înaltă. Privi de jur împrejur.

— Am mai intrat aici, îi spuse evitînd să-l privească și se așeză, cu genunchii foarte apropiați, pe îngustul lui pat.

Matei se lăsă jos pe covor, la picioarele ei, aproape atingîndu-i-le. Stătură așa un timp, nemișcați. În casă era atîta

tăcere încît auzeau tic-tacul ceasului de alături, din sufragerie, spre care ușa era întredeschisă. Matei deschise gura, însă ea se aplecă și i-o acoperi repede cu palma :

— Nu spune nimic, îi zise.

Apoi își retrase mîna și după un alt răstimp de tăcere, foarte îndelungat, se ridică spunînd :

— Cum te-ai putea înșela tu asupra sentimentelor tale, așa mă pot înșela și eu.

Matei îi spuse :

— Nu. De ce ? Nu înțeleg.

— Nici eu nu înțeleg, îi răspunse repezit și vorbind foarte încet, cu toate că nu era cine să-i audă. Însă tu ai spus că te-ai putea înșela. Toți ne putem înșela și asta nu are nici o importanță. Nu, nu spune nimic. Așa este, știu.

Matei nu înțelese ce vrea să spună. Absorbea prin toate fibrele prezența ei și atît. Abia prinse de veste cînd îl părăsi și nu se întrebă de ce venise, dacă va mai veni. Simplul fapt că ea fusese *acolo* îl stăpînea ca o beție. Se mira, fericit, de ce constata în sine. Toate simțurile i se ascuțiseră, căpătase deodată puterea de a vedea consistent, luminos și apropiat și cînd, venind la avocat, ea, care îl pîndise, îi strecură în mînă un bilet în care citi că, cel puțin pentru un timp, trebuie să nu se mai vadă pentru a nu cădea amîndoi pradă unei iluzii vulgare ce i-ar putea costa nespus de mult și că, știind că el nu ar izbuti să se oprească de a o căuta, va pleca din oraș la vie, pentru o ședere mai îndelungată care le va face bine amîndurora, nu înțelese nici de data aceasta decît că i-a scris, că ține în mînă o hîrtie care fusese în mîna ei și peste care se aplecase gîndindu-se la el.

Dealtfel via nu era deloc departe de oraș, în cîteva minute, știind prin cîmpul de pe celălalt mal al iazului și apoi prin pădure, ar fi ajuns, căci dealul pe care era situată se ridica aproape imediat din spatele pădurii. Abia peste o săptămînă de absență a ei începu să fie îngrijorat și să-și spună că pînă la plecarea din N. nu mai rămăsese mult. Se întreba, recitind rîndurile sale, dacă într-adevăr dorește să nu-l mai întîlnească însă ideea era atît de absurdă încît nu-l preocupă din cale afară și îi era suficient ca de pe malul iazului să privească în direcția unde știa că este ea, pentru a fi fericit.

De multă căldură cîmpul părea că a luat foc cu flăcări albe, îndesate unele într-altele și pîlpîind de sub iarbă spre

cer, frenetic, într-un fel de dans pe loc, și altădată limbile transparente, prin transparența cărora și planurile mai din fund ale peisajului păreau apucate de aceeași bruscă și violentă nevoie de locomoție, se aplecau pe-o parte, în dreapta sau în stînga, blînd culcate de un vînt atît de ușor încît Matei nici nu-l simțea, și atunci tot cîmpul curgea în paralel cu iazul, rostogolind pe un pietriș invizibil valuri iuți, scurte și săltătoare, făcînd toată priveliștea să fugă spre o țintă apropiată. Pe șoseaua dinspre orizontul stîng, pe care apunea soarele, acolo unde pădurea se oprea, treceau căruțe, uneori cîte un camion, și cerul jupuia atunci de pe spatele șoselei o lungă masă de praf pe care o trăgea către el și care, înainte de a dispare în albastru, flutura zbătîndu-se peste întinderi și albind arborii și pe soldații pe care Matei îi zări, dincolo de șosea, desfășurați în iarbă și făcînd mișcări al căror rost nu parvenea să-l înțeleagă. Sprijinite în baionete, pușile accidentau cîmpul în fața lor cu un fel de conuri goale pe dinăuntru și pe care, de-aci de unde privea, Matei le luă drept mușuroaie de cîrtițe. Însă își dădu seama că sînt prea înalte spre a fi așa ceva. Un trompet, așezat jos la umbra unui pom, repeta fără îndemn, dar cu nădejde, cîteva note sfîșietoare ce îi aduseră în minte cu o ciudată satisfacție orele de gimnastică, la liceu, cînd profesorul își încolona clasa și fiindcă marginea orașului nu era departe o scotea în pas de defilare din oraș. Pășea copleșit de căldură și simțea cum de obrajii umezi i se lipește praful care se ridica de sub picioarele celor din fața lui și-i intră pe nări, iritîndu-i-le, și în ochi. Cîțiva din fund, asupra cărora privirea domnului Gheorghiu nu zbura decît rar și cu plictiseală, strănutau disperați, apoi măcăneau, orăcăiau, guițau, pînă ce profesorul, amenințîndu-i concentrat cu degetul, dădea tonul unui cîntec și coloana, înaintînd pe șoseaua moale ca o blană, începea să cînte înecînd producerile onomatopeice pe care le tîrîse de coada ei. Și atunci în gura strepezită a lui Matei drumul vîra un pumn de praf. În dreapta lui mergea colegul său de bancă, Avramescu, a cărui față din cauza căldurii era teribil de congestionată și picături de nădușeală îi alunecau din părul tuns ca o perie pe obraji și pe după urechi. Mîinile îi erau ude de parcă le băgase în apă și pe ele praful se transforma în noroi, așa încît Matei se ferea ori de cîte ori acela încerca să-i pună palma pe braț.

— Se spală, bombăni Avramescu în cele din urmă, arătîndu-i batjocoritor spre mînecă.

— Dar n-o s-o speli tu, spuse Matei privind cîmpul din stînga pe care se răsuceau din loc în loc cîţiva pruni arşi de soare.

— Vezi bine. E aşa de curată !

Domnul Gheorghiu, făcîndu-şi vînt cu batista, întoarse capul spre ei şi tăcură. Apoi Matei spuse :

— În orice caz mai curată decît batista lui. Şi după o pauză : Şi a ta.

Avramescu rîse pentru că batista profesorului era de o imaculare legendară, şi strigă :

— Nu mă îndoiesc că nasul tău e plin cu miere.

— Are gust bun ? îl întrebă pe Matei Ianculescu din faţă, un băiat înalt, cu o conjunctivită îndărătnică şi buzele foarte subţiri întorcînd pe umăr capul său cu păr galben.

— Cînd vei vrea să-i încerci gustul... murmură Matei.

Coloana mergea acum în pas de voie şi se cam lungise, aşa încît domnul Gheorghiu fu nevoit să scoată din buzunar fluierul şi să scandeze paşii fluierînd puternic. Peste umerii colegilor din faţa sa, Matei nu vedea decît o îngustă supra-faţă verde, în care se amuza să nu recunoască spinarea dealurilor, şi deasupra acesteia cerul. Deşi nu mergea cu capul ridicat spre a nu divulga celor din jur obiectul atenţiei sale, Avramescu îi spuse :

— Uite că trece pe lîngă noi ceva mai interesant.

Era o femeie oarecare, cu un coş cu ouă. Venea spre oraş, nepăsătoare sub ochii cercetători ai băieţilor. Cîţiva dintre ei cotcodăciră, alţii îi făcură semne cabalistice, unii îi strigară cuvinte fără înţeles, ceea ce alarmă din nou pe domnul Gheorghiu care se repezi şi trase zdravăn de ureche pe unul. La nu mult înainte, pe stînga şoselei, era locul unde intrau de obicei în iarbă şi făceau cîteva exerciţii pentru ca după cinci minute de odihnă să se formeze din nou în coloană şi să revină la liceu.

Avramescu urmări din ochi femeia cu coşul şi apoi întrebă iritat :

De ce strîmbi din nas ? Ce, nu era bine ?

Nu ştiu la ce se gîndeşte un porc cînd spune cuvîntul *bine*, făcu Matei.

Avramescu îl privi, cu sudoarea continuînd să-i curgă din păr pe obraji, și spuse nesigur :

— Poate că nu la același lucru la care s-ar gîndi un măgar.

Jocul acesta de riposte care plăcea atît de mult băieților și pe care îl practicau cu pasiune ca pe un sport, ca pe o limbă străină, pe Matei îl dezgusta, însă el îi permitea să fie străin printre acești străini așa că îl adoptase, fără a considera că făcuse astfel vreo concesie. Aduse în schimb în el o notă violentă și amară, pe care colegii nu întîrziară să o împrumute.

Pe iarbă executau mișcările gimnastice cu destulă plictiseală. Matei ridica brațele, le întindea în lături, sărea pe picioarele deschise în compas și-și aduna pumnii la piept spre a-i azvîrli apoi înainte, însă, voios. Tot acest balet elementar, de înviorare, care împreună cu întoarcerile la dreapta, la stînga, la stînga-mprejur, la dreapta-mprejur și exercițiile de defilare constituia programul etern și fără surprize al orelor de gimnastică, îl încînta tocmai prin monotonia lui. Comenzile domnului Gheorghiu răsunau implacabile în aerul larg, însoțite adesea de țiuitul metalic al fluierului ce rămînea să ritmeze mișcările clasei cînd vocea profesorului obosea.

— Aș prefera să fac o baie, șoptea Avramescu lui Matei, aruncînd priviri furioase către iaz.

Acela îi răspundea printre dinți lovindu-se cu palmele în piept și destinzîndu-și larg brațele în lături pe impulsurile scurte ale fluierului :

— Chiar că ar fi timpul să te mai speli !

— Domnule profesor, strigă Avramescu, Iliescu zice că nici lui nu i-ar strica o baie !

Profesorul amenință cu degetul, continuînd să fluiere, apoi le dădu pauza de cinci minute înaintea întoarcerii la liceu.

Acoperișurile liceului se vedeau de-aici, între brazi și deasupra altor acoperișuri, la limita unde cîmpul începînd orașul se ridica pe un mal lung, sfîrșind lin la capete. În stînga, la nu mare depărtare, Matei ghicea și casa sa, distingea cîțiva dintre tei din curte. Mici baloane albe de gaz se înșirau pe un singur front în imensul cer albastru, deasupra orașului cu arborii și acoperișurile lui scînteind în soare. Un camion trecea pe șosea și praful cobora pe iarbă învolburîndu-se.

În oraș, la ora aceea caniculară, furnici alergau pe lîngă iarba crescută în crăpăturile trotuarului, vrăbii săreau pe pie-

irele din stradă. Femeia cu coşul cu ouă era în picioarele goale şi avea pe ea o rochie violetă, fără nici o formă în afară de a corpului pe care îl îmbrăca. Sprincenele ei erau pline de praf. În praful de pe şosea coloanele înalte ale picioarelor ei se aşezau cu nepăsare. Dar pe fereastra clasei, de lîngă tablă, o coloană luminoasă în care, dîndu-i corp, se rotea praful de cretă, sticlind stelar, se înfigea în estradă la picioarele celui care, la tablă, încerca să se descurce printre cifrele albe. Toate lucrurile din lume, îşi spunea Matei, se cojesc fără încetare. Ce, în cer ? Nu este adevărat că praful este galben, dar galbenul poate fi uneori atît de decolorat încît să pară prăfos. Vasilescu nu avea doar nişte gume cît bolovanii, avea şi un pieptene verde de celuloid căruia îi lipseau cîţiva dinţi şi se uita ades într-o oglindă de buzunar, dreptunghiulară, ce făcea reclamă unei paste de dinţi. Poliţistul trecea prea des pe la poarta lor din strada Polonă, de preferinţă la aceleaşi ore, şi doamna Iliescu nu se îndoia că se întîlneşte dimineaţa cu servanta în piaţă, de aceea şi venea cu cumpărăturile atît de tîrziu, pînă cînd descoperi că poliţistul i-ar putea apăra în definitiv de hoţi şi acordă femeii circumstanţe atenuante. Lui Matei aceasta i se păru foarte ridicul din partea doamnei Iliescu. Într-o zi ieşea pe poartă tocmai cînd acela îşi făcea rondul sentimental. Avea o faţă dezarmant de stupidă. Îşi propusese de cîteva ori s-o întrebe pe doamna Iliescu dacă şi-a amintit cum îl chema pe ofiţerul de care îi pomenise în legătură cu împrejurările prin care trecuse avocatul la începutul mariajului său, dar uitase mereu, era ceva foarte neglijabil la urma urmelor şi chiar şi de aici, de pe malul iazului, dacă vedea pe soldaţii care dincolo de şosea executau mişcări fără înţeles pentru el, pe cel care le comanda acele mişcări nu parvenea să-l zărească. Doar sunetele ascuţite şi melancolic pătrunzătoare ale trompetei le distingea foarte bine.

Dar mai apoi soldaţii plecară să-şi facă exerciţiile în altă parte. Liniştea cîmpului fu mai adîncă decît oricînd. Casa domnului Albu, acum că Dora lipsea, era ca şi pustie. Avocatul nu vorbi lui Matei despre soţia sa, căreia îi făcuse totuşi cîteva vizite la vie.

— Cred că n-am s-o văd, îşi spunea Matei în timp ce mergea spre pădure, sperînd însă că dimpotrivă o va întîlni pe drum şi vor putea vorbi, căci începuse a bănui că este între ei o neînţelegere care trebuia urgent risipită.

Cărarea îngustă care îl ducea prin iarba destul de înaltă făcu un cot și acolo tresări, căci o văzu ca la o sută de metri în fața lui, așezată în iarbă, cu spatele la el, privind în jos, și încetini pasul cu sîngele tot năvălit în inimă însă, așa cum își dădu repede seama, nu era ea ci o grămadă mare de bolovani fumurii, năpădiți de iarbă și lustruiți de vînt și atunci, încetinind și mai mult pasul, ridică ochii spre norii de sidef care se umflau în aer și încercă să o recunoască în alcătuirile maiestoase și tandre, în consistența lor pură în care vîntul săpa trăsăturile ei. Fantazia îl stăpînea atît de tare încît avu impulsul de a ridica brațele în sus să o cuprindă. În pădure trunchiul arborilor imita mișcările ei.

Dădu ocol viei judecătorului și nu o zări și se întoarse repede acasă, de astă dată însă prin șosea, căci îi fu frică să mai treacă prin locurile unde năluca ei îl întîmpinase de atîtea ori.

— Ai fost la plimbare, îi spuse doamna Iliescu, moale, și el aprobă din cap. Ochii îl dureau de cît verde, alb și albastru încăpuseră.

Doamna Iliescu, știind de unde vine, ținu să-i mai spună, așa, ca printre altele, înainte ca el să se retragă în camera sa, că Dora va rămîne la vie pînă la sfîrșitul verii. Lui Matei i se păru că mama știe mai multe despre motivele plecării ei la vie însă îi fu cu neputință să o întrebe ce știe anume. Tot așa, altă dată, citea lămurit în ochii bătrînei doamne care o însoțea pe Marta în parc o mare contrarietate cînd aceasta din urmă se depărta de banca lor însă nu socotise niciodată că este bine să o întrebe de ce. Oricare ar fi fost cauza supărării, era absurdă și dealtfel știa instinctiv că bătrîna, dacă ar fi întrebat-o, nici nu i-ar fi mărturisit-o lămurit, ceea ce îl plictisea și de aceea, cu toate că Marta abia aștepta să alerge dintr-un colț în celălalt al parcului, prefera să o țină pe loc la mică distanță de însoțitoarea ei găsind jocuri care să nu le ceară a se depărta. Se putea juca astfel cu ea fără a mai fi preocupat de ce putea trece prin capul celei de pe bancă, dăruit întreg plăcerii de a fi alături de prietena lui. Astfel că îi veni să plîngă cînd într-o bună zi Marta, care totuși păruse că înțelege rațiunea cuminteniei lui, se lăsă ademenită de un băiat, nou venit în parc, cu o imensă minge roșie, și alergă în cercul aceluia, dincolo de lac, spre ieșirea dinspre

strada Aurel Vlaicu, părăsindu-i pe Matei și pe bătrînă fără nici o ezitare. O auzea rîzînd ca o nebună și printre frunzele pomilor o vedea sărind grațioasă, cu mîinile în sus, după mingea de un roșu strălucitor, care se înălța, lovită, în cerul scund, de frunze, al parcului și se simțea de două ori trădat. Înțelegea însă că nu trebuie s-o lase pe guvernantă să vadă sentimentele lui, așa că se depărtă și el, indiferent, și după un ocol veni la Marta și trăgînd-o de mînă îi spuse :

— Hai, că te cheamă.

Ea își eliberă mîna, însufletită, fără să-l observe, și continuă să țipe și să urmărească mingea și cînd îi repetă scurta formulă îi spuse în fugă și foarte rece, peste umăr :

— Lasă-mă-n pace !

Era îmbujorată la față, ochii îi scînteiau, pantofii negri de lac, cu baretă încheiată într-un nasture, i se umpluseră de praf și una dintre șosete îi coborîse puțin, era o ființă cu totul nouă, fericită. Matei se trase întristat într-o parte și atunci din spatele lui răsună vocea indignată a guvernantei :

— *Que faites-vous donc, Marthe ? Venez ici ! Voyez comme vous êtes sale*, adăugă tîrînd-o de mînă spre banca părăsită și Marta era acum atît de nenorocită, gata să plîngă, încît Matei o iertă, în sine, și plecă din parc, tiptil, întrebîndu-se cum să facă a doua zi pentru a o împăca.

Povesti tatălui său întîmplarea și domnul Iliescu îi spuse :

— Uite, Matei, în primul rînd cucoana aceea care o aduce pe Marta în parc nu este guvernantă ei, dacă nu mă înșel, o rudă a prietenei tale care o însoțește așa, fiindcă ține foarte mult la ea. Și apoi să știi că a avut dreptate să o certe pentru că nu trebuia să plece de lîngă ea fără să-i ceară voie și nici să se joace cu niște copii pe care nu îi cunoștea.

— Însă nu făcea nimic rău, protestă cu putere Matei.

— Nu-i rău să te joci cu mingea, desigur, aprobă domnul Iliescu, însă e rău să nu asculți.

Cînd rămase singur, Matei se apropie de fereastra care dădea spre stradă și privi pe gînduri arborii care își scuturau pe asfaltul trotuarului, din cînd în cînd, cîte o frunză gălbenă. Se miră că sînt frunze care îngălbenesc înainte de începerea ploilor de toamnă pînă la care, oricum, mai era mult, și pe fereastră zări pe servitoare apropiindu-se de grilaj

și privind țintă în susul și în josul străzii. Probabil că polițistul ei a întîrziat, își spuse Matei melancolic și socotind, cu ascunsă satisfacție, că femeia îl așteaptă zadarnic fiindcă acela nu va mai veni. Oameni străini și dușmănoși, cu gînduri încîlcite, se amestecă ades acolo unde nu trebuie, încurcînd lucrurile, dînd celor din jurul său figuri străine și tîrîndu-i apoi departe de el.

De data aceasta însă era altceva, nici doamna Iliescu și nici altcineva nu putea cunoaște adevăratul motiv al plecării la vie a Dorei. Pentru toată lumea, ea plecase pentru că în oraș era prea cald și așa procedaseră mai toți cîți aveau în jurul orașului un petec de pămînt umbros și aerisit și nu-i rețineau departe de acesta treburi care n-ar fi putut fi părăsite. Nu era nimic extraordinar în asta. Dealtminteri ea avea acest tact de a nu ieși cu nimic din ce era comun lumii în care trăia. Chiar și atunci cînd, la începutul mariajului cu avocatul, fusese nevoită să se refugieze la București, făcuse aceasta în așa fel încît să nu dea loc la nici un veritabil scandal. Matei admiră măsura ei, cumpănirea cu care se izola de lume fără a permite însă lumii să dea buzna, din răutate și curiozitate ireverențioasă, în cercul strict personal al vieții ei celei adevărate. Perseverența lui de a marca atîți ani incompatibilitatea dintre el și cei de aici, din jur, prin gesturi dure de singularizare, i se păru, în comparație, mizerabilă. Înțelese îngrijorarea cu care îl privea și-i vorbea domnul Iliescu și în chipul acesta el, care la început gîndise despre Dora că e o mică provincială și înregistrase cu spaimă și indignare emoția pe care o stîrnise în el, considerînd-o nedemnă, semn de decadență, se văzu acum inferior ei.

Constatarea aceasta nu-l întristă, îl ajută dimpotrivă să-și facă despre ea o idee și mai înaltă și cînd în fine după alte două drumuri zadarnice parveni să o zărească în fundul viei și, la chemarea lui, se apropie repede de joasa împletitură de spini, îngrijorată dar și bucuroasă, în rochia albă, fără mînecă, încinsă pe mijloc cu un cordon de piele albastru palid, îi spuse știind însă că ea nu va crede nici un cuvînt:

— Treceam din întîmplare și nici nu mă gîndeam că te voi vedea. Mi-e teamă chiar că m-am rătăcit, căci n-am mai fost niciodată pe aici.

— Nu-i departe de voi, spuse Dora. Pe unde ai venit? De-a dreptul prin pădure sau ai ocolit prin partea cealaltă a dealului?

Erau chiar pe coama dealului și Matei privi la picioarele sale versantul opus celui pe care-l urcase. Mai larg și necxpus la soare, era acoperit cu o iarbă săracă pe care o păștеau cîteva vite păzite de o fetiță. Pîlcuri de arbori însoțeau nenumăratele cărări care îl brăzdau cu dungi galbene foarte șerpuite. Apoi, după rîul care se strecurase pînă aici, începea imediat un alt deal, cu pete alburii, nisipoase, păscut și acela de animale care se mișcau leneș și urcat de alte potecі. Pe una dintre ele umblau îndoiți din mijloc doi țărani cu legături grele pe spate și pe care Matei îi vedea de-aici puțin mai mari doar decît niște furnici. Matei se întoarse și-i făcu un semn spre orașul care în parte dimpotrivă își risipea dincolo de pădure și de cîmpul dintre aceasta și iaz mulțimea de acoperișuri printre arbori ici-colo dominați, ca de niște clopotnițe, de brazi cu trupul întunecos.

— Nu ți-am făcut nici un rău, îi spuse aplecîndu-se peste spini către ea, de ce m-ai lăsat singur? În curînd o să plec și nu ne vom mai vedea.

Ea îl întrerupse iute:

— De ce vorbești astfel? Știi foarte bine că vin des la București, la rudele mele, și că nu ne va împiedica nimeni să ne întîlnim cît ne place. Și apoi vei avea atîtea vacanțe, nu?

— N-am să revin niciodată în orașul acesta și lași să se scurgă zadarnic un timp prețios.

— Matei, încercă ea să rîdă, uiți că sînt femeie măritată?

Îi prinse mîna, peste spinii care îi despărțeau, și-i spuse strîngîndu-i-o:

— Cît aș vrea să uit! Cît aș vrea să nu știu!

— Nu ești deloc amabil cu Jean și nici cu mine cînd spui așa ceva, rîse ea, apoi se uită în jos, către mîna pe care Matei nu i-o părăsise, și făcîndu-se foarte palidă strigă speriată:

— Ce-i asta?

Mîna îi era pătată de cîteva picături de sînge care curgeau din degetele lui Matei.

— Nu-i nimic, m-am zgîriat probabil în spini.

— Vino să te pansez. Pe acolo poţi pătrunde la mine, spuse Dora arătîndu-i mai în dreapta un loc pe unde Matei putea trece peste împletitură să intre în vie şi cînd fu lîngă ea, ţinîndu-şi mîna puţin depărtată de corp, se aşezară amîndoi în iarbă şi ea căută ceva cu care să-i lege rana. Negăsind, scoase din buzunarul bluzei o batistă şi în timp ce i-o lega spuse :

— Te temi de sentimentele pe care le-aş putea avea pentru tine ? Aşa am înţeles din rîndurile tale.

Dora continua să-i răsucească batista peste rană.

— Aş prefera să nu vorbim despre asta. Uite, adăugă mulţumită, ţi-am făcut un bandaj de toată frumuseţea. Îţi place ?

— Da, spuse Matei privindu-şi mîna. Te superi că am venit ?

— Ar fi fost mai bine dacă mi-ai fi respectat dorinţa, dar acum sînt bucuroasă că te văd. Dacă aş fi ştiut că vii, te-aş fi rugat să-mi aduci o carte. Aici nu prea am ce face.

— Atunci de ce n-ai rămas în oraş ? În fond n-ai nici o încredere în mine.

— Poate că în mine n-am încredere, spuse ea şi lui aceasta i se păru o glumă pentru că o vedea atît de puternică dar se pomeni răspunzîndu-i :

— Să nu spui aşa ceva căci îmi dai gînduri rele.

— Ce fel de gînduri, mă rog ? îl întrebă imediat, surîzînd.

Matei îi răspunse foarte încurcat şi bănui că îi trecuse prin minte ceva deosebit de stupid abia cînd îl întrebă formulînd o neliniște mai veche :

— Pe femeia despre care mi-ai vorbit ai mai întîlnit-o după întîmplarea din grădină ?

— Nu, n-am mai văzut-o, spuse Matei. Ba da, am mai văzut-o, adăugă prudent. Interesul ei îl zăpăcea. Bărzăuni cu galben şi violet treceau prin aer, pe-aproape de capetele lor, unul se legăna ca o floare grea pe vîrful unei buruieni cu tija subţire şi norii adunaţi aveau tente cenuşii prevestind vag o ploaie. Vîntul rostogolea pe cărarea de dincolo de împletitura de spini, pe care venise el, un jurnal rupt, smuls cine ştie de unde şi cine ştie cum ajuns pînă aici şi Matei îi auzi foşnetele şi-i întrevăzu fantoma albicioasă întinsă în aer de vînt şi apoi lăsată cu mînie în jos şi pierind din vederi pe potecă pentru ca apoi dintr-o vie vecină să audă cloncănitul

și bufniturile unui curcan. Undeva, într-o casă dintre cele ascunse de aracii înverziți și de pomi, se coceau prăjituri căci vîntul aduse o boare de șocolată foarte slabă însă și repede împrăștiată. Așteptînd ca el să vorbească, Dora se juca cu capătul cordonului albastru. Mai avea rochia albastră pe care o purta cînd o văzuse el prima dată, demult, privind de la fereastra judecătorului ploaia care bătea cu îndîrjire pe umbrela lui și pe cea a domnului Iliescu ? O întrebă.

— Și o mai porți și acum ? spuse iarăși cînd ea, amintindu-și despre ce rochie vorbește el, confirmase.

— A, nu. N-am mai pus-o, cred că nici nu mi-ar mai veni căci de atunci am crescut și m-am îngrășat.

— Nu ești ca femeile care trebuie să poarte corset.

— Ce idee ! strigă ea. N-am pus corset decît la șaisprezece ani, ca să văd cum este.

— Mama poartă corset, spuse Matei.

— Și mama și toate cucoanele de vîrsta lor, adăugă Dora. Matei o privi înflăcărat :

— Tu ești frumoasă ca o lebădă.

— Ai văzut păsările acestea și altfel decît pe apă ? N-ai terminat să-mi vorbești despre femeia aceea. Dar acum nici nu mai avem timp căci se apropie ora prînzului și trebuie să te duci. După masă ești la Jean ca de obicei, nu-i așa ?

— Cînd te întorci în oraș ? o întrebă trecînd dincolo de împletitura de spini.

Dora, care se gîndea la altceva, făcu distrată :

— Nu știu. Am să mă întorc. Poate mai curînd decît intărîsem.

Acum, intrînd în casa avocatului, se aștepta s-o întîlnească, ultimele ei cuvinte îl făcuseră să spere că neînțelegerea dintre ei se risipise și că ea va veni îndată. Două zile trecură însă ca și pînă atunci. În a treia, domnul Albu îi mărturisi că e foarte încurcat pentru că Dora i-a cerut niște cărți și nu are prin cine i le trimite. N-ar vrea să i le ducă el ? Via nu-i departe de oraș, ar fi o simplă plimbare. Lui Matei nu-i trecu prin minte că în definitiv avocatul ar fi putut trimite pachetul prin una dintre cele două servitoare ale sale, trebui dimpotrivă să facă un efort pentru a-și ascunde bucuria că întîmplarea îl apropia din nou de ea. Se întrebă chiar dacă Dora, cerînd soțului ei cărțile, nu prevăzuse cumva că avocatul se

va servi de el pentru a i le trimite, însă nu avu timp să se gîndească la lucrul acesta. Plecă puțin mai repede de la avocat, cu pachetul la subsuoară, și spuse doamnei Iliescu :

— Să nu mă aștepți cu cina. Domnul Albu m-a rugat să duc asta soției lui și poate că voi întîrzia.

— Vezi să nu vii totuși prea tîrziu, răspunse ea cu glasul aton cu care obișnuia să-i vorbească de la un timp.

După ce trecea puțin de capătul pădurii, șoseaua se bifurca, o ramură mergînd drept înainte spre dealuri și cealaltă, mai îngustă, luînd-o la dreapta, cu pădurea pe dreapta și pe stînga cu pămîntul care urca, acoperit de vii. Garduri de lemn, din șipci înguste și înalte ținute cu șine de tablă groasă, despărțeau proprietățile de șosea. Case în general modeste se ridicau de pe pivnițe înalte de bolovani, în apropierea porților. Mai toate aveau pridvoare largi, acoperite cu plante agățătoare, și casa judecătorului nu făcea excepție printre ele. Înăuntru era aranjată cu gust. În orice caz aceasta fu impresia lui Matei cînd Dora, care îl așteptase și care, cînd intră pe poartă, îi ieși înainte, îl introduse de pe pridvor, pînă la care urcară zece trepte de piatră, în salonul larg, cu tavan jos din bîrne mari, afumate, și de acolo într-o încăpere ceva mai restrînsă, cu podeaua acoperită în întregime de un covor verde palid, cu rozuri în nespus de multe și dulci tonuri, și spre care cînd deschise ușa joasă, de lemn negru, anunță :

— Aici stau eu.

Se lungi pe divanul lat, invitîndu-l pe Matei să se așeze lîngă ea căci în încăpere nu era nici un scaun și-i ceru vești despre doamna Iliescu, despre avocat, despre pregătirea sa în vederea examenului apropiat.

— Voi, tinerii, sînteți de obicei foarte ambițioși. Tu, de exemplu, ce vrei să faci, așa, în viață ?

— Idealul meu pînă nu de mult a fost să plec din orașul acesta, îi răspunse el fără să se gîndească nici o clipă la ce spune. În penumbra transparentă a odăii trupul ei alb avea reflexe albăstrii și nuanțe de miere consistentă, probabil din cauza rochiei vișinii pe care o purta. Casca neagră a părului îi era parcă mai înfoiată și mai grea, susținută pe un gît lung și plin, delicat întins înainte spre el. Genele i se lăsau încet pe marii ochi crepusculari. Acum însă nu mai vreau nimic, continuă, avînd impresia că întinsă pe divan, cu capul în sus

și sprijinită pe labele întinse, de dinainte, îl privește drept în ochi o imensă pisică. Deși fereastra care dădea spre vie era deschisă, nu răzbătea pînă aici nici un murmur și soarele mergea spre apus într-o fierbere de aur și purpură. Nu mai vreau nimic pentru că de fapt, spuse Matei încercînd să-și domine emoția, cred că am și plecat și sînt acum tare departe, într-un loc fericit căruia nu-i pot da nici un nume. Nu știu cum sînt cei de-o vîrstă cu mine, despre care mi-ai pomenit, spuse cu un clinchet metalic în voce, stins imediat, însă în ce mă privește nu-mi mai doresc nimic.

— Sau ți se pare, îl întrerupse.

— Crezi că viața ar putea da o clipă care s-o întreacă în bogăție pe aceasta de-acum ?

Priviră amîndoi în jur, apoi spre fereastra în care roșul gros, adînc și aurul strălucitor al apusului atinseseră culmea intensității lor. Pe covor, pe mîinile și pe fețele lor iluminația de afară aprindea voaluri de foc. Privirile li se întîlniră din nou, într-una dintre sticlele ferestrei care, deschisă fiind înăuntru, se transformase în oglindă. Însă acolo chipurile lor erau cenușii, nesigure.

— Poate că da, spuse ea, nu știu. Mie viața mi-a dat atît de puțin ! Despre ce loc fericit vorbeai tu ? îl întrebă după o pauză cu oarecare nerăbdare. Aștepta din parte-i un cuvînt, un gest decisiv și nu veneau și se întrebă atunci dacă nu cumva Matei este un disimulat. El însă, care continua să vorbească fără a se gîndi la ce spune, uitase.

— Ți-am mărturisit în noaptea aceea că se petrece cu mine ceva curios. Încep să întrevăd că datorită ție tot ce mi s-a întîmplat odată neplăcut și rău acum, revenindu-mi în minte, este, cum să spun, încîntător, și tot ce mi se întîmplă acum neplăcut și rău ajunge pînă la mine fără aceste caractere aspre datorită lucrurilor încîntătoare de altă dată care le iau îndată în mîinile lor ușoare, de aer, și le purifică.

— E foarte frumos ce-mi spui, zise ea cu ochi mari, pierduți într-o direcție vagă. Și contribui cu ceva, spui, să te fac fericit astfel ? N-aș fi crezut. În schimb eu sînt foarte nefericită, foarte săracă. Nu, nu mă întreba de ce, sînt sigură că n-ai nevoie să-ți explic eu și că ai înțeles de mult. Poate însă că nici tu nu mă înțelegi. Dealtfel eu însămi ades nu mă înțeleg pe mine. Așa sîntem noi femeile, puțin nebune. Și ca

să vezi că așa este, uite, nici n-am deschis pînă acum pachetul cu cărți pe care mi l-ai adus. Dă-mi-l încoace, sînt curioasă dacă este în el ce-am cerut eu. De mult tot vreau să recitesc *Chérie* și nuvelele lui Gautier și nu mi-am găsit timp niciodată.

Desfăcu pachetul și lăsînd hîrtia să cadă pe covor răsfoi cărțile cu o abia vizibilă încruntare.

— Cunoști romanul acesta al lui Goncourt ? îl întrebă ridicînd capul.

— Nu, spuse Matei.

— Atunci te rog ia-l, mie mi-a plăcut mult în liceu cînd l-am citit. Sublinierile pe care o să le găsești acolo sînt de mine, pe atunci subliniam cu creionul tot ce mi se părea mai deosebit și mi-am murdărit astfel o mulțime de cărți. Opresc pentru mine pe Gautier. La șaisprezece ani, cînd încercam cum îmi vine corsetul, eram îndrăgostită de Fortunio al lui, o invidiam pe Musidora și aș fi dorit să fiu în locul sclavei aceleia, cum se chema ? Seudja-Sari.

Împinse în brațele lui Matei *Chérie* și deschizînd pe genunchi cealaltă carte se opri ici-colo să citească cîteva rînduri. Apoi o închise aruncînd-o departe, pe divan, și spuse arătînd cu bărbia spre fereastră :

— S-a făcut seară.

Părul ei lăsa pe fruntea de un desen foarte calm o penumbră albăstrie.

— Poate că aici la vie cinează mai devreme, își spuse Matei fără a interpreta totuși ca pe o aluzie constatarea ei, căci se făcuse într-adevăr seară și în aerul ca cenușa apăruseră cîteva stele. Strîngînd cartea la piept, se ridică să plece. Fusese parcă mai aproape de ea decît oricînd și, ca totdeauna, ceva imprecizabil îi oprise să se apropie mai mult, poate sfiala lui de a nu brusca lucruri care trebuiau să vină de la sine, poate neîncrederea în exactitatea felului său de a înțelege anumite situații. Dar de data aceasta poate că era altceva, Femeia despre care ea insistase atît de mult să-i vorbească, se numea Flori. Fusese nu de curînd, însă întrebările ei de-acolo, din vîrful viei, îi readuseseră în minte gesturi pe care îi fu în secret teamă de a le repeta cum, venind să aducă cele două cărți, îi fusese teamă, fără să-și dea lămurit seama de aceasta, că Dora îi va cere din nou să-i vorbească despre

ea. Acum însă nu-i putea vorbi despre ea, făcea eforturi ca în el însuși să stingă imaginile cu ea pe care Dora le reaprinsese dîndu-le, prin chiar faptul că ea i le chemase, un farmec neașteptat, iar el avea încă destulă luciditate pentru a dezaproba aceste bizare metamorfoze care îl despersonalizau arătîndu-l pe el însuși sieși în contradicție cu ce se obișnuise a socoti că este felul lui ireductibil de a reacționa, de a judeca. Flori ? O simplă reverberație. Bieții ei ochi prăfuiți. Astfel capătă importanță împrejurări și persoane cu totul nesemnificative. Însă nu-l întrebase de data aceasta nimic. Nu protestă nici cînd Matei se ridică să plece, deși ar fi vrut ca el să mai rămînă, și coborî cu el cele zece trepte ale scării de piatră. O femeie îi încrucișă în curte, trecînd cu o găleată de apă. Pe drum, alta mîna o vacă și un bărbat o urmă, cu țigarea în gură. Fumul țigării se despărțea în două fuioare, îmbrăcîndu-i obrajii și pierzîndu-se apoi în sus, în întuneric. În fața unei porți, un băiețel ședea pe pămînt și sufla într-un fluier. Sunetele nesigure, scurte și metalice ale fluierului, monotone, oboseau pe măsură ce Matei și Dora se apropiau de șosea și nu le mai auziră. Îi vorbea oarecum despre viața ei stearsă și prozaică, despre oboseala de a o mai continua și despre aspirația la o existență nouă, pentru începerea căreia însă nu avea destul curaj și nici prilejuri.

— Dar dacă tu ești fericit, îi spuse, aceasta mă consolează.

— Am spus eu așa ceva ? se miră. Nu știu ce înseamnă fericirea, acest cuvînt nu are pentru mine nici un înțeles.

— Atunci ești nefericit ? De ce ?

— Nu sînt nici nefericit. Odată mă credeam astfel și socoteam că a fost un timp cînd am fost altfel, dar de la o vreme nu mai pot deosebi cum trebuie între aceste două stări și încep să cred că m-am înșelat cînd le-am crezut reale. E curios, credința aceasta mi-a venit cînd te-am văzut înîi, atunci, în oglindă

— O, trebuie să mă găsești atît de puțin inteligentă, exclamă ea, tu, care te gîndești la atîtea lucruri !

Vocea ei sunase confuz, dar nu avu cînd lămuri dacă așa este pentru că, mergînd aproape unul de celălalt, mîna ei atingea mîna lui umplîndu-l de emoție, făcîndu-l să se cutremure.

— Nu trebuie să te gîndeşti la prea multe, continua (şi lui Matei îi trecu prin minte că probabil nici ea nu ştie ce spune, atentă la altceva), căci uite, mie îmi este de ajuns o emoţie ca să am sentimentul că trăiesc din plin şi acum, de pildă, trăiesc din plin şi nu simt nevoia de altceva. Cu tine nu se petrece acelaşi lucru ?

— Da, spuse Matei îndoit, şi ea se opri şi-i spuse :

— De aici mă întorc, te-am adus pînă aproape de şosca. O să ne revedem curînd în oraş, şi cînd se despărţiră obrazul ei atinse repede obrazul lui, ca din întîmplare.

VII

pe care o suferise, cîtva timp domnul Iliescu fu, moralmente, neschimbat, arătînd doar o neobișnuită volubilitate și oarecare precipitare în gesturi. Apoi această stare de surescitare se curmă brusc și doamna Iliescu se strădui din greu și aproape zadarnic să-i smulgă o vorbă, o privire, un semn de interes pentru ce se întîmpla în jurul lor. Însă cînd îi anunță hotărîrea de a se muta pentru totdeauna în provincie, înmărmuri.

— De ce ? întrebă, simțind că-i vine rău. Unde să plecăm ? Ce să facem acolo ?

Domnul Iliescu îi răspunse cu o liniște care o sperie și mai rău :

— Am rămas săraci. Aici nu mai avem ce face.

— Nu-i adevărat, îngînă, ne-a rămas destul pentru a trăi onorabil. Cum să plecăm așa, fără motiv, printre străini ?

Domnul Iliescu îi spuse :

— Cunosc pretutindeni foarte multă lume. În orice caz, acum că sîntem săraci, nu mai putem locui aici.

— Ia nu mai vorbi așa ! strigă îndîrjită. Cum ți-a intrat ție în cap că sîntem saraci ? Și enumeră ce le rămăsese.

Domnul Iliescu nu putu fi însă clintit din ideea sa. Doamna Iliescu alergă la fratele lui, la rude și la prieteni, conjurîndu-i să stea de vorbă cu el și să-l facă să părăsească această hotărîre lipsită de rațiune.

— La Matei nu te gîndești ? îi spuse cînd și în felul acesta dădu greș. Vrei să-l înmormîntezi în cine știe ce orășel păcătos, la capătul lumii, să faci din el un provincial tîmpit ? Matei, strigă cu ochii roșii de lacrimi, vino și spune tatii să fie cuminte, să nu ne nenorocească.

Băiatul intră speriat.

— Ce faci ? murmură repede domnul Iliescu soției sale. Hai să mergem să ne plimbăm puțin, spuse lui Matei, mama are nevoie de liniște.

Doamna Iliescu părăsi îndata încăperea, plîngînd, și cei doi ieșiră în stradă.

Domnul Iliescu înghiți de cîteva ori, neputînd deschide gura. Matei, care nu-l văzuse niciodată în asemenea stare, și sub impresia și a scenei din casă, luă mîna domnului Iliescu întrebînd pierdut :

— Ce e, tată ?

— Ce e, tată ? întrebă încă o dată privind în sus spre domnul Iliescu și strîngîndu-i mîna încet. Mergeau către grădina Icoanei.

Domnul Iliescu se liniști și-i spuse :

— Dragă băiete, nu-ți pot explica de ce, pentru că n-ai înțelege, dar vom pleca din București foarte curînd. Ne vom muta într-alt oraș, unde ai să-ți continui școala. Salută o doamnă care trecea pe lîngă ei, scoțîndu-și ceremonios pălăria tare, neagră, și continuă :

— Un frate al meu, pe care tu nu l-ai cunoscut căci a murit de mult, avea o casă foarte frumoasă în N., unde locuia. Casa aceea am vîndut-o la moartea lui, dar actualul ei proprietar dorește acum, la rîndu-i, s-o vîndă și o voi cumpăra. Totdeauna mi-a părut rău că am înstrăinat-o. Are o grădină mare, un rai, în care o să te joci în voie. Am și vorbit cu un

cunoscut al meu de acolo, avocatul Albu, să înceapă demersurile. Orașul este așezat între dealuri, nu e urît și nici prea departe de București. O să-ți placă, sînt sigur. Unchiul tău a trăit acolo toată viața și s-a simțit bine, îmi spunea mereu că pentru nimic în lume n-ar părăsi locul acela să vie în capitală și nu mai înceta lăudîndu-i aerul, verdeața și liniștea. În felul lui, era un înțelept. O să-ți spun eu mai multe despre el, cînd voi avea timp.

— Și de ce este atît de supărată ? făcu nedumerit Matei aluzie la doamna Iliescu.

Domnul Iliescu îi spuse blînd :

— Nu vrea să plece de aici. Îi este frică de necunoscut. I-am explicat că în N. știu pe toată lumea căci am fost ades acolo, unde unchiul tău era persoană de vază, dar nu e ușor să înțeleagă aceasta așa, deodată. Are și ea dreptate. Aici are prietene, obiceiuri vechi, e greu să renunțe la toate acestea. Cu timpul însă desigur se va obișnui, poate chiar mai repede decît mă aștept, pentru că o să găsească acolo multe persoane fine cu care se va lega. Și tu o să-ți faci prieteni noi și totul va fi cum trebuie. Acum, spuse oprindu-se și punîndu-i mîna pe umăr, mă duc, am treabă. Tu joacă-te puțin în parc.

Matei, rămas singur, intră în parcul Ioanid azvîrlind cu vîrful pantofului pietricelele de pe alee. Era adînc turburat. Emoția domnului Iliescu, vestea aceasta neașteptată că vor pleca pentru totdeauna din București, ideea nu deprimantă, ba chiar dimpotrivă, de a merge într-un oraș necunoscut, într-o casă pe care n-o văzuse niciodată și despre care îi era cu neputință să-și facă o imagine, la o altă școală unde va avea alți colegi, într-o lume în care fiecare figură îi va fi străină, și apoi chemarea, țipătul mamei, ochii ei roșii, gesturile violente, toate i se amestecau în minte și avea impresia că se află în fața a ceva nespus de atîtător dar și tot pe atît de periculos.

— Totuși cred că nu pot să mi-o fac colorată, spuse doamna Iliescu făcîndu-și vînt cu un jurnal de mode și întrerupîndu-i excursia depărtată. Prea depărtată chiar, ca și cînd ar fi fost mai degrabă o fugă.

— De ce nu ? îi răspunse. O culoare mai sobră deocamdată.

Fugă de ce ?

— Asta spuneam, de fapt, și eu, dădu din cap doamna Iliescu. Gri ți-ar place ?

Acum pe pieptul ei, spre dreapta, umbra alburie se mărise. Marta purta o rochie albă, foarte largă, depășită puțin în jos, cînd se mișca, de dantelele juponului, și care îi lăsa genunchii liberi și lîngă ea îl recunoscu pe Tudor. Venise cu tatăl său la ei și nu o găsiseră acasă decît pe doamna Iliescu și un aer dezolat și rece, premergător marilor evenimente triste. Doamna Iliescu își tampona ochii cu o batistă care mirosea a colonie și le spuse că domnul Iliescu și Matei au ieșit să se plimbe, probabil prin parcul Ioanid. Tatăl lui Tudor dădu grav din cap și spuse băiatului :

— Vrei să te duci în parc să-l vezi pe Matei ? Eu rămîn aici cu tanti Lili să vă aștept.

În parc nu o zări decît pe Marta.

— Încă n-a venit, însă vezi ? îi arătă ea spre ieșirea dinspre piațeta care semăna cu un lac rotund blînd aurit de soare, se îndreaptă încoace cu tatăl său. Să ne așezăm aici pe bancă să-l speriem.

Cînd apăru, azvîrlind pietricele în fața sa, pe alee, era atît de serios și de palid încît își uitară proiectul. Dealtminteri Matei îi văzuse și venea spre ei, urmărind zborul în linii largi al unui cărăbuș învelit ca-ntr-o mătase în vibrația aripelor sale. O mătase roșcată deplasîndu-se ireal în aerul verde al parcului, pe sub frunzele care, ca din cer, coborau atît de aproape de pietrișul mărunt al aleilor. Ca să-i spună vestea că va pleca din București pentru totdeauna ar fi dorit însă ca Marta să fie singură. Îi va spune noutatea și lui Tudor, însă pe Marta o voia singură pentru a-i anunța despărțirea apropiată și nu știa cum să facă să rămînă o clipă numai cu ea.

— Am să-i spun mîine, își zise indispus, cînd se despărțiră și, împreună cu Tudor, se îndreptă spre casă. Îl îngrijorau schimbările pe care le observa la tatăl său și acum, în timp ce privea în jurnal modelul pe care și-l alesese doamna Iliescu pentru rochia ei gri, știa că din chiar acea după-amiază începuse să spioneze stăruitor chipul și faptele domnului Iliescu pentru a se asigura că tatăl său era același om, că schimbările pe care le observase la el fuseseră sau trecătoare sau doar o părere. Cînd tatăl era obosit sau indispus, el se întreba cu inima sărită dacă nu cumva acestea sînt semne ale alterării

interioare despre care o auzise vorbind odată pe mama lui, după ce domnul Iliescu anunțase aceleia hotărîrea de a pleca în provincie. Căci într-adevăr doamna Iliescu se temuse atunci că soțul ei a înnebunit. Vorbea încet cu tatăl lui Tudor despre asta, însă Matei trecînd prin fața camerei a cărei ușă era întredeschisă o auzise.

Nu, Dora care nu trăise acele momente cumplite nu avea să înțeleagă niciodată de ce îi era lui atîta groază de schimbare, de ce iubea cu atîta deznădăjduită pasiune imobilitatea și de ce cînd, odată stabiliți în N. și dezmeticindu-se din visul că nu se afla acolo decît într-o excursie, ce era secret atrăgător în situația aceasta căzu deodată și înțelegînd acum că ce fusese odată se terminase într-adevăr pentru totdeauna, deschise larg ochii în jur și toate din jur, întruchipări ale acestui sfîrșit, îl răniră sălbatic și le urî din toate puterile. Și nu avea cum să înțeleagă nici suferința care fusese pentru el, la serbarea de sfîrșit de an a acelei ultime clase primare, clasă pe care din fericire în cea mai mare parte o făcuse la București, să trebuiască a spune o poezie ridiculă în fața unei săli pline de colegi și de părinți ai acestora, care îl ascultau privindu-l cu ochi goi. Paiață! Totuși domnul Iliescu era acolo și prezența lui îi dădu puterea să continue și să sfîrșească și era și doamna Iliescu, a cărei voaletă tremura și care la sfîrșit veni în culise și-l îmbrățișă tare, mîndră de aplauzele ce răsplăteau dicțiunea fiului ei. În schimb Dora ar înțelege imediat de ce refuzase cu strășnicie cînd, cu cîteva zile înainte de Crăciun, doamna Iliescu îi propuse, spunîndu-i de invitația la pom a doamnei Aron, să recite aceleia poezia pe care o declamase atît de bine la serbare.

— Ți-a pregătit un dar foarte frumos, încercase ea să-l convingă.

— N-am nevoie de darul ei! strigase exasperat.

— Vrea să te cunoască, spuse doamna Iliescu.

— Dacă vrea să mă cunoască să vină aici! strigă el din nou. Am să-i dăruiesc *eu* ceva, o carte sau niște bomboane — și plecă în fugă pentru a pune capăt tentativei doamnei Iliescu de a-l face înțelegător.

Ea însă, în ale cărei urechi încă uimite mai răsunau aplauzele de la serbare și care mai voia să guste o dată emoția măgulitoare a succesului, nu se lăsă.

— Ascultă, Matei, îi spuse domnul Iliescu venind după el în curte, știi că mîine sîntem invitați la familia Aron.

— Da, tată, ieni opintindu-se cu pieptul să rostogolească înainte bulgărele mare de zăpadă pe care îl plimbase, pînă să crească așa, prin toată curtea.

— Ei bine, continuă domnul Iliescu venindu-i alături și împingînd și el greaua sferă albă cam bolovănoasă, mama ține morțiș să spui poezia aceea. De ce nu vrei să-i faci această plăcere ?

— Tată, spuse cu mînie, madam asta, Aron, nu mi-e deloc simpatică !

— Ei și ?

— Tată, nu ne-a invitat pentru noaptea de Crăciun, încercă să-i explice Matei. Îl dureau mîinile înghețate și le bătea una de alta să se și încălzească. Marile lui mănuși de piele pocneau surd în aerul tăios și alb.

Domnul Iliescu trecu în cealaltă parte a bulgărelui, să-l privească drept în față, și aplecîndu-se de acolo spre el îi spuse :

— Ba da, însă cum, știi prea bine, am promis mai înainte domnului Albu să mergem la el, au stăruit să venim la ei măcar a doua zi.

— Bine, dar au spun nici o poezie.

— De ce ?

— Nu-mi place poezia aceea și alta nu știu. Dacă madam Aron ține, n-are decît să spună ea una !

Începură amîndoi, cot la cot, să împingă din nou bulgărele de zăpadă care lui Matei îi ajungea pînă la piept, prin curtea vastă plină de copaci negri acoperiți de zăpadă, speriind niște găini care rebegeau pe paiele din fața cotețului lor, și apoi domnul Iliescu zise :

— Ai dreptate, băiete ! Mama ta dorește însă atît de mult s-o spui încît dacă nu-i facem pe plac sînt sigur că se va îmbolnăvi de supărare. Nu-ți ascund că și eu m-aș bucura să te mai aud recitînd-o. Nu durează mult, nu-i așa ? Ei, termini repede, gîndindu-te la mama și la mine, și cu asta gata, nici-odată, îți promit, nu se va mai întîmpla.

Domnul Iliescu era atît de serios încît Matei nu mai putu rezista. Spuse însă cu tărie :

— Să nu-mi dea nimic !

— Da, aprobă tatăl, o să facem în așa fel încît ei să renunțe la darul de Crăciun pe care ți l-au pregătit.

Trecuseră de atunci aproape nouă ani și doamna Iliescu părăsea în fine rochia neagră de doliu, care purtată atît timp se rărise pe piept, în dreapta. Pata aceea alburie era pieptul ei, care se străvedea prin țesătură. Îi era greu să-și închipuie că odată fusese strîns la pieptul acesta și alăptat și legănat să adoarmă și să nu plîngă. Poate că nici nu-l alăptase ea, ci o doică, dar nu știa nimic, nu-i spusese nimeni nimic și nici el nu întrebase. Mamei lui îi datora însă cu siguranță altceva, bănuiala strecurată ca o spaimă în sufletul său, în ultimele zile de ședere în București, că nenorocirea bănească pe care o suferise clătinase mintea domnului Iliescu. Pînă cînd să afle cît de crudă și de absurdă fusese bănuiala aceasta trecuse destulă vreme. Îi va mărturisi Dorei chinul de a verifica la infinit integritatea tatălui și acela de a afirma în fiecare clipă propria sa integritate prin refuzul principial și în bloc a tot ce venea din partea noii lumi în care se pomenise. Îi va spune însă și că, după ce la madam Aron expediase repede poezia, cu ochii în ochii domnului Iliescu, nu putuse refuza cutia mare de carton pe care i-o pusese în brațe repezindu-se la el acea femeie imposibilă ? Cînd ieșiră în stradă întinse cutia doamnei Iliescu și rămase puțin în urma părinților săi, potrivindu-și pașii după ei cu nepăsare nu bine jucată.

— Ce tren frumos ! exclamă doamna Iliescu acasă, .desfăcînd cutia. Uite, Matei, are și niște șine !

Cei doi nu părură s-o audă și domnul Iliescu strînse mîna lui Matei și-i spuse :

— Mulțumesc. Regret că n-am izbutit... Dar să știi că nu voi uita niciodată promisiunea — și plecă.

Doamna Iliescu îi privea nemulțumită, pe sub gene. Cînd rămase singură cu Matei îl chemă :

— Ia vino să vezi că i-am montat șinele. Sînt curioasă cum umblă pe ele.

Dădu drumul jucăriei care, pe masă, începu să se rotească repede în clinchete și în ronronurile arcului care se destindea.

Fără să-i arunce nici o privire, Matei ieși. Doamna Iliescu oftă și se duse să se dezbrace. Matei reveni imediat, ridică de pe șine trenul care, singur în încăperea goală, încă se mai

învîrtea; îl băgă în cutie unde roţile lui în fine se opriră cu un sfîrîit înăbuşit, vîrî în cutie şi subţirile şine albe şi ieşi afară ţinînd cutia cu două degete. Luă din magazie o lopată, coborî în fundul curţii, printre arborii nînşi care scîrţîiau tainic în vînt, sparse gheaţa într-un loc de lîngă malul iazului pînă ce dădu de apa verde care gîlgîia sub crusta cea sticloasă, aruncă în lichidul adînc şi grăbit cutia cu întregul ei conţinut şi, scăpat de povara sa, se întoarse în casă, îşi dezbrăcă paltonul şi deschise, oftînd uşurat, o carte mare cu ilustraţii înfăţişînd cavaleri în armură luptînd cu arabi bărboşi, subţiratici, covîrşiţi de povara turbanelor.

Şi veni o zi cînd putu să scape şi de ecoul verbelor rostite de doamna Iliescu odată, la Bucureşti, cînd se credea auzită numai de cumnatul ei. Din nefericire nu atît de curînd.

Se dusese să-l ia de la gară pe domnul Iliescu, ce făcuse o scurtă călătorie la Bucureşti, şi în trăsură acela, sprijinit în perna de pluş albastru, spuse :

— Am avut timp bun şi mi-am rezolvat repede treburile aşa că am vizitat şi pe cîţiva cunoscuţi ai noştri. Mama o să se bucure să afle veşti despre ei. L-am văzut şi pe Tudor care îţi trimite salutări şi îţi aduc de la el o scrisoare. Poftim, adăugă bine dispus şi scoase din portfeuilles un plic alb.

Matei luă plicul, foarte emoţionat. Recunoscu scrisul vărului său, acum mai format, cerneala neagră pe care Tudor o folosise totdeauna.

Domnul Iliescu privi în dreapta şi în stînga locurile pe unde-i ducea trăsura, trotuarele erau pline de lume, şi spuse :

— Aşa cum mă aşteptam, mama s-a obişnuit aici destul de repede.

Matei strînse buzele şi dete din cap.

— Nu ţi se pare că e bine ? Omul inteligent şi sănătos se adaptează totdeauna la ce este convenabil naturii lui. Dacă am fi rămas în Bucureşti cînd am încetat de a mai fi bogaţi, ar fi suferit mult. O anumită lume dă banilor o valoare exagerată dar aici sîntem aproape la nivelul nostru. A trebuit să înţeleagă şi ea, şi din fericire a înţeles destul de repede, că erau cheltuieli pe care nu le mai puteam face.

— Aceasta te-a hotărît să ne mutăm ? îl întrebă Matei luptînd să oprească valul fierbinte care i se ridica în piept.

— Da. Ce altceva ?

Caii băteau pavajul cu potcoave tari, de fier, pe un ritm alegru.

— Nebunii am fost noi, murmură în sine Matei.

Mai tîrziu, într-adevăr, se întrebă dacă totuși domnul Iliescu nu exagerase importanța pierderii suferite de vreme ce doar rămînînd în București avea toate șansele de a o recupera, însă știa atunci și cît de greu este să limpezești motivele care determină pe oameni să facă cutare lucru și nu cutare alt lucru. Despre el însuși, de pildă, n-ar fi putut spune de ce în prezența lui Tudor se reținuse a-și anunța Martei plecarea. Nu ținea să ascundă vărului său acest lucru, bănuia dealtfel că Tudor și știe. Cît despre ea, în zilele următoare Marta nu veni în parc apoi, cînd veni, nu i se păru că amica lui este în dispoziții potrivite, ci cînd prea rece, cînd prea expansivă, după aceea nu o mai găsi singură și astfel dorința însăși de a deplînge cu ea apropiata lor despărțire i se stinse din suflet.

Și cum să înțeleagă de asemeni de ce acum cînd doamna Iliescu renunța cu adevărat la rochia cea neagră era nemulțumit și ar fi vrut ca ea să continue a o purta toată viața ? Să poarte toată viața doliul pe care el l-a profanat atît de repede.

Eșarfe albe ondulau dincolo de fereastră, peste coamele teilor.

Asta voia să știe ? Matei se încruntă adînc.

— Nu-ți place să mi-o fac gri ? îl întrebă doamna Iliescu. Răsfoia prin jurnalul de mode. Totuși altă culoare n-ar fi convenabilă acum. Ce zici de modelul acesta ?

Cînd cortegiul mortuar trecuse prin fața grădinii publice, în poarta acelcia zărise pe băiatul ciupit de vărsat. În spatele lui grădina, pustie, își clătina în aer valurile de frunze. Mergea între doamna Iliescu și mama lui Tudor. Casa continuă să miroasă încă mult timp a medicamente, a flori ofilite, ceară arsă și putreziciune. Ceremonia fusese lungă și fără sens. Noroc că doamna Iliescu, sprijinită de cumnata ei, găsise destulă putere să refuze propunerea avocatului de a aduce muzica militară. Matei făcea tot ce putea pentru a nu trăda nici o slăbiciune în fața acestor oameni. Cînd sicriul descoperit ieși, plutind șovăielnic pe umerii negri ai mercenarilor, din cutia de sticlă a dricului, întrevăzu fața împuținată și albă ca hîrtia, cu pete gri, a domnului Iliescu între fleri. Atunci îi scăpă o lacrimă care îi alunecă, arzîndu-i obrajii, pe bărbie

în jos. Înainte de a fi bătut capacul, doamna Iliescu aranjă perna de sub capul soţului ei şi florile pe care călătoria le deranjase, cu gestul cu care mai netezea o dată cu palma după o scurtă cercetare faţa de masă înainte de a începe să aşeze pe ea farfuriile. Era foarte obosită şi îşi plîngea, tăcută, ultimele lacrimi priveghind, cu o energie pentru care Matei avea răgaz să-i fie recunoscător, ca totul să se desfăşoare cum trebuie. Peste două luni începu să cureţe casa. Chipul ei căpătase după înmormîntare o severitate pe care Matei o găsea impunătoare. Paloarea austeră de pe faţă îi înmobila trăsăturile. De fapt, ca şi doamna Iliescu, Matei era obosit şi unul dintre efectele oboselii fu că nu-l mira deloc să o întîlnească în casă pe mica femeie din grădina publică, pe care doamna Iliescu o adusese la spălat.

— Nu prea se cîştigă cu asta, rîse ea dînd din umeri şi arătînd cu bărbia spre copaia lungă şi adîncă, de aramă.

Nimerise întîmplător în spălătorie şi o recunoscuse imediat.

— Cum te cheamă ? o întrebă şi ea răspunse :

— Flori.

Aflînd aceasta, Matei se întoarse să plece şi ea spuse :

— Tot ţi-e frică de femei ?

— Nu mi-e frică, răspunse din uşa.

— Atunci de ce tot fugi ?

— Asta e altceva, spuse Matei.

Ea tăcu, încercînd să înţeleagă ce voise să spună, şi apoi îşi puse o mîna în şold şi îl întrebă ridicînd o sprînceană :

— Ce e ?

Matei nu răspunse.

— Aiurea ! strigă aceea scoţîndu-şi în afară buza de jos, neîncrezătoare.

Matei părăsi brusc uşa, veni la ea şi o atinse cu un deget pe umăr spunînd :

— Vezi că nu mi-e frică ?

Ea se legănă pe călcîie privindu-l în ochi şi murmură :

— Da, eşti viteaz nevoie mare !

Matei îşi retrase degetul şi ieşi.

— Cum ţi-aş putea povesti aşa ceva ? presupunea acum că o întreabă pe Dora.

Ea exclama rîzînd :

— De ce nu ?

— Ţi-am spus că nu e o poveste frumoasă ! încerca el să protesteze, încă acoperind un gînd care-i venise atunci, la vie, care îl chinuia şi îl revolta umplîndu-l de amărăciune.

— Ascultă, Matei, în definitiv îţi era sau nu-ţi era frică de creatura aceea ?

— Da, îmi era, accepta el cu toată sinceritatea.

— Nu pricep, căci doar nu eşti deloc timid.

— Poate că dacă împrejurările în care am întîlnit-o ar fi fost altele, nu mi-ar fi fost frică.

— A, da, sigur, spunea Dora pe gînduri, însă totuşi de ce frică ?

— Pentru că propria mea dorinţă se exterioriza în ea, luînd corp, independentă de mine.

— Complici prea mult o chestiune cît se poate de banală.

— Toate sînt banale pînă ce ţi se întîmplă ţie însuţi, surîse Matei întunecat.

— Dealtfel, făcea Dora incertă, ce mi-ai spus pînă acum e destul de nevinovat.

— Nu mi se pare deloc. A doua zi, continua el să-şi închipuie mai departe convorbirea, intrînd în curte m-am izbit de băiatul gras şi ciupit de vărsat despre care ţi-am povestit. M-a privit cu sfială dar şi cu obrăznicie şi a ieşit pe poartă.

— Ce-i cu ăla pe-aici ? am întrebat-o furios pe mama.

— E fratele spălătoresei, cred, mi-a răspuns.

Întindea rufele la uscat în pod şi m-am dus drept la ea. Însă mai departe nu-ţi mai spun nimic.

— Va să zică... spunea Dora.

— Da. M-am răzbunat astfel pe frate-său, înţelegi, răspundea el, cu toate că acum îmi vine să rîd de asemenea razbunare.

— Şi asta te-a satisfăcut ?

Matei tăcea încurcat, apoi dădea aprobativ din cap. Atunci în marii ei ochi albaştri, limpezi ca cerul, se aduna o negură care se transforma în lacrimi.

— Ce josnicie !

— Nu-i aşa ?

— Numai copiii sînt în stare de aşa ceva, striga acum ea zburlindu-i părul cu mîna şi surîzînd printre lacrimi. Fugi, nu vreau să te mai văd ! Ce idei monstruoase îţi trec prin cap ! Uită-te la mine, îi poruncea forţîndu-l s-o privească

în ochi, uită-te la mine și spune-mi de ce ești atît de neliniștit. Îmi ascunzi ceva grav, țipa zgîlțîindu-i capul pe care i-l ținea încleștat cu degetele înfipte în păr. Spune-mi imediat ce-mi ascunzi ! Te gîndești la ceva rău !

— Da, șoptea el. Acum știa de ce fugise și că acel gînd de care roșise la vie dar îl uitase imediat, acum se formula întreg și insistent și că era imposibil să nu-l recunoască. Răsfoi nervos jurnalul de mode, în timp ce doamna Iliescu freca cu șervetul trei linguriță.

— Te gîndești la ceva rău ! țipa Dora din ce în ce mai înalt. Spune-mi la ce te gîndești ! Să nu-mi ascunzi nimic !

— Nu-ți ascund nimic, îi răspunse. Sînt ființe profund deosebite între ele din toate punctele de vedere, dar care uneori, în unele, foarte rare, momente, seamănă absurd de mult și asemănarea aceasta a lor este atît de lipsită de semnificație încît te turbură.

Mîna din păr îl părăsi brusc, indignată, și Matei se pomeni singur, cu jurnalul de mode pe genunchi, privind pe doamna Iliescu ce terminase cu linguriței și luase la rînd niște pahare. Își zise că fusese adus în fond, pe căi ocolite, la vechile lui aprehensiuni față de soția avocatului.

Doamna Iliescu îl privea din cînd în cînd bănuitoare și cînd luă și ultimul pahar să-l șteargă îl întrebă :

— Mai ai mult de lucru tu, acolo, la Albu ?

— Nu, răspunse și adăugă imediat : Ba da.

— Vezi să nu-ți neglijezi examenul, spuse doamna Iliescu cu capul plecat pe lucrul ei.

— Absurd !

— Ce e absurd ? tresări nemulțumită.

Matei o privi mirat căci exclamația fusese pentru sine însuși. Doamna Iliescu așteptă cîtva timp răspunsul lui și apoi exclamă ironică :

— Ne înțelegem de minune !

Totdeauna îi spusese soțului ei că Matei este un încăpățînat.

— Ca toții copiii, răspundea acela împăciuitor. De pildă cu...

— Are cui semăna, știu, îl întrerupea nerăbdătoare.

Matei găsea însă că suferă de defectul contrar și tocmai de aceea, după moartea domnului Iliescu, începuse a ține jurnalul în care nota strîmbăturile observate în jurul său

și de care ținea atît de mult să se ferească. Nu se îndoia că Dora va ghici imediat ce pricepuse el doar cîteva zile mai tîrziu, că răzbunarea fusese numai un pretext pentru faptă și că în realitate se dovedise un mizerabil ins inconsistent uitînd și la a doua întîlnire cu femeia aceea clipa întunecată. Un mizerabil ins inconsistent, gata de orice profanare. Cenușiul stins al stofei pe care doamna Iliescu, părăsindu-și în fine paharele, i-o desfășură înainte pentru ca el să poată aprecia mai bine modelul pe care voia să și-l facă, îl izbi în față ca un nor de praf. Bieții ei ochi de praf ! În ei licăreau însă cîteva fire de aur. Atunci, în întunericul prăfos al podului, din cauză că își întindea brațele să pună rufele pe frînghie, bluza îi ieșise din fusta care și ea alunecase puțin în jos. Ochii ei, între brațele ridicate cînd, auzindu-i pașii, întoarse capul în spate, spre el. Dar știa ea în momentul acela că tatăl lui nu murise decît în urmă cu două luni ? se întrebă Matei cînd își reveni și își dădu seama de toată oroarea faptei sale. Probabil că uitase, ca și el. Domnul Iliescu nu uita nimic, niciodată. Ceilalți erau ființe slabe, spulberate în toate părțile de capriciul întîmplărilor, ca praful. Dora trebuie să fie puternică. Altfel. Inabordabilă chiar și pentru el.

— Nu-i așa că este frumoasă ? îl întrebă doamna Iliescu interpretînd greșit fixitatea cu care privea stofa.

O rochie nouă îi dăduse totdeauna multă bătaie de cap. Poate că astfel cînd fusese să și-o facă pe cea neagră uitase și ea puțin de sfîrșitul apropiat al domnului Iliescu. Pentru el însuși dealtminteri coșurile foarte roșii din jurul nasului croitoresei fuseseră o scurtă distracție. Nu putea trece prin încăperea unde, la masa trasă lîngă fereastră ca să aibe mai multă lumină, lucra acea femeie scundă și grasă, fără ca privirile să nu-i fie atrase de nasul ei împodobit cu rubine scăpărătoare pe care le apleca foarte adînc deasupra stofei negre, ca și spre a-i înviora culoarea îndoliată, și apoi cu o aruncare bruscă a capului pe spate le ridica sus în valul de lumină care intra pe fereastră făcîndu-le să scîpească din toate părțile sub fulgerele mai domoale ale ochilor concentrați asupra urechii minusculului ac. Văzume dintr-o parte, mîinile ei scurte și grase în efortul de a introduce ața în ac păreau îngreunate pentru o rugăciune. Matei nu sezisă imediat că în timp ce privise coșii croitoresei și ritualul ei grotesc cu ață și ac

identificînd în modesta persoană tăcută o complice a conjurației care se formase pentru a impune ideea morții domnului Iliescu și a morții în general, dar că acum imaginea aceleia îi era simpatică pentru că regreta că doamna Iliescu renunță la doliu. Tot așa, la început fu supărat pe Marta că, fie și involuntar, nu-i dă prilejul să-i comunice iminenta lor plecare din București, iar mai tîrziu, cînd se stabiliseră deja în N., pentru același lucru îi fu recunoscător. I se părea, amintindu-și ultimele după-amieze petrecute în parcul Ioanid cu Marta, că citește în ochii prietenei sale o tristețe care evită să se explice ; în toate gesturile ei, încetinite acum pentru ca Matei să poată culege din ele balsamul alinator de care avea nevoie, descifra regretul despărțirii și dorința afectuoasă de a face ca despărțirea aceasta să-i fie, lui, cît mai ușoară. Însă privirile și gesturile pline de tandrețe erau ale imaginii și Matei putu să-și dea seama, după ce nevoia dureroasă de a fi consolat trecuse, că dacă era foarte probabil ca Marta să fi aflat, din familie, de hotărîrea domnului Iliescu de a se muta din București, în schimb prin nimic nu-i dăduse de înțeles că știe și că regretă, astfel încît pînă la urmă, datorită și altor împrejurări, a vorbi cu ea despre aceasta i se păru inutil. Se întrebă, la atît timp de cînd n-o mai văzuse și nu mai știa nimic despre ea, dacă se mai joacă în parc și cu cine, dacă îl mai ține minte. Avea un mod foarte grațios de a fi absorbită de propria ei existență, mod care o izola ca și spre a da celor din jur putința să o admire mai bine și același lucru îl izbise și la Dora — de care Marta era dealtfel atît de apropiată și prin vîrstă. Și uitînd cu totul că doamna Iliescu aștepta, cu stofa cea nouă în mînă, parerea lui, își spuse cu o spaimă încîntată că Marta nu fusese decît o prefigurare a femeii de acum și de aici și încercînd să-și închipuie cum arăta Dora la vîrsta de nouă ani, portretul pe care îl alcătui în minte fu destul de asemănător cu al fetiței care alerga cu părul pe spate pe aleile rotite sub jos plafon de frunze ale parcului Ioanid.

De aci înainte cu Matei se petrecu acest fenomen destul de curios, deși obișnuit, că ori de cîte ori o împrejurare prezentă îl lăsa după consumarea ei să întrevadă elementul vechi din care se nutrise și acela se întîmpla să freamăte de agitația crepusculară a parcului, chipul fetiței i se prezentă totdeauna

ascuns ca de o mască de trăsăturile Dorei, căci dragostea aduce totul la sine, și cînd încercă odată să-i reconstituie adevărata înfățișare nu izbuti.

— Unde s-o găsesc ? se întreba mai tîrziu, întins pe spate la marginea iazului, după obiceiul său, cu palmele încrucișate sub cap și plimbîndu-și încet ochii în vastul album al aerului. Și era, mai mult decît fericit, uimit de transmutația care avusese loc și care îi dădea putința s-o vadă pe Dora și într-un trecut atît de îndepărtat, aducînd prin prezența ei acel trecut atît de aproape, încît îl desființa, lăsînd timpului o singură dimensiune, desființînd adică însuși timpul și eliberîndu-l astfel, pe el, de incubul prefacerilor și al schimbării și de crisparea de a opune o față împietrită schimbării și prefacerilor. Numai că atunci nu se mai simți, retrospectiv, ridicul, ci se lăsă cucerit de senzația de libertate și lumină adîncă și venera pe Dora, motor al stării acesteia. Trecu iazul și la capătul punții îngenunche în aerul care o cuprinsese odată între capacele lui.

Nu i se mai oferise ocazia să o viziteze la vie și să se ducă altfel își interzisese și nici nu mai îndrăznea, dar se urca într-un arbore din pădurea de vizavi de casa ei de-acolo și călare pe o cracă înaltă, ascuns în frunze, cu spatele la propria-i casă de care îl despărțeau cîmpul și iazul, o urmărea cu binoclul și avu fericirea să o vadă aproape zilnic, fie la fereastră, privind distrată spre șosea sau pieptănîndu-se, fie pe terasa din capul celor zece trepte, ținînd întinsă într-un șezlong, fie trecînd prin curte. De cîteva ori ieși din casă și urcă în vie și Matei avu impulsul să se arunce jos din arborele lui și să o întîlnească, furișîndu-se pe cunoscuta potecă ; de fiecare dată strînse din dinți și rămase la postul său, mișcat lin cu craca în aer, de vînt, pînă ce ea se întorcea din plimbare. Ochii îl dureau, vedea turbure, credea că se aburiseră lentilele și le ștergea cu grabă să nu piardă nimic din mișcările ei și odată se întrebă dacă nu cumva îl așteptă, dacă nu cumva ducîndu-se în vie spera că îl va zări în poteca, peste gardul de spini. I se părea atunci, ca într-o halucinație, că știe că se află aici, în vîrful acestui arbore, și că îi face semne discrete de chemare. Mișcările calme și decise ale ființei ei în care grația și puterea se împerecheau uimitor cu morbidețea, vîntul care îi răscolea uneori părul negru îl îmbătau, toate

aceste evenimente mute de pe lentila măritoare a binoclului se legau în cadențe cerești.

Într-o zi vîntul se porni pe neașteptate, clătinînd catargul frunzos în vîrful căruia își făcea veghea, risipi norii trandafirii într-o masă progresivă de cenușă, nuiaua fulgerului izbi cerul, departe, și căzu o ploaie deasă și repede care îl udă pînă la piele. Acoperi cu haina binoclul, pentru ca apa să nu curgă pe lentile împiedicîndu-i vederea și astfel, îmbrățișînd cu stînga trunchiul alunecos pe care ploaia se scurgea în rîuri late și iuți, verticale, continuă să fixeze fereastra ei. În fereastră, despărțită de el prin spațiul în care se săvîrșea invazia sălbatică a apei, Dora contempla spectacolul, cu brațele lungi încrucișate la piept, și ochii ei, rătăcind nehotărîți, se opriră drept pe vîrful copacului unde se afla el. Matei nu se mai putu stăpîni și ridică brațul. Evident că de acolo nu-l putea vedea, poate sticlirea lentilei printre frunze să-i fi atras atenția sau, și mai probabil, își oprise privirile din întîmplare, fără să distingă nimic, nici chiar pe timp senin nu l-ar fi putut descoperi în depărtarea și ascunzișul său de frunze, însă Matei își trase repede brațul în jos, rușinat, cu un sentiment de jenă ca atunci cînd Tudor și tatăl său îl descoperiseră lovind cu nuiaua în trandafiri. Nu trebuia să fie indiscret, nici măcar cu sine însuși.

Ploaia stătu ; cenușa, scursă, lăsă tot locul albastrului strălucit, de soare. Coborî confuz.

Toate acestea se petreceau mai tîrziu, cînd doamna Iliescu își făcuse rochia gri și începuse să o poarte.

În ziua însă cînd îi cerea părerea, ca să-l scoată din muțenie și să-l mai *distreze*, despre modelul pe care voia să și-l facă și desfășura stofa înainte-i să i-o arate, Matei își spunea că dacă melancolia din ochii Martei, ai Martei care acum începuse să poarte chipul Dorei, putea să fie doar o închipuire a lui, în schimb razele cu care se încununaseră ochii ei cînd, venind în parc cu bicicleta, o ajută să se urce pe șa și apoi o plimbă ținînd cu o mînă ghidonul și pe ea sprijinită de pieptul său, să nu cadă, fuseseră foarte reale.

Desigur, doamna Iliescu mai putea născoci pînă a doua zi un motiv de a-l opri să meargă cu bicicleta în parc. Dormi agitat. De dimineață drumul spre școală, printre lăptarii trași repede de cîte un cal modest în șarete multicolore în-

încărcate de bidoane, printre distribuitorii de sifoane și zarzavagiii aplecați sub povara cobilițelor, i se păru lung. Școala, înecată în castani, era o dependință a bisericii de alături. Noaptea verde, extraordinar de translucidă, a castanilor, stagna pacifică între pereții clasei. Institutoarea era nervoasă. Fularul ei de mătase roșie înnodat pe gît ca o fundă mare pîlpîia cînd pe catedră, cînd în dreptul ferestrelor, cînd în fundul clasei. Strălucirea lui explozivă era egalată numai de lustrul ghetelor negre ale lui L. din banca a treia. Ghetele lui aveau șireturi prea lungi, împrumutate probabil tatălui său, pe care le tîra după el pretutindeni. Bilciurescu făcuse din plastilină, pe un carton, o frumoasă hartă a județului Ilfov. Lui îi reușise mai puțin, un fragment din Dîmbovița se uscase și căzuse. Dealtfel în loc să facă rîurile din plastilină albastră, alesese pentru ele una galben-pală, ceea ce nu era potrivit deși culoarea reieșea bine pe fondul cărămiziu al județului și Dîmbovița, într-adevăr, era galbenă. Dar nu galben-pală, ci măslinie. Lacurile le făcuse și el albastre. Mucise mult, cu gîndul la întîlnirea de a doua zi din parc. Rezemase bicicleta lîngă ușa dormitorului său, de la pupitrul albastru ochii îi căzeau drept pe ea. Institutoarea, ascuțită și vibrantă ca un semn de exclamare, trecu pe lîngă banca lui și privi o clipă harta de plastilină. Mirosea puternic a parfum. Parfumul ei era mult mai puțin fin decît al mamei. Mama nici nu-și dădea de fapt cu parfum, ci cu apă de colonie. Institutoarea nu spuse nimic, deși apele nu erau albastre și din Dîmbovița se desprinsese o bucată, și trecu mai departe. Clopoțelul sună tocmai cînd îl bătea cu nuiaua la palmă pe Stoica A. Ion. Își luă catalogul și ieși. Moșul cu șorț alb era la postul său, pe trotuar, lîngă poarta școlii, păzindu-și coșul cu cocoși de zahăr ars și batoane de susan. Adam, servitorul școlii, acela care suna clopoțelul, arunca moșului priviri mustrătoare printre zăbrelele înalte, de fier înnegrit, ale grilajului. Bine că făcuse măcar lacurile albastre. Micul lac artificial, mai mult un bazin, din parcul Ioanid era și el uneori albastru, dar mai cu seamă verde din cauza arborilor de pe maluri. Alteori era alb ca o zăpadă, de plumb în alte împrejurări, cel mai des avea culoarea frunzelor moarte, un țesut cafeniu fără elasticitate și totdeauna, noaptea, negrul lui se umplea de lumini. Cînd ajunse, într-un suflet, acasă, doamna Iliescu

îi găsi o mină cam obosită așa încît imediat după masă trebui să doarmă o oră.

— Ți-ai făcut lecțiile ? îl întrebă apoi, văzîndu-l că-și ia bicicleta și dă să iasă cu ea pe poartă.

— Nu.

— Atunci poftim încoace.

Peste cîtva timp însă doamna Iliescu plecă și Matei o urmă aproape îndată. Roțile îl purtau ușor, călare pe fulgerul rotit al spițelor, asfaltul fîșîia sub el foarte proaspăt. Cînd pătrunse dinspre Dacia în parc, blocurile de verdeață se dădură într-o parte și lacul, pe modestele ape ale căruia soarele se lăsase aprinzîndu-le, era de aur.

Marta sărea coarda cu alte fete, în fața băncii pe care citea mătușa ei. Mătușa ei purta o pălărie cu boruri foarte largi. Rochia de tul albastru a Martei se învolbura la fiecare săritură. Nu merse drept spre ea ci ocoli pe departe grupul de arbori cu umbra de șocolată dintre ei în care se jucau rîzînd fetele și cînd, dîndu-le ocol, credea că l-ar fi putut vedea, apăsa de cîteva ori cu degetul mare pe soneria prinsă de ghidon. Clinchetele ei o făcură pînă la urmă să privească în direcția de unde veneau. Coarda rămase jos pe pămînt și Marta alergă după el.

— Bonjur, Matei, îi strigă. Ce faci, Matei ?

Pedală mai încet, în așa fel ca Marta, care se ținea după el alergînd, să nu obosească, și îi răspunse la salut.

—A ta e bicicleta, Matei ? îl întrebă ea mai departe. Pantofii ei negri de lac, cu cîte un nasture delicat pentru baretă, împrăștiau repede pietrișul aleii în spatele lui. A ta e bicicleta, Matei ?

— Da, răspunse Matei dînd din cap fără s-o privească dar pătruns de vocea ei ascuțită, și acum ușor plîngăreață, ca de o muzică de îngeri.

— Plimbă-mă și pe mine, Matei, îl ruga continuînd să alerge.

Atunci oprise, aruncîndu-se cu piciorul drept în pămînt, și o ajutase să încalece cadrul și să se așeze pe șa. Cu dreapta ținea ghidonul și cu stînga spatele șeii și o duse așa, sprijinită pe pieptul lui ca o mare pasăre grea și înfricoșată, în pene albastre.

— Vezi să nu cad, țipa Marta din cînd în cînd, căutînd cu vîrful piciorului un sprijin pe care nu-l afla. Inima îi bătea tare lîngă pieptul lui, obrajii i se carminaseră de emoție. Cum să definească aroma suavă a părului și brațelor ei ? Dar surîsul luminos cu care îl privea, întorcîndu-și fața pe umărul drept ? Un domn cu pălărie tare trecea la capătul aleii, ieșind și intrînd imediat în verdeață.

Doamna Iliescu se drapă în stofa gri pentru ca Matei să vadă mai bine cum intenționa să-și facă rochia. Și la București avea părul cărunt, ori mai degrabă așa i se părea lui acum. La înmormîntare purta o mică pălărie neagră cu voaletă deasă că aproape nu i se mai distingea chipul. Durerea îi era adevărată, adîncă. Dar ce putea ști el despre durerea mamei ? Nici despre bucuriile ei nu știa nimic, era o ființă străină, nu-i vedea sufletul. Atunci, la înmormîntare, îi impusese. Încercase și altădată sfieli în fața ei, bruște, iute trecătoare. Domnul Iliescu îi spusese despre ea că este inteligentă. Te pomenești că-și închipuie ceva despre el și Dora ?

Ideea aceasta îl făcu să se încrunte și să-și încrețească buzele și-i spuse cu răutate :

Îți ședa totuși bine în negru.

Doamna Iliescu puse stofa deoparte și-i întoarse spatele bombănind :

Ce vorba !

Mi s a obișnuit mie ochiul cu această culoare, explică, tot brusc.

Dupa obiceiul ei, doamna Iliescu se prefăcu că n-a auzit și schimbă vorba, spunîndu-și în sine că deși a crescut și are o înfățișare atît de serioasă, a rămas la fel de sucit ca totdeauna de cînd veniseră în orășelul acesta uitat de Dumnezeu — în care se obișnuise, nu-i vorbă, și aflase nesperat de multă lume subțire, așa cum îi prezisese soțul ei, dar unde încă, într-un colț al sufletului, se socotea o exilată. Acum, cu ocazia plecării lui Matei, se gîndea să revină și ea în București, cumpărînd acolo o casă ori un apartament. Nu-i pomenea încă nimic despre acest proiect, așteptînd să-l pregătească mai bine, să se informeze.

Matei regretă totuși brutalitatea și adăugă :

— M-am obișnuit cu rochia ta neagră, dar n-o s-o porți toată viața. Aceasta gri pe care vrei să ți-o faci îți vine bine. Era și timpul. Și se duse să se culce.

Presimțirea, în care nu greșea, că doamna Iliescu își închipuie ceva despre el și Dora, îl alarmase pentru că îl punea în fața unei încă nedeslușite dar amenințătoare responsabilități dat fiind că desena deodată cu trăsături apăsate contururile unor raporturi pe care pînă acum nu stăruise ori evitase să le definească. Spiritul său destul de inventiv însă de cînd o întîlnise pe Dora avu grija să-l lase să doarmă liniștit, ștergînd repede cu palma inoportunul desen și oferindu-i în loc certitudinea că în schimb doamna Iliescu nu știuse și niciodată n-avea să știe ceva despre cealaltă. Atît ar fi lipsit ! exclamă rîzînd cu stînjenire dar și cu satisfacție. Ideea de a urca scara îi veni imediat ce doamna Iliescu îi spuse că băiatul ciupit de vărsat pe care îl întîlnise în curte dar care ieșise pe poartă în stradă înainte de a se gîndi să se repeadă la el să-i plătească vechea agresiune din grădina publică era fratele ei. Cînd deschise ușa scundă tocmai întindea rufele pe frînghie. Întoarse capul pe umărul drept, sau în nici un caz pe cel drept !, și cînd îl recunoscu surîse și surîsul ei devenea treptat mai intens pe măsură ce Matei se apropia de ea. Obrajii ei palizi se împurpurară imperceptibil. Nu-și lăsă brațele în jos decît cînd fu la un deget de ea și apoi afară în curte Matei privi mult timp apa, cu mîinile la spate, frămîntîndu-și degetele și lovind iarba cu vîrful piciorului. În iarbă zări o veche cutie de conserve, ruginită și turtită, cu gura zdrențuită, și o izbi tare cu panteful. Cutia se dislocă lăsînd sub ea un pămînt negru și umed în care se afundară grabnic doi gîndaci cu picioare subțiri ca niște ațe și căzu mai departe zăngănind pe niște pietre. Cu încă o lovitură, Matei o trimise în gardul dinspre doctorul Tomița și gardul sună ca o toacă. Din gard cutia ricoșă și Matei se înverșună împotrivă-i purtînd-o în toate părțile. Ecoul loviturilor în tabla ruginită venea sec și păgubos. Cu o nouă izbitură de picior trecură împreună, pe malul iazului, în grădina vecină, a doctorului. Ciulini triști, golași și bleojdiți încurcau poteca, pămîntul clisos și alunecos avea pete roșcate. Cineva cărase aici o tărăboanță cu var stins și o vărsase în iarba pîrlită și prăfuită și varul se acoperise

de praf și vîntul, cîinii și găinile, scormonindu-l, îl împrăștiaseră în jur pînă spre colțul unde se ridica indecent printre buruieni, dincolo de podețul de peste iaz, lîngă gardul cu proprietatea vecină, grămada de gunoi menajer bîzîită de muște păroase, lipicioase, aproape fosforescente. Mai întîi servitoarea doctorului aducea aici doar cenușa, apoi vărsă gunoiul strîns la măturat și în fine și resturile de mîncare căci pe cenușa udă, printre petice de ziare mînjite, cîrpe arse, pene, peste un vechi ciorap rupt, de bumbac, se amestecau coji de pîine, mațe făinoase făcute ghem. Apa clipocea și ofta pliindu-și parcă grasă, într-un loc din stînga lui Matei, unde malul cobora într-o scurtă limbă cleioasă din care se ridicau trei fire pricăjite de papură. Pe tot acest peisaj cerul făcea burtă, gata de ploaie. Pornită pentru ultima dată, cutia zbură greoi, fîlfîind, ruginie, prin aerul cenușiu, cu gura neagră și zdrențuită larg deschisă, adîncă și neagră, și se opri o clipă pe vîrful imondiciilor, apoi își pierdu echilibrul și se rostogoli moale pînă ce se opri într-o piatră pe jumătate ascunsă de iarba pîrlită care înconjura grămada de gunoi.

Indignat, Matei se răsuci pe călcîie, trecu podețul, mereu cu mîinile la spate, și umblă mult pe cîmp. Din cînd în cînd se oprea, făcea mișcări gimnastice iuți și brutale, ca și spre a smulge de pe el urma unor atingeri neplăcute. Pretutindeni singurătatea era completă. Norii stăteau. Doar cenușiul lor parcă se îngroșa mereu, cu luciri vinete posomorîte pe alocuri. Cîțiva măracini se clătinau cu toate că nu sufla nici un vînt. Ieși într-un tîrziu în șosea și se tot micșoră pe măsură ce mergea spre dealuri, pînă ce nu se mai văzu deloc și cîmpul și șoseaua fură pustii.

Doamna Iliescu se culcă, în noaptea aceea, mai tîrziu. Oricît încercase domnul Iliescu s-o convingă că Matei nu este mai încăpățînat decît alții, nu izbutise. Mai luă două linguriță să le șteargă, pe care le uitase, și în timp ce le freca apăsat cu șervetul, arunca un ochi spre materialul gri pentru rochie și își spunea încet și oftînd că Matei nu este numai un încăpățînat, ci și un caracter dificil, dacă nu chiar rău.

VIII

aci și mă-ntorc, îi spuse ea.

Afară, lîngă șareta oprită în fața porții, avocatul striga nerăbdător unui om care traversa curtea cu un coș.

— De ce n-ai mai venit ? continuă aruncînd destul de des, ca și el, priviri repezi pe fereastră. Calul lovea din cînd în cînd cu copita pietrele străzii și-și scutura gîtul, pentru a alunga muștele, făcînd ulubele șaretei să scîrțîie, lucioase în soarele tare. Apoi întoarse deodată spatele ferestrei și-l întrebă :

— Ai terminat pentru astăzi cu dosarele lui Jean ?

— Aproape, răspunse Matei.

— Ce faci în seara aceasta ?

Matei bănui că întrebarea era un fel de invitație de a o vizita și într-adevăr mai tîrziu o găsi așteptîndu-l în pridvorul casei de la vie. Părea indispusă, în orice caz preocupată.

— M-ai uitat ? N-ai mai vrut să mă vezi ? rîse ea silit. Era trasă la față, palidă, vag urîțită și lui Matei i se strînse inima urmărind pe chipul ei efortul de a se stăpîni, de a reveni la o stare de spirit mai senină care să poată face cu punință amabilitatea. În ce-l privește, nu știa dacă trebuia să creadă mimica ei, care era mai degrabă a unei persoane inoportune, sau vorbele cu care îl întîmpinase și care spuneau cu totul altceva decît fața dar care, e drept, puteau fi și o simplă formulă așa încît căută, deconcertat, un răspuns neutru însă ea nu-i dădu timp să-l afle. Își trecu repede pe față palmele cu degetele lungi și exclamă :

— Cîtă dreptate ai avut ! Locul acesta este prea strîmt pentru noi. Te interesează opinia lumii ?

— Încă nu m-am întrebat ce se crede despre cutare sau cutare lucru, recunoscu sincer Matei.

Ea îl privi lung și apoi dădu din cap :

— Și mie îmi este indiferent. Noi doi semănăm mult. Îmi place numele tău, domnule Matei Iliescu, spuse deodată cu voce voit solemnă și cu un rîs copilăresc în ochi. Cum ți se pare numele meu ?

— Dora ? făcu înecat, ca și cînd s-ar fi temut să pronunțe acest cuvînt. Foarte frumos !

— Dar dacă ar fi nu Albu, ci Iliescu, ar fi și mai frumos. Crezi în influența numelui asupra celui care-l poartă ? Albu e oribil, adăugă fără să știe prea bine dacă în clipa aceea se gîndește la nume sau la soțul ei. În orice caz spuse imediat :

— Ca și Jean. Ce nume o mai fi și acesta ? Omul dealtminteri îi seamănă perfect.

— De ce ? încercă Matei un slab protest. Ea nu-i răspunse decît printr-o ridicare din umeri și o strîmbătură. În realitate nici el nu atribuia avocatului în clipa aceea merite pe care să se simtă chemat a le apăra, însă nu văzuse nevoia ca Dora să aducă așa, între ei doi, o umbră al cărei loc, cel puțin atunci, nu era acolo, de unde și protestul său, pe care ea însă îl înțelese altfel.

— Dar în vise crezi ? continuă să-l întrebe. Nu și alegea cuvintele, știa doar că trebuie să vorbească mult și repede pentru a îndepărta dintre ea și el ce îi împiedica să comunice direct, falsificîndu-i. Poate că nu. Știi însă că acum patru nopți te-am visat. Mama a fost pe-aici, spuse fără nici o legătură

și apoi reveni, precipitată : Eram la mare. Pe plaja largă și netedă se ridica un pavilion conic, ca o seră, cu pereți de sticlă afumată și tăiat în etaje de punți ca de vapor. A fost un vis urît și de aceea mi-l amintesc foarte bine. Era lume multă, bogat colorată, în halate, în costume de baie și roia pe jos, pe sus, pe scările în serpentină, ca într-un viespar. Ai fost vreo-dată la mare ? îl întrebă.

— Da, la Balcic, spuse Matei și ea exclamă, luminată :

— Ca și mine ! și continuă : Era pe la ora prînzului. Cei mai mulți părăsiseră pavilionul, căruia din cauza căldurii i se topiseră pereții de sticlă nemairămînîndu-i decît scheletul de fier vopsit. Astfel, coborînd scările lungi și înguste pînă la ultimele trepte, de aci călcai de-a dreptul pe nisipul înfierbîntat. Mă sprijineam de balustrada unei punți, la brațul unui individ gras și alb, un bătrîn chel pe care aveam impresia că îl cunosc de mult. Îmi povestea ceva căutînd vădit să-mi cîștige atenția. L-am rugat să urmăm pe ceilalți și să mergem pe plajă. Ajungînd jos, locul pavilionului îl luase o pădure întunecoasă de brazi, iar nisipul părea mai puțin fin, amestecat cu prundiș. În acest moment fratele meu...

— Ai un frate ? întrebă uimit Matei.

— Nu, dar așa era în vis. Fratele meu îmi strigă că tu ești acolo, în mare, și că s-ar putea să mă vezi. Alergai pe plajă și te zării cu greu, ca un punct departe, venind spre mal. Te băteau valuri mari și te orbea spuma lor, așa că înotai încet. În sfîrșit, încă un efort și erai gata să te ridici din apă, cînd o mulțime de oameni se aruncă și se strînse peste tine. Am vrut să-ți vin în ajutor însă bărbatul cel chel m-a tras de braț și m-am trezit. Mama m-a întrebat de tine, spuse ea fără nici o tranziție. Voia să știe ce fel de om ești. Ea, închipuie-ți, a auzit de la nu știu cine că ești un tiran încrezut și fanatic.

— Ce spui ! strigă Matei, surprins.

— Te rog să nu fii ironic, ripostă ea, căci acum îți vorbesc de lucruri serioase.

Matei se ridică, făcu cîțiva pași și îi spuse :

— Ziceai că nu te interesează ce se vorbește. De ce ești, deci, atît de turburată ?

— Dar nu sînt din cauza aceasta ! spuse ea repede, după care se încruntă puțin.

— Nu te simți bine ? o întrebă îngrijorat.

Iritată, întoarse capul ca el să nu vadă că ochii i se umeziseră.

Matei se lăsă încet în genunchi murmurînd :

— Mîngîie-mi obrazul cu obrazul tău, ca atunci.

Știa că făptuiește astfel o scelerateță și nu-și putea interzice s-o făptuiască, dar fu uimit de simplitatea cu care își apleca obrazul asupră-i și vru s-o oprească. Ea închisese ochii, apoi își aruncă părul pe spate și spuse Vino, trăgîndu-l în hol. Acolo se așeză la pian și după ce apăsă cîteva clape îl întrebă dacă știe *Preludiile* lui Chopin. Înainte de a-i putea răspunde că nu, încăperea cu plafonul ei susținut pe bîrne fumurii vibră ușor de sonorități cristaline, pudice, caste, delicat tandre, care apoi înfloriră nocturn, extaziate, traversate de elanuri arderite și melancolii și punctate de vibrațiile îndepărtate ale unui clopot ca să sfîrșească, într-un șiroi de ape limpezi, pe o disonanță misterioasă și neliniștitoare. Cînd se întoarse de pe taburet spre el, fața ei își pierduse păloarea și expresia neliniștită. Luă dintr-un talger un baton de șocolată, muște și îl întinse apoi lui Matei.

— Am venit aici mai mult pentru pian, îi mărturisi. În oraș n-am destul calm pentru el și nici nu vreau să fiu auzită de oricine căci asta mă enervează. Ultima dată cînd ne-am văzut aci m-ai speriat pretinzînd că nu ai nici o ambiție pentru viitor. Știi că nu-i deloc frumos pentru un tînăr ca tine să nu fie ambițios, să nu aibă un ideal ? Cred că nu mi-ai spus adevărul.

Matei se grăbi să protesteze cu toate că nu-și amintea nimic din vorbele lui, la care făcea aluzie Dora.

— Și totuși, stărui cu multă căldură, aceasta e o ciudățenie a ta.

— De ce trebuie să fie neapărat o ciudățenie ? îi răspunse Matei. Idealuri au toți cîți nu cunosc valoarea exactă a lucrurilor și de aceea și-au făcut despre ei înșiși o imagine pe care viitorul se va însărcina s-o rectifice.

— Și tu te cunoști bine pe tine însuți ? surîse cu un început de nerăbdare, presimțind că se angajează amîndoi într-o direcție nedorită.

— Nu pretind aceasta, în schimb știu bine în care împrejurări nu am sentimentul unei lipse și sper că voi ajunge odată să le ocolesc aproape cu desăvîrșire pe celelalte, în care sînt deficient.

— Va să zică un ideal totuși ai, chiar dacă nu spectaculos. Noi femeile, continuă ea rîzînd, iubim spectacolele. Nu ți-a trecut, așa, niciodată prin minte că trebuie să ajungi un Pasteur sau un Alexandru cel Mare, un vis de acesta nebunesc și înflăcărat pentru realizarea căruia să-ți dedici toată viața ?

— Ba da, spuse el sîcîit, dar n-am avut nevoie de toată viața. Știi că ultima clasă primară n-am terminat-o la București. Cam spre sfîrșitul anului școlar, părinții mei au venit în orașul acesta și m-au înscris aci. Noii mei colegi m-au primit cu destulă simpatie, cîțiva încercară să se împrietenească cu mine și eram bucuros, căci în realitate sînt foarte sociabil, așa am fost totdeauna. Dar în fiecare clasă există un băiat care strînge în juru-i, datorită inteligenței ori prestigiului său fizic, toată admirația și dragostea colegilor săi, adulat, sărbătorit și urmat orbește, un șef ! Ei bine, toți șefii sînt extrem de geloși. Cel din clasa în mijlocul căreia picasem mă studie neguros trei zile și apoi se apropie de mine tot numai miere, în recreații nu mă mai părăsea, îmi vorbea atît încît nu mai aveam timp să răspund celorlalți, mă acapară, cum s-ar spune, deși simțea bine că insistența lui îmi provoacă o repulsie pe care abia reușeam să o ascund. Bineînțeles că îl bucura să mă plictisească, deși nu prevăzuse aceasta. El urmărea pe de-o parte să-mi ia răgazul de a-mi face prieteni și pe de altă parte să acopere, prin aparențele mari de amiciție pentru mine, fapta urîtă pe care o plănuia împotrivă-mi spre a mă izola și a rămîne, vezi bine, fără concurent. Copiii sînt capabili de o răutate tioroasă, în orice caz de o neînchipuită cruzime.

— Ca și oamenii mari, surîse ea.

— Sigur. Răutatea surprinde mai mult însă la un copil, are mai mult relief, nu-i așa ? Acum mă gîndesc că poate nu avea nici un plan anume și aștepta doar o împrejurare. A fost așa. Ne plimbam în recreație prin curtea școlii, mă ținea de braț și-mi vorbea insistent. Cînd un băiat voi să ni se alăture, îl îndepărtă. Acela ne întoarse spatele, el, automat, ca și cînd ar fi băgat mîna în buzunar să-și scoată batista, întinse piciorul stîng și-i puse piedică. Tocmai, în partea cealaltă a curții, servitorul suna clopoțelul și băieții se îndreptau spre clase. Cel căzut însă nu se ridica. Se lovise cu fruntea de o piatră și sîngera rău și, probabil de frică, leșinase. S-a făcut îmbulzeală

mare în juru-i. L-au ridicat și l-au dus în cancelarie. Toți ceilalți intrarăm în clase.

— Nu i s-a întîmplat nimic, spuse el puțin palid și căutînd să pară nepăsător. Sper însă că n-o să mă pîrăști !

Se opri o clipă în banca mea vîrînd, nu observai ce, în ea și fugi la locul lui chiar cînd intra, pus pe fapte mari, învățătorul. Mai tîrziu, revăzînd această întîmplare, mi-am spus că oamenii răi sînt primejdioși dar și proști, mai ales cînd își iau prea multe precauții — și totdeauna își iau ei prea multe.

— Cine a făcut *asta* ? strigă din ușă învățătorul foarte supărat.

Veni amenințător spre noi, își repetă întrebarea și adăugă privindu-ne :

— Dacă nu spuneți...

Dar nu termină căci Ionescu, așa se chema șeful de care îți vorbesc, strigă răspicat :

— Iliescu. L-a lovit în cap cu o piatră.

— Nu-i adevărat, strigai la rîndu-mi cît mă ținu gura.

— A ascuns piatra în bancă, mai spuse el, scîrbit.

Învățătorul, negru la față, veni la mine, se aplecă, căută cu mîna în cutia băncii și scoase piatra. Era o piatră mărișoară, colțuroasă, albă ca un os. Pe băiatul lovit îl chema Demetrian. Evident, învățătorului nu i-a fost greu să descurce adevărul căci piatra nu avea nici o urmă de sînge, dar și cu ajutorul lui Demetrian care își reveni, destul de repede, însă o clipă am simțit bănuiala tuturor apăsîndu-mă, nimicindu-mă, și clipa aceasta mi-a înnegurat ochii. Cînd am ieșit din clasă, cei mai mulți dintre băieți au venit la mine să-mi strîngă mîna, ușurați și, cine știe ?, poate că și rușinați, și să-mi arate prietenia lor, indignați de ticăloșia celui pe care îl urmaseră pînă atunci, în vreme ce el rînjea într-un colț al curții jucînd poarca cu cîțiva fideli, însă mă ardeau încă nesuferit privirile care mă căutaseră, o clipă, bănuitoare, și furia și groaza nu mă părăsiseră, așa încît îi împinsei cu mîinile în lături și mă refugiai pe un bolovan de lîngă poartă cu o carte și cu tartina mea cu unt, spunîndu-mi cu deznădejde că voi avea de suportat cîteva luni societatea acestor bandiți. Și-mi fu greu, într-adevăr, căci celul lor și calomniatorul meu, deși acum izolat oarecum el însuși din cauza acelei povești, deveni agresiv. Și atunci am visat să fiu mai puternic decît el ca să-l pot snopi în bătaie (aceasta este o expresie școlărească pe care poate că n-o cu-

noșteai) și, acasă, am început să mă antrenez cu foc. Mă sculam la cinci dimineața, făceam un duș rece, ieșeam afară doar în pantaloni de baie și dădeam ocol casei de cîteva ori alergînd pe vîrful picioarelor și cu pumnii la piept, apoi ridicam greutăți cu mîna dreaptă, cu mîna stîngă, mă atîrnam într-un pom și mă balansam, ajunsesem așa să-mi pot aduce în aer picioarele printre mîini ca să pic pe tălpi jos în iarbă, înotam în iazul din fundul curții și abia după aceea mă îmbrăcam, mîncam și plecam la școală. Îmi verificam din cînd în cînd progresele luîndu-mă la trîntă cu vreun coleg care, în ce-l privește, credea că sînt serios, nebănuind că nu fac, bătîndu-mă cu el pentru cine știe ce motiv care mi se oferea sau îl montam eu, decît exercițiii.

Pînă la sfîrșitul anului nu mi-am putut termina pregătirile, deși mi-am dat toată silința ; totuși, știind că cel cu care voiam să mă răfuiesc va veni și el la liceu și că vom continua deci să fim colegi, nu mă întristai. Mîncam mult, să prind putere, mă cîntăream în fiecare săptămînă la băcanul din colțul străzii noastre. Îl știi, căci băcănia lui este chiar lîngă casa mătușii tale.

— Da, spuse ea.

— Și acum mai are cîntarul cel mare pe care pune saci și pe care mă cîntăream eu în fiecare săptămînă pe vremea aceea.

— Să mergem odată împreună să mi-l arăți, căci vreau să mă cîntăresc și eu. Aci la vie m-am cam îngrășat. Nu găsești că m-am îngrășat ? Dar continuă, te rog. Tu ești un om rău, Matei ?

— Crezi că a fost răutate ? întrebă el.

Dora strigă :

— O, nu ! Te-am întrebat și eu, așa. Ei, și cum s-a terminat ? Țin atît de mult să-i fi tras o corecție bună mizerabilului !

— Da, foarte bună ! rîse Matei. Cînd, pe o ploaie grozavă, am intrat în curtea liceului pentru examenul de admitere, pe el l-am căutat mai întîi din priviri, să mă asigur că a venit, că nu mi-a scăpat. Tata, care mă însoțea, a mai rămas puțin cu mine și pe urmă a plecat. Pînă să ne cheme în sală, la examen, mi-am ascuns capul într-o carte însă tot timpul m-am rugat în gînd să nu pice, să nu fie respins. Îl chema Ionescu, un nume atît de cumsecade ! Mai tîrziu m-am mirat cum mă rugam să reușească la examen, dar atunci eram foarte serios. Cred că de aceea a și reușit. Dar n-a fost în sală cu mine ; îl repartizaseră în altă grupă. Și după aceea, în fine, cam peste o lună,

l-am găsit, singur, în vestiarul clasei noastre și m-am azvîrlit asupră-i. Dar atunci încă nu eram destul de puternic. După aceea am fost. Mai tîrziu, de exemplu, în spatele lemnelor din curtea liceului, l-am făcut praf, deși la data aceea nu mă mai interesa aproape deloc. Domnul Antonescu, profesorul de geografie, l-a chemat pe tata la liceu să i se plîngă, însă asta a fost tot, tata m-a înțeles.

Istorioara o amuzase dar nu o satisfăcuse și Matei crezu că trebuie să mai adauge :

— Dealtfel chiar și idealuri de felul acesta mă străduiesc să nu-mi mai fac pentru că am observat că mi se îndeplinesc și nu pot alege acum care dintre ele merge în sensul vieții mele adevărate și care nu, încă neștiind care este adevărata mea viață.

— În schimb eu știu prea bine care nu este viața mea adevărată, spuse Dora simțind că el, cel puțin acum, n-o înțelege, că îi scapă și-i întoarse spatele răsucindu-se pe taburetul din fața pianului și-și plimbă degetele pe claviatura peste care se așternuse o diafană umbră liliachie. Matei se scutură din împietrirea sa și se așeză pe covor la picioarele ei, sprijinindu-și ceafa de pian și privind-o supus. Își ținea genunchii, ridicați, cu mîna :

— Dacă părinții tăi ar ști că sînt aici, spuse, ar fi foarte necăjiți ?

Dora făcu nervoasă cîteva note.

— Dar soțul tău ?

— Știe, l-am anunțat astăzi, cînd am plecat din oraș. Are un cult pentru tatăl tău și pe tine te stimează foarte mult. L-am încîntat că-mi țin companie.

Într-adevăr avocatul fusese încîntat și o prevenise doar să nu abuzeze de timpul tînărului Iliescu.

Matei albi și o întrebă pronunțînd cuvintele împiedicat :

— El te mîngîie cu mîna pe obraji ?

— Cred că nici măcar nu s-a gîndit la așa ceva, spuse ea fără să clipească. Ce cald este ! În noaptea aceasta n-o să pot dormi. Tu ce-ai să faci ?

— Mă voi gîndi la tine.

— Cum ?

— Voi încerca să-mi explic de ce la început mi s-a părut că ai ochi verzi și de ce astăzi, pînă mai adineauri, ochii tăi au fost cenușii.

Ea întinse mîna fără să spună nimic și se jucă cu degetele în părul lui, apoi i le trecu peste pleoape și pe buze. Matei nu îndrăzni să i le sărute. Podeaua pe care sta și încăperea toată se clătina lent cu el și senzația aceasta îl pătrunse în toată ființa. Dori să-și pună capul pe genunchii ei și lăsă totuși micul spațiu dintre el și aceștia să subziste.

— Matei, ai fost vreodată îndrăgostit ? îl întrebă Dora. El dădu afirmativ din cap și îl iertă gîndindu-se că fusese desigur o iubire copilărească.

— Și ai iubit mult, mult de tot ?

— Da, spuse Matei. Avea acum un fel de vertij, din care cauză pe Dora, deși atît de aproape, o vedea ca de la o mare distanță, ca și cînd ea ar fi stat pe taburet în celălalt capăt al holului, în fața ușii care dadea în pridvor, și între ei ar fi fost o subțire dar continuă viscolire de lumină albă. Într-o asemănătoare lumină călca Marta, Marta însă acum cu chipul Dorei, întorcîndu-se de la școală cu un grup numeros de fete. Funda roșie de la gît îi era puțin strîmbă și o șuviță din părul bogat îi căzuse pe frunte.

— Cînd ? îl întrebă ea.

— Nu veniserm încă aci, răspunse Matei rezemat ca și pînă acum cu spatele de pian și uitîndu-i-se în ochi.

Marta cea cu chipul Dorei rîdea, o auzise de departe și știuse imediat că ea este. Arborii din grădina Ioanei mișcau ușor peste toată lățimea străzii pînă pe trotuarul de vizavi umbre pe care ea călca grațioasă și repezită ca pe o punte. Ferestrele colorate ale Școlii Centrale, apoi lungul zid alb, de var.

— Atunci erai în școala primară ! exclamă Dora surîzînd încîntată.

Matei aprobă.

Pe sub norii mici trecea un stol de păsări desenînd rapid, sus de tot, conturul unui val în alunecare.

— Eu, la vîrsta aceea, încă mă jucam cu păpușile.

— Și eu cu soldații de plumb, răspunse Matei, însă uneori, în clipe fără legătură între ele, eram mai mare, anticipîndu-mă, sau mai degrabă eram fără vîrstă.

— Ei da, spuse Dora gînditoare, acum îmi dau seama că și cu mine s-a întîmplat la fel.

— Mie mi se întîmplă și acum, făcu Matei, doar că atunci eram doi și acum sînt mai mulți. Curios, nu ?

Dora, avînd sentimentul că a aflat despre ea însăși, de la el, ceva important, deși nu știa precis ce anume, spuse :

— Foarte !

În spatele lor, pe strada Icoanei, tramvaiul venind cu duduit de avalanșă și bătăi de clopote trase furios o perdea roșie și galbenă, de fier, între ele și străzile și casele din urmă-le, dinspre Maria Rosetti, din direcția căreia apoi, de unde venea și Marta, apărură, izvorînde mereu însă tare îndepărtate, cu sclipiri abia vizibile, roiuri de fetițe. Unele dispăreau din vedere, pe traiectoria ascunsă a unor străzi lăturalnice, altele își continuau drumul drept desfăcîndu-se și recompunîndu-se ca într-un balet bîzîit, cu legi stricte.

Marta își scoase de pe umeri ghiozdanul și-l bălăngăncă nebunatică de curelele adunate în mînă, așa încît, printre hohotele de rîs, auzea distinct pocnetul cărților înăuntrul lui și zornăitul creioanelor.

— Nu-mi pot imagina cum arătai tu atunci, spuse Dora. Sau nu, parcă totuși reușesc să văd pe fața ta trăsăturile și privirea copilului care ai fost, care poate încă și ești.

Și se aplecă asupră-i cercetîndu-i lung ochii, părul, linia gurii și a obrajilor, gîtul. Ce căuta i se arăta și dispărea, ca umbra pe rîu, cu neputință de prins. Matei se pierdu în adîncul albastru al privirilor ei.

Păsările treceau, micii nori albi se deșirau în seninul nemărginit.

Acum Marta era foarte aproape și tocmai vorbea cu o prietenă din dreapta întorcîndu-și capul spre ea, dar nu, căci o vedea din față și ochii ei aveau un palpit stelar, ca al respirației celei care acum îl privea de-atît de aproape și în același timp de-atît de departe.

Dora îl întrebă :

— Te-ai schimbat mult ?

— Sînt același, îi răspunse.

— Da, spuse ea, cred. Eu, în schimb, nu. Viața este atît de aspră ! Tu o ai pe toată înainte și a mea s-a și terminat, poate.

Trecu atît de repede, înconjurată de stolul de fete, prin fața lui, încît întorcîndu-se o mai văzu dispărînd spre Dumbrava Roșie și în urma ei aerul rămase neclintit și gol, copleșit de soare. Un entuziasm necunoscut îl răpea de pe pămînt și o părere de rău începea să-l încerce, ca și cînd ar fi fost părăsit într-un pustiu. Atunci și mult timp după, nu simțise nici o

nevoie să dea un nume acestei stări și poate că nici acum n-ar fi numit-o, în sine, iubire, dacă n-ar fi fost întrebarea ei și dacă peste trăsăturile Martei nu s-ar fi suprapus chipul Dorei.

— Nici nu știi cît de fericită sînt că te-am întîlnit, continua ea să spună. Prezența ta îmi aduce aer proaspăt, mă înviorează. Uneori sper că încă n-am pierdut totul, că totul abia acum va începe. Dar tu ai nevoie de altfel de prietenii decît cea pe care ți-o pot oferi eu, deși sîntem atît de apropiați prin vîrstă.

— Cît ești de nedreaptă ! spuse Matei gîndindu-se că ofițerul acela desigur n-a știut s-o înțeleagă, sau n-a iubit-o cum merita, însă alungă imediat acest gînd răutăcios oarecum și-i luă mîna într-a lui și i-o mîngîie îndelung, nemaiputînd rezista tentației și trecînd peste interdicția gravă pe care și-o formulase odată, însă gestul acesta îl surprinse tot atît cît și pe ea care vedea cu regret apropiindu-se momentul cînd, pentru astăzi, trebuiau să se despartă. Un fel de jenă le plecă amîndurora pleoapele, îngreunate apoi de bucuria faptei în fine realizate. Ea voi să-și tragă mîna, dar i-o ținu bine și-și trecu degetele pribire ale ei, strîngîndu-i-le.

Abandonîndu-și mîna, Dora încercă să deplaseze în altă parte propria-i atenție, și pe a lui, cerîndu-i vești despre Angela Zahariadi. Însă Matei n-o mai văzuse pe soția prefectului și-i mărturisi în schimb, neavînd liniștea de a-și aminti cu cîtă grijă ascunsese întreprinderea aceea, lungile lui staționări în pădure spre a o urmări prin binoclu din vîrful unui copac simțind, în timp ce-i vorbea, că degetele ei răspund presiunii alor lui. Îi spuse încordarea cu care îi privea casa prin lentilele care se abureau prea des, nerăbdarea de a o vedea apărînd în cîmpul lor rotund și translucid și îi enumeră toate gesturile surprinse, întîrzie asupra rochiilor pe care le purtase în fiecare împrejurare. Cît de bogat se simțea de fiecare dată cînd, coborînd din crengi, ducea spre casă comoara de imagini cu ea strînsă acolo sus, între frunze, și cît de neîncăpătoare pentru ele era camera lui în care se închidea apoi și unde, într-un tîrziu, îl ajungea îngrijorarea că, cine știe, mîine n-o va mai putea vedea și poate că n-o va mai vedea niciodată. Și atunci se simțea singur, ca și părăsit într-un pustiu, și cunoștea deznădejdea.

Vorbindu-i despre camera lui avea însă în minte, obscur, pe cealaltă, din strada Polonă, cu discretul său tapet vernil, în care nenumărate și minuscule flori albe se cățărau, răcoroase,

pe niște vergi subțiri, cenușiu dulce, și în deznădejdea pe care i o descria se amesteca deznădejdea cu care, după ce ea dispăruse cu fetele care o însoțeau, către Dumbrava Roșie, se trezise singur în fața albastrului vibrat din adînc de soarele enorm al amiezii, precum și aceea pe care ar fi trebuit s-o simtă el, cel din visul pe care i-l povestise Dora, cînd prins între sulurile veșnic mișcătoare ale mării înainta atît de greu spre prizoniera de pe plajă a unui ins nedefinit. Prizoniera tandră dar și vinovată (pe Matei îl turburase mult visul ei, umplîndu-l de presimțiri apăsătoare) era Dora, tot ea era însă și apa albastru-verzuie, grea și elastică, prin care înainta și tot ea era și cupola de aer pe vîrful căreia soarele se mișca revărsînd arșițe. Îi fu din nou teamă astfel că o va pierde și avu din nou pentru ea un sentiment de veneratie și abia acum își plecă fruntea pe genunchii ei pe care, în același timp, îndrăzni să-i cuprindă cu mîna rămasă liberă simțind cum ea, o clipă mai tîrziu, îi trece degetele prin păr cu gestul obișnuit, de data aceasta însă mai apăsat și vag tremurătoare.

Pasul servitoarei care se apropia îi desfăcu.

— Să trecem dincolo, la mine, îi spuse cînd rămaseră din nou singuri, vreau să-mi arăți copacul din care mă priveai cu binoclul tău.

Ca să poată vedea, făcîndu-se noapte, nu aprinseră lumina. Prin fereastra deschisă pădurea care se legăna peste drum, în față, trimitea pînă la ei frecarea înceată a frunzelor, ruculatea înăbușită și larg întretăiată a păsărilor care se pregăteau pentru somn, o adiere de răcoare vegetală îmbălsămată cu arome fine și palide, imposibil de analizat. Vîrfurile arborilor se clătinau ici și colo, mai mult bănuit, și se imobilizau apoi zigzagînd orizontul cu barajul (în care ultimele pete de verde se fierau foarte repede) pe care-l trăgeau între cei doi de la fereastră și cîmpul și orașul din cealaltă parte. Greieri începuseră să baritoneze în cele patru colțuri ale lumii.

Dora făcuse destule pentru a-l aduce aici și de multe ori cu destulă premeditare pentru ca după aceea să-și facă reproșuri, uneori învinuindu-l în sine că nu-i scutește astfel de demersuri, alteori mișcată de lipsa lui de experiență, dar acum, deodată, trezu a înțelege că inițiativa în realitate îi aparținuse ades nu ei, ci lui și avu astfel o secundă de ostilitate împotrivă-i. Se întrebase la ultima lui vizită, este drept, dacă nu cumva Matei disimulează, dar el nu-i dăduse timp să se gîndească la aceasta

și apoi uitase — așa cum uită și de data aceasta pentru că își zise că, simplu, Matei este mai matur decît vîrsta sa și decît îl crezuse, ceea ce pentru ea fu o descoperire care o surprinse fericit și în timp ce el căuta arborele pe care îl rugase să i-l arate, își strecură brațul pe sub al lui, sprijinindu-i-se de umăr. Mai matur decît îl crezuse, da, însă cît de departe de blazarea cinică, crispantă, a altora, a celorlalți. Îi distingea prin întuneric ochii calmi și adînci prin care de atîtea ori însă treceau lumini neliniștitoare și aspira mirosul de iarbă și frunze care invada încăperea prin fereastra larg deschisă. El însuși mirosea a iarbă și frunze. Dar ce tăietură severă aveau buzele lui ! Își apropie iute buzele de colțul lor și el, care tocmai îi arăta în dreapta vîrful imobil al copacului desenîndu-se printre stele, tremură. Dora se desprinse de el și făcu un pas înainte, aplecîndu-se în coate pe fereastră, să vadă mai bine, și cînd reveni Matei stătea în același loc, nemișcat, cu capul în jos. Îi ridică bărbia, el tremura, îi sărută din nou surîzînd colțul buzelor și trecînd pe lîngă el merse la comutatorul electric și aprinse lumina. Se așeză pe divan și încrucișîndu-și mîinile în poală îl întrebă, pentru a-i da timp să se liniștească și poate și pentru că nu găsi altceva :

— Ia spune-mi cum arătai tu, totuși, pe vremea cînd erai îndrăgostit ?

O privi surprins, apoi viziunea acelei amiezi toride, la București, îi reveni și exclamă :

— O, Doamne ! Cum să-ți spun ? Nu de mult mă mușcase de mînă un cîine făcîndu-mi un semn care mi-a rămas.

— Arată-mi-l, spuse ea repede, îngrijorată, și trecu de două ori cu degetele peste mica cicatrice de la încheietura mîinii lui drepte.

— Dora, Dora, strigă Matei lăsîndu-se să cadă în genunchi în fața ei, nu pot să te părăsesc, nu pot să te las singură aici ! și-i cuprinse cu mîinile mijlocul pe care, prin subțirea rochie de vară, fără cordon, îl simți suplu și mușchiulos. Nu mă lăsa să plec, zise respirînd greu, atîtea lucruri se pot întîmpla pînă mîine !

În îmbrățișare genunchii ei îi zdrobeau pieptul și aceasta îl amețea de voluptate și disperare.

— Nu se va întîmpla nimic, murmura ea răsucindu-se încet în brațele lui.

— Vor face tot ce vor putea să ne despartă, continua culcîndu-şi capul pe coapsa ei şi strîngîndu-i tot mai tare cercul din jurul mijlocului.

— Nu, nu, suspină — şi apoi : Mă sufoc de căldură. Să ieşim, vrei ?

Jos, în dreapta lor, ferestrele caselor vecine erau luminate, umbre treceau prin dreptul lor, în interior, ca nişte pîlpîiri de fum şi pridvorul pe care se aflau, atît de aproape aşezaţi unul lîngă celălalt încît genunchii li se atingeau, înainta singuratic în aerul neguros-albastru a cărui răcoare venea în valuri largi spre ei mîngîindu-le fruntile şi tîmplele, răsucindu-se în jurul stîlpilor de piatră, agitînd abia simţit frunzele viţei care de jos urca pe perete şi-şi trimitea apoi coardele sub streaşină, şi depărtîndu-se spre dealul din spate unde năştea un murmur larg prin aracii deşi. În curte se încrucişau oameni cu mişcări moi, într-un ţarc găşte gîgîiau stins, apoi se deschise o uşă scundă şi în pătraul ei luminos apărură două femei desculte, una cu o fustă verde, cealaltă în roşu aprins, cu un tuci în mînă cu care ieşi afară să-l spele şi Matei auzi rîcîitul cuţitului pe pereţii săi şi apoi plesnetul apei azvîrlite în evantai pe pămînt. Printre cărăbuşii care umpleau aerul se amesteca din cînd în cînd, zburînd repezit, în salturi frînte, lilieci cu gemete subţiri şi nervoase. Femeia cu tuciul reintră pe uşa cea joasă, care rămase deschisă arătînd un perete de vase şi dinspre care veni pînă la ei clocotul unei fierturi. Vîntul lin stînd o clipă, ultimele exhalări ale căldurii de peste zi se ridicau, neclintite, spre bolta plină de stele şi dinspre fundul curţii veni un bătrîn cu o lungă cămaşă albă, care se aşeză pe un bolovan lîngă uşa deschisă a bucătăriei, cu mîinile lăsate obosit pe genunchi şi privind în sus. Lumina din spate îi descoperea capul chel garnisit cu rare fire albe de păr.

— Ştii că n-am fost niciodată în pădurea aceasta ? îi spunea ea cu ochii spre arborii negri de peste drum, cărora noaptea le desena contururile cu o zonă subţire de aer luminos. În liniştea compusă din sunete încete, înăbuşite şi monotone, răsună deodată din spate, dinspre dealuri, un ţipăt care îi făcu să tresară. Cerul vast era atît de plin de stele încît acestea păreau că se mişcă depăşind cei cîţiva lungi nori palizi orizontali şi venind spre ei într-o înaintare formidabilă, de neoprit. Simţeau amîndoi că toate acestea sînt profund semnificative pentru ce îi unea cît şi pentru ce, în secret, îi înde-

părta pe unul de celălalt Matei încerca să descifreze enorma alegorie fără să izbutească și pe drum, vorbind tare, răstit, trecu o ceată de localnici lovind pietrele cu ciomege. Înainte ca ei să dispară, spre a-i arăta cît disprețuiește într-adevăr opinia lumii și ca o provocare împotriva enigmei splendide a nopții de deasupra lor, Dora se întoarse spre el, îi înconjură gîtul cu brațul stîng și îl sărută pe buze.

— De cine ai fost tu îndrăgostit atunci ? îl întrebă șuierînd.

— De tine.

— Să nu mai iubești de-aci-nainte pe nimeni.

Bătrînul de jos, din ușa bucătăriei, se ridică de pe bolovanul său și tîrîndu-și cămașa lungă și izmenele prin curte veni în capătul de jos al scării și privindu-i blînd le dete bună seara, se așeză pe o treaptă sprijinindu-și spatele de zidul casei și cu mici rîsete idioate le făcu preziceri pentru ziua de mîine, cînd va fi vînt, încurcîndu-le într-o istorie veche, de cînd era în armată.

— Nu pot pleca, repeta Matei în timpul acesta. E prea mult pînă mîine. Lasă-mă să rămîn aici.

Ea dădu din cap, arătîndu-i spre cel de pe scară :

— Nu se poate. Nu vezi că nu se poate ?

— Revin mai tîrziu, spuse el. Nu mă pot despărți de tine în noaptea aceasta — și izbucni în rîs, dar de fapt nu rîdea, ci plîngea.

Ea îi strînse mîna și-i spuse speriată :

— Fii cuminte ! Bine, revino. Dar e tîrziu. Ia bicicleta mea.

Mai întîi îl puse să-i povestească cum a ajuns acasă, ce făcea doamna Iliescu, dacă îl așteptase cu cina, cum a izbutit apoi să se strecoare în curte și pe cine a întîlnit în drum prin oraș, deși la ora aceea era puțin probabil să fi dat peste cineva. Apoi îi spuse s-o aștepte și cînd se întoarse era îmbrăcată într-o rochie albastră, ușor demodată, și se opri în ușă :

— De ce mă întrebai ?

Matei dădu din cap, pierdut,

— A trebuit totuși s-o lungesc și să-i dau drumul, rîse. Am adus-o ieri, cînd am fost în oraș. Îți mai place ? Îmi vine bine ?

Se uită în oglindă.

— Nu știu de ce atunci n am prea plăcut o, poate că n-o găseam deosebit de rea. E totuși drăguță, nu i așa ?

Vorbind, se învîrtea prin cameră și deodată îi spuse :

— Vrei să ți-o dau ție ? Dar trebuie să stingi lumina să mi-o scot. Matei, îi spuse cînd el reaprinse, vreau să-mi arăți mîine pădurea ta, dar pentru asta trebuie să dormim. Și tu ești obosit. Du-te.

Înainte să se despartă, îi mai înconjură o dată gîtul cu brațele, se lipi de el și-l sărută. Matei răspunse sărutării ei și cînd mai tîrziu se află în camera lui, în liniștea adîncă a casei i se păru că bătăile inimii i se aud pînă departe, apoi că îl cheamă. Însă odată cu el venea spre ea și domnul Iliescu care, oprindu-l, încerca să-i spună ceva, Dora se înălța și se lățea ca un nor pe cerul înstelat, își scotea rochia ridicîndu-și lent brațele, ridicîndu-și un picior peste celălalt ; respinse somnul care voia să-l cuprindă și privi din pat fereastra blocată de noaptea pomilor și de cealaltă care azvîrlea în marile sticle dreptunghiulare praful-i astral și de acolo fixă deodată rochia albastră a Dorei, de pe masă. O pusese peste cărți și caiete cu o intenție pe care nu și-o mai amintea, îi era prea somn, într-adevăr. Dinspre masă, pe bicicletă, venea spre el un ofițer cu o pată de sînge pe frunte, dar Matei goni și acum somnul și Dora se ridică de pe masă, dreaptă, îi vedea numai capul prelung și alb, și se apleca adînc cu brațele aduse înainte la dreapta, la stînga, pînă ce își atingea cu vîrful degetelor degetele de la picioare și peste spatele ei alb, aplecat cînd la dreapta, cînd la stînga, vedea stelele de dincolo de fereastră și apoi știa că este în camera lui de pe strada Polonă și rupea florile albe de pe tapet să le pună în vasul cu apă pe care, cu puțin înainte, i-l adusese, pentru aceasta, doamna Iliescu. Și era nervos pentru că auzea cum se înecă în apă o muscă la care nu voia să privească.

IX

POVESTINDU-I DOREI INCIDENTUL CU Ionescu, Matei, enervat de insistența ei, nu numai că exagerase, ci și falsificase acea veche istorie, bineînțeles fără nici o intenție, datorită numai faptului că o scosese din contextul ei, din țesătura strînsă și în fond inanalizabilă a primelor lui zile printre colegii cei noi din N. — unde sosiseră cu puțin înainte de sfîrșitul vacanței de Paște.

Domnul Iliescu ar fi dorit să vină de la București măcar cu o lună mai devreme pentru ca Matei să aibă timp să se familiarizeze cît de cît cu împrejurările schimbate, însă reparațiile de trebuință aici, la casa care fusese odată a fratelui său și în care acum urmau să se mute, durasera cu ceva peste termenul stabilit. Trebuia să pună la punct instalația de baie, să văruiască, să înlocuiască tabla de pe acoperiș și să curețe curtea din fața casei, cu teii și cu rondurile ei de flori, de bălăriile pe care fostul proprietar le lăsase să crească în voie năpădind gazonul și aleile. Avocatul Albu dădea din cînd

în timp ce pe acolo, zorind oamenii, și-l ținea pe domnul Iliescu la curent cu mersul lucrărilor. Acesta din urmă veni în N. de câteva ori, să vadă dacă se face totul după indicațiile sale. Cu ocazia aceasta se întîlni cu directorul băncii, domnul Anghel, în vederea serviciului său.

Matei înțelesese greșit că serviciul acesta i-l obținuse avocatul, căci în realitate domnul Iliescu îl datora faptului că Ionel, fratele său, tatăl lui Tudor, avea un loc foarte proeminent în centrala, de la București, a băncii, avocatului revenindu-i doar misiunea de a aranja la fața locului câteva amănunte.

Dar ascultă, dragă, îi spuse tatăl lui Tudor printre altele, în definitiv Lili are dreptate. Ce cauți tu acolo ? Înțeleg că ai suferit pierderi importante, însă numai aici te poți reface. Aceasta nu e deloc greu pentru tine.

Știu, răspunse mohorît domnul Iliescu. Toată lumea spune așa și așa chiar și este.

Tatăl lui Tudor se lăsă pe spătarul scaunului deschizînd ochii mari și făcînd cu mîinile întinse în lături un gest de totală nedumerire :

- Atunci ? !

- Uite, adevărul e că vreau să profit de această împrejurare pentru a mă odihni.

— Bi, cum ! La vîrsta ta ? Ce copilărie mai e și asta ?

— Nici o copilărie, făcu sever domnul Iliescu. Sînt obosit. De multă vreme sînt foarte obosit și cam bolnav.

— Și de ce suferi ? îl întrebă celălalt, îngrijorat dar și contrariat.

— De nimic anume. Nu știu nici eu. Știu doar că sînt cam bolnav, repetă plictisit. Apoi, însufletindu-se, continuă :

— Dacă pierd ocazia aceasta de a mă odihni voi regreta amar în puținul timp care mi-a mai rămas de trăit.

Tatăl lui Tudor tresări violent :

— Nu mi-ai spus nimic niciodată. Ai văzut vreun doctor?

— Am văzut mai mulți. Nici ei nu au știut să-mi spună nimic. Mi-au diagnosticat tot felul de lucruri contradictorii.

— Dar dacă vrei să te odihnești, cum spui, încercă tatăl lui Tudor să se scuture de impresia grea pe care i-o lăsaseră vorbele fratelui său, mutînd discuția pe un teren foarte pozitiv, atunci la ce-ți mai trebuie un serviciu ? Tu n-ai lucrat niciodată într-un birou și nu știi cît este de anost.

Domnul Iliescu surîse :

— Ce-are a face ? Serviciul îmi trebuie ca să am din ce trăi.

— Ai din ce trăi ! afirmă imediat, aproape strigînd, tatăl lui Tudor.

— A, nu, se apără domnul Iliescu, știu la ce te gîndești, dar totul trebuie să-i rămînă ei și lui Matei, nu vreau să mă ating de nimic.

— Așa ? spuse celălalt lungind mult cuvîntul. Ei, da, ai dreptate, dacă așa este, deși parcă ești prea pesimist. Nu vrei să te mai gîndești puțin, înainte de a te decide la acest pas atît de important ?

— Lui Matei o să-i facă foarte bine, la vîrsta lui, aerul din N.

— Da, săracul fratele nostru era încîntat. Ai dat mult pe casă.

— Nu prea. Mai mult o să mă coste reparațiile.

Cum arăta casa unchiului mort de mult și pe care el nu apucase să-l cunoască, Matei nu își putea imagina. De cîte ori ceru informații doamnei Iliescu ea strînsese din umeri, exasperată, și nu-i spusese nimic. Știa doar că are o curte uriașă, plină de tei, și că prin fund curge o apă. Pe aceste amănunte, aflate de la domnul Iliescu în ziua cînd tatăl îl invitase să se plimbe împreună căci doamna Iliescu se simțea rău, clădea ipoteze care însă nu-l mulțumeau deloc și pe care le înlătura imediat. Părinții lui erau prea absorbiți în pregătirile de plecare spre a stărui pentru lămuririle de care era însetat, astfel încît trebui să facă apel la albumele de fotografii ale familiei unde spera să găsească și una reprezentînd casa din N. Dete însă peste atîtea fotografii cu case, încît îi fu greu să ghicească între ele care este cea căutată.

Albumele erau într-un scrin din hol și de acolo, ducîndu-se într-o zi să le scoată pentru a zecea oară spre a căuta în ele un indiciu despre viitoarea lui locuință, o auzi printr-o ușă întredeschisă pe doamna Iliescu cerînd cumnatului ei vești despre ultima convorbire pe care acesta o avusese cu tatăl lui Matei.

— A venit la mine ieri, spunea, pentru serviciul de la bancă și am stat de vorbă. Din nenorocire e hotărît să plece din București.

— Încăpățînarea aceasta mă înspăimîntă, exclamă plîngător doamna Iliescu. Nu are nici un rost să se exileze astfel și pe noi odată cu el.

— Da, așa i-am spus și eu mereu. I-am spus și ieri, murmură tatăl lui Tudor. Nu poate fi convins.

Matei împinse cu genunchiul sertarul scrinului și făcu un pas să iasă din hol. Ce auzi însă în continuare îl obligă să rămînă în loc, deși știa că nu e frumos să asculte la uși. Urechiul lui, după o pauză în care lui Matei i se păruse că doamna Iliescu plînge, așa cum obișnuia în ultimul timp, spuse cu oarecari ezitări, referindu-se la soțul ei :

— E bolnav ? Ce are ?

— Bolnav ? Nu mi s-a plîns de nimic. De unde știi ?

— Nu e nimic deosebit, se grăbi tatăl lui Tudor s-o liniștească. Mi-a spus chiar el, ieri, însă poate că e vorba de o indispoziție trecătoare.

— Habar n-am, protestă ea. Și ce-l doare ?

— Nimic în special. Speră că schimbarea de aer îi va prii.

Aici interveni din nou o tăcere și Matei făcu din nou un pas către ușă, cu albumele în brațe, dar trebui să se oprească și de data aceasta, acum cu picioarele mușiate, pentru că doamna Iliescu spunea înăbușit :

— Ionel, mi-e teamă că întîmplarea aceasta l-a zguduit din cale afară. Nici nu îndrăznesc să mă gîndesc la bănuiala care mă încearcă. Dar nu vezi ? Mai întîi ideea că a rămas sărac, apoi că trebuie să lichideze tot și să plece și acum că e bolnav cînd de fapt cu toții știm că este sănătos. Nu ți se pare bizar la el care pînă acum a fost un bărbat atît de energic, optimist și cumpănit ? Nu-l mai recunosc ! Și nici el nu s-ar recunoaște, spuse doamna Iliescu izbucnind din nou în plîns, dacă și-ar putea da seama de starea lui.

— Crezi că nu mai judecă limpede ? o întrebă speriat tatăl lui Tudor. Nu mi s-a părut. Își vede de treburi foarte normal.

— Mi-e frică ! țipă ea. Are idei fixe. Uită-te bine la ochii lui și ai să vezi cît sînt de turburi. Dacă a înnebunit ?

Pronunțînd această întrebare pieptul doamnei Iliescu fu zguduit de sughițuri și suspine atît de puternice, încît nici ea nici tatăl lui Tudor nu auziră căderea pe covor, în hol, a albumelor din brațele lui Matei. În timp ce se apleca, tremurînd și cu o negură pe ochi, să le ridice, băiatul mai putu

prinde încercările tatălui lui Tudor de a-și liniști cumnata spunînd :

— E foarte afectat de pierderea suferită, însă nu chiar pînă acolo cum zici tu. Dacă vrei să te convingi că așa este, uite, am să vin astă-seară pe la voi cu un prieten al meu, un psihiatru, și el o să-l examineze discret.

— Da, vino. Mi-e frică ! exclama înainte doamna Iliescu, însă Matei reuși să iasă, împleticindu-se, din hol și se duse la el unde se trînti cu fața în jos pe pat, cu ochii uscați, tremurînd.

— Ce-ai făcut astăzi, Matei ? îl întrebă afectuos cîteva ore mai tîrziu domnul Iliescu intrînd la el și întinzîndu-i un pachet dreptunghiular pe ambalajul căruia băiatul recunoscu firma librăriei Hachette. Stătea cu picioarele încrucișate sub el, jos pe covor, și încerca să deseneze pentru a se distra, însă nu reușea deloc, mîna îi era ininteligentă ca o bucată de lemn. Domnul Iliescu îl mîngîie pe creștetul capului în vreme ce, cu ochii în ochii tatălui, în care se străduia să recunoască, și-i era teamă să recunoască, semnele despre care o auzise vorbind pe doamna Iliescu, desfăcea greoi hîrtia plăcut foșnitoare.

— O, ce cărți frumoase ! îngînă apoi.

— Au sosit ieri din Franța, îi explică domnul Iliescu mulțumit, așezîndu-se pe un scaun, și vînzătorul mi le-a oprit. Reușit colorate, nu-i așa ?

— Da, spuse Matei răsfoind fără să privească. Ochii domnului Iliescu erau într-adevăr obosiți și opaci și tandrețea pe care i-o arăta, băiatului i se păru de data aceasta silită așa încît mîinile începură din nou să-i tremure și domnul Iliescu îl întrebă deodată atent, însă și zîmbitor spre a nu-l speria, punîndu-i palma pe frunte, apoi încercîndu-i urechile și vîrful nasului :

— Dar ce-i ? Nu te simți cum trebuie ? Ești cam palid și ai temperatură. Nu mi-ai spus ce-ai făcut astăzi după-masă.

— Am fost cu bicicleta prin parc, minți Matei.

— Da. O să iei o aspirină și te vei culca ceva mai devreme iar mîine vei fi bine, spuse domnul Iliescu, bătîndu-l pe obraz. Vrei să cinezi aici ?

— Da, aș vrea să-mi aducă aici ceva de mîncare.

Mai tîrziu, cînd femeia îi aduse mîncarea pe un platou, Matei ridicat în capul oaselor în așternuturi o întrebă silindu-se să pară cît mai nepăsător :

Cine e la noi ?

Domnul Ionel cu doamna şi cu un domn, răspunse aceea.

– Bine, spuse el şi-i făcu semn că poate pleca.

Domnul cel necunoscut era, nu se îndoi, doctorul pe care tatăl lui Tudor promisese doamnei Iliescu să-l aducă. Nu avusese puterea să-l prevină pe tatăl său de această vizită îngrozitoare şi n-avea nici o poftă de mîncare. Se gîndi că trebuie să vadă neapărat ce se petrece în salon. Sună şi întrebă pe femeie ce face domnul Iliescu.

– N-aţi mîncat nimic.

– O să mănînc mai tîrziu, răspunse. Tata e bine dispus?

– Vorbeşte foarte mult şi rîde cu domnul care a venit cu fratele dumnealui.

Dar nu avea nici un pretext să se ducă în salon, aşa că se mulţumi să treacă prin dreptul lui, în hol, de unde auzi, fără să distingă vreun cuvînt, rumoarea conversaţiei celor din spatele uşii. Văzuse într-o carte de istorioare morale, un desen înfăţişînd un băiat şi o fetiţă care se ţineau de mînă şi priveau în faţa unui uriaş bărbos care îşi scutura pumnii şi îşi dădea ochii peste cap în faţa lor *nebun de mînie*, cum explica mai jos textul, şi s-ar fi aşteptat acum ca domnul Iliescu să arate întocmai, dacă mama lui avea dreptate şi într-adevăr înnebunise. Faptul că tatăl era liniştit şi binevoitor ca totdeauna nu însemna că doamna Iliescu se înşelase neapărat, căci poate că ea avusese ocazia să-l vadă în postura uriaşului din carte şi oricînd i se va putea arăta şi lui în poza aceea ameninţătoare. Totuşi acum domnul Iliescu nu era cu nimic schimbat şi vorbea şi rîdea cu oamenii aceia fără să ştie că erau înţeleşi între ei şi că prefăcîndu-se că participă normal la conversaţie în realitate îl studiau pîndind în cuvintele şi în gesturile lui indiciile bolii. Matei fu atît de indignat de situaţia în care se afla în acest moment tatăl său, încît strînse tare pumnii, simţind că va începe să plîngă, şi fu gata să intre în salon şi să-l apere de răuvoitorii care uneltau împotrivă-i. Şi îi urî cu o ură de moarte, pasionat solidar cu inocenta lor victimă. Dat fiind însă că domnul Iliescu s-ar fi supărat să-l vadă apărînd în pijama şi-n-ar fi înţeles imediat nici pericolele grave care îl ameninţau, nici dragostea care, în ciuda bunei cuviinţe, îl făcea pe fiul său să se arunce astfel între el şi inamicii lui, Matei socoti că e mai înţelept să bată în retragere. Aştepta un

cutremur de pămînt, o ninsoare cu fluierat de crivăț în plină vară, o catastrofă care se și anunța printr-o pălire a lucrurilor din casă, printr-un ritm mai lent al inimii și al mișcărilor, nu numai ale sale ci și ale ceasului de exemplu sau ale trăsurilor și automobilelor care treceau prin noaptea de-afară. Nimic din toate acestea nu se întîmplă. Ceva mai tîrziu doamna Iliescu intră liniștită în camera lui mirîndu-se că încă nu doarme, a doua zi domnul Iliescu arăta ca totdeauna și Matei se întrebă dacă nu cumva i se păruse doar că a auzit discuția dintre mama lui și tatăl lui Tudor, sau dacă nu înțelesese cu totul greșit ce vorbiseră aceia ceea ce, dat fiind emoția cu care trăsese cu urechea, n-ar fi fost imposibil. Așa că spaima și durerea se potoliră puțin și cu toate că se uita ades cercetător în ochii tatălui, noutatea pregătirilor de plecare, a călătoriei cu trenul și apoi a stabilirii în casa unchiului decedat, din N., i-ar fi adus uitarea dacă, brusc, întîmplarea cu Demetrian nu l-ar fi tras înapoi.

Învățătorul era îmbrăcat totdeauna în haine întunecate și de aceea părea de tot negru și mereu grăbit și supărat. Nici Ionescu nu-și putea ascunde în fața lui o oarecare sfială, mai ales cînd îl scotea la lecție și nu știa prea bine. Între banca lui Matei și locul unde, lîngă tablă și cu spatele la fereastra care da spre curte, se înșirau cei chemați pentru examinare și care aveau cu toții, chiar și cei care afectau nepăsarea ori bucuria, înfățișarea unor condamnați la moarte puși cu spatele la zidul pe care curînd îl vor stropi cu sîngele lor, se întindea aproape toată lățimea cenușie a clasei. Prizoniere pereților văruiți, pînă la brîu vopsiți cu un ulei maron ca și băncile, scîndurile alergau din față, de la zidul pe care se înșirau ușa, catedra, soba de teracotă castanie și apoi marea hartă a României, și se desfăceau cu cît se apropiau de bănci, lățindu-se pe sub picioarele băieților pînă la zidul dimpotrivă. Pe acesta atîrnau trei polițe cu niște păsări împăiate, despărțite prin afișe cu reguli de bună purtare pe stradă și pentru paza împotriva incendiilor. Din scîndurile noduroase cîte un cui răsărea cu floarea lui lată. Aceasta sclipea în lumina care intra pe ferestrele înalte din spatele celor înșirați cot la cot între tablă și bănci : băieții ascultau îndurerați ori servili întrebările învățătorului și încercau din toată inima să găsească un răspuns frumos. Printre umerii și coatele lor Matei zărea curtea gal-

bună, mare cît un cîmp, din faţa şcolii, şi şipcile cenuşii ale gardului de la drum. Soarele frămînta pămîntul şi lemnele până cînd, incandescente, aproape că nu se mai distingeau şi mirosia pastei lor aspre sticlirile acoperişurilor de tablă ale caselor de peste drum aproape complet îngropate în arbori şi tufe de liliac. Peste ele, ascuns din locul de unde, din banca lui, privea Matei, se ridica turnul bisericii Buna Vestire. Băiatul ştia că, dincolo de el, în capul străzii, era plăcintăria cu firmă albastră ca scrobeala spre care în recreaţia mare mulţi alergau să cumpere plăcintă fierbinte, cu carne. Dar din clasă nu avea cum vedea plăcintăria, tot aşa cum nu vedea nici biserica, şi toate, într-o netă legătură cu locuinţa care fusese a unchiului său mort înainte de a-l cunoaşte, i se păreau foarte noi şi oarecum misterioase, astfel încît deşi insistenţele lui Ionescu, după ce îl miraseră, îl enervau, nu-l reţinură prea mult şi găsea chiar că noul coleg spunea lucruri interesante cînd vorbea despre caii tatălui său.

— Vreţi să vi-i arăt ? întrebă pe cîţiva dar surîzînd special lui Matei, într-o recreaţie, şi în drum spre casă, cu ghiozdanele prinse în curele de umeri, se opriră la el şi-i duse pe toţi, ferindu-se să nu-l vadă părinţii, pînă la uşa grajdului şi le arătă de acolo în întunericul mirosind a bălegar şi a paie ceva minunat, la care cu toţii priviră vrăjiţi, un cal mare, alb, cu gîtul şi crupa arcuite, cu coada groasă, lungă pînă aproape de pămînt. Calul întoarse către ei capul cu ochii vaşti şi nările roşi, fremătătoare, şi pe gît îi ondulă coama bogată. Ionescu însă, neliniştit, nu-i lăsă în admiraţie decît un minut, după care îi conduse grăbit pînă la poartă şi Matei ajunse la el copleşit. Doamna Iliescu exclamă neîncrezătoare, la sfîrşitul povestirii sale :

— Parcă n-ai mai văzut cai !

— Să recunoaştem totuşi, draga mea, spuse domnul Iliescu împăturindu-şi şervetul, că un frumos cal alb nu-i ceva prea obişnuit — şi sculîndu-se de la masă trecu în salon şi de acolo pe terasa unde îi aşteptau şezlongurile întinse, un talger cu fructe şi priveliştea teilor, a iazului, a cîmpului de pe celălalt mal al lui şi a pădurii lungi, albastre, în spatele căreia se întindeau lin pe orizont dealurile cu vii.

— Ei, cum vi se pare ? îi întrebă lăsîndu-se în şezlong şi arătîndu-le cu mîna priveliştea.

— Da, e frumos, recunoscu doamna Iliescu, obiectivă. Ca și Matei, se credea și ea în vilegiatură, nu realiza încă, în sine, adevărata situație.

A doua zi Ionescu puse piedică, în curte, lui Demetrian. Din clădirea scundă și lungă a closetului ieșeau trei băieți, unul intra. Acesta din urmă avea sandale roșii. Alții, puțin mai departe, lîngă zidul zgrunțuros, ca cenușa, al spatelui casei vecine, săreau capra pocnind tare picioarele în pămîntul pietros. Matei era foarte priceput la jocul acesta. Cînd examina elevii, învățătorul ședea pe scaunul din spatele catedrei, întors cu profilul către clasă, apoi începea să se plimbe printre bănci, explicînd lecția nouă, supraveghind felul cum luau note pe maculatoarele cu foi gălbui, poroase. Pe catedră erau două ghivece de pămînt cu niște mușcate frunzoase care se clătinau ori de cîte ori învățătorul trecea pe lîngă ele cu pașii lui grei. Era un om înalt și foarte lat, gros, de vreo patruzeci de ani, cu păr negru des, pieptănat pe spate cu îngrijire. Obrajii lui Ionescu se roșiseră intens, banca lui scîrțîi. Venind, întunecat la față, să caute piatra în banca lui Matei, învățătorul se aplecă adînc și peste spatele lui negru băiatul întîlni ochii colegilor ațintiți pe el. Ochii lor aveau aceeași fixitate ștearsă, expresie a curiozității maxime și puțin a surprizei. Matei, în picioare, se trăsese înapoi în bancă pentru a permite învățătorului să caute. Era foarte palid și știu că într-o asemănătoare situație s-ar fi găsit domnul Iliescu atunci, cu nu mult înainte de plecarea din București, dacă ar fi aflat deodată că domnul care îi venise în vizită împreună cu tatăl lui Tudor vorbea și rîdea atît de mult pentru a-l determina pe el să iasă din rezervă ca să-l poată examina mai bine — și poate și pentru a acoperi jena și agitația, oricît de ascunse, ale celor care îl aduseseră aici : ca și tatăl său, Matei se pomeni obiect al unei coalizări tăcute. Fără îndoială, învățătorul înțelesese numaidecît că nu el îl lovise pe Demetrian, ci Ionescu, dar în privința tatălui său Matei nu cunoștea concluziile medicului și s-ar fi putut foarte bine ca doamna Iliescu să fi avut dreptate, argumentele ei, pe care și le aminti îndată, i se părură de ordinul evidenței.

Gesturile extravagante de aversiune la care se dedă față de băieți după această întîmplare alarmară pe învățător — care avu o convorbire cu domnul Iliescu. Acesta din urmă spuse învățătorului părăsindu-l :

Reacțiunea lui e poate disproporționată, nu însă și nepublicată. Voi încerca să vorbesc cu el.

Matei însă, cînd domnul Iliescu aduse vorba despre aceasta, izbucni în plîns și nu scoase nici un cuvînt. Domnul Iliescu se enervă și atunci băiatul îi înfipse spatele și fugi afară în curte, jignit de insistența lui.

Doamna Iliescu, întîmplător de față la scenă, se luă după el și îi spuse cu asprime :

Ce purtări sînt acestea ? Ești nebun ?

Matei rîse strident, atins pînă în fundul inimii, și țipă arătîndu-i pumnul :

Ba voi sînteți nebuni !

Doamna Iliescu, mută de uimire, privi după el cum se pierde către iaz, coborînd printre tei.

Ce e cu băiatul nostru ? îl întrebă pe soțul ei nu fără o mențiune de repros.

Acela dădu din umeri, indispus.

Ți-am spus eu că plecarea aceasta din București n-o să aibă urmări bune pentru el, exclamă ea cu necaz.

Apoi Matei întîlni pe stradă, la ora cînd ieșea de la școală, pe tatăl său care se întorcea de la birou și privi cu coada ochiului, speriat și întristat ca în fața unei confirmări fatale, hainele foarte corecte, dar mai vechi, pe care le purta tatăl lui și din nou se albi ca hîrtia. Domnul Iliescu îi luă mîna și merseră cîtva timp astfel spre casă, în tăcere, pe străzile tremurînd în lumină. Ceva mai încolo, Matei își trase mîna dintr-a tatălui. Ca și cînd n-ar fi observat nimic, domnul Iliescu îi numi cîteva din persoanele pe care le întîlneau pe stradă și cu care schimba saluturi, apoi îi vorbi despre fratele său, în a cărui casă locuiau acum, împărtășind băiatului întîmplări din îndepărtata lor copilărie. Colegi de la școală, singuri sau în grupuri, cu ghiozdanele pe spate, în șorțuri cadrilate, îi urmau sau îi depășeau.

Dacă mama a avut dreptate și tata este așa cum a spus ea, murmura furios Matei strîngînd buzele și privind cu dispreț la băieții de pe stradă, atunci să mă port astfel încît sălbaticii aceștia să nu îndrăznească să observe ceva la el.

Ideea aceasta explică în parte atitudinea ulterioară a lui Matei față de cei de o vîrstă cu el și mai mari și apoi, mai tîrziu, cînd crezu că a înțeles motivul care îl determinase pe

tatăl lui să vină în N. și deci încetă să mai acorde încrederea vechii bănuieli a mamei în privința sănătății mintale a domnului Iliescu, aceeași atitudine fu rezultatul obiceiului, al inițiilor create, însă el o atribui, și în parte avea dreptate, altor cauze. Dar numai în parte, căci de-ar fi fost altfel străduința însăși de a nota într-un caiet gesturile grotești sau odioase ale celor din N. ar fi fost în punctul ei de pornire lipsită de înțeles.

Cît despre doamna Iliescu, fără să pătrundă motivul neașteptatei schimbări din firea băiatului, cu toate că soțul ei îi pomenise de incidentul de la școală, deși schimbarea aceasta era în rău și le crea și ei și domnului Iliescu momente dificile, la început îi produse în secret o anumită satisfacție întrucît justifica argumentele ei împotriva plecării din București. Domnul Iliescu nu putea decît să constate acum cîtă dreptate avusese cînd îl avertizase că plecarea aceasta fără rost într-un orășel neînsemnat va influența defavorabil pe băiat. De aceea se purtă cu multă duioșie cu Matei, ca și cu un bolnav prețios, supraveghindu-se să nu-l contrarieze, privindu-l cu ochi topiți de grijă și înțelegere, vorbindu-i aproape în șoaptă și arătîndu-l totdeauna cu un gest mut dar elocvent de reproș și resemnare domnului Iliescu atunci cînd băiatul era mai nervos, mai palid și cu purtări mai bizare, părînd a spune soțului ei Vezi ce-ai făcut ? Cînd Matei, încă de la început sîcîit de atențiile ei, înțelese că acum doamna Iliescu îl socotește și pe el bolnav, se rușină și încercă să vadă prin ce îi dăduse ocazia să-și facă despre el o idee atît de fantastică. Nu reuși deloc și atunci își spuse că este necesar s-o ocolească. Cît trebuia să fie alături de ea, făcea tot ce putea să n-o privească, să nu audă ce-i spune, răspundea scurt, vag și anapoda întrebărilor pe care i le adresa avînd și grija de a face anumite strîmbături în așa fel încît ea să știe cît de neplăcut îi este să vorbească și apoi fugea iute nu în camera lui, unde îl putea găsi oricînd și îl putea obliga să-i accepte compasiunea, ci afară, în curte, în noaptea verde a teilor sau chiar în vîrful acestora, unde era și mai în siguranță.

— Matei ! Matei ! îl striga de la fereastră, aplecîndu-se mult în afară și întorcîndu-și capul în toate părțile, îngrijorată și cercetătoare.

Din vîrful copacului o vedea trăgîndu-se înapoi și după aceea din nou o auzea strigîndu-l, fără s-o mai vadă însă căci

acum îl chema de pe terasa din spatele casei crezînd că băiatul este pe malul iazului.

— Pe unde s-o fi ascuns ? se întreba nerăbdătoare așteptînd ca dinspre vreun cotlon al curții să audă răspunsul lui și pentru că acesta nu venea o pornea pe alei scormonind cu ochii în dreapta și în stînga, tîrînd după sine pe pietrișul mărunt o barcă de umbră care se îneca însă de cele mai multe ori în umbra cealaltă, mai lată și mai întunecată, a teilor.

Odată, disperînd să-l zărească pe pămînt, ridică ochii la cer și privirile i se izbiră de gheata lui ieșind sus de tot, aproape de nori, dintre frunze. Își duse repede mîna streașină la frunte și cercetînd mai bine, cu capul dat pe spate, îi întîlni și ochii care o priveau țintă de-acolo de sus. Ridică cealaltă mînă spre el, ca și cînd ar fi sperat că-l poate apuca de picior să-l tragă spre ea, și spuse :

— Dă-te jos !

Capul băiatului, pe jumătate ascuns în frunze, se clătină negativ dintr-o parte în alta. Ochii lui o priveau liniștiți ca și cînd nici nu auzise ordinul. Voise să-i spună ceva agreabil și ea însăși fu surprinsă că, fără voie, vorbise atît de aspru, așa că se irită și îi strigă :

— Ce faci acolo ?

În spatele doamnei Iliescu se înălța din iarba lucioasă și întunecată o tufă înaltă de trandafiri al căror parfum ajungea pînă la nările băiatului. Tăcerea lui Matei sfîrși prin a o speria pe doamna Iliescu și ridică din nou mîna, cu arătătorul întins, spunînd :

— Nu știi să răspunzi ? De cînd am venit aici te-ai sălbăticit de tot. Frumos îți șade ! Vrei să cazi de-acolo și să-ți rupi gîtul ? Să te dai jos numaidecît !

— Nu pot, strigă în fine Matei.

— Să te dai jos numaidecît !

— Nu pot, mi-e frică, minți Matei, la fel de liniștit.

Doamna Iliescu, acum supărată și speriată de-a binelea, strigă uitîndu-se către casă :

— Maria, adu scara !

Pînă să soseacă Maria cu scara, însă, el coborî foșnind tare prin frunze și cînd ajunse la ultima cracă se lăsă să spînzure, ținîndu-se cu amîndouă mîinile de ea și bălăbănindu-și corpul, apoi se desprinse și pică în iarbă.

— Poftește-ncoace ! îi spuse doamna Iliescu din alee făcînd doi pași severi spre el și pregătindu-se să-l tragă de urechi. Femeia stătea cu scara lungă în brațe, lîngă ea. Matei se zbătu o clipă între datoria ascultării și nevoia de independență și sfîrși prin a întoarce bruse spatele mamei sale, pierzîndu-se printre arbori, spre rîpa din fundul curții, de unde, dacă l-ar fi urmărit, putea pune între el și ea cu ușurință iazul și chiar și cîmpul de pe celălalt mal al lui.

De atunci doamna Iliescu renunță să mai vadă în el ilustrarea vie și tristă a avertismentelor sale împotriva plecării din capitală și se plînse domnului Iliescu că e obraznic. Acela pătrunse adevăratul motiv al supărării ei, totuși se folosi de prima ocazie și spuse lui Matei :

— Nu te porți frumos cu mama.

— Mă cam plictisește, răspunse Matei din tot sufletul, făcînd strîmbătura obișnuită lui de la o vreme.

Fu cum nu se poate mai scandalizat de acest răspuns la care nu se așteptase :

— Cum poți vorbi așa ?

— Am vrut să spun, îngînă băiatul roșindu-se, că nu mă înțelege.

— N-ai de unde ști dacă te înțelege sau nu, spuse aspru domnul Iliescu.

Lui Matei i se umplură ochii de lacrimi. Făcu un efort să le înghită și strigă :

— Cred că nici pe tine nu te înțelege !

Nu se putu opri să nu rîdă. Băiatul se întunecă, îl privi zăpăcit, bagă mîinile în buzunare și le scoase imediat fără să-și poată găsi o contenență. I se făcu milă de el și punîndu-i mîna pe umăr îi spuse cu bunătate :

— Dragul tatii, n-am crezut vreodată să te preocupe astfel de lucruri. Tu ai acum ocupații mai importante și mai urgente — și la întrebarea lui mută enumeră : Să înveți, să te joci... Exagerez, își spuse domnul Iliescu, văzînd decepția și tristețea din ochii lui Matei. Ce conversație interesantă am face noi doi, continuă zîmbind în sine, dacă am putea vorbi — și îl părăsi în grabă, încredințat că totuși își făcuse datoria.

Explorînd casa și curtea în căutare de adăposturi, Matei descoperi magazia. Era o clădire lungă și joasă, cu un pod înalt pentru fîn, făcută din aceleași cărămizi late ca și zidul de la

stradă și la fel văruită, așezată în dreapta porții, de-a lungul gardului care despărțea curtea lor de a doctorului Tomița. Înăuntru, cuibare de găini, două lopeți printre care una de zăpadă, o iesle ocupînd fundul în toată lungimea, o găleată, cîteva mobile vechi, scoase din uz, și o scară care ducea la un fel de chilie cu o fereastră spre poartă și alta spre spatele curții și care fusese destinată grăjdarului. Cînd pătrunse în ea, era goală. O ulcea într-un colț, pe podeaua cam putredă, și o masă negeluită în mijloc mărturiseau singure că acolo trăise cineva. Praful și păianjenii lucraseră în voie ani mulți.

Deschise ferestrele, agitat, coborî și reveni cu o măturică, cîrpi două scaune dintre cele părăsite jos în magazie, aduse cărți și caiete, împodobi pereții cu desenele sale pe care le prinse în piuneze și puse la ușă un lacăt pe care-l avea mai de mult și pe care-l păstrase din cauză că-i plăcea să întoarcă cheia în el ascultînd sunetul stins, ca de greier, al arcurilor răsucite.

Aceasta fu refugiul său. Doamna Iliescu, îngrijorată de dispariția lui, nu întîrzie să-l descopere.

— Ce tot face acolo ? îl întrebă necăjită pe domnul Iliescu.

Acela surîse obosit și dădu din umeri :

— Știu eu ? Se joacă.

— Tocmai în praful acela și-a găsit să se joace ? făcu doamna Iliescu țuguindu-și buzele.

Încercă s-o împace :

— Așa sînt copii. Așa am fost și noi.

— Ba să mă ierți, protestă ea jignită, că eu nu mă vîram în grajd să mă joc.

Bine, spuse domnul Iliescu rîzînd într-un anumit fel, cunoscut soției sale, dar pe el lasă-l în pace, fă-te că nu știi

X

recomandația soțului său în privința lui Matei, dacă noile cunoștințe pe care le făcu în N., destul de curînd, nu i-ar fi dat o preocupare care să-i înlocuiască în bună măsură grijile pedagogice. Fu mirată că domnul Iliescu, așa cum îi susținuse la București, cunoștea aproape toată lumea din oraș, și aceasta o mai liniști. Găsea doar că satisfacția pe care părea că o încearcă el pentru comoditatea casei, pentru frumusețea curții cu tei, pentru liniștea și aerul bun aflate aici era exagerată.

— Da, e frumos, recunoștea obiectivă cînd îi arăta de pe terasă priveliștea, în schimb aducea imediat vorba despre altceva.

Nu voia să-l contrazică și nici să-i mai facă imputări, zadarnice acum, deși pe fața ei se citeau lămurit adeseori.

Matei le lua, cînd le surprindea, drept semne de îngrijorare ale ei pentru presupusa boală a domnului Iliescu și făcea gesturi abracadabrante de natură — spera el — să-i distragă

atenția de la acel lucru tragic pe care nu trebuia să-l știe decît domnul Iliescu (dacă îl știa) și el.

Dacă ea nu observă, ori nu fu destul de atentă la mănușul acesta al său, în schimb domnul Iliescu îl urmări intrigat cîtva vreme, nu înțelese decît că Matei ține ridicul de mult la el ori că manifestă și în chipul acesta o la fel de ridiculă aversiune pentru doamna Iliescu, și se irită.

— Ce ai ? îl întrebă deci, odată, brusc, într-o împrejurare de aceasta.

Ea rămase cu polonicul ridicat deasupra castronului de supă și aruncă o privire lui Matei. Băiatul era palid, aproape verde, și încercă să rîdă privind în ochii tatălui său.

— N-auzi ce te-ntreb ? repetă.

— Să vezi și tu că aveam dreptate cînd îți spuneam că dumnealui de la un timp nu mai vorbește decît cînd vrea, murmură doamna Iliescu deșertîndu-și polonicul în farfurie și așezîndu-se.

Matei bîigui :

Nu pot să-ți spun.

De ce nu poți ?

— Pentru că... n-am nimic.

Foarte bine, strigă, dar te rog pe viitor să te supraveghezi. Ce sînt strîmbăturile acestea ?

— Nu trebuia să te superi la masă, îi spuse cînd rămaseră singuri.

Nu m-am supărat, protestă.

Semănați bine voi doi, făcu ea vexată, pentru că nici el nu era supărat. Tu îl certai și el, în loc să se rușineze, era parcă în al nouălea cer.

Domnul Iliescu se încruntă, pentru a-și evoca mai bine scena de la masă, și apoi dădu din cap :

Ai dreptate. Nu ți se pare curios ?

Recunoscu, spuse numai din gesturi :

Ce să mi se mai pară !

Socoti că eforturile ei de a da lui Matei o educație bună fuseseră totdeauna compromise de îngăduința pe care domnul Iliescu o arăta băiatului.

Ca și soția sa, domnul Iliescu n-avea cum știi că dat fiind ca de la întîmplarea cu Demetrian încoace era ocupat să demonstreze lumii sănătatea și intangibilitatea părintelui său printr-o permanentă atitudine de aspră, sălbatică izolare ac-

tivă, asprimea domnului Iliescu Matei n-o putea înregistra, chiar dacă personal îl nedreptățise, decît ca pe o dovadă că temerile pe care doamna Iliescu le mărturisise odată tatălui lui Tudor nu fuseseră întemeiate. Și chipul fericit cu care primise ceartă domnului Iliescu fusese resfrîngerea firească în afară a sufletului său prea crispat pe care liniștea și speranța tremuraseră o clipă, binefăcătoare.

Renunțînd să mai încerce a-și explica ce nu putea fi decît absurd, domnul Iliescu trecu în dormitorul său și dormi o jumătate de oră profund, cu capul ridicat pe două perne și cu mîinile încrucișate pe piept. Apoi se spălă, puse o cămașă albă cu guler tare și haine gri-închis, își luă bastonul și plecă în oraș, mergînd încet, să-și termine digestia. Somnul acesta de după masă îl reconforta, însă de la o vreme, după nenorocirea bănească pe care o suferise, nu mai avea asupră-i același efect, ba chiar se trezea mai obosit decît se culcase. Uzura organismului său, atins de un rău misterios, continua implacabilă. Totuși nu putea renunța la un obicei atît de vechi. Orașul era într-adevăr simpatic. Nu se schimbase prea multe aici de cînd, cu atîți ani în urmă, îl vizitase pentru ultima dată pe fratele său care se pregătea să moară și în a cărui casă venise acum să se odihnească. Ici-colo, cîte o clădire nouă, cubistă, cu cel mult două etaje și acoperiș plat, curte mică ades asfaltată în care creștea ca într-un ghiveci un salcîm subțiratic și tremurător, în grădina publică bustul, pe un soclu prea înalt, al unui poet local, un cinematograf în plus, cîteva firme schimbate pe centru, automatul Stollwerck din gară — și atît, căci ușoarele modernizări ale mobilierului cofetăriei Iulian, unde se opri să se odihnească, pentru ca să facă apoi drumul întors acasă, nu alteraseră gustul tortului de șocolată pe care îl încerca acum zilnic, cu melancolie, în compania cîtorva domni locali, la masa de tablă vopsită în alb instalată pe trotuar sub umbrela cu vergi foarte roșii și late. Cu puțin înainte un băiat stropise trotuarul spre a îndepărta praful și domnul Iliescu privi cu dezaprobare șuvița de apă care se scurgea pe sub pantoful său către rigolă. O cucoană subțirică, îmbrăcată în mătase castanie, cu o brățară de aur pe mîna în care își ținea poșeta legănînd-o de curelușă, trecu prin dreptul mesei lor și domnul Iliescu își retrase repede piciorul. Domnul Anghel, directorul băncii, cu haina de alpaca descheiată, se ridică surîzînd dulce și adresă

femeii un salut larg cu pălăria de pai. Aceea înclină puțin capul întors spre el, cu obrajii delicat împurpurați de o irremediabilă timiditate.

— *Les garces vous amusent toujours, mon brave?* îl întrebă privindu-l sever printre gene judecătorul Teodorescu.

— *C'est la meilleure façon de fuir la vieillesse*, răspunse domnul Anghel. Nu ești de aceeași părere? se adresă domnului Iliescu jucîndu-se încîntat cu lanțul de la ceasornic, care se încrucișa pe pieptul vestei.

— Mai sînt și altele, la fel de bune, spuse domnul Iliescu, îngăduitor.

— *Votre frère*, i se adresă judecătorul, *avait les cartes. Aussi il jouait merveilleusement.*

Domnul Iliescu aprobă :

— *Il faut avoir une passion pour ses vieux jours.*

— Mi-a cîștigat mulți bani, spuse judecătorul amintindu-și celebrele lor *întîlniri* de altădată.

— Femeile sînt mai puțin costisitoare, spuse domnul Anghel plimbîndu-și privirea pe strada plină de lume și judecătorul, care nu era în cele mai bune dispoziții, observă :

— Da, mai ales cînd le alegi cu socoteală, ca tine.

— *J'ai de la chance, voilà tout*, se apără domnul Anghel. *Quant à la jeune personne que j'ai salué... Il faut que je vous raconte ça...*

— O clipă, monșer, exclamă atunci alături de ei avocatul Albu, trăgîndu-și un scaun, vreau să-ți ascult și cu povestea. E interesantă?

Domnul Anghel așteptă ca noul venit să se instaleze și să schimbe saluturi cu judecătorul și cu domnul Iliescu, apoi clipi voluptos, se aplecă puțin deasupra mesei, împingînd în lată farfurioara pe care un rest de prăjitură constituia centrul rotocoalelor descrise de o muscă în aer cu disperare, și începu :

— *J'étais dans le train de... Sur la banquette d'en face... Personne d'autre dans le compartiment. Alors, vous comprenez...*

Domnul Iliescu pierduse încă de la început șirul povestirii, urmărind micul nor violaceu care înainta imperceptibil pe cer, în dreptul turlei bisericii Buna Vestire.

Avocatul, neîncrezător, strigă :

— Ei, cum, domnule, e cu putință ?
— *Parole d'honneur !*
— Și zici că e drăguță ?

La această întrebare domnul Anghel, niuteşte, invocă modest mărturia judecătorului și a domnului Iliescu. Surîsul celui din urmă putea fi luat drept o aprobare. Cît despre judecător, pe care pretențiile de cuceritor ale directorului băncii îl enervau totdeauna cînd acela îi reamintise ratele ce trebuiau plătite, dădu din umeri disprețuitor :

— *À moins d'être infirmes, pour ça toutes les femmes sont hommes.*

— *Même les bonnes ?* i-o întoarse în fine agasat directorul, aplecîndu-i-se la ureche dar șoptind de așa manieră încît să fie auzit și de ceilalți, în special de domnul Iliescu a cărui prietenie, la care rîvnea, nu era sigur încă a o fi cîștigat.

— Am impresia că Anghel se teme să nu-i iei locul, îi spusese odată Jean Albu.

— A, nu, de ce ? se apără domnul Iliescu. Nici nu-mi trece prin minte.

— Cu legăturile dumitale și cu m-aș teme, dacă aș fi în locul lui, rîse avocatul.

Temerile directorului le ghicise și judecătorul care, mereu dator băncii și mereu avînd nevoie de bani, socotea că domnul Iliescu l-ar convinge mai ușor pe acela să-i dea păsuiri la rate, să-i acorde noi împrumuturi. Cînd, mai tîrziu, fu vorba de mariajul avocatului cu Dora, domnul Iliescu avu toate motivele să creadă că, în ciuda opoziției fetei și a mamei ei, Jean Albu își va ajunge scopul datorită veșnicei nevoi de bani a judecătorului.

Reveni spre casă prin piață. Doamna Iliescu greșea ori de cîte ori își închipuia că totuși soțul ei regretă Bucureștii. În realitate acum domnul Iliescu punîndu-și ordine în afaceri și asigurînd viitorul lui Matei și al mamei acestuia, era aproape indiferent la tot ce-l înconjura, ceea ce putea semăna a tristețe mai ales că slăbise mult, era parcă mai puțin înalt, mîinile și părul i se ofiliseră căpătînd un aer bătrînesc.

Doamna Iliescu, în drum spre casa judecătorului, unde erau invitați în ziua aceea, se socoti datoare să îl întrebe :

— Nu te simți bine ?
— Dimpotrivă, o asigură cu bunăvoință.

Doamnei Iliescu acest subiect îi era atît de penibil încît fu tentată să se mulţumească cu răspunsul lui, totuşi făcu fără să i privească :

— Lui Ionel i-ai spus la Bucureşti că eşti bolnav.

— A înţeles greşit, răspunse domnul Iliescu, scoţîndu-şi pălăria în faţa doamnei Aron, care trecea pe trotuarul celălalt.

Doamna Aron purta o rochie de mătase cafenie cu flori palide negre şi roşii, cu un cordon negru de piele şi o pălărie neagră, îngustă în boruri, de pe care pica o voaletă albă îmbrăcîndu-i obrazul pînă la bărbie. Traversă trotuarul spre ei după ce le făcuse un gest voios cu mănuşa. Domnul Iliescu se propti bine în baston.

Conversaţia dintre cele două femei fu, după socoteala lui, destul de lungă. Din cînd în cînd doamna Aron furişa către el priviri intimidate. Îi găsea, astăzi, un aer bizar şi impunător, îl admira, înfricoşată, din tot sufletul, aşa încît numai după ce se despărţi de ei îşi spuse înciudata că desigur se duce la Teodoreşti, unde ea, nu putea merge, domnul Aron de la un timp fiind certat cu judecătorul.

Domnul Iliescu era indispus că fratele lui comunicase soţiei sale temerile pe care el i le încredinţase într-un moment de inexplicabil abandon şi îşi propuse să-i scrie special pentru a i sugera nemulţumirea. Intrînd însă în curtea judecătorului enervarea îi trecuse şi socotea că soţia lui este o natură prea bine constituită, ca să fie cu adevărat îngrijorată de ce nu era deocamdată decît o presupunere, aşa încît indiscreţia tatălui lui Tudor nu avea nici o importanţă. Mai interesant era felul în care îşi imaginase curtea domnul Teodorescu, punînd un gazon şi presărînd în el, fără nici o ordine fiii tocmai de aceea cu mult efect, cîteva duzini de lalele galbene şi roşii, unele dintre ele ridicîndu-se din aglomerări de miozotis care păreau de asemenea crescute la întîmplare. În spatele casei, la umbra unui buchet de castani, prietenii familiei se şi reuniseră, aşezaţi pe scaunele din ţevi de fier din jurul meselor din grădină. Jean Albu, care tocmai organiza pe terenul de crichet de alături o partidă cu tineretul, se grăbi să vină să sărute mîna mamei lui Matei, căreia nu-i scăpă nemulţumirea cu care soţia judecătorului, din scaunul ei, îl privi o secundă pe avocat.

Povestindu-i, în drum spre casă, discuția de la cofetărie, domnul Iliescu află cu oarecare mirare de la soția sa explicația jocului de cuvinte al directorului băncii. Cu mulți ani înainte domnul Teodorescu se îndrăgostise de bona copiilor doctorului M., șeful spitalului, și doamna Teodorescu nu-l putu despărți de ea decît dîndu-i acesteia din urmă un post de învățătoare într-o altă localitate, unde tînăra femeie fu silită să plece. În schimb doamna Iliescu află de la soțul ei că judecătorul făcuse o aluzie la dorința lui Jean Albu de a cere mîna Dorei.

— Ce mare a crescut fata noastră ! exclamase. Ca mîine o să ne părăsească.

— Mai e destul pînă atunci, spuse visătoare doamna Teodorescu.

— Din nefericire n-o să-i putem da o zestre potrivită.

— Să mai vedem pînă atunci, dădu din cap soția judecătorului și sculîndu-se de pe scaun merse la oglindă întorcînd spatele domnului Teodorescu. Acesta își privi atent unghiile, își încrucișă mîinile pe genunchi :

— Dora noastră e atît de frumoasă încît probabil că are o mulțime de adoratori.

— Te cred, rîse doamna Teodorescu, pudrîndu-se, aplecată spre oglindă.

— Și ea preferă pe vreunul dintre aceștia ?

— Ce idee ! N-am întrebat-o.

— Foarte rău, căci tu, ca mamă, trebuie să știi, spuse domnul Teodorescu încet, dar cu bună dispoziție, așa încît îi răspunse liniștită :

— Am toată încrederea în ea.

Judecătorul oftă și se grăbi să exclame :

— Nu-ți ascund că viitorul ei mă cam îngrijorează. Am întîlnit-o parcă, de cîteva ori, în compania unui tînăr ofițer. Cine e ăsta ?

Doamna Teodorescu dădu din umeri :

— Băiatul lui Atanasiu — și făcu o încercare să schimbe vorba. El o ascultă în tăcere, apoi spuse :

— Nu ți se pare că Jean Albu e îndrăgostit de ea ?

Doamna Teodorescu rămase o clipă nemișcată, căutînd să înțeleagă ce urmărește, și-l privi țintă prin oglindă. El tuși uscat, își ridică foarte atent un picior peste celălalt și spuse :

— Ar fi o partidă bună.

Pe chip i se citea lămurit că se gîndise mult la acest lucru ,i doamna Teodorescu ,se temu să nu fi și ajuns la una dintre acele hotărîri la care, cum bine știa, era cu neputință să-l facă să renunțe. Se întoarse și-l întrebă acru :

– Ți-a spus ceva ?

– Nu, nimic, bătu în retragere și considerînd pentru acum încheiată discuția se întinse și luă de pe divan ziarul *Universul*.

Jean Albu îl văzu inurînd la bancă și întinse pasul. Cerul era acoperit, cîteva picături de ploaie, repede împrăștiate de vînt, căzeau. Împinse poarta înaltă și grea de fier, urcă două trepte și de sub arcada susținută pe două coloane întoarse către stradă o privire fugară. Pe vîrful clopotniței de la Buna Vestire se adunau ciori agitate.

– Am onoarea, se înclină Vlădoianu, unul dintre contabili, făcîndu-i loc să treacă pe culoarul lung, strălucitor de curățenie și așternut cu covor roșu. Capul său mare și pătrat, acoperit cu o tufă de păr cenușiu, masca jumătate din vizierul suspendat în dreapta ușii pe care o placă de metal emailat anunța biroul directorului. Avocatul îi răspunse amical și intră în timp ce în cadrul ușii la care, într-un fotoliu de piele, vorbind cu directorul, stătea cu spatele judecătorul, apăru și domnul Iliescu. Domnul Iliescu se amuza să scoată clinchete din cheile înșirate pe inelul care juca pe un deget și salută din cap pe Jean Albu. Domnul Anghel strînse mîna avocatului, bătîndu-l în același timp camaraderește pe umăr, și se repezi să împingă în fața domnului Iliescu un fotoliu. La acest din urmă gest al său, judecătorul, domnul Iliescu și Jean Albu schimbară o privire de înțelegere.

Obișnuiau să se întîlnească aici din cînd în cînd, dimineața. Acum Jean Albu venise să afle de la domnul Teodorescu rezultatul convorbirii aceluia cu soția și aduse vorba pe departe despre copii, mărturisindu-și regretul că, la vîrsta lui, încă nu are urmași.

Judecătorul răspunse pe dată, liniștitor însă și diplomatic :

Copiii din ziua de azi sînt cam independenți și cu capul în nori, dar pînă la urmă, orice s-ar zice, destul de rezonabili.

Mie-mi spui ? exclamă amărît domnul Anghel care avea nu puține necazuri cu băiatul său și nu reținuse decît decît prima parte a frazei. Eu îi găsesc curat nebuni — și

apăsă afectat de două ori butonul soneriei. Ce luați ? îi întrebă și întoarse spatele femeii care puțin mai tîrziu intră așezînd pe birou o tavă cu pahare înalte și sticle. Pe figura lui se citi însă atîta mîndrie înduioșată, încît cei trei se priviră din nou și cînd femeia ieși avocatul nu se abținu să murmure :

— Îți alegi singur personalul ?

— Precum vezi, *mon 'ami,* spuse domnul Anghel, flatat.

Jean Albu duse la buze paharul înalt, aburit de berea foarte rece. Avusese presimțirea că nu va fi agreat imediat, nu credea prea mult în amabilitatea pe care, ca tuturor, i-o arăta totdeauna doamna Teodorescu și bănuia chiar că în secret mama Dorei avea față de el, ca de fapt față de aproape toată lumea, un complex de superioritate ; știa însă că judecătorul înțelege că, în oraș, numai lui i-ar fi putut-o da pe Dora căci el avea cele mai mari posibilități să o facă fericită, așa încît, deși fu puțin dezamăgit, își recîștigă într-o clipă liniștea, nu fără să-și spună totuși că e bine să-și caute și alți aliați în vederea ajungerii scopului său, printre cele cîteva persoane care se bucurau în mod special de stima și încrederea doamnei Teodorescu. Se gîndi că trebuie să se conformeze prin urmare Angelei Zahariadi și, neapărat, doamnei Iliescu.

Revenind în birou, directorul îl găsi pe domnul Iliescu tot în fotoliu, unde îl lăsase, privind pe fereastră ostenit.

— Nu-i prea vesel orașul acesta, oftă ducîndu-se cu mîinile în buzunar pînă lîngă înalta fereastră înbrăcată în draperii roșii. Cele cîteva picături de ploaie răzlețe, după ce încetaseră un timp din cauza vîntului, acum cădeau mai dese și repede. Norii fuseseră însă aproape toți împrăștiați de vînt și cerul strălucea de lumină.

— Plouă cu soare, constată domnul Anghel ca pentru sine, mereu cu mîinile în buzunare. Ce stupid ! Simt nevoia de o șuetă la București, să mă înviorez. *À propos*, ce zici de fata lui Antonică ? Am văzut-o serile trecute la Stamatiazi, unde era cu maică-sa. A crescut de speriat, nici n-am recunoscut-o, și s-a făcut o frumusețe ! Cum trece vremea !

Liniștea cu care îl asculta domnul Iliescu îl intimidă însă ca totdeauna și temîndu-se să nu fi spus ceva neconvenabil părăsi fereastra și se trînti necăjit în fotoliul cel mai apropiat ale cărui arcuri scîrțîiră sub greutate.

— Toate ar fi cum ar fi, vezi dumneata, dacă zăpăcitul de Emil nu mi-ar da atîtea griji. Mă uit la băiatul tău ce cuminte și serios este și te invidiez.

— Da, e serios, spuse domnul Iliescu, deși la vîrsta lui l-aș vrea puțin mai altfel.

Domnul Anghel protestă.

— Îl văd uneori pe fereastra aceasta, cînd le dă recreație, ducîndu-se să cumpere plăcintă de la Berechet. Nu se-nhăitează cu toți derbedeii, merge totdeauna singur. Nevastă-mea, care e puțin rudă cu directorul școlii, mi-a spus că învață foarte bine și colegii îl respectă.

Ei, spuse Iliescu măgulit, învață. E o fire ambițioasă.

— Ce crezi de Jean Albu ? îl întrebă directorul revenind la preocuparea sa. Nu ți s-a părut că de la o vreme îi cam dă tîrcoale fetei judecătorului ? N-are gust rău. Să știi că pînă la urmă o să pună mîna pe ea, dacă nu se va opune prea tare coana Alexandrina. Răutăcioasă femeie, dar în tinerețe a fost o frumusețe, Dora îi seamănă.

— Ce faceți mîine seară ? spuse domnul Iliescu. Dacă sînteți liberi, Lili ar vrea să vă aibe la cină.

Dinspre școală auzi clopoțelul, apoi strigătele băieților care alergau din clase în curte. Speriate ca de o salvă de alice, de pe clopotnița bisericii Buna Vestire ciorile își luară zborul în aerul acum curat, mutîndu-se aiurea, în podul primăriei și în brazii care o împresurau cu trei hore verzi. Domnul Iliescu se gîndea la stăruința fratelui său, acum mort, de a se alege primar. Pe vremea aceea i se păruse cu atît mai puțin de înțeles, cu cît nu-i pătrundea exact motivele, dat fiind că această demnitate nu-i adusese nici un avantaj, costîndu-l dimpotrivă mulți bani.

— Dar poate l-a distrat, își zise. Cu siguranță. A apucat, înainte de a părăsi primăria, să pronunțe două discursuri, să primească din tribuna îmbrăcată în verdeață, flancat de șeful garnizoanei și de judecătorul Teodorescu, o defilare de 10 Mai și să inaugureze o fîntînă în Obor. Trebuie să mă duc pe acolo cu Matei să i-o arăt. Pentru aceste merite, au dat numele său unei străzi de lîngă pod. Nu e frumoasă. Mai mult mahalale. Ce idee, să-i acorde un astfel de elogiu postum ! Totuși să nu-l ironizez căci a fost un om ca toți oamenii, ceea ce nu-i ușor. Lui Matei nu-i va fi ușor. Fata judecătorului este într adevăr frumoasă.

Domnul Iliescu, prețuind fiecare clipă a puținului timp care presimțea că-i mai rămîne de trăit, ar fi vrut să stea mult de vorbă cu Matei, să ghicească din conversația cu fiul său ce fel de om va fi, însă nu izbutea niciodată și aceasta era pentru el o amărăciune.

— Ce vrei tu, Matei, să te faci cînd vei fi mare ? îl întrebase într-o zi și băiatul, cu capul plin de istoriile cavalerești pe care începuse să le citească, îi răspunse prompt :

— Călugăr.

— Fugi de-aici ! fu cît pe ce să exclame amuzat și speriat, dar se opri la timp mulțumindu-se să dea din cap :

— Da ?

În camera din grajd băiatul se imagina într-o chilie și-și făcuse din niște saci un fel de sutană grosolană peste care se încingea cu o sabie de lemn, pentru că voia să se facă călugăr, însă călugăr războinic, și se ruga devot, în genunchi, fixînd prin fereastră un vîrf de copac sticlind sub ploaia de lumină, un nor sau o stea timpurie, ori cînd părinții lui erau plecați se aventura, așa îmbrăcat, în curte, sigur că nu va fi văzut nici măcar de servitoarea care cînd nu avea altă treabă dormea, și pe aleile dintre tei, ori în rîpa din fund, pe malul iazului, urmărea cu spada dușmani invizibili, vrăjitori uriași, mauri vicleni care știau să se ascundă.

— Uite-l ce face ! spuse în poartă doamna Iliescu într-o seară cînd se întorceau de la familia Zahariadi, arătînd soțului ei pe băiatul care alerga în sutana lui, încins peste brîu cu o frînghie și își agita în aer sabia de lemn cu un aer fanatic.

— Strică iarba ! spuse necăjită, dînd să împingă poarta și să intre în curte ca să-l alunge pe Matei care, călare pe un cal imaginar, se oprise brusc din goana lui și sărind pe loc gata să fie aruncat din șa, cu poalele zbătîndu-i-se în jurul genunchilor, își învîrtea sabia deasupra ierbii desc de la marginea alcii, cosind-o din cînd în cînd cu un gest larg. Calul de sub el se smucea împrăștiind în trombă pietrișul de pe alee și necheza furios.

— Ce faci ? spuse domnul Iliescu reținînd-o de mînă. Să ne plimbăm puțin pînă la capătul străzii.

Doamna Iliescu părăsi cu regret clanța porții.

— Așa l-ai lăsat mereu să-și facă de cap. Ce-și pusese pe el ?

— Nu știu, draga mea. Așa sînt copiii. Și ca să schimbe vorba o întrebă ce mai e cu planurile de mariaj ale avocatului, pentru că la Zahariazi fusese și doamna Teodorescu și Lili și cu Angela Zahariadi se izolaseră cîtva timp pe o canapea cu soția judecătorului, vorbind, presupunea, despre dorința lui Jean Albu de a-i cere mîna Dorei.

— O să fie greu. Chipul lui nu-mi pare dintre acelea de care s-ar putea îndrăgosti Dora.

— Ce știe ea ! exclamă surîzînd domnul Iliescu, gîndindu-la ciudata îmbrăcăminte a lui Matei și la frînghia pe care și-o legase pe mijloc lăsîndu-i capetele să atîrne pînă aproape de pămînt. Dar Alexandrina ce spune ?

— Asta spune. Nu-i încîntată de ideea că Jean i-ar putea fi ginere.

— De ce ? Are bani, e serios, enumeră el vag.

— Alexandrinei însă nu i se pare că e de prea bună familie.

— A ! strigă domnul Iliescu, ridicîndu-și brațele în lături și dînd din umeri. Aici are dreptate.

— Și e cam în vîrstă, poate să-i fie tată.

— Ce exagerare !

Ajunseseră din nou în fața porții. Curtea era liniștită. Printre crengile teilor licărea, luminată, fereastra lui Matei. Învăța la aritmetică. Pe jos, pe covor, erau deschise cîteva cărți. Doamnei Iliescu i se păru că e cam adormit. Vru să l certe însă domnul Iliescu o chemă și ieși îndată din camera băiatului mulțumindu-se doar să-i arunce o privire severă — și zadarnică pentru că Matei era aplecat deasupra cărții. Cînd dezaprobarea ei rămînea astfel ignorată de cel căruia i se adresa, doamna Iliescu obișnuia să se simtă jignită și așa fu și de data aceasta. Domnul Iliescu, întins pe canapea, cu ochii închiși și sprijinindu-și ceafa cu o mînă, era atît de vizibil obosit, încît se feri să-și manifeste nemulțumirea și pînă la cină ajută femeii să-și facă treburile ca să fie gata mai repede.

Era tînăr încă, nu împlinise treizeci de ani cînd, în trecere pe la fratele său, poposise pentru prima dată împreună cu acela la o masă a cofetăriei Iulian. Încerca să-l convingă să părăsească acest orășel de provincie și să se stabilească în București, împreună cu el și fratele lor mai mic, Ionel

— Acolo îți vei întrebuința din plin energiile, îi tot repeta. De ce să nu fim împreună ?

Alecu se lăsase pe spate, întinzîndu-și picioarele pe sub masă și înfigîndu-și degetele mari în buzunarele de sus ale vestei, și tăcuse mult timp. Privea pe deasupra capului domnului Iliescu, în oglinda lungă fixată pe perete în spatele aceluia. Era gras, nu prea mare, cu o chelie foarte pronunțată și cu ochi clari sub pleoape grele. Fusese crescut aici, de o mătușă care îi lăsase casa cu vasta ei curte de tei de lîngă iaz și o viișoară, și nu înțelegea că se poate trăi altundeva, cu atît mai puțin în capitală. Fricos, nu era departe chiar de a bănui că în spatele insistențelor acestora ale domnului Iliescu se ascund alte scopuri decît cele mărturisite, poate chiar o intenție de înșelăciune, așa că mormăise :

— Nu mai ici un vermut ? Iulian are lămîi bune.

Domnul Iliescu ceru încă o dată tort de șocolată și o cupă de frișcă, își făcu vînt cu pălăria de pai și o puse pe un scaun alături.

Șezînd întins cu fața în sus și ochii închiși pe divan, în timp ce doamna Iliescu și servitoarea pregăteau cina, vedea cu mare claritate amănuntele acelei zile de demult. Iulian era mai slab ca acum și părul lui negru, cu fire groase, dese, larg ondulate, strălucea. Acum se mai subțiase și se mai rărise și desigur și-l vopsea. Pe unii clienți era fericit să-i servească personal, purtînd tăvile cu delicateță și repeziciune, era tinerel și slab, cu ochi încă de pe atunci fericiți. Oglinda cea lungă din spatele său era încadrată într-o îngustă dar foarte complicată ramă cu reliefuri de fructe și flori, dată cu lac alb. În ea Alecu, domnul chel, cu burtică și în vîrstă deși nu avea decît cincizeci sau cincizeci și unu de ani, putea vedea tot interiorul cofetăriei. O femeie blondă, cu ochi albaștri, se sprijinea în coate la casă, răspunzînd amabilă unui domn. La stînga ei, în spatele vitrinei lungi cu prăjituri, se deschidea o ușă acoperită cu o draperie verde și care dădea spre laborator. Dintr-acolo venea o aromă de zahăr și șocolată caldă.

— Vii la masă ? îl întrebă doamna Iliescu punîndu-i mîna pe umăr.

Matei își ținea ochii în farfurie.

— Cum a fost astăzi la școală ?

— M-a ascultat la istorie, răspunse Matei.

— Ți-ai făcut lecțiile pentru mîine ?

— Da.

Femeia intră cu celălalt fel de mîncare. Doamna Iliescu vorbea puțin și încet. Matei își turnă apă în pahar. Purta cămașă cu mîneci scurte și părea destul de somnuros. Nu-i făcu impresie bună. Dealtfel abia-l privi, îl dureau ochii, ceea ce însemna că migrena se și instalase. Din locul lui, de sub lunga oglindă, vedea spre stradă, prin ușa deschisă și prin vitrinele cofetăriei. Trecea lume multă, deloc grăbită. Cîteva femei se adăposteau sub umbrele de soare în culori deschise. Două-trei trăsuri se îndreptau spre gară.

Indispus, Alecu privea peste capul său, apoi sorbise repede din vermutul adus de Iulian. Acum îl indispuneau și aspectul atletic și eleganța lui. Găsea destul de ușuratică în definitiv cravata albastră pe care o purta fratele din București, în clipa aceasta i-ar fi scos-o de la gît cu satisfacție. Ca să alunge tentația, îl întrebase uscat :

— Ce mai face Ionel ?

Domnul Iliescu îl privise curios, căci despre acest subiect îi vorbise cu o zi înainte cu toate detaliile posibile, apoi își dăduse seama că l-a supărat pe fratele său, întrevăzu și cum și entuziasmul i se răci, așa încît, ochii lui căpătînd, ca și ai celui din față, o opacitate dură, îi repetă cele deja spuse, insistînd, dezvoltînd, pînă ce ascultătorul se plictisi și atunci, cu cîteva glume și cu aluzii la amintiri comune, îl readuse la buna dispoziție.

— E slab, își spuse, examinîndu-l răzbunător printre gene în vreme ce Alecu, uitîndu-și bănuielile, ori socotind că a scăpat de iritanta invitație să-și exercite energia mutîndu-se în București, rîdea liniștit. E tocmai bun de primar în N.

Domnul Iliescu își lăsă obrazul în palmă, jucîndu-se cu lingurița în farfurioara de compot.

— Mai vrei ? îl întrebă, atentă, doamna Iliescu și el îi întinse imediat farfurioara cu toate că nu simțea nevoia să mai ia.

În drum spre casă, fratele mai mare îl luase de braț, sprijinindu-se greoi de el, și-i spusese cu o neașteptată prietenie în vocea lui groasă :

— De ce să vin la București ? Vezi și tu că aici nu-mi lipsește nimic.... nimic din ce-mi trebuie mie. Sînt respectat, trăiesc confortabil, am timp pentru toate fanteziile mele.

Fanteziile lui ? Jocul de cărți, vînătoarea, pescuitul, o văduvă despre care îi vorbise odată pe departe, politica locală și ce încă ?

Obrajii domnului Iliescu se crispară imperceptibil. În tinerete, arogîndu-ne un drept pe care nu-l avem, judecăm atît de iute și prost ! Cine știe ce-i trece și lui Matei prin cap, de la o vreme, se întrebă uitîndu-se supărat la băiatul care aștepta ca părinții lui să se scoale de la masă ca să se poată duce la el.

— Ei, gata, spuse domnul Iliescu, ridicîndu-se.

— Și pe mine m-a durut capul, ieri, toată ziua, murmură doamna Iliescu stingînd lumina și venind în pat alături de soțul ei și am trimis pe Maria să cumpere antinevralgice dar nu mi-au folosit la nimic așa încît după ce am luat două am renunțat la ele. Pare-aș înghiți cretă. Niciodată nu m-am obișnuit cu gustul lor. Ție-ți plac ? În orice caz le înghiți mai ușor ca mine. Bine că mi-am adus aminte. Scuturînd hainele lui Matei i-am găsit în buzunar o mulțime de cutii goale, de Koprol. Ce-i cu astea în buzunar ? l-am întrebat imediat, pentru că îți închipui cît am fost de intrigată, și mi-a răspuns nepăsător că le-a găsit și le-a luat să se joace cu ele. Unde le-ai găsit, l-am întrebat simțind că nu mi-a spus adevărul și nu l-am lăsat pînă n-a recunoscut că le-a cumpărat de la farmacia de lîngă școală și că toți băieții cumpără așa ceva de acolo pentru că în fiecare pachețel este cîte un fragment din individul acela cu lumînare și în papuci și cine reunește mai repede toate fragmentele iese învingător în jocul acesta stupid. Și pentru Dumnezeu ! am strigat sufocată, ce-ai făcut cu tabletele dinăuntru ? Le-am mîncat, mi-a răspuns el, grozav de nervos. Le-ai mîncat ? Ai înghițit atîtea purgative ? Ei bine, iată unde duce sistemul tău de a nu-l controla cu strictețe. Atît că are stomac bun și nu i s-a întîmplat nimic și a doua zi trecînd prin fața școlii am intrat și toți băieții ședeau sub plopii din lungul gardului care desparte școala de farmacie și mîncau Koprol. Pe Matei nu l-am văzut, dar i-am spus învățătorului rugîndu-l să ia măsuri urgente. Ce pot face, doamnă, mi-a răspuns, vreți să mă cert cu farmacista ? Îi vom opri pe copii să mai iasă din curtea școlii în recreație, a intervenit directorul, restul vă privește pe dumneavoastră, părinții, să le dați sfaturi bune. Cînd a venit de la școală am stat iar de vorbă cu el și i-am interzis din nou să mănînce

prostiile acestea. Știi că tot orașul fierbe din cauza ideii lui Jean Albu de a o lua pe Dora ? Lizica Aron e indignată, spune că el ar fi putut găsi zece fete cu dotă mai bună decît a ei, care se pare că n-are nimic. Însă e de familie, are educație și e foarte frumoasă, am încercat eu să-l susțin pe bietul Albu. Ce-i trebuie zestre ? În orice caz și eu cred că mariajul acesta nu se va face atît de ușor și nici nu va fi, probabil, fericit. Ce vrei să mănînci mîine ? I-am spus Marici să cumpere niște antricoate și bame — pe care o să ți le fac cu smîntînă, și ne-au mai rămas struguri de azi, la răcitor. Dacă ai drum pe-acolo de dimineață, amintește-i lui Iulian de pralinele mele și să-mi iei la prînz, cînd te întorci, un pachet de unt de la Caralulis pentru Matei, căci s-a terminat și Maria îmi aduce mereu unt vechi. Ce femeie ! Dacă nu s-ar pricepe atît de bine la curățenie, aș schimba-o.

XI

— HAI MAI REPEDE ! STRIGĂ JEAN Albu, exasperat, feciorului care tocmai ieșea dintr-o încăpere din cele înșirate pe sala cu geamlîc din spatele casei, purtînd sus haina proaspăt călcată și întinsă pe un suport. Alergîndu-i înainte doar în vestă îi smulse haina, o privi o clipă și o îmbrăcă. Înainte de a pleca, trecu prin fața oglinzii. Evază batista de la piept, puse pălăria și luă din mîna servitorului umbrela. Era în întîrziere.

— A început de mult ? întrebă la ureche pe unul dintre domnii de lîngă ușă. Acela neagă din cap și avocatul, care intrase în salon în așa fel încît să nu atragă atenția supărînd pe amfitrioană care nu putea suferi zgomotul în timp ce cînta la pian, se ridică în vîrful picioarelor și peste umerii celor din fața sa căută cu ochii pe Dora, apoi cînd Angela Zahariadi, pe un ultim acord, se ridică obosită și surîzătoare de pe taburet foșnindu-și rochia de faille, își făcu loc pînă la aceasta din urmă și-i sărută mîna grasă, încărcată de inele, strigînd :

— Minunată ca totdeauna, madam Zahariadi.

— Unde te-ai ascuns pînă acum că nu te-am văzut ? îl întrebă ea tamponîndu-şi faţa cu batista. Nu, imposibil, se adresă unei bătrîne, împreunîndu-şi mîinile ca pentru rugăciune, crezi că aş mai fi în stare să cînt ceva după asta ? şi luă martori pe cei de faţă că după bucata aceea ar fi fost un sacrilegiu să mai atingă acum pianul.

— Ce-a cîntat, dragă, ce-a cîntat ? se informă cineva într-un grup mai depărtat, aplecîndu-se pe umărul domnului Aron, care bătea uşor din palme cu o figură extatică.

Angela Zahariadi, mulţumind din cap în toate părţile, se aruncă pe canapea alături de Dora.

— E o nebunie la tensiunea mea să mai cînt Bach, exclamă, căci îmi dă palpitaţii şi o săptămînă de aci înainte n-o să mai fiu bună de nimic. Ţi-a plăcut ? Dar e nemaipomenit din partea voastră, se adresă ca unui grup de bărbaţi cărora prefectul tocmai începuse să le spună povestea calului care a intrat într-un bar să bea coniac, să-mi daţi mie şi pianului meu mîna atenţie cînd e de faţă şi o fată atît de frumoasă ca Dora !

Domnul Aron, cu acelaşi cap transportat, se apropiase între timp de canapea şi murmură :

— Arta şi frumuseţea sînt totdeauna modeste, fără să aibe în schimb cum se convinge că o nimerise pentru că avocatul se plasă între el şi doamna Zahariadi, grăbit să intre în vorbă cu Dora. Îi strînse mîna prieteneşte.

— Mă bucur că te văd, îi spuse. Tata n-a venit ?

— Nu, spuse ea. Doar mama.

— Contam pe el, spuse întristată şi mustrătoare Angela Zahariadi. Bine că măcar Alexandrina nu m-a uitat. Vă las, adăugă răsucindu-se cu un hohot de rîs, căci încă n-am vorbit cum se cade cu ea în seara aceasta.

Din colţul ei doamna Teodorescu îi urmărea cu ochii încreţiţi, foarte nemulţumită că, făcînd astfel conversaţie în limbi, vor da, Dora fără să ştie, o confirmare zvonului despre care nu se îndoia că începuse să circule în legătură cu imposibila idee a avocatului de a le intra în familie şi tocmai se pregătea să vină să-i despartă, zîmbitoare, cînd Angela Zahariadi ajunse în faţa ei şi o ţinu în loc. Peste puţin dealtminteri Jean Albu însuşi, după un larg ocol prin salon, fierbînd de furie pentru că surprinsese privirile care le aruncase în direcţia sa cît stătuse cu Dora pe canapeaua de lîngă pian, îşi

prezentă respectele viitoarei lui soacre. Soţia judecătorului îi răspunse cu răceală şi se grăbi să o părăsească pentru a se înclina deasupra mîinii doamnei Iliescu.

Înflorit enorm între mama lui Matei şi o altă doamnă, cu mîinile încrucişate la spatele jachetei lui negre şi răsfăţîndu-se pe vîrfurile şi pe tocurile escarpinilor, domnul Anghel zise :

— Tocmai spuneam conţelor că e o seară foarte reuşită — şi avocatul îşi plecă repede capul spre a-şi ascunde strîmbătura pe care simţise că nu şi-o poate opri.

Dora era încă pe canapea, acum înconjurată de un roi de domnişoare printre care recunoscu şi pe cele două nepoate din Ploieşti ale amfitrioanei. Doamna Teodorescu se îndrepta spre ele, înaltă, frumoasă încă în rochia neagră pe care o pusese cu această ocazie. Dora avea o mică rochie cenuşie, mai largă pe coapse decît la poale, adînc decoltată.

— Cît păr are, domnule ! exclamă în sine, furînd cu ochii casca neagră ce-i îmbrăca obrazul prelung coborînd într-un fel de breton furtunos pînă aproape de lungile sprîncene energic desenate. Cu fata doamnei Stamatiade şi cu cei doi tineri care tocmai se adăugaseră grupului din jurul canapelei, fusese ieri într-o plimbare cu bicicleta afară din oraş, spre dealuri. Îi întîlnise defilînd în goană pe roatele lor impertinente prin faţa tribunalului spre pod şi nu ştia nici acum dacă Dora răspunsese salutului pe care i-l adresase de pe trotuar, căci dispăruseră aproape imediat. Proasta lui dispoziţie spori.

Întorcîndu-se către acel punct al salonului de unde hohotele ei de rîs explodau repetat dominînd zgomotul conversaţiei, domnul Anghel spuse :

— Coana Angela a cîntat ca un înger !

— Într-adevăr, aprobă doamna Iliescu. Dar unde a dispărut al meu soţ ? îl întrebă pe avocat. Nu l-ai văzut ? Condu-mă, te rog, pînă la el căci singură nu mă încumet să străbat prin înghesuiala aceasta.

Pornind alături de doamna Iliescu, Jean Albu apucă să mai audă :

— Are un pian minunat.

— Ce veşti ? îl întrebă surîzînd doamna Iliescu, făcînd aluzie la Dora.

— Nimic nou. Adineauri maică-sa aproape că mi-a întors spatele.

— Am observat, spuse ea necăjită, apoi se gîndi că trebuie să i dea curaj. Așa sînt mamele, geloase. E atît de greu să te desparți de copilul tău !

— Nu, Lili, nu mi-a spus nimic, dar sînt sigură că a vorbit cu el pentru că Anton îmi face mereu aluzii. Nu înțeleg graba lui s-o mărite. Dora e încă un copil, nici nu și-a terminat încă liceul, se plînse doamna Teodorescu mamei lui Matei cînd aceea adusese din nou vorba de intențiile avocatului.

— Dar e atît de dezvoltată pentru vîrsta ei ! exclamase doamna Iliescu.

— Lasă că va avea destul timp pentru cratițe și mătură.

— Albu ține foarte mult la ea, murmură doamna Iliescu.

Soția judecătorului dădu din umeri :

— Așa spune și Anton. Aceasta nu înseamnă nimic.

— Da, oftă doamna Iliescu. Dora ce zice ?

— Nici nu i-am spus.

Păcu însă avocatului că Dora încă nu știa de dorința lui de a i cere mîna, deoarece dacă Alexandrina nu-i spusese, poate că o făcuse în schimb judecătorul, dacă nu aflase cumva chiar de la el.

— Nu țin deloc să le despart, protestă Jean Albu, dacă vrea poate să se și mute la noi. Aș fi fericit, adăugă cu o strîmbătură pe care nu și-o mai ascunse.

Înainte de a vorbi Dorei aștepta decizia doamnei Teodorescu, așa cum trebuia și așa cum îi recomandase și judecătorul.

— Mă-sa are dreptate, îi spusese, ai răbdare să-și termine liceul. În ce mă privește, cum i-am spus și Alexandrinei, doar tie ți-aș da-o cu toată încrederea. Ce-a zis Anghel ? Am neapărată nevoie de banii aceia...

— Săptămîna viitoare îi ai, s-a făcut, îl asigură.

— Ce caraghios ! *Quand je lui ai parlé, a fait la sourde oreille.*

— Ce face Dora ? îl întrebă Jean Albu. Judecătorul sorbi puțin din paharul de vermut și privind amuzat la cei cîțiva trecători care se perindau prin fața cofetăriei spuse :

— E la București *avec sa chère mère* să-și încerce o rochie et *voilà, moi je suis seul jusqu'à demain.* Uneori, *vous savez, c'est une aubaine d'avoir, comme ça, un moment de liberté.* De ce ții tu așa neapărat să te însori ? îl întrebă. Să mai am cu vîrsta ta, nu m-aș zori. Dar *à propos*, cîți ani ai ?

— Patruzeci și trei, spuse în silă avocatul.

— A, *c'est joli*, făcu domnul Teodorescu răzbunîndu-se prin aceste ironii pe împrejurarea că trebuia să datoreze viitorului său ginere a-i fi obținut și a-i mai obține ce nu mai spera el din partea frivolului dar și strînsului la pungă director al băncii. Dar știi, îi spuse ca printre altele, chestiunea rămîne deocamdată între noi doi. Săracul Anghel ! exclamă deodată compătimitor și întorcîndu-se de-a binelea spre avocat, cu coatele pe masă pentru a-i putea comunica vestea fără să fie auzit de la mesele vecine. Ai aflat ultima nebunie a lui fiu-său ?

Printre invitații Angelei Zahariadi începură să circule trei tinere în șorțuri și bonet alb purtînd tăvi cu răcoritoare.

Doamna Iliescu asigură pe prefect că Angela se întrecuse pe sine la pian și după ce surîse domnului Iliescu de alături, merse, de data aceasta fără avocat, spre amfitrioană, care împreună cu soția judecătorului și alte cîteva cucoane făceau cerc lîngă marele glasvand dînd spre terasă, în jurul directorului Anghel. Acela le spunea desigur ceva amuzant pentru că toate îl ascultau cu atenție și pufneau din cînd în cînd în rîs. Dora cu prietenele ei ieșiseră pe terasă.

Din locul unde se afla cu Zahariadi și domnul Iliescu, Jean Albu nu parvenea s-o zărească decît incomplet și fugitiv. De mai multe ori privirile li se întîlniră și avocatul se turbură, atît de stăruitori și serioși erau ochii ei, așa încît după ce domnul și doamna Iliescu plecară, printre primii dintre invitații din acea seară ai soților Zahariadi, acceptă ușurat propunerea prefectului de a face o partidă de poker și împreună cu acesta și alți doi părăsi salonul. Înainte de a ieși pe ușă mai aruncă peste umăr o privire spre terasă și întîlni din nou ochii profunzi ai Dorei și îi făcu o reverență.

Nici domnul și nici doamna Teodorescu nu-i spuseseră nimic despre avocat, însă nu-i fusese greu să înțeleagă. Jean Albu îi vizita foarte des de la un timp, judecătorul îl primea cu afecțiune paternă, doamna Teodorescu mai rece decît de obicei, atît tatăl ei cît și avocatul o priveau cu emoție insistentă, acesta din urmă părea a dori să-i cîștige prietenia, participa ades la partidele ei de tenis, pe care pînă de curînd nu le frecventase, îi ieșea zilnic înainte, pe stradă, și parcă nu din întîmplare și în fine, cînd nu era el de față, judecătorul aducea mereu vorba de marile lui calități, spre

enervarea tăcută a doamnei Teodorescu. În privirile ei stăruitoare de acum Jean Albu nu citise decît atenție, nu și fericire, dar că atenția se datora presimțirii că o așteaptă un destul de trist viitor, de neocolit alături de el, n-avea cum să știe. Privindu-l, Dora era întristată și înfricoșată. Acesta va fi într-adevăr soțul meu ? se întreba fără încetare de cum îl zărise intrînd în salonul prefectului în timp ce Angela Zahariadi cînta. Știa că e foarte bogat, că e foarte influent, că e prieten cu părinții ei, că e un om serios ; toate aceste însușiri intrau necesarmente în portretul soțului la care se putea gîndi, însă oarecum accesoriu, trăsăturile caracteristice ale aceluia fiind altele, în primul rînd frumusețea și tinerețea, care avocatului îi lipseau.

Primi deci apariția lui Georgică Atanasiu, tînăr înalt, foarte brun, cu părul ondulat și cu mari ochi negri apăsați de sprîncene groase și negre mult prelungite spre tîmple, pe care Angela Zahariadi îl socotea, ca toată lumea, foarte frumos dar și, cum gîndea în sine și Dora, cam *simplu*, cu bucurie căci îi schimbă cursul gîndurilor — și de aceea nu-și putu înăbuși o oarecare neliniște cînd el, după ce îi strînse mîna și-i spuse cîteva cuvinte indiferente, păru să uite că e și ea de față și se angajă într-o discuție animată cu celelalte fete, aproape întorcîndu-i spatele.

— De ce ai venit atît de tîrziu ? îl întrebă îndată ce-i putu vorbi fără să fie observați pentru că se temu de martori în caz că i-ar fi răspuns dezagreabil sau cu răceală.

Căutînd spre lumea din salon cu un interes jucat, de om jignit, murmură :

— Am avut treabă la cazarmă și abia am apucat să trec pe-acasă să mă schimb.

Știa că pentru Dora el nu este decît un flirt, un camarad de dans și de excursii, cum aveau toate fetele, și că intimitățile pe care i le acorda în această calitate nu aveau în realitate nici o importanță dar, obișnuit să fie privit cu invidie și considerație pentru rolul său pe lîngă ea, nu se putea împiedica acum cînd tocmai auzise că Jean Albu, încurajat de domnul Teodorescu, aspiră la mîna ei, să nu se contrarieze că Dora nu-i spusese nimic și că, desigur, jocul lor se va sfîrși curînd, dacă nu cumva se și sfîrșise. Îl căută cu ochii pe avocat în mulțime, ca pe un rival.

— Dar nu îl văd pe domnul Albu, spuse mereu fără să întoarcă spre Dora decît profilul, pe care dealtminteri și-l știa superb, și dădu vocii sale o intonație ironică, strîngîndu-și puțin buzele cărnoase, frumos arcuite.

Dora înțelese că el îi juca o scenă de gelozie dar dacă altădată ar fi rîs, acum fu foarte plictisită și frica de a se da în spectacol în fața prietenelor cu el o făcu să încerce a-l convinge să se poarte ca totdeauna, așa încît rîse cît putu mai disprețuitor și-i spuse la ureche :

— Este așa de interesant încît să trebuiască să-l vezi ?

și îl trase de mînecă spre a-l întoarce spre ea.

Gestul acesta, în prezența întregii lumi, fu atît de extraordinar încît Atanasiu se sperie și cercetă, roșu, în jur dacă nu cumva îl observase cineva. Părîndu-i-se că nu, căci doamna Teodorescu, cel puțin, în momentul acela întorcea spatele terasei, se întrebă alarmat și neîncrezător Mă iubește ?

Întrebarea, în împrejurările acelea, nu avea decît un răspuns : Dorei, speriată de îndrăzneala sa și de posibilele ei consecințe în caz că doamna Teodorescu sau altcineva ar fi remarcat-o, i se umeziseră ochii.

— A, nu, spuse el moale, dar uneori am nevoie să mă distrez. Nu găsești că e amuzantă figura lui de crai bătrîn ?

— Spui prostii ! exclamă de data aceasta, supărată, Dora, întorcîndu-i la rîndu-i spatele. Ți-a plăcut cum a cîntat Angela ? o întrebă mai tîrziu pe mama ei, ținîndu-i brațul, în timp ce se întorceau acasă, pe străzile pustii. Doamna Teodorescu era obosită și încă indispusă de ce considerase ea drept o lipsă de tact a avocatului, astfel că răspundea cam fără chef vorbelor ei, sau nu-i răspundea chiar deloc. Poate că m-a văzut cînd l-am tras de mînecă, își spuse Dora și se hotărî să-i povestească imediat ce se petrecuse între ea și Atanasiu.

— Închipuiește-ți, mamă, părea să fie gelos. Era atît de ridicul !

— Băiețoi prost ! mormăi nepăsătoare doamna Teodorescu.

Dora socoti că totuși aprecierea aceasta este prea severă și se strădui să-i găsească virtuțile pe care doamna Teodorescu i le refuzase și pe care a doua zi le și recunoscu, ușurată și aproape recunoscătoare, pe chipul și în felul său de a fi, cu atît

mai mult cu cît el, acum convins că este iubit, fu mai amabil decît la Angela Zahariadi însă şi rezervat cum nu îl mai văzuse niciodată.

— Să rămînem puţin mai în urmă, îi şopti Dora, am să-ţi spun ceva şi pedalară mai încet, alături, lăsînd restul bandei să le-o ia înainte spre dealuri. Ce-a fost cu tine aseară ? îl întrebă surîzînd luminoasă.

Atanasiu privi brusc încurcat în faţa ghidonului şi nu răspunse.

Ea stărui :

— Ce ţi-a venit cu Jean Albu ? Ai ceva cu el ? O fată din plutonul din faţă se întoarse în şa către ei şi le făcu semne să se grăbească. El îi mărturisi atunci că a auzit despre apropiata ei căsătorie cu avocatul şi-i reproşă că nu i-a spus nimic. Dora îl ascultă cu plăcere căci, dacă el se explica, însemna că diferendul dintre ei fusese lichidat. Cînd, încurajat de atenţia celei de-alături, trecu la cîteva consideraţii prudente despre viaţa care desparte pe cei care în realitate îşi sînt destinaţi şi despre tristeţea singurătăţii, Dora fu aproape emoţionată, părîndu-i-se şi că vocea lui tremură — deşi aceasta se putea datora şi drumului care în porţiunea aceea era cam accidentat. Îi răspunse, cu glas scăzut, că se înşală, că niciodată în familia ei nu fusese vorba de un mariaj cu avocatul şi chiar dacă acela ar cere-o nici prin gînd nu i-ar trece să-l ia de bărbat.

— Nu mă voi mărita niciodată, încheie, şi era foarte sinceră, nu era nimeni în jur care să realizeze idealul său. Dintre toţi desigur că Atanasiu ar fi fost preferabil, îşi zise şi pentru prima dată de cînd îl cunoştea se gîndi la lucrul acesta, ştia însă că nici judecătorul, nici doamna Teodorescu nu l-ar accepta ca ginere. Vorbele lui despre despărţire şi singurătate i se părură deodată mai profunde decît cu o clipă înainte şi cînd, răzleţindu-se încă o dată de ceilalţi, pe deal, o sărută, se cutremură ca de o revelaţie.

— Unde e Dora ? întrebă judecătorul, încruntat, pe doamna Teodorescu. Încă nu s-a întors.

— Se plimbă cu bicicleta, spuse doamna Teodorescu.

— Am auzit, răspunse el. Tot cu ăla ?

— Nu e doar cu el, a plecat cu un grup întreg.

— Vezi, te rog, s-o mai rărească, observă domnul Teodorescu. Jean Albu îi întîlnise din nou cu bicicletele spre ieșirea din oraș și făcuse o aluzie judecătorului.

— Ei, și tu ! strigă doamna Teodorescu iritată însă dădu apoi de înțeles Dorei, cu o mină foarte serioasă, că totuși băiatul lui Atanasiu nu mai este o societate indicată pentru ea și că trebuie să-l evite.

Cu o zi înainte pe Dora invitația aceasta ar fi necăjit-o ; acum i se păru o catastrofă, plînse, se împotrivi, încercă să ceară explicații, nu-și putea imagina ce va face cînd nu-l va mai vedea ; doamna Teodorescu o ascultă pînă la capăt cu răbdare și apoi repetă interdicția, mai energic.

Trecuseră, ca totdeauna cînd porneau cu bicicletele afară din oraș să se acrisească după o partidă de bîrfeală la vreuna din prietene, prin fața tribunalului și Dora îl zărise de departe pe avocat, cu geanta la subsuoară, vorbind pe trotuar cu cineva. Instinctiv, lăsase capul în jos și se amestecase în grup în așa fel încît să n-o vadă, însă știu că a văzut-o și acum nu se îndoia că pretendentul ei alergase într-un suflet la domnul și la doamna Teodorescu inventînd cine știe ce grozăvii pentru a-i determina s-o despartă de Atanasiu. Dacă intenționau s-o mărite cu Jean Albu, desigur aveau tot dreptul s-o împiedice de a se mai întîlni cu Atanasiu, iar dacă ea se va împotrivi, probabil că îl vor forța pe el să n-o mai vadă, excluzîndu-l din casele unde era primit.

Acest tablou negru o impresionă atît de mult încît chiar a doua zi făcu încă un gest extraordinar trimițînd tînărului, prin servitoare, un bilet în care îi cerea s-o întîlnească la o oră destul de tîrzie, pe o stradă dosnică.

O aștepta intrigat, puțin înfricoșat de neașteptata nebunie a ei, dar și flatat. Se plimbară pe trotuarul întunecat, apărați de eventualele priviri indiscrete de arborii care aplecau peste garduri brațe lungi încă pline de frunze deși era toamnă tîrzie.

După ce îl puse să jure că o iubește și că dragostea lui va dura, ca și a ei, etern, îi spuse strîngîndu-i mîinile cît putu de tare :

— Ai mei vor să ne despartă. Nu știu de ce. E îngrozitor. Te iubesc atît de mult încît nu voi putea trăi fără tine.

Atanasiu, pe care lectura biletului ei grăbit și fără nici o noimă îl cam făcuse să bănuiască ceva, își pierdu totuși cumpă-

tul și pentru că simți nevoia de a-i răspunde cumva, oricum, îi înconjură cu brațele mijlocul și umerii și o trase spre el.

— Nu, lasă-mă ! se scutură Dora febrilă. Spune ce să facem acum.

— Ce să facem ? întrebă el constatînd alarmat că presimțirile lui neplăcute începeau să se adeverească.

O poartă scîrțîi la dreapta lor și alături de ei răsări un om care i privi cercetător, încercînd să le distingă chipurile. Dora se depărtă repede, trăgîndu-l după ea, apoi oprindu-se îi vorbi iarăși repezit :

— Era profesorul Antonescu. O să umple tot tîrgul că ne-a văzut, dar nu-mi pasă. Ce să fac ? Nu mă pot despărți de tine.

Și cum el continua să tacă, dar fără să observe tăcerea lui, îi propuse :

— Să fugim. Nu avem altă soluție — și îi expuse planul ei.

El însă avusese timp să se și supere că, bogată, răsfățată, dîndu-i mîna să facă toate nebuniile care îi trec prin cap, Dora ținea acum așa, ca din senin, să-i pericliteze, lui, cariera cu astfel de proiecte exaltate. Încercă să rîdă ca să-și poată întinde încă o dată mîna spre mijlocul ei, și apoi încercă să-i explice, patern, că trebuie să se mai gîndească înainte de a lua o hotărîre atît de gravă și pînă atunci, spre a-i liniști pe părinții ei, să nu se mai întîlnească. Se va gîndi mereu la ea privind steaua aceea (și privi la cer în căutarea unei stele dar cerul era înnourat) iar cînd vor fi socotit bine lucrurile și se vor fi hotărît în vreun fel, își vor da de știre și vor vedea ce au de făcut.

Înainte de a termina acest frumos discurs, Dora îi întoarse spatele și o luă la fugă.

— Dora ! strigă făcînd cîțiva pași după ea și oprind-o.

— Ești un laș ! îi aruncă, se smuci și plecă. Te rog să nu te ții după mine, adăugă, auzindu-i iarăși pașii în spate.

— A, nu așa ! îi strigă enervat, oprind-o din nou. Dă-mi răgaz o lună, spuse, nevoind să se despartă de ea în acest fel umilitor și sperînd deodată că cine știe ce s-ar mai putea întîmpla într-o lună.

Dora simți pînă în suflet sinceritatea vocii lui și îi acordă luna cerută. În acest timp nu se întîlniră. Apoi el îi trimise, printr-o prietenă comună, un bilet în care îi arăta că dorește s o vadă. Era o noapte aproape geroasă, Dora se strecură înfrigurată și înfricoșată de întuneric și de pustiu pînă la locul

unde o aștepta. Era curioasă ce-i va spune, dar cînd îi ceru, înăbușit, un nou răgaz de gîndire, respiră ușurată și de atunci începu să se teamă că el va fi luat prea în serios inexplicabila ei criză de nervi care începuse pe terasa Angelei Zahariadi și care între timp se terminase la fel de inexplicabil.

Atanasiu se ambiționă însă a nu băga de seamă indiferența ei, căreia e drept că se considera obligată să-i dea cele mai afectuoase aparențe. Pînă la căsătoria ei cu avocatul, se întîlniră din ce în ce mai rar și fără ca nici unul să pomenească despre ce se întîmplase între ei, cînd ea îi ceruse să fugă împreună.

Într-o zi clară de ianuarie, după o ceartă cu doamna Teodorescu, judecătorul o întrebă pe Dora :

— Vrei să te măriți cu Jean Albu ?

— Nu, răspunse ea îndată.

O privi rece, apoi ieși spunînd :

— Bine. O să-mi dai răspunsul mîine seară.

Dora alergă la doamna Teodorescu și o găsi cu ochii roșii și foarte nervoasă.

— Draga mea, îi spuse, am făcut tot ce-am putut spre a-l convinge pe taică-tău să renunțe la această idee care îl obsedează de multă vreme și n-am izbutit.

— Nu pot să-l sufăr ! strigă Dora.

— E trecut și cam mitocan, spuse doamna Teodorescu, frămîntîndu-și batista. Pentru tine visam altceva. Are însă avere mare și în rest e ca toți oamenii, n-o să te facă să suferi.

— Dar nici nu mă gîndesc să-l iau ! strigă din nou Dora, roșie la față și gata să plîngă. Pînă la începutul verii nu putu fi convinsă.

Judecătorul, furios, decis să pună capăt în fine rezistenței ei, recurse la ultimul mijloc care îi mai rămăsese și-i arătă că datorează sume foarte mari avocatului și dacă ea nu consimte să se mărite, sînt ruinați.

— De ce nu mi-ai spus asta de la început ?

Judecătorul dădu, stînjenit, din umeri, o sărută pe frunte recunoscător, anunță doamnei Teodorescu vestea cea mare și porni în grabă spre locuința doamnei Iliescu, unde știa că-l va găsi pe avocat.

În micul salon care dădea pe terasa din spatele casei, cîteva doamne și cîțiva domni dintre care în cel înalt și gros, cu părul negru foarte des și tuns scurt, judecătorul recunoscu pe

Ionel Iliescu, fratele defunctului, ţineau companie văduvei. În rochia ei neagră, doamna Iliescu părea mai palidă decît era în realitate şi arăta obosită şi Angela Zahariadi, şi ea acolo, o înlocuia oarecum în oficiul de gazdă alimentînd conversaţia şi veghind ca subiectul dureros să nu fie atins.

Merse la văduvă şi-i sărută mîna cu deferenţă, înclină din cap spre celelalte persoane, remarcînd dezolarea zeloasă cu care domnul Anghel îl fixa pe Ionel Iliescu, şi apoi făcu un semn uşor avocatului. Peste puţin, ieşiră amîndoi.

Cînd ajunseră în stradă, judecătorul, emoţionat, luă braţul avocatului şi începu :

— *Eh bien, mon gendre...*

În seara aceea Jean Albu cină la ei şi înainte de a se ridica de la masă introduse degetul Dorei într-un inel de platină cu două splendide diamante.

Din cauza morţii domnului Iliescu, nunta avu loc abia trei luni mai tîrziu.

Doamna Iliescu trimise o telegramă de felicitări şi cînd o vizită pe soţia judecătorului îi spuse la ureche :

– *Dora est admirable dans son voile de mariée*, arătînd spre fotografiile de la nuntă. *Elle se contient à merveille, la pauvre petite. En fin de compte, chère Alexandrine, espérons qu'elle sera heureuse.*

— *Espérons-le*, răspunse doamna Teodorescu, îndoită.

Dora ţinuse să nu plece în voiaj de nuntă şi să aibe dormitoare separate. Propuse apoi avocatului să dărîme săliţa cu geamlîc, bătrînească, din spatele casei, adăugînd acesteia din urmă, în locul ei, o sală de baie modernă şi două camere pentru uzul ei personal, în care se şi mută cînd fură gata, grupate în jurul unui salon mai încăpător decît cel vechi care urma să rămînă doar pentru vizitele de afaceri ale soţului ei ; dori, după aceasta, ca Jean Albu să-şi remobileze casa şi cînd sfîrşi şi această activitate obţinu de la el s-o lase să modifice aspectul prea burghez al curţii. În toate aceste întreprinderi ceru ades sfatul doamnei Teodorescu şi cînd nu mai avu aproape nimic de făcut, şi din nefericire aceasta se întîmplă destul de repede căci Jean Albu voia să-i placă, o cuprinse o plictiseală fără margini. Profita de absenţele îndelungate ale avocatului, să citească, să cînte la pian. Prietenele, care aparţineau, de cînd se căsătorise, altei lumi, nu o mai interesau, i se pă-

reau copilăroase și o iritau. Pentru a se distra își rafină toaletele pînă la extravaganță și o dată, în noul ei salon, apăru cu un minuscul ceas prins într-o brățară de aur la gleznă, spre spaima lui Jean Albu. Acesta o imploră din ochi, peste capetele celor de față, să-l scoată, ceea ce o irită îngrozitor. Îl găsea incult, fără gust, asomant și vulgar. Nu aflase și nici nu putea afla alături de el nici una dintre fericirile intime ale mariajului, la care viscază, exagerîndu-le, tinerele fete. Într-o zi, cînd se întorsese acasă mai devreme decît obișnuia, o auzi cîntînd la pian și, intrînd, îi ceru voie s-o asculte. Îi făcu semn cu capul spre un scaun și întorcîndu-și astfel fața spre el surprinse pe chipul lui o grimasă ironică. Îl detestă din tot sufletul. Atunci își aminti de Atanasiu, pe care nu-l mai întîlnise de mult și îl uitase. L-am iubit? se întrebă. În orice caz, nu durase mult dragostea ei, dacă dragoste fusese. Cîteva zile doar. Acum însă, pe fondul exagerat de tern al vieții ei, acele cîteva zile i se arătară încărcate de bogăție, singurele pe care le trăise cu adevărat, și vechile ei prietene își recăpătară interesul căci cu ele putea vorbi despre cel absent. Află că are succese printre femeile măritate. Îmi jura că mă va iubi etern, își spuse cu amărăciune și cu o surdă gelozie. Era totuși gata să-l ierte, curioasă în orice caz să-l vadă, să-l audă vorbind.

Una dintre prietene îi ghici dorința și, bucuroasă să și joace o festă avocatului, o invită pe Dora la ea unde, îi spuse cu înțeles, va veni și cineva pe care se pare că l-a uitat, deși au fost prieteni buni, și care ar fi foarte bucuros de întîlnire.

Nu o dată, într-adevăr, Atanasiu, întrevăzînd-o pe stradă, o privise cu surprindere. Eleganța cu totul neobișnuită în N. și aerul absent al acestei tinere femei care odată îi ceruse, înfrigurată, să fugă cu ea, și ai cărei ochi treceau acum pe deasupra lui, fără să-l remarce, fără să-l recunoască, superiori și distanți, inaccesibili, îl făcură să cugete cu invidie la norocul domnului Albu — de care acela desigur nu era vrednic. La acest ultim gînd, se compara cu avocatul, flatat, și spera că, cine știe cum, Dora va reveni la el și va profita atunci din plin de ocazie pentru că socotea, rîzînd, că fruntea avocatului e predestinată unei solide perechi de coarne. În ultimul timp i se spunea că Dora cere vești despre el și atunci, om cu experiență, își făcu un plan pentru apropiata campanie.

Aflîndu-se însă față în față cu ea, la malițioasa lor prietenă comună, nu știu cum să înceapă căci Dora abia-l privi și vocea ei era destul de rece.

Încurcătura lui îi plăcu, prin contrast cu felul de a fi, mereu sigur, al soțului ei. Venise aici făcîndu-și reproșuri pentru inconvenienta demersurilor ei, nerăbdătoare totuși să și verifice vechea imagine. Avu impresia că totul este ca înainte, că în interval nu se petrecuse nimic. Bărbatul acesta o sărutase, la capătul unui drum cu bicicleta, pe deal, și apoi voise să plece cu el.

— Ce mai faci ? îl întrebă cînd prietena lor îi păräsi să caute ceva prin casă.

Înainte de a ieși pe ușă, aceea îi surîsese încurajatoare și complice și Dora roși, regretînd că venise. O liniști îndată vorbindu-i potolit despre micile lui întîmplări :

— Și cucoanele ?

Nu-i scăpă efortul pe care trebuise să-l facă pentru a rosti această întrebare și, ceva mai stăpîn pe sine, îi răspunse cu simplitate :

— O, eu am iubit o singură dată și atunci, tocmai pentru că am iubit, am renunțat la fericirea mea.

— Poate că ar fi fost mai bine să nu fi renunțat.

Dora știa perfect că așa-zisa lui renunțare ca o primise foarte ușurată. Intrase însă, venind în această casă, în pielea unui personaj străin și rostea cuvinte care nu erau ale ei, suferind dar și încercînd în același timp o bizară satisfacție, ca și cînd s-ar fi pedepsit, pe sine sau pe altcineva.

— Nu, răspunse el, aplecîndu-se puțin asupră-i, eram cum sînt și acum, sărac. Ce viață ți-aș fi putut oferi ? Sînt mulțumit că te văd fericită.

Dora găsi că e mulțumit cu destul de puțin dar sentimentul era totuși frumos și spus cu sinceritate. Poate că într-adevăr atunci suferise și îl întrebă melancolică :

— Ce e fericirea ? Ești fericit ?

El suspină.

— Toată lumea vorbește de fericire, continuă Dora însufletită, și nimeni n-o întîlnește, cu excepția poate doar a naturilor vulgare.

În acest moment prietena reveni, cu același surîs, de astă dată ironic, și Dora avu sentimentul că a nimerit într-o cursă și i urî pe amîndoi. El era însă mai departe liniștit și calm și

doar cînd, nemaiputînd suporta situaţia falsă, se ridică precipitată să plece, surprins şi jignit de precipitarea ei, îi scăpă un gest de necaz. Înfricoşată, nici nu ştiu cînd ajunse afară. Deschise portiţa de fier şi se repezi în stradă şi pînă ajunse aproape de casă privi de cîteva ori îndărăt cu teama că el o urmăreşte.

Nu era însă nimeni, doar în faţa ei, la o întretăiere de drumuri, un adolescent înalt şi slab, foarte palid, îmbrăcat în negru, traversa încet, cozorocul negru al şepcii sticlindu-i în soare. Îşi spuse automat că acela trebuie să fie băiatul lui Lili. Fu bună şi prevenitoare cu Jean Albu, mai recunoscătoare pentru faptul că el nu ştia nimic despre greşeala ei decît i-ar fi fost dacă ar fi ştiut şi ar fi iertat-o. Cu puţin noroc, el i-ar fi putut cîştiga prietenia. Atenţiile ei însă îl uluiră atît de mult încît nemaisupraveghindu-se, o ciupi prietenește de obraz în timp ce-i făcea şi cu ochiul, bucuros şi neîncrezător.

În ea se făcu deodată o mare linişte. Făptuise într-adevăr o greşeală de neiertat în ziua aceea, dar nu faţă de Jean Albu, ci faţă de sine însăşi acceptînd, dacă nu chiar provocînd echivoca întîlnire şi nu mai puţin echivoca discuţie cu Atanasiu. Personajul străin în pielea căruia intrase în casa acelei vipere, acum gol pe dinăuntru şi neanimat, îi produse o silă adîncă şi o nevoie imediată de a se purifica. Se acuză, revoltată, de perversitate. Apoi surîsul ironic-încurajator al prietenei îi răsări în faţă, umilind-o şi înfuriind-o însă şi schimbîndu-i cursul gîndurilor. În loc să-şi mai facă sieşi reproşuri, fu ocupată să facă portretul, negru, al provocatoarei şi să socotească în ce fel să-i plătească. Adormi repede şi visă că Atanasiu, înfuriat că îl părăsise, o lovea, întocmai cum foarte obscur se temuse că o va face cînd îi scăpase acel gest violent de mirare şi necaz.

A doua zi, venind de la tribunal, avocatul găsi un bilet pe birou, în care Dora îl anunţa că a plecat la rudele ei din Bucureşti pentru cîtva timp, poate mai îndelungat.

— Atît doar ? exclamă remarcînd că din cele două rînduri ale ei nu putea afla nici la care dintre rudele ei plecase, nici de ce. Puse hîrtia în buzunar. Mîncă în sufrageria suspect de goală şi apoi, pînă la ora cînd se putea duce la socri fără să-i alarmeze, rămase închis în biroul lui uitîndu-se pe fereastră. Se întreba dacă trebuie să înţeleagă înştiinţarea Dorei

așa cum era scrisă, ori să primească în fine ideea care îl încerca din prima clipă, că îl părăsise nevasta.

Soția judecătorului îl văzu de pe fereastră cum intra în curte.

— Să-l primești doar tu, spuse domnului Teodorescu.

— Tot nu te-ai împăcat cu el ?

Pînă să se retragă însă la ea, avocatul deschise ușa. Era bine dispus, ca totdeauna. I se păru totuși că se întîmplase ceva, pentru că niciodată nu-i mai vizitase, singur, doar pentru a vorbi nimicuri și cercetîndu-l mai atentă băgă de seamă nervozitatea lui ascunsă și se neliniști.

— Cred, spunea împăcat judecătorul, că Lăcusteanu, oricît s-ar zbate, nu are nici o șansă.

Doamna Teodorescu nu mai putu răbda și se adresă avocatului :

— Ce face Dora ? De ce n-ați venit împreună ?

Schimbarea de pe chipul lui Jean Albu și atenția judecătorului.

— A plecat la București, răspunse cam împiedicat, cu limba sleioasă. O mătușă a ei, foarte bolnavă, a rugat-o să vină să vadă de ea și a plecat cu trenul de dimineață.

Neînțelegînd exact despre ce este vorba, judecătorul exclamă mirat :

— Ce mătușă ? bănuind că ginerele său a înnebunit dintr-o dată.

Doamna Teodorescu pricepu însă imediat și îi strigă :

— Ei, Vichi ! Nu știi că suferă de ficat ? Mi-a scris și mie mai zilele trecute că e foarte rău, că e singură și se teme să nu moară și zicea să vorbesc cu Dora, poate vrea să se ducă să stea cu ea pînă intră în spital.

— Mie nu mi-ai spus nimic !

— Am uitat, conchise doamna Teodorescu — și întorcîndu-se către Jean Albu îl întrebă :

— A luat măcar cu ea tot ce-i trebuie ? Căci, știi, totdeauna uită cîte ceva.

— Da, cred că a luat tot, spuse avocatul, apoi adăugă : Nu știu, nu m-am uitat să văd, dar cred că a luat tot. Ce nenorocire !

— Ce să-i faci, bătrînețea ! îl aprobă îndată doamna Teodorescu. Vichi, săraca, are cred vreo șaptezeci de ani, ce zici, Antoane ?

Judecătorul se gîndi, încă supărat pe uitarea soției sale, și spuse :

— Nu, cel mult șaizeci și trei, șaizeci și cinci de ani..

— Ai dreptate, deși parcă eu o știam mai bătrînă, spuse doamna Teodorescu, iar cînd Jean Albu se ridică să plece, îl conduse pînă la poartă și află de la el tot ce știa în legătură cu plecarea Dorei.

— Mîine de dimineață, îi spuse, mă duc la București — și-i întinse mîna, pe care el uită să i-o sărute, strîngîndu-i-o doar de cîteva ori cu putere, ca între bărbați.

De la casa judecătorului pînă în centru nu era mult și cînd ajunse la cofetărie, Jean Albu își revenise atît cît să nu dea nimic de bănuit prietenilor la a căror masă se așeză. Prezida prefectul Zahariadi și se vorbea despre piesa pe care Teatrul Național o prezentase cu cîteva seri înainte, în turneu, pe scena locală.

— Ia lăsați-mă, domnilor, că m-am plictisit de subiectul acesta veșnic al dumneavoastră, exclamă jovial Zahariadi. Ce găsiți dumneavoastră atît de interesant în subiectul acesta cu cucoana care își părăsește soțul ? Și de ce îl părăsește, mă rog ? N-avea ce mînca la el, o maltrata, o înșela, ce ? Și nenorocita avea și doi sau trei copii, că n-am reținut bine. Cîți avea, Anghele ?

— Trei, trei, spuse directorul băncii.

— Ei, vezi ? S-a plictisit de bărbat, vrea să-și trăiască viața, să fie, cum zice ea, independentă, dar și uită să-și ia copiii cu ea, nu-i așa ? Dumneavoastră admiteți asta ?

— De, spuse unul dintre cei de față, au și ele uneori dreptate.

— Ba să mă iertați, dragă. Dacă ai copii, crește-ți-i, asta e viața ta de femeie. Altminteri ce să faci, politică ?

— Amor, murmură același.

— Poftim de-ți du nevasta și fata la asemenea spectacol, să le intre cine știe ce în cap. Doamne ferește ! Da eu nu mă refeream la asta, spuneam doar că m-am plictisit de dramele de familie, parcă actorii noștri nu știu să mai joace altceva. *On vous serve toujours le même plat, je n'en peux plus, Dieu merci.*

Avocatul se gîndi că va avea poate mult de așteptat pînă să plăsezo știrea pe care venise să le-o dea și se uită la cel

care, în capul mesei, terminîndu-și observațiile literare, duse la buze ceașca de cafea.

— Ce-o să mai spună ? se întreba. În ce mă privește sînt incapabil de efortul de a aduce discuția acolo unde îmi trebuie.

Sfîrșindu-și cafeaua, prefectul se ridică și Iulian în persoană îi întinse pălăria și bastonul.

Pe turla bisericii Buna Vestire, prin aerul verde, se strîngeau cîrduri de ciori și se risipeau iarăși, luate ca de vînt.

Două trăsuri se întorceau de la gară și cei din cofetărie examinară pe ocupanții lor.

Prefectul își atîrnă bastonul pe mînă și, în picioare lîngă masă, dominînd împrejurimile cu statura lui masivă, le spuse :

— Domnilor, de fapt am trecut pe-aici o clipă numai pentru a vă spune povestea celui căruia i-a intrat un șoarece pe mînecă, în tren, în compartiment cu el fiind și o doamnă de bune condițiuni, dar ne-am luat cu vorba și acum, regret, trebuie să vă părăsesc.

— Un șoarece ? În tren ? tresări avocatul.

— Ei, da, povestea e nostimă, aprobă domnul Zahariadi, dar s-o lăsăm pe mîine.

— Te-am întrebat, spuse Jean Albu, pentru că (și aci se întoarse spre cei din jurul mesei) trenurile de pe linia noastră sînt imposibile. Dora a plecat astăzi de dimineață la București la o mătușă a ei, bolnavă, și sînt foarte îngrijorat cum a ajuns. Nu m-aș mira, pe cuvîntul meu, să fie și șoareci !

— Nici eu, recunoscu prefectul. Trenurile acestea sînt înfiorător de murdare. Vii și tu ? îl întrebă pe avocat care, acum că spusese ce trebuia, se ridicase și el de la masă. La revedere, dragii mei, spuse celor care rămîneau, pornind-o cu avocatul printre mese către ieșire.

Pe trotuarul din față trecea grăbit un licean înalt și palid, îmbrăcat în negru. La vitrina librăriei se opri și întoarse spatele, astfel, cofetăriei din care prefectul și avocatul tocmai ieșeau.

Ascultă, îl întrebă prefectul la ureche arătîndu-i-l, de unde cunosc eu pe junele de peste drum ?

Soarele căzînd spre orizont lăsa în aerul verde clar lungi dungi de purpură. Ciorile se scuturau în cîrduri din brazii de la primărie, se răsuceau croncănitoare pe deasupra centrului și se adunau pe vîrful turlei bisericii Buna Vestire. Contabilul

Vlădoianu trecu de braț cu soția lui spre gară și prefectul și avocatul răspunseră salutului său. Avocatul spuse :

— E Matei, băiatul lui Iliescu.

— Da ? dădu celălalt din cap continuînd să privească spre trotuarul de peste drum. Dar acum Matei plecase din fața vitrinei și se pierdea spre o stradă laterală dispărînd curînd din vedere.

— Ei, săracul ! mai spuse prefectul și avocatul nu știu dacă exclamația fusese pentru Matei sau pentru domnul Iliescu, tatăl, care murise.

XII

ției judecătorului cu Dora, la București, la verișoara celei dintîi unde era sigură că se refugiase deoarece la ea trăgeau totdeauna cînd veneau în capitală, nu avu nimic dramatic dar nici n-o lumină asupra motivelor care o împinseseră pe Dora la această călătorie cu totul neprevăzută, așa că trebui să se mulțumească doar cu siguranța că nu-și părăsise casa cu cineva sau pentru cineva anume, așa cum se temuse o clipă. Dora însăși, la drept vorbind, nu află că plecase din N. din cauza avocatului decît după cîteva zile, cînd își spuse că ar fi fost prea absurd să fi alergat cu atîta precipitare la București numai pentru că prietena ei o invitase împreună cu Atanasiu și o privise în această împrejurare într-un fel atît de suspect și obraznic. Aflînd însă aceasta, îi fu cu neputință să primească sugestia doamnei Teodorescu de a-și grăbi întoarcerea în N., pentru că ar fi fost la fel de absurd să revină, sau să re-

vină prea repede, la cel pe care îl părăsise. În schimb Jean Albu putea s-o viziteze anunțîndu-se, telefonic, cu cel puțin o zi înainte, spre a-și aranja programul din timp.

Era foarte ocupată. Profita de această ședere mai prelungită în București pentru a-și face cîteva toalete noi pe care avocatul fu foarte fericit să i le plătească îndată ce fu sigur că între ei nu se petrecuse nimic ireparabil.

Fiindcă acum îl vedea mai rar, aparițiile lui nu o supărau mai mult decît trebuia spre a-și justifica sieși plecarea din N.

— Ce n-aș da să n-am atîtea treburi, îi spunea el rîzînd dar și privind-o neliniștit cu coada ochiului, și să pot veni și eu să stau mai mult în București.

— Așa ești tu, ocupat mereu, îi răspundea.

— Aici cu tine însă mi-ar fi greu, continua, încurajat puțin, căci aș deveni gelos.

— Da ? De ce ?

— Aici toți bărbații se uită după tine pe stradă. Uite, spuse glumind mai departe, l-ai remarcat pe domnul acela ? Îți surîde imens și dacă n-aș fi cu tine sînt sigur că te-ar acosta.

Dora își lunecă ochii spre bărbatul elegant, în sacou albastru, cu o batistă imaculată în buzunarul de la piept, care își încetinise mersul și o fixa pe sub sprincenele stufoase.

— Crezi, își întoarse capul fără grabă spre avocat, că în N. nu se uită nimeni la mine ?

— A, e altceva ! se grăbi să protesteze. Acolo sînt mai sigur.

— De ce ? îl întrebă ea simplu de tot.

Jenat, schimbă vorba :

— Aș prefera în orice caz să locuiesc aici, pe Maria Rosetti, decît în dosul poștei din N. Minunat asfalt ! Tu n-ai prefera ? o încercă din nou.

— Vichi stă bine, într-adevăr, spuse indiferentă Dora.

— N-ai nevoie de nimic de-acasă, reveni rugător, ai tot ce-ți trebuie ?

— Nu, n-am nevoie de nimic. Să nu uiți să dai mamei chiar astă seară pachețelul acela. De la gară poți face un ocol pe la ea.

Avocatul schiță trist un semn să nu se îngrijească

— Ți-a spus că vine poimîine ?

— Mi-a telefonat.

— O să vină împreună cu madam Iliescu. Știai că Lili e prietenă cu mătușa ta ?

— Da.

— E prietenă cu toată lumea din București, întări avocatul.

Cînd însă doamna Iliescu îi propuse să o însoțească, Matei refuză.

— Nu vrei să-l vezi pe Tudor ? îl întrebă uimită.

— Nu vreau, spuse Matei, dar se grăbi să adauge pentru a scurta perplexitățile doamnei Iliescu : Altă dată, acum am de pregătit teza la chimie, și fugi, rîzînd aspru, în camera sa de unde sări pe fereastră în curte și se duse în chilia din grajd să privească harta Bucureștilor pe care, împreună cu alte cîteva lucruri, o ținea încuiată acolo într-o ladă. Pe fereastră văzu mai tîrziu pe doamna Teodorescu venită să aranjeze cu mama lui amănuntele drumului pe care aveau să-l facă. În timpul agoniei domnului Iliescu fusese printre cei de care se izbea mereu prin casă și care îi turburaseră cu prezența lor liniștea de care avea nevoie spre a se curăța de atingerea impură din grădina publică și a se putea apropia astfel, fără să se simtă nimicit, de cel care îl părăsea. Un nor auriu vărsa peste ea din înaltul cerului, prin frunzișul transparent, o ploaie subțire de luminozități și o clipă după aceea alcea rămase pustie. Vîntul agită harta din mîinile sale, care foșni abia auzit. O privise de atîtea ori încît o știa pe dinafară. Pe ea se vedea bine lacul Herăstrău, unde nu fusese niciodată, și în schimb nu se vedea deloc bazinul din parcul Ioanid ale cărui ape uneori erau albe ca o zăpadă. În umbra de șocolată a pomilor de pe margini creșteau cîteva flori roșii, în iarbă ședea odată o mică pasăre albastră. Printre cărțile pe care i le cumpăra tatăl său erau și niște albume cu păsări și flori. Și la fel de alb era și zidul din spate al liceului, către prînz, dacă nu ploua. În recreații, cînd ploua, trebuia uneori să fugă pînă în fundul curții la closet. În ușa care dădea spre curte băieții se îngrămădeau să privească ploaia. Unii mușcau din bucăți mari de pîine unse cu unt. Cele două lungi culoare cu pereți văruiți și mozaic cenușiu care se întîlneau venind din părți opuse în dreptul ușii acesteia, către care coborau, amîndouă, cu cîte patru trepte de piatră tocită și înnegrită, vuiau de strigăte. În spatele closetului și al gardului vopsit cu păcură, între doi castani, răsărea casa roz de pe strada din dosul liceului, cu acoperișul ei de

tablă și curtea rar pietruită era plină de bălți. Își alegea drumul cel mai bun printre ele, însemnîndu-și repede în minte pietrele pe care va călca în fugă. Deasă, ploaia cădea umplînd bălțile de bășici cenușii. Micul geam gofrat din ușa băii era alb ca zăpada. Femeia se retrăgea din baie cînd apărea în urma doamnei Iliescu, privindu-l în treacăt cu un zîmbet furișat. În baie era foarte cald și robinetele toate luceau prin aburii ușori. Apa din cada cu pereți groși și albi ca de porțelan era verde. Picăturile de apă care cădeau în ea din gura robinetului pliciuiau profund. Para de ebonit a soneriei atîrna pe peretele de faianță. Din apa fierbinte își trăgea mai întîi talpa, apoi doamna Iliescu se apleca, își vîra mîinile în apă și o vîntura de cîteva ori cu putere, iscînd brazde și vîrtejuri foșnitoare, apoi îl ajuta din nou, ținîndu-l de braț, să intre, însă de data aceasta mîna ei era udă și nu-i plăcea. Îi ținea brațul prin locul acoperit acum cu o pînză neagră la care trăgea mereu, stînjenit, cu ochiul. În ziua cînd, trecînd prin fața liceului, îl văzu în curte fără panglica de doliu pe care și-o scosese plecînd de-acasă și o ascunsese în buzunar, doamna Iliescu fusese atît de supărată încît trebuise să-i promită că o va purta tot timpul cuvenit. Și totuși nici o clipă nu se putu obișnui cu ea, cu veleitățile de compătimire pe care le atrăgea asupră-i din partea colegilor, a profesorilor, a tuturor. Acasă era mai ușor, pentru că pleca ori de cîte ori la ei se ivea vreo cunoștință a doamnei Iliescu. Doamna Teodorescu îl privea sever, ceea ce lui Matei i se părea culmea ridicolului. Toată lumea care umpluse aleile de sub tei,,neîncăpînd în casă unde preotul cînta în fața domnului Iliescu, era îmbrăcată în negru sub diafanele umbre ale teilor. Tudor semăna acum bine de tot cu unchiul Ionel, tatăl său, ori doar i se păruse din cauza hainelor negre. Dar batista cu chenar negru, de doliu, pe care i-o strecurase în buzunar doamna Iliescu, o aruncă în iaz. Batista se desfăcu în aer și se așeză cuminte pe apă și dispăru repede la vale, puțin umflată ca și cînd s-ar fi așezat nu pe apă ci pe creștetul cuiva nevăzut, foarte grăbit și asudat. În urma ei apa continua să curgă cu lungi brazde întretăiate, groase și leneșe, care miroseau a iarbă și a piatră udă. Apa din baie mirosea a porțelan, a șervete curate și a săpun, un parfum delicat care, aspirat din apă, cînd se cufunda în cadă, se asocia cu elasticitatea dansantă a lichidului translucid, cu reflexele argintii ale micilor valuri, cu fața învăpăiată de căldură și efort a doamnei Iliescu și cu

zăpada geamului gofrat din ușa dată cu lac alb. Ușile liceului, în schimb, erau închis-cafenii, aproape negre cînd cerul se întuneca pentru ploaie. Matei știa că mama lui fusese fericită că l a putut înmormînta pe domnul Iliescu pe timp frumos și că nu l-a înmormîntat în noroi.

Domnul Milian era bolnav, ședea la catedră, în spate cu tabla neagră, îmbrăcat totdeauna cu paltonul său negru.

— Poftiți, le spuse, făcîndu-le semn cu mîna descărnată spre microscop și băieții se sculară pe rînd, începînd cu cei din băncile de lîngă ferestre, să defileze prin fața microscopului. Tîrșîitul picioarelor abia se auzea. În clasă mirosea a plante uscate și, slab, a formol. Cînd Lefter Grigore își ridică ochiul de pe tubul microscopului, colțurile buzelor lui groase și palide, întoarse în sus, salivau din belșug. Domnul Milian îl apucă de nasturele hainei și-l întrebă :

— Ai văzut ?

— Da, răspunse.

— Ce cap de dobitoc are, șopti Avramescu lui Matei, arătîndu-i spre colegul lor. Matei nu-i răspunse. Afară ploua tare, apa bătea ferestrele umplînd clasa tăcută cu plesnete rapide și dese, cînd mai moi, cînd mai tari. Băieții își opriseră defilarea, cei care trecuseră pe la catedră se înapoiau, unii pe vîrful picioarelor, în bănci, alții cu mină modest iluminată.

— Ce-ai văzut ? ținu să afle mai departe domnul Milian de la baiatul ai cărui ochi se turburau în aceeași măsură în care buzele i se întindeau mai spre urechi. Nu-i dăduse drumul de nasture, apoi îl trase aproape și începu să-l ciocănească în cap cu o rocă negricioasă, de forma unui ou, și-l întrebă surîzînd rece :

- Nimic ?

· Cine-l pune să fie atît de tîmpit, dădu Matei din umeri și Avramescu murmură :

Îl umple de cucuie.

- În felul acesta o să fie și capul lui plin cu ceva, spuse Matei. Dar n-ai nici o grijă, nu-l lovește, doar se prefacc.

Uite ce-ai văzut, spuse domnul Milian și ridicîndu-se desena pe tablă, în crete colorate, cîteva celule într-un mare cerc alb. Profesorul era foarte alb la față, cu nări subțiate și cenușii ca ale domnului Iliescu, dar ale tatălui le astupaseră apoi cu vată. Procesiunea reîncepu. Ploaia bătea mai departe ferestrele clasei. Odată se dusese cu umbrela, pe ploaie, la malul

iazului. Malurile se transformaseră în noroi și apa era groasă și răvășită, avea culoarea noroiului. Apa căzînd peste apă vuia. Prin cernerea ploii cîmpul își pierduse forma și abia mai zărea pădurea din față. Frunzele late ale teilor atîrnau, trunchiurile lor șiroiau de apă și erau negre, lucioase. În ploaie toți arborii sînt negri, spălați de apa care curge în puhoaie pe ei. Apoi doamna Iliescu lua din savonieră săpunul, lua și buretele galben, nespus de mare, și Matei trebuia să se ridice din apă în picioare să-l frece cu săpun. Apa se scurgea de pe el în baie încercînd să-l tragă înapoi, în jos, ca un vestmînt greu, și imediat bustul, umerii, mîinile, spatele și coapsele pînă la genunchi îi dispăreau sub clăbucii albi de săpun care sticleau în toate culorile curcubeului. Semăna acum cu o pasăre cu puf și pene albe în care se presăraseră pietre prețioase. În armura lui albă se lăsa apoi din nou în apă și apa se turbura dintr-o dată și mama trebuia să-i mai spele picioarele, cu mîinile ei lungi și fine, regale, și apoi va putea evada din lichidul corupt după ce, cu ochii tare închiși, va trece și prin proba dușului.

Dar cînd află ce-l mai deosebește de Marta se temu de ochii și de mîinile doamnei Iliescu și de atunci înainte venea să-l spele doar pe spate.

Dinspre closet, din fundul curții, cîțiva băieți alergau ocolind băltile, cu spatele adus și capul în piept. De sub picioarele lor greoaie săreau stropi de apă murdară și altă apă se prăvălea vuind din streșini, exploda din burlane.

Dincolo puțin de casa roz cu acoperiș de tablă, din spatele liceului, începe cîmpul cu pădurea de la poalele dealurilor. Cînd plouă, dealurile nu se văd deloc.

Încremenit în scaunul dintre catedră și tabla, domnul Milian îi privea cum ies. Pe toate ușile claselor ieșeau băieți împingîndu-se și strigînd. Clămpăneau capacele băncilor.

Doamna Iliescu își lua totdeauna umbrela cînd pleca la drum, dar poate că la București nu plouă. Matei se gîndi plictisit că pe seară va trebui să se ducă la gară s-o aștepte, apoi că totuși trebuie să înfrunte ploaia. Pe strada din dreapta trecea o căruță încărcată cu fîn. De după gardul din blănі foarte înalte și fără interstiții vedea numai vîrful încărcăturii de fîn deplasîndu-se de la stînga spre dreapta, din direcția dealurilor către oraș. Fînul era în parte acoperit cu saci uzi de ploaie. Omul striga la caii care din cînd în cînd sughițau. Auzea că-

derea roților îmbrăcate cu șine de fier în hopurile pietroase ale străzii și de fiecare dată parcă se prăbușea în drum, înfundat și scrîșnit, sfărîmîndu-se, o grea povară de sticle.

Pedagogul își făcu loc în ușă, cu umbrela în mînă.

— Ce ploaie ! murmură în aer însă adresîndu-se lui Matei. Este, pot spune, un timp bacovian. De data aceasta se uită la Matei, zîmbind. Fața mare și albă, cu nas moale, a pedagogului, îi provoca repulsie. Era studont la o facultate unde se ducea din cînd în cînd să-și dea examenele. Era îmbrăcat în maron și purta galoși.

— Sînt umbrele în poeziile lui Bacovia ? îl întrebă rece Matei.

Acela se gîndi, renunță să caute, bănuind că întrebarea n-avea nici un rost sau că era doar o ironie stupidă căreia deocamdată nu se cuvenea să-i răspundă și privi din nou în aer, apoi făcu înainte un pas din ușă, deschise umbrela și porni grăbit spre closet.

— O să-l prindă iar pe Solomon fumînd, spuse Ianculescu frecîndu-și mîinile.

— Și de ce te bucuri ? îl întrebă, puțin bîlbîit, un tînăr cu figură caprină împingîndu-l cu umărul.

Ianculescu își freca și mai iute și mai apăsat mîinile și rînji. Matei își ridică gulerul hainei. Tînărul cu figură caprină strigă lui Ianculescu :

— Ai un su-suflet de spion !

— De inspector de closete, îl corectă Matei și se avîntă în ploaie.

— Ce-ai spus ? îl întrebă Ianculescu, gîfîind, alergînd după el prin bălțile murdare.

— Cum, vrei să-mi amintesc ce ți-am spus, aici, în ploaie ? strigă Matei continuînd să alerge.

— Hai, mai spune o dată, strigă și celălalt sărindu-i iarăși în față, palid, cu apa scurgîndu-i-se din frunte.

— Ei, nu mă plictisi că sînt grăbit, mormăi Matei și-l dădu la o parte cu mîna alergînd mai departe, fără să mai vadă că, împins brusc, acela își pierduse echilibrul și căzuse.

— Ce-i cu el, îl întrebă pe Avramescu în timp ce profesorul de geografie striga catalogul, așa mînjit de noroi ? și-i făcu semn cu capul în stînga lor, spre banca lui Ianculescu.

— Ce-a căutat a găsit, răspunse el disprețuitor. Colegul cu figură caprină își întinse între ei capul din spate, și spuse :

— Bine i-ai fă-făcut.

Domnul Antonescu își ațintì asupra lor ochii albaștri și tamburină pe catedră cu degetele grăsuțe ale mîinii drepte.

— Georgian, măgarule, ce faci ? exclamă apoi furios. Ia poftim la lecție.

Capul dintre Matei și Avramescu se lungi nemăsurat, se trase îndărăt, în cochilia băncii din spatele celor doi, apoi se ridică și păși ca în vis către tablă. În fundul clasei bufni, căzînd pe scînduri, guma lui Vasilescu.

— L-a găbjit, spuse compătimitor către Matei cel de lîngă el după ce privise cu mare atenție pe Georgian care, lîngă tablă, aștepta rătăcit întrebările profesorului.

— Avramescule ! strigă atunci, cu o răceală care nu anunța nimic bun, domnul Antonescu, și rămase gol și locul din bancă de lîngă Matei.

Al treilea chemat la tablă fu, din întîmplare, Ianculescu.

Nu voise să-l azvîrle în noroi. Afară continua să plouă. Pe tot drumul pînă acasă noroiul s-a întins, desigur, negricios și alunecos pe deasupra pietrelor, pe trotuarele stricate cu gropi transformate în bălți alimentate și de ploaie și de apa care se scurge printre șipcile gardurilor pe trotuar spre rigole pe care alunecă bucăți de lemn, hîrtii murdare : în lipsa doamnei Iliescu plănuise să plece cu cartea pe dealuri. Dealurile sînt acum niște dealuri de noroi. Dar pe Ianculescu nu voise să-l arunce în noroi. Acela se ștersese cît putuse, totuși pantofii, pantalonii și haina păstrară încă urme mari de noroi. Era puțin murdar și pe obraz. Și Matei, la o întrebare la care nu știu să răspundă, îi șopti. Ianculescu însă îi întoarse spatele, lemnos. Georgian se căznea să deseneze pe tablă cursul unui rîu și, cînd domnul Antonescu îl părăsea o clipă din ochi, rămînea cu o mînă spînzurat de cretă pe tablă și-și răsucea disperat capul spre clasă. Nu înțelegea bine semnele care i se făceau și rîul lui curgea haotic pe tabla neagră, printre urmele albicioase, înfoiate, lăsate de burete. Umflat de ploaie, iazul s-a revărsat spre cîmp, gîndea Matei, și probabil că a luat la vale și cîinele mort care se cocea de cîteva zile pe mal, între buruienile cu frunză groasă, aspră și lată. Picioarele lui ședeau întinse în buruieni, înțepenite ca patru lemne murdare. Alergase probabil mult timp prin noroi pînă să ajungă acolo. Ochiul mic, negru, injectat de sînge, nu mai era decît un strop de noroi ceva fără formă ivindu-se dintre buruieni în blana

firavă, din loc în loc ciupită de rîie. Fusese un cîine rîios. Pielea lui subțiată, aproape străvezie, se cojea în pelicule mărunte și albicioase, ca un praf.

La picioarele tablei creta frecată ninsese pe dușumeaua înnegrită cu motorină, albind vîrful pantofilor lui Georgian, cum îi albise și degetele între care ținea creta. Matei desenă cu degetul în praful de pe colțul băncii sale, apoi suflă și praful se împrăștie dansînd în aerul care mirosea a motorină și a ploaie. În praful de cretă de lîngă tablă rămăsese urma unui picior. Castanii din dreptul ferestrelor, bătuți de ploaie, își agitau frunzele verzi. Capetele celor de la tablă păreau de var, trei ouă dintre care unul murdar încă de noroi. Un copil trecu prin ploaie, pe strada de dincolo de gardul înalt și negru, fluierînd ascuțit din fluier. Dacă va ploua și mîine, domnul Gheorghiu nu-i va mai scoate din oraș, vor merge în sala de gimnastică, de lîngă closet, adîncă și înaltă cît nava bisericii catolice din spatele casei avocatului Albu, răsunătoare ca și aceea. Pe iarbă totuși se mișca mai bine. Dar poate că la București nu plouă. Doamna Iliescu va trece și pe la doamna Albu, pe Matia Rosetti. Matei se gîndi cu neplăcere că doamna Iliescu se amestecă în lucrurile josnice ale unor oameni în viața cărora nu se puteau petrece decît lucruri amorfe și repede pieritoare. Pe soția avocatului o întrevăzuse o dată prin curte, de departe, pleca cu domnul Albu de la o vizită pe care o făcuseră doamnei Iliescu, și altă dată i-o arătase mama lui pe stradă, de pe celălalt trotuar, însă nici atunci nu-i distinsese fața, era parcă o femeie înaltă, subțire, cu o pălărie violet destul de cochetă. Strada era plină de praf. Poate că îl impresionase atît de mult pentru că avea picioarele goale și călca atît de liniștită prin praful gros de pe șosea. Șoseaua sub enormul albastru al cerului, prin care treceau lent nori strălucitori, era întinsă la pămînt în mijlocul cîmpurilor vibrante. De sub pașii lor rimați de fluierul domnului Gheorghiu, praful se ridica albindu-le pantofii, hainele, părul, intrîndu-le în ochi și în gură, înfundîndu-le nasul. Domnul Iliescu nu-și băgase niciodată vată în nas și-n urechi. Matei bănuia că aceasta e un obicei vulgar și bănuia că toți bărbații cu vată în urechi au reacții neprevăzute și de neînțeles și că nu se spală regulat. Ce văzuseră la femeia aceea care le trecea pe dinainte cu coșul ei de ouă, nepăsătoare și singură, mergînd spre oraș? Rochia ei violetă n avea nici o formă în afară de a corpului pe care îl îmbrăca

și poalele îi erau albicioase din cauza prafului, ca și picioarele înalte. În spatele ei, în umbra roșcată a podului, dincolo de frînghia cu rufe ude întinse, era o ladă. Deasupra lăzii, lucarna pătrată o astupau frunzele teilor. Părul ei era aspru și mirosea a floare. Pe cîmp iarba era la fel de aspră și bulgării de pămînt de sub iarbă erau și ei aspri dar pe cîmp nu erau decît păpădii și niște flori albastre și tufe sălbatice de nalbă și alte flori, violete, pe care ninsese praful din șosea. Îl iertase pe Avramescu pentru insulta lui amicală, de-atunci, care dealtfel nu fusese decît un răspuns, dar nu știa ce văzuse el la femeia cu ouăle. Femeia aceea nu-l văzuse pe Avramescu. Ochii ei erau verzi-alburii, cu sprîncenele și genele albite de praf, și îl priviseră în trecere, liniștiți. Praful îi albise poalele rochiei care îi pîlpîiau sever în jurul genunchilor aspri. Cînd domnul Gheorghiu le dădea cinci minute de libertate înainte de a se întoarce la liceu, se trîntea cu pîntecul în jos pe iarba aspră și pe asprii bulgari de pămînt de sub ea. Cu bărbia sprijinită pe mîinile puse una peste cealaltă cu palmele în jos, vedea de-acolo, între arbori, casele de la marginea orașului, o bucată din zidul casei roz și deasupra lor, între alți arbori, acoperișurile lungi ale liceului. În stînga, la nu mare depărtare, Matei ghicea și casa lui, distingea cîțiva dintre pomii din curte. Cînd intra în baie, servitoarea ieșea privindu-l furișat. Ochii verzi-alburii ai aceleia îi căutaseră însă drept și liniștiți în ochi, astupîndu-i ochii. De departe, rochia ei nu mai era violetă, era cenușie — ca și cerul în depărtare, puțin deasupra liniei unde se întîlnea cu pămîntul.

— Cît mi-a pus? îl întrebă Avramescu reașezîndu-se în bancă.

Ianculescu, venind spre locul lui, întorcea acum spre Matei obrazul curat.

— N-ai văzut cît mi-a pus? insistă, enervat, Avramescu.

Înainte de a ieși din baie dădea drumul apei să se scurgă. Apa se înșuruba în gura neagră deschisă pe fundul ei și care o aspira cu repeziciune lăsînd pe albul căzii dungi ușor cenușii, de săpun. Ultimele înghițituri le bea ghiorțăind din adînc, satisfăcută.

Pe harta în dreptul căreia se înfipsese acum domnul Antonescu plimbîndu-și pe ea palma mică și groasă, cu degetele desfăcute, Bucureștii abia se zăreau. Pe harta lui de-acasă, bazinul din parcul Ioanid nu se zărea deloc. Din harta verde

domnul Antonescu rotea spre clasă, amenințători, ochii albaștri și duri. În mîna stîngă ținea de vîrf, ca totdeauna, un creion roșu. Ploaia se înteți̦se. Privind spre ușa din dosul căreia clopoțelul suna cu putere, văzu din nou obrazul murdar de noroi al lui Ianculescu. Dar poate că, își spuse Matei oftînd cînd profesorul ieși bătînd nervos cu tocurile dușumeaua înnegrită cu motorină, poate că, încurcat în buruieni, cîinele n a fost luat de apă — și, brusc, se hotărî să împlinească actul de umilință care obscur i se învîrtise pînă atunci în minte căci, cu servieta la subsuoară și cu umbrela în mînă, îl aștepta în ușă. Era palid și, fără să știe, orgolios.

— Nu mergi ? îl întrebă, bîlbîindu-se, Georgian.

Atunci, încruntat dar șovăitor, Ianculescu ajunse în dreptul lui.

— Ascultă, îi spuse Matei cu ochii în jos, priponiți pe noroiul de pe pantofii acelui a, cred că îți închipui că n-am vrut să te trîntesc. Îmi pare rău pentru ce s-a-ntîmplat.

— Î-îi ceri scu-u-ze ăstuia ? ridică Georgian brațele spre tavan, indignat.

Băieții se înghesuiră în jurul lor. Ianculescu ieși pe ușă fără să răspundă, cu capul sus.

Georgian strigă supărat :

— Ai văzut ce neam prost ?

— Tocmai de-aceea i-am și cerut scuze, spuse Matei cu superioritate dar și sîcîit pentru că Georgian nu se mișca din ușă, împiedicîndu-l să treacă.

— Nu-nțeleg ! spuse Georgian făcînd un pas în lături.

— Multe nu-nțelegi tu.

Sub cerul negru al umbrelei mergea spre casă radios. Masa era pusă și servitoarea îl aștepta, în bucătărie, să termine. Și la fel de brusc cum îi venise ideea de a cere iertare acelui a, îl cuprinse nevoia de a o revedea pe femeia cu ochi verzi și picioarele goale și se pomeni grăbindu-se cu umbrela lui spre liceu îndărăt, și apoi pe șoseaua pe care ieșeau cu domnul Gheorghiu în orele de gimnastică, spunîndu-și totuși că e absurd, că nu o va întîlni și praful gros era acum un noroi revărsat pe care nu-l mai putea ocoli, dansînd pe vîrful picioarelor, dar ploaia bătea mai puțin aspru pe umbrelă și norii joși erau purtați cu repeziciune spre răsărit în lungi trenuri de gaze negre, cenușii, pînă cînd în fața lui șoseaua nu mai fu decît o foarte lată și groasă mlaștină gălbuie la capătul căreia

un pod de lemn ducea spre satele de pe deal, peste rîul larg, grăbit, mocirlos. Venea desigur din cealaltă parte a podului, dar pînă acolo era mlaștina în care ezita să intre căutînd cu ochii pe margini un loc de trecere. Cîțiva pruni pe cîmp, în dreapta și-n stînga, luceau de apă aplecîndu-și trist frunzișul spre bălțile de la picioare și pe celălalt mal al rîului norii păreau în fuga lor să atingă vegetația săracă și dezordonată precedată de un prundiș lat printre care se strecurau fire de apă.

Cînd fu în celălalt capăt al podului, Matei se află în alt peisaj, de pe fundalul căruia orașul dispăruse, și care era alcătuit din cîteva căsuțe pierdute între salcîmi, cu ostrețe joase și rare în spatele cărora alerga din cînd în cînd, în căutare de adăpost, cîte o găină muiată și drept în fața, la cîțiva pași, se ridica dealul golaș ale carui coaste acoperite de iarbă și de cîțiva pomi erau brăzdate în toate părțile de poteci și drumuri de căruță. Matei privi nesigur în jurul său. Dintr-o curte ieși repede o bătrîna cu tulpan cenușiu, apoi un bărbat în negru, cu ciorapi albaștri de lînă trași pîna la genunchi peste pantaloni și cu o pălărie neagra ponosită pe capul uscat. Stătu cîtva timp în loc, știind că ea nu se va arata, dealtfel cine era și de unde venise. Pămîntul, aici, era lutos, carutele săpaseră în el șanțuri adînci întretăiate în toate sensurile, în care stagna apa și lutul frămîntat era vînăt și amestecat cu paie. Ploaia încetase, cerul atîrna spre pămînt și cînd ajunse în vîrful dealului, pășind greu în lutul cleios care, cînd își desfăcea piciorul din el, ghiorțăia stins și gros, apa cadea și din nou trebui să-și deschidă umbrela, însă își zicea că acest drum îi face bine, chiar dacă nu-și putuse lua și cartea cu el cum se gîndise înainte și chiar dacă nu întîlnise pe nimeni. Iarba, deși atît de udă, era țepoasă și aspră, crăci negre de apă erau din loc în loc aruncate în drum ; de pe vîrful dealului văzu orașul, dincolo de rîu și apoi de iaz, mohorît sub ploaia deasă. În curînd dealul se umplu de vii, de îngrădituri de spini, zări casa lui, dincolo de pădure, și începu să coboare întrebîndu-se pînă la ce adîncime pătrunde apa în pămînt. Din cînd în cînd, ca un borborigm al sufletului său, își spunea că totuși s-ar putea s-o mai întîlnească, dar pe cine și de unde venită. Lutul vînăt în care se scufundase, pe care îl frămîntase și din care ieșise, acum se subțiase și făcuse loc unui pămînt pietros, nisipos, nici nu mai dorea s-o vadă și ploaia scăzuse din nou, într-un loc norii se risipiseră dar se adunară la loc, grăbiți, și cînd se-

micia îi făcu focul era liniștit și senin. Într-atît încît a doua zi pe seară, cînd coborî din tren, doamna Iliescu îl căută mirată și în loc să-i spună veștile pe care ardea să i le comunice, începu cu o întrebare care să-i dea timp să-l mai privească o dată :

— Ce-a fost pe aici ? A plouat ?

— Da, spuse Matei indiferent, a plouat toată ziua.

La București nu plouase și Dora fusese încîntată, după ce mama sa și doamna Iliescu o părăsiseră, să iasă puțin cu un bun și vechi prieten al mătușii sale și care acum era și al ei.

— O, ce seară liniștită, spuse privind satisfăcută arborii din grădina Icoanei spre care se îndreptau și deasupra cărora în aerul pur și tremurător licăreau trei stele. Astăzi am avut o mulțime de lume de văzut și sînt atît de bucuroasă că, în fine, mă pot destinde vagabondînd. L-ai cunoscut pe soțul meu ?

— Vichi ne-a prezentat săptămîna trecută, spuse Paul, dar tu erai în oraș și n-am putut să te aștept căci veniserm doar în trecere și am regretat că nu te-am găsit.

Dora îl privi mulțumită. Îi plăcea distincția persoanei lui, calmul și tîmplele lui cu fire de păr alb și îi venea să rîdă ori de cîte ori își amintea observația lui Vichi că avocatul părea puțin neliniștit de prezența lui. Desigur, de aceea glumea totdeauna, stînjenit, despre temerile care l-ar încerca dacă ar veni să stea cu ea în București unde frumusețea ei era atît de remarcată. Dora știa că este frumoasă dar și că în nici un caz Paul nu ar putea-o iubi. În viața lui fusese pînă nu demult o femeie a cărei dispariție tragică îl zguduise și suferea și acum profund, fără a pomeni nimic despre aceasta, însă era evident că în sufletul lui nu rămăsese loc, cel puțin pentru încă multă vreme de-aici înainte, pentru alt sentiment decît al prieteniei pe care i-o arăta de cînd Vichi îl rugase, în felul ei brusc, să aibe grijă de ea. Dora îl întîlnise, ca și judecătorul Teodorescu și soția, de multe ori la mătușa ei, fără să-l remarce în chip deosebit, dar acum cînd bătrîna doamnă îl delegase să-i țină companie și descoperise în el un om atît de sincer, de plin de tact și niciodată plictisitor îl privi altfel, ceea ce pentru ea, crispată de nevoia de a tot acoperi adevăratul motiv al plecării din N., fu o fericită ușurare. Uită în cele din urmă nu numai gravitatea deciziei de a și părăsi casa, ci însăși acea decizie așa încît acceptă firesc ideea sugerată de doamna Teodorescu și de avocat că nu era

aici decît pentru a-şi face cîteva rochii şi a ţine de urît mătuşii ei care se simţea rău. Vichi nu se simţea deloc mai rău ca altădată, însă dacă ei ţineau atît de mult la ideea aceasta n-avea de ce să-i contrazică. Rugată de doamna Teodorescu chiar şi scrise unei prietene din N. dînd aceleia cuvenitul buletin medical.

— Înţelegi ceva din asta? îl întrebă rîzînd pe domnul Carp şi el îi spuse amuzat că oamenii, mai ales în provincie, au nevoie de explicaţii pentru a pătrunde motivele semenilor lor şi că dacă printr-o absurditate poţi scăpa de interpretări greşite, nu e decît foarte rezonabil să le serveşti absurditatea necesară, mai ales cînd nu faci în felul acesta rău nimănui.

— Tu, Paul, ai stofă de iezuit.

— A, spuse el surîzînd trist, sînt numai un om care a suferit mult, şi apăsă lin pedala automobilului decapotat, examinînd şoseaua care venea vertiginos spre ei cu cele două şiruri de copaci de pe margini.

— Iată, în fine, îşi spunea, un bărbat vrednic de a fi iubit şi care suferă din pricina dragostei. Ce lucru nobil şi încîntător ar face aceea care ar încerca, şi poate ar şi izbuti, să-i vindece sufletul! — şi îşi repeta aceasta şi acum, în drum spre grădina Icoanei.

La ultima vizită pe care i-o făcuse avocatul o întrebase, ca printre altele, de el şi apoi îi spusese că speră că o distrează. Dora lăsă să treacă aceste vorbe fără nici un comentariu ştiind că n-ar înţelege dacă i-ar vorbi de exemplu despre încercările pe care le făcea ea, cînd avea timp, să-i explice că un om atît de remarcabil ca el datorează vieţii energia pe care şi-o consuma în sterile frămîntări sufleteşti. Paul îi răspundea cu bunăvoinţă dar evaziv, îi împrumuta cărţi despre care apoi, cînd epuizase celelalte subiecte de discuţie, îi cerea părerea şi primea sporadicele ei entuziasme samaritene convins că nu erau decît manifestări ale unui sentiment căruia nu i-ar fi putut spune prietenie, fără să-l poată însă numi nici dragoste. Poate pentru a lămuri această problemă, ades în plimbările lor lua braţul Dorei, o dată o sărută amical pe obraz şi altă dată, înainte ca ea să coboare din automobil, cum erau aşezaţi amîndoi în faţă şi strada în acel moment pustie, îi înconjură umerii cu braţul strîngînd-o uşor la piept. Atunci crezuse că o va săruta şi-şi lăsă blînd capul pe pieptul lui. Contactul obrazului cu lîna nu aspră dar consis-

tentă a puloverului său mirosind a colonie și a tutun englezesc de pipă îi dădu fiori și cînd își retrase mîna trecîndu-i-o în mișcarea aceasta, abia simțit, prin părul de pe ceafă, Dora fu brusc zguduită de plîns.

— Ce e ? Ce s-a întîmplat ? murmură.

— Nimic, spuse Dora continuînd să plîngă și încercînd în același timp nervoasă să coboare din automobil.

Carp ocoli repede mașina prin față și deschise portiera din dreptul ei, întinzîndu-i mîna s-o ajute să coboare. Reuși să-și miște picioarele înalte din mașină și sărind pe trotuar își șterse ochii cu batista și spuse :

— N-are nici o importanță. Așa mi se întîmplă uneori, cînd sînt obosită.

A doua zi uitase întîmplarea, dar se gîndea în schimb că Paul este un om străin de josniciile și micile mizerii ale vieții și ca merită mai multă afecțiune decît i-ar putea da ea. Dora, melancolică, descoperea acum nu numai că nu fusese niciodată iubită, ci și că ea însăși nu putea iubi, sau nu mai putea iubi.

Am fost prin toate părțile, îi spuse într-o zi, liniștit ca totdeauna, doar la mine nu. Mă întreb chiar dacă știi unde lucrez.

Mi-a spus Vichi.

— Nu vrei să vii să-mi vezi apartamentul ?

De ce nu ? Cu plăcere. Mîine, în drum spre Operă, voi trece pe la tine.

Nu mai putea iubi, dacă iubise vreodată, cine știe, dar trebuia să convină că niciodată atingerea lui Jean n-o amețise și ca Paul, trecîndu-i doar o clipă degetele prin păr, o făcuse să plîngă.

Ce fotolii adînci ai, îi spuse încercînd elasticitatea unuia din fața bibliotecii. Aplicele luminau înăbușit pereții în galben vechiu și draperiile de catifea grea. Pe o măsuță rotundă și joasă, alături de o cutie de argint pentru tutun, un coupe-papier răsucit ca o lamă de pumnal și două pipe văzu, deasupra unei cărți cu copertă palid-verzuie și pe care scria *La tante Tula*, fotografia unei tinere femei cu trăsături băiețești, rizătoare și deschise, cu ochi limpezi și buze robuste care păreau puțin crăpate de vînt și coafată cu o bonetă de lînă cu marginile întoarse în sus. De sub bonetă, pe frunte și acoperindu-i în parte urechile, părul blond dar solid, sănătos, se

umfla într-o grațioasă neregulă, ca și cînd l-ar fi zbîrlit vîntul cu o clipă înainte de a poza aparatului de fotografiat.

— Cine este ?

— Voi două ați fi fost bune prietene, ocoli el întrebarea. Luă fotografia ca spre a o privi mai de aproape și, la fel de nepăsător ca și ea, întinse mîna și o puse pe un raft al bibliotecii de unde nu mai era vizibilă.

— Îți place ? o întrebă surîzînd, cu un gest în jur.

Îi făcu istoria cîtorva obiecte din încăpere, îi arătă cu pumnalul în direcția unui tablou de Bunescu (Dorei îi plăcea pictura lui Bunescu și cu puține zile înainte trecuseră împreună printr-o expoziție a pictorului, la Dalles), fu ca totdeauna prietenos, plin de atenții, afectuos și interesant, ea aproape la fel de interesată ca totdeauna de ce-i spunea și de prezența lui, apoi se duseră la Operă, el o conduse de acolo în Maria Rosetti și la despărțire vocea Dorei fu imperceptibil ironică. Dora nu știu însă cum îi sunase vocea. Spectacolul o plictisise oarecum. În mașină, în drum spre casă, avusese impresia că, pentru prima dată atunci, vedea pe fața prietenului ei un regret, o contrarietate, dorința greu frînată de a-i spune ceva, de a o întreba ceva, apoi mîna întinsă pentru o mîngîiere dar oprindu-se înainte de a se întinde și în fine, înainte de a-i întoarce spatele să intre, pe fața lui zîmbetul mirat, ca de la mare depărtare, al omului amabil pe care îl știa.

XIII

chiar din a doua zi a sosirii ei în București. Verișoara doamnei Teodorescu își imaginase că Dora, la care ținea, trebuie să se distreze.

— Vă cunoașteți, nu-i așa ? îi întrebase în felul ei brusc.

El exclamă surîzînd O !, iar Dora se mulțumi să aplece de două ori capul.

Vorbea liniștit despre nimicuri însă vocea lui joasă și caldă, gestul cu care mîngîia din cînd în cînd reliefurile talgerului de alamă de pe masa de lîngă el și privirile prietenești și încărcate de inteligență pe care le plimba cu destulă reținere asupra celor două femei dădură Dorei impresia că nu acordă lucrurilor pe care le spune decît o importanță cu totul secundară, dacă nu chiar nulă, distrîndu-se în spatele cuvintelor să le cîntărească repede trupurile vane, de aer, abandonîndu-li-le apoi, ei și lui Vichi, să facă ce vor cu ele. Felul acesta de a fi ar fi fost destul de obișnuit, dacă din cînd în

cînd o secretă melancolie nu i-ar fi imobilizat o clipă faţa, fenomen pe care îl surprinse cu interes şi a cărui explicaţie o avu de la Vichi îndată ce rămaseră singure. Ascultînd relatarea suficient de vagă a iubirii lui tragice, Dora fu impresionată (venise de altminteri din N. cu o stare de spirit care o făcea foarte sensibilă mai ales la impresiile de acest gen), cu atît mai mult cu cît avu, ascultînd destăinuirile mătuşii ei, şi surpriza plăcută de a constata că văzuse bine pe faţa lui cu puţin înainte acea mîhnire adîncă dar senină a cărei cauză poate că o şi intuise înainte de a-i fi explicată.

Faptul însă că Vichi se grăbise să le fixeze programul pentru a doua zi o jenă. El rîsese şi o privise întrebător, în ochi, pe Dora, apoi spusese bătrînei doamne :

— Ştiţi că, din fericire, dispun în întregime de timpul meu — şi se ridică să plece.

— Să nu-ţi închipui că mi-a dat o însărcinare peste puterile mele, îi spuse a doua zi Dorei, văzînd-o încurcată. Mai degrabă mă tem că ţi-a impus compania mea, cel puţin pentru seara aceasta, într-un mod cam neprevăzut, nu-i aşa ? Dar, oricum, piesa aceasta e fermecătoare şi nu pierzi nimic ascultînd-o.

— Îmi place, spuse Dora simplu, iar în privinţa propunerii pe care ţi-a făcut-o Vichi, nu pot dori decît s-o iei în serios de cîte ori vei avea timp.

În foaierul teatrului era destulă înghesuială. Cînd se aşezase pe bancheta de catifea cenuşie de pe care putea cuprinde întreaga mulţime, se şi comparase cu cele cîteva femei mai elegante şi mai frumoase ale serii şi nu se găsise în dezavantaj. Mai toate îl cunoşteau pe bărbatul care o însoţea şi-i zîmbeau, iar el, şi nici acest lucru nu-i scăpă, le saluta cu mai puţin interes decît părea să-i inspire prezenţa ei, deşi îi vorbea şi o privea cu linişte şi o dată sau de două ori pe trăsăturile lui se aşternu uşoara cenuşă pe care i-o ştia. În aceste momente, Dora avu impresia că el i se adresează cu o afecţiune stranie, poate, îşi zise ea, pentru că îl înţelege. Această presupunere o făcu să urmărească mai atentă aventurile sîcîitului domn Ponza. De cîte ori întoarse capul spre el să-l privească, se întrebă la ce se gîndeşte în umbra care îl învăluia acolo, în fotoliul său. Dora uită pentru un moment neplăcutele împrejurări care o aduseseră în Bucureşti. Fu fericită şi seara aceasta rămase multă vreme în amintirea ei.

Pe terenul așternut cu zgură de pe malul Herăstrăului, destinzîndu-se după mingile pe care i le trimitea cu o îndemînare pe care trebui să i-o recunoască îndată, uită din nou ocheadele infernalei prietene. Nu se așteptase să fie atît de suplu. Nu era, poate, un dansator perfect, își spuse altădată, în restaurantul de lîngă terenul de tenis, însă recunoștea, simplu, acest lucru și trebui să-i acorde că totuși nici neîndemînatic nu era. În brațele lui se simți, ciudat, ocrotită. Atunci, revenind spre casă, îi spuse :

— De ce ești trist ?

— Te plicitisesc cumva ? se apără, atent să ocolească și apoi să depășească un Chevrolet din fața lor, apoi întoarse capul spre ea. În cazul acesta înșel așteptările lui Vichi și sînt un om compromis.

Spusese acestea rîzînd, apoi serios :

— Tu în schimb joci tenis admirabil. Astăzi m-ai entuziasmat și de nu știu cîte ori mi-a venit să te sărut.

— Cum ?

— Uite-așa, exclamă, și se aplecă brusc asupră-i și o sărută camaraderește pe obraz.

Departe de a găsi neconvenabil gestul lui, Dora izbucni într-un hohot de rîs pe care goana automobilului i-l fură în urmă ca și aroma buzelor lui de pe obraz :

— Știi să recompensezi meritul ! Dar dacă faci așa cu toate partenerele tale, trebuie să fie destul de obositor.

— Atît de puține dintre ele știu să joace !

— Paul, îi spuse serioasă, cred că pe tine te iubesc toate femeile.

Îi mulțumi din cap, dar Dora voi să știe mai departe :

— Ție nu-ți place nici una ? În cazul acesta le plîng, fiindcă ar fi atît de fericite lîngă tine !

— Crezi ? o întrebă privind șoseaua din față-i.

— Ești un egoist !

— Ca toată lumea. Pe față i se lăsase însă melancolia cunoscută. Dora se străduí să i-o alunge și fu emoționată să constate că a izbutit, emoționată ca și cînd ar fi datorat astfel inteligenței și sufletului lui ceva nespus de drag și prețios și cînd Vichi îi mărturisi încîntată că de la un timp Paul arată mult mai bine, își aplecă pleoapele aprobativ.

Dar într-o zi avocatul, atunci picat de la gară, îi spuse cu un tremur nesigur în colțurile ochilor, după ce îi dăduse toate

veștile de-acasă și încercase să ducă o conversație la care Dora participa cu obișnuita ei nepăsare :

— Foarte bine faci că joci tenis. Nu te-am mai văzut de mult jucînd. Mă gîndesc să rămîn și mîine în București și să vin să te asist.

— Am schimbat cîteva mingi, e drept, răspunse, dar acum nu mai joc.

— Ce păcat ! Mi-ar fi făcut atîta plăcere !

Același regret și-l exprimă și Paul cînd îi spuse că renunță la partidele lor. Bănui însă de ce și, prudent, nu stărui, apoi lipsi din București cîteva zile. Dora era destul de ocupată cu rochiile ei spre a-i simți prea mult lipsa, încerca în schimb să-și închipuie care dintre prietenele lui ar fi demnă de el și ar fi putut s-o iubească. În timp ce croitoreasa o dezbrăca și o îmbrăca în fața oglinzii, se surprinse privindu-se satisfăcută.

— Mă neglijezi, îi spuse cînd reapăru.

Îi făcu cu umor jurnalul călătoriei lui, apoi opri mașina la Bordei și o întrebă :

— Vrei să dansezi ? Ce frumoasă prietenă am eu, îi spuse reconducînd-o mai tîrziu la mașină.

Îi strînse tăcută brațul și peste alte cîteva zile îl vizită acasă, în drum spre Operă, și atunci văzu fotografia tinerei femei. Suferi că el continuase să o păstreze, suferi și mai mult că la întrebarea ei se mulțumise să-i răspundă Voi două ați fi fost bune prietene ; se simți jignită că îndepărtase fotografia așezînd-o pe un raft al bibliotecii unde nu mai putea s-o zărească și cînd, în drum spre casă, văzu pe fața lui o mirare, dorința de a-i cere o explicație sau de a încerca o împăcare, simți bucuria răutăcioasă de a se fi eliberat de ceva nedefinit, de ceva căruia el îi era încă prizonier. Evită să-l mai vadă, temîndu-se ca el să nu încerce să justifice ce nu avea sau nu mai avea nevoie de nici o justificare.

Faptul că totuși nu încerca s-o întîlnească o mîhnă, apoi o enervă și în cele din urmă o întristă. În această stare de spirit îl întîlni într-o seară pe Maria Rosetti. Inima îi bătu cu putere.

— O, Doamne, făcu el, ce întîmplare !

Merseră alături, fără să-și spună nimic. Jean Albu, sosit în București fără a se mai anunța, îi zări de departe și se luă după ei. Dar la o întretăiere de străzi tramvaiul îl opri în loc, apoi un șir de camioane, și îi pierdu. Paul locuia nu departe

de mătușa ei. Dora era atît de copleșită de întîlnire, încît îi fu recunoscătoare ca și cînd i-o datora lui, nu întîmplării, și pentru ce îi despărțise se socoti vinovată. Urcară încet. Acum el vorbea mult și cu pasiune, ca niciodată. Nu știa ce se întîmplase între ei, dar suferise cum nu credea că mai este în stare să sufere. Toate clipele trăite împreună îi reveniseră în minte, cu intensitate, torturîndu-l.

— Am descoperit în timpul acesta că încă mai am o inimă.

În dorința de a fi iertată, nu observă că o îmbrățișase și o sărutase. Cînd își dădu seama, măsură fericită toată distanța dintre el și soțul ei, care izbutea să facă din aceste două lucruri plăcute ceva respingător. Răspunse sărutărilor lui. El îi descoperea că dacă era adevărat că nu poate iubi, așa cum se temuse nu demult, avea în schimb o capacitate de a se bucura prin simțuri pe care nu și-o bănuise niciodată. Fiecare atingere, expertă, a mîinilor lui, fiecare sărut o făcea să se înfioare toată. Ar fi fost însă așa dacă nu l-ar iubi? Și cînd o întrebă Mă iubești? cu vocea lui adîncă în care acum răsuna parcă o mirare și o speranță, răspunse Da.

Ca să-i răspundă, deschise ochii și se văzu. Se ridică să-și îndrepte rochia și-și aruncă ochii pe fereastră.

— De ce mă părăsești? Vino, îi spuse cuprinzîndu-i umerii.

Ea întoarse brusc către el o față palidă și dură.

— Ce este?

— Trebuie să plec, spuse ea.

— Dar ce s-a întîmplat?

Nu putu să-i răspundă. Își aranja automat cu mîna părul și privea în toate părțile, în căutarea unei ieșiri.

— Ce-i cu tine? Ce s-a întîmplat? stărui.

— Nu știu. În stradă...

Sări nervos la fereastră. De pe trotuarul de peste drum avocatul privea fix ferestrele sale, agitat și nesigur, cu mîinile la spate.

— A, exclamă disprețuitor, și ce-i cu asta?

— Nu înțelegi că trebuie să plec? izbucni, exasperată de tonul lui.

— Dar nu poți ieși, agitată cum ești, protestă.

Dora se privi în oglindă, apoi se îndreptă spre ușă.

— Dora, n-ai nici un gînd pentru mine?

— Ba da, dar acum arată-mi pe unde să plec fără să mă vadă. Ascultă, adăugă făcînd o sforţare enormă să se stăpînească şi să-i vorbească drăguţ, să ne grăbim căci simt că dacă mai stau o clipă am să leşin.

— Eu cred, murmura conducînd-o pe scara de serviciu spre ieşirea din spate a blocului, că n-a văzut nimic. Dealtfel, ce-ar avea să-ţi impute ?

— Ce lungă e scara aceasta ! Mă tem că nu voi ajunge pînă la capăt. Crezi că m-a văzut ? Puţin îmi pasă, în definitiv. Îl detest. Tu ar fi trebuit să ştii că ne-a urmărit !

— Dar nu ne-a urmărit nimeni, încercă s-o liniştească. Cine ştie de ce s-o fi oprit în stradă !

Ajunseră jos. Uşa, îngustă şi scundă, dădea într-o stradă liniştită pe care în momentul acela nu trecea nimeni. Printre pietrele străzii se bănuia iarba. Dorei îi scăpă poşeta. Se aplecă odată cu el, să şi-o ridice. Un şir lung de furnici negre-roşiatice curgea pe două direcţii inverse între rigola trotuarului şi zidul blocului, abia vizibile în lumina stearsă a becului electric.

— Dora, cînd te voi mai vedea ?

— Bine, bine, îi răspunse precipitat, dădu din cap ca spre a întări acest răspuns fără noimă şi se pierdu în susul străzii.

Peste puţin avocatul o chemă la telefon. Dorea s-o întîlnească.

— De unde telefonezi ? îl întrebă cu o voce urîtă.

Era pe undeva, prin apropiere.

— Aş prefera să vii aici.

Nu voia să deranjeze.

— Atunci mîine, spuse, gata să lase receptorul în furcă.

Nu, aveau ceva important de discutat.

Dora intră în cofetăria unde o aştepta picior peste picior, cu trei cești de cafea înainte şi ascuns într-un jurnal. Umbra jurnalului acoperea toată măsuţa. Se opri în picioare lîngă el. Jean Albu aruncă ziarul, îi ceru scuze că a deranjat-o, că nu şi-a anunţat sosirea ca de obicei. Era foarte iritat. Avusese aici, la tribunal, ceva neaşteptat şi profita să o vadă. Ce mai face ?

— Nu stai ? o întrebă dînd deoparte cestile de cafea.

— Mă grăbesc, spuse nemişcată, cenuşie, pronunţînd cuvintele ca şi cînd acestea i-ar fi zgîriat buzele. Ce ai să-mi spui ?

— De fapt nimic deosebit, spuse ieșind cu ea în bulevardul plin de lume. Mult deasupra tavanului de lumini electrice străluceau stelele. Nu știa cum să spună ce avea de spus, orice acuzație directă ar fi fost absurdă și a aștepta de la ea o mărturisire și mai absurd și dealtminteri inutil, căci toată ființa ei crispată, închisă, urîțită și insultătoare era tocmai mărturisirea aceasta și îi spunea fără vorbe că văzuse bine și că nu se înșelase. Dar ce văzuse ?

— Nimic deosebit, repetă. Cînd vii acasă ?

— Mai am de lucru la croitoreasă.

— Da, spuse strîngîndu-i puternic brațul pe care i-l ținea. Rămîn aici și mîine, iar poimîine la prînz plecăm împreună.

— Imposibil, spuse Dora cu răceală, în sine însă foarte confuză și încercînd să-și tragă brațul.

— De ce ? strigă ținîndu-i brațul bine și privind-o brusc furios. Doi trecători întoarseră capetele, curioși, spre el și Dora roși privindu-i, și, ca să evite scandalul, acceptă.

După aceea Jean Albu fu foarte amabil cu ea, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, și odată ajunsă în N. se închise cîteva zile în casă. Doamna Teodorescu informă pe cei care doreau să o vadă că este obosită așa încît, scutită de vizite inoportune, se putu lăsa în voia disperării. Pentru a nu da de vorbit celor din casă, pentru că era obosită dar și pentru că în atitudinea avocatului era ceva care îi anihila voința, îl primea la ea și-i răspundea cu blîndețe. Amintirea ultimei întîlniri cu Paul îi era atît de penibilă încît îi dispăru din minte, își spunea că încetase de a-l iubi cînd găsise la el fotografia acelei femei și după aceea nimic, desigur, nu mai avea importanță din ce se mai petrecuse între ei. Redevenind puțin cîte puțin stăpînă pe sine, îl învinui din nou că nu și-a dat seama că avocatul îi urmărește și cu toate că știa că învinuirea este absurdă persistă în ea pînă se convinse că avea dreptate. Și Paul și Jean se purtaseră foarte urît. Pentru cel dintîi nu mai avu decît o ranchiună în care intra mult regret, pe celălalt îl disprețui ca și pînă acum, convinsă că o văzuse din stradă, la fereastra lui Paul și considerîndu-se astfel, dat fiind că el nu făcea nici o aluzie la acest lucru și tacit îl admitea prin urmare, liberă față de el toate obligațiile în afară de acelea pe care i le impuneau convenințele ce trebuiau respectate.

Începu pentru ea o destul de lungă epocă de apatie cam acră. Fugea de propriu-i trecut, pentru a nu întîlni inevitabi-

de imagini neplăcute, viitorul, vag, era mut și prezentul nu-i oferea altă senzație mai vie în afară de a repulsiei față de cel cu care trebuia să-și împartă viața și în care ajunse foarte curînd a urî toate greșelile sale. Cînd existența îi devenea intolerabil plictisitoare, se refugia la vie, unde își dusese pianul, sau figură la Angela Zahariadi.

Într-o zi Jean Albu îi arătă pe celălalt trotuar un tînăr îmbrăcat în negru, cu o extraordinară expresie de liniște pe chipul palid.

— Acesta este Matei Iliescu, băiatul lui Lili.

Și-l aminti. Îl întîlnise, de la depărtare, de multe ori. Lili îi vorbise mult despre el, ca și Angela, Jean și alții cărora felul de a fi sălbatic și izolat și inteligența lui care din această cauză li se părea răutăcioasă și distructivă le dădea destul de comentat. Privindu-l, Dora își spuse că lumea și chiar Lili s-au înșelat asupră-i.

Peste foarte puțin timp surpriza o opri în loc, în fața comodei de marmură cenușie, în mînă cu fotografia tatălui lui Jean Albu, întîlnind în oglindă ochii lui Matei care de-alături, din biroul avocatului, o fixau cu nu mai puțină surprindere dar și măriți de beatitudine. Ca să se desprindă din focul lor reflectat îi trebui un mic efort, apoi traversă încăperile umbroase și ajunse în camera ei, surîzînd privirilor lui pe care le avea mereu în față. Abia mai tîrziu își spuse că în biroul avocatului trebuia să fi fost și Lili, căci parcă își amintea că îi auzise vocea. Citi pînă la cină cînd întîlnindu-l pe Jean Albu reuși să-și piardă buna dispoziție și nu reținu ce-i spuse, printre altele, despre Matei care începînd de a doua zi va veni să-i facă secretariat cîtva timp, dar fu sensibilă la frumusețea zilei care urmă, se instală în curte, sub salcie, să respire, și apariția lui o surprinse din nou. Fu jenată și nemulțumită de sine însăși cînd, după ce-i spuse N-aș fi crezut că madam Iliescu are un băiat așa mare, de fapt singurele cuvinte care-i veniseră, el îi întoarse spatele, simți că roșește, încercă o mare ușurare o clipă după aceea, o miră felul intim și aproape protector în care îi vorbea el dar și faptul că acest lucru în loc s-o supere îi dădea o ciudată încîntare, aceeași cu care observă și felul în care o privea, ca și cu o zi înainte, în oglindă, și tremurul mîinilor pe care el se grăbi să i-l ascundă, ori să și-l ascundă, vîrîndu-și-le în buzunare.

Vizita, atît de inoportună, a doamnei Trofin și a fiicei sale o contrarie și se grăbi să scape de ele. Avea nevoie să umble și se gîndi să viziteze pe o mătușă a ei care locuia nu departe de doamna Iliescu, pe aceeași stradă cu mama lui Matei, în timp ce acesta din urmă lucra cu Jean ; cînd ajunse în dreptul porții doamnei Iliescu se gîndi că n-o mai văzuse de mult și intră în curte voioasă, respirînd cu deliciu aerul vegetal, îmbibat de prezența lui. Doamna Iliescu era foarte preocupată de apropiata lui plecare în capitală, așa încît nu-i fu greu s-o facă să vorbească despre Matei. Plecînd, rupse din iarbă o floare roșie.

— E, mă bucur că arăți mai bine, îi spuse mătușa ei privind-o cu atenție, că de cînd te-ai întors de la București nu mi-ai plăcut deloc, palidă și tristă la față cum erai ! De bună seamă, te-ai și obosit mult cu Vichi. Ce, crezi c-a fost ușor ? O bătu cu degetele pe obraz și adăugă : Mai ieși la aer, nu sta tot timpul în casă.

A doua zi îl întîlni prin centru cu fata doamnei Trofin și prezența aceleia o indispuse din nou și cînd trecură pe lîngă ea se făcu a nu-i vedea. Atunci se gîndi la deosebirea de vîrstă dintre ea și Matei, la experiențele ei. De data aceasta însă tristețea n-o stăpîni mult ; de după perdeaua salonului ei îl zărea în fiecare după-masă venind să lucreze la dosarele avocatului și pînă pleca citea, neatentă, încercînd să-și imagineze ce face acolo, lîngă biroul lui Albu, la ce se gîndește cînd ochii îi zboară de pe hîrtii. O vizită din nou pe doamna Iliescu și cînd el îngenunche în fața-i nu se putu opri să nu-i treacă mîna prin părul tînăr și sănătos.

Liniștea care învăluia casa lui și care plăcuse atît de mult Dorei, la vizita pe care o făcuse doamnei Iliescu în după-amiaza cînd îl cunoscuse pe Matei, era în unele zile atît de adîncă, încît pentru a nu fi distras de la lecțiile sale de scîrțîitul vreunei mobile din casă, ori de găinile din curte, Matei trebuia să coboare pe malul iazului unde tăcerea era mai puțin compactă și sunetele nu atît de individualizate. Doamna Iliescu tot nu se lămurise însă ce face acolo. Uneori venea la el și-l întreba zîmbind nesigură :

— Ce faci ?

— Învăț, spunea ridicînd capul din cărți și caiete.

— Stai comod ? insista ea, cu îndoială.

— Da.

Doamna Iliescu îi privea cercetătoare, pe sub sprîncene și tot de la distanță, cărțile :

— Nu-i curent ?

Matei nega din cap.

— Vezi totuși să nu răcești, spunea aproape răstit și se întorcea să plece.

Rochia ei neagră dispărea curînd pe cărarea ierboasă, printre tei, spre casa din care de-aici, de pe malul iazului, nu se zărea decît acoperișul.

Baia nu avea decît o fereastră, îngustă și înaltă, dînd spre curtea vecină. Geamul era mat, albicios, pînă sus, ca și cînd ar fi fost acoperit cu un strat gros de gheață zaharată. Știa că fereastra aceasta dădea spre curtea vecină dar în spatele ei plasa totdeauna teii din strada Polonă care în realitate de acolo ar fi fost invizibilă. Verdele neguros al frunzișului lor întindea pe asfaltul trotuarului umbre late și atît de subțiri încît păsind peste ele cînd bătea vîntul și le mișca ușor înainte și înapoi și de la dreapta la stînga încerca un sentiment de nesiguranță, se temea ca piciorul să nu i se înfunde brusc în această apă a cărei adîncime o bănuia infinită. O fetiță alerga nepăsătoare, strigînd și agitîndu-și brațele, peste adîncul acesta a cărui rumoare confuză se proiecta prin frunzișul teilor pe cerul cu valuri spumoase de nori, și genunchii ei erau goi. Umbra delicată i se așeza peste umbrele mișcătoare ale trotuarului și trecea din pom în pom, cățărîndu-se iute pe scoarțele zgrunțuroase ale teilor ca într-o încercare de zbor, apoi cosea iarba dintre ei sărind într-un picior. Din baie nu putea s-o vadă. Acoperit de fulgii albi ai săpunului pînă sub bărbie, de-ar fi întins brațele ar fi zburat și el. Apa în care i se cufundau picioarele era acum jos de tot, o privea cum își clatină spinarea între pereții albi ai căzii săltîndu-i barca cu pînze, însă doamna Iliescu îl ținea bine de braț cu o mînă, frecîndu-l cu cealaltă pe spate și pe umeri și din burete se scurgeau jos în apă șiroaie de apă opacă și fulgi albi de săpun, pînă ce el însuși se lăsa să cadă din înălțimea lui în vreme ce chipul mamei, roșit de efort, strălucea prin aburi. Pe iaz se lăsau rîndunele în zbor repezit și se ridicau din nou în văzduh, piuind stins. Piuitul lor și foșnetul aripelor și micile plesnete ale cîte unei frunze desprinzîndu-se și căzînd în iaz, rostogolirea rară și îndepărtată a roților cu șine de fier ale unei căruțe care trecea pe șoseaua de pe celălalt mal al iazului, în

stînga, și care ajungea pînă aici prin cine știe ce miracol al acusticii, și toaca de la un schit de dincolo de dealuri și latratul scurt și indignat al unei porți trîntite prin vecini, notele metalice dar venind înfundat ca de pe cealaltă lume ale unei goarne ostășești și strigătul unui om în vii și, dinspre gară, din cealaltă parte a orașului, șuieratul melancolic al trenului, își împleteau firul subțire cu acela, mai gros, al iazului care șiroia pe patul său de pietre și pliciuia arare, din loc în loc, în scobiturile malului. Deasupra acestui pod ocrotitor, de sunete, se mișca liber jucîndu-se în spațiul pur al noțiunilor pînă ce căldura care vibra de pretutindeni îl ajungea, și umerii, din cauză că se sprijinea în coate, începeau să-l doară și lucrurile din jur veneau atît de accelerat spre el încît în prima clipă, ridicînd ochii din carte să le privească și lăsînd creionul să cadă, i se prezentau într-un amestec confuz și cenușiu de suprafețe și linii fără adîncime. Ochii îi erau obosiți. Rupea o floare și o arunca în apă, uitîndu-se după ea cum se duce la vale. Era seară și florile din parcul Ioanid nu se mai vedeau. Nu mai distingea bine nici fețele copiilor. Sub tălpile sandalelor înaripate simțea pietrișul de pe alei, într-un joc de-a prinsa cu alții, și țipetele lor umpleau parcul sub stelele care apăruseră încă palide și tremurau, prin frunzișul copacilor, ca într-o apă. Iazul era turbure și gros, cu ochiuri mai mult lenețe. Copacii de pe maluri se oglindeau în el, tremurînd larg și lent, și cînd fetița rîzînd sări în iarba de lîngă alee, ezită deodată să o urmeze pentru că iarba fusese cucerită și ea de întunericul care începea și pe care rarele ei fire încă vizibile, încă identificabile, nu izbuteau decît să-l facă mai tangibil. Ele ieșeau din substanța întunecoasă și fluidă care le muia picioarele, supraviețuitoare încă în vasta inundație. Deasupra apelor în necontenită și rapidă creștere, fetița se legăna gata să o ia la fugă, din aceeași substanță cu elementul invadator, personificîndu-l, reală și ireală în același timp, și striga înalt lui Matei, dominînd strigătele celorlalți, pierduți acum prin aleile parcului în umbra cărora nu mai erau decît umbre:

— Prinde-mă.

Abia cînd repetă chemarea, nerăbdătoare și imperativă, printre hohotele subțiri de rîs, Matei făcu un pas către ea urcînd peluza dar în fața lui nu mai văzu atunci decît locul unde stătuse aceea și în care întunericul de jos se clătina cu valuri repede alinate și arborii subțiri al căror frunziș, încîlcit în

întuneric, cobora pînă aproape la pămînt. Fetița rîdea acum departe, în alee, chemîndu-l mereu s-o prindă și pietrișul stîrnit de picioarele ei în fugă cădea peste pietriș într-o ploaie grăunțoasă și el, rămas singur, putea fi prins de grădinarul plîngător și mînios totdeauna, paznic al acestor locuri acum tenebroase și neobosit dispensator de pedepse, și atunci sări înapoi în alee, din iarbă, și alergă după cea care îl chema. Dar nu băgase de seamă că nu-l mai chema și cutreierînd în goană aleile și la rîndu-i chemînd-o, nu mai întîlni nici pe ceilalți soți de joacă. Plecaseră, desigur, între timp și în parc era atîta tăcere încît auzea distinct clipocitul cascadei de lîngă chioșcul muzicii și suspinul frunzelor. Atunci se întristă, apoi părul i se zbîrli și ieși în bulevard, în goană, spre casă.

Iazul era turbure și gros, cu ochiuri mai mult lenețe. Copacii de pe maluri se oglindeau în el, tremurînd larg și lent dar tremurau și în aer, cum tremura și cîmpul de pe celălalt mal al apei și pădurea care ascundea în parte dealurile de pe orizont. Între aceste vibrații, părți întregi din peisaj rămîneau nemișcate păzind, vigilente, jocul celorlalte. Pe dealuri, în ziua aceea care fusese atît de demult încît părea să aparțină mai degrabă mitologiei, ploaia cădea grea și deasă și o apă galbenă și vînătă umplea urmele adînci lăsate în pămîntul lutos de roțile căruțelor și de copitele animalelor. Tufe smulse și crăci rupte, ude de apă, îi încurcau drumul. Ghetele i se cufundau în noroiul vîscos, chiftind de apă, și cînd și le trăgea pentru alt pas, în urmele adînci ale lor apa năvălea îndată, umplîndu-le. Urmele lui se amestecau cu celelalte în așa fel încît, întorcîndu-se să și le vadă, cu umbrela apăsată de ploaie, nu și le recunoscu. În trupul acesta enorm și robust, de pămînt și apă, pe care îl frămînta, nu recunoștea nici o urmă, nici ale lui, ca și cînd nici n-ar fi trecut pe-acolo. Atunci avu sentimentul că el însuși s-a părăsit pe sine și încercă, astfel, adevărata singurătate, fără să se mai întristeze și să se mai sperie ca mai demult, în parcul Ioanid.

Matei se uită în direcția opusă iazului, către casă, dar doamna Iliescu nu se arătă. Vîntul mișcă filele cărții.

— Mama a plecat în oraș. Cam singuratice locurile acestea, nu-i așa ?

– Ideale pentru învățătură, glumi, arătîndu-i cărțile și caietele, Matei.

— În iazul acesta, spuse tatăl ca și cînd nu l-ar fi auzit, mi-ar fi plăcut să pescuiesc și de multe ori m-am gîndit să mă plimb prin pădurea aceea. Mi se pare că tu te duceai pe acolo.

— Da.

— Din nefericire, surîse domnul Iliescu, nu totdeauna poți face ce vrei. Cînd coborai pe malul iazului să te joci, mă temeam că ai să răcești.

— Nu mi-ai spus-o însă niciodată.

— Pentru că aveai grijă mama să ți-o spună. Crezi că sînt pești în iaz ?

— Am văzut cîțiva, îi răspunse, dar erau cam mici.

— Pentru că eu am nările astupate cu vată și n-aș răci.

Matei murmură :

— Spuneau că trebuie să-ți pună vată în nas. Ce idee !

Domnul Iliescu păru din nou să nu-l fi auzit și zise :

— Pe dealurile din spatele pădurii, în schimb, am fost. Acolo avea o vie săracul Alecu și a vîndut-o. Și tu ce înveți ? Îți pregătești bacalaureatul ?

— L-am terminat. A fost destul de ușor.

— Cît ai crescut ! exclamă tatăl. Acum vei pleca la București. Mă mai ții minte ? Nu m-ai uitat ? Eu, după ce a murit bietul tata, am fost foarte necăjit cînd mi-am dat seama că încep să-i uit vocea, chipul. Chipul viu, știi, nu acela păstrat de fotografii, și vocea vie.

— Fii liniștit.

Se ridică din iarbă, își luă cărțile și caietele la subsuoară și trecu alături, în grădina doctorului Tomița, se legănă puțin pe punte deasupra iazului și păși în iarba de pe celălalt mal. Cîteva păsări își încrucișau zborul, în volte iuți, mult deasupra capului său, aproape de norii albi. Mai departe traversă șoseaua. Pe șosea trecea o singură ființă, un cîine încet la umblet, nelămurit alb și care privea în stînga și în dreapta, curios și blajin. O dată se opri în loc și se uită în urmă, după care își urmă bine dispus drumul său.

— Tată, spunea acum Matei, umblînd încet și privind în toate părțile, curios și blajin, cu mîinile la spate, sînt plin de forță și știu că voi izbuti să fac tot ce vreau. Nimic nu mi se pare însă destul de sus pentru ce pot face, nimic la capătul căruia să nu fie pustiul și anularea.

Domnul Iliescu nu-i răspunse. Matei dealtfel era singur.

— Şi cerul, deasupra acestor nori, este pustiu.

Cîmpul, în care coborîse pe cealaltă parte a şoselei, era umed. Din loc în loc, printre tufele de iarbă, licăreau oglinzi cafenii şi verzui, ori de un alb înşelător, de apă. Cîmpul, aici, era mai întunecat. Pădurea şi iazul şi casa lui de pe malul celălalt al iazului, în pădurea ei de tei, rămăseseră mult în urmă, dincolo de şoseaua albicioasă, casa lui, cu teii care o înconjurau, nici nu se mai zărea. Se opri în loc şi se uită, o dată, în urmă, apoi îşi urmă bine dispus drumul său. Cîteva păsări îşi încrucişau zborul, în volte iuţi, mult deasupra capului lui, aproape de norii albi. Între pereţii albi ai norilor soarele înota într-o întinsă şi adîncă apă limpede, îmbăindu-se fericit. La mari depărtări unii de ceilalţi şi toţi trei de Matei, pe cîmp un om păzea cîteva oi, un altul se apleca pe brazde şi un altul pescuia în firul de apă adîncă poate dar făcînd coturi multe şi curgînd la nivelul ierburilor cu un foşnet aspru. În mîlul revărsat în iarbă era o mişcare obscură. Matei care, cu ochii pe cer, era urmărit de imaginea omului cu aripi, strigă :

— Raci ! Ce-a ajuns sărmanul Icar !

Spinările le săltau greoaie, apărînd şi dispărînd în noroiul dintre ierburi, cînd înainte, cînd înapoi, şi aripile lor pe care noroiul le transformase în cleşti se clătinau ameninţătoare, ca bătute de vînt, închizîndu-se şi deschizîndu-se, pline de noroiul pe care îl plesneau cu cozile. Din cînd în cînd, dintre ţepi, de sub cruste, dintre antenele mîloase, un ochi mic, negru, se aţintea îndărătnic spre cer.

Gheaţa albă de pe fereastră nu-l lăsa să vadă cerul. Sub cerul celălalt, al tavanului, o muscă pătrunsă cine ştie cum în baie şi la care doamna Iliescu, auzindu-i bîzîitul, privise nemulţumită şi pregătind reproşuri amare servantei neatente, se rotea în cercuri capricioase părînd a supraveghea de sus evenimentele de pe apă. Cădea, bîzîind, de acolo către şervetul cu dungi albastre şi înainte să-l atingă se cumpănea pe aripi şi se înălţa puţin făcînd un arc în dreptul oglinzii prinse în perete deasupra chiuvetei spre a ajunge aproape în aceeaşi clipă deasupra globului alb care închidea înăuntrul lui becul electric atîrnat de tavan, ocolea strîns şi rapid globul, mic satelit negru şi zbîrnîitor, apoi se desorbita şi pînă ce Matei, acum în picioare pe scăunel, învelit tot în prosopul alb şi frecat cu

prosopul tare pe cap de doamna Iliescu, să aibe timp a-i ghici următoarea intenție, umbla grăbită, cu picioarele ei ațoase, pe marginea resfrîntă a căzii, cu aripile încrucișate pe spate, privind numai în jos, la drumul ei, și ocolind pricepută stropii de apă ce-i ședeau în cale și pe masivul lichid al cărora își lipea uneori trompa, tăcută și cercetătoare. Făcîndu-și vînt, sări în sus, cu aripile în lături, cu picioarele adunate ca pentru rugăciune pe torace și pe pîntecul păros, și descrise în aer, aproape de tavan, aureole răsturnate în dreptul ușii de lac alb cu o fereastră din sticlă albă, gofrată, și reveni deasupra căzii, atinse în zbor razant apa murdară pe care plutea, imobilă lîngă peretele de email alb, barca cu pînze, se repezi spre para plată a dușului, suspendată sus, dispăru în spatele cazanului, nu se mai auzi, se lipi de tavan și plonjă din nou spre apă.

— Lasă, domnule, musca în pace să te șterg ! spuse enervată doamna Iliescu și-i acoperi fața cu șervetul, întorcîndu-l spre ea.

Cînd o căută din nou cu privirea, musca se zbătea în apă între clăbucii de săpun, să iasă. În cercuri, sfîrîind, se îndrepta spre peretele căzii, ori spre barcă, dar grosimea fulgilor de săpun, acum cenușii, îi bara calea și bătea apa cu aripile și cu picioarele, tot mai puțin deasupra elementului străin și dușman — în voia căruia pînă la urmă se lăsă răsturnîndu-se moale pe o parte.

XIV

scula în zori. Printre frunzele teilor aurora verde și roz scotea încet lucrurile din cameră din întuneric, întîi ca pe niște făpturi de ceață, apoi tot mai precizate pe măsură ce frunzele teilor ieșeau ele însele mai mult din obscuritate și deveneau mai transparente pentru lumina care le pătrundea, colorîndu-se în verde. Pe masa din dreptul ferestrei, deasupra cărților și caietelor, rochia albastră se aprindea și ea. Matei o ascunse, de teamă ca doamna Iliescu să n-o găsească.

Dora veni tîrziu. O aștepta sprijinit de un copac, aproape de marginea dinspre șosea a pădurii, dar nu atît de aproape ca să fie văzut de cei care treceau pe șosea. Părăsi șoseaua și intră în iarbă, venind drept spre el. Pantofii îi erau atît de subțiri, încît părea să calce pe iarbă cu picioarele goale. Ce se întîmplase între ei noaptea trecută era atît de neverosimil încît, deși știa că se află aici pentru a o întîlni și că Dora

vine pentru el, bănui, urmărind-o cum se apropie de pădure, că cel căutat de Dora este altcineva. Dar bănuiala aceasta se stinse într-o clipă. Acum Dora era foarte aproape și încerca să-l vadă prin desișul verde, surîzînd într-un fel despre care Matei învățase să știe că e un semn nu de plictiseală, ci de atenție. O strigă, desfăcîndu-și spatele de copac și făcînd un pas către ea. Mîna ei era albă și rece.

— Ești de mult aici ? îl întrebă. Cred că am întîrziat. Am dormit pînă adineauri și pînă să-mi fac baia și să mă îmbrac m-am gîndit mereu că desigur ai să aștepți și-mi părea nespus de rău, dar nici nu știi cum arătam cînd m-am sculat, din cauză că m-am culcat atît de tîrziu, dacă m-ai fi văzut te-ai fi speriat și poate că nu m-ai mai fi iubit deloc.

— Dar ești atît de frumoasă ! spuse el. Nici nu-mi vine să cred că ești aici și că azi-noapte n-am visat.

— N-ai visat, căci mă dor și acum buzele. Nu sînt umflate ?

Matei privi lung, de aproape, gura ei puternică și moale în același timp și spuse pierdut, cu răsuflarea tăiată, ridicîndu-și ochii spre marii ei ochi albaștri :

— Puțin.

— Vezi ? spuse iarăși repede, privindu-l drept în ochi. Astăzi să mă săruți mai ușor, să nu mă usture.

— Așa ? întrebă apropiindu-și buzele de ale ei, abia atingîndu-le, inspirînd în schimb aroma lor pînă ce simți că amețește.

— Da, e bine.

— Sau așa ? murmură aplecîndu-se din nou asupră-i și de data aceasta desfăcîndu-i-le delicat, ca pe un fruct rar.

După mult timp, Dora spuse :

— Așa e și mai bine.

— Ce ochi frumoși ai. Albaștri ca cerul, la mare.

— Ești poet ? îl întrebă.

— O, nu ! se scutură rîzînd. Arăt a așa ceva ?

— Nu, spuse ea. N-am întîlnit niciodată *așa ceva.*

— Pentru tine însă aș vrea să fiu. Ce sprîncene frumoase ai !

— Eu n-aș vrea să fii. N-aș vrea să fii decît ce ești — și-i trecu degetele prin păr, zburlindu-i-l, mîngîindu-i capul cu palmele reci.

— Ce frumos miroase părul tău, spuse Matei vîrîndu-şi nasul în el, puţin în spatele urechii, ca într-o floare neagră, invoaltă. Aş vrea să ţi-l ating cu mîna dar mă tem să nu ţi-l deranjez.

— De ce ? Doar pentru asta l-am aranjat, ca să-l deranjezi tu.

Matei spuse, continuînd să-i aspire parfumul părului :

— Nu. Mi-e chiar teamă. Mi-ar place să-mi acoperi faţa cu el.

— E prea scurt pentru asta. Vrei să-l las să crească ? Mie-mi creşte foarte repede.

— Îmi place aşa cum e, spuse Matei, dar mi-ar place să-mi acoperi faţa cu el.

— Bine, sărută-mă. Nu aşa, mai de aproape — şi adunîndu-şi cu amîndouă mîinile părul îi cuprinse cu el obrajii, şi-l amestecă în părul lui.

— E noapte, murmură cu buzele pe buzele ei.

— Acum arată-mi pădurea.

Cînd ajunseră în marginea ei dinspre şosea, Dora exclamă :

— Uite şi casa ta !

— Şi uite şi tufa cu flori roşii de lîngă care te-am văzut odată trecînd pe bicicletă. Erai într-un grup, mergeaţi spre dealuri.

— Mi-ai mai spus, zise ea privind spre şosea ca şi cînd s-ar fi aşteptat să se vadă pe sine însăşi gonind pe bicicletă şi pe Matei întins pe iarbă lîngă tufa de la marginea şoselei.

— Aveai o bluză albastră cu mîneci foarte scurte şi fustă gri, largă de tot la poale.

— Da, spuse Dora, întorcînd spatele şoselei pe care acum se ivise, îndreptîndu-se către oraş, un docar cu o trîmbă de praf după el şi apoi un ţăran cu un cocoş la subsuoară.

— Îţi reaminteşti acea zi ?

— Nu, spuse destul de silit pentru că se gîndise că în grupul de biciclişti va fi fost probabil şi Atanasiu şi aceasta o necăjea, dar ştiu că am avut o fustă şi o bluză cum zici.

— Eu îmi amintesc acum foarte bine, strigă Matei fără să observe schimbarea de pe faţa şi din vocea ei. Lîngă tine, dar pe cealaltă parte a şoselei, în stînga ta, era un bărbat tînăr, brun, cu flanelă cenuşie.

— Dacă şi lucrurile neplăcute le ţii minte la fel de bine, nu te invidiez.

În descrierea lui recunoscuse pe Atanasiu. Era indispusă știind că mult timp nu se va mai putea împiedica să se gîndească la vechile împrejurări legate de persoana aceluia pe care cu atîta neîndemînare, deși fără voie, i-l rechemase în minte și-l învinui în sine pe Matei că i-a stricat ziua.

— Ei, dar am stat destul aici, rîse fără s-o privească și se îndreptară spre partea opusă a pădurii, ferindu-se de nuielele înverzite care le barau drumul și după trecerea lor vîjîiau tăios în urmă plesnind frunzele. Se străduia să vorbească mult, izbit de tonul răutăcios al ultimei ei replici, întrebîndu-se cu ce o va fi supărat și apoi, trecînd fulgerător în alt plan, se întrebă cine să fi fost tînărul în flanel cenușiu care pedala lîngă Dora, cu capul întors către ea și în trăsăturile căruia, acum cînd memoria i le servise pe neașteptate și cu atîta limpezime, recunoștea o dizgrațioasă expresie de intimitate cu cea dintre el și cel de sub tufa din marginea șoselei. Dar nu vru s-o întrebe. Preferă să continue a vorbi repede și în felul acesta izgoni imaginea supărătoare. Îi spunea :

— Azi-noapte, cînd am încălecat pe bicicleta ta, a fost foarte curios.

— Da ? De ce ?

— Aproape că n-am cum să-ți explic, atît de personale au fost sentimentele mele. Aproape că nici mie nu mi le pot explica.

— Să ne oprim în luminișul acesta, să ne așezăm și să încerci să-mi explici, îi răspunse și se lăsă jos pe o buturugă acoperită cu mușchi, aproape în întregime cufundată în iarbă, cu mîinile încrucișate pe genunchi și cu genunchii lipiți. Tu stai pe iarbă, aici, în fața mea, și spune-mi.

Constatase că nu se gîndea deloc la Atanasiu, cum se temuse, și indispoziția îi trecu, rămînîndu-i doar în priviri o seriozitate cercetătoare, care pe Matei îl azvîrli într-al nouălea cer.

— Ce frumos e ! continuă ea. Iarba parcă a fost semănată și e atîta lumină ! Și ce nori trec pe deasupra, dintr-o parte în alta a cercului pe care-l fac copacii pe cer !

— Iată unul care seamănă cu un actor de roluri tragice, drapat într-un vestmînt larg, alb, cu dreapta întinsă și cealaltă mînă adusă pe piept.

— Și ce cap are, îi luă vorba Dora, mare, greu, puțin dat pe spate, cu orbite largi și adînci și gură amară ! Aș vrea să știu cine e și ce spune. Tu n-ai vrea ?

— Ba da, aș vrea, ca să aud tot ce auzi tu, să văd tot ce vezi.

— Ce-ai zis Lili azi-noapte, cînd te-ai întors ?

Ochii lui Matei se răciră :

— Dormea. Nu știe nimic.

— Ai fost prin cîmp sau pe șosea ?

— Prin cîmp.

— Și ca să ajungi în cîmp ai traversat pe-aici, prin pădure ?

Matei dădu din cap.

— Mie mi-ar fi fost frică, spuse Dora. Mi-ar fi fost frica și pe cîmp.

— Vedeam bine, cerul era plin de stele.

— Da, știu. Îndată ce ai plecat am adormit și te-am visat.

— Cum ? o întrebă mîngîindu-i cu degetele mîinile încrucișate pe genunchi.

— Am uitat. Ce i-ai fi răspuns mamei tale dacă n-ar fi dormit și te-ar fi întrebat de unde vii atît de tîrziu ?

Matei își retrase degetele.

— Nu știu.

— Crezi că ține la mine ? insistă ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce ți-a venit să vorbești de asta ? strigă în sine cu atîta violență încît obrajii i se roșiră. Desigur, îi răspunse, ține foarte mult. Și uite, ridică el brațul spre cer, între timp actorul acela s-a transformat într-o cămilă.

— Crezi că e chiar o cămilă ? făcu nesigură.

— Da, spuse Matei.

— Și alături e un cățel, un șoricar. Îți plac cîinii ? Angela are cinci, foarte drăguți.

— Cine este Angela ?

Dora îl privi uimită, îi trecu chiar prin minte că întrebarea e doar o glumă.

— Angela Zahariadi.

— Dora, sărută-mă.

— Nu, sărută-mă tu, îi răspunse aplecîndu-și mult capul spre el.

După ce o sărută, Dora se așeză în iarbă :

— Să schimbăm locurile și sărută-mă din nou.

Fu rîndul lui să se aplece asupră-i. Îi cuprinse capul în palme.

Ea deschise ochii, privindu-l fără să-l vadă :

— Acum nu mă mai dor buzele.

Matei îi gustă colțurile gurii, apoi o ridică puțin spre el petrecîndu-i o mînă pe sub umeri și pe cealaltă înfigîndu-i-o în părul de pe ceafă. Pleoapele ei se lăsară încet, ca aripile unui fluture de noapte, și îi cuprinse cu brațele gîtul, mîngîindu-l cu degetele în păr și apăsîndu-l spre ea. Cînd se desprinseră din această îmbrățișare erau palizi și-i orbi soarele. Matei închise repede ochii. Din negura lichidă și fără fund se desprindeau stele tremurînd și stingîndu-se, izvorînde, o clipă, mereu, apoi nu mai simți arsura. În fața lui, pe buturuga acoperită cu mușchi, Dora își scutura liniștită un pantof din care căideau în iarbă, ca niște mici pene incinerate, cîteva fragmente dintr-o frunză uscată.

— Ce curios te uiți la piciorul meu ! rîse ea.

— Nimic nu mi se pare mai frumos pe lumea aceasta.

Ea rîse din nou, își ridică piciorul pe genunchiul celuilalt și se încălță.

— Începuseși să-mi spui despre bicicletă.

— Vrei să vorbim despre asta ?

— Dar tu ce vrei ?

— Să te îmbrățișez.

Dora sări în picioare și se îmbrățișară, strîns apropiați.

— Cît de puternic ești !

— Și tu ești puternică. Ții în brațe parcă o statuie. Dacă aș fi sculptor nu mi-aș dori alt model.

— Dar dacă ai fi sculptor, te-ai uita mereu la mine și la mine în fond nu te-ai gîndi niciodată.

— S-ar gîndi ceilalți, care mi-ar vedea statuile.

— Nu vreau să te gîndești decît tu. Ceilalți nu mă interesează deloc și m-ar jigni ca ei să se gîndească la mine.

— Bănuiesc că mulți se gîndesc la tine, glumi el. Pe unul în orice caz îl cunosc.

— Cine e ?

— Soțul tău, fără îndoială.

— A, el ! dădu Dora din umeri. Nici nu există.

— Uneori, totuși, trebuie să existe.

— Vrei să nu ne pierdem timpul ? Spune-mi mai bine despre drumul cu bicicleta. Dar să căutăm un loc mai umbros, căci aici s-a făcut prea cald.

În marginea luminișului găsiră un arbore bătrîn, cu trunchiul foarte gros, și Dora se lăsă jos, cu spatele întors spre luminiș și sprijinit de lemnul plesnit și negru pe fondul căruia marii ei ochi albaștri erau și mai mari și mai albaștri.

— Ascultă, spuse ea.

Matei își culcă capul pe genunchii ei și ascultă : piuiau două-trei păsări singuratice, din vîrful arborilor căzeau, lovindu-se de crăci și de frunze, crenguțe uscate, și aceste sunete simple și rare se detașau de pe o tăcere adîncă, o tăcere însă care era de fapt un vuiet foarte slab, apos, ca o necurmată rostogolire de valuri calme pe nisip. Uneori înceta și atunci, dacă păsările n-ar fi continuat să piuie și crenguțele să cadă, universul întreg ar fi părut că a încremenit. Aroma frunzelor verzi și a frunzelor uscate ajungea la Matei ca de la nefirești depărtări, dominată de aceea a rochiei și a corpului Dorei care îl închidea în ea și îl izola de împrejurimi mai mult decît îi izola pădurea însăși, pe ei doi, de restul lumii. Genunchii ei, pe care rochia îi dezgolea puțin, miroseau a piatră spălată de ape, iar cînd îi părăsi, lipindu-și urechea de pîntecul ei, nu mai auzi decît bătaia sîngelui. Îi înconjură mijlocul cu brațele pentru a fi și mai aproape de ea. Dora îl apucă de păr și-i ridică capul.

— Ce faci ? îi spuse. Cum îți bate inima ! Și a mea bate la fel de tare. Nu sînt palidă ?

Matei o sărută pe gură și pe pleoape, apoi îi ascultă inima.

— Nu sînt palidă ? îl întreba ea mai departe, mîngîindu-l întruna pe cap. Nu mai am nici o putere, poate că voi leșina. Mă iubești ? O să mă iubești mereu ? În ce ai vrea să mă sculptezi ? Nu mi-ar place în piatră căci e prea rece, mi-ar place în lemn, într-un lemn din pădurea aceasta, și eu am să-ți pozez cît vrei, dacă-ți voi plăcea. Îți plac ? Mă iubești ? Pe femeia aceea o sărutai tot așa ? Lasă-mă. Nu facem nici un rău că ne sărutăm. Cu tine m-aș săruta fără încetare. Și acum lasă-mă.

Cînd Matei fu în stare să-i distingă mai bine fața, crezu că surprinde pe ea o lumină puțin obișnuită, venită dinăuntru, și se entuziasmă din nou. Îngenunche în fața ei, cu palmele împreunate.

— Se poate sculpta oare noaptea, ploaia, aerul ?

— Nu știu, poate că nu, spuse destul de liniștită, dar de ce mă întrebi ?

— A, spuse Matei, mi-a trecut așa prin minte o idee ridiculă.

— Ce idee ?

Vru să schimbe vorba, dar ea insistă.

— Ai să crezi că sînt nebun.

— Dar nici înțelepții nu-mi plac !

— Te vei supăra pe mine, se apără confuz dar și iritat de stăruința ei.

— Chiar și sînt supărată.

— De ce ?

— Pentru că nu vrei să-mi spui.

— Nu pot.

— Asta înseamnă că nu mă iubești.

— Hai să ne sărutăm.

— Nu ești politicos.

— De ce ? spuse el, palid. Fiindcă vreau să te sărut ?

— Fiindcă vrei să mă săruți pentru a nu-mi spune ideea ta ridiculă.

— Ai dreptate, e mai bine să ți-o spun. Mă gîndeam la soțul tău.

Dora tăcu, privindu-l drept în ochi. El se foi de cîteva ori în iarbă și continuă :

— Mă gîndeam că nu văd la tine urma sărutărilor și îmbrățișărilor lui.

— Nu mă sărută !

— Dar...

— Și ce-i cu asta ?

— Acum trebuie să-ți spun tot. Mă gîndeam și la tînărul acela brun, în flanelă cenușie.

— Care ?

— Mi-a trecut prin minte că l-ai iubit.

— Nu l-am iubit deloc !

— Și că te-ai sărutat cu el.

— Nu m-am sărutat cu el, negă Dora și ochii, o clipă, i se voalară. E foarte mult de-atunci, nu-i așa ?

— Și-mi spuneam că nici urma sărutărilor lui nu o pot descoperi pe buzele tale, așa cum nu mai pot descoperi nici săturările mele de acum o clipă și așa cum în ploaie toate urmele de pe pămînt se confundă și se șterg, aerul nu păstrează locul pe care l-ai ocupat în el și noaptea... Sculptîndu-te, ar trebui să sculptez aerul sau ploaia...

— E frumos dar și neplăcut.

— Ți-am spus că ideea mea e ridiculă, se apără Matei.

Dora îi înconjură gîtul cu brațele.

— Nu e ridiculă. Te înțeleg foarte bine. Încearcă să nu fii gelos.

— Nu sînt.

— N-am terminat de văzut pădurea. Știi că te iubesc ?

— Da.

— Să nu fii prea sigur, dar să știi că într-adevăr te iubesc și pînă acum n-am iubit pe nimeni, deși poate că uneori am crezut că iubesc. Mă înțelegi ?

— Da.

— De ce te-ai împalidat ? Și eu am acum o idee stupidă. Mă tem că după interesanta noastră conversație despre ploaie și celelalte, o să-ți placă mai puțin să mă săruți.

Matei îi arătă că se înșală și după aceea porniră mai departe prin pădure. Frunzișul era îmbăiat în lumină, de sus pînă jos, și mergeau destul de greu pentru că în partea aceea hățișurile împiedicau pretutindeni trecerea. Matei admira siguranța cu care își făcea loc printre nuielele și crengile înverzite, fără contorsiuni, aceeași siguranță pe care o avea și în raporturile cu lumea și care făcea ca fiecare gest al ei să fie atît de necesar și adaptat împrejurării încît oricare dintre împotrivirile sau obiecțiile suscitate trebuia să-i cedeze, anulate în chiar originea lor. Aceasta era, cel puțin atunci, convingerea lui.

— De aici, îi spuse cînd ajunseră aproape de capătul pădurii, poți vedea, peste șirul întunecat de sălcii, de pe malul iazului, și deasupra acoperișurilor și zidurilor acelora, liceul, iar puțin mai încolo de grămada de bolovani din fața noastră veneam în orele de gimnastică cu domnul Gheorghiu, să ne

facem exercițiile desfășurați pe iarbă, în cîmp. Într-o zi tare ploioasă m-ai fi putut zări pe șosea, cu umbrela mea, muncind din greu prin noroi să ajung la podul de lemn care e foarte aproape de noi dar pe care de-aici nu-l poți zări și să ies pe-acolo din oraș.

— Știu podul, am trecut și eu de cîteva ori pe el.

— În celălalt capăt al lui e un fel de sat și dealul vine pînă în el și m-am suit pe deal și am mers prin ploaie foarte fericit că mă puteam înfunda pînă la glezne în noroi și că ploua atît de des și tare, pînă ce noroiul s-a subțiat, pămîntul devenind pietros, nisipos, și am intrat în vii și am coborît de-acolo spre oraș, poate chiar pe lîngă via ta. De cîtva timp mă gîndesc că s-ar putea ca în ziua aceea, cine știe cum, tu să fi fost aici, la vie, și sînt fericit.

— Se poate să fi fost, spuse Dora visătoare, dar nu-mi amintesc nimic.

— Vezi cît drum am făcut pînă la tine ?

— Și eu pînă la tine. Dar acum n-o să ne mai despărțim niciodată.

— Vom fi mereu împreună.

— Îmi place liceul tău, văzut de-aici. Prin pădure ai fost totdeauna singur ?

— Da, spuse mirat. O singură dată aș fi putut veni să mă plimb cu altcineva, într-o noapte, dar n-am venit.

— Cu cine ?

— Cu vărul meu, cu Tudor. La patru ani după ce ne-am mutat aici, a venit cu tatăl lui să ne viziteze și am vrut să-i arăt ceva foarte frumos, dar n-a vrut să meargă. Îi era somn sau frică.

— În pădure e atît de frumos noaptea ? îl întrebă, începînd să-și imagineze.

— Da.

— Dar, protestă ea, nu vezi nimic !

— Ba da.

— Și te-ai plimbat de multe ori așa, pe-aici ?

— Nu. Doar de vreo două ori. Vrei, a treia oară, să vii cu mine ?

— Aș muri de frică.

Acum erau din nou lîngă luminișul de unde porniseră. Îl ocoliră pentru a nu intra în bătaia soarelui și pentru că Dora

voia să vadă și de aproape copacul în care se suise Matei să o urmărească prin binoclu.

— E frumos ca tine, spuse în fața lui, mîngîindu-i scoarța lucioasă, verzuie, și aș vrea... Nu știu ce aș vrea. Nu te-ai suit greu în el ?

— Destul de ușor.

— Și eu aș putea.

— Să ne urcăm, îi propuse Matei, luînd-o de mînă.

— Avem totuși altceva de făcut.

— N-o să ne mai putem despărți, rîse, răscolit, mai tîrziu. Ce-am să mă fac pînă ne vom întîlni din nou ?

— Așa e, spuse Dora, tristă. Ce-o să ne facem ?

— Trebuie să fim mereu împreună !

— Mama bănuiește ceva, spuse Dora.

— Da, mi-ai spus.

— Am rugat-o să nu se amestece. Ea ține foarte mult la opinia lumii dar și la mine și sînt sigură că ne va apăra.

— Spuneai însă că nu are o părere prea bună despre mine.

— Mi-a repetat doar niște vorbe pe care le-a auzit, pentru că altminteri nici nu te prea cunoaște. Dacă te-ar cunoaște ar fi mai liniștită. De ce n-o vizitezi, împreună cu Lili ? Într-o zi cînd voi fi și eu în oraș.

— Este necesar ?

— Poate că da, chiar dacă nu urgent. Odată tot o să trebuiască să vă întîlniți.

— Așa cred. Dar acum avem altceva de făcut, îi repetă el cuvintele, cu ochii închiși.

— Cît a mai rămas pînă să pleci la București ?

— Nu mult. Dar mai mult mi se pare pînă la viitoarea noastră întîlnire.

— În fundul viei am niște arbori și acolo noaptea nu mi-ar fi teamă. Ai să poți veni în noaptea aceasta ? La București unde vei locui ?

— La început la unchiul meu.

— Să nu stai prea mult la el.

— Îmi voi căuta o casă în care să fiu singur.

— Lili rămîne aici ?

— Pînă acum, spuse Matei, nu mi-a pomenit nimic de asta.

— Cred că vrea să vină și ea la București.

— Nu m-am gîndit încă, dar poate ai dreptate, murmură privind pe lîngă umărul ei spre dealurile deasupra cărora se dizolva foarte încet un șir de nori albi. Nu știa dacă e bine sau nu ca doamna Iliescu să vină la București. Nu știa încă o dată nici dacă el însuși dorește să mai plece. Dorea numai să se facă noapte mai repede. Se și temea însă. Totuși, nu mă tem de nimic și nu doresc nimic, își spuse.

Dora continuă :

— Îi dau dreptate. În locul ei mi-ar fi urît aici, singură.

— Cunoaște pe toată lumea.

Tatăl nu spusese nimic despre întoarcerea la București a doamnei Iliescu. Uitase ?

— Și eu cunosc pe toată lumea dar aș pleca bucuroasă, oricînd, cît mai repede.

— Poate s-a obișnuit.

— Mă îndoiesc.

— Orașul nu e urît deloc, spuse Matei, și e plin de lume foarte interesantă.

— Crezi ?

— Presupun. N-am cum ști dacă așa este în realitate.

— Și jurnalul tău ?

Matei rîse, încurcat.

— Să mi-l dai și mie. Unde locuiește unchiul tău ?

— Lîngă piața Pache, pe o stradă cu mulți castani în creștetul cărora, de la ferestrele apartamentului său, poți privi cît vrei dacă aceasta te amuză.

— Și eu am un apartament în București. E închiriat dar am să mă pot muta în el oricînd. Va fi minunat, nu-i așa ?

Răspunsul lui nu i se păru destul de cald și aceasta o mîră. Dealtfel reacțiile sale o surprindeau totdeauna. Acum o sărută, însă nu-i mai plăcea atît pentru că se întreba ce s-a întîmplat din nou cu el. Dar cînd mîngîierile lui se făcură mai îndrăznețe, nu se mai întrebă de nimic, pentru a se apăra.

— N-am făcut nimic rău.

— N-ai făcut, dar lasă-mă — și cuprinzîndu-i capul cu amîndouă mîinile îl sărută apăsat pe obraji. Ai merita să nu ne mai întîlnim pînă mîine. Cum aș putea trăi însă pînă mîine fără să te văd ?

Pe undeva lătra un cîine și pădurea își continua foșnetul marin, de valuri răsturnate calm dar necontenit pe nisip.

— Parcă sîntem la mare, spuse Dora.

— Și eu simțeam așa, tresări el izbit de coincidența imaginilor lor. Înoți ?

— Da, răspunse Dora entuziasmată. M-a învățat tata, la Balcic.

— Și îți place ?

— Nespus de mult ! Și după aceea să mă întind pe nisip să mă ardă soarele, să mă pătrundă toată.

— Să mergem odată împreună la mare.

— Putem merge chiar la anul, spuse Dora numaidecît.

— Ca să se împlinească visul tău ? o întrebă încercînd să rîdă.

Trecea cu domnul Iliescu prin fața unei case cu aspect pustiu. Alături de casă era o livadă de migdali. Un om suna la ușă dar nu răspundea nimeni și clinchetele soneriei alarmau aerul blînd al serii. Domnul Iliescu purta o pălărie cenușie și îi arăta migdalii. Dar el întoarse capul spre marea care venea din larg cu aripile deschise, ca o pasăre albastră. Pieptul ei palpita și dacă ar fi fost culcată pe pieptul lui, prin sclipirea spițelor de argint ale soarelui, i-ar fi simțit bătaia inimii. Pe o creastă de deal, cîțiva pomi singuratici se desenau negri, calcinați parcă, în aurul soarelui care apunea. De ce n-ar ști și ea ? În curînd va ști toată lumea și atunci și doamna Iliescu și întreaga lume, știind, vor schimba ceva în *acest lucru* care era între el și Dora, între el și tot ce se numea cu numele ei, între el și tot ce își întoarce acum capul spre el și își lasă brațele în jos și surîde treptat mai intens și o boare roz i se răspîndește pe obraz sub pînzele albe atîrnate în cer, în podul verde unde nu-i știe nimeni.

Rupse cîteva flori albe din iarbă și i le întinse.

— N-au miros, îi spuse Dorei — înecîndu-se în albastrul ochilor ei, sub bolta frunții ei. Dar soțul tău o să meargă ? N-o să-l deranjeze prezența mea ?

— Vom fi singuri, numai eu și cu tine. Vom ajunge după-masă pe la două, cînd lumea doarme și orașul e ca și pustiu și o să miroasă a mare, a piatră, a coji de pepene galben, a gudron și a alge putrede. Birjarul ne va duce la hotel și după

ce ne vom spăla și ne vom schimba vom coborî imediat pe plajă. Îți place marea, nu-i așa ? îl întrebă, oarecum bănuitoare.

Matei surîse speriat :

— E îngrozitor de frumoasă.

— De ce îngrozitor ?

— Fiindcă, răspunse el *acelui lucru* care era între el și Dora și care, cu aripile larg deschise, îl privea neclintit în ochi cu ochii ei, fiindcă știu bine că în fața ei nu sînt nimic și mă golește pe dinăuntru de tot ce sînt eu, lăsîndu-mi doar ochii și epiderma, care ar putea fi ale oricui altcuiva sau ale nimănui.

Dora îl apucă de urechi și lipindu-și nasul de nasul lui îi spuse gravă :

— Voi avea grijă să nu ți se întîmple asta și să te ocupi mai mult de mine decît de ea. Și acum mai culege-mi niște flori să le duc acasă. Matei, îl strigă după cîtva timp, uite acolo unele galbene. El urmări direcția în care îi arăta cu degetul și se duse să ia florile galbene. Erau la cîțiva pași de ea dar i se păru, privind-o printre frunze cum ședea culcată în iarbă, că e departe și nu putu suferi depărtarea și smulse repede florile potrivindu-le în buchetul deja cules și se grăbi să vină mai aproape. Dora, sprijinită pe iarbă în cot, privea absorbită în iarbă. Părul negru, bogat și înfoiat, care nu-i acoperea toată ceafa, îi ascundea fruntea plecată. În fața ei, într-un loc cu iarbă mai rară, mergeau grăbite două mici gîngănii roșii, cu pete negre pe aripi și cu picioare subțiri, lucioase și negre, legate între ele prin extremitatea abdomenului. Cea care, prizonieră într-un mod atît de inedit pilotului ei, umbla propriu-zis de-a-ndaratelea, nu părea însă deloc să se lase tîrîtă ci dimpotrivă se mișca perfect sincronic cu soața inversă mișcîndu-și picioarele în același tact și fără să aibă preferințe personale în privința direcției drumului lor. Cînd Matei se apropie și umbra lui și a buchetului său de flori căzu peste Dora și peste ele, Dora ridică repede capul spre el, apoi îl coborî și le împinse cu degetul sub o frunză uscată. Matei se lăsă jos în iarbă și-i întinse buchetul.

— O să-l pun în camera mea, îi spuse ea, recunoscătoare.

Cele două insecte ieșiră de sub frunză, prin partea opusă, la fel de grăbite, cu pași negri la fel de mărunți și sincronici.

— Bietele de ele, spuse Dora jenată, cît trebuie să sufere! Să le ajutăm să se despartă.

Cînd izbutiră să le despartă, una dispăru repede în iarbă și pe cealaltă Matei o culese între degetul mare și arătător și o priviră, cu capetele, apropiate, pe toate părțile, după care el o depuse pe pămînt și așteptară să vadă ce face.

— Îi spune vaca-domnului, nu-i așa? întrebă Dora.

Apoi se ridicară și se despărțiră și ei.

XV

ÎN DREPTUL TURLEI BISERICII BUNA

Vestire, micul nor violaceu, care pînă atunci înaintase imperceptibil pe cer se opri. Venind dinspre avocat, Matei se uita în sus, la ciorile care se răsuceau pe deasupra centrului. Pe trotuarul din fața cofetăriei lui Iulian, sub umbrela vărgată, remarcă trei domni în jurul unei mese rotunde de tablă, vopsită în alb. Printre ei îl recunoscu pe judecător. Pe una dintre străzile lăturalnice dispărea o trăsură cu coșul ridicat ocrotind sub el, ca sub cagula unui călugăr în rugăciune, o divinitate puțin obosită de căldură, de călătoria cu trenul între coșuri, geamantane și legături, dar încă bonomă. Dealtfel orașul, acum fiind încă nu toată lumea ieșise la plimbare, trăia o clipă de reculegere și Matei urmărea cu plăcere pocnetul surd și rapid al pașilor săi pe trotuarul de piatră, căci fiecare pas îl apropia de ea — despre care doamna Iliescu nu avea o părere prea bună. Cînd se înapoiase din pădure, ședea într-un scaun pe

terasa din spatele casei și ca să intre trebuise să treacă pe lîngă ea.

— Te-ai parfumat ? îl întrebase. De unde vii ? Dar ăsta e parfumul Dorei, strigase apoi, întorcînd capul după el cînd era gata să intre pe ușă. Strîmba din nas și-l privea lung. Imposibilă privire, încărcată de judecăți defavorabile pentru Dora. Și nemeritate !

Își schimbase cămașa, nervos, și se așezase în coate la masă, privind în fundul farfuriei. Era obosit și nu putea fi atent însă pîndea vorbele doamnei Iliescu. Știa că observase imediat că și-a schimbat cămașa. Îndată ce intrase în sufragerie ochii ei se opriseră pe cămașa nouă. În definitiv de ce să nu aibă o părere prea bună despre ea ? E adevărat că e măritată, însă că arunci, la nu mult timp după nuntă, a plecat de acasă cu acela, nu era sigură și parfumul de acum nu era o dovadă că atunci plecase cu el. Nu putea afirma nimic !

— Cum merge treaba la Jean ? îl întrebase în fine, cînd fură gata să termine masa.

— Bine. Nu mai am mult.

Doamna Iliescu adăugase apoi cu o anumită intenție :

— Ai grijă să fie așa pînă la sfîrșit căci îi datorăm destule și a fost totdeauna foarte drăguț cu noi ca să nu-i fim recunoscători.

— Dar ea mă iubește ! ar fi vrut să-i răspundă în sine, dacă ar fi putut pronunța, mai ales în sine, aceste cuvinte oprite. Poate că pentru Dora ele însemnau ceva, ca pentru toată lumea, dar el nu putea folosi vorbe asupra înțelesului cărora ceilalți conveniseră de mult dar care pentru el erau goale, goale măcar în sensul că nu aveau semnificația convenită, așa că fiindcă doamna Iliescu tocmai începuse, ajutată de femeie, să strîngă masa, lăsase observația ei fără răspuns. Inutil să se întrebe de ce nu are o părere prea bună despre Dora. Prin mintea oricui pot trece despre oricine ideile cele mai absurde.

Domnul Iliescu o cunoscuse. Nu-l auzise vorbind despre ea niciodată sau nu mai ținea minte să-l fi auzit.

Avocatul îi dăduse cîteva indicații pentru ce mai avea de făcut, se interesase de Lili și îl părăsise. Se așezase pe canapeaua pe care stătuse ea cînd îi spusese că i-ar place să fie prieteni. Purta o rochie de buret, palidă, care îi strîngea ușor coapsele înalte și prelungi. Acestea n-au nici o legătură cu

ce-ar putea crede doamna Iliescu sau altcineva, de pildă cu ce-ar putea crede judecătorul sau uneori el însuși.

Unul dintre cei trei domni se sculă și, scoțîndu-și pălăria de pai, salută pe o femeie care trecea prin fața lor, pe trotuar. Lumina răsfrîntă de norul violaceu, acum imobil, învăluia tabla de pe turla bisericii într-o subțire peliculă viorie, sticlind pe alocuri ca de argint în aerul împăcat.

În locul pocnetelor surde ale pantofilor pe trotuarul de piatră asculta, ceva mai tîrziu, păcănitul ceasului, întins pe pat, cu mîinile sub cap, în camera lui. Deși se schimbase, avea în nări parfumul ei. Cobora și ridica pleoapele, împăcat, la mari răstimpuri, pînă ce femeia începu să trîntească ușile prin casă, pregătind cina. Lumina coborî o treaptă, apoi încă una și ieșiră stelele.

— De ce stai pe întuneric ? îl întrebă doamna Iliescu intrînd și aprinzîndu-i lumina. Vino la masă.

Dora urmărea de la fereastră cum se sting pe rînd luminile din vecini. În curte roata fîntînii scîrțîia și bătrînul ședea pe vine afară, în fața porții, și privea nemișcat înainte. Într-un timp crezu că a adormit și se sperie că va rămîne acolo toată noaptea, dar după aceea îl auzi răspunzînd unor oameni care treceau și se liniști. O femeie ieși în poartă și după puțin reintrară amîndoi în curte și stinseră lampa. Pe șoseaua din dreapta, care venea dinspre oraș, trecu un camion greu astupînd cu huruiturile sale vacarmul stins al broaștelor și țîrîitul greierilor. În lumina farurilor copacii de pe marginile șoselei se desfăceau din noapte, surprinși în cămăși de lumină. Cînd camionul dispăru, noaptea îi păru puțin mai întunecată, dar apoi distinse din nou lucrurile care o locuiau, sub plafonul de stele. Între țîrîiturile greierilor și vacarmul broaștelor, auzi clipocitul apei. Ce voise a spune atunci Matei, la capătul punții, cu aerul dintre ei care îi despărțea ca un perete de sticlă ? Își amintea că răspunsul ei îl necăjise, poate fiindcă nu înțelesese ce dovadă de dragoste îi dăduse prin chiar prezența ei acolo, pe malul iazului, cînd abia se cunoscuseră și altă lume îi putea vedea și apoi tot orașul să afle și să comenteze în stilul binecunoscut. Și ce idee, cu statuia lui ! Dacă ar ști că Paul nu o sărutase, ca el, decît o singură dată, și-ar da seama cu cît îl iubește pe el mai mult decît îl iubise pe acela —

dacă îl iubise. Dar nu-l iubise. De data aceasta avocatul era destul de departe.

Citi, apoi intră în baie, sub duș. La întoarcere, trecînd prin dreptul pianului, făcu cîteva note deșteptînd ecouri bizare în liniștea casei. Matei ședea jos, cu ceafa sprijinită de pian, și o privea în ochi. Ochii lui adînci, în care nu putea citi clar totdeauna, dar atît de curați. Ce nebunie să se dezbrace în fața lui, chiar dacă pe întuneric ! Dar ținea atît de mult la rochia aceea veche pe care Dumnezeu știe de ce n-o aruncase și fusese atît de fericită și de grăbită să i-o dea. Îl iubea nespus, căci dacă ar fi fost altcineva, Paul, de exemplu, nu s-ar fi gîndit la așa ceva. Și el a fost discret, altminteri gestul ei s-ar fi transformat imediat în ce nu era, în ceva crispant, într-o greșeală vulgară, deși chiar dacă n-ar fi fost discret, ori prea surprins, ori mai degrabă intimidat, era prea spontan și curat pentru a o face să se simtă rău. Cu el nu s-ar simți rău în nici un fel, chiar dacă ar trebui să apară împreună în lume ca cele două biete gîngănii din pădure. Bineînțeles, cu condiția s-o iubească. Pe ființa aceea din grădina publică n-o iubise. Cum pot face bărbații asta fără să iubească ?

Pentru a alunga imaginile care îi veniră fără voie, aprinse veilleuza și trîntindu-se pe divan redeschise cartea. Se gîndi însă că nu-l va vedea cînd va veni, stinse și se duse la fereastră. El tocmai traversa drumul. Tresări, ca și cînd, chemată de mișcarea pe care o făcuse către fereastră, noaptea însăși, neguroasă și tăcută, s-ar fi îndreptat spre ea.

În hainele lui întunecate, Matei veni spre ea și o îmbrățișă tăcut. În brațele lui murmură :

— Să mergem, aici mi-e teamă să nu fim văzuți, și urcară printre araci spre vîrful viei.

— Dora, o chemă.

În spatele lui, nu atît de jos încît să nu i se mai vadă decît acoperișul, casa era albă. Dincolo de ea, pădurea foșnea în aerul blînd.

— Da, spuse, întorcîndu-și fața spre el.

— Cunoști parcul Ioanid ?

— Îl cunosc.

— Ai trecut seara prin el ?

— Seara nu, doar dimineața.

— Acolo, din cauza bolții de frunze, vedeam doar cîteva stele.

— E de ajuns să vezi una, îl preveni mustrătoare, apoi rîse, îi întoarse spatele și fugi spre vîrful viei strigîndu-i Prinde-mă !

Fusta îi pîlpîia în jurul picioarelor înalte care brăzdau umbra cu o lungă, urcătoare cale lactescentă.

Matei se gîndi că strigătul ei ar fi putut fi auzit de vreun eventual paznic din viile vecine dar continuă să alerge. Nu era nicăieri nici un paznic. Cînd o ajunse sus, sub copaci, căzură amîndoi îmbrățișați în iarba înaltă. O acoperi ca o umbră, înconjurîndu-i mijlocul cu brațele. Rîdea, cu gura închisă și cu ochii închiși, mișcîndu-și capul pe iarbă pentru a se feri de sărutul lui. Cînd reuși să-i prindă buzele i le apăsă brutal, spre a o sili să-și descleștеze dinții, apoi o eliberă lăsîndu-se să alunece alături de ea, cu fața în sus, în iarbă. Dora se ridică în genunchi și-i mîngîie obrajii cu palmele.

— Nu ți se pare, îl întrebă, că sîntem amîndoi cam nu știu cum ?

Ochii ei îl fixau surîzători, dintre stele, apoi își culcă capul greu în coiful de păr negru, pe pieptul lui, după care îi spuse privindu-l de data aceasta mai de aproape :

— Ce frumos bate inima ta ! Dacă aș avea pianul aici ți-aș cînta cum bate.

— Să mergem să-mi cînți.

— Să mai stăm, ca să vezi că într-adevăr nu mi-e frică noaptea sub pomi.

— Dar în pomi ? Vino, Dora, e minunat ! îi spuse de pe o cracă nu prea înaltă pe care se urcase cu repeziciune.

Încercînd să-l vadă prin frunzișul negru, șopti plîngător :

— Abia te văd. Unde ești ?

— Aici. Hai, vino. Pe craca aceasta putem sta amîndoi. E doar un măr sălbatic și te urci ușor.

— M-am zgîriat toată, spuse după ce se instală pe cracă lîngă el. Ce nebunie !

— Privește în vale, spre oraș, nu e minunat ? Și de-aici cerul e și mai mare. Cîte stele, pînă departe !

— Amețesc.

— Te țin eu !

Îi înconjură umerii cu brațul liber și o sărută.

— Matei ! țipă Dora. Nu vreau să mă sărut noaptea prin pomi. Am să cad.

— Nu cazi, spuse și apucînd-o de păr îi întoarse fața spre el sărutînd-o din nou, acum mai metodic, să nu piardă nimic.

— Se rupe craca, spuse ea cînd o lăsă, inspirînd adînc.

— Nu se rupe. Vrei să ne legănăm ?

— Să ne legănăm, dacă zici. Crezi că în timpul ăsta ai putea să mă și săruți ? — E într-adevăr minunat, spuse Dora într-un tîrziu.

— Auzi ? Un tren.

— Uite-l, ca o jucărie. Îi vezi fumul ?

— O coloană albă, culcată pe cîmp.

— Acum se înalță, ca o limbă de ceasornic.

— Și acum se destramă spre stele.

— Dar e ca și cînd ar atîrna dinspre stele spre pămînt.

Ca să vadă mai bine, Dora dădu frunzele din față-i într-o parte.

Trenul ocoli în fugă orașul, pe fundul văii, desenînd cu dîra lui de fum alb două laturi ale acestuia, dintre care a doua făcea un unghi larg cu șoseaua din dreapta lor, și se pierdu.

— Acum, spuse Dora, să coborîm.

Ca s-o ajute, coborî întîi el, apoi sări și ea. Coloane în iarba înaltă și întunecată. Nu trebuia să fi stat atît de aproape de trunchiul pomului. Am să-i duc pachetul în recreație, după ce voi trece pe la plăcintărie. Învățătorul explica sprijinit cu spatele de fereastră și din cauza aceasta nu-i vedea bine fața. În stînga, peste drum de farmacie și de bancă, tabla de pe turla bisericii Buna Vestire lucește în soare ca o oglindă. Măcar dacă doamna Iliescu i-ar fi spus ce e în pachet ca să știe dacă nu cumva poate uita să-l ducă. Clopoțelul îl declanșă imediat în urma învățătorului, în curte și apoi în stradă. Firma albastră a plăcintăriei, cu litere aurii, sub o vizieră de umbră. Alături, un gang întunecos, boltit, cu uși laterale în grosimea lui, și în fundul acestuia o curte interioară mare, verde, scăldată în lumină, a cărei iarbă o paște un cal roșu. Trecu din nou prin fața bisericii, acum îndărăt. Clopotnița, înaltă, cilindrică, văroasă în aerul aproape alb din cauza căldurii, avea vîrful muiat în raze, topit în lumina vibrantă. Și dincolo de porțile înalte și negre, de fier, în vîrful scărilor de piatră, sub frontonul oval, gălbui, ușa băncii între cele două coloane ale ei.

încetini pasul, cu pachetul la subraț, mușcînd rar din plăcinta fierbinte. Stîlpii aceia de la intrare, sub bolta lor ovală, trebuie să fie fierbinți din cauza căldurii. Va deschide ușa, va fi într-un coridor lung, așternut cu un covor roșu lung, și acolo îl va găsi pe domnul Iliescu. Dar cum să treacă printre coloanele de piatră, cu pachetul lui și acum și cu plăcinta pe care la urma urmelor ar putea-o arunca în șanț, printre coloanele între care îl aștepta domnul Iliescu. Nu voia să-i vadă pe oamenii cu care trebuia el să lucreze, nu voia să-l vadă nici pe el împreună cu ei, dar pachetul n-avea cum să nu-l ducă și se gîndi, distrus, să-l strige de la poartă însă nu voia să-l vadă ieșind și poate că în locul lui s-ar fi grăbit să iasă altcineva și în spate clopotnița de pe biserica Buna Vestire se ridica imensă, tare, văroasă în aerul fierbinte pe care îl împungea cu vîrful muiat în lumină și acum își umplea gura cu plăcintă s-o termine mai repede și dorea imens, arzător, dureros, ca tatăl să nu fie acolo, între coloanele printre care ar trece atît de ușor dacă ar ști că nu-l va găsi, că cine știe cum într-o timp va fi plecat și se va întoarce mai tîrziu să-și găsească pachetul adus. Tatăl era îmbrăcat în gri, o haină ușoară de vară. Poate că se uită pe fereastra biroului să-l vadă venind și peste o clipă va ieși bucuros în capul scărilor și îl va aștepta acolo, cu lungul covor roșu în spate, cu bolta ovală deasupra capului. Se putea ruga să nu-l găsească — și se ruga din tot sufletul, cu gura plină de plăcintă, cu nasul încercat de un vag miros de descompunere, care se exhala din șanțul străzii.

Smulse niște flori de lîngă el, din iarbă, le strînse în pumn, fărîmițîndu-le, și le lăsă să cadă înapoi. Alte împrejurări, din fericire. Totul era atît de altfel, atît de fără nume altfel acum și aici! Însă cînd ea îi aruncă brațele după gît și se lipi de el, își trase confuz, înapoi, partea de jos a trupului. Dora îi înfipse dinții în colțul gurii. Simțea încordarea mușchilor ei prin stofa subțire, moale, cu miros răcoros. Ochii ei se deschideau și se închideau rar, ca în somn. O așeză delicat pe iarbă și se lăsă alături de ea, ținîndu-și genunchii în mîinile încrucișate.

— Știi că e a treia oară cînd te întîlnesc noaptea, îi spuse aproape liniștit, întorcînd capul pe umăr spre ea.

— De data aceasta nu mi-ai mai spus istorii îngrozitoare ca atunci, îi răspunse palidă, cu ochii pe jumătate închiși.

— Cît de frumoasă eşti ! Adineauri, cînd ai coborît din pom, ţi-am văzut picioarele, pe sub fustă. Nu te superi că-ţi spun asta, nu-i aşa ? Dar eşti atît de frumoasă !

— De ce să mă supăr ? întrebă cu puţină şovăială, simţind că roşeşte. Poţi să te uiţi la mine cum vrei şi sînt fericită că-ţi plac.

— Mai spune-mi-o o dată, o rugă.

— Sînt fericită că-ţi plac.

— Ce frază simplă, dreaptă ! strigă Matei.

— Cum *dreaptă* ?

— Aşa, spuse trăgînd cu mîna în aerul întunecat o linie dreaptă.

— Nu înţeleg, rîse Dora.

— E ca în muzică. Sau m-aş putea agăţa de ea cu amîndouă mîinile, ca de un trapez atîrnat de bolta aceasta neagră şi înstelată, şi să mă legăn şi să mă răsucesc pe ea la nesfîrşit.

— Nu ne-am legănat destul pe cracă ? îl întrebă şi flatată dar şi nemulţumită că o lăsase pe pămînt în timp ce el făcea exerciţii la trapez printre stele. De ce nu ai încercat să ne cunoaştem mai de mult ?

— N-ar fi fost bine, îi răspunse după o tăcere. Ar fi fost prea aproape de moartea tatii.

— Da, însă atunci făceai nu ştiu ce lucruri oribile cu creatura acea !

— E adevărat, spuse Matei violent, dar atunci, dacă te-aş fi privit cu puţin din ce simt pentru tine acum, te-aş fi urît şi aş fi fost foarte nefericit.

— Ai ţinut mult la tatăl tău, constată ea reculeasă, înţelegîndu-l.

El tresări şi zise destul de uscat :

— Nu ştiu.

Jignită, Dora spuse :

— Posibil. Multe lucruri nu le ştii tu. Nu ştii de exemplu nici dacă mă iubeşti.

Matei înţelese deodată că trebuie să fie precaut. O ascultă în tăcere, cu capul în jos, urmărind întristat dar şi cu o bucurie de artificier culoarea, sclipirea şi nesfîrşita mulţime a vorbelor ei în umbra deasă a tăcerii sale, aglomerate şi curgătoare ca o coamă, cu ceva heraclecan în ţinuta lor viguroasă şi avîntată, rotunde însă şi reci, apoi lungi, încolăcite, ameninţătoare, sau intangibile în puritatea lor înalt feciorelnică, gemene

și neajutorate, abandonate, iar undeva, dincolo de alcătuirile lor strălucite, legendare, și mult dincolo și de tăcerea lui care le cuprindea și le făcea vizibile, urmărea o rumoare imprecizabilă, o surdă ritmică egală și adîncă, un foșnet de pene într-o boare salină. Vru să întindă mîna spre Dora dar și-o ținu bine, sprijinită în iarbă. Iarba era mătăsoasă și aspră, aici ca și în curtea lui unde o cosea odată cu sabia culcînd-o la pămînt în linţoliile de umbră de sub tei, și teii erau înalți, groși, zgrunțuroși, pătrundeau robust în aerul îmbrățișat cu brațe frunzoase. Din înalt, printre frunzele lor, soarele arunca de pe parapetul nemișcat al norilor un nisip impalpabil, de aur, peste nisipul împăcat al aleilor și peste iarbă. Noaptea, zidurile erau albe și de aici nu vedea decît rare și mai mult bănuite pete albe între masele negre ale arborilor, cum nu reușea să distingă nici acel loc, de cam pe lîngă gară, unde ședea acum domnul Iliescu, sau pe celălalt unde dormea doamna Iliescu și unde el însuși, după ce se va despărți de Dora, se va duce să se culce, dar dacă pe acesta din urmă nu-l putea distinge îl ghicea foarte bine și se mira cît drum va trebui să facă de-aici din vîrful viei pînă acolo chiar dacă nu o va lua pe șosea, pe unde într-adevăr ar ocoli prea mult, ci de-a dreptul prin pădure și prin cîmp, peste puntea din fundul grădinii doctorului Tomița, care se legăna pe picioare înalte deasupra iazului foșnitor. Cascada din parcul Ioanid foșnea altfel, era ca și cînd peste frunze ar fi curs întruna un subțire șuvoi de frunze uscate, iar vocea Dorei nu semăna cu nimic, venea doar de foarte departe, ca și cînd Dora s-ar fi depărtat de el și cînd în fine va alerga s-o prindă, prin apa nopții, n-o va mai putea găsi așa cum de pe tapetul camerei lui din strada Polonă n-ar fi putut culege florile albe să le pună în paharul cu apă deși astfel musca, urcîndu-se pe cozile lor, ar fi ieșit de unde nimerise cu totul din întîmplare sau, poate, dintr-un calcul greșit. Și cît parfum, cînd înfloresc teii, așa încît nici nu putea dormi cu fereastra deschisă, și venea, ca un nor greu, auriu, și parfumul teilor din grădina publică și tot orașul mirosea a floare de tei, ca și strada Polonă, dar pe strada Polonă parfumul era puțin mai slab, poate din cauza caselor mai pietroase și mai întunecate și pentru că nici nu erau atît de mulți, aici însă varul îl reținea ca un burete, pe tot. Domnul Iliescu spunea că-i place, ieșea în fiecare seară, după cină, pe terasa din spatele casei să-l

inspire și să admire peisajul, întins în șezlongul pe care îl purta cu el și la mare și din care privea răsăritul lunii și asculta plescăitul valurilor pe nisip la infinit multiplicat pe toată întinderea țărmului și alternat cu acea fioros de adîncă gîlgîială tăioasă cu care apa se trăgea înapoi, înghițind la loc în pieptul ei larg și răsunător spumele și putregaiurile amare pe care, cu botul culcat pe nisip, le vărsase.

— Nu-i așa că este frumos ? îl întreba domnul Iliescu ridicînd mîna spre lună și arătîndu-i apoi sticlirile apei negre.

La capătul de sub lună al drumului de lumină de pe apă se ridica însă din adîncurile fără fund, odată cu luna, o arătare tăcută, fără chip, nemișcată, nemăsurat de înaltă fiindcă ajungea cu capul în lună, o umbră de pe care îi era cu neputință să-și ia ochii, așa că întrebarea tatălui rămînea fără răspuns ori primea unul, dacă nu tîrziu, cel puțin încurcat și fără suflet. Umbra era tăcută, închisă în aripi lungi din care nici un fulg nu se mișca și știa că va sta toată noaptea acolo dar, orice ar fi făcut, nu izbutea să se împiedice să adoarmă și să doarmă atît de adînc noaptea toată, ca și aici, cu toate că parfumul teilor ținea sub pieptul și sub aripile lui toată casa dominînd foșnetul iazului și țîrîiala amestecată și vagă a greierilor. Și cînd din cuvintele Dorei nu mai percepu, în sfîrșit, decît o imprecizabilă rumoare, o ritmică surdă, un foșnet, îi spuse :

— Trebuie să fii indulgentă, alarmai că ar fi putut adormi în timp ce ea îi vorbea. Știu într-adevăr puțin. De ce ai crede că nu-i acesta adevărul ?

— Cred, dădu ea din cap fără să fi observat nevinovata lui mistificare și pentru că între timp înțelesese că nu avusese motiv să se simtă jignită, însă uneori ai un ton atît de ciudat, ca și cînd sînt lucruri despre care nu ți-ar place să vorbești cu nimeni, nici cu mine.

— E un obicei rău, recunoscu suspinînd și-i luă mîna și-i sărută încet fiecare deget în parte. Mîna ei era învăluită de propria-i lumină și de cea a stelelor într-o peliculă lactescentă în care, din loc în loc, distingea sau i se părea doar că distinge un pîlpîit ușor, al vinelor albăstrii.

Din susul iazului, sau din altă parte, nelocalizabile, veneau niște bătăi surde și rapide, lemnoase. Dora își cobora și-și ridica pleoapele, împăcată. Sfîrșind să-i sărute degetele unei

mîini, i le luă pe ale celeilalte, pe care ea i-o întinse firesc, vîrîndu-i în același timp în păr mîna abandonată și mîngîindu-i cu vîrful degetelor creștetul fierbinte, cu osatură tare, boltit ca o cupolă, și care, proiectat cum era pe cer larg, pătrundea printre stele cu atîta nobilă siguranță.

— Nu te văd la față, îi spuse.

Matei ridică capul, fără să-i lase mîna, și-și apropie buzele de buzele ei nemișcate, sorbind de pe ele o răcoare parfumată, desalterantă, și acum stelele nu-i mai înconjurau ci erau înconjurate, ca de la mari depărtări, de ei, de foșnetul lor în iarba înaltă, de ochii lor care se priveau prin pleoapele coborîte. Dora spunea cuvinte care pînă să ajungă la el își pierdeau forma și înțelesul.

— Plutesc, înțelese în fine și cu buzele pe buzele ei îi răspunse aspru și stins :

— Și eu.

Cu o mișcare bruscă ea însă îi scăpă din brațe și se ridică în picioare.

— Nu, îi spuse, nu trebuie să facem asta.

— Dora, Dora, o chemă.

— Ridică-te, vreau să ne plimbăm puțin înainte de a ne despărți.

Sări în picioare, rîzînd, și o îmbrățișă. Ea voi să se desfacă, apoi îl îmbrățișă însăși, atîrnîndu-i-se de gît.

— Care este viața ta adevărată ? o întrebă Matei la ureche, amintindu-și ce-i spusese noaptea trecută.

— Aceasta, îi răspunse în același fel, să te iubesc pe tine. Dar n-o să ți se pară cam lung drumul ?

— Care drum ?

— Pînă la Balcic, îl lămuri. Trenul merge atît de încet și am să fiu atît de nerăbdătoare ! Cînd vom ajunge în fața cafenelei lui Avgherinidis am să-i spun birjarului să coboare și să-mi aducă dulceață de smochine. Ai gustat dulceața lui de smochine ?

— Da, spuse Matei. Mama îi lăuda cafeneaua.

— Apoi vom merge la Ali să ne plimbe cu barca în jos, către vila Storck, pe apa purpurie, pînă la plajă. Mai știi terasa cu trandafiri ?

De acolo ascultam morile.

— Și eu, spuse Dora încîntată. Băteau ca niște ciocănitori toată ziua, dar cînd trebuia să cobor scara spre punte îmi era frică și tata îmi dădea brațul.

— Îți vezi casa ? o întrebă Matei privind în jos, spre oraș:

Se deosebea bine, cum prelungea dincolo de pod linia albă a șoselei, Calea Tîrgului, descriind o curbă alungită pînă în celălalt cap al orașului de unde, în apropiere de liceul de băieți, se abătea puțin din traseul ei și, trecînd prin mahalaua zarzavagiilor, continua mai departe, în cîmp, sub formă de șosea și, căzînd perpendiculară pe ea, strada care începea din dreptul prefecturii și tribunalului și ducea pînă la gară și care era centrul, locul de promenadă al orășenilor. Pe ea se înșirau școala primară, farmacia, puțin mai încolo banca, peste drum de ele biserica Buna Vestire a cărei turlă Matei o recunoscu foarte clar și ceva mai departe cofetăria lui Iulian unde domnul Iliescu se oprea des în plimbarea lui de după-amiază întîlnindu-se acolo cu Jean Albu, cu prefectul, cu judecătorul Teodorescu și alte persoane ale căror nume nu le cunoștea, cum nu le cunoscuse niciodată ; recunoscu la fel de clar turnul alb cu brîie roșii de cărămidă aparentă al bisericii catolice și o arătă Dorei :

— Uite-o.

— Eu credeam, îi spuse destul de mirată, că mă întrebai de cealaltă, a părinților mei. Nu e prea departe, vine cam prin dosul primăriei.

O căutară, ocazie pentru ea să afle cît de puțin cunoaște orașul Matei, cu toate că locuia în el de atîți ani, și pînă la urmă izbutiră să se fixeze asupra unui loc unde s-ar fi putut să fie. În întinsa amalgamare de pete albicioase, cenușii și negre din care se ridicau ici și colo, în diferite puncte, mase vegetale neguroase, zidurile vreuncia dintre clădirile publice, cele trei etaje, dinspre gară, ale hotelului și turnurile bisericilor, lanțul de lumină palidă al becurilor electrice, răsucit capricios în toate direcțiile, desena planul străzilor și întindea sub stele, pe fundul văii, o plasă evanescentă, cu cele mai multe dintre ochiuri rupte, acelea probabil prin care izbutise să fugă pe malul iazului și pe tot cîmpul și pe toate dealurile înconjurătoare potopul de greieri și broaște care tăiau acum harnic cu fierăstraiele în sticla nopții, pretutindeni, și frecau fără odihnă între ele milioane de bile de porțelan. Luminile roșii

și verzi ale gării. Pe șoseaua din dreapta înainta spre oraș, dar nu ajunsese încă la podul dincolo de care șoseaua intra între case și pomi, devenind Calea Tîrgului, o căruță ; din cînd în cînd ajungea pînă sus la ei scrîșnitul roților pe bolovanii șoselei și lătrăturile cîinelui invizibil care o însoțea.

— Astăzi după masă, spre a veni la tine, îi spuse Matei arătîndu-i cu mîna spre oraș. am trecut prin fața grădinii publice, o vezi ?, am ieșit la tribunal și am avut plăcerea să revăd școala unde mi-am terminat cursul primar constatînd cu această ocazie că mai este și acum, lîngă poartă, în curte, bolovanul pe care mă refugiam în recreații și-mi mîncam tartina cu unt și cu șuncă. În curte nu era nimeni și curtea și școala mi s-au părut tare pustii. Soarele trecea pe vîrful turlei bisericii Buna Vestire și bătea drept în ferestrele claselor, aurindu-le. Peste drum, o casă mică, sistem vagon cred, cu o fereastră la stradă și cu un gard din șipci vopsite în roșu, atît de înalt încît din dosul lui casa abia mai răsare cu acoperișul și cu florile dese și lungi cît pomii, care o înconjoară de-aproape. O știi ?

— Da, spuse Dora, acolo stau niște prieteni ai noștri.

— M-am gîndit, trecînd prin fața ei, la ciudățenia că la liceu, cînd am citit pe Brătescu-Voinești, acolo am instalat pe acel bătrîn cumsecade și foarte original pe care îl persecută o vecină, femeie tînără dar antipatică, învățătoare cred. M-am gîndit că e foarte curios că atît timp cît am fost la școala de peste drum nici nu băgasem de seamă acea casă, dar din moment ce mi-a fost atît de bine evocată de nuvelă la destui ani după ce nici nu mai treceam pe acolo, înseamnă nu numai că am văzut-o, ci și că m-a impresionat mult. Ei bine, cum să te impresioneze atît de mult lucrurile a căror existență, cînd ai a face cu ele, nici n-o remarci ? Nu e ciudat ?

— De ce ? îl întrebă Dora, puțin alarmată căci n-ar fi vrut să audă lucruri dezagreabile despre prietenii ei, persoane foarte distinse și cumsecade.

— Ți s-a întîmplat asta vreodată ?

— Nu, protestă ea.

— Nu-i foarte important, bănuiesc, spuse Matei încurcat, însă cînd ți se întîmplă te simți ciudat.

— Cred, spuse ea simplu.

Matei rîse :

— Iar puțin mai departe de școală, în fața băncii, mi s-a întîmplat ceva și mai curios. Un domn scurt și gras, în haine de alpaca și cu o pălărie de pai pe cap, venea din direcția opusă, dinspre cofetărie, și tocmai se pregătea să intre la bancă, pusese deja mîna pe clanța porții mari, de fier forjat, cînd zărindu-mă și-a scos pălăria, mi-a făcut o mică plecăciune și mi-a spus : Bonjur, domnule Iliescu, ce mai faci ?

— Era Anghel, dădu ea din cap rîzînd. Și ce i-ai răspuns ?

— I-am răspuns Bine, exclamă indignat, și am lungit pasul.

— Dar de ce ? E unul dintre cei mai interesanți domni din cîți știu pe-aici. El și cu tatăl tău au fost colegi și l-am auzit mi se pare vorbind cu respect despre tine.

— Nu admit, spuse Matei, să fiu salutat de persoane pe care nu le cunosc.

— Lasă, că o să-l cunoști duminecă la mine. Voi fi în oraș, voi avea lume și te rog să nu lipsești.

Coborîră. Dora ciugulea boabe de struguri din dreapta și din stînga și insista să mănînce și el. I le băga în gură și Matei profita să-i sărute degetele mușcate de zeama acrișoară. Îl enerva că nu putea să meargă alături de ea, simțea nevoia permanentă de a o atinge, de a o săruta, de a-și cufunda privirile în ochii ei, se întreba dacă nu a ratat o împrejurare ce nu va mai reveni și nu găsea în el destulă îndrăzneală să reia o încercare pe care dealtfel direcția în care o apucase discuția lor poate că o interzicea acum cu desăvîrșire, viziunea de sub pomul din care o ajutase să se coboare îi biciuia sîngele, apoi se blestema pe sine însuși din cauza acestor simțiri și impulsuri, mai ales cînd Dora își întorcea capul spre el pe umăr, și cînd, cercetîndu-i-l pierdut, nu descoperea în trăsăturile ei nimic care să-i arate că încearcă și ea aceleași impulsuri și aceleași simțiri. Dimpotrivă, oboseala, probabil, dădea feței ei o oarecare severitate, dar aceasta îl săgeta apoi mai rău, și pînă la urmă Dora simți neliniștea lui și îl întrebă :

— Ce este, Matei ?

Ajunseseră acum în spatele casei, în umbra deasă. Via rămăsese în urmă, cu buchetul de arbori din vîrful ei.

— N-aș putea să-ți mai cînt la pian, îi șopti ținîndu-l strîns de mînă, căci sînt prea obosită. Lasă-mă să-ți mai ascult însă o dată inima.

Își culcă capul pe pieptul lui și Matei îi inspiră parfumul părului.

— Altă dată, altă dată, spuse ea cu ochii închiși.

— Cînd ?

Dora își strecură mîna prin cămașa lui și i-o puse pe piept, în stînga. Buzele ei, din cauza strugurilor, aveau un gust acrișor care lui Matei i se păru divin. O strînse la piept, fără să întrerupă lungul sărut, cu nădejdea că se vor topi amîndoi într-un singur trup, nemaifiind nevoiți să se despartă, însă ea își desprinse gura de pe a lui și îl îndepărtă.

— Ce este cu tine, Matei ? îl întrebă totuși din nou, văzîndu-l că se clatină.

— Parcă am o eczemă pe tot corpul, spuse înfundat, cu limba împiedicată. Mă arde și mă mănîncă peste tot.

Dora rîse încet, îi mîngîie consolatoare obrajii și-i spuse :

— Și pe mine. Dar nu-i nimic. Îl trece.

XVI

— SĂ NU TE AŞTEPŢI SĂ SEMENE, spuse Matei mişcînd creionul pe hîrtia de pe genunchi.

— Sînt curioasă cum mă vezi tu.

— De, spuse fără să-şi ridice ochii spre ea, dacă m-ar asculta mîna... Desenul tău e foarte reuşit.

— Crezi ? spuse Dora aruncînd o privire în dreapta spre portretul pe care i-l făcuse lui Matei. Pe tata, cînd eram fetiţă, îl amuzau desenele mele şi a păstrat o mulţime, pe care le are şi acum într-o mapă. Cînd am început să prefer pianul a fost, îmi aduc aminte, jignit.

— Eu n-am izbutit niciodată să cînt, deşi îmi place atît de mult muzica.

— E destul că-ţi place, răspunse ea reluîndu-şi poza.

Talgerul mare, de aramă bătută, de pe divan, plin cu migdale, se aprinsese în lumina care intra pe fereastră şi pereţii înşişi aveau, din pricina luminii, luciri stinse, de aramă.

— Cred că foarte multă lume este în situaţia mea, dar tu care o şi faci, cîntînd la pian, îţi poţi da seama că plăcerea pe care mi-o dă muzica, mie care n-o pot exersa, este nu doar mai săracă dar poate că şi improprie, provocată de altceva decît de muzica ea însăşi. Dragostea de artă la cei care nu fac artă este, am impresia, o iluzie iar iluziile sînt totdeauna periculoase.

— O, exclamă Dora, dacă mă iei pe mine drept exemplu pentru cazul opus celui pe care spui că l-ai reprezenta tu, atunci te înşeli pentru că nu sînt deloc artistă. Atît de mulţi cîntă, ca mine, la pian ! Însă de aici pînă la artă e o distanţă. Cînd vei asculta-o pe Angela Zahariadi, care a luat lecţii în Germania cu un mare pianist şi care a şi dat cîteva concerte acolo şi la Bucureşti cînd era tînără, ai să vezi diferenţa. Dacă tata nu s-ar fi grăbit să mă mărite şi să mă arunce în închisoarea unei vieţi pe care n-am dorit-o şi pentru care nu am decît dezgust, poate că aş fi făcut ce spui tu, căci îmi iubesc nespus pianul. Îl cheamă Siegfried, ştii ?

Matei îşi controlă desenul de pe genunchi. Era destul de fără caracter, dar reuşise să prindă mişcarea înainte, surîzător încordată, a modelului şi privind apoi pereţii încăperii cu stinsele lor tente de aramă palidă, murmură pentru sine Danae !

— Cu un lucru pe care-l faci cu mîna ta, spuse fixînd-o într-un chip care Dorei i se păru ciudat, eşti într-o altfel de comuniune decît cu acela pe care nu poţi decît să-l priveşti din afară, de la distanţă.

— Dar, îi replică ea crezînd că face aluzie la întîmplările nopţii, distanţa aceasta ne sporeşte dorinţa, dă farmec lumii. De ce să fim brutali ?

Spunînd acestea îl privea cu pleoapele puţin apropiate, căci soarele aprindea pe capul lui Matei luciri aurii destul de intense, care-i jenau ochii — al căror albastru era acum atît de puternic şi curat încît foaia de pe genunchii lui căzu pe covor. Se aplecară amîndoi în acelaşi timp s-o ridice. El se lăsă să alunece de pe scaun în genunchi, îi cuprinse capul în palme, cum făcuse ea însăşi cu o zi înainte în pădure, şi o sărută recules. Capul ei era greu ca o urnă. Apoi se reaşeză pe scaun şi continuă să tragă linii pe hîrtie. Liniile se apropiau paralele şi succesive de contururile feţei, neputincioase a le depăşi, în valuri mărunte, şi sub creionul pe care făcea tot ce putea să şi-l stăpînească pentru că îşi spunea din nou că

trebuie să fie precaut, să n-o jignească pe Dora cu indiscreţia emoţiei sale, hîrtia foşnea stins. Dealtfel lumina care, intrînd pe fereastră, se reverbera de pe chipul lui, îl ascundea în lucirile ei aurii.

— Tatăl tău, o întrebă pentru a-şi da timp să-şi recîştige calmul, ţine mult la tine ?

— Da, spuse ea cuprinzîndu-şi genunchii cu mîinile, dar n-a vrut să mă aibe pentru că doctorul îl avertizase că aş putea costa viaţa mamei. A lipsit foarte puţin pentru ca noi, acum, să nu ne fi putut întîlni. Şi ce m-aş fi făcut fără tine ? adăugă mirată.

— Tie, spuse Matei, ţi-ar fi fost uşor, căci nici n-ai fi ştiut că exist.

— Poate, dădu din cap. Şi tu ? Acum ai iubi pe altcineva.

— Nu, te-aş iubi tot pe tine, protestă cu jumătate de voce din cauza cuvîntului care îi repugna să-l întrebuinţeze.

— Vezi ? spuse Dora, nu eşti prea sigur. Dealtminteri cum m-ai iubi dacă n-aş fi ?

— Te-aş bănui, te-aş visa.

— Am fi atît de departe unul de celălalt !

Sprîncenele ei se apropiară deasupra nasului, într-o încruntare de nemulţumire :

— N-aş suporta !

— Nici eu.

— N-aş suporta nici măcar dacă aş putea să te visez de-acolo, de unde aş fi. Îngrozitoare idee !

— Dar... încercă să spună.

— Bine că nu este aşa. Ce minunat, că existăm amîndoi şi că ne-am întîlnit !

— Da, aprobă Matei, e minunat !

— Nu-mi vine să cred.

— Nu te deranjează totuşi că datorăm această întîlnire întîmplării că tatăl tău... ?

— Mama nici n-a vrut s-audă cînd i-a propus să renunţe la mine.

— Cînd erai fetiţă veneai pe aici ?

— Da.

— Şi, o întrebă privind din nou pereţii de aramă palidă, ai trecut şi prin încăperea aceasta ?

— Era altfel aranjată, spuse Dora.

Nu pierdu nimic din descrierea chipului în care arăta înainte actuala cameră a Dorei însă cuvintele îl ajungeau ca reflectate într-o apă lin clătinată. Trase două linii, în timp ce ea vorbea, și-și zise că de fapt a terminat. Continuă să păstreze însă hîrtia pe genunchi. Era singur pe cîmp după ce ocolise pădurea pe șosea și apoi părăsise șoseaua. Era singur între săbiile greierilor și stele. Dar dacă ea n-ar fi fost, ar fi fost undeva mult deasupra stelelor, într-un loc fără lumină.

— Pereții, îi spuse, erau pe atunci văruiți și-mi amintesc o seară cînd tata ca să mă împace, căci eram foarte supărată din nu știu ce cauză, se străduia să facă pe ei, cu mîinile, umbre pe care mi le arăta și îmi spunea Uite, dragă, acesta e un iepure.

Dar nu cu desăvîșire obscur, pentru că altminteri cum ar fi văzut-o ? Pe fereastră curgeau șiroaie de apă, curgeau și pe acoperiș și pe zidul dinspre curte, bătînd teii cînd de sus în jos, cînd dintr-o parte, cuprinzînd totul într-o țesătură complicată și grea, mereu curgătoare, și la el în cameră lumina de afară nu mai răzbătea bine prin ploaie și se făcea întuneric iar prin întunericul de aici și prin celălalt, lichid, de afară zărea cînd și cînd teii, îndesați unul într-altul ca armatele de sfinți și de îngeri de pe zidurile bisericii.

— Matei ! strigase doamna Iliescu din salon făcîndu-l să iresară cu vocea ei ascuțită și neașteptată, adu-mi umbrela tatii să i-o trimit, căci a uitat-o.

— La ferestre, continuă Dora, erau niște draperii lungi pînă la podea, de catifea roșie, legate la mijloc cu șnur gros, și după ele m-am vîrît într-o dimineață cînd mă jucam de-a ascunsa cu fata vierului.

Evident că ar recunoaște-o în mulțimea de acolo, deși întunericul și mulțimea i-ar ascunde-o uneori fremătînd ca frunzele lovite de apă cînd dintr-o parte, cînd din cealaltă, neîncetat. Tatăl este undeva mai sus, dacă în locul acela există sus și jos, undeva unde mulțimea este mai rară.

— Dar m-am plictisit să tot stau ascunsă, continuă Dora. Eu mă înăbușeam de căldură cu soarele în spate, cu nasul în țesătura roșie și ridicată pe vîrful picioarelor pentru că îmi închipuiam că în felul acesta nu-mi va vedea picioarele pe sub draperie și Gica mă căuta peste tot, muta scaunele din loc,

intra pe sub paturi, se învîrtea prin faţa mea, tot nu mă găsea şi, culmea !, nici nu se mişca de lîngă mine să pot ieşi.

— *Ma tante*, spunea fetiţa bătrînei doamne de pe bancă ce tocmai pusese deoparte, de pe genunchi, albumul de flori, vreau să mă joc cu copiii de-a ascunsa.

Tudor alergă la un pom, se lipi cu faţa de el închizîndu-şi ochii şi astupîndu-şi-i apăsat şi cu palmele, şi ei se răspîndiră ca un stol de vrăbii pe alei, în căutare de ascunzători. Pietrişul scîrţîia în toate părţile, foşneau frunze, răsunau chemări, apoi nu se mai auzi nimic, aleile rămaseră pustii. O bonă împingea un căruţ, o doamnă trecu pe pod cu un căţel în lesă, un domn se aşeză pe banca dinspre chioşcul muzicii, cu faţa spre bazin, şi deschise un ziar în care îşi aplecă numaidecît capul. Din spatele grosului copac, privea ţintă spre Tudor. Dintr-un colţ al parcului o voce spuse ceva indistinct. Tudor, cu mîinile la ochi, întrebă înalt, de trei ori, Gata ? şi trăgîndu-şi palmele de pe faţă se întoarse brusc şi privi în toate părţile. Îşi apăsase însă prea mult pleoapele pentru că acum, izbit de lumină, clipea des, văzînd nimic altceva decît stele. Pe Matei îl entuziasmă ideea că, pentru a-l ajunge, vărul său trebuia să străbată prin puzderia de stele multicolore. Aleca din faţa copacului era lată şi orbitor de albă din cauza luminii. Pe alee nu trecea nimeni. În tot parcul nu mai răsuna nici o voce. Vizavi de el, de cealaltă parte a aleii, printre frunze, licăreau ochii întunecaţi ai fetiţei. Părea să-i facă semne spre Tudor, însă nu-i făcea poate nici un semn. Tufişul era nemişcat, la fel ca şi ochii celei care, din spatele lui, se uita la el printre frunze. Pe alee nu trecea nimeni şi liniştea era desăvîrşită. O văzuse cînd intrase în tufiş, dar acum, apăsat de imobilitatea din jur, de lăţimea albă a aleii, de indecizia lui Tudor care făcea paşi în dreapta şi-n stînga în jurul pomului fără să ştie deocamdată încotro s-o apuce căci din orice parte ar fi putut ţîşni pe la spatele lui cineva, se întreba dacă nu cumva fetiţa plecase din tufiş către o altă ascunzătoare mai bună şi atunci ce luase drept ochii ei privindu-l printre frunze era doar, acolo între frunze, puţină umbră mai întunecată. Apoi Tudor fugi spre dreapta şi pînă în clipa cînd auzi primul ţipăt de triumf al unuia care, din ascunzătoarea lui, ieşise şi bătea cu palmele

pomul cu fața la care, și cu ochii bine închiși, stătuse vărul său, Matei caută drept în ochii umbrei.

— Și atunci, spuse Dora, am ieșit de după draperie, plictisită, și i-am spus :

— Aici sînt, proasto ! Hai să ne jucăm altceva.

— Ce vorbă urîtă, exclamă din salon mama, care mă auzise. Să n-o mai spui niciodată și acum cere-i imediat scuze Gichii.

— De ce să-i ceri iertare cînd probabil de la ea ai învățat să zici proasto ? întrebă Matei.

— Așa m-am gîndit și eu, atunci, și am fost indignată, mi-au dat lacrimile, n-am vrut să fac ce-mi cerea mama și mama, enervată, mi-a dat o palmă la spate. Toată ziua, apoi, m-am simțit atît de nenorocită, atît de singură !

Între Dora și fetița din spatele draperiilor roșii nu era nici o legătură, aceea nu era decît sora mai mică a ei, o soră ascunsă acum în ființa Dorei și care nu va crește niciodată. Și acolo, în Dora, se înalță la fel pe vîrful picioarelor, să privească lumea prin ochii surorii mai mari, fără ca ea însăși să poată fi văzută și fără ca dealtminteri ea însăși să vadă sau să știe că vede.

Matei, pe care hîrtia de pe genunchi îl incomoda, o puse pe secretarul din spate și apoi se aplecă înainte și se uită curios în ochii Dorei s-o vadă pe mica prizonieră, însă în cerul larg și albastru dintre pleoape și gene nu văzu decît ființa musculoasă a irisului contractîndu-se și destinzîndu-se lent și regulat, aproape de suprafața valului care, mai pur decît orice apă imaginabilă, îl acoperea, destinzîndu-se și contractîndu-se ca într-un fel de respirație animală care-l umplea de reflexe aurii.

Acum cîmpul din cealaltă parte a șoselei ridica spre soare ierburile lui sălbatice la nivelul cărora curgea apa și în mîlul ei racii își agită cotoarele de aripi incinerate, transformate în clești. Cerul tot respira mai repede, în pulsații luminoase. Dora nu i mai distingea aproape deloc trăsăturile sub pojghița de aur, o sîcîia calmul cu care se ținea pe scaun, departe de ea, lăsînd să treacă astfel puținul timp pe care-l aveau. Îngenunche în fața lui, îi strînse cu mîna genunchii la piept și cu cealaltă îl apucă de bărbie :

— Ce faci, Matei ? Azi-noapte am visat că mă sărutai și ne am sărutat toată noaptea. Tu m-ai visat ?

— - Da, spuse înclinîndu-şi capul spre ea fără să roşească, pentru că în realitate, prea obosit, nu visase nimic, şi se lăsă jos, alături de ea, pe covor.

— Matei, îl întrebă, crezi că oamenii se pot iubi ? Uneori m-am îndoit.

— Şi acum ?

— Acum te întreb pe tine — şi aşteptă serioasă şi atentă răspunsul lui.

Matei se feri să facă vreo mişcare. Genunchii îi erau fierbinţi.

— Poate că avem, spuse, un singur cuvînt pentru mai multe lucruri. Tu, de exemplu...

—Nu ţi-aş putea explica ce simt.

— În schimb, cînd ţi-am răspuns, odată, la fel, te-ai supărat.

— Ştiu însă că vreau sa fiu mereu lîngă tine şi că în afară de tine nu mă mai interesaza cu adevărat nimic.

— Nimic ?

Nimic, spuse convinsă. Sînt ca moartă pentru toată lumea în afară de tine.

Matei gemu şi se trase mai departe de ea, privind-o cu ochii strălucitori.

— Dora, încercă să spună, dar, prinsă de această descoperire pe care o făcea acum în sine, nu-l auzi şi continuă :

— Nu aveam nici înainte prea multe lucruri care să mă intereseze. Îmi plăcea să citesc. Ştii că mi-ai adus nuvelele lui Gautier, dar nu şi că mi-a fost cu neputinţă să citesc din ele mai mult de două foi. Şi poate că nici la părinţii mei nu mai ţin aşa mult, fiindcă dacă ar trebui să-i părăsesc pentru tine, aş face-o fără nici o ezitare.

— Cu mine, vru să-i răspundă Matei, se întîmplă invers. Datorită ţie am început să văd în jurul meu lucruri care înainte pentru mine nu existau. Şi cît de vaste şi frumoase sînt chiar şi atunci cînd nu mă împac cu ele ! Dar sînt aşa datorită ţie, dacă tu n-ai exista, sau ai înceta să existi, n-ar fi fost nici ele sau ar dispare şi ele pentru că nu sînt decît nişte reverberaţii ale fiinţei tale şi înconjurat de ele sînt de fapt înconjurat de tine, trăiesc oricum şi pretutindeni în tine, aşa încît şi pentru mine, ca pentru tine, lumea s-a redus la o singură fiinţă care le conţine pe toate celelalte. Şi din nou se

întinse curios către Dora să vadă în ea de data aceasta nu numai pe sora ei oarbă din spatele draperiei roșii, ci întreaga mulțime a obiectelor, ființelor și întîmplărilor care erau, toate laolaltă, viața lui, pe care Dora nu le știa dar care erau conținute în ea, fără ca ele însele să știe aceasta, așa cum la rîndu-i Dora, dacă nu s-ar fi născut, ar fi fost conținută în acel spațiu, umbros mai degrabă decît întunecat, în care era sigur că ar fi putut-o recunoaște pentru că dorința lui ar fi fost mai mare ca umbra, atît de fierbinte și de nețărmurită încît umbra însăși s-ar fi adeverit la un moment dat a nu fi decît o parte a acestei dorințe. O parte din el. Se feri să-i spună însă nebuniile care-i treceau prin minte.

— Ce m-aș face, așadar, îl întrebă, dacă odată îmi vei lipsi ?

Matei îi înconjură umerii cu brațul, liniștitor. De acolo, *din el*, Dora privea spre lume fără s-o vadă și fără să fie văzută. El însă o vedea. O vedea trecînd iazul pe puntea legănătoare din fundul curții doctorului Tomița, sau aplecîndu-se de la fereastra dormitorului ei, în cămașa de noapte, atît de speriată că avocatul ar fi putut auzi bătaia lui, sau întinzîndu-i batonul de șocolată din care cu o clipă înainte mușcase și se gîndi cu oarecare uimire că ori de cîte ori va vrea el, ea va repeta în el aceste gesturi, fără oboseală, în veșnic aceeași lumină — deși acolo nu e lumină. Încercă să se asculte pe sine, să-și dea seama ce se întîmplă în el. Își reținu respirația. Dar în afară de bătaia inimii nu percepu nimic deși nu avu senzația de vid. Imobilitatea, absența aceasta aparentă îl confirmă în ideea lipsei de lumină. Își evocă intenționat, ca în joacă, o imagine cu Dora și ea se prezentă înconjurată de o umbră vagă, dintre zi și noapte, o umbră în care nu-i vedea chipul dar știa intens că este al ei.

— Nu-ți voi lipsi niciodată, o asigură continuînd să-i țină umerii cu brațul. Dacă nu voi fi lîngă tine, vei fi în mine și vom fi mereu împreună deși nici tu nici eu, astfel, nu vom mai ști să facem nimic în afară de ce vom fi făcut pînă atunci, nici să spunem alte cuvinte ori să umblăm în locuri prin care nu vom fi umblat.

- Nu înțeleg ce vrei să zici. Dacă ne vom repeta însă așa mereu înseamnă că nu vom mai fi vii.

Da, spuse Matei, cînd nu voi mai fi cu tine, sau cînd tu mă vei părăsi, vom continua să trăim, dar *altfel*, nu exact ca cei vii.

Dora îi dădu dreptate, se sculă, luă desenul lui, reveni alături de el pe covor intrînd deodată în ploaia de aur și privi desenul.

— Vrei să mi-l lași ? îi spuse, mulțumită.

Matei întinse către ea și cealaltă mînă.

— Cum trăiesc oamenii vii ? îl întrebă apoi. Nu știu dacă pînă acum am trăit, cred că mai degrabă nu și că dacă acum trăiesc, aceasta este din cauza ta.

— Însă mai întîi din cauza întîmplării că mama ta n-a putut fi convinsă să renunțe de a te naște, murmură Matei.

— Astfel că tot o întîmplare ne poate despărți ?

— Nimic nu ne mai poate despărți, se grăbi să spună, palid, trăgînd-o spre el.

— Crezi că tu poți face ceva să nu ne mai despărțim niciodată ? îl întrebă îngrijorată.

— Am să fac tot ce-am să pot, spuse și voi din nou s-o îmbrățișeze. Dora se feri din nou, preocupată :

— Dar dacă unul dintre noi ar muri, n-ai putea împiedica asta.

Matei tăcu. Dora se juca cu vîrful pantofului pe covor, urmărind conturul unei flori :

— Cum o fi cînd ești mort ?

— Nu știu, rîse. Poate ca atunci cînd te ascunzi.

— Da ? E adevărat că ori de cîte ori mă jucam de-a ascunsa mă simțeam ca părăsită, moartă însă niciodată.

— Îmi închipui că morții nu știu că au murit.

Se uită la el, neîncrezătoare. Îi mîngîie cu vîrful degetelor fața liniștită, își lipi fruntea de-a lui, apoi și-o depărtă să-i citească în ochi, îi luă mîna între ale ei și i-o sărută.

— Ce mînă fină ai, îi spuse, abia cu puțin mai mare ca a mea.

El îi sărută de jos în sus și de sus în jos fiecare deget în parte, apoi urechea dînd într-o parte tufele de păr întunecat. Cu fața în părul ei deschise ochii în ploaia neagră, dar nu era o ploaie, era o vegetație năvalnică și tresări cînd o auzi îngînînd ca de departe :

— S-ar putea să ai dreptate totuși. Ce ne-a apucat pe amîndoi să vorbim de asta ? Cred însă că ai dreptate că atunci cînd mori trebuie să fie ca atunci cînd te ascunzi, pentru că îmi amintesc bine cum într-o zi, cînd eram foarte mică, dar atît de mică, într-adevăr, cum mi-e greu să înțeleg

că am fost și cum tu nici nu m-ai putea imagina, m-am rătăcit pe aici, prin curte, și după o călătorie printre fluturi și flori, tot mai departe de casă, am nimerit între niște bălării atît de înalte încît de după ele nu mai vedeam nici casa, nici pomii, nimic din elementele liniștitoare ale lumii mele, nici unul dintre punctele de reper cu ajutorul căruia aș fi putut reveni acolo de unde, neprevăzătoare, plecasem. Buruienile erau multe, dese, cu forme înfricoșătoare că nici nu îndrăzneam să le ating pentru a-mi croi drum îndărăt și nici să strig să vină cineva să mă scoată de acolo. Între tulpinele nenumărate, înnodate unele într-altele, groase, verzi, păroase și lungi ca niște șerpi sau albe ca oasele spălate de ploaie și între frunzele lor imense umflate de sînge, îmi pierise respirația. Eram sigură, sigură de tot, că voi muri mîncată de monștrii verzi și la un moment dat, cu toate că nici un braț nu mă apucă și nici o frunză nu-și deschise gura să mă înghită, mi-am spus că am și murit, că am și fost mîncată și mă simțeam între ele ca în fundul unui stomac.

Matei își bagă mai adînc capul în părul ei și repetă înăbușit :

— Ca în fundul unui stomac. Al unui pîntec mare, cald și întunecat, mișcat în sus și-n jos și de la dreapta la stînga, de scurgerea unor sucuri bune, de o ploaie blîndă, dătătoare de viață, în care dormi fericit, știind că dormi, un somn transparent — și cauți cu buzele, orbește, prin noaptea vegetală a părului, coloana alcătuirii ei de sidefuri reci și arome inteligente, gîtul care, dintre umeri, concrește și, delicat și arzător, pătrunde în bezna îmbătătoare a părului pentru a susține, ca pe o cupă, capul greu, prețios.

— N-am auzit bine ce ziceai, murmură confuză cînd își trase capul din părul ei. Se ridicase de pe covor și se așezase pe marginea divanului, cu bărbia în mîinile sprijinite în coate pe genunchii înalți, strîns apropiați.

O urmă și-și cufundă din nou obrazul în pletele ei, de unde îi răspunse :

— Ziceam că și mie buruienile mi-au făcut, o dată, o impresie asemănătoare. Eram la școală și încă de dimineață, din cerul acoperit cu nori joși, cenușii, începuse să plouă și curgeau șuvoaie groase, paralele, cu energie egală. Era o ploaie

masivă și implacabilă, dintre acelea care durează așa zile întregi și pătrund pămîntul pînă în fund.

— Da, ploile îngrozitoare care înnegresc casele și transformă gardurile în putregai, se cutremură ea. Le urăsc.

— Și eu. Dar în același timp mă fascinează. Nu-ți place să umbli prin ploaie, să te ude de sus pînă jos, să-ți fie urechile pline de vuietul ei matern, legănător, să încerci să descifrezi țesătura îndesată și fantastică a apei coborînd spre pămînt și s-o vezi apoi cum cucerește fiecare loc prelingîndu-se îmbelșugată pe garduri, pe scoarțele pomilor, pe ziduri și umple străzile dintr-un trotuar în celălalt ?

— Mă indispune.

— Și pe mine, se grăbi Matei să spună.

— Dacă stau în casă, mă ține prizonieră ; dacă mă prinde pe stradă, îmi udă ciorapii. Și apoi bătaia de pe acoperișuri și gîlgîiala lacomă a burlanelor ! De cîte ori plouă așa, mă îmbolnăvesc.

— Și eu. Dar a început să-mi placă probabil pentru că venea ca o pedeapsă peste oraș.

— Ai suferit mult cînd v-ați mutat aici ?

— Da, dar am uitat.

Dora îi înconjură gîtul cu brațele și-l strînse la piept.

— Începuse încă de dimineață să plouă, își reluă povestirea, și în recreații mă uitam pe fereastra mare a clasei. Cînd un nor se risipea, un altul îi lua locul, tîrîndu-se repede, parcă pe coate, în locul lui și desfășurîndu-și îndată pînă la pămînt penele tari, de apă, să bată cu ele acoperișurile, ferestrele, apa strînsă în bălți care sporeau văzînd cu ochii, galbene și bășicate. În lungul gardului negru al curții scăpasera nu știu cum de zelul servitorilor niște buruieni mari de tot, ca acelea care te-au speriat pe tine, și în ploaia fără sfîrșit se frămîntau, lovite, și creșteau în sus, mai tari decît apa, și verdele lor exalta, izbea în negrul și cenușiul înconjurător, le-am simțit cum cresc, eu însumi crescînd împreună cu ele, și m-a cuprins o bucurie ciudată. Dora, strigă înăbușit inspirînd adînc parfumul gîtului și părului ei, ai dorit vreodată să ai un copil ? Un copil al tău, din tine ?

— O, nu ! răspunse indignată. El a ținut foarte mult să aibă. N-ar fi fost însă al meu, ci al lui și nu l-aș fi putut iubi.

— Nu cu el, suspină Matei.

— Dar cu cine ?

— Cu nimeni, spuse Matei. Cu noaptea.

Dora rîse :

— Nu, nici așa.

În partea de sus a ferestrei aurul se împalidase, trecuse la un roz delicat prin care albastrul se străvedea verde. Apoi verdele strălucitor și limpede cuceri toată partea de sus a ferestrei, în timp ce cea de jos, mai mare, rămînea aurie, însă de un auriu roșcat. Pe drum, cu capul în jos, trecu grăbit un cîine, alungat probabil căci scîncea slab. Cîteva rîndunele se jucau în înaltul cerului, peste cîmp, trăgînd în aerul roșu și verde curbe largi. Peste cîmp, mult deasupra racilor din mîl, a pescarului așezat pe mal cu undița neagră, a omului aplecat pe brazde și a păstorului, însă și mult dedesubtul albastrului mușchiulos care se destindea și se contracta, acoperindu-se astfel cu vagi ape aurii nespus de subțiri, al albastrului în care, deocamdată mai mult ca o părere, începea să pătrundă umbra.

— Și dacă aș fi avut, totuși, murmură Dora cu ochii închiși, îmi este atît de greu să mă gîndesc că l-aș fi dat la școală, abandonîndu-l unor profesori morocănoși, printre colegi sălbatici ! Să rătăcească departe de mine, pe coridoare cenușii, în clase prea vaste, mereu cu cerul negru al tablei în față. A, nu !

Și totuși, dacă voia să-i mai vadă ochii înainte ca umbra să i ajungă, trebuia să părăsească noaptea părului. Încercă, lipindu-și urechea de ceafa Dorei, să audă un zvon, cît de vag, al existenței lor, murmurul, cît de stins, al încetei lor mișcări în orbite, sub valul subțire de apă în care se contractau și se destindeau, pe măsura imaginilor inspirate, într-o respirație nepămîntească, fără să audă altceva în afară de vuietul surd al propriei lui urechi. Bietul băiat, pe coridoare cenușii, în clase prea vaste ! Departe de negura dulce și ocrotitoare a mamei, printre sălbateci, așteptat peste tot de primejdii. Dar fie !

Umbra progresase înainte de a se decide să-și scoată capul din încîlceala părului ei. Umbra lui, pe covor, coborî înaripată deasupra umbrei care o asalta pe Dora, victimă neputincioasă, pe promontoriul divanului, a revoluției astrale.

Ce repede s-a făcut seară, strigă.

Ea surîse, stînjenită, aranjîndu-și părul. Figura lui se schimbase complet, părea foarte copilăroasă, ca și gesturile

mai puțin cumpănite, așa că nu putu să se supere cînd, după ce se învîrti în juru-i pe glezne neastîmpărate, îi spuse :

— Din cauza umbrei abia te mai văd, ești întunecată ca o etiopiană.

— O, ce comparație ! se mulțumi să exclame. Dar ce e cu tine ? Să aprind lumina ?

— Nu, spuse, gata să decapiteze veilleuza.

— Atunci să-ți cînt.

Îi întinse mîna și ea sări în picioare. Primind-o în brațe, începu deodată să fluiere o melodie și se învîrti cu ea făcînd cîțiva pași de dans.

— Cum, știi să fluieri și să dansezi ? îl întrebă, cu ochii mari.

— După cum vezi, spuse oprindu-se. Îți place să dansezi ?

— Desigur, făcu Dora continuînd să-l privească uimită.

— Și... dansezi ?

— Acum nu prea.

— Dar înainte dansai mult ?

— Mult.

— Cu mine, spuse Matei continuînd s-o țină în brațe, în picioare, în mijlocul încăperii, n-ai dansat niciodată.

— N-am avut timp, abia ne-am cunoscut, protestă. Dar tu dansezi ?

— Doar singur, uneori.

— Nu-i adevărat, spuse ușurată. Nu știi să dansezi.

Se așezară pe divan. Umbra cuprinsese toată încăperea și culorile florilor de pădure din buchetul cules de el în dimineața trecută și pe care Dora îl păstra încă în vasul de alabastru de pe secretar nu se mai distingeau. Se distingea încă, în schimb, că multe din ele se ofiliseră, deși apa li se schimbase cu grijă, și atîrnau moi, fără formă, pe subțirile lor tije frunzoase.

— Cînd ai dansat ultima dată ? o întrebă.

— O, nu mai știu, spuse cu o închidere în sine a figurii, pe care el o luă drept semn al efortului de memorie. Acum cîțiva ani. — Și adăugă, deși această precizare era puțin fără rost : La București.

— Cu cine ?

— Îmi ceri prea mult. Cum vrei să mai știu ?

Lacul, e adevărat, cu malurile lui îmbrăcate în sălcii și cu luminile care se resfrîngeau în el sub cerul foarte

larg, era un fundal frumos pentru a fi ocrotită, însă pe fața de masă o pată de cafea, veche de cine știe cînd, îi atrăsese neplăcut atenția, fără ca el să observe. O, cafeaua care se bea în restaurante și cofetării, cu oribila ei culoare roșiatică de parcă ceștile ar fi pline nu de cafea, ci de furnici roșii fierte pe spirt, încă vii parcă !

Matei simți că în momentul acela Dora îi este contestată de ceva nelămurit, din trecut, ceva care se ivise neașteptat între ei, și atunci se ridică, o trase și pe ea apucînd-o de subsuori și o strînse la piept pentru a împiedica raptul. Trecură în salon, întoarse, hotărît, comutatorul și din cristalele candelabrului se revărsă spre toate colțurile încăperii o ploaie de săgeți luminoase. Ridică pianului capacul și arătă Dorei, mulțește, spre taburet.

Nu știa ce cîntă. Sprijinit de pian, fixa mîinile ei care se înfigeau ca niște rădăcini în pămîntul sonor decantînd o sevă pură și furtunoasă. Învîrtea între degete brățara pe care și-o scosese înainte de a se așeza la pian și călare pe focurile înaripate ale briliantelor ce o împodobeau zbura peste întinsul valurilor muzicale. Cînd Dora își ridică mîinile de pe clape, se aplecă pînă jos și-i sărută degetele piciorului, prin subțirile cureluțe ale sandalei.

Venind spre casă, avea încă pe retină încremenirea lucrurilor din salonul ei, după ce îi cîntase. Deși nu era tîrziu, arborii de pe drum, cîmpul și iazul peste care trecu pe punte i se părură la fel de nemișcate, ca și cînd viața le-ar fi părăsit sau ar fi fost făcute cu toatele din piatră. Vie rămăsese doar, undeva, o suflare egală și adîncă, de om care doarme, îmbălsămat cu flori, sub stelele nenumărate. Se gîndea confuz la domnul Iliescu, dar respirația pe care i se părea că o aude era a sa, căci, fără să-și dea seama, alergase pe cîmp tot timpul. Se sprijini de balustrada punții și-și privi umbra pe apă, printre reflexele stelelor. Cerul nu era de tot întunecat, la apus, printre crengile pomilor, mai zărea o fîșie de aer palid cu lungi dungi verzui și dintr-acolo venea un freamăt neîntrerupt decît la mari răstimpuri, ca și cînd ar fi trecut în goană nesfîrșite convoaie de căruțe pe drum pietros acoperit cu un subțire pat de frunze veștede. Scuipă în apă și lacrima scînteie-toare pliciui și dispăru imediat sub punte, răpită între umerii negri ai șuvoaielor mute, spre un orient depărtat. Gardul dintre ei și doctorul Tomița ridica un șir urcător de sulițe.

Coborî de pe punte și trecu, mergînd pe malul iazului, în curtea sa, regretînd depărtarea care, între el și Dora, sporea cu fiecare pas pe care-l făcea. Se gîndi să se întoarcă, dar își continuă drumul, aplecat înainte, urcînd pe potecă printre tufe și ierburi înalte. Curînd printre tei licăriră ferestrele și pe ecranul lor văzu umbra doamnei Iliescu și a servantei agitîndu-se.

Rămase cîtva timp să le privească. Pregăteau masa. In coteţul din dreapta, o găină se foi și cîrîi în somn. De aici poteca ocolea spre stînga ducînd spre o veche bucătărie de vară și spre camera de serviciu, reunite sub același acoperiș de tablă vopsită în roșu, iar apoi se îndrepta spre terasa la care pentru a ajunge trebuia să sui patru trepte de piatră. Treptele erau cam tocite. Între fisurile pietrei creșteau fire de iarbă care, mereu smulse, reveneau totdeauna.

Liliecii seîneeau între coroanele teilor și stele abătîndu-și zborul precipitat și frînt spre cîmpul din cealaltă parte a iazului, prin aerul viu de toată absența Dorei.

Doamna Iliescu îl auzi cînd urca scara spre terasă, dar se forța să privească doar la lucrul ei.

— Ai venit ?

— Da, am venit, spuse Matei rîzînd.

— Spală-te pe mîini și poftim la masă.

XVII

lată în locul acela şi pentru că, între dealuri, curgea pe un pat pietros, resfrîngea cu multă limpezime bucheţele de arbori de pe maluri şi cei cîţiva nori albi din înalt. Dora o descoperise coborînd din vîrful viei pe una dintre potecile înguste deasupra cărora iarba şi florile se aplecau curioase, din ambele părţi, balansîndu-se sub greutatea multicoloră a vreunui fluture, a bărzăunilor îmblănіţi şi a lăcustelor dansatoare. Cînd coborîşul fu mai repede, încercase o temere. Dealurile înalte şi pustii pe care numai undeva departe, lîngă un cot de pădure, zărise o fetiţă cu cîteva oi, o îngrijoraseră, îşi spusese că ar fi preferat, acum, să stea întinsă în şezlong acasă, de exemplu, a el, la picioarele sale, să-i facă lectură, sau să-i vorbească despre nu importă ce sau chiar să tacă împreună gîndindu-se unul să se mai sărute.

Vrei să coborîm chiar pînă jos de tot? îl întrebase oprindu se şi întorcîndu-se către el.

Matei întinsese brațele în lături :

— Dacă vrei și tu... Ai obosit ? Pot să te duc pînă acolo în brațe — și spunînd acestea făcuse un pas către ea. Cămașa albă i se umflase în vîntul slab și cum venea spre ea cu brațele desfăcute, cu gîtul întins înainte, i se păru că o pasăre albă, puternică și maestoasă, o va răpi spre un destin necunoscut și se feri rîzînd și căutînd în juru-i dacă erau singuri :

— N-am obosit. De ce mergi însă în spatele meu să nu te văd ? Ne întîlnim atît de puțin și mă lași singură și atunci !

— Dora, strigă, nu te-am lăsat singură, eram aici !

Ea își șterse ochii cu batista și-i spuse iritată :

— Vino lîngă mine.

Îl luă de mînă, strîngîndu-i degetele, și reîncepură să coboare.

— Nu mă simt bine, își spunea în timp ce el, ca să-și ascundă îngrijorarea, îi vorbea despre planurile lui de viitor. Ce va fi crezînd despre mine, dacă nici eu nu știu ce să cred ? Și totuși eu am vrut să mă plimb pe aici, pînă în fundul văii, iar el ar fi fost, acum îmi dau bine seama, mai fericit să fi rămas acasă și, întins la picioarele mele, să mă sărute, cu toate că dacă ne-am opri m-ar putea săruta și aici, sau nu aici, ci acolo, între pomii aceia. Matei, îi spuse cînd ajunseră, să ne oprim.

Era un grup de cinci fagi, cu umbră deasă printre ei. O hîrtie mare, albă, arăta că cineva, nu demult, trecuse pe acolo, și în timp ce Dora se lăsa în iarbă întinzîndu-se pe spate cu mîinile sub cap, Matei o luă, o ridică sus și-i dădu drumul în vîntul care o purtă o clipă în aer. Dora îi urmări zborul, lăsîndu-și capul pe un umăr, apoi îl văzu pe Matei luînd-o din iarbă, unde căzuse, strîngînd-o în mînă și aruncînd-o departe. Îl auzi întorcîndu-se și-i simți umbra pe față. Se întrebă ce va face. Se așeză alături de ea în iarbă. Își alătură obrazul de cotul ei și-i spuse :

— Acum tu mă lași singur.

— De ce ? îl întrebă silit, întorcîndu-și capul și privindu-l printre pleoapele întredeschise.

Își plimbă obrazul pe mîna ei pînă la cot și înapoi spre umăr, apoi și celălalt obraz. Se întoarse către el și-i mîngîie, cu ochii mereu închiși, creștetul tare și fierbinte, vîrîndu-i mîna în păr.

— De aici, în fine, îi spuse cînd ajunseră jos, pe malul apei, nu se mai vede orașul. Un deal în spate, între noi și el, și un altul, la fel de înalt, în față, amîndouă solide și înalte pînă la cer și astfel închise la capete încît nici pe acolo să nu pătrundă nimeni la noi.

— Dar apa aceasta ? îi arătă.

Matei se aplecă deasupra lichidului prelung, mușchiulos și catifelat, și-și trecu palma de două ori pe rotunjimea lui :

— Ea nu ne face nici un rău.

— Afirmi cu atîta mîndrie acest lucru, observă, de parcă ai vorbi despre tine însuți iritat că nu te înțeleg, că nu vreau să te prețuiesc după merit ! E o apă într-adevăr minunată, un rîu cum n-am mai văzut, adăugă, dar lasă-mă să mă obișnuiesc cu dealurile acestea prea mari, prea pieptoase, și cu norii care le îmbracă în fulgi și pene prea albe și care uite cum tremură.

— Ai dreptate, spuse începînd să mîngîie apa și privind în sus. Ce nori !

— Și atît pămînt grămădit de jur împrejur ! se plînse. Parcă respiră și el.

— Da, dar de ce nu-ți place asta ?

Dora se uită la el stînjenită, apoi roși și-și întoarse fața :

— Astăzi nu sînt prea bine, nu știu ce am. Doresc lucruri bizare și mă alarmează orice.

— Să plecăm ?

— Unde ! exclamă cu un fel de deznădejde care, pentru că n-o înțelese, produse lui Matei o stare bruscă de voioșie.

— Dora, îi strigă, vino să vezi ce rece e apa !

Îmbrăcată în fulgii norilor reflectați, nemișcată dar și fremătătoare, se răsucea pe pieptul dealurilor și se întindea înainte, ca un lung gît de pasăre.

— Ce-o fi fost în hîrtia pe care ai aruncat-o adineauri, cînd ne-am oprit ? îl întrebă visătoare, fără să se miște din iarbă. Poate plăcintă de la plăcintăria de unde cumpărai și tu în recreații, cînd erai la școala primară.

Matei veni lîngă ea. Obrazul îi era ud de lacrimi.

— De ce plîngi ? o întrebă. Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, spuse continuînd să-l strîngă în brațe. N-am dormit toată noaptea fiindcă m-am gîndit mereu la tine și acum îmi trec prin minte lucruri oribile, parcă trăiesc într-un coșmar din care nu vreau să mă deștept.

— Dar ce îți poate trece ție prin minte ?

— O, cînd ne-am oprit între fagi am fost atît de supărată pe tine că... Dar nu-ți pot spune. Și înainte de asta mi-am zis, nu știu cum, că în aceste locuri pustii s-ar putea, cum mergeai în spatele meu, dar te rog să nu rîzi de mine !, mi-am zis că s-ar putea să mă omori.

— Cum ? strigă el.

— Așa. Nu pot suporta să meargă cineva în spatele meu, nu mă simt în siguranță. Și apoi, astăzi, ești atît de rece !

— Dar știi că e doar o închipuire a ta, nu-i așa ?

— Știu, spuse oftînd, însă ce să fac ? Și cum arăta negustorul ?

— Poftim ?

— Cum arăta acela de la care cumpărai tu plăcintă în recreații ?

— Ei bine, îi răspunse lin, cu un ton disproporționat de fastuos din cauză că nu se gîndea la ce spune, atent numai la Dora să înțeleagă ce se petrece cu ea și fără să poată desluși decît că pe măsură ce rostea cuvintele apa adîncă a ochilor ei se mișca lent ca de plutirea unui șir de păsări luminoase. era înalt și gros, negru, cu un șorț lung și cu capul roșu, unsuros tot.

— Interesant, îngînă ea. Și se pricepea ?

— Cine ?

— Negustorul.

— Da, sigur că se pricepea. Așa cred.

— Nu l-am văzut niciodată. Să mi-l arăți. Mă interesează atît de mult ! Mă interesează tot ce este în legătură cu tine. Și de ce te uiți atît de supărat ?

— Nu sînt supărat. Acum te simți altfel ? Te-ai obișnuit cu locul ?

— De la mine din vie nu observasem cîte flori sînt pe aici, spuse Dora. Însă dealurile acestea sînt cu desăvîrșire acoperite de nalbă și margarete ! Și norii ! Prea mult alb, prea multă incoloare, inexistență, și totuși, în același timp... Albul nu este o culoare. Este mai degrabă o absență. Așa îmi închipui haosul. Și totuși, în absența aceasta, toate de aici palpită, voluminoase și agresive, voind parcă ceva de la mine.

— Ești obosită, surîse și-și trase haina pe mîneci, încheindu-și-o.

— Nu ți-e cald cu ea ? Descheie-te măcar mai mult la cămașă, — și pentru că păru că n-a auzit, murmură ironică : *Noblesse oblige...*

— În definitiv, îi replică nemulțumit, mi-am pus haina ca să-mi ascund cămașa și să ai mai puțin alb în jur. E însă mai bine să stai pe ea, spuse scoțîndu-și haina și așezînd-o pe iarbă, să nu-ți murdărești rochia.

— Peste zece ani, îl întrebă mutîndu-se alături pe haina lui, o să-ți mai amintești rochia pe care o port astăzi ? De ce nu vii lîngă mine ?

— Am să-mi amintesc, îi răspunse venindu-i alături.

— Ce-ai făcut cu rochia albastră pe care ți-am dat-o ?

— Am pus-o în șifonierul meu și o privesc în fiecare noapte, înainte de a mă urca în pat, și ieri, dacă nu te superi, n-am mai putut rezista tentației de a mă îmbrăca cu ea.

Maiei îi spusese aceasta, inventînd doar pe jumătate, pentru că dacă nu îmbrăcase rochia în orice caz dorea s-o facă și renunțase numai pentru că se gîndise că ar fi inconvenabil cu doamna Iliescu în casă, pentru a o amuza și fu fericit s-o vadă surîzînd.

— Și a fost bine ?

— Da. Și de rochia de acum o să-mi amintesc totdeauna, de culoarea ei de frunză de toamnă, de subțirimea ei — și îi ridică puțin poala îngustă s-o pipăie între degete.

— E moale ? spuse ea rîzînd.

— Da, Elmire, e moale și-i sînt recunoscător că nu-ți rămîne genunchii.

— Ai vrea să te îmbraci și cu ea, nu-i așa ? N-o pot însă dezbrăca pentru că n-am nimic pe dedesubt dar mi-ar place atît de mult să facem schimb și eu să-mi pun pantalonii și cămașa ta.

Ar înconjura-o, așa, din toate părțile deodată, pasăre acoperindu-și cu aripile desfăcute prada azurie. Își trecu palma pe trupul ei, de la umăr pînă la genunchi și apoi, deodată, se lăsă să alunece în iarbă pe pîntece și arătă creasta dealului de pe care coborîseră :

— Pe acolo mergeam prin ploaie, venind spre tine din direcția spre care curge rîul.

— Va să zică satul de la capul podului este pe aici pe aproape ?

— Mi se pare atît de, cum să-i spun ?, că pe unde am trecut atunci, singur, sînt acum alături de tine ! Mama voia s-o însoţesc la Bucureşti, unde se gîndea să te viziteze la o mătuşă a ta, însă n-a plecat cu mine, ci cu doamna Teodorescu. Ştii cum e valea aceasta cînd plouă cum ploua atunci ? Rîul ţîşnea parcă direct dintre norii înfoiaţi şi clocotea înfigîndu-şi ciocul negru în ploaie.

— O, îl rugă, nu-mi mai vorbi despre asta ! Nu vreau să mai aud de ploaie şi de nimic trist.

— Am vrut să-ţi spun că întîlnirea noastră a fost necesară.

— Nu-i deloc mult de cînd ne-am întîlnit, îi spuse, şi totuşi parcă te-am ştiut totdeauna.

— Totdeauna, o aprobă întorcîndu-se uşurat spre ea şi privindu-i marii ochi albaştri în montura lor delicată şi fermă.

— Dar, schimbă vorba cu un surîs încurcat care pe Matei îl făcu din nou atent, pe negustorul tău nu-l ştiu.

— Care negustor ?

— Acela mare şi negru, cu capul roşu, de la care cumpărai plăcintă în recreaţii, îi explică surîzînd mai departe confuz.

— Da, îngînă maşinal.

— Cîtă lume nu cunosc ! continuă Dora, nesigură, şi adăugă : Din cîtă cunoşti tu. Nu crezi că ar trebui să ştiu tot ce ştii tu ? Şi totuşi, exclamă oarecum triumfătoare, despre femeia din grădina publică, nu vrei să-mi spui nimic.

— Ţi-am spus tot, punctă trecîndu-i din nou palma de la umăr pînă la genunchi, abia atingînd însă trupul viu din corola subţire, moale şi îngustă a rochiei.

— Nu, protestă. Ai sărutat-o vreodată ?

— Niciodată.

— Pînă acum n-ai mai sărutat pe nimeni ?

— Ba da. O dată. Însă tot pe tine, în parcul Ioanid.

— Nu înţeleg.

— Aveai nouă ani şi te chema, pe atunci, Marta.

— Fetiţa aceea...

— Da.

— Şi cum m-ai sărutat ? îl întrebă cu o ascunsă nemulţumire.

— Pe frunte.

— Îmi semăna atît de mult ? — și la răspunsul lui afirmativ, Dora făcu în iarbă, între ei doi, cîteva semne cu degetul și apoi îi spuse :

— Nu o cunosc. Am cunoscut-o doar pe verișoara ei. Sînt însă geloasă. Ori nu, se corectă cînd îl văzu gata să protesteze, ci ca adineauri cînd coboram și mergeai în urma mea. Nu trebuie să știi despre mine mai mult decît știu eu însămi.

Matei era departe de a fi un vanitos, dar felul cum rostise ea ultimele cuvinte îi dădu un puternic sentiment al propriei puteri. Îl mai încercase uneori, cînd încăleca cea mai de sus cracă a vreunui copac, ascuns în frunze și legănîndu-se încet deasupra abisului albastru ; îl încercase și în după-amiaza trecută cînd se jucase, o clipă, cu imaginile din el ale Dorei. După cum îl privea, ghicea că era sensibilă la faptul că în el se petrece acum ceva deosebit și se pregăti să-i mărturisească ce. Nu trebuia să-i spună tot ? Ar fi fost o dovadă de dragoste și se cuvenea ca Dora însăși să știe ce produsese, chiar fără voie, în el. O mînă secretă îi fură însă cuvintele pe care era gata să le rostească. Ce-ar fi vrut dealtminteri să-i împărtășească ? Și ea îi tăcea, astăzi, atîtea. Ascuns în travestiul cămășii albe în care acasă, cînd o îmbrăcase, nu bănuise că va fi atît de strîmtorat, era deci mai bine ca ea să nu-l vadă. Ascuns de privirile ei, ca de ale doamnei Iliescu pe vremea cînd, în strada Polonă, îl acoperea de la genunchi în sus în clăbuci de săpun, cuirasă plină de curcubeie, penaj candid. absență — dar palpitînd de o viață nemărginită, concentrată și agresivă. Nu știe aceasta însă, își repetă Matei, o presimte și de aceea, desigur, este astăzi locuită parcă de un sprit neliniștit care mă supraveghează rotindu-se în cercuri capricioase, cade bîzîind spre mine și înainte să pun palma pe el se cumpănește și se depărtează pentru a da ocoluri strînse și rapide în jurul unei preocupări tainice, descrie în aer aureole răsturnate, revine și din nou dispare și nu-l mai aud. Mult deasupra norilor sau a tot ce-i poate umbri liniștita lumină. Dora totuși avea dreptate.

— Fiindcă se știe pe sine, fiecare știe despre ceilalți mai mult decît știu ei înșiși, îi răspunse, urmînd-o printre arborii rari de pe malul apei printre care, ridicîndu-se din iarbă, se plimba privind interesată detaliile locului.

Dora se opri și exclamă cald :

— Dragostea însă este uitarea de sine, Matei.
— Ai impresia, spuse, că nu mă uit pe mine ?
— Da, îi explică, uneori.
— Acum, de exemplu ? Astăzi ? De unde știi ?

Dora nu găsi cuvintele care trebuiau și renunță. Și poate că nu era prudent, ci supravegheat. Sau poate că nici asta, ci era doar prea tînăr. Îl privi ; uitase cu desăvîrșire de femeia din grădina publică. Erau atît de singuri! Dar pe-aici nu zburau vulturi și, oricum, nu putea fi pentru el o Lycainion, își spuse și roși din nou, mirată și supărată că-i treceau astfel de gînduri prin minte. Dacă nu l-ar fi întîlnit, n-ar fi avut acum de ce roși.

— Nu-i așa, spunea el în timpul acesta. Nu se uită pe ei aceia care în toate împrejurările urmăresc realizarea a ceva străin vieții lor adînci, impersonale. Pentru ceilalți...'

— Orice viață e personală.

— Pentru că e trăită de o persoană, spuse Matei și o îmbrățișă fără brațe.

— Ce vrei ? strigă dîndu-se repede înapoi. O, iartă-mă, nu știu ce mi-a venit. Atît de des uiți că sînt femeie măritată și că, de aceea, unele lucruri nu ne sînt îngăduite, încît îmi pierd capul.

— Iarta-mă, o rugă îmbrățișînd-o strîns, cu o mînă pe după umeri și cu cealaltă în jurul mijlocului. De ce-mi spui asta abia acum ? și o sărută începînd de jos, de la baza gîtului, pînă sub ureche.

— Ți-am mai spus, murmură închizîndu-și ochii. Să ți-o repet de fiecare dată ?

— Da, îi răspunse, acum sărutîndu-i tîmplele de pe care dădea cu buzele în lături părul bogat, și coborînd spre colțul pleoapelor, repetă-mi ce vrei, cînd vrei, totdeauna, vocea ta mă ridică-ntre îngeri.

— Te joci cu mine, protestă, încercînd să-i scape din brațe.

— Vrei să mă joc ? continuă Matei care-i gusta acum încet locul savuros dintre sprîncene. Spune-mi cum să mă joc cu tine. Îmi place atît de mult, repetă fără să-și dea seama o expresie obișnuită a ei, îmi place atît de mult să te țin în brațe, așa, în picioare, căci te simt toată. O, să mă rotesc strîns în jurul tău, ca luna în jurul pămîntului, adăugă, făcînd întocmai ce spunea, ce frumos îți cade părul pe ceafă și ce

gust bun are gîtul tău aici, sub el, deși ochii îți sînt acum pe partea cealaltă.

Lăsîndu-se în voia acestor îmbrățișări cu care nu era obișnuită, se gîndea că tot ce spune trebuie să fie adevărat, pentru că n-a avut cînd și de unde le învăța. E atît de curat și puternic și răcoarea de-aici de pe marginea apei e dumnezeiască, deși atît pămînt poate că e greu de lucrat căci e prea mult și tare ca piatra. Matei, nu mai pot, să ne așezăm pe mal și să ne uităm în apă, ți-am spus că e un rîu minunat, cum n-am mai văzut, și vreau să-l mîngîi și cu cu palma, ca tine.

Își aranjă părul cu mîna și se lăsă puțin pe spate, sprijinindu-se în mîini și trăgîndu-și picioarele sub ea. După ce se liniști, se uită la Matei. Acesta se trăsese mai departe, își ținea genunchii ridicați și ochii îi ardeau nestăpîniți și adînci. Cînd privirile li se întîlniră, nu surîse, cum se aștepta, ci continua să o privească fără nici o tresărire, numai că de astă dată cu o expresie de nesfîrșită încredere.

Il întrebă suspinînd :

— Ce fel de om ești tu ? Ai ceva care mă atrage dar mă și descumpănește. Știi mai puțin dar și mai mult decît e normal ca, cu tine, am totdeauna senzația că îmi spui tot și că nu-mi spui nimic, că-mi ești aproape și în același timp foarte departe. Dar nici pe mine nu mă mai pricep. Am început să-ți semăn.

Mie ?

Se aplecară amîndoi deasupra apei, umăr la umăr, să-și vadă fețele și să le compare. Dora arăta cu degetul spre cele două imagini alăturate indicîndu-i trăsăturile comune amîndurora. Matei se crezu la început dator să reziste demonstrației ei și la rîndu-i îi arătă, însă nu cu degetul, ci cu bărbia, mai ales ce i deosebea. Ea îi urmărea absorbită explicațiile, fără să se lase convinsă. Ideea că au început, fizic, să semene, o umplea de o încîntare profundă.

Uite, îi mai arătă o dată spre apă, parcă am fi frați.

Matei tresări. Dacă avea dreptate, probabil că și el începuse să semene cu ea și afla astfel de ce de la o vreme doamna Ilieșu îi cerceta chipul cu atîta stăruință și îngrijorare înduioșată. Nu-i scăpa nimic, de bună seamă !

Ce fericire, cînd eram mică mi-am dorit mult un frate și în sfîrșit, l-am găsit. Dar acum, știi, trebuie să ne jucăm toate jocurile pe care nu le-am jucat împreună cînd eram copii.

— Cît de senine plutesc alături chipurile noastre pe apă, spuse el cînd neştiind cu ce să umple clipa de absenţă dintre ei, se aplecară din nou deasupra rîului.

Ea îi făcu semn spre imaginile albe care săltau împreună cu ale lor pe spatele mobil, alunecos şi cu o uşoară bombare în sus a undelor :

— Printre nori.

Fîşîitul şi gîlgîitul lent şi stins sub cele două măşti roze ale lor alăturate şi ondulînd lent, gata să se desprindă de pe elementul instabil pe care erau aplicate, se prelungea indefinit, monoton, şi ascultînd atentă acest cîntec al trecerii ireversibile, Dora îl găsi trist.

— Pe mine nu mă întristează, îi replică el cu o cutezanţă metalică în voce şi în întreaga sa fiinţă care pe sine însuşi îl miră mai tîrziu. Dimpotrivă, recunosc în el tot ce e mai preţios în mine, singurul lucru pe care nimeni, nici măcar timpul, nu mi-l poate lua niciodată. Ascultă.

Ultimul lui cuvînt fusese poruncitor şi tandru, venea ca de la o mare înălţime, impregnat de o lumină liniştită care absorbise în ea toate posibilele umbre. Dora ascultă, întinzîndu-şi urechea deasupra apei. Citise mai demult, într-un poet, sau credea că citise, jenată de a face ea însăşi imagini, *Mi se pare, uneori, că sîngele meu curge, valuri.* Privi chipul din apă al lui Matei şi dădu nehotărîtă din cap :

— Nu ţi-e teamă de moarte ?

Faţa care tremura lent lîngă a ei printre norii oglindiţi îi răspunse :

— De ce m-aş teme de ce nu există ?

— Dar oamenii mor, Matei, protestă şi se ridică în genunchi şi-şi scutură palmele de iarba pe care şi le sprijinise.

— Mi-e teamă doar că, atunci, mi-ar putea fi teamă şi mă mai tem şi de teama celor din jur.

Surîseră amîndoi deodată de preţiozitatea frazei. Matei se întinse şi luă cu buzele frunza dintre buzele Dorei. Ea se străduí să nu-i privească decît faţa pentru că o dureau ochii din cauza luminii albe care-l îmbrăca şi pe care se simţea totuşi îndemnată să-şi culce capul. Dar se sfii. Şi atunci veni spre ea, lăsînd în spate apa, parcă din aceeaşi substanţă aglomerată şi grea, mirosind a floare, cu dealurile din jur. De-o parte şi de alta a lui, cuprinzînd-o ca într-o îmbrăţişare, penele lungi de pe cer tremurau pe loc, înfiorate. Făcu din

amîndouă palmele un leagăn pentru capul ei, îi sărută din nou pleoapele coborîte, apoi colţurile gurii. Să alunece lin pe apa albastră a ochilor ei, din lumină în umbră, tot mai adînc, pe apa lată şi uşor arcuită în sus ca un pîntec, pe sînii apei, între umerii astrali, tot mai adînc, mai departe, în lumină şi apoi iarăşi în umbra vegetaţiei mari şi aspre de pe malurile deodată apropiate, balansîndu-se încet ca acum deasupra ei, dînd la o parte cu pieptul musculos şi imaculat subţirile frunze de toamnă căzute din arborii de pe malurile pe luciul adînc şi să se înfigă, lăsînd în urmă o lungă dîră luminoasă, tot mai departe în mirajul lichid peste care este culcat şi care cedează şi-l primeşte şi în care, dacă se va lăsa, i se va topi tot penajul factice şi apa nu va mai fi decît o apă murdară. O apă murdară, îşi repetă sărutîndu-i umerii, alături de care voi zăcea ca un cîine mort, în buruieni, ascultînd-o cum se scurge prin gura mică şi neagră de pe fund, cu glugluuri oribile, tîrînd cu ea la canal un monstru negru, cu aripi, înecat din greşeală.

Dealtminteri ea însăşi îl ajută să alunece alături, în iarbă.

— Nu mă respecţi deloc ? Nu se poate. Ce ai crede despre mine ?

— Dar n-aş avea timp să mai cred ceva, o asigură, drapat mai departe în toga solemnă, încă nu udă, în timp ce urmărea în el un gînd insistent, capricios, care-l aureola răsturnat, şi uitîndu-şi brusc dubla natură, reptilică, prin ochi îi trecu o clipire de complicitate şi chemare. Aştepta să vină spre el, pentru a măsura întinderea puterii pe care o avea asupră-i şi nemodată undeva, în adînc, era trist că ar putea să vină. Clipirea din ochi i se stinse îndată şi acum o privea fix, enigmatic, aproape supărat. Crezînd că-l împacă, îi răspunse :

Ştiu, dar după aceea ?

Şi sub cuvinte ? Gata să se desprindă de pe ce doar mal nu se ştie la cîtă distanţă sub ele. Sub bolta lor albă şi fierbinte.

Dora adăugă, necăjită :

Ajută-mă să nu spun prostii.

N-ai spus nici o prostie.

O mişcare foarte regulată de valuri în lungul unei plaje, ca unui cimitir de sidef, dar fără sens. Şi el, sub arşiţele de ani, sălbatic de valurile ce se duc doar pentru a se întoarce veşnic, indefinibil. Pe platforma carbonizată a mariajului lor,

avocatul o ține departe de el. Prin ce farmec ? Să le întoarcă amîndurora spatele, și plajei funebre și carbonizatei platforme, și să înoate spre larg, între crupele înalte și line încomate cu alge, și cînd nu va mai putea fi zărit să se ridice foșnind din apă, afirmîndu-și esența aeriană, divinitatea albastră ? Sau fulgerele ? Să profit mai departe, deocamdată, își spuse, de travestiul meu, și îi cuprinse în palmă genunchiul, pe care îl mîngîie cum ar fi mîngîiat o piatră mult șlefuită de apă, rostogolită pe țărm.

— Nu. E firesc să te gîndești la aceasta.

— De ce ? făcu, gata să se apere.

— Fiindcă îmi închipui că toate femeile se gîndesc.

— De unde știi ?

— Nu știu, îmi închipui. Vezi ? Acum am spus eu o prostie. Mai bine să ne sărutăm.

Dora se aplecă. Îi prinse buzele între buzele lui, apoi îi dădu drumul. Buzele ei aveau gust de migdale. De cînd ședea la vie se bronzase. Stropii mării, lovind cupola de bronz subțire. Ar înota printre sclipiri și clinchete de bronz, singur în tot cuprinsul nesfîrșit, fără s-o întîlnească pe mica lui soră, ridicată pe vîrful picioarelor printre norii singuratici roșiți de soarele căzînd spre faleză. Parfumul teilor, dincolo de dealuri, în oraș, e acum mai puțin intens, totuși mereu acolo, simțit uneori, ca un miracol, cu nările foarte fragede ale celor care nu mai văd.

— Ce faci ? îl întrebă și surîse apucîndu-i cu două degete bărbia.

— Mă întrebam cu cine ai dansat ultima dată la București.

Sprîncenele ei se ridicară, întrebătoare, întristate și severe. Matei înțelese că trebuie să explice. Soarele se apropia de amiază.

— Am atîta nevoie de tine, încît nu-mi ajungi tu, cea pe care te am în față, ci vreau să te am toată, din fiecare clipă a vieții tale trecute.

— Și la ce ți-ar folosi aceasta ? Pentru trecut, vreau să zic.

— La ce mi-ar fi bune, dacă le-aș avea, o mie de ochi și o mie de brațe.

— Atunci, îl amenință, nu-mi rămîne decît să-mi scriu memoriile.

— Admirabilă idee ! Îți voi aduce mîine, spuse Matei, un caiet gros. O, ce idee !

— Numai că nu știu să scriu, rîse Dora, și nici n-am timp. Dacă aș scrie nu ne-am mai întîlni. Ce preferi ?

Știu că întrebarea ei este o glumă, dar o luă în serios și căută să-i răspundă.

— Dealtfel, conchise Dora, memoriile nu se scriu la vîrsta mea.

— Eu sînt, uneori, foarte bătrîn !

— Și eu, dar nu e agreabil. Și de ce să vorbim despre lucruri care nu mai sînt ?

— Nu mai sînt ?

— Nu mai sînt, spuse energic.

Matei neagă din cap, încruntat ; uitase că voia să știe cu cine dansase ultima dată și murmură :

— Ce a fost o dată revine ades după ce nu mai este.

— Îi s-a întîmplat așa ceva ?

— De multe ori.

— Și adineauri.

N-am băgat de seamă.

— Dora, eu nu am ce acorzi cuiva la care nu ții, îi spuse revenind.

— Iar acela nu are ce îți dau ție la care *ții*, îi replică jignită.

— Uite o lăcustă.

Privi cam peste umăr insecta pe care i-o întindea și spuse destul de rece :

— Știam că lăcustele sînt verzi.

— Parcă e un cangur, nu-i așa ? Și ce picioare lungi, subțiri de tot jos și groase sus ! Picioare de negresă.

Dora își acoperi genunchii cu rochia și se uită mai bine.

— Nu-mi place. Are capul ca un cui.

— Dar ce ochi inteligenți ! exclamă el, apoi ridică în aer mîna în care ținea zvelta vietate și adăugă : Nu ca ai tăi.

— Găsești că ochii mei nu sînt inteligenți ?

— Dimpotrivă. Și picioarele tale sînt mai frumoase ca ale ei.

— Mă flatezi, spuse privind în sus la degetele sale între care lăcusta se zbătea să scape și desena pe cer astfel o succesiune rapidă de subțiri linii negre, frînte în toate direcțiile.

— Unii mănîncă, sau mîncau, lăcuste, spuse Matei și-și readuse sub ochi insecta păioasă, al cărei piept palpita repede între degetele sale atente.

— Nu cred, se scutură ea.

— Pustnicii. Trebuie să aibe gust de crevete.

— Ți-e foame ?

— Nu, îi răspunse, mirat.

— Atunci de ce n-o lași să se întoarcă în iarbă ? Uite ce disperată e, săraca !

Ironia din vocea Dorei, Matei o luă pentru sine și căută în jos, îndurerat. În realitate, fusese pentru minuscula dansatoare captivă, pe care ca i-ar fi smuls-o bucuroasă și ar fi aruncat-o în apă, geloasă și răzbunătoare. Cu ochii în ochii Dorei, întinse mîna într-o parte și-și desfăcu degetele.

— S-a făcut cald de tot. Nu-ți vine să-ți scoți rochia ?

— Ba da.

Matei, palid, înghiți saliva amară care-i umpluse gura și continuă :

— Și de ce n-o scoți ?

— Aici ? făcu neîncrezătoare.

— Da.

— Însă nu am nimic pe dedesubt, protestă ea.

— Tocmai de aceea.

Dora îl cercetă puțin, încercînd să înțeleagă ce vrea, și zise :

— Nici tu nu te simți astăzi prea bine.

— Norii aceia care te supărau... îi arătă spre cer. Dora își ridică ochii.

— Nu mai sînt. Și în jur, arătă din nou, de astă dată spre dealurile care-i împresurau, nu-i nimeni. Ce auzi ?

— Rîul, lăcustele, niște păsările, enumeră, o căruță foarte departe și cam atît.

— Un clopot, continuă el.

— Da, și un clopot.

— Din oraș. Oare de la ce biserică ?

— Nu știu, spuse după ce încercase să localizeze sunetele. Matei dădu îngîndurat din cap.

— Mai demult, voiam să mă fac clopotar. Tata îmi spunea că, în apus, clopotarii sînt adevărați muzicieni.

— La noi nu.

— Și la noi, însă folclorici. Două-trei note plîngătoare... E cineva care, auzind clopotul, să nu tresară, să nu i se umple sufletul ?

— Și de ce n-ai învățat să tragi clopotele ? spuse Dora rîzînd. Rîse și el din toată inima și Dora îl trase de păr și-l certă :

— Trebuie să înveți să faci ce-ți place.

— Ori să-mi placă ce trebuie să fac.

— Și una și alta.

— Dora, o întrebă îmbrățișînd-o, de ce nu ne înțelegem noi azi ?

XVIII

verârea lui, cu coupe-papierul aurit, secerînd cu el cîte un fir de praf imaginar de pe largul divan și privind cartea pe care Matei o ținea mai departe în mînă. Nemulțumită și nesigură, după întîmplările de pe malul rîului se gîndise mult la ei doi. Ce pot aduce toate acestea ? Nimic bun, nici lui, nici mie. Matei nu înțelegea motivul tristeții ei, dar o găsea impunătoare. Și de fapt nu avea o figură întristată, ci doar oarecum convențională, așa cum o văzuse mai demult, în salonul doamnei Zahariadi. În primul moment îngheță, apoi încercă senzația avută cînd îi dăduse vestea că doamna Teodorescu îl socotește un mic tiran încrezut și fanatic, senzația pe care o avea cînd, urcat pe craca cea mai de sus a unui copac, se legăna liniștit, ascuns în frunze, în abisul albastru, și exclamă :

— Ce frumoasă narcisă !

Își apropie nasul de floarea din vasul de alabastru de pe secretar și-i aspiră parfumul, mereu cu cartea în mînă.

— Îi-a plăcut *Chérie* ? îl întrebă din spate, privind cartea.

Matei se așeză simplu, alături de ea :

— La început am răsfoit-o, citind cîte o frază la întîmplare, și (aici rîse prietenește) m-a șocat. Aveam despre tinerele fete idei fantastice.

— Da ? făcu îngăduitoare.

— Da. Știi, jurnalul ei... Îți amintești ? Domnul Henry, domnul L., fiul generalului de Morambert, *un jeune et bel officier d'état major*, Ciel Bleu, Charles Masselot și ceilalți.

Dora schiță un surîs.

Din fericire, continuă repede, mi-a venit în minte oroarea pe care mi-o provocau discuțiile despre femei ale colegilor, cinismul lor prostesc, și renunțînd la răsfoit am început să citesc.

— Dar Goncourt nu este cinic, protestă mirată.

Matei îmbrățișă acest prim semn de interes pe care i-l arăta și spuse :

— Nu. Mi-am dat seama imediat. O, Dora, toate pozele feriței din parcul vechiului castel din Muguet ! Ades m-am oprit să recitesc cîte o frază ale cărei forme bogate, neobișnuite, și a cărei transparență delicat și exact pictată erau atît de evidente încît îmi dădea senzația că țin în mînă un porțelan chinezesc.

— Frații Goncourt chiar și colecționau porțelanuri din China.

Matei adăugă :

— Citind, eram parcă în soare mult, de amiază, pe o alee între peluze bogate, deasupra căreia pomi scunzi, groși, negri și răsuciți își apleacă din două părți florile și frunzele ascunzînd cerul. Nu trebuie să privești cerul prea direct, nu-i așa ?

Dora tăcu. Ades, poate din nevoia de neobișnuit ce o stăpînea, căuta în cele mai simple cuvinte și gesturi ale lui intenții ascunse, astfel că și de astă dată se întrebă ce vrea să spună ceea ce, cu toate că nu află explicația căutată, o distră oarecît de la preocuparea ei. Matei observă că a mai cîștigat teren și o privi încurajator :

— Eu mă aranjez așa ca să-l privesc printre case, printre arbori. Pămîntul și cerul sînt soți, nu-i despart. Rareori mă uit numai la el.

— Mie îmi place cerul, spuse ea simțind o melancolică satisfacție să se separe de cel care îi vorbea.

— Și mie. Grecii vechi credeau că e făcut din aramă și că între el și noi se întinde seninul albastru, lumina.

— Tu însuți ești luminos cînd spui asta.

— Veilleuza, arătă el în dreapta.

Dora dădu din cap, recăpătîndu-și expresia convențională, statuară oarecum, care îl îndurera dar îl și incita pentru că îi lăsa răgaz să se pătrundă de frumusețea chipului ei :

— M-am gîndit la altceva.

Nu o întrebă la ce, așa cum cînd era mic n-o întreba pe doamna Iliescu de ce, în ce-l privește, hotăra așa și nu altfel. Era într-adevăr impunătoare și tot din respect nu se decise să întindă mîna spre frumosul ei păr, pe care ar fi dorit să-l mîngîie. Dacă ar stinge lumina, Dora ar fi la fel de neagră ca noaptea care înconjura casa și care veghea și înăuntru, tăcută însă atît de prezentă, încărcată de evenimente. Reușise să izoleze parfumul puternic și îmbătător al narcisei și să știe că brațele și părul Dorei miros a grîu, a fructe. Era deci mai mult a lui decît a întunericului, cu toate că în definitiv întunericul nu este decît dublul obscur al luminii, însă ca s-o readucă la el, acum, sau mai degrabă pe aceea care fusese înainte de a se mărita, trebuia s-o conducă pe un drum șerpuit — pe care dealtminteri ea îl atrăsese dîndu-i cartea cu groase foi gălbui în îmbrăcăminte de piele roșie și care și acum îi tenta ochiul ca un măr. Ca un măr din care gustase întîi ea. Sub ce arbore ? Își imagina că citise *Chérie* sub un copac. Dar dacă nu l-ar fi cunoscut, nu i-ar fi oferit cartea. Dora mirosea a grîu.

— Și mie îmi place cerul, îi spuse, dar sub el pentru mine, dacă n-ai fi tu, ar fi un pustiu.

— De ce vorbești așa ? Bărbatul trebuie să fie totdeauna singur, îmi închipui, sau gata mereu să fie singur.

Înconjurat de foșnetul vocii ei care încă nu se pierduse și peste care propria-i voce se întinse răsunătoare deși vorbea, ca și ea, aproape șoptit, repetă :

— Singur ? Cred că pentru a fi singur trebuie să fii foarte puternic.

— Sigur, întări ea cu însuflețire, trebuie să fii foarte puternic.

Matei spuse, ocolind să se gîndească la sine dar nu mai puțin exprimînd ce era pentru el un adevăr :

— Și ca să fii puternic trebuie să fii bogat, ca tine.

Dora suspină :

Nu, Matei, eu sînt foarte săracă și de aceea singurătatea mă chinuiește.

Săracă ar fi lumea fără prezența ta. Îți închipui ce-ar fi fost ca fără tine ?

Cu puțin înainte de venirea lui, Dora socotise că pentru a-l feri de viitorul incert al în definitiv incertei lor legături, era datoare să-l detașeze de ea, încet, fără să-l facă să sufere, și dacă la început în acest gînd intrase, determinîndu-l poate, ceva din sentimentul că nu o înțelege, o palidă dorință de a-l pedepsi pentru incertitudinile cu care parcă în joacă, așa ca ieri în fundul văii, o înconjura, acum ideea despărțirii însă o cerni și fugi de ea, speriată, și se grăbi să se aplece spre Matei și să-i spună :

— Lumea ! Pe mine nu mă interesezi decît tu și tot ce am, dacă am ceva, nu vreau să-ți dau decît ție !

Matei murmură surîzîndu-i pierdut :

— Împărțitoare de daruri.

O privise mult timp înainte de a o deschide. Era una dintre cărțile ei preferate, din timpul liceului. O citise poate chiar în ziua aceea ploioasă cînd trecînd sub umbrelă, cu dommul Iliescu, prin fața casei ei, o văzuse la fereastră și poate că i-o dăduse pentru a-i spune în felul acesta ce nu-i putea spune direct. Am valsat cu dl. Henry. *J'étais à côté de lui en le reconduisant, et cela m'ennuyait de marcher seule ; j'ai prétexté la fatigue. Il m'a offert son bras.* Îmi era foarte cald și, pe pod, mi-a încrucișat șalul pe piept, temîndu-se să nu răcesc apoi, voind să vadă dacă mai eram transpirată, *il m'a passé la main autor de la taile et sur le cou.* Am tresărit. Dl. L. este atît de frumos ! Ochii lui, cînd îți vorbește, sînt atît de expresivi ! Mă fascinează. Am dansat de mai multe ori cu el. *Puis on a joué aux jeux d'éspirt.* Mi-a oferit un fotoliu, pe care m-am așezat, el a rămas în picioare sprijinindu-se de spătarul lui și privindu-mă. Apoi am jucat jafuri. Mă privea prin lornion părînd a-mi spune : „Ai să mi o plătești, răutăcioasă mică !“ *Au second tour, m'étant placée sur le canapé, il a approché sa chaise tout près de moi et alors nous nous touchions presque.*

îi venise să țipe, să se dea cu capul de pereți. Pe geamul deschis intra în valuri parfumul de tei înăbușindu-l sub pieptul lui greu și pufos, de pasăre nocturnă clocind un ou monstruos, al disperării și furiei. *Il est vraiment amusant d'être amoureuse de trois cents jeunes gens.*

O ! ce drăguț arăta ieri, cu vestă și cu pantaloni de catifea neagră, haină albă și ciorapi roșii ! Frezat, cu ochi mîngîietori... În timp ce valsam cu Charles Masselot *arrivent deux couples qui nous bousculent.* Sînt gata să cad. El mă ridică strîngîndu-mă puțin în brațe. Aș sta ore întregi întinsă pe o canapea să visez și să mă gîndesc la el, și politehnicienii sînt fermecători. *Ils sont cela de particulier* că te strîng cu putere în brațe și te privesc mult. Pe altul *je l'ai choisi à la figure du serpent, dommage qu'il soit lâche.* „Comme c'est vrai !" notase Dora în dreptul frazei *Les jeunes filles sont des anges et les hommes des égoistes.*

Egoiste ? Dimpotrivă, darnice. *La nature exige de la femme qu'elle aime continuellement.* Mereu, mereu, așa cum curge apa fără odihnă, cîntînd tuturor urechilor, reflectînd toate chipurile, grasă de toate murdăriile spălate în ea și curată și nouă totdeauna, legănătoare ucigașă, scăpînd din pumni oricît i-ai strînge. Grandioasă ca cerul, statuară.

— Departe de a fi cinic, Goncourt mi s-a părut paternu. A avut copii ?

— Nu știu, spuse Dora, cred că nu.

— Am citit cartea cu același sentiment cu care a scris-o. Și pentru că i se păru că ochii Dorei se voalează :

— Dar m-am întrebat uneori dacă a observat exact și dacă tinerele fete seamănă într-adevăr cu Chérie. Eu nu le-am cunoscut decît oarecum de la distanță și mi s-au părut totdeauna niște ființe de pe altă planetă, intangibile ca Diana, sperioase, enigmatice și periculoase.

— A observat bine de tot, îi răspunse ea, și poate că și tu ai dreptate.

— Citind *Chérie* te-am văzut pe tine. Totul are chipul tău. Prietenele tale m-au îngrijorat, deși bunicul tău, mareșalul, era fericit că vă amuzați.

Nu fusese prea atentă și de aceea protestă că nu avusese nici un bunic mareșal, apoi Matei îi mărturisi că ajungînd din nou cu lectura la jurnalul ei nu mai încercase displăcerea de la început cînd, răsfoind, căzuse întîmplător tocmai acolo.

Apoi fu din nou vorba de prietenele ei, de baluri și o însoțise, atunci, pretutindeni. Nu obosise, deși orele erau înaintate. În schimb încordarea nervoasă care-l menținea treaz deasupra cărții și descoperirile pe care le făcea la fiecare pagină în lumea necunoscută a feminității Dorei provocară în el o curioasă dedublare, un fel de beție extrem de lucidă sub influența căreia își continua implacabil lectura, înregistrînd cu o claritate aproape dureroasă ansamblul și detaliile cărții, și totodată era cufundat, departe de ce citea, într-o atmosferă crepusculară, de radiații înăbușite în care întrupa rînd pe rînd pe domnul Henry, pe Charles Masselot, pe Ciel-Bleu și ceilalți, culegînd privirile ei și întorcîndu-i-le, valsînd cu ea și strîngînd-o la piept, așezîndu-se lîngă ea așa încît aproape să o atingă — și nu propriu-zis pe Dora, ci pe tînăra fată care fusese Dora la vîrsta eroinei, — și toate acestea sub ochii materni, abia contrariați dar și înflăcărați și împăcați ai Dorei de acum. Încercînd, intrigat, să distingă ce se întîmpla între *ei trei*, visul se destrămase, din fugarele lui imagini nu-i rămase decît ceva nelămurit, informe, un sentiment de fericire și vină, așa încît înceata întunecare a fetei nu-l întristă, expia și pentru el și pînă la urmă o ceda morții cu grija îndurerată a unui părinte. Acestea nu i le spuse.

Și ce fusese pentru Dora mariajul decît tot un fel de coborîre în negură ? Și cît va dura revenirea ei la lumină, printre cei vii ?

— Pe ultimele foi ale romanului, m-am cutremurat, încheie întunecat la față nu pentru că retrăia, vorbindu-i, emoția de la lectură, așa cum crezu ea, ci din cauza întrebărilor tăcute.

Viața mi-a dat atît de puțin ! o auzea spunîndu-i în timp ce urmărea agonia morală a domnișoarei Marie Chérie Haudancourt. Era cu cîteva ceasuri înainte, în camera ei de la vie unde el atunci pătrunsese pentru prima dată, și pe covor, pe mîinile și pe fețele lor iluminația de afară, a soarelui coborînd spre apus, aprindea voaluri de foc. Privirile li se întîlniseră, cenușii și nesigure, în sticlele ferestrei care, deschisă fiind înăuntru, se transformase în oglindă. *Sînt foarte nefericită, foarte săracă*, îi spusese apoi. O femeie îi încrucișase în curte, trecînd cu o găleată de apă. Pe drum, o alta mîna o vacă și o urma un bărbat cu țigarca în gură. Sunetele fluierului. Îi vorbea despre viața ei stearsă și prozaică, de oboseala de a o mai continua. Și casca neagră a părului îi era parcă mai

înfoiată şi mai grea, susţinută pe gîtul lung şi plin, delicat întins înainte spre el. Întinsă pe divan, cu capul în sus şi sprijinindu-se pe labele întinse, îl privea drept în ochi o imensă pisică. *Eu însămi ades nu mă înţeleg pe mine*, o auzea ca de departe, în noaptea aceea, din adîncul somnului în care, terminînd de citit, era gata să coboare — alături de ea care desigur dormea de mult — şi stinse lumina şi-şi lăsă capul pe pernă. *Nu trebuie să te gîndeşti la prea multe.*

Dora se întinse pe divan, sprijinindu-şi capul în mîna stîngă.

— Şi pe mine m-a impresionat, de cîte ori am citit cartea am plîns. O ! şi imaginea oribilă a atît de elegantei Chérie care, îmbolnăvindu-se, iese pe stradă în peignoir.

— În seara cînd mi-ai dat-o, abia am aşteptat să ajung acasă s-o citesc. Mi-a luat aproape toată noaptea.

— De cînd ne cunoaştem dormim mai puţin ! — şi-şi apropie buzele de ale lui. Înainte de a veni tu, îi ceru iertare cu sfială, m-am gîndit mult la noi doi.

— Şi cum te-ai gîndit ? întrebă încet. Nervii îi vibrau inspirînd parfumul ameţitor al narcisei dar ştia că Dora nu vede asta şi sfiala din vocea şi din ochii ei îi anunţau ivirea aceleia pe care o aştepta. Cît de darnică, într-adevăr ! Nu fusese prea greu. *Aceea* dealtfel era mai aproape decît micuţa rătăcită printre ierburi şi, mai tîrziu, nerăbdătoare şi inciudată în spatele draperiilor, în jocul de-a ascunsa. Atît de aproape încît, îşi spunea cu o bucurie enormă, aproape că o putea atinge răsărind din umbrele în care se scufundase, cărora el însuşi o încredinţase pentru a expia ce vină ? Nu era însă un scelerat pentru că totul se petrecea în lumea care era ca şi sceleratetea, dacă era, fiind în el era a ei. Mici nori în aerul nemărginit, repede trecători, coloraţi.

— Ştii unde m-am născut eu ? murmură în timp ce buzele ei îşi exhalau răcoroasa aromă, neclintite în faţa buzelor sale de care le despărţea un foarte subţire voal de aer. Aici, îi spuse şi îi petrecu degetele în părul de pe ceafă. Locul era fierbinte şi-i simţea cu degetele luminozitatea miraculoasă. Apoi îi trase capul spre el şi buzele li se împreunară. Dora îi scăpă însă din braţe şi îi spuse la ureche rîzînd :

— Nu sînt totuşi chiar atît de bătrînă pentru a-ţi fi mamă.

— Tu ești peste tot și ai toate vîrstele. Începuseși să-mi spui la ce te-ai gîndit înainte de venirea mea.

Că, îi explică surîzînd din cauza efortului de a atenua, n-ar trebui să mă iubești prea mult. Odată voi fi bătrînă pentru tine, nu peste prea multă vreme.

Peste cîți ani ?

— Peste cam cincisprezece ani.

Hainele lui Matei foșniră, brațul i se descolăci, se întinse în aer către fructul înflăcărat al veilleuzei, pluti cercetător apoi coborî repede și făcu întuneric. În întuneric Dora i se păru uriașă, de aceeași statură cu el și mirosea acum mai puternic a grîu și a fructe. Avea să-și potolească setea de a o cunoaște și în trecut și ființa ale cărei memorii cu o zi înainte i se refuzase avea să se ivească ea însăși, albă, subțire, de pe altă planetă, intangibilă ca Diana, sperioasă, enigmatică și periculoasă, jertfită negurii plutoniene de cel care acum, împreună cu Dora, îi va da viață. Nu pentru privirile celor trei ani de tineri, pe care le culesese cu inocență odată, ci numai pentru el, aici, în întunericul pe care ființa ei îl va ilumina ivindu-se sfioasă, primăvăratică.

Și Dorei i se păru că, în întuneric, Matei este mai mare. Așteptînd următorul lui gest după acela de a stinge lumina, închisese ochii și pentru a-și răscumpăra vina de a se fi gîndit la despărțire îl lăsă s-o venereze sărutîndu-i degetele picioarelor și genunchii, dar cînd după ce îi dezgoli umerii, cu delicateță, și-și trecu, cast, pe ei obrazul, îmbrățișarea lui slabi și simți că o privește, roși și-și întredeschise ochii atît cît să-l poată vedea ce face. Nu făcea nimic, ședea doar în picioare lîngă divan și o privea. Nu-i distingea bine trăsăturile în întunericul aproape complet, îi întîlni în schimb sclipirile ochilor și-și lăsă grăbită pleoapele în jos, roșind din nou. Se gîndi să-și acopere umerii, dar uită.

Dădu deoparte draperiile, trase perdeaua, deschise fereastra larg și o chemă.

— Vezi ? îi spuse cînd fură amîndoi în fața stelelor sclipitoare. Sîntem veșnici.

— Tu.

— Amîndoi.

— Ce frumoasă e noaptea. Înstelată !

— Da, spuse Matei și apoi arătă cu brațul spre stele : Arde un foc mare în lume și trimite spre noi valuri de scîntei.

— Să nu ne aprindem, rîse și se trase înapoi de la fereastră. Tu chiar și arzi.

— Iar tu ești rece ca o marmură. Ce reci îți sînt umerii, zise sărutîndu-i pe rînd.

Dora se lăsă pe un scaun și el pe cel din față și continuară să se sărute, apoi ea trebui să roșească încă o dată și în fine astfel, în roșața, în ușorul tremur și în ochii nesiguri, căutînd ajutor, ai pudoarei surprinse, recunoscu pe tînăra fată. Subțire și palidă, aspiră o dată, fremătînd stins, parfumul narcisei, care umplea încăperea ridicîndu-se parcă pînă la stele, și se pierdu înapoi în întuneric. Cu reina arsă. Matei închise ochii.

D'ordinaire, îi veni în minte o frază din cartea de pe masă, *la jeune fille se montre sensible a l'admiration de l'inconnu, de l'homme qui passe, du promeneur qu'elle ne reverra peut-être jamais* și cum ședea aplecat spre ea cu ochii închiși, îl cuprinse deodată o durere, o durere adevărată, insuportabilă, că oricît ar strînge-o în brațe, pentru tînăra fată care fusese Dora el va rămîne veșnic un necunoscut și nu va putea niciodată pătrunde în lumea ei, pentru că lumea ei nu mai era aceea a Dorei și a lui, ci a umbrei — pe care ceastălaltă plutea, nestatornică dar mereu refăcută, servindu-i drept aliment. Celei de dedesupt.

— Chiar dacă nu sîntem veșnici, spuse cu greutate, strîngînd-o tare la piept fără să-și dea seama că în felul acesta o trăgea de pe scaun forțînd-o la o poziție incomodă, chiar dacă nu sîntem veșnici, vom trăi mult.

— Legată de el n-aș vrea să mai trăiesc nici o zi.

— Suferi atît ?

— Da, strigă. Într-o vreme nu mai simțeam nimic, toate îmi deveniseră indiferente, dar acum mă exasperează ca la început. De dimineață a venit aici, să vadă via, zicea, și mi-a pretins să rămînă toată ziua. Cînd i-am spus că nu se poate a început să fie sentimental, apoi s-a înfuriat, m-a amenințat cu drepturile lui de soț și n-am scăpat de el decît chemînd femeia. Atunci a amuțit, a ieșit trîntind ușa și s-a urcat în șaretă și a plecat.

— Și totuși, continuă Dora, nu mă face să sufăr ca om, pentru că nimeni în afară de tine nu m-ar mai putea face să sufăr ori să mă bucur, ci ca un obiect care te împiedică să mergi, de exemplu, sau să respiri. Mă înțelegi ? Închipuie-ți

... lungi, lungi ani ai sta cu fața la un perete, fără să te poți mișca, fără să poți vedea dincolo de el.

Îi dădu drumul din brațe, privind-o cu atenție în ochi, sorbindu-i fața cu aviditate și revenind la ochii mari în care poate cu de data aceasta va întîlni un semn afectuos, de recunoaștere. Dora se așeză mai bine pe scaun, îndreptîndu-se puțin, și continuă :

Cînd m-am măritat aveam optsprezece ani, abia terminasem liceul.

A trebuit neapărat ?

Tata îi era foarte obligat.

Matei era încă prea tînăr pentru a ști că pasiunea cu care o vorbea ea era un efect nu atît al lucrurilor despre care îi vorbea, cît mai cu seamă al ușurării pe care o simțea scăpînd de ultimele umbre ale gîndului despărțirii ; distinse totuși la ... o alegreță ascunsă care sufla în cuvinte făcîndu-le să spo... Ia lumina lor îi pîndea mai departe chipul mirîn... , căutînd o explicație pe care n-avea cum s-o găsească ... pe care dealtminteri, în împrejurările acelea, ar fi găsit-o ... greu chiar și de ar fi avut mai multă experiență. Atunci ... doar că Dora este într-o oarecare măsură detașată ... ce spunea sau că, altfel, cuvintele ei fac corp cu altcineva, ... ale altcuiva decît ale celei pe care o avea dinainte.

Cum erai la optsprezece ani ? o întrebă cu același ton ... care ea însăși îl întrebase, odată, cum arăta pe vremea ... era îndrăgostit. Cred că nu te-ai schimbat aproape deloc, ... așa ?

Totuși puțin m-am schimbat, spuse Dora.

Și nu poți încerca acum să devii, măcar o clipă, ca ... ? o rugă intens.

Din ființa deconcertată a ei, ca din cețuri ușoare de primăvară, tînăra fată apăru din nou, luminoasă, și de data aceasta Matei îndură arsura fără să clipească, pentru a nu o pierde iarăși. Legată de privirile lui, pîlpîia surîzînd, aspirînd parfumul narcisei.

Nu se poate, suspină Dora.

Ridică încet brațul, fixînd-o mereu, și urmări cu el, între ... și Dora, fără grăbire, o formă aeriană. Respirația, stins ... toare în freamătul de frunze care intra prin fereastră, ... șerpuia în întunericul luminos către aceea care nu-l vedea ... toate ca nu-și putea întoarce privirile de la el.

La început confuză de rugămintea lui, și mai confuză apoi din cauza fixității cu care o privea, Dora își abandonă ochii ochilor lui, lăsîndu-și-i pătrunși, cu voluptate, de lucirea lor întunecoasă. Lucirea lor era întunecoasă, lungă, dură și rece. Nimeni nu o mai privise așa, cu priviri mai posesive decît sărutul, nimeni, atît timp, și i se făcu milă de tînăra fată lipsită de iubire care fusese.

— Ba da, ba da, rostea Matei aspirînd lent, ca și fata întoarsă, parfumul narcisei.

— De ce ? Nu-ți plac cum sînt acum ? făcu bănuitoare.

Matei își ascunse fața în palme, apoi întinse mîinile spre ea :

— Așa aș vedea bine de tot veșnicia.

— O ! exclamă înciudată, mereu cu memoriile acelea — și-i trecu brațele în jurul gîtului, lungi, albe și reci, mirosind a grîu și a fructe. Între mine și cea de care mă întrebi nu mai este nici o legătură, aproape că nici n-aș avea ce-ți spune despre ea. Nu fiindcă ar fi trecut prea mulți ani de atunci, căci nici n-au trecut prea mulți, ci pentru că mă simt foarte deosebită de ea. Vei avea poate și tu acest sentiment cînd vei încerca, mai tîrziu, să te gîndești la cel care ești acum și ai să-ți dai seama cum este. Dar cu mine se întîmplă și altceva, cea de care mă întrebi nu se măritase încă, ori se măritase abia de cîteva zile, săptămîni, și a pierit apoi nu știu unde și cum, așa încît cînd cineva îmi vorbește de ea cu aerul de a-mi vorbi despre mine sînt jenată, am impulsul de a-l opri înainte de a face o gafă, și pînă la urmă insistența mă enervează, cum te va enerva și pe tine, mai tîrziu. Dacă ești atît de curios, îți voi arăta niște fotografii, dar să-ți vorbesc de ea nu pot, n-am ce-ți spune, am uitat-o complet, am pierdut-o.

— Dar e aici, te înșeli ! vru să-i strige. Strigătul îi muri, înăbușit, pe buze. Ființă enigmatică, ca de pe altă planetă, între el și Dora, nevăzută de aceasta, nevăzîndu-l pe el, sortit să-i rămînă veșnic necunoscut cum un necunoscut îi era cînd îi trecuse, în ziua ploioasă, pe dinaintea ferestrei.

— Și cum, Dora, încercă să rîdă, crezi că eu care te țin acum în brațe voi fi pentru mine însumi, peste zece ani, de neînțeles, pierdut undeva în văzduh, ca fumul ?

— N-am zis asta, murmură. Bănuia că l-a jignit și regreta că vorbise mai mult decît fusese nevoie. Știa că ar trebui să-i explice că lui nu i se va întîmpla chiar ce i se întîmplase ei, pentru că o are pe ea în vreme ce aceea nu avusese pe nimeni, dar se temu că nu va izbuti să se exprime îndeajuns de clar și îl va necăji și mai mult și apoi își zise că el însuși ar fi trebuit să se gîndească la aceste lucruri și dacă nu s-a gîndit orice explicație este inutilă.

Simți rezerva ei și încercă s-o liniștească.

— E atît de neobișnuit ce-mi spui ! Dacă aș ști unde este te aș ajuta s-o găsești.

Dora tăcu, apoi suspină :

— Uneori, într-adevăr, mi-e dor de ea.

— Care e între umbre, așa cum eu însumi voi fi pentru mine peste zece ani ori, pentru că știu, sînt chiar acum. Și totuși, în întuneric, n-o văd.

— Să aprindem veilleuza ? îl întrebă Dora care nu mai înțelegea nimic. Nu, n-o aprindem, își răspunse tot ea privindu-se repede.

Matei n-o auzise :

— Unde eram cînd te-ai măritat ? făcu mai mult pentru sine și îi răspunse prompt :

— Nu știu. Nici pe Lili n-am văzut-o la biserică.

— Mi-a spus, continuă, că erai foarte frumoasă, aveai un voal imens și brațul plin de flori ca și fetele care te înconjurau.

— Trandafiri albi și roz. Nu eram eu, ci o fată care nu-și dădea seama ce se mai întîmplă cu ea și spera mereu că va surveni ceva care să o scape și a sperat pînă ce a intrat în casa lui. Casa nu arăta ca acum, era întunecoasă.

— Iubeai, atunci, pe altcineva ?

— Eu nu te iubesc decît pe tine. Dacă mă întrebi însă despre aceea, nu.

— Cum vorbești despre tine, la a treia persoană !

— Dar nu vorbesc despre mine ! strigă Dora.

Acum o vedea din nou, dar cu ochi străini de sine, și ochii îl dureau. Un tumult de imagini profunde îi împăienjenea privirile, din cînd în cînd. Nu putea s-o fixeze pe nici una, căci nu avea timp. Umbrele lor înflăcărate se așezau rapid peste umbrele mobile ale nopții și se pierdeau în sus într-o încer-

care de zbor și nu avea timp să le urmeze dar tînăra fată atrasă de parfumul narcisei le întrupa, reală și ireală în același timp, ea căreia trebuia să-i rămînă veșnic necunoscut, cum un necunoscut își era sieși, anticipîndu-se. Cu brațul plin de trandafiri în casa întunecoasă, răpită dintre fetele care o înconjuraseră pentru a fi învestită cu o putere teribilă asupră-mi și drumul pînă la ea trece prin Lete — în care m-am și îmbăiat de la început, din prima clipă cînd i-am întîlnit pe apele lui dătătoare de uitare ochii mari și adînci.

Gîndurile acestea, așa încîlcite cum erau, efect poate al unei secrete oboseli dar și al pornirii lui și poate și al vîrstei sale de a complica totul pentru ca rolul propriu să fie cît mai puțin obișnuit, îl exaltau în așa măsură încît atunci cînd, fără nici o legătură aparentă, îi mai veni în minte o frază din *Cbérie*, una dintre acelea care îl răscoliseră mai neplăcut cînd răsfoise cartea înainte de a începe s-o citească și la care ajunsese cu un bobîrnac mînios dat foilor, comentariul medicului : *L'ovulation appelle la fécondation...*, fraza aceasta ea însăși, ivită absurd în mintea lui și care ar fi putut să pună o surdină vibrației sale, contribui dimpotrivă să i-o intensifice. În această stare de maximă sensibilitate, nu îl mai mira că Dora vorbește despre sine ca despre altcineva și găsi chiar că e foarte îndreptățită s-o facă dat fiind mai ales că el o și vedea pe tînăra fată alternînd pe chipul Dorei cu Dora de acum și știa deci că în încăperea aceasta sînt nu doi, ci trei laolaltă în lumina stelelor din fereastra deschisă.

— Mi s-a făcut frig, spuse și-și acoperi umerii cu un voal albastru, apoi continuă impetuoasă :

— Dacă nu știu unde și cum s-a pierdut cea care te interesează, știu în schimb cînd am aflat că n-o mai am, că am rămas singură. Mai întîi, într-o zi cînd m-am privit mai atentă în oglindă, era soare mult și soarele m-a ajutat să nu mă mai recunosc, arătîndu-mi un chip străin și m-a copleșit amărăciunea.

— Va să zică, spuse Matei, poți să-ți dai seama de schimbările acestea ale figurii ? Îmi închipuiam că nu, sau că foarte greu, în împrejurări neobișnuite — și o sărută.

Dora își adună cu o mînă voalul pe piept :

— Probabil că aceea a și fost o împrejurare neobișnuită A doua oară veneam acasă de la ai mei, într-o după-amiază,

la o oră cînd știam că nu mă voi întîlni cu nici un cunoscut (fiindcă evitam, în primele săptămîni după nuntă (Dora pronunță acest cuvînt cu capul în jos), să văd lumea, dar spre necazul meu mi-au ieșit în drum, din întîmplare, fetele Alexandru, cu care eram bună prietenă și pe care poate le știi, toate patru sînt foarte frumoase, cu părul ca șofranul înflorit.

Matei neagă.

— Am vrut să mă întorc din drum, dar nu mi-au mai dat timp și m-au înconjurat cu întrebări. De unde vii ? De ce nu te mai arăți ? Să ne întîlnim căci toți sînt dornici să te vadă. Iram pe aproape de casele lui Partenie, să nu spui că nici pe ele nu le știi pentru că sînt cele mai mari și mai frumoase din oraș, singurele care au în curte, între aripile lor, o fîntînă de piatră cu trei jedouri, și ascultînd pe fete, la care totuși țineam, cum țin și acum, am simțit că între mine și ele este un fel de jenă care se datora nu numai dorinței de a nu vedea un timp pe nimeni, ci și altui lucru. Aud și acum lișîitul sticlos al fîntînii împletindu-se cu vocile lor pe strada pustie și foarte însorită și văd și acum în ochii lor ce am văzut atunci : efortul de a mă recunoaște. Da, cu toate că vorbeau și rîdeau ca totdeauna, nu mă mai cunoșteau, eram și pentru ele, ca pentru mine, o străină, nu mai făceam parte din lumea lor.

— Într-adevăr, spuse el dintr-o răsuflare, zeii nu sînt recunoscuți cu ușurință de oamenii de rînd.

— Cînd ai să le cunoști, îți vei da seama că nu sînt deloc *de rînd*, dimpotrivă, făcu ea contrariată o clipă. Ei bine, să nu ți închipui că n-am încercat s-o regăsesc pe cea care mă părăsise.

Dora i se păru și mai înaltă și, întreagă, era luminoasă. Matei nu îndrăzni s-o sărute.

— Iată în ce fel. Printre lucrurile pe care mi le aduseserm de acasă erau și vechile păpuși și cînd eram singură și nici pianul nu mă atrăgea, mă jucam cu ele. Le făceam rochii, le pieptănam, le legănam și le culcam, vorbeam cu ele.

— Delicios !

— Da, asta m-a amuzat. Pînă cînd el, care a aflat cumva, descoperindu-le poate cînd eram plecată, mi-a făcut, rîzînd, o aluzie galantă. Săracele ! Ca să le păstrez numai pentru mine, le-am aruncat în foc.

— Vai !

— Așa a strigat și femeia cînd atrasă de fum și de mirosul de ars ce umpluse casa a intrat în camera mea și le-a văzut arzînd în sobă. Era pe la sfîrșitul verii, începuse toamna, prima mea toamnă de femeie : pentru a nu-i mai suporta mereu prezența, i-am cerut atunci să adauge casei un apartament care să fie doar al meu.

— A fost, spuse Matei, ca și vara, o toamnă secetoasă.

Mama lui se bucurase că n-a trebuit să-l îngroape pe domnul Iliescu pe ploaie, în noroi, dar pămîntul uscat de secetă strînge și apasă. Florile pe care i le ducea zilnic se veștejeau și se uscau, arse îndată, ca și iarba, de dogoarea soarelui, acoperite de un praf fin aproape îndată ce le depunea pe pămînt. Îl îngrozise că praful se ridica nu numai de pe pămîntul gol, ci și din iarbă, înălbindu-i pantofii și manșetele pantalonilor și înălțîndu-se fantomatic să se aștearnă pe pomi, iar balta dintre gară și cimitir secase lăsînd în urmă ei o largă alveolă, nu prea adîncă, spre surprinderea lui, însă ca dată cu var. Se întrebase unde se dusese deodată atîta apă și se uitase în sus, pe cer, sigur că o s-o vadă acolo, mutată sub formă de nor în seninul neîndurat, dar pe cer nu era nici un nor.

Sfîrșind, Dora își plecă iarăși pleoapele, apoi privi în spatele lui Matei la cartea de pe masă cu groase foi gălbui în îmbrăcămintea lor de piele roșie și el tresări pentru că n-ar fi dorit ca ea să-și mai amintească de tristul destin al celei de-acolo. Parfumul narcisei, care o chemă încă o dată din întuneric pe tînăra fată, i se păru funebru.

— De ce ești trist ? îl întrebă adresîndu-i-se și neadresîndu-i-se, în același timp.

Făcîndu-și curaj îi răspunse că nu era trist, ci impresionat de ce auzise.

— Nici eu n-am fost mai liniștit, adăugă, însă am avut compensații care ție ți-au lipsit — și o mîngîie pe obraji, pe umeri, pe brațele care fuseseră pline de flori și sentimentul puterii îi reveni și pierdu gustul amar al cunoașterii.

Dora exclamă ridicînd puțin din umeri :

— Tu, atunci, erai un copil !

— După cum tu, acum, nu ești ce crezi.

— Dar ce ?

— Nu, acum ești. Adineauri însă, și de cîteva ori încă, în noaptea aceasta, ai fost cea care crezi că ai încetat de a mai fi.

Dora se încruntă :

— De aceea mă priveai așa ?

— Da, da, făcu Matei ca și cînd i-ar fi confirmat o veste bună.

— Am știut dealtminteri că ochii tăi caută prin mine altceva, departe în spatele meu, și mi-a venit de cîteva ori să întorc capul. De acea te uitai la mine ca la o străină a cărei figură ți-e foarte cunoscută dar încă nu știi de ce.

— Crezi că sînt vinovat ? o imploră și alergă după ea. Dora se sprijinise în coate de pervazul ferestrei, aplecată în afară. Nu am nici o vină, îi spuse venindu-i să plîngă. Niciodată n-ai fost mai prezentă pentru mine, acum știu mai mult despre mine și despre tine decît aș fi crezut vreodată.

— La ce bun să știi atîtea, îl întrerupse, dacă mă lași singură ? Mă iubești prea puțin sau deloc, te interesează doar experiențele pe care le faci cu mine. De aci înainte va trebui să mă supraveghez mereu cînd sîntem împreună, dacă voi putea. Dar n-am să pot, pentru că te iubesc, te iubesc. Cum nu înțelegi odată că te iubesc ?

XIX

căutînd în cunoştinţele lui de geografie îl fixa liniştit pe domnul Aron. Trupul lui nu înalt, dar vast, respira senin în hainele uşoare şi largi care îl învestmîntau. Să vedem. Un ţinut suspect, de bătrîni zgîrciţi şi femei criminale. Poate pe undeva prin munţii Serbiei ? Adriatica ? Nu, în Grecia. Medeea, argonauţii. Este, desenă apoi, mulţumit, domnului Aron o hartă vagă în aerul încă albastru; o regiune în Grecia. Muntoasă, ca toată ţara, şi cu porturi la mare. Păduri multe şi dese, completă, iar doamna Aurelian care îl contempla de departe, fără să-l audă, se aplecă la urechea vecinei sale şi-i spuse arătîndu-i-l din ochi :

— Ce om inteligent !

— Da, surîse aceea, o femeie tot atît de timidă ca doamna Aurelian, dînd din cap şi abia îndrăznind să privească spre el. Seamănă cu un actor... Însă pînă să afle numele actorului

domnul Anghel ajunsese în dreptul lor și se înclină salutîndu le. Pe toracele lui alb, pufos, acoperit în parte cu elitrele brune gălbui ale hainei în striuri punctate, cravata se așternea foarte elegantă, aproape vie. Mîna îi tremură în mîna și sub buzele directorului și cînd acela le părăsi se grăbi să spună doamnei Aurelian privind-o supărată printre gene căci își închipuia că i-a remarcat emoția :

Cu un actor pe care l-am văzut în *Regele Lear*.

- Regele actor, o aprobă energic sora doamnei Zahariadi.

Clopotul mic din turnul bisericii catolice bătu mărunt și des deasupra arborilor o scurtă melodie enigmatică.

Dora cobora scările, în curte, între soția prefectului și doamna Teodorescu. Jean Albu o privi peste umărul domnului Aron. Nările lui largi, păroase, simțiră în căldura serii o undă de aer răcoros, cu miros de munte, și o absorbiră puternic.

Tot cald, se întoarse zîmbind către Matei.

Într-adevăr, răspunse el distrat însă nu avocatului, care după acea remarcă revenise la discuția cu domnul Aron, ci judecătorului din scaunul de alături, deși aici în oraș sînt atîți copaci și muntele nu e departe.

O văzuse și el pe Dora și pentru a nu-și trăda emoția își căuta ocupații care să-l țină departe de ea : acum puse grabnic între el și lume subțirele șir de cuvinte cenușii de sub care îl auzi pe judecător, abia vizibil, spunînd ceva, o frază lucrată și somnuroasă, cu alură fluvială. Fluviu, tată al Dorei, curgînd încet, *assonpi*, într-un ținut muntos, acoperit de păduri, într-un ținut de bătrîni avari și femei criminale. Într un viitor din fericire foarte îndepărtat, crepuscular, își va lua dinții, își va vopsi părul, își va întinde pe față o mască de alifii și elasticitatea mușchilor i-o va reda maseuza. Practicei obscure. Bătrînă vrăjitoare, mult în spatele Dorei și pe care Dora, din fericire, chiar dacă și-ar întoarce capul spre ea, n ar vedea-o acum cînd încă nu e atît de bătrînă spre a-i fi, lui, mamă. Fuseseră în fața ferestrei deschise către pădure și stele, nu trei, ci patru în întunericul inițiatic.

Matei dădu din umeri și roși. Doamna Iliescu, de cum aparuse Dora, își plimba privirile de la unul la celălalt și rușeala lui o făcu să se încrunte. Matei roșise însă pentru că ultimul lui gînd i se păruse exagerat și ridicul.

Locurile acestea, își spuse rotindu-și ochii deasupra curții și a casei, au asupra mea o înrîurire ciudată, mă fac să fiu cum nu-mi place.

Judecătorul fusese încîntat să-l cunoască, îl luase lîngă el și-i vorbea despre domnul Iliescu și despre unchiul Alecu. Cuvintele se ridicau pînă la urechile lui Matei ca un fum subțire, de jos, de pe pămîntul pietros, bătut de marea albastră a cerului. În aer, pe spinările cîtorva nori, apărură flăcări roșii ; o voce moale de femeie prooroci :

— Mîine o să bată vîntul.

Trăsura opri în fața casei. De fapt, din cauza teilor, casa nu se vedea. Lîngă poarta de lemn din zidul înalt, văruit, lumina un bec electric. Birjarul deschise porțile și intrară pe alee, sub tei. O, ce negură foșnitoare ! Roțile răscoleau încet pietrișul și uneori crengile teilor coborau atît de jos încît trebuiau să se aplece să nu-i lovească. De-aproape, din față, în foșnetul frunzelor se amesteca un stins și lung foșnet de apă și dincolo de masivul negru al teilor simți deodată prezența unui spațiu nelimitat, nelocuit, răcoros și sonor, în care greierul cînta singur, asurzitor, o prăpastie nemăsurat de adîncă și largă. În realitate, emoționat de noutatea situației, de faptul de a se găsi în fine în curtea unchiului, de fîșîitul pietrișului, al frunzelor și al apei, de negura de sub tei și de singurătatea pe care o speria greierul cu cîntecul lui aspru și monoton, pe două note eterne, imposibil de schimbat sau de adăugat, băiatul fu o clipă cutremurat de convingerea că locuința în a cărei curte înaintau acum încet cu trăsura pe arcul aleii era situată la capătul lumii și că dincolo de apa al cărei fîșîit îl distingea tot mai aproape pe măsură ce se apropiau de casă începe ce este dincolo de lume, golul, pustiul, tărîmul celălalt, invizibilul și, pentru a se apăra de ametcala care-l cuprinse brusc, se sprijini cu spatele de capra trăsurii, închizînd ochii și strîngîndu-și tare umerii.

— Ți-e răcoare ? îl întrebă blînd domnul Iliescu punîndu-i mîna pe genunchi.

— Nu, îi răspunse.

Toată casa era luminată și în fața ușii de la intrare, deschise, îi aștepta femeia, care înaintă să primească geamantanele pe care i le dădea birjarul. Domnul Iliescu ajută soției lui să coboare. Aceea era obosită, însă Matei, înainte de a

coborî el însuși, dar pe cealaltă parte a trăsurii, observă că privește foarte interesată casa, cu privirea pe care o avea totdeauna cînd se gîndea la ce avea de făcut. Doamna Iliescu, într-adevăr, se gîndea că desigur din cauza atîtor copaci casa trebuie să fie întunecoasă și ar fi bine să mai taie din ei. Avocatul coborîse și el, să sărute mîna doamnei Iliescu. Desprinzîndu-se din trăsură, Matei păși jos, pe pietriș, cu spatele la trăsură, la părinții lui și la casă. Avea drept în față o pajiște mare, care se topea în întuneric spre poartă, plină de tei, luminile ferestrelor și de deasupra intrării o luminau, culcînd pe verdele ierbii și al frunzișurilor umbra trăsurii și a lui însuși, nemișcate ca însăși tăcerea clocotitoare ce stăpînea acel loc. Și se afla de fapt în parcul Ioanid. Și se liniști. Însă parcul era la capătul lumii, pe marginea golului. Avu din nou vertij. De data aceasta știa, nelămurit, că în venirea lor aici era ceva măreț. În sufletul băiatului toate acestea se desfășurau rapid și fără îndoială confuz, se vedea dealtminteri într-un fel de excursie, era departe de a realiza gravitatea împrejurării. Avocatul se sui în trăsură și plecă. Matei făcu, dinspre arbori, doi pași către părinții săi. Domnul Iliescu îl întrebă surîzînd :

— E frumos, nu-i așa ? — după care intrară amîndoi în casă pe urmele doamnei Iliescu.

— L-am întîlnit zilele trecute, spunea doamnei Iliescu directorul băncii, și mi-a plăcut să văd cît de voinic s-a făcut. Parcă ieri, oftă, îl zăream de la mine din birou alergînd, în recreații, la plăcintărie, cu șorț cadrilat și fundă albastră la gît. Încă de pe atunci era serios, așezat, nu ca ceilalți copii. Domnul Anghel oftă încă o dată, cu gîndul probabil la fiul său, apoi pentru a se redresa, rîse puternic și exclamă : Seamănă perfect cu tatăl său, privind din nou pe Matei.

Doamna Zahariadi, care se oprise lîngă ei, își ridică mult sprîncenele, cum obișnuia cînd voia să-și arate uimirea că observația interlocutorului concordă pe de-a-ntregul cu a ei.

— Perfect ! repetă, însă are ochii iăi, se adresă convinsă doamnei Iliescu.

Directorul fu imediat de aceeași părere și ceru și mărturia doamnei Aron. Aceasta făcu, cu un zîmbet care îi vădi mulțimea ridurilor subțiri de la coada ochilor, un Da lung și-și lăsă totodată cu amîndouă mîinile în jos cordonul de piele

neagră pe care-l purta la rochia de mătase cafenie cu flori negre și roșii, dezlipindu-și spatele de pe scaunul de trestie și adăugînd repede :

— Și cît de înalt a crescut ! Un adevărat bărbat.

— Ei, ei ! rîse domnul Anghel cu înțeles.

— La capătul lumii ! exclamase odată mama cînd domnul Iliescu le vorbea despre orașul în care peste puțin vor pleca să se stabilească, și în noaptea aceea și în ziua următoare Matei își repetase cuvintele ei ca pe o profeție a cărei împlinire o trăia din plin. Mai tîrziu puțin avea să înțeleagă însă că ce, la primul contact cu orașul în noaptea sosirii lor acolo, simțise a fi capătul lumii, capătul lumii copilăriei lui, al lumii pe care o cunoscuse pînă atunci, dincolo de care, la doi pași în față-i, începea tărîmul celălalt, unde fierb laolaltă stelele, vîntul, luna și soarele, ploaia, zorile și amurgurile, nu era de fapt capătul lumii, ci ce era dincolo de lume și că în acest spațiu nelimitat, pustiu, răcoros și sonor unde fusese adus să locuiască este singur și astfel va rămîne pînă la urmă. Și după aceea, izolîndu-se sălbatic și rănit, cu tartina lui, pe bolovanul de lîngă poartă și refuzînd pe cei care veniseră să-i strîngă mîna ușurați și poate că și rușinați și să-i arate prietenia lor, indignați de ticăloșia celui pe care îl urmaseră pînă atunci și care acum rînjea într-un colț al curții jucînd poarca cu cîțiva fideli, își manifestase de fapt pentru prima dată în chip explicit condiția excepțională.

Tărîm rezervat pînă atunci basmelor și spaimei dar și frumuseții. Unei frumuseți repede trecătoare dar veșnice în același timp, îmbătrînind fără bătrînețe. Ochii Dorei vor fi totdeauna la fel de adînci, ca acum înconjurați de vegetația fină a genelor, cu toate că și arborii se usucă și mor și nu mai ocrotesc cerul cu finele lor ramuri suspinînde și ciripitoare.

— O, Dora, o invocă în sine înălțîndu-se și mai sus deasupra cuvintelor cenușii, ale lui și ale celorlalți, pe care lumina aluneca în cîteva lacrimi de sînge, noi sîntem totuși eterni, deși fiecare într-alt fel.

— Anghel, tocmai îi spunea judecătorul, are multă simpatie pentru dumneata. Știi, fiu-său nu e deloc de treabă, îi amărăște viața.

— Ai auzit ce-a făcut azi-noapte la Neicuțu ? se amestecă în vorbă Jean Albu.

Era o casă impură, despre care băieții își vorbeau la ureche dîndu-și coate. La etajul palid-verde, spre piață și spre gardul de ciment din depărtare al regimentului de artilerie, cu ferestrele mari și cam strîmbe la care jaluzelele erau veșnic trase. Avramescu îi arătase într-o seară pe una dintre artiste. Biata Flori ! Mai sus ! Mai sus ! Un nor lung și ascuțit bara cerul între coroanele a doi arbori, tăiat pe la mijloc de turnul lung și ascuțit al bisericii, lumina îl îmbrăcă în întregime în roșu ; alți nori, progresînd de jos către el, își arătau pe deasupra gardurilor, frunzelor și acoperișurilor umerii și creștetele de purpură. Între el și acest ținut păduros, de bătrîni avari și femei criminale, sporea un acoperiș de sînge.

— De ce-o fi roșind acum ? exclamă cu necaz doamna Iliescu, privindu-l pe sub sprîncene, cu coada ochiului.

Începu să bată și clopotul de la biserica Tîrgului, două-trei note plîngătoare, mereu repetate.

Stingîndu-i lumina, doamna Iliescu aduse mai aproape de el prăpastia foșnitoare. În patul de pe marginea prăpastiei se întinsese cu ochii închiși. Suflarea golului îi bătea în obraji. Plecase cu puțin înainte de a veni el în parc. Ce i-ar fi spus, dacă ar fi găsit-o ? Inutil să-i fi vorbit de despărțire. Mîine va afla că am plecat și se va gîndi la mine, care sînt acum pentru totdeauna departe de ea, la granița lumii, față-n față cu ce nu pot numi. Se gîndi din nou că în situația aceasta este ceva măreț și adormi, mereu cu răsuflețul fiarei în obraz, un somn scurt din care se trezi la puțin după ultimul cîntat al cocoșilor.

Fără să bage de seamă că subiectul este penibil doamnei Iliescu, directorul continuă încîntat, cu un gînd pentru sine însuși :

— Va fi iubit de femei.

— Sigur, strigă aproape doamna Aron, cu bucurie răutăcioasă dar fără să îndrăznească să caute imediat spre Dora.

— Pînă atunci, îi răspunse doamna Iliescu, alarmată de tonul ei, are de învățat.

Directorul Anghel surîse amîndurora deodată :

— *Il se conduira en sage.*

Angela Zahariadi își împreunase mîinile în poală și îi ascultase cu bunăvoință și interes. La ultima observație a domnului Anghel, și fără nici o legătură cu Matei, stimulată doar de aspectul teoretic, își lăsă puțin capul pe spate și

protestă recitîndu-i un vers care pentru doamnele Iliescu și Aron rămase fără înțeles pînă la replica ușor afectată a celui căruia i-l adresase :

— Aspru stăpîn, dragostea !

Versul spus de ea fusese :

On ne peut ici-bas contenter qu'un seul maître.

— Însă depinde și de temperament, adăugă domnul Anghel.

— Dar în fond, cu mai multă sau mai puțină intensitate, lucrurile rămîn aceleași.

— Sublime și atroce, îi continuă el propoziția.

Mica femeie, cu ochi mici și vii, îl amenință cu degetul :

— De ce atroce ? Triste, da. Și cum avocatul Albu povestea socrului său ultima nebunie a tînărului Anghel, Matei întîlni ca din întîmplare ochii Dorei, peste capetele celor care îi despărțeau. Insulă de pace în marea albastră a aerului care îi despărțea, Dora îi surîdea tihnită. Regele actor, soțul ei, stăpîn peste un ținut muntos, deschis la mare, cu păduri multe și dese, își ridicase un picior peste genunchiul celui-lalt și cu haina de vară descheiată și sprijinindu-și cotul și palmele, cu degetele bine desfăcute, păroase, de trestia plăcut scîrțîitoare a fotoliului de grădină, povestea volubil la urechea judecătorului, uneori și la aceea a simulacrului cu ochi fără pupile, alb, marmorean, al lui Matei de alături.

Strigătul aspru al cocoșilor în liniștea neverosimilă îl trezi, speriat, din somn. Pe sub marginea de jos a transperantului se filtra în încăperea care, mobilată cu aceleași lucruri de la București, era totuși alta, o lumină palidă. Cele două taburete, masa de mahon cu margini aurite, șifonierul, covorul de pe jos și cel din perete și chiar și gravura reprezentînd pe August pe tron sub un baldachin cu ciucuri grei, înconjurat de gărzi înarmate, făcînd act de clemență față de tînărul Cinna, într-un fundal de peristile și obeliscuri în vreme ce Émilie își culcă obrazul pe mîna lui stîngă, toate îi fură străine deși știa că sînt aceleași. Imprecizabil schimbate la față, parcă mai severe, altfel. Ridică transperantul cu nădejdea că lumina le va reda sufletul cunoscut. Lumina însăși era alta, cîtă se făcuse la acea oră ultimă a liniștii și imobilității. Teii îi veneau aproape pînă la fereastră. Era desigur în parcul Ioanid. Verdele neguros al copacilor întin-

dea pe iarbă umbre late și atît de subțiri încît urmărind de la geam căderea de sus a unei crenguțe uscate se aștepta să dispară în această apă a cărei adîncime o bănui infinită. O pasăre sărea nepăsătoare peste adîncul a cărui efemeră neclintire se proiecta prin frunzișul teilor pe cerul acoperit cu un voal cenușiu argintat și aurit de răsăritul soarelui. Umbra ei delicată, mai mult bănuită, se așeza pe umbrele încet mișcătoare din iarbă și trecea din pom în pom, săgetînd scoarțele zgrunțuroase ale teilor, și apoi cosea iarba dintre ei, cufundîndu-se uneori în subțirele val verde. Domnul și doamna Iliescu dormeau, era singur. Marta nu îl va mai vedea niciodată. Viața lui îi va fi ei, de acum înainte, necunoscută. Despre persoana lui nu va mai avea decît amintiri, poate palide visuri. Va dori uneori să-l vadă, fără să poată. Cocoșii continuau să strige aspru. Ascuns ei, departe, într-alt fel de viață decît cea pe care o va avea de aici înainte pentru ea, o viață reală, superioară amintirilor ei, viselor ei palide. Matei, temător, înduioșat asupră-și și asupră-i, se entuziasmă. Ieși pe vîrful picioarelor din casă. Răcoarea bună și foșnetul rîului nevăzut îl luară în primire. Pasărea sărea liniștită în iarbă, înaintea lui. O urmări, ținîndu-și respirația, pe alee, printre tei din spatele casei. Cînd ajunse pe marginea rîpei, într-un scurt valvîrtej de aripi țîșni din iarbă, zbură, se pierdu între frunze. Peste coroanele teilor care coborau, rărindu-se, către apă, Matei descoperi marea vastă, răcoroasă și limpede a cerului și coborî spre țărmul ei pînă ce lăsă copacii în spate și iazul cu ape deșirîndu-și globii somnuroși îl opri. În față i se întindea cîmpul. Cerul îl bătea din toate părțile cu valurile-i plane, abia simțite, așa încît, își zise, nu coborîse, de fapt, ci urcase. Și de unde urcase nu mai coborî de atunci, cu adevărat, niciodată, chiar dacă iluzionat de aparențe uită adesea, așa cum de altfel și trebuia, că patria lui este cerul.

Domnul Iliescu fu martor al schimbării din felul de a fi al lui și într-o zi, după accidentul lui Demetrian, spuse soției sale :

— Ai observat cît de orgolios devine Matei ?

Orgoliul nu era decît o manifestare, printre altele, a ființei lui noi, cerești. Îndepărtarea violentă de cei din jur, ajutată de împrejurările cunoscute, fu alta. Și așa se explică și plăcerea pe care o avea de a merge pe malul iazului cu o

cutie cu mici mărgele colorate să le aşeze, ca pe soldaţi, în două oşti duşmane pe pămînt, printre pietre şi ierburi, şi să privească apoi de sus, din cereasca lui înălţime, popoarele multicolore care se izbeau la nivelul tălpilor lui. Pentru a împinge la faptă pe cei de jos, degetele îi coborau, deplasau mărgelele una cîte una, pe pămîntul aspru, printre pietre şi fire de iarbă ; şirele armatelor se puneau astfel în mişcare unele către altele, cîmpul de luptă răsuna de strigăte, pe alocuri izbucneau incendii şi flăcările şi fumul învăluiau taberele, trompetele inspirau totodată curajul şi groaza. Ochiul lui Matei cuprindea de sus toate acestea, deplasîndu-se ca un astru vaticinator deasupra carnajului, şi uneori cei de jos deveneau brusc conştienţi de prezenţa lui nemăsurată, scăpau armele şi se trăgeau înapoi, speriaţi, din faţa Celui care ţinea soarta lor, a fiecăruia, în mîinile sale.

Singura dată cînd vreunul dintre colegii lui, şi acela fu Avramescu, îl căută acasă, doamna Iliescu, emoţionată de eveniment pentru că îl interpretă ca pe o revenire la normal al lui Matei neştiind că Avramescu se prezentase neinvitat, îl trimise pe malul iazului, din fund, unde ştia că îl va găsi. Coborînd, Avramescu nu avea în faţa ochilor decît linia iazului şi cîmpul de pe celălalt mal, zărite printre arbori. Pe Matei nu-l vedea. Auzi însă apoi, din spatele unor tufişuri înalte, sunete de goarne, strigăte înăbuşite, un discurs întretăiat de bubuituri şi, curios, se duse într-acolo şi privi printre frunze. Stătu astfel mult timp cu ochii la Matei şi la mărgelele lui de pe jos, nevenindu-i să creadă că ce se întîmpla este real. Băieţii aveau atunci şaisprezece ani, nimic nu l-ar fi îndreptăţit să-şi închipuie că Matei s-ar mai putea juca pentru că într-adevăr, la şaisprezece ani, Matei încă se mai juca cu mărgelele lui, şi că s-ar putea juca atît de copilăreşte şi fu sigur că dacă i s-ar înfăţişa, acum, ieşind de după tufiş, l-ar primi mult mai prost decît se aşteptase pornind spre el. Şi pentru că totuşi înapoi nu mai avea cum să se întoarcă fiindcă ar fi urmat să dea explicaţii doamnei Iliescu şi n-ar fi ştiut ce să-i spună, ieşi în sfîrşit de după tufiş şi se opri încurcat în faţa lui Matei.

Dora le surîse din ochi — lui Jean Albu şi lui, tihnită, apoi întoarse capul către un bărbat de vreo patruzeci şi cinci de ani, după aspect, întunecat la faţă, vărul doamnei Zahariadi în trecere prin oraş. Prefectul şi doamna Teodorescu

îl ascultau, din cînd în cînd rîdeau. Rîdea și Dora. Matei sorbi, ca și ea, din cafeaua roșiatică din cauza flăcărilor de pe cer, și după o sorbitură puse repede ceașca pe masa joasă, de trestie. Sorin și mai cum ? Avocatul se ridică și trecu în grupul de vizavi, în care directorul Anghel spunea :

— Ai dreptate, madam Zahariadi, dar sînt atîtea cazuri ! Îți amintești, bietul Tuchi Daniel ?

— Cînd s-a colat cu ea, am fost sigură că va sfîrși cum a sfîrșit.

— Vorbiți de Josette ? întrebă domnul Albu. Ce-o mai fi făcînd ?

— Sorin tocmai îmi spunea aseară că a întîlnit-o nu demult prin București și că era ca o arătare.

— Eter ? făcu avocatul.

Doamna Zahariadi ridică în sus îngrozită o mînă :

— Da. Și i-a dat patima aceasta și lui și cînd a văzut el unde a ajuns și că nu mai are scăpare...

— Auzisem, interveni cu ochii măriți de plăcere doamna Aron, că s-a împușcat pentru niște bani care i-au lipsit din casa regimentului.

Directorul neagă :

— A început să se drogheze din dragoste pentru ea, ca să n-o lase singură, după ce încercase fără succes s-o convingă să renunțe.

— Așa încît vedeți, se adresă domnul Anghel celor de față, că dragostea e atroce.

— Acestea sînt excepții, spuse doamna Iliescu, între oamenii normali nu se întîmplă așa ceva.

Avocatul o aprobă mulțește, privind totodata cam indispus către Dora. În schimb doamna Zahariadi îi șopti ca și mustrătoare că oamenii normali, sau atîta vreme cît sînt normali, nu iubesc.

— Vedeți ? sări directorul. Ajungeți la ce spuneam eu.

— De ce ? se miră soția prefectului.

Dora înțelese că Jean Albu vine spre ea și că buna dispoziție a vărului Angelei Zahariadi îl agasează. Pentru a evita întîlnirea se deplasă către judecător. Domnul Albu păru a nu fi observat și-și continuă drumul. Dora auzi pe doamna Aron exclamînd onctuos :

— Acestea sînt dramele oamenilor fini.

— Și ceilalți suferă, se înclină domnul Anghel.

— Da. Să vă spun eu ce-a pățit o bucătăreasă a mea, că mă îngrozesc și acum.

Figura îi era foarte cunoscută, fără să știe de unde pentru că pînă atunci nu mai fusese prin oraș sau nu avusese ocazia să-l întîlnească. Întrebîndu-se mereu de unde îl cunoaște, se gîndi că Angela îi spusese și ei, odată, întîmplarea bucătăresei. Într-adevăr îngrozitoare. Cu o andrea. Domnul Anghel se ridică să-i cedeze scaunul, însă îi puse mîna pe umăr, grațios, refuzînd. El se reașeză. Din locul ei îl putea privi fără să atragă atenția. Era contrariată că nu ajunge să știe de ce îi era atît de cunoscut, unde îl mai văzuse, dar nu și grăbită să afle. La rîndu-i, fie că nu observase iritația dealtminteri bine disimulată a avocatului, fie că puțin îi păsa, căuta des și indiscret la ea : îi plăcuse, evident. Și poate că ce o izbise la el era privirea aceasta care la rîndu-i o recunoscuse și-i cerea să și-l amintească. Îi cerea ! Ei bine, își face iluzii, se înșală, n-o cunoscuse nicăieri, niciodată, poate doar într-o existență anterioară, dacă e adevărat că. Era o femeie între două vîrste, o frumusețe flamandă cum zicea Anghel, care nu e prea dificil. Angela pretinde că o pîndea prin colțuri și intra și prin bucătărie după ea, așa sînt bărbații, nu-l condamn, și trupeșă cum era cred și eu că a avut o emoragie puternică.

— Am găsit-o într-o baltă de sînge, închipuiți-vă ! spunea doamna Zahariadi. Fețele doamnelor Iliescu și Aron și a domnului Anghel se lungiseră.

— Seamănă, desigur, cu cineva, își zise Dora mai alunecîndu-și o dată privirea spre el — și își aduse, atunci, imediat aminte cu cine și îi întoarse, rece, spatele.

Pe pămîntul pietros, dezolat, bătut de marea albastră a cerului, rochia de voal alb a tinerei femei flutura ușor, lipindu-i-se de picioarele înalte. Pe frunzele pomilor lumina făcea pete mari de sînge. Norii care se strînseseră pe nesimțite sub picioarele liniștit alăturate ale lui Matei, dreptul puțin înaintea celui stîng, erau plini de un sînge strălucitor în care lancea de aur a turnului bisericii se înfigea adînc, de jos în sus, șiroind de sînge. Rochia subțire de voal înconjura picioarele celei de jos cu o spumă subțire, de valuri liniștite sărind moi și agile pe țărm. Insulă de tihnă. Cît de bine se simte între aceștia, socotea Matei, cît de a lor este, a lor, nu

a mea. Uită că o admirase pentru ușurința și tactul cu care se mișca în lume. Dealtfel, îl privește din nou pe acela din al cărui nume nu reținuse decît jumătate. O, cum îi alunecă ochiul spre el, ca o tăcută vietate de apă, alunecoasă, între genele dese și lungi.

Era o seară amară, ziduri incert cafenii, și femeia era îmbrăcată într-o rochie neagră alunecoasă care i se mula bestial pe corp și depășindu-i îi privise cu coada ochiului, chemătoare.

— O vezi ? îl lovi repede cu cotul Avramescu, aplecîndu-i-se la ureche. E de la Neicuțu. Și începu să fluiere un cîntec pentru ea. Obraz aspru, ca de grezie, ruj violent, căzut pe alocuri, păr aspru, porcin.

— Ai văzut ce piept ? îl întrebă iarăși, încetînd să fluiere și privind fascinat fesele legănătoare ale celei din față.

Matei clipi, apoi se aplecă, își lăsă mîinile în jos cu coatele ușor îndoite în afară și cu palmele amîndouă întoarse în sus ca și cînd ar fi ținut în brațe un obiect voluminos și-i răspunse :

— Am văzut.

— Nu, n-ai dreptate ! strigă Avramescu aprins. Solomon a fost la ea și mi-a spus că, și aici își destinse exploziv amîndouă mîinile drept în sus, cu palmele orientate înăuntru, spre propria-i față, și mi-a spus, și-și privi palmele, în sus, întărîtat și radios, și mi-a spus că sînt așa !

Înainte de a intra în casa de un verde prăfuit, femeia se opri în ușa deschisă înăuntru, de perete, și din dreptul scării cu spalier de fier ce urca răsucită, alburie, ca un intestin famelic, le aruncă o ocheadă batjocoritoare peste umăr. Avramescu îi trimise un sărut sonor, pe vîrful degetelor.

— Crezi că am ofensat-o ? îl întrebă, mirat, cînd întîlni privirea înghețată a lui Matei. Aceasta e meseria ei.

— Nu știu ce meserie are.

— Costă douăzeci de lei, dacă simți că începi s-o iubești. Solomon te poate introduce. Recomandația lui este prețioasă, căci îți va dezvălui arcanele științei ei și apoi îți va da și adersa unui medic cu experiență și onorarii modeste. Bineînțeles, dacă nu preferi dragostei, războiul.

— Cred, îi replică Matei trecînd peste aluzia la jocurile lui, că fiecare trebuie să semene doar cu sine însuși.

Tînărul de lîngă el lovi caldarîmul străzii înguste cu vîrful pantofului :

— Frumoasă descoperire ! Și eu cu cine semăn ?

Își întregi întrebarea legănîndu-și coapsele într-un mers rapid, feminin, dezarticulat, și adăugă, acum serios, arătînd în spate cu degetul mare :

— Cu aceea ? Și-mi poți spune pentru ce ?

— E cam complicat, se îngrijoră Matei.

— Nu-ți fie teamă, dacă voi descoperi că sînt prea dobitoc pentru a te înțelege îți voi cere explicații. Dă-i drumul.

— Uite, îi răspunse și-i întoarse pe jumătate spatele, gata să-l părăsească, pentru că nu ești respectuos.

— A, pardon ! strigă, jignit dar preferînd să rîdă, Avramescu. Persoanele acestea, și făcu din nou un semn către casa verzuie pe care o lăsaseră în urmă, sînt foarte respectuoase.

— Nu, pentru că nu au sentimentul unicității.

— Dacă l-ar avea, rîse de-a binelea Avramescu, ar muri de foame.

— Viața nu e o meserie.

— Dar nici o joacă, nu-i așa ?

— Ei, spuse Matei întorcîndu-i cu totul spatele și luînd-o singur în susul străzii, prea vrei să afli multe deodată.

Apariția lui de după tufiș, pe malul iazului, nu îl supărase atît cît îl mirase căci nu se aștepta ca în zona în care se mișca el deasupra mărgelelor colorate să se ivească o altă făptură asemenea lui. Lucrurile se petrecuseră destul de recent, cu un an sau doi în urmă, așa încît aluzia aceluia i-o aminti bine. Venise să-i ceară niște notițe, dar cînd se trezi față în față cu el, uitase ce căuta.

— Mă joc, îi explică Matei arătîndu-i, cu degetul, mărgelele, cînd îl văzu că nu știe cum să înceapă.

Avramescu se uită în jos, cu un zîmbet larg și cam strîmb, apoi își ridică ochii la Matei care îl considera încordat pentru a descoperi ce știa în fond, doar că nu prea clar, de multă vreme, că cel din față i are în raport cu el aceeași dimensiune ca luptătorii de pe pămînt, dintre pietre și iarbă, și că nu evada din condiția lor terestră comună decît în aparență, datorită unui artificiu asemănător cu cel care, în basme, face ca baba să fie luată drept tînără femeie încîntătoare și, invers, calul înaripat să se prezinte sub aspectul,

la fel de înșelator și efemer, al unei gloabe. Dealtfel, de la moartea domnului Iliescu, în care în adîncul sufletului continua să nu creadă fiind convins că tatăl său fusese victima celor din jur care credeau în moarte fiind soldații ei printre cei vii și care îl răpiseră ascunzîndu-l, Matei avea tendința de a vedea pe toate fețele semnul creaturilor haosului, reunite într-o conjurație bufonă și criminală. Gnomi, false existențe, aparențe. Care puteau fi stăpînite cu condiția de a nu te lăsa iluzionat de ele, așa încît Matei își domină surpriza pricinuită de neașteptata apariție și apoi de lumina care se făcuse în el și lăsîndu-și pe malul iazului, în fața vizitatorului său, simulacrul fără pupile, se ridică sus de tot în văzduhul limpede și necuprins și de acolo pronunță cîteva cuvinte spre cel ramas :

— Nu vrei să te joci și tu ? îl întreba mai întîi, ceea ce din parte-i era tot un joc, pentru că Avramescu nu știa să se joace, cum îi și mărturisi. Atunci cu ce-ți pot fi de folos ? continuă. Nu, nu am luat notițe. Și apoi : La revedere, iartă-mă că nu te conduc.

— L-ai găsit ? îl întrebă doamna Iliescu de pe terasă. Văzîndu-l cît era de verde, cum tremura și ochii îi erau împăienjeniți, bănui imediat că Matei l-a gonit, era capabil de așa ceva. Avramescu îi răspunse bîlbîindu-se și se grăbi să plece. Indignată, coborî spre iaz.

Matei se întinsese pe pămînt cu fața în sus, printre oștile lui multicolore și, cu palmele împreunate sub ceafă, privea cerul. Or, cum se știe îndeobște, dacă privești un oarecare timp cerul din poziția aceasta ajungi să nu-l mai vezi, ca în realitate, de jos în sus, ci de sus în jos, ca și cînd ai privi într-o mare adîncime care se deschide sub tine. Cu atît mai firească-i era deci lui Matei senzația că este situat deasupra norilor și a apei albastre, plutind în văzduh. O dulce, sacră amețeală rarefia pămîntul sub el, îl legăna între două văzduhuri.

Mult sub el, într-un ținut muntos, acoperit de păduri, la mare, rochia de voal alb a tinerei femei care acum se îndrepta către fluviul cu ape adormite flutura ușor, lipindu-i-se de picioarele înalte, și tălpile ei călcau pămîntul pietros, dezolat, și un dor de a o face a lui îl cuprinse, în timp ce roua de sînge picura, deasă, între el și creștetul statuii de pe malul fluviului, piatră albă, fără pupile, căreia Dora îi adresa o

ofrandă de surîsuri și vorbe. Între ea și ochii lui obosiți de resfrîngerile luminoase ale unei ferestre zburară o clipă mingi roșii sărălucitoare, care se înălțau și cădeau în aerul secund, de frunze, al locului, o auzea rîzînd grațioasă, era îmbujorată la față, ochii îi scînteiau și răspundea judecătorului, deodată plictisită de întrebare :

— Este vărul Angelei.

Matei, fără să se miște, privi din înălțimea lui în direcția grupului la care avocatul în fine ajunsese și nu zări decît, în iarbă, o gînganie multicoloră, cu cap înnegurat, ale cărei antene tremurau, înconjurată de cîteva furnici uriașe, la pîndă. O larmă obscură venea din partea aceea, pe care Dora o părăsise pentru a-l evita pe avocat, Dora care acum era aici, în picioare în fața băncii lor. Judecătorul era îmbrăcat în negru, în spatele băncii din iarbă se ridicau tufe de țandafiri tîrzii și pe cer se adunau nori care se masaseră pe tot orizontul și crescuseră în sus și pe contururile unora alergau în rotund subțiri șuvoaie de aur.

Judecătorul spunea, cu o voce lent clipocitoare :

— Mă tot întreb cu cine seamănă.

— Și tu ? exclamă indiferentă Dora. Mi s-a părut și mie, de cum am dat ochii cu el, și pînă la urmă am găsit că aduce cu Paul Carp.

— Cine e ?

— L-ai cunoscut la București, la Vichi.

— A, da, sigur, ai dreptate. Îl cunosc. Inginer, nu ? Un bărbat distins. Nu l-am mai văzut de mult, dar într-adevăr cu el seamănă.

— Nu e chiar atît de distins, îi spuse Dora lui Matei, în gînd, în orice caz nu pe cît pare, căci tu, Matei, n-ai fi făcut urîtul gest de a ascunde fotografia și cel puțin de ar fi fost a cine știe cărei frumuseți sau dacă aș fi fost îndrăgostită de el dar n-am fost căci te iubesc numai pe tine și atunci nu știu ce s-a întîmplat, era atît de nefericit !

— Poate, își zise Matei mîngîind cu privirea mîna Dorei, lungă și ușor bronzată, împodobită de brățara cu mici briliante, poate cu el a dansat ultima dată, la București, un bărbat distins al cărui chip l-a regăsit în trăsăturile celui de-aici.

Însă Dora era acum atît de indispusă încît propria indispoziție născîndă îl părăsi. Un gust suav de migdale îi tre-

mură pe cerul gurii și cerul din care cobora acum încet către spuma de valuri liniștite sărind moi și agile în jurul picioarelor ei era plin de trandafiri roșii printre care n-ar fi putut zbura, chiar călare de-ar fi fost pe focurile brățării, ca băiatul Danaei. Urmări, între Dora și el, zborul zigzagat al unui fluture. El, dimpotrivă, trebuie să coboare încet, să nu-și trădeze prezența, cu înțelepciune.

Dincolo de arborii din fundul curții avocatului, turnul bisericii se ridica, încordat și întunecat, să pătrundă mai adînc în purpura din ce în ce mai grea a aerului, pe care începuseră să o observe și ceilalți.

— Uite ce nori frumoși, auzi o voce.

— Splendid apus !

Matei cobora împreună cu norii, înflăcărat, spre pămînt. Tînăra femeie își ridică ochii spre el și întîlni vîrful turnului, ascuțit și înalt, roșu de focul roșu în care se înfigea, și apropierea lui Matei o neliniști din nou ca în fundul văii, pe marginea rîului, între dealurile acoperite de fulgii prea albi ai norilor, unde totul palpita invincibil spre ea. De data aceasta citi lămurit în ochii lui dorința — și-i răspunse imediat, supusă și pasionată, o ființă cu totul nouă, fericită.

Matei știa că doamna Iliescu și doamna Teodorescu îi supraveghează din depărtare, neclintite. Oricare ar fi fost motivele lor, erau absurde și l-ar fi plictisit dacă ceva în ființa aceasta nu i-ar fi atras atenția că sub transparența ei este un desen mai vechi care o hrănește și-i dă un luciu special. Iar cînd soția judecătorului strigă Dorei, cu o voce în care se străduia să înăbușe iritarea, *Que faites-vous donc ? Venez ici, on vous attend !*, tresări, doamna Teodorescu mișcase în ei valuri adînci.

XX

Matei clătină tare din cap, zîmbindu-i.

— Ce-ai făcut în aceste două zile cînd nu te-ai mai arătat ? stărui.

— Luni, începu, — însă îl întrerupse îndată :

— Nu știi ce chin au fost pentru mine aceste două zile ! Ieri era gata să te vizitez.

Matei continuă în același fel, cu răbdare :

— Marți...

— Taci ! Taci ! strigă. N-ai inimă. Mai bine n-ai fi venit duminecă !

— De ce, Dora ?

O lacrimă, pe care pentru a o resorbi îi trebui o oarecare sforțare, îi umezi ochii. Ocoli răspunsul direct, pentru că știa că Matei știe ce vrea ea să spună.

— De ce ! Pentru că nu te-ai mai fi supărat fără nici un motiv.

— Și tu de ce n-ai venit ieri la mine, cum spui că ai vrut ?

— În starea în care eram nu puteam ieși din casă. Să nu mai faci asta niciodată !

— Cît nu te-am văzut, îi spuse, m-am gîndit la numele tău. Dora Iliescu. Ce limpede sună ! M-am gîndit și că niciodată nu m-aș putea despărți de tine.

— Ca să te gîndești la asta m-ai lăsat singură ?

— M-am întrebat, continuă el, crud fără să vrea, cu ce te-aș putea înlocui.

— Asta n-ai cum s-o știi acum, se mulțumi să-i observe.

— De ce ?

— Pentru că lucrurile acestea nu le știi decît cînd s-au și împlinit.

Matei îi învîrti între degete brățara. Ochii Dorei erau atît de limpezi încît nu reușea să vadă în ei decît, la extrema limită a depărtării lor, o fugară clătinare de aburi.

— Așa încît mîine, peste un ceas, peste un an, s-ar putea să nu mai simți pentru mine ce simți acum ?

— Dar eu te iubesc ! exclamă exasperată că nu pricepe încă acest adevăr simplu și luminos.

Își introduse brățara pe propria-i mînă, plecîndu-și mult capul. Dora îi luă mîna împodobită cu brățară și i-o privi și i o mîngîie.

— Te gîndești la prea multe, Matei, suspină. La ce bun să-mi cîntărești fiecare cuvînt cînd ades eu însămi nu mă gîndesc la ce spun ?

— Nici eu nu mă gîndesc totdeauna la ce spun, se grăbi s o liniștească, dar își făcu socoteala că pe ea asta ar putea-o neliniști și într-adevăr pe chipul Dorei trecu un zîmbet rece, și adăugă, oarecum fără rost :

— Ceea ce nu înseamnă că și eu și tu spunem vorbe goale. Mă înțelegi ?

— Încerc. Desigur.

— Existența ta, insistă scoțîndu-și brățara, este atît de prețioasă pentru mine, încît tot ce este al ei, priviri, gesturi, cuvinte, mă interesează ca nimic altceva pe lumea aceasta.

— Acum, totuși, ar trebui să te intereseze mai mult examenele, îi ripostă.

- Nu te pot înlocui cu nimic. Și n-am să pot niciodată.

- Ești încă foarte tînăr.

Se apleacă din nou, îi scoase pantoful și încercă să-i petreacă brățara pe piciorul gol. Mîinile îi tremurau însă atît de tare încît o trase prea repede în sus și-i lovi glezna. Dora murmură :

— Mă doare. Ce faci ?

— În casa aceasta te-am întîlnit și totuși aici între mine și tine se interpune ceva.

Se aflau în încăperea de lîngă biroul avocatului, aceea în care Matei lucra, și erau așezați pe canapea. Ca să-i maseze glezna, pusese un genunchi pe parchet.

— Și eu simt că, aici, ne desparte ceva.

Îl urmărea, cu ideile din fericire schimbate de senzația de durere de la gleznă, și în timp ce o masa cu îndemînare, parcă plutea îmbrățișată cu el prin aer, deasupra canapelei, a biroului, deasupra verdelui mult din fereastră, covorul albastru de pe parchet rămînînd ca o apreciabilă adîncime sub ei, întins peste care sclipirile brățării de pe piciorul ei gol radiau scurt și subțire, o coroană de stele deasupra mării calme, și-i spuse :

— Nu ne desparte nimic, nu e nimeni — și-și întinse brațele să-l ridice.

— Și totuși, îi răspunse coborînd între lungile suluri albe de aburi ale brațelor ei, clătinătoare deasupra albastrului lichid de jos, casa îi aparține și aceasta mă stînjenește. Aici, acum, nu pot nici să te sărut.

— Lasă că pot eu. Cît de copil este uneori. Aceasta însă nu o știu decît eu și cu Lili. Și alteori spune lucruri atît de neobișnuite ! Voia, atunci, să se rotească în jurul meu, în timp ce mă ținea în brațe, ca luna în jurul pămîntului. În noaptea mea, el mă luminează ca luna.

Cu pleoapele coborîte, fără să-i dea drumul din îmbrățișare, Dora se ridică. Matei nu-i putu vedea paloarea, pentru că el însuși își ținea ochii închiși, dar îi simți răceala gurii urcînd spre buze într-un val care sporea mereu și nu se mai feri, rușinat, ca altă dată, ci se strînse și mai tare de-a lungul întregului ei trup cu al cărui ritm luptă ca un înotător acoperit o clipă de spuma amară însă ivindu-se îndată de sub ea, mai departe, deasupra adîncului.

Troznetul unei mobile din holul spre care lăsaseră ușa deschisă, îi despărți. Apoi Dora, fără să se aplece, fără să

privească, își caută cu degetele piciorului pantoful pe care Matei i-l scosese și cînd dădu peste el îl încălță ușurată.

Matei îi veni alături pe canapea. Peste fața turburată a ochilor ei înainta și se retrăgea o lucire de triumf amical. Apoi ea îi băgă degetele în păr și el își apropie capul de al ei pînă ce genele ochilor săi deschiși pe potriva alor ei îi atinseră genele lent mișcătoare ca algele săltate de apă la țărmul de nisip. Cînd se despărțiră din nou Dora îl întrebă :

— Mă iubești ?

Îi cuprinse între degete obrajii înălțîndu-se lunari deasupra tapiseriei nisipoase a canapelei și se lăsă în voia hipnozei privirilor lui. Căutînd un mod nou de a-l adora, își potrivi respirația după a lui, supusă, plană, și acest mod străin de a respira o pătrunse legănător, ca și cînd între ea și el ar fi crescut o umbră înaltă și dulce, tăcută și imobilă, prin care, căutînd bine, vedea mai strălucitoare semnele dragostei, o coroană de stele. Îi înțelegea rezerva, se temea să nu fie surprinși, dar dacă ar fi fost ea în locul lui, ținîndu-se pe sine însăși în brațe, nu s-ar mai fi gîndit la nimic, așa cum el uneori nu se gîndește la ce-i spune, ceea ce este o lașitate din partea unui bărbat.

Văzu și Matei umbra, la capătul drumului de lumini dintre ei, o arătare tăcută, fără chip, nemișcată, nemăsurat de înaltă pentru că ajungea pînă la el, așa că întrebarea Dorei rămase fără răspuns. În tăcerea care urmă între ei, Dora avu timp să se mire de rezerva sa, dar cînd ajunse la capitolul lașitățîi se retractă imediat pentru că o apropia de amintiri pe care prefera să nu le deștepte, de repulsii pe care de cînd îl întîlnise pe Matei nu mai avusese, din fericire, cum le încerca. Îl iubea tocmai pentru că nu era ca toți bărbații. De ce să numească lașitate timiditatea celui care iubește ? Era evident că în acel moment pe fața lui Matei nu se putea citi decît expresia celei mai intense pasiuni. În tot acest timp Dora nu încetase de a-i strînge obrajii între degete. Eliberată, îl mîngîie și-i spuse rîzînd :

— Nici eu nu te pot înlocui cu nimic.

— Ai încercat ? o întrebă.

— Nici nu mi-a trecut prin minte, făcu ea pe același ton vioi, aranjîndu-și rochia, însă Matei i-o trase la loc :

— De ce n-o lași așa ?

— Cum, așa ? exclamă ridicînd-o imperceptibil mai sus.

După aceasta roși, uimită de cuvintele și de gestul ei, nestiind cum i-au venit, și schiță o scurtă mișcare înapoi cînd Matei, aplecîndu-se, îi îmbrățișă picioarele și puse sărutări fierbinți deasupra genunchilor.

Deși în realitate nu făptuise nimic dizgrațios, un sentiment penibil îi umplu sufletul, se judecă aspru, fu gata să se acuze de perversitate, își spuse în orice caz că e rău să-l turbure astfel pe Matei transmițîndu-i propriile-i turburări. Mariajul ei este o cruce grea, dar atît timp cît va accepta s-o ducă era datoare a o duce cu onestitate. Matei însuși va înțelege aceasta și o va stima mai mult, mai tîrziu. Cine știe acum ce idei își face despre ea, își închipuie poate că este o ființă ușuratică ! Și ce o chinui fu că, în sine, îi dădea dreptate s-o socotească astfel deși, își zise, și astfel se alină puțin pentru că acum încerca o suferință nouă, de alt gen, n-ar avea totuși dreptate dat fiind că dacă face lucruri condamnabile, le face pentru el (Dora nu-și dădu seama de contradicție), pentru că îl iubește, iar el, continuă să raționeze ca și cînd presupunerea că Matei ar putea-o condamna oarecînd era de pe acum o realizate, profită de slăbiciunile sale, egoist și laș ca toți bărbații.

Absurditatea concluziei o trezi ca dintr-un vis urît. Pentru a se convinge că într-adevăr s-a trezit, vru să întindă mîinile spre Matei și renunță.

În zilele ce urmară încercă să-și scuture melancolia spunîndu-și că foarte curînd se va despărți de avocat, doamna Teodorescu o va ajuta să obțină divorțul. Și apoi ? Matei își va urma studiile, care vor dura mult. Totul îi despărțea. Le rămînea doar perspectiva unei fericiri ferite de lume, pînă cînd el va trebui să-și facă o familie.

Melancolia Dorei spori. Matei simți că sentimentele ei sînt mai puțin libere, că aveau să răzbată, pentru a-l ajunge, printr-o preocupare a cărei umbră mai trecuse o dată, fugară, între ei, în noaptea cînd îi înapoiase *Chérie*, dar nu știa despre ce este vorba și Dora evita să-i răspundă. O surprindea ades privindu-l, cu ochi cînd vinovați, care o urîțeau ascuțindu-i liniile feței, dîndu-le ceva furișat și răutăcios, cînd îndurerați. Nu-i suporta absența, pentru cea mai neînsemnată întîrziere îi făcea reproșuri amare sau enervate, însă tot timpul cît erau împreună părea că suferă din cauza pre-

zenței lui. Într-o zi cînd, profitînd că o aflase mai senină, se întinse către ea s-o sărute, se feri de atingerea lui. Jignit nu de refuzul acesta, ci de neputința de a-i înțelege motivele, izbucni :

— Totuși trebuie să-mi spui odată ce se întîmplă de la o vreme cu tine !

— Nu-ți dau voie, îi răspunse cu tot atîta violență, să-mi vorbești astfel.

— Dora, iartă-mă, îngenunche și-și așeză fruntea pe genunchii ei, mi-e teamă să nu te pierd, mi-e teamă că te-am și pierdut.

— Nu, nu.

— Te porți atît de ciudat cu mine ! Dacă sînt vinovat de ce nu mi-o spui ? Nu crezi că trebuie să știm totul unul despre celălalt ?

Vru să-i mîngîie părul dar se reținu, supărată pe sine însăși, și își trase genunchii. Matei îi ținu, îmbrățișîndu-i cu tărie, fără să-și ridice fața de pe ei. Și-i abandonă răspunzîndu-i :

— Ba da. Vinovata sînt eu.

În aceeași poziție, Matei îi înconjurase mijlocul cu brațele.

— Pentru că te iubesc, pentru că nu trebuie să te iubesc.

— Îmi va spune din nou că e femeie măritată, socoti.

— Atît timp cît sînt măritată, nu trebuie, nu am dreptul, zise mai departe. Însă în felul cum pronunțase mica frază așteptată de el era un accent de adevăr care stînjeni voioșia lui Matei făcînd-o să dea îndărăt rușinată și mirată.

Nu-l lăsă să riposteze.

— Știu. Nu o dată m-am gîndit și eu că n-am nici un fel de obligații față de el și m-am înșelat, Matei. Îi port numele.

— Te-a forțat.

— Știu. Dar îl port. Aici sîntem în casa lui. Poți fi necinstit ?

— Ai dreptate, recunoscu, însă toate aceste lucruri onorabile n-au nici o legătură cu noi, lasă-le altora.

— Cui ? Ești capabil să iubești pe cineva lipsit de onoare ?

Matei tăcu.

— Eu, spuse Dora cu vocea alterată, nu. O, Matei, plînse aruncîndu-i-se de gît, nici nu știi ce lucru îngrozitor am văzut zilele trecute. Sărută-mă, sărută-mă să uit, să nu-mi mai amintesc ! — și ea însăși, fără să-l mai aștepte, îl acoperi de sărutări.

— Ce ai văzut, Dora ?

Vocea lui o calmă puțin.

— Ce fac ? murmură confuză depărtîndu-se de el.

— Ce-ai văzut, Dora ? repetă cu blîndețe.

— Am văzut că odată dragostea noastră se va sfîrși.

— Odată cu noi.

— Nu, înaintea noastră, poate mult înaintea noastră. Așa trebuie.

— Dora, nimic nu se sfîrșește, știi prea bine, și cu atît mai puțin, se împletici el în limbă, dragostea.

— Nu este îngrozitor ? își continuă gîndul fără să fi auzit strigătul lui Matei. Voi toți trăiți în viitor, eu n-am nici unul și mi-e frică.

— Dar, se prinse el de această idee, spuneai că la vară vom merge împreună, singuri, la mare.

— Da, vom merge.

— Atunci n-ai nici un motiv de tristețe — și se apropie de ea.

— Lasă-mă, îi spuse.

— Vreau să-ți aspir doar parfumul, atît.

Stătură astfel muți, unul în fața celuilalt, multă vreme, pînă ce Dora, tristă, se ridică și o conduse pe străzi pe care el atunci trecea prima dată, sau doar așa i se părea, vorbind puțin și nu despre ei. Era o seară aproape lipsită de sonoritate și trotuarul îngust, cu pavajul stricat, îi ducea pe lîngă zaplazuri înflorite, pe lîngă ziduri scunde, neobișnuit de groase, cu varul umflat și jupuit, pe sub duzi și salcîmi bătrîni, cu frunza neclătinată.

— Cum se sculptează în aer ! exclamă în fața unuia și se opri să i-l arate. Parcă, stînd pe loc, vine spre noi etalîndu-și rănile cu mîndrie.

— E frumos.

— De obicei, simți nevoia să se explice, ori mai degrabă să cîștige timp căci se apropiau de ținta drumului lor, unde urma să se despartă, de obicei ochiul nostru merge spre lucruri să le capteze și să ni le aducă, cenușie gloată de pri-

zonieri ; acesta, dimpotrivă, vine el spre ochiul nostru, liber, înfruntîndu-ne, un erou. Nu ai impresia că nu tu îl privești, ci el te fixează pe tine drept în ochi cu ochii lui duri, multștiutori ?

— Da, spuse timidă, e frumos. Și mai sigură pe ea : Mai știi pe cel pe care mi l-ai arătat în pădure și din care mă priveai cu binoclul ? Sînt și acum îndrăgostită de el.

Îl privi bănuitoare, cu coada ochiului, și merseră mai departe. Dacă Matei i-ar fi răspuns, banal, că este gelos pe arborele din pădure, ar fi primit acel răspuns ca pe un mod de a se întoarce spre un subiect de conversație mai puțin străin de ei doi, mai interesant, în orice caz mai accesibil ei care nu are acum destulă liniște sufletească spre a se gîndi la lucrurile spre care se duce ochiul și la acelea care vin spre ochiul nostru. Firește, e bine că Matei este în stare de această liniște care ei îi lipsește și dacă cumva doar se preface i-o dorea cum și-o dorea și sieși. Înainte de a pleca o implorase să-l lase să-i aspire parfumul. După cum arăta, aceasta păruse a-i face tot atîta plăcere ca îmbrățișările și sărutul. Cîtă putere am asupră-i ! exclamă în sine nu fără surpriză, și pentru a-și verifica descoperirea, dar mai mult pentru a-și da seama dacă liniștea lui era prefăcută sau nu (și dori să fie), profită de o groapă în pavaj pentru a se apropia de Matei și a-l atinge cu părul pe obraz. Matei albi. Mulțumită, începu să-i vorbească mult și repede ; lui nu-i scăpă însuflețirea sa, în care răzbătea o indefinibilă ironie afectuoasă, și-i înțelese motivul. Articulă greu, prinzînd-o de cot :

— Cînd te vei întoarce la vie ?

Dora îi aruncă o privire care încerca să priceapă, izbită de tonul lui.

— Nu mă mai întorc.

— Dealtfel, spuse degajat și exprimînd aproape exact ce simțea, deși e foarte cald aici în oraș, e frumos, iată o descoperire pe care o fac destul de tîrziu și-mi pare rău.

— Ce e frumos ? se interesă Dora. Orașul ? Nu pot să-l sufăr.

Mulțumit că izbutise să-i atragă atenția în altă parte, continuă, acum cu grija de a nu o irita :

— Nici eu. Totuși cred că pe un pictor l-ar interesa mult.

Dora conveni și căutară amîndoi, prin locurile pe care le străbăteau, subiecte de pictură, găsind destule.

— Și apoi cerul, remarcă Matei. Apropierea munților și casele joase îi dau cu totul altă calitate decît la București unde e mai mult, nu știu dacă ai avut și tu aceeași impresie, unde e mai mult un fel de plafon pictat cu nori. Aici însă e atît de larg și înalt încît îți dă sentimentul nemărginirii, ca marea, și te absoarbe în el.

— Da, ai dreptate.

— Așa încît aș zice că cei care trăiesc în provincie trăiesc de fapt în cer.

Dora rîse.

— Îi cunosc prea puțin, dădu el prudent înapoi. Vorbesc de mine. Cred că și tu...

— A, murmură, eu nu trăiesc nicăieri.

— Nicăieri totuși cerul nu este mai frumos ca în fundul curții mele, pe malul iazului.

Ea dădu, pătrunsă, din cap.

— Vino mîine să-l vedem împreună.

A doua zi de dimineață o aștepta ascuns după un tei să nu fie văzut din stradă de trecători și cînd o zări împingînd poarta îi ieși înainte pe aleea năpădită de iarbă. Strada era pustie și intens albă de soare.

— Ce femeie! își spusese măsurînd-o de sus pînă jos cînd se ivise în poartă.

Se temuse că nu va veni și cînd îi apăru încercă mulțumirea strategului al cărui plan de luptă se realizează întocmai. De cînd îl atinsese cu părul ei pe obraz, pe stradă, și apoi îi surprinsese suspectul surîs, își repeta cu încăpățînare, într-un fel de delir dat de siguranța izbînzii, că trebuie s-o despartă de lumea ei, s-o aducă la el, s-o facă a lui, înțelese că aceasta este și dorința ei, și înainte de a ieși din spatele teiului spre a-i veni în întîmpinare o privi ca pe o străină care peste foarte puțin nu va mai fi astfel, ca pe un obiect de mare preț a cărui foarte apropiată posesiune îl umplu cu anticipație de o bucurie cu gust tare și amețitor.

O conduse, ținînd-o de mînă, pînă în spatele casei, deasupra rîpei, și acolo înainte de a coborî se opriră. Dora, care îi simțea greșeala, era grăbită, venise doar în trecere, ezita să coboare, ar fi preferat să rămînă aici pentru a nu întîrzia.

în fața decepției lui însă, își aminti că de fapt venise să vadă cerul și o luă pe potecă în jos.

Matei o urmă destul de indispus și ajungînd pe malul iazului se mulțumi să ridice brațul spre o direcție vagă în fața lor și să-i spună :

— Uite-l.

Dora, cu o lacrimă, izbucni totuși în rîs.

— Ce-i cu tine, Matei ? făcu îndată ce putu vorbi. Mi-l prezinți ca pe cineva lipsit de orice importanță și din fața căruia ești grăbit să dispari cît mai repede.

— Tu ești grăbită, nu eu, mormăi.

— Într-adevăr, sînt, recunosc, dar să știi că ieri ai avut dreptate, cerul tău este splendid și-mi va fi greu să mă despart de el. Spuneai că trăiești în cer ? Ce frumoasă locuință !

— Ochii tăi, o întrerupse nerăbdător, dominîndu-și impresia că voioșia Dorei este inoportună, sînt mai frumoși decît cerul.

— M-ai chemat aici pentru comparație ?

— Nu, lucrul acesta îl știu de mult, de cînd te-am întîlnit, ripostă punîndu-i mîinile pe umeri. Dar tu știi ce ești pentru mine ? Bănuiești ?

Se schimbă la față și nu-i răspunse.

— Eu însumi nu ți-aș putea spune ce. Totul. Dacă ai pleca acum aș muri sufocat, ca un îngropat de viu.

— Totuși... încercă să-i explice.

Matei își uitase planurile, orice orgoliu îl părăsise.

— Ai pus între mine și tine ceva care mă chinuiește și-mi dă gînduri rele.

— Mi-ai mai vorbit odată de gîndurile acestea, nu mai știu cînd, îngînă.

Ochii i se înblînziră. Îi mîngîie umărul și apoi își lăsă brațele să cadă.

În subțirea apă albastră, deasupra coroanelor pomilor, un nor alb, lungit spre apus, înainta încet, părînd să stea pe loc, pătrunzînd cu raze resfrînte cuprinsul.

Matei rupse o frunză îngălbenită și i-o întinse :

— Vezi ? Se face toamnă.

Norul era alb ca și strada, de o paloare lunară, sau cel puțin acesta fu efectul pe care-l făcu Dorei, căreia frunza întinsă de Matei îi aminti că în curînd va trebui să săvîrșească o faptă plină de consecințe. Despărțirea o va obține ușor și

era atît de bucuroasă că își va recăpăta în fine libertatea, însă după aceea ? După aceea va fi fericită. Și după aceea ? Matei afirmase cu atîta încredere că nu se vor despărți !

— Crezi că poți face ceva să nu ne mai despărțim niciodată ? îl întrebase.

— Am să fac tot ce am să pot.

— Da, și mie îmi place toamna, îi răspunse ea mecanic, frămîntînd frunza între degete.

Cît are să poată ?

Îl cercetă, pe gînduri.

— Și nopțile sînt acum atît de clare ! spunea el. Azi-noapte am privit de pe terasă Coroana boreală plutind în larg, deasupra teilor care foșneau în vînt ca valurile mării. Selipea ca brățara ta, cerul tot avea un suav gust de migdale. Valuri întunecate îmi băteau în față. M-am întrebat ce faci.

— Nimic deosebit. M-am culcat devreme. Dar, adăugă fiindcă Matei căută la ea întrebător, n-am putut adormi imediat, m-am gîndit la tine.

Resfrîngîndu-i cuvintele, chipul lui se lumină și lumina aceasta o pătrunse și-i calmă deodată neliniștea.

— M-am gîndit că ești atît de puternic ! Mă mai îndoiesc uneori de trăinicia sentimentelor tale, recunoscu și puse în fraza aceasta toată afecțiunea de care era în stare spre a o îmblînzi, însă e de ajuns să te văd pentru a crede în tine.

— Eu n-am nevoie să te văd pentru a crede.

— Sau mai degrabă, vru să-i observe dar renunță, la vîrsta ta n-ai nevoie să crezi.

De cîte ori nu-și descifra viitorul, și viitorul pentru ea, cel puțin deocamdată, era Matei, Dora obișnuia să-și exagereze propria-i vîrstă. Își păstrase observația pentru sine fiindcă își adusese aminte la timp de pretenția lui Matei că el are toate vîrstele.

— A fost Dora pe aici ? îl întrebă doamna Iliescu.

Era mai supărată ca de obicei. În chiar acea zi, înainte de a se întoarce acasă, soția judecătorului îi arătase o răceală neașteptată.

Aflînd apoi de vizita Dorei, confirmată de el cu un aer încurcat, hotărî să-l trimită cît mai grabnic la București, înainte de izbucnirea scandalului de care de mult se temea. Nu-i spuse nimic dar, închisă în biroul de lîngă salonaș,

scrise cumnatului ei și alcătui o listă cu lucrurile pe care Matei urma să le ia cu el la drum.

Abia după ce doamna Iliescu, întunecată și monosilabică, îl întrebase de Dora, Matei, alungînd presimțirile rele, își făcu reproșuri pentru inconstanța de care dăduse dovadă lăsînd întîlnirea lor de dimineață fără concluzia pentru care o provocase. Știa precis momentul cînd uitase pentru ce o chemase pe Dora, fără să bage însă de seamă că acum, simțindu-se ridicul față de el însuși din cauza acelei uitări, uita de ce uitase.

— Cît timp voi mai fi astfel pradă întîmplărilor, un mizerabil tip inconsistent ?

Ajunse aproape furios la avocat ; acela, ca de obicei, lipsea ; Dora îl aștepta și furia i se prefăcu imediat în lacrimi.

— Nu poți iubi un om fără onoare ! Pe unul însă care nu știe ce vrea, da ? Pe unul pe care dacă l-ai cunoaște mai bine l-ai disprețui ?

— Vorbești de tine ? Te iubesc și te-aș iubi oricum.

— Știu, dar eu, disprețuindu-mă, aș mai fi capabil să mă sporesc cu tot ce este pentru mine ființa ta ?

— De ce să te disprețuiești ? Nu știi ce vrei ? Dimpotrivă, ades cred că știi prea mult.

— Știu și apoi uit.

Dora își șterse ochii cu batista.

— Ai uitat astăzi ceva ? De dimineață ? Ce-ai uitat ?

— Ce ai crede despre mine dacă ți-aș răspunde că am vrut (Matei căută disperat cuvîntul și negăsindu-l îngroșă rămînînd totuși în vag) să fiu un ticălos, nu ! se retractă, un om necinstit ?

Dora șovăi. Înțelese încă de la început, totuși îl întrebă :

— Cu cine ?

— Cu tine, cu soțul tău, cu mine.

— N-am observat nimic, încercă să glumească.

— Mă iubești, nevrednic de tine și din cauza aceasta neputîndu-te iubi cum trebuie, de două ori nefericit, iar dacă aș fi vrednic de tine nu m-ai iubi și aș fi iarăși nefericit.

— Tot de două ori.

— Da, făcu sec, cu toate că știa că nu pusese nici o răutate în constatarea ei.

Dora trecu serioasă peste acest Da al vanității rănite :

— Așa complici tu lucrurile !

— Sînt mai puțin complicate oare ? Greșesc ?

— Nu, dar te gîndești prea mult la ele, încercă să-i sugereze o metodă de a le suporta care ei însăși dealtminteri nu-i reușea. Ai slăbit, Matei, și te-ai făcut și mai palid. Înveți mult ? Hîrtiile lui îți răpesc destul timp.

— Mîine termin.

Inima ei încetă o clipă să mai bată. Așadar nu-l va mai întîlni pînă se vor regăsi la București, cine știe cînd ? Și dacă nu va putea sau nu va avea curajul să-l părăsească pe avocat, nu se vor mai întîlni niciodată ? Nu prevăzuse că prietenia dintre doamna Teodorescu și doamna Iliescu se va răci din cauza lor.

Ca să se poată gîndi la această situație încercă să se liniștească și-și potrivi din nou respirația după a lui, dar respirația lui de data aceasta tremura ducîndu-i gîndurile negre pe cărări mișcătoare, deasupra unui adînc fără fund din fața căruia se dădu înapoi, temîndu-se de sine însăși, de neputința de a vedea clar și de a afla un răspuns. Matei o aștepta, încremenit lunar deasupra umbrei ale cărei aripi lungi, lăsate în jos, foșneau înfiorate.

— Ce-i de făcut ?

Neintuind ce se întîmpla cu ea, frămîntat de propriile-i probleme, spunea :

— Să fie adevărat că dragostea este un păcat și o expiere ?

— Păcat ?

Văzînd-o atît de agitată, glumi la rîndu-i :

— Împotriva perspectivei.

Gluma i se pierdu pentru că Dora, deși nu scăpa nici un cuvînt al lui, nu parvenea să mai deslușească nici unul.

Dar prima idee mai lămurită care i se prezentă după aceea fu că avocatul a luat totdeauna de la ea tot ce a dorit și că l-a urît totdeauna și că scrupulele ei sînt zadarnice. Apoi nu mai fu preocupată decît de amănuntele despărțirii de cel care o ținuse prizonieră atît timp și de cum își va aranja noua ei viață ; atît de preocupată încît nici nu simți că au trecut patru zile fără să-l vadă pe Matei și nu fu conștientă de faptul că de atît timp nu se mai întîlniseră, decît într-o noapte cînd se întorcea cu Jean Albu la oră tîrzie de la o

vizită și cînd i se păru că-i recunoaște pe trotuarul de vizavi de casă umbra ascunsă printre umbrele copacilor și dori din toate puterile să treacă peste vechea ei interdicție și să îndrăznească, așa cum o făcuse odată cînd abia se cunoscuseră, să-i bată în geam. În noaptea aceea nu dormi aproape deloc, așteptîndu-l. Către ziuă se juca cu brățara, punîndu-și-o și scoțîndu-și-o de pe picior în vreme ce cu o mînă, în mijlocul patului, își ținea genunchii acoperiți de subțirea cămașă de noapte și își sprijinea bărbia de genunchi. El nu veni însă și se aflară doar peste cîteva ore, pe stradă, în centru. Matei o întrebă, radios, Ce mai faci ? și peste un alt răstimp erau din nou împreună, de data aceasta în pădure, lîngă pomul din care o urmărise odată prin binoclu, și la început, oglindindu-se unul în lacrimile celuilalt, nu putură vorbi. Îi culese toate florile din preajmă și-i umplu brațul cu ele, apoi își culcă fruntea pe pieptul ei.

— Ce loc ! spunea. Cred că n-am să-l uit niciodată și toată viața o să vreau să revin aici, deși poate că ai avut dreptate și toate acestea vor fi odată pentru mine ca și cînd nici n-ar fi fost, pentru că cu cel de acum voi fi dispărut fără urme. Unde ? În tine, în tine ! strigă înăbușit și adăugă : Întreagă.

— Dar în definitiv, spuse pînă la urmă Dora și vocea ei tremura, ne puttăm ca și cînd s-ar fi întîmplat ceva irepatabil care ne va despărți pentru totdeauna. Dacă ai fi venit aseară cu Lili la familia Aron ne-am fi văzut. De ce ai preferat să mă aștepți pe stradă ?

— Mama nu m-a invitat s-o însoțesc.

— Da ?

— Da. Știe că nu-i pot suferi.

— Sau, zise cu o voce aproape albă, ca să nu ne întîlnim.

Matei trebui să-i dea dreptate, în sine, și-i veni în minte că probabil doamna Iliescu intenționează să-l trimită mai repede la București spre a-l despărți de ea, așa își explica pregătirile pe care începuse să le facă.

— Ce e, Matei ?

— Mă gîndeam că e posibil să ai dreptate.

— O, de s-ar termina odată ! I-am scris mătușe-mi și am rugat-o să se ocupe de apartamentul meu, să mi-l elibereze.

Se temu să nu interpreteze cum nu se cuvenea acest anunț simplu și căută în ochii ei o explicație. Pe albastrul răcoros

al ochilor Dorei se rostogoleau valuri liniștite aducînd spre el roiuri de fluturi luminoși în a căror joacă Matei se simți să se lase întreg. Se mulțumi s-o întrebe, pentru că își amintise întîmplător vorbele ei, ca o ușoară mustrare :

— Cînd am venit data trecută aici mi-ai spus că nu trebuie să te iubesc prea mult. De ce ? sfîrși mai serios decît începuse.

— Pentru că probabil vezi și tu acum că nu e prea ușor. Și va fi din ce în ce mai puțin ușor mai ales, adăugă cu o gravitate care pe Matei îl răscoli adînc, pentru tine.

Ce îl răscolise atît fusese că în gravitatea cu care ea pronunțase aceste lucruri neașteptate distinsese și altceva, o compasiune stranie care îl împinse să ia mîna Dorei și să i-o sărute, supus. Și cînd Dora îi așeză cu gingășie o mînă pe cap, în timp ce el i-o săruta pe cealaltă, primi această mîngîiere ca pe o consacrare a jertfei lui de sine, după care se desprinse imediat și se ridică deasupra lui și a ei și de acolo o dori din nou. Cum să mai coboare însă la ea ?

— Nu va fi ușor nici pentru tine, cred. Ești hotărîtă să vii ?

Ea răspunse, cu ochii închiși :

— Da.

— Și te-ai gîndit bine la toate pericolele ?

— Trebuia să mă decid la despărțire, îi răspunse cu oarecare asprime. Pentru tine însă voi fi o greutate și aceasta mă face să șovăi.

— Atunci nu ești chiar atît de hotărîtă.

— Da, nu sînt, recunoscu.

— Vezi ? Pentru că te gîndești la prea multe.

— Unul dintre noi trebuie să se gîndească.

— Și de ce tocmai tu ?

— Pentru că știu lucruri pe care tu încă n-ai de unde le cunoaște.

— Ce lucruri ?

Dora dădu din umeri. Matei îi cuprinse umerii, o zgudui și-i spuse :

— Dar ți-a trecut vreodată prin minte că s-ar putea ca și eu să știu lucruri necunoscute ție ? Sau că ce știi tu, știi de la domnul Jean Albu și de la alte persoane care sînt sigur că nu au avut ce te învăța ori te-au învățat prost ? Și de n-ar fi așa de ce crezi că știința ta n-o pot măcar imagina sau că ce imaginez eu nu echivalează ce știi tu ? Eu, și o zgudui și mai tare de umeri, nu atît însă ca să o facă să țipe de durere,

cu nu semăn cu nimeni din cei pe care i-ai cunoscut și-i vei mai cunoaște !

— Da, Matei, de aceea te și iubesc.

— Nu mai pronunța acest cuvînt pe care-l rostesc toate gurile. Între noi este altceva, mai înalt sau nu, altceva însă.

— Ce ?

— Nu mă întreba. Nu trebuie s-o știm.

— Așa e. Nu trebuie. Și ce trebuie ?

Îi eliberă umerii.

— O vom afla. Ne-o va spune — și zicînd așa ridică mîna neștiind cum să continue. Dora însă își ridică ochii spre cer, în direcția în care arăta el cu mîna, și ochii i se umplură de lacrimi. Curios, căută și el în aceeași direcție.

Deasupra lor, deasupra marilor arbori, în seninul luminos, dădea ocoale o pasăre cu aripile larg desfăcute, nemișcate. Doar vîrfurile lor tremurau nervos din cînd în cînd, într-o mișcare scurtă, ca și provocată nu de pasărea însăși, ci de vîntul pe care ea se sprijinea fără nici un efort în mijlocul aripilor puternic întinse ca niște arcuri.

XXI

SE TEMUSE CĂ DOAMNA ILIESCU NU se va mai culca deloc. Acum însă dormea.

— Trebuie, înainte de plecarea ta, să ne vedem, îi spusese Dora.

Izbutise să strecoare rochia ei albastră pe fundul unei valize, fără ca doamna Iliescu să observe.

Plecarea atît de mult așteptată acum îi era indiferentă. Cu primul tren, aproape în zori. Birjarul va veni să-i ia de-acasă.

— Trebuie să vorbim, îi spusese Dora. Nu, acum nu.

— Pe scară ?

— Nu, mai tîrziu.

Era foarte calmă, aproape surîdea, dacă nu cumva surîdea pentru a fi calmă. Ar fi vrut să-l salute pe avocat, dar acela era undeva, la Craiova, pentru un proces important. Așteptînd să se facă timpul să meargă la Dora, își citea jurnalul,

de mult părăsit, și pe măsură ce citea, rupea foile în bucățele lăsîndu-le să cadă, ca pe niște petale de flori, scuturate, alături de el. Sfîrșind, ieși din casă cu grijă.

Noaptea era foarte luminoasă, zidurile caselor, pe alocuri, erau de un alb ireal. Cele două coloane de la intrarea băncii erau însă în umbră, o umbră adîncă și transparentă, și adînc pătrundea în umbra luminoasă a cerului turnul bisericii. În aerul tare, salin și amar, foșnea cu largi alternative rîmice, stinse dar tăioase, valul greierilor și al broaștelor și peste spinarea albă, aplecată, a caselor, pulsau cîteva stele.

De dimineață fusese la cimitir, cu doamna Iliescu.

Către Dora pomii începeau să se îndesească și umbrele lor, taurine, se întindeau pe pietre. Ca să nu sperie buna dispoziție a vreunui eventual trecător noctambul, Matei intră în cireada lor și înaintă blînd, cu ea, pînă la Dora — care nici ea nu fu speriată de apariția lui, pentru că îl aștepta. Dimpotrivă, o izbi liniștea lui dezarmată, cuminte, și-și spuse că e frumos și-i mîngîie capul și umerii și aceasta îi făcu bine, îi dădu ei însăși liniștea de care avea nevoie întrucît nu făcuse încă nimic pentru ca hotărîrea de a se despărți de avocat și de a pleca din oraș să fie irevocabilă.

Dacă ar fi aprins lumina ar fi știut și cît de emoționat este de a se afla la ea, dar ghici aceasta după felul cum privea în toate părțile încercînd să distingă mai bine lucrurile prin lumina lunii care intra prin ferestre și după tremurul vocii. De altfel el însuși îi mărturisi starea sa.

— Aici, la tine, este atît de altfel decît în restul casei !

— Și nu se interpune între noi nimic, ca acolo, nu-i așa ? îi aminti.

— Ce flori delicate are acest covor !

— L-am vrut așa, întins și moale ca o pajiște, să umblu pe el cu picioarele goale.

— Ca o pajiște la marginea mării, spuse arătînd spre fereastra care, în acea parte, era plină de transparența nemărginită a cerului. Doar în partea de jos a ei masele întunecate ale tufelor de liliac sugerau un țărm stîncos.

— N-am umblat însă niciodată, căci el putea intra oricînd, chiar și cînd nu era acasă, și n-am vrut să mă vadă. Aș fi venit cu la voi, după-masă, dar n-am fi putut vorbi. Lili și cu tine ați fost desigur ocupați. Dar mîine n-o să fii prea obosit ? Cum

aș pleca și eu ! Trebuie să mai aștept însă. Vrei să aprind ? făcu îndreptîndu-se către comutator.

— De ce ? Dora, am ținut cum nu-ți pot spune de mult și de multă vreme să plec de aici și din cauza aceasta am suferit și am făcut și pe alții să sufere, ducînd un război necurmat cu mine și cu cei din jur, și acum cînd plec descopăr că mă despart de ceva care-mi va fi scump toată viața. Dacă n-ai fi fost tu, ar fi fost mai ușor.

— Nu, eu n-am nimic a face cu asta, mai ales că nu ne vom despărți. Am să fiu cu tine, îi repetă venind alături de el. Nu cumva ai trac ? Mi-ai spus o dată că nu-ți place schimbarea.

— Cum nu-mi place să mă privesc în oglindă.

Atunci Dora tresări și ridicîndu-se de lîngă el îl luă de mînă :

— Vino să văd dacă mai semănăm atît de tare.

Îl duse în cabinetul de toaletă de lîngă dormitor, aprinse veilleuza din fața oglinzii și se aplecă împreună cu el.

— Parcă nu, spuse dezamăgită. Din cauza mea.

Matei o privi întrebător.

— Pentru că în ultimul timp nu m-am gîndit numai la tine și te-am supărat mult. Iată-mi pedeapsa. Crezi că puteam face însă altfel ? Știu, tu mi-ai spus de mult că las să se scurgă zadarnic un timp prețios, dar n-am avut încotro.

Matei stinse veilleuza. Aci era mai puțină lumină decît în salon pentru că transperantul era coborît. În întuneric, totuși, se distingeau unul pe celălalt. Valurile nopții, făcute din nenumărate sunete îndepărtate care se apropiau și se depărtau iarăși, contopite într-o rumoare stinsă dar regulată, neobosită, îi ajungeau. Se întoarseră prin întuneric, ținîndu-se strîns de braț, în salon. Pe drum, ca să-și distragă atenția de la apropierea lui, Dora îi spuse șoptit, aproape la ureche, ce va face după plecarea lui. Peste o săptămînă va vorbi doamnei Teodorescu despre hotărîrea de a se despărți și, indiferent care va fi opinia părinților ei, se va muta de la avocat în casa lor, unde își va aduce și lucrurile de aici, și va intenta acțiunea de divorț. Într-o lună era sigură că va putea veni la București, pentru că trebuia să aștepte și eliberarea apartamentului ei de acolo.

— Ce-ai să faci pînă ne vom întîlni ? îl întrebă cînd ajunseră. Vei fi ocupat cu examenul și să știi că asta mă bucură.

— Pînă ce voi termina n-o să am timp de nimic.

— Nici măcar să-ți cauți prietenii vechi, nu-i așa ? Nici măcar pe fetița aceea ?

— Dar ea nu mai există, îi răspunse Matei mirat. Chiar de aș căuta-o n-aș găsi-o nicăieri.

Dora exclamă, convinsă :

— Să știi că așa este ! Și nici ea nu te-ar găsi. Și să știi că dacă în ultimul timp te-am supărat mult și tu m-ai făcut să sufar. Îți amintești ce mi-ai spus în pădure ? Ai fost atît de brutal !

— Poți să mă ierți ?

Îi spuse rîzînd :

— De cîte ori ne întîlnim îmi ceri iertare. Dar vezi ? Dacă atunci și altă dată nu te-ai fi purtat astfel nu mi-ai place acum, cînd ești așa de blînd, atît de mult.

Dora era atît de aproape de el că, deși tot nu aprinseră lumina, îi vedea, prin cloșul pe care-l făcea rochia ei din cauza poziției corpului, linia spatelui, lungă adîncitură întunecată, pierzîndu-se în jos, către negura deasă ce-i învăluia mijlocul. Către negura deasă din care noaptea însăși părea a lua naștere. Dora, mișcîndu-și partea de jos a corpului în întunericul lichid, mișcîndu-l cu brațele de umerii puternici și albi și culcîndu-și capul pe pieptul lui alb, puternic, ce se amestecase, pentru a o ajunge, între umbrele taurine ale arborilor pe pietrele străzii, șoptea :

— Am să-ți scriu cînd plec să vii să mă iei, căci n-are să mi placă să călătoresc singură. Presimt că am să mă gîndesc prea mult la ai mei, pe care îi voi părăsi, și dacă ai să fii cu mine îmi vei da curaj.

Matei urmărea cu degetele lunga linie de umbră care se pierdea în jos, într-un cuib adînc de umbră înmiresmată ca marea peste care plutește un zbor de petale după furtună. Simțea în degete o voluptate intensă, ca și cînd ar fi trecut cu degetele peste relieful unei vechi monede de argint, pe care vru s-o vadă mai de-aproape. Dora nu i se refuză. O întrebă totuși :

— Se poate ?

— Tu, îi răspunse abia auzit, poți tot ce vrei. Nu fu jenată de ce spusese pentru că de data aceasta nu se gîndea la nimic. Nu se gîndea nici măcar la faptul că în realitate nu se hotărîse

încă să-l urmeze pe Matei la București, dar era ca și cînd s-ar fi hotărît într-adevăr. Și adăugă :

— Dealtfel ai făcut atîtea.

— Și tu, amîndoi, pînă ce te-ai gîndit la onoarea mea. Ai avut dreptate și nu regret deloc. De la tine am mult de învățat.

Spunînd aceasta o ținea în brațe plimbîndu-și încet degetele pe linia de umbră de pe spatele ei. Hotărît și delicat cizelată, se ridica, din cuibul ei de umbră prelungită în valurile nopții, pînă sus de unde ochii lunari ai lui Matei căutau în ochii Dorei care, primindu-le privirea, se măreau ca pentru a o încăpea toată.

— Nu știu ce a fost atunci cu mine, îi răspunse mîngîindu-i umerii și capul, și nu te pot învăța nimic, n-am talent la așa ceva. Acum du-te, mîine ai să fii obosit.

— Da, făcu și-i cufundă capul în părul ei, căutîndu-i cu buzele gîtul.

— Du-te, repetă și se strînse de-a lungul lui înlănțuindu-i gîtul cu brațele pentru că simțea că amețește.

— Plutim, repetă Matei un cuvînt al ei, punîndu-l însă la plural, departe.

— Departe.

Rochia subțire îi înconjura picioarele ca o spumă subțire, de valuri liniștite, și Matei știa, străbătînd astfel cu ea întinsul calm al timpului nocturn, că încă nu trebuie să i se arate în adevărata lui înfățișare, cerească.

— Îți amintești, îi șopti, înainte de a pleca la vie ai trecut pe la mine. Eram singur acasă și ai intrat în camera mea, ai stat pe patul meu și după ce mi-ai spus cîteva cuvinte, refuzînd să mă asculți, m-ai părăsit.

— Știu, asta a fost a doua zi după ce m-ai condus acasă venind de la Angela Zahariadi. Era noapte, Lili plecase și soțul meu rămăsese să joace cărți cu prefectul și cu nu mai știu cine.

— Aici nopțile sînt nespus de bogate.

— Spuneai că vorbele nu exprimă nimic, mi se pare, și că nici cuvîntul prietenie nu exprimă nimic. Crezi și acum că vorbele nu exprimă nimic ?

Matei îi sărută umerii, apoi brațele, și își culcă fruntea pe sînii pe care nu îndrăznise să-i elibereze din strînsoarea rochiei. Să rămînă așa, neatinsă, inaccesibilă — și în timp ce se ruga în gînd să rămînă neatinsă și inaccesibilă îi îndepărta

rochia pentru a afla altă pradă pentru buzele lui îmbătate de fragranțe. Căci dragostea se folosise de nemăsurata lui nevoie de nemișcare doar spre a-l apropia de ea îmbiindu-l cu imagini vechi, pe care i le aspirase depunîndu-le în aceea de care se servea pentru a-și ascunde adevărata față, în Dora, și din nevoia de nemișcare, ce fusese pînă atunci pentru el o pasiune, nu îi lăsase deocamdată, și fără ca el să prindă de veste, decît un mecanism. Și astfel, luptîndu-se împotriva a ce nu mai era în el decît un mecanism, nu numai că într-adevăr complicase lucruri care din punctul de vedere al Dorei erau foarte simple, dar o făcuse nu o dată pe Dora să surîdă, iar alteori o enervase și o împinsese și pe ea spre complicații, dar acum între ei doi era cel puțin o certitudine, certitudinea că el va pleca mîine, peste cîteva ore, ajunseseră la această certitudine ca la un pămînt promis și Dora nu se mai gîndea la nimic.

— Și cum vrei să cred că vorbele exprimă ceva ? O ! strigă în fața trupului ei care se degajase în fine din rochie și apoi din nou O ! Să înțelegi astfel, părăsind cele patru copite ale vieții zilnice, convenționale, să asculți nu cu urechea bovină, ci cu cea cerească !

Luna aluneca lin pe apa albastră a nopții, din lumină în umbră, tot mai adînc, pe apa lată și ușor arcuită în sus și cînd, întinși unul lîngă celălalt, cu fețele în sus și acum, pentru o clipă, într-adevăr liniștiți, Matei își putu întredeschide pleoapele, zări în clarul puternic de lună un fluture de noapte care bătea nesigur din aripi și care se așeză în sfîrșit pe o ramură a candelabrului ce cobora din tavan. Dar chiar și acolo, așa, cu aripile strînse, îl distingea bine, era o gînganie cu cap întunecat, ale cărei antene tremurau, înconjurată de umbre subțiri ca de furnici ostile. Atunci se întunecă la față și-i spuse, reluînd subiectul părăsit pentru a dura astfel o punte spre ce-l interesa :

— Cuvintele, de acolo de unde le aud eu, nu exprimă nimic. Nu crezi că e periculos pentru mine ?

— Da, sigur, murmură Dora lăsîndu-și capul cu ochii închiși să alunece spre el și mișcîndu-și greu buzele pentru a-i răspunde, poate fi periculos.

Capul ei mare, cu umbre sub pleoapele lungi, închise, era aproape ascuns în părul deloc lung, dar adundent care i se revărsase și i se lipise pe frunte și pe obraji. Surîdea diestinsă,

fără să deschidă ochii fiindcă nu avea puterea de a-i deschide.

— Ești atît de frumoasă ! exclamă răgușit ridicîndu-se într-un cot spre a o vedea mai bine. Curată ca o livadă de migdali, ca marea istovită de furtună.

Se întinse din nou pe spate alături de ea și-i strigă în sine, răscolit :

— Ba poate că în dumineca aceea am avut de ce fi supărat.

— De ce, Matei ? îi răspunse Dora, din el, neutră, în așteptare, gata să respingă acuzații pe care le prevăzuse.

— Pentru că, ocoli, dar cu violență crescîndă, erau la voi multe persoane pe care nu le pot suferi, printre care și acel antipatic domn multicolor, cu capul negru, din numele căruia nu am reținut decît jumătate și care vorbea atît de mult și tot ce spunea el te interesa nespus și nu l-ai părăsit din ochi nici o clipă.

Dora suspină :

— Știam. Nu mă interesa ce spunea. Mă interesa doar să-mi dau seama cu cine seamănă și de aceea l-am privit atît. Cînd am aflat, i-am întors spatele. Nu ți s-a întîmplat niciodată așa ceva, nu știi cum este ?

— Ba da.

— Atunci de ce te superi ? De ce m-ai lăsat atît timp singură ? Știi ce înseamnă două zile ?

— Ce faci, Matei ? îl întrebă Dora de lîngă el, întredeschizînd ochii. Îl simțise neliniștit.

— Nimic. Și tu ?

— Și eu. Ce bine e să stăm așa, nu ? spuse închizînd ochii.

— Altfel nici n-aș fi în stare.

Dora dădu din cap.

— Nici eu. Dar nu ți-e frig ? — și-l privi din nou.

Matei negă :

— Ție ?

— Nici mie, spuse.

— Ai dreptate, se întoarse acum spre cealaltă Doră, la fel de întunecat, mai puțin violent și în schimb amar, dar spune-mi, tu n-ai avut un sentiment de vinovăție ?

— De ce mă întrebi ?

— Pentru că noi doi ne sîntem atît de aproape unul celuilalt.

— Am avut sentimentul acela, dar nu pentru că aș fi fost cu adevărat vinovată, ar fi absurd să crezi asta...

Matei își lăsă capul în palme și tăcu îndelung. Știa că Dora este sinceră. Dar știa și că în interesul a ce-i lega trebuia s-o ajute să vadă clar în ea, chiar dacă pentru el operația era chinuitoare și o va face și pe Dora să sufere. Dealtfel nu acționa doar în interesul legăturii lor, ci și în al amărăciunii proprii care îl sufoca.

Gîngania cu cap negru se imobilizase pe ramura candelabrului. Ca să n-o vadă, își strîngea pleoapele.

— Am trecut prin multe vămi ca să ajung la tine, spuse Dorei. Și în sine : Dar aceasta de-acum e cea mai aspră. Și tot în sine, celeilalte, după o pauză :

— Nu, Dora, ci pentru că te-ai gîndit la acela cu care seamănă vărul prietenei tale, comparîndu-mă cu el.

Dora, deodată palidă de supărare, îi răspundea :

— Comparația nu a fost în favoarea lui.

— Dar mai tîrziu...

— Mai tîrziu, ce ?

— Ei bine, mai tîrziu puțin ai avut scrupule de onoare pe care eu nu ți le-am putut produce decît pentru că...

Dora cea imaginară, nu numai palidă, ci și cu o expresie de răutate culpabilă, îl întrerupse din nou, repezită :

— De cît pentru că ce ? E absurd !

Fluturele nu mai era acolo. Zburase în alt loc al încăperii, ori se mutase pe cealaltă latură a brațului candelabrului, unde nu mai era vizibil. Matei, mai ușurat, îi cuprinse puternic amîndouă mîinile deasupra coatelor pentru a o sili să i se uite în ochi.

— Decît pentru că eram dublat, în mintea ta, poate fără să-ți dai bine seama, de cineva care într-adevăr ți-ar fi putut trezi astfel de scrupule. De acela cu care seamănă invitatul tău.

— N-a fost invitatul meu !

— În fine, al tău sau nu, am dreptate ?

— Bineînțeles că nu !

Exclamînd așa, izbucni într-un rîs urît, strident.

— De ce rîzi ?

Dora însă nu-i mai răspunse, nu mai era lîngă el, dispăruse.

— Poate fi periculos, repetă Matei întorcîndu-se din nou către Dora. Dar dacă eşti cu mine va fi mai puţin.

Dora deschise ochii. Îşi ascunsese capul la pieptul lui şi Matei se înfioră să-i simtă părul pe piele.

— De acum, făcu strîngîndu-se aproape de tot de el şi cu capul ascuns mai departe la pieptul lui, vom începe iarăşi să semănăm, poate chiar mai mult decît înainte.

Pe apa nopţii chipurile lor, alăturate, pluteau senine, deasupra fîşîitului pomilor şi al greierilor, şi ondulau lent, gata parcă să se desprindă de pe elementul instabil pe care erau aplicate şi care izvora mereu şi mereu din cuibul de umbră densă al celei de alături.

Mai tîrziu, fără să poată preciza cît de tîrziu pentru că ieşise cu totul din timp, Matei avu senzaţia, desfăcîndu-se de Dora, că nu numai noaptea era o emanaţie a ei, ci tot ce-l înconjura şi care alcătuia, ca atare, o foarte vastă fiinţă în interiorul căreia era prins şi căreia Dora cea tangibilă îi era sursă şi efigie totodată, şi se întoarse la ea dar cînd reveni, după aceea, viziunea se şterse şi nici nu o putu descrie cînd vru să i-o împărtăşească, o uitase cum îşi uita mai totdeauna visele deşi, în timp ce le visa, îşi spunea să aibe grijă şi să şi le aducă aminte la deşteptare. Ca şi din visele uitate, îi rămase doar sentimentul că se întîmplase ceva. Şi după cum, din cearta lor, Dorei nu-i parvenise decît, ca de la o mare depărtare, presimţirea neliniştii lui, tot aşa, dar acum nu pentru că el nu voia, ci pentru că nu putea să-i vorbească, din ce trecuse, fugar dar fatidic ca umbra unei păsări peste sufletul lui, nu-i ajunse decît expresia de iluminare ce i se zugrăvise pe faţă. Şi pentru această expresie de pe faţa lui îl iubi şi mai mult, ar fi fost gata, dacă i-ar fi cerut-o, să facă orice pentru el care, prin ea, era atît de fericit.

— Matei, îl întrebă îmbrăţişîndu-l, ce facem noi în noaptea aceasta este ceva deosebit, nu-i aşa ?

— Foarte deosebit, îi spuse, n-am încercat niciodată, în nici o împrejurare, ce încerc acum. Adică odată, da, însă a fost altceva şi altfel.

— Cu femeia aceea ?

— O, nu ! se apără, izbit. Nu, a fost altceva, nici nu ţi-aş putea acum explica ce, fiindcă nu-mi găsesc cuvintele.

— De mult ? vru să ştie geloasă.

— Demult, cînd am privit prima dată cerul aici, de pe malul iazului.

— Dar atunci, cu femeia aceea, stărui puţin nervoasă, pentru că nu ştia cum să formuleze mai decent şi mai limpede întrebarea, ai simţit ce simţi cu mine acum ?

— Deloc.

— Odată îmi vei povesti amănunţit tot ce ai făcut cu ea. Trebuie să ştiu tot. Cît de alb eşti ! spuse ea trecîndu-şi pe trupul lui mîna subţire şi lungă.

— Tu eşti şi mai albă, dar soarele te-a îmbrăcat într-o armură de bronz.

— Din care, pînă la iarnă, voi ieşi.

— A, de-aş putea să te văd ieşind !

Dora rîse încet :

— Pentru aceasta ar trebui să nu te uiţi la altceva, zi şi noapte, decît la mine, zi şi noapte să nu ne mişcăm unul din faţa celuilalt.

— N-ar fi minunat ? făcu şi o cuprinse din nou.

Acum îl văzu într-adevăr aproape aşa cum era în realitate.

— Unde m-ai adus ? îl întrebă, dar pînă la Matei cuvintele i se descompuseră, frînte, repezite, tremurătoare şi el pricepu doar că acum noaptea se strînsese brusc şi se rotunjise în jurul lui ca o peşteră din care aerul se retrăsese lăsînd numai pereţii duri, de bronz, ai cerului, pe care lumina se scurgea din toate părţile. Lumina se prelingea de pretutindeni, fierbinte, pe pereţii duri, proiectînd umbra lui Matei pe un zid dincolo de care oricît s-ar fi îndărătnicit nu putea trece dar umbra lui, desfăcîndu-se de acolo, ar fi putut prea bine veni spre el, chiar fără să-l ajungă, rătăcind pe culoare cenuşii, prin încăperi prea vaste, pururi cu cerul negru în faţă, condamnat cum era la singurătate. Şi pentru a uita că este singur o sărută infinit, cu înverşunare, pînă cînd, luîndu-l de păr, îl imobiliză şi-i spuse, cu ochii închişi :

— Du-te. Mîine ai să fii obosit. Mi-e somn. Du-te. E foarte tîrziu.

Îi întinse mîinile, ajutînd-o să se ridice. Repeta mereu. Du-te, mi-e somn, în neştire, apoi începură să-i curgă lacrimile. Îi alunecau pe obraz, de-a lungul nasului, pînă la colţurile gurii. Ţinînd-o strîns în braţe, Matei gustă apa lor sărată o dată cu buzele pe care se prelingeau mereu, abundente, însă nu-i mai simţea buzele, mintea însăşi îi era împăienjenită.

— Nu plînge, îi spuse începînd el însuşi să plîngă, ne vom revedea curînd.

— Sigur, ştiu, dar sînt obosită, vreau să dorm.

Totuşi cînd Matei, după ce o ajută să se ridice, vru să se desprindă de ea, i se atîrnă de gît cu un fel de disperare şi rămaseră încă mult timp să-şi spună lucruri nemăsurate şi de neînţeles. La gîndul că făcînd un pas peste prag se va afla departe de ea, Matei ameţea.

Şi totuşi cînd fu singur în strada pustie, în aerul aproape rece, şi-şi întoarse ochii pentru ultima dată spre casa cu ferestrele toate întunecate (din stradă apartamentul Dorei nu se zărea), străbătuse regiunea de umbră aproape compactă, ploioasă, în care se ascundea ca după o draperie fata ridicată pe vîrful picioarelor, apoi şi pe aceea, mai rară, de deasupra, a domnului Iliescu, ajungînd acolo de unde, mult sub el, putea observa că spre răsărit aerul clocoteşte slab şi se împalidează de apropierea zorilor, şi era uşor, senin ca atunci cînd privea armatele de mărgele desfăşurate pe pămînt, printre pietre şi iarbă, la picioarele sale. Dar aproape îndată, cum străbătea străzile înguste în umbra vegetaţiei mari şi aspre, aerul se îndură în jurul său, cuprinzîndu-l, îl legănă fierbinte primindu-l şi respingîndu-l spre a-l primi mereu şi inima îi bătu atît de tare încît parcă bătea undeva mult deasupra lui, în văzduhul care începea să se turbure de ivirea zorilor, şi nu era a lui, ci a unei făpturi atît de nemăsurat de mari încît îl cuprindea înăuntru-i iar propria-i inimă bătea ca un ecou al inimii acesteia, un ecou slab, venit din adîncul unei ape legănătoare. Pe strada aceasta venea de la şcoală spre casă, printre sălbatici, îşi spunea Matei firesc, dar în realitate poate că doar spre a tempera intensitatea simţirilor sale. Un băiat mic, palid, crispat în toată fiinţa lui, o mică umbră palidă a îndîrjirii şi urii, a dragostei îngenuncheate de spaimă şi a orgoliului printre profesori morocănoşi şi colegi sălbateci, o mică şi palidă umbră care acum era unde? Acolo unde era şi fata ascunsă în spatele veşnicei ei draperii. În Dora.

Matei nu avu destul răgaz să se gîndească la faptul că poate cînd Dora începuse să plîngă fusese ridicul cu încercările lui de a o linişti cu revederea pe curînd, şi nu avu destul răgaz aşadar nici să răzbune pe micul băiat de la şcoală cu ce se întîmplase între el şi Dora.

Și își aminti ce vrusese să-i împărtășească și nu putuse pentru că uitase cum își uita mai totdeauna visele deși, în timp ce le visa, își spunea să aibe grijă și să și le aducă aminte la deșteptare. Încovoiat, ținîndu-și cu mîinile la piept cămașa pentru că era aproape frig, roșu la față și puternic ridat din cauza efortului de atenție, merse cîtva timp astfel în Dora, potrivindu-și respirația fizică și morală după a trupului ei, în care era închis, și silindu-se să umble astfel încît să nu-i facă rău, să n-o doară. Și pentru că mersese în cerc, se trezi din nou în fața casei ei.

De data aceasta însă nu mai era ușor și senin, pentru că nu mai era singur și pentru că era închis, și reveni spre casă.

— O, Doamne, striga, ce se petrece cu mine ?

Cînd, îngenuncheat pe iarba de pe malul iazului, își aplecase fața să simtă pe obraji iarba pe care o călcaseră picioarele ei, inspirînd adînc aerul, se închisese în aerul care o cuprinsese pe ea. Mai încolo, de multă căldură cîmpul părea că a luat foc cu flăcări albe, îndesate unele într-altele și pîlpîind de sub iarbă spre cer, frenetic, într-un dans pe loc și apoi limbile transparente, prin transparența cărora și planurile mai din fund ale peisajului păreau apucate de aceeași bruscă și violentă nevoie de locomoție, se aplecau pe o parte, în dreapta sau în stînga, blînd culcate de un vînt ușor, și tot cîmpul curgea în paralel cu iazul, rostogolind pe un pietriș invizibil valuri iuți, scurte și săltătoare, făcînd toată priveliștea să fugă spre o țintă apropiată. Pe șoseaua dinspre orizontul stîng, pe care apunea soarele, acolo unde pădurea se oprea, treceau căruțe, uneori cîte un camion. Cerul jupuia de pe spatele șoselei o lungă masă de praf pe care o trăgea către el și care, înainte de a dispare în albastru, flutura zbătîndu-se peste întinderi și zorii înălbeau arborii și văzduhul.

— Vin acum dintr-o altfel de închisoare, vrusese să-i răspundă doamnei Iliescu, dintr-o închisoare de flori.

Îmbălsămat cu flori, închis în pămînt, ca el în Dora. Dealminteri o întîlnise așa, în apa moartă, care uită pe cei care s-au reflectat în ea, a oglinzii.

— O, Dora, strigă căutîndu-i ochii în sus, ce se petrece cu mine ?

Zorii înălbeau văzduhul, arborii și casele, umbra i se îngusta și i se scurta, dispărea. Deasupra capului său o subțire și întinsă boltă de nori respira lent, contractîndu-se și des-

tinzîndu-se, înălțîndu-se și lăsîndu-se, ocrotitoare, și deasupra ei bănui ochii Dorei cu pleoapele lăsate.

Dora, strigă din nou din ea pentru a o face să-l privească, Dora, strigă deși știa că nu-l poate vedea și nici auzi, dar știa și că de nu-l aude, în orice caz îl înțelege.

Cerul, mare, cu umbre sub norii lungi închiși, îi fu curînd aproape ascuns de frunzișul neguros și abundent încă al teilor umezi de rouă, lumina care sporea lent surîdea palidă pe nori.

Doamna Iliescu dormea.

Nu coborî pe malul iazului. De sus însă, unde se oprise întorcînd spatele casei în care doamna Iliescu dormea mai departe, urmări cîtva timp, nemișcat, treptata luminare a norilor pe fruntea cerului.

În dreapta, spre răsărit, un bloc de gaze, greu ca o urnă, primea cel dintîi lumina care se apropia de el în subțiri valuri paralele și succesive precizîndu-i contururile și mîngîindu-i rotunzimile cu dulci, calde, pîlpîitoare reflexe aurii.

Deasupra, nori împietriți ca niște stînci cu vagă aparență umană ieșeau dintr-o învolburare de spume ; în fața lor se clătina ușor de la dreapta la stînga un cap însîngerat cu ochii larg căscați, smuls de pe umeri a căror prăbușire o adăpostise noaptea. Soarele invizibil trimitea într-aci săgeți lungi.

Urma apoi cenușiul care începea să devină albastru, al cerului senin. În mijlocul lui, albă, se rotunjea și se alungea o lebădă. Pieptul păsării se lăsa puțin în apa cerească, de greutate, și penele impasibile se muiau în oglinda pe care la cel mai mic vînt o vor brăzda lăsînd în urmă o brazdă adîncă, încet desfăcută, murind maiestos.

Prin arbori trecu o înfiorare abia perceptibilă.

— Păsările, își spuse Matei.

Peste vastele coroane de frunze, pe o eșarfă transparentă de negură, își desfăcea inelele, cu o lucire întunecoasă, un nor lung, dur și rece, și în mijlocul cerului, deasupra casei și a lui Matei, se aprinseră flăcări roșii, lacrimi de sînge, se îndesară umeri și creștete de purpură, un acoperiș de foc diafan, o rouă de sînge, mingi roșii, trandafirii.

— Ce visează ? se întrebă.

Incendiul, după ce coborî puțin, se stinse și respirația dimineții deveni mai plină. Matei, ca altă dată Dora, își potrivi respirația după aceasta, mai mare, a ei, și, cu ochii închiși, începu să sugă lumina bună.

Plecarea îi fusese indiferentă. Acum știa că Dora, cea care la ora aceasta dormea, nu va veni. Între ei totul se terminase. Dar îi era indiferent, pentru că Dora ceastălaltă, Dora cea mare, îl va urma cu siguranță pretutindeni, era pretutindeni și pentru totdeauna — și pentru totdeauna și pretutindeni se va afla în ea, fruct al dragostei lor.

Lucrurile acestea i se perindau prin mintea confuză mecanic, fără să le rețină. Însă la urmă se opri. Tată sie însuși ?

— O să mă gîndesc altă dată la aceasta, spuse cînd doamna Iliescu ieși pe terasă și-l chemă.

— N-ai dormit deloc ?

— Puțin.

— Așa era și taică-tău, îi spuse intrînd înaintea lui în casă, nervos cînd trebuia să plece la drum. N-ai uitat nici o carte dintre acelea de care vei avea nevoie ? Ți-ai luat tot ?

— Tot.

— Să vedem ! Nu-i vorbă că voi veni des și dacă ai uitat ceva îți voi aduce.

Vorbind, doamna Iliescu se mișca iute prin casă pregătind micul dejun. Era atît de ușurată că în fine clipa plecării lui sosise, încît nici nu-i mai trecea prin gînd că fiul ei nu avea nici un motiv de bucurie. Dimpotrivă, uitînd-o cu totul pe Dora, care acum încetase de a mai fi un pericol, îi vorbi de rudele și cunoscuții pe care îi va regăsi la București, și la un moment dat îi spuse, voioasă :

— Ai scăpat !

— Poftim ?

— Adormitule ! exclamă pe același ton și lăsă pe masă tava cu cești și veni la el surîzătoare și-l bătu cu palma pe frunte.

Matei o privi. Ochii ei se ofiliră pe dată, apoi se înnegurară și doamna Iliescu dădu înciudată din umeri.

— Du-te și închide valizele. Cheamă pe femeie să-ți ajute să le duci în vestibul și pe urmă vino la masă. Numai să nu întîrzie birjarul. Ce noroc, mai spuse în timp ce intra în dormitorul ei să se îmbrace, că astăzi nu plouă ! Niciodată nu mi-a plăcut să călătoresc pe ploaie.

XXII

toamnei, avocatul Albu îl aștepta pe Matei să iasă de la cursuri măsurînd în sus și în jos trotuarul din fața facultății de medicină. Matei îl zări înainte de a fi zărit.

— A aflat, își spuse imediat și îl privi cîteva clipe întrebîndu-se cum să procedeze. De cînd venise în București nu mai știa nimic despre Dora, doamna Iliescu ferindu-se să-i vorbească, și nu se gîndise deloc la ea, absorbit în studii, ori nu se gîndise a da numele ei vibrației care îl ținea deasupra cărților și care, stăpînindu-l, nu-i lăsase nici atîta disponibilitate cîtă i-ar fi trebuit pentru ca, din curiozitate măcar, să facă o plimbare pînă în strada Polonă să revadă vechea lui casă.

— Cu neputință ! Îmi va da în schimb noutăți despre ea.

Avocatul îl văzu în fine venind, tresări și îi merse în întîmpinare. Ar fi vrut să-i spună că se află acolo din întîmplare, căută altă introducere, nu găsi și astfel, după

ce-și strînseră mîinile cît le permiteau umbrelele deschise, căci ploua, făcură cîțiva pași în tăcere către cheiul Dîmboviței, după care începu cu Ce mai faci? și Ieri am trecut pe la Lili s-o întreb dacă n-are o scrisoare pentru dumneata și apoi, deodată, ca printre altele,

— Știi că eu și cu Dora ne despărțim — dar imediat se opri, aprinse o țigară și mîna îi tremura de enervare și continuă:

— E în București. A sosit de dimineață cu mine. Adică nu în același vagon; nu știe că am venit și eu.

Se opri să arunce țigarea.

— Ieri a dat cererea de divorț la tribunal, dar a plecat la părinți de mai bine de o lună. O să-i fie greu căci ai ei n-or s-o poată ține cum a fost obișnuită.

— Poate vă veți împăca, murmură Matei ușurat, încercînd să pară uimit.

Avocatul privea întunecat înainte-i.

— Nu m-a iubit niciodată. Am sperat însă că merit din partea ei măcar puțină prietenie, puțină încredere. Mă resemnasem să n-am copii. Uite, mă crezi? Deși eram în drept să-i cer socoteală și să fac totul pentru a o aduce înapoi, acasă, am așteptat, i-am dat răgaz să se gîndească. Știind că nu-i face plăcere, nici n-am insistat s-o văd, i-am scris doar. Mi-a răspuns cu două cuvinte mîzgălite pe un colț de hîrtie, pentru a mă jigni.

Matei șoptea Da, la răstimpuri, un Da plin de sinceră înțelegere, căci îi era recunoscător pentru bunele vești, pentru știrea că Dora este în București și pentru că nu aflase nimic. Pentru acest din urmă motiv se disprețui ca odinioară cînd își spunea că de n-ar fi cunoscut-o n-ar arăta ca un hoț prins printre găini în coteț. Se miră că, pe vremea aceea, crezuse că interesul lui pentru Dora nu va ține mai mult de o săptămînă și ideea că, în ultima noapte petrecută în N., socotise că între el și Dora totul se terminase, îl făcu să rîdă. În realitate, cu toate că aștepta ca avocatul să-și isprăvească introducerea și cu toate că apoi înregistră că apela la el, acesta fiind motivul pentru care ținuse să-i vorbească, s-o viziteze din cînd în cînd (Prin dumneata aș putea afla ce-i lipsește, cu ce aș putea-o, discret, ajuta), nu înțelese nimic. Din norii grei, încolăciți, îmbălsămați cu flori, se

mai scuturau în Dîmbovița cîteva flori de apă al căror contur se pierdea repede, sporind, pe apa gălbuie întunecoasă.

Greoi, Matei merse cîtva timp fără țintă pe trotuarele galbene, uitînd întîlnirea cu avocatul, încercînd să facă loc în sine ideii că Dora se află în București. Dar cum pentru sine nu era destul loc în sacul fuminginos și ploios în care se mișca, nu reuși să ajungă decît la curiozitatea ascuțită, neastîmpărată și în cele din urmă chinuitoare de a ști cum arată Dora acum. Căci pe cea veche într-adevăr o uitase, nu mai era pentru el decît o materie opacă asemănătoare aerului care închidea în el greii nori îmbălsămați cu flori de apă, o materie atotcuprinzătoare dar fără față, în care, cum de mult știa, era închis.

Aproape îndată ce ajunse acasă, primi telefonul ei și alergă în fața Cărții Românești s-o aștepte. Deși era doar puțin după prînz, norii cufundau orașul într-un întuneric grandios. Bărbați conduceau la braț tinere nichelate ale căror tălpi fîșîiau dulce pe trotuarele ude. Printr-o spărtură a norilor, vedea o palmă de cer albastru.

Doamna Iliescu era de cîteva zile în București și animația de pe figura cu care, după întîlnirea cu avocatul, Matei ajunse acasă la părinții lui Tudor, căci locuia încă la ei, o neliniști. Nu-i scăpă că dă tîrcoale telefonului și crezu apoi că recunoaște vocea Dorei.

— Cine era ? îl întrebă.

— O colegă, îi răspunse, dar cum nu-și putea stăpîni entuziasmul, bănuiala i se transformă în certitudine, mai ales că știa că Dora urmează să vină în București, și strigă supărată :

— E !, rămînînd la această singură exclamație pentru că Matei se înroși deodată și o privi atît de sălbatic încît se gîndi imediat că în definitiv el nu-și va neglija niciodată studiile și că, aici la București, mai bine Dora decît cine știe cine, dat fiind că la vîrsta lui este fatal să-l intereseze și așa ceva. Totuși de tot nu putea renunța la opoziție și cînd îl văzu că pleacă îi spuse :

— Sigur, te grăbești, dar mănîncă întîi tartina aceasta și apoi nu uita mierea din farfurioară.

Mușcînd din tartină Matei izbucni în rîs și la întrebarea ei din ochi îi explică :

— M-am întîlnit cu domnul Albu și mi-a spus că ieri, înainte de a veni la București, a trecut pe la tine să te întrebe dacă n-ai vreo scrisoare pentru mine.

— E și el aici, care va să zică ? E foarte supărat, îl scuză, divorțează.

— Știu, mi-a povestit. Aș vrea un pahar de lapte.

Lapte, întîmplător, nu era, și trebui să mănînce așa mierea grea, chihlimbarie și translucidă, prea dulce. Totuși merse, căci prea era fericit.

— Ce eliberare, își spunea privind în fugă cînd pe mama sa, cînd valul de miere, delicios și vag grețos, din farfurioară, că o voi întîlni. Se văzu conducînd-o, de braț, pe o punte de aer.

Ultimele valuri ale ploii se retrăgeau, subțiate, resfirîndu-se ca un fum de pe balcoane, acoperișuri, de pe crengile castanilor din piață de care mai atîrnau cîteva frunze roșii. Boarea de stropi se răsucea pe picioare iuți și se pierdea în cenușiul neguros al cerului. De la o fereastră vecină, o femeie de cam douăzeci și doi de ani, slabă și cu părul blond spălăcit, îl privea curios. Privirea aceasta, pe care o mai întîlnise, nu-i plăcu. Dealtfel, aproape îndată, femeia dispăru în umbra încăperii lăsînd în loc o scurtă fluturare a perdelei. Cînd plecă, și plecă foarte repede, sub tavanul negru de nori animali aerul era de o densă culoare chihlimbarie translucidă și i se păru că tramvaiul epuizează distanța cu linguriță așa încît, nerăbdător, coborî și merse pe jos. Acum pentru prima dată de cînd venise în București, privea trecătorii. Dar mai des fixa palma de cer albastru pe care norii o lăsaseră într-un loc între ei și în jurul căreia gazele vinete, cenușii, aproape negre, își curbau spinările într-o respirație lentă, secretă, de prunci monstruoși, nenăscuți. Uneori își privea mîinile, desfăcîndu-le înainte-și, îmbrățișate de aer în stranii mănuși galbene ; alteori, continuînd aproape să alerge, îi ajungea la nări parfumul lavandei cu care își stropise în fugă pieptul cămășii, un parfum de flori uscate. Deși mergea repede, pieptul lui îmbălsămat cu flori respira lent, secret, și cînd norii coborîră mai jos, începu să bată vîntul și împinsă de vînt de la spate, în fulgarinul ei albastru strîns tare cu cordonul, Dora îi apăru, nu înțelese imediat că era ea. Îl izbi scînteierea subțire, metalică, a

marilor ei ochi albaştri şi se reţinu greu, din cauza celor din jur, s-o îmbrăţişeze.

— Să mergem, îi spuse în timp ce el îi săruta mîna cu degetele lungi, chihlimbarii şi translucide, aici e prea multă lume.

Îl conduse pe străzi pe care nu le cunoştea, prin dreptul unor clădiri ale căror ferestre întunecate fie picioarele, fie capul ei, oglindite, le luminau rapid în trecere. Lui i se părea că lucrurile acestea le mai trăise odată, desigur le visase, şi de aceea, ca suit pe o şa cu arcuri, aluneca lin, iar ea îi spunea foarte iritată că la sosire, în gară, îl zărise pe avocat coborînd în spatele ei din tren.

— Şi doar a înţeles că oricît ar stărui este zadarnic şi a promis că va accepta divorţul fără inutile insistenţe! De ce mă urmăreşte? Ce mai speră? Tot timpul m-a bombardat cu scrisori în care mă implora să mă întorc la el şi mă şi ameninţa, n-a fost uşor să scap de această persecuţie. Odată, cînd ai mei erau plecaţi, a îndrăznit să se furişeze în casă şi să-mi facă o scenă oribilă. Cînd a aflat că-mi mobilez apartamentul de aici, a spus tatii că intenţionez să mă recăsătoresc şi că nu ne-am purtat cinstit cu el, că l-am exploatat.

— Şi te vei recăsători curînd? rîse Matei, complice la glumă.

— Dar nici nu-mi trece prin minte! Te-ai gîndit la mine? Ştii unde sîntem acum?

Privi în jur. Se aflau lîngă un bloc înalt, masiv, cu poalele îmbrăcate în plăci de travertin şi dincolo de acesta se deschidea o largă piaţă circulară înconjurată de blocuri şi case boiereşti cu mari grilaje de fier. Plopi bătrîni atingeau aproape norii cu braţele lor fine. În mijloc, de pe o scundă colină de iarbă săracă şi înnegrită de ploaie, se ridica o statuie de tuci.

— Nu ştii? Nu-ţi aminteşti? Aceasta este piaţa Lahovary, la doi paşi de aici e strada Polonă cu vechea ta casă. Cît dor mi-a fost de tine şi cît de fericită sînt că, aşa cum mi-ai spus înainte de a pleca, n-ai avut timp nici măcar să treci pe aici! Vom vedea totul împreună, nu ne vom mai despărţi.

Era agitată, privea mereu înapoi cu un fel de bănuială şi apoi îi surîdea intens dar rece. Îl lăsă o clipă să contemple locurile şi arătă spre blocul gălbui-cenuşiu:

— Și aici stau eu. De la gară m-am dus la mătușă-mea, de la care ți-am telefonat, și sînt curioasă cum mi-au aranjat apartamentul, dacă o să-ți placă. Uite, s-a înseninat.

Însă cînd, tîrziu noaptea, coborîră să cumpere ceva de mîncare de la o bodegă din apropiere, cerul era din nou acoperit și ploua.

Și mai tîrziu, ședeau în coate la fereastră și Matei privea prin geamul pe care se scurgeau stropi de ploaie piața neagră. La mari răstimpuri, se rostogolea departe avalanșa fieroasă a vreunui tramvai. Și mai rar, pipăind fricos cu antenele slabe, de un galben spălăcit, ale farurilor, caldarîmul ud, un automobil traversa piața pierzîndu-se în întuneric.

Ochii ei nu treceau de sticla ferestrei. Urmărea dîrele subțiri și rare de apă care se scurgeau ramificîndu-se, pipăind drumul cu capul lor orb, căutînd întîlniri cărora să li se sacrifice și cotind scurt, atrase parcă de o lacrimă de apă care tremura singură în așteptare. Umărul gol i se sprijinea de al lui. De cînd îl părăsise pe avocat, abia acum simțea că viața cea nouă, adevărată, a început pentru ea și se sprijinea obosită pe umărul lui Matei, care la un timp o auzi rîzînd încet.

— De ce rîzi ? o întrebă.

— Ai uitat să-mi scoți și ciorapii.

— Și erau uzi de ploaie !

— Nu-i nimic, mi s-au uscat pe picioare.

În timpul acesta doamna Iliescu nu putea dormi. Îl așteptase pînă la unsprezece, după ce îl scuzase cum putuse față de tatăl lui Tudor și cumnată pentru lipsa de la cină, apoi, stingînd lumina și întinzîndu-se în pat, îi pîndi întoarcerea pînă ce, de atîta supărare și atenție încordată, începu s-o doară capul. O neliniștea pentru fiul ei prezența avocatului Albu în București. Spre ziuă ajunsese la concluzia că Matei, dacă va încerca să-i explice primejdiile la care se expune, va refuza să înțeleagă și că lucrul cel mai potrivit este să stea de vorbă cu Dora, lucru pe care însă, fie din cauza împrejurărilor, fie pentru că se răzgîndi, nu-l făcu niciodată.

Avocatul îl căută de cîteva ori la telefon fără să-l găsească. Matei, de la Dora plecase direct la facultate, după ce o prevenise pe mama lui să nu-l aștepte la prînz.

— Nu se poate ! Destul că n-ai venit toată noaptea.

— Voi mînca în oraș.

— Te-a căutat Jean Albu, urmă. Ce vrea de la tine? Ai grijă, te rog, spuse doamna Iliescu imperativă, să nu te amesteci.

N-o putu vedea pe Dora, cum proiectase, pentru că a doua zi trebui să se întoarcă în N. și nici Matei n-o putu vedea, pentru că venise doamna Teodorescu.

— N-ai avut cînd o întîlni, îi spuse avocatul. E și soacră-mea în București.

Matei, care o așteptase o oră la intrarea grădinii Icoanei, înțelese astfel de ce așteptase zadarnic. În parc nu era nimeni, afară de o fetiță cu însoțitoarea ei, o bătrînă doamnă în negru, pe o bancă din partea cealaltă a parcului, dinspre strada Icoanei. Siluetele lor se profilau pe zidul roșu al parcului Casei Universității, peste muchia căruia cîțiva arbori își ridicau vîrfurile zigzagate. Venind spre biserica anglicană, obosit dar și grăbit să ajungă la telefonul de acasă unde nu se îndoia că Dora îl va căuta, îl văzuse pe avocat, care venea din direcția opusă, cînd nu se mai puteau ocoli.

— Ce faci pe-aici? îl întrebă ca și cînd abia s-ar fi despărțit, — și după aceea imediat îl încunoștințase de sosirea doamnei Teodorescu.

— Nu, îi răspunse, nici nu știu unde locuiește.

— Ce mai face Lili? îl întrebă avocatul.

Matei îi răspunse, izbit de surditatea aceluia:

— A plecat astăzi, cu trenul de dimineață.

— A, da? Ei, la revedere, ne mai vedem noi. Ce telefon ai?

Cum nu știu în ce măsură trebuia să se simtă ofensat, îi spuse un număr fantezist, pe care avocatul nu-l auzi căci îi întoarse apatic spatele și porni în susul străzii. Nădăjduia că Dora va trece pe acolo spre mătușa ei din Maria Rosseti, poate singură, și va avea cu ea astfel o întrevedere. Se învîrtea încă de dimineață pe acolo, i se păruse că îl recunoaște pe Matei în fața grădinii Icoanei și, fără se gîndească nici o clipă că tînărul o aștepta și el pe Dora, revenise sub ferestrele ei. Era amețit — și furios că nu are cum fi în toate locurile deodată și că din cauza aceasta i-ar putea scăpa. Rudele ei, la care apelase să-i ușureze o întîlnire cu ea, îl refuzaseră. Avea acum presimțirea că în fine o va afla și

de aceea apariția lui Matei îl plictisise, stînd de vorbă scăpa ocazia.

Dora ieși într-adevăr din casă, dar mai tîrziu și nu către mătușa ei, pe drumul unde o aștepta ei, cu doamna Teodorescu, spre bulevardul Brătianu. În bulevard se despărțiră și se sui în autobuz, în stația căruia, din fața parcului de la Herăstrău, o aștepta Matei.

— Am încercat să citesc, îi spuse el arătîndu-i un caiet de anatomie, și n-am putut. Bine că nu plouă. Ce platitudine ! gîndi, cu astfel de cuvinte primesc o femeie ca ea ? O femeie ? O, nu, ca este cu totul altceva...

Nu găsi cuvîntul, dar se lăsă o clipă în genunchi în fată-i și-și lipi fruntea de mîna ei. Șoseaua era pustie.

— Dealtfel astăzi n-a fost singura. Cînd Jean Albu m-a întrebat, cu o distracție obraznică, ce mai face mama, în loc să-i rîd în nas i-am răspuns cuminte ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat și, mai înainte, am fost fericit că nu a aflat nimic. M-am schimbat, de cînd am văzut-o nu mai sînt cum eram.

Cerul era acoperit. În același fulgarin albastru strîns tare pe talie, Dora pusese pe cap o bască de sub care părul îi scăpa aproape tot, încadrîndu-i obrazul prelung și alb în cbenul unor foarte studiate volute. Îi povestea sosirea doamnei Teodorescu, venită să vadă cum s-a instalat și ocupată acum cu multe cumpărături prin oraș. Ocoliră Herăstrăul și merseră în sus pe șosea. Din cînd în cînd, se depărta un pas în lături s-o vadă mai bine și, ametit de depărtarea dintre ei, se repezea să-i ia din nou brațul. Se priveau, mergînd, în ochi și se opreau ades să se sărute despărțindu-se repede, speriați că i-ar fi putut zări cineva. Dora își relua narațiunea despre mama ei, care era încă mohorîtă din cauza divorțului. Observase că, îngenunchind pe trotuar, Matei nu-și murdărise pardesiul, se putea dedica în toată libertatea prezenței lui.

Cerul era acoperit însă norii se desfășurau desiul de sus într-o masă compactă, fără relief, de un cenușiu modest, și Matei nu vedea decît ochii ei ori, cînd Dora, obosită, își întorcea capul, părul de sub care transpărea lobul roz al urechii sau gîtul ridicîndu-se dintre petalele îngustului guler alb al bluzei și înfigîndu-se în noaptea luminoasă a părului.

— Mama, spunea ea, l-a zărit de dimineață pe fereastră trecînd prin piață. Alaltăieri aceasta m-ar fi supărat, astăzi nu-mi mai face nici o impresie.

Într-adevăr, părea să nu-i mai facă nici o impresie.

— Am uitat tot ce a fost pînă acum, îi explică surîzînd liniștită.

— Și eu am crezut, despre mine, la fel. Dar n-am uitat întîlnirile noastre. Îți amintești pomul în care ne-am urcat, noaptea, la tine în vie ?

— Eram foarte speriată.

— A fost delicios. Mă tem că aici ne va lipsi.

— Chiar dacă nu ne-ar lipsi, nu m-aș mai urca. În schimb din florile pe care mi le-ai cules în pădure am și acum una, într-o carte.

— Bietele gîngănii, făcu el. Așa de frumos colorate !

— Da, spuse Dora, jenată.

Matei adăugă :

— Și rîul din fundul văii, în apele căruia ne-am privit !

Ea îi căută mîna :

— Aceste copilării nu puteau dura nesfîrșit.

— De ce copilării ?

— Regretele tale nu sînt amabile.

Nu avu cînd îi răspunde căci zărise pe dreapta un desiș neîngrădit, de arbori, și a o duce acolo fu pentru el un act de mare și urgentă importanță dat fiind că la ea nu puteau merge din cauza doamnei Teodorescu. Pe trotuar, în fața lor, vîntul mișca printre frunzele moarte o hîrtie liniată, cu litere mari scrise în cerneală, învîrtind-o nehotărît pe toate părțile. Pe frunze tălpile Dorei fîșîiau dulce.

— Dora, îi spunea cînd lăsaseră în stînga pîrtia de asfalt a șoselei și coborau pe aleea îngustă printre copaci tineri și deși, el conducînd-o de coate cu grija fericită cu care își plimba odată bicicleta ținînd-o de coarnele ghidonului prin curte pentru că îi era interzis să i se urce pe șa și să plece cu ea în parc, aș vrea să-ți explic ce se petrece cu mine. Să nu mă înțelegi greșit. Lucrurile pe care le crezi copilării sînt foarte importante pentru mine. Dacă aș renunța la ele, aș sărăci cumplit. Nu știu dacă mă înțelegi.

Teii, carpenii, sălciile, ulmii și sîngerii se amestecau, țîșnind de sub iarbă și dintre frunzele cu luciu stins pe care toamna le coborîse și le culcase pe jos. Brațele arborilor se

împreunau deasupra lor îndepărtînd parcă și mai sus în văzduh bolta cenușie care se contracta și se destintea într-o infinit de lentă respirație. Pe cîteva ramuri subțiri tremurau încă frunze în roșu, galben, albastru-fumuriu.

Se opriră să se sărute, într-un fel de agresiune reciprocă după consumarea căreia, cu respirația tăiată și ochii împăienjeniți, se simțiră ușori, avură nevoie, o clipă, să afle un reazem.

Aleea cobora. Mergeau ținîndu-se acum de braț, alungînd cît puteau aerul care îi despărțea. Dora spunea, cu răbdare pedagogică :

— Nici eu nu renunț la ele. Acum însă trăim altceva, în comparație cu care acelea...

Matei o aprobă repede, repetat, din tot sufletul, sperînd că ea va comite încă o dată impietatea. Încercase să se explice și nu izbutise nici măcar să înceapă.

Din josul aleii venea o răcoare ciudată. Matei nu era nici amuzat, nici jignit de pedagogia ei pentru că o înțelegea în bună măsură și dealtminteri de la atîta apropiere nici n-ar fi putut să nu înțeleagă. Și totuși, datorită faptului că, inconștient, era nervos că în loc să fie la ea acasă trebuiau să se expună sub cerul liber oricărei indiscreții, regreta că n-a izbutit să mărturisească mai mult decît gîndul, descoperirea pe care o făcuse în el.

— Nu pot renunța la nimic din tot ce îmi arată extraordinara ta frumusețe, îi spunea el în sine, — ori mai degrabă extraordinara ta realitate, căci ce mă împinge acum spre tine este sentimentul amețitor că totul e o pulbere nediferențiată și rece de atomi agitată fără sens într-un gol nemărginit, afară de tine. Totul, adică și eu însumi de vreme ce nu mai sînt compus decît din senzațiile pe care, asemeni petalelor luate de un vînt aci amical, aci răzbunător și învîrtejit, le depune în mine prezența ta. Ce îmi dai tu este singura mea realitate și nu pot renunța la nimic din realitatea aceasta. Tu, ca să-ți datorez totul, mi-ai luat tot. Așa ceva mi-e teamă însă că nu se poate spune, ar suna ca un discurs teosofic. Mai bine să te sărut — ceea ce și făcu îndată, precipitat parcă să recîștige timpul pierdut.

În timp ce o săruta satisfăcut, imaginea golului, a pulberii în rece și fără sens agitație, îi reveni, ajutată și de ambianță.

Sub tălpi simţea un pămînt incert, cîte o ramură, mişcată de vînt, scîrţîia.

— Aceasta e nefiinţa, îşi zise. Şi eu însumi sînt mort. Dar un mort deosebit, reveni cînd pleoapele Dorei se deschiseră şi buzele li se desprinseră. În aer se răsucea o undă de descompunere suavă.

Făceau planuri pentru întrebuinţarea după-amiezii. Dora nu ştia cînd va pleca doamna Teodorescu. Nu se vor putea întîlni decît seara.

— Să-mi arăţi casa ta din strada Polonă. Lili îmi spunea că aveţi acolo o mică grădină foarte frumoasă. Tatălui tău îi plăceau florile.

— Aveam un grădinar priceput, recunoscu Matei şi ca să se absolve faţă de sine însuşi de postura ridiculă în care s-ar fi aflat dacă ar fi reuşit să-i explice Dorei de ce nu vrea să renunţe la trecutul lor, preciză :

— Mie nu-mi plăceau florile. Nici acum nu sînt sigur dacă le înţeleg sau nu, cred că mai degrabă mă lasă indiferent. Mie îmi plac buruienile, scaieţii de exemplu, mai ales aceia prăfuiţi.

— Nu te cred, rîse amuzată de figura foarte contractată cu care îşi făcuse declaraţia şi de tonul lui voit rece. Aşa crezi tu că este mai interesant.

— Crezi că pozez ? (Se vede că de ridicul nu era scris să scap astăzi, se certă, mut.) Foarte posibil. Dar ţi-am spus adevărul, ţi-am confesat această infirmitate a mea.

— Va să zică dansezi singur, nu-ţi plac florile, priveşti din pom cu binoclul ferestrele doamnelor, umbli noaptea prin păduri. Şi toate, cu figura aceasta angelică ! îi reproşă rîzînd mai departe, după care îi cuprinse obrajii în palme şi îl privi adînc în ochi, cu disperare.

Schimbarea neaşteptată îl paraliză.

— De ce plîngi ? De ce plîngi ?

— Pentru că dragostea noastră nu poate dura, ar fi vrut să-i strige, pentru că eşti copil şi nu bănuieşti nimic, n-ai să ştii niciodată prin ce am trecut după plecarea ta la Bucureşti, cît am suferit şi cît sînt de nefericită pentru că te iubesc !

Dar, la rîndu-i, Dora nu-i spuse nimic. Îşi şterse lacrimile pînă ce ochii îi rămaseră uscaţi, îi luă braţul şi porniră mai departe în jos pe alee, strînşi unul în celălalt.

Copacii tineri, subțiri, cu picioarele încurcate în tufe țepoase, scîrțîiau mai departe, înăbușit, din crengile negre.

Matei o întreba din cînd în cînd, cu inima strînsă De ce-ai plîns ? Ce s-a petrecut cu tine ? și ea îi răspundea Să mă iubești mult, mult. Și deodată :

— Matei, cît vei suferi dacă nu mă vei mai vedea ?

Avu senzația că în jurul lor s-a lăsat o tăcere grozavă din cauza căreia urechile îi țiuiau și experimentă foarte direct golul la care se gîndise și care pînă atunci fusese o imagine destul de agreabilă. O undă de suavă descompunere se răsucea în aer.

— Da, sînt un mort deosebit, își spuse în panică, pentru că sînt îngropat în ea și pentru că, grație ei, viața naște în mine.

Aleea se desfășura mereu în fața lor, un fel de tunel neguros îngrădit de o vegetație neagră, aspră, cu amețitoare aromă de frunze putrede și pămînt umed. Vîntul stătuse cu totul. Spaima de despărțire, a uneia, și de gol, a celuilalt, sporiră voluptatea cu care se priveau, își atingeau mîinile, buzele. Într-un loc pomii de pe marginile aleii se răriră puțin, mirosul de frunze putrede dispăru. În aer se răsucea însă mai departe suava undă de descompunere.

— Nu te gîndești să mă părăsești, nu-i așa ? avu în fine puterea să o întrebe, — și în loc de răspuns ea îi atinse mîna aspirînd adînc. Aerul era pătruns de o prezență neobișnuită, abia perceptibilă. Parcă, la capătul de jos al aleii, putrezea, în cămăși vegetale, corpul trandafiriu al unui înger.

Era însă lacul. Suprafața lui întinsă, cenușie și solidă, cu stinse reflexe roz, o zăriseră printre arbori cu puțin înainte de a părăsi aleea și acum cînd îl aveau întreg în față li se păru la fel de întins, de cenușiu și de fără relief ca și cerul, un mort enorm culcat în iarba săracă și înnegrită. Mai coborînd cîțiva pași spre el, observară că pieptul său, indefinit adînc, se umfla și scădea răscolit de gaze secrete, părea furnicat nu de pești, ci de larve pline de celeritate și că frumoasa culoare trandafirie a undelor sale rezida pe un afund vitros din care atomii se desprindeau mulțime, sfîșiau subțirea pieliță de la suprafață și se împrăștiau în aer ca un nor de insecte bîzîitoare.

Dora, surprinsă, exclamă dînd glas imaginii care îl stăpînea și pe Matei :

— Ce frumos e ! Parcă e un prunc, culcat, cu genunchii aduși, în somn, aproape de gură.

— Și care de nu voi avea grijă de el, o completă cenușiu la față din cauza bănuielilor care îl încolțeau, va muri înainte de a se naște.

Neînțelegînd ce vrea să spună, zîmbi întristată.

Aleea care coborîse printre arbori se scurgea pe marginea lacului. Se așezară pe o bancă. Locurile erau pustii. Departe doar o femeie în vîrstă și o fetiță se pierdeau între arbori.

— Bănuiesc, spuse Matei pentru a căpăta o lămurire pe care altfel își închipuia că nu o va primi, că n-a fost ușor să-i convingi pe părinții tăi că trebuie să te desparți de domnul Albu.

Dora pătrunse imediat intenția lui, căci cu toată sforțarea de a părea nepăsător avea aceeași figură cenușie, și se hotărî să-i spună adevărul, deși avea groază de complicații :

— Da, n-a fost. N-au acceptat decît după ce le-am promis că mă voi remărita. Mama în special a ținut foarte mult.

— De ce ? strigă dîndu-se înapoi ca și cînd ar fi fost izbit în față.

— O, Matei, spuse cu ochii în jos, simțind că începe iarăși să plîngă, viața este atît de complicată !

— Dar nu este complicată deloc ! Nu înțeleg. Spune-mi, pentru asta ai venit în București ?

— Ei, vezi, mai bine tăceam. Acum începi să mă jignești. Știi bine că abia am așteptat să ne revedem.

— Știu, strigă Matei, dar nu înțeleg de ce trebuie să faci asta.

— Așa sînt părinții, obsedați de viitor.

— Și cine este viitorul tău soț ?

Dora se împalidă. Ochii i se umplură de lacrimi.

— Nu știu.

— Nu pot fi eu, în definitiv ? Nu sînt sărac.

În ultima propoziție pusese un sarcasm abia acoperit. Speriat să n-o fi rănit, îi descrise repede, fierbinte, cu înverșunare, strîngîndu-i mîinile și trecîndu-i degetele prin păr, programul său conjugal. Dora, socotind că momentul periculos trecuse, îl urmărea interesată, fanteziile lui o încîntau gratuit.

— Nu, Matei, îi spuse cînd tăcu o clipă, tu trebuie să-ți termini studiile, să-ți faci carieră. Am acceptat dorința pă-

rinților mei, dar pînă să se realizeze ce vor ei va trece, îți închipui, cît mai mult timp și pînă atunci îi voi convinge să renunțe.

— Desigur, făcu stins. Domnul Albu însă nu renunță deloc la tine.

Cedase acum unei neașteptate și absurde dorințe de a-i face rău și băgînd de seamă că nu greșise îi povesti rîzînd cele două întîlniri cu el.

— E generos. Dorește să afle, prin mine, cu ce te poate ajuta, crede că vei avea nevoie de bani. Și vei avea, nu?

Dora se crispase.

— În autobuz, adineauri, îmi venea să-l implor pe șofer să meargă mai repede, ca să te văd mai curînd, și acum mă faci să regret că am venit. Să nu ne mai gîndim decît la dragostea noastră.

Izbitura primită continua să-l doară. Avea în ochi mîncărimi și înțepături.

Răutatea, constată înciudat, nu mă ușurează. Ea suferă, dar asta nu-mi scade cu nimic suferința mea. Într-adevăr, astăzi nu știu ce am că mă port prostește. Fapt e însă că în timp ce îi vorbeam de poni, de rîuri și de altele de felul acesta, ea cugeta, probabil, la calitățile pe care va trebui să le întrunească acela pe care și-l va alege de soț. Dar atunci de ce a plîns? M-am purtat prostește și trebuie să am toată încrederea în ea, — care adineauri mi-a respins mîna. Nu e plăcut, dar are dreptate, mariajul ei cu mine este imposibil, în orice caz multora le-ar părea astfel. Și tatii i-ar părea, sînt sigur, vezi însă că acum eu însumi cată să am grijă de mine. Și la sfîrșit, cufundîndu-se în ochii ei care între lac și cer pluteau așteptîndu-l iertători dar și învăpăiați de triumf și cruzime, pentru că orice triumf este, chiar fără să știe, crud, din toate acestea nu-i rămase decît o senzație de incoerență și pentru a doua oară în acea dimineață îngenunche șovăitor în fața ei și-i sărută mîna — udîndu-i-o cu lacrimile unui preaplin care altfel nu se putea exprima. Dora îi mîngîie părul și apoi își înfipse blînd degetele în șuvițele-i negre și-l ridică astfel pînă la ea.

XXIII

mergea după propria-i umbră ca după dric. În spatele lui aerul, tăios, era roșu. El era îmbrăcat în negru și privea puțin rătăcit, poate din cauza oboselii căci din nou o așteptase îndelung pe Dora, în totul însă, datorită și umbletului recules, avea un aspect aproape impunător. Matei răspunse amical salutului său, dar nu știu dacă trebuie să se oprească, ori s-o urmeze mai departe pe Dora care se făcuse că nu-l vede pe avocat și iuțise pasul trecînd pe lîngă el pe pîrtia îngustă. Din neplăcuta lui indecizie îl salvă avocatul pentru că acesta se întoarse imediat și-i tăie drumul Dorei. Se străduia să surîdă.

— În fine, reușesc să te întîlnesc, îi spuse și din gură, în aerul senin și înghețat, îi ieși un val de aburi.

Dora, privind mereu pe alături de el, vru să-l ocolească.

—Nu, Dora, îi spuse oprind-o, așteaptă. Sînt lucruri importante pe care nu le cunoști și trebuie să le discutăm.

N-ai, în definitiv, nici un motiv să mă eviți, nu te voi importuna prea mult.

Vorbea repede, să nu-i dea timp să răspundă, în vreme ce era atent să nu-i scape. Prin dreapta i-ar fi fost imposibil, căci se aflau prea aproape de brîul de piatră de pe care se ridica un înalt grilaj în halebarde ; prin stînga, Dora ar fi urmat să intre în niște nămeți din care pînă să iasă pentru a ajunge fie în spatele lui, pe pîrtia îngustă de pe trotuar, fie în stradă unde zăpada era curățată spre a face loc mașinilor, ar fi avut totuși răgazul de a o ajunge. Cu toate acestea, era neliniștit și nu vedea fără nemulțumire prezența lui Matei. Vorbindu-i Dorei și supraveghindu-i mișcările, căută de vreo două ori peste umărul ei la tînărul ce părea viu interesat de această scenă, vrînd să-i dea de înțeles astfel să se retragă. Dar Matei rămase mai departe în spatele Dorei, așa că avocatul spuse adresîndu-se tot ei dar privind încă o dată pe Matei și mai apăsat :

— Și poate că domnul Iliescu vrea să ne lase, acum, singuri.

— Dacă vrei să vorbești cu mine, va rămîne, dimpotrivă, pe loc. Dealtfel știi bine că n-ai ce-mi spune. Lasă-mă să trec, îi spuse printre dinți, făcînd un pas către el.

Domnul Albu nu se mișcă.

— Bine, reluă ea, te ascult. Matei, vino lîngă mine.

Matei veni lîngă ea. Nu-i iertase încă avocatului ciudata comportare din toamnă, cînd se întîlniseră întîmplător lîngă biserica anglicană, deși la nu mult după aceea domnul Albu îl căutase din nou cu aceeași speranță că prin el ar putea ajunge la Dora, și din felul său de a se purta înțelese că nepoliticoasa-i distracție nu fusese premeditată ci se datorase doar faptului că, așa cum spusese doamna Iliescu, era necăjit.

La drept vorbind domnul Albu nu spera atît, cît ținea să nu neglijeze nici un mijloc de a-și realiza scopul, dintre puținele pe care le avea la îndemînă, și dacă lui Matei îi era penibil să-l întîlnească și să vorbească cu el despre Dora, în schimb nu avu de suportat din partea lui obișnuitele confesiuni. O singură dată o făcuse, biruit de amărăciune, și se aflau tot pe lîngă biserica anglicană căci nu suporta să stea locului și, plimbîndu-se, o luase instinctiv, cu Matei după el, spre cartierul Dorei.

Decembrie începuse. Încă nu căzuse zăpadă. Nu mai plouase de două zile. Bătea vînt rece, nu prea tare dar suficient pentru a înroși fețele celor care treceau în sus și-n jos într-o neîntreruptă circulație. Zidul înalt și gros ce înconjura parcul Casei Universității punea și el în spațiul de sub pielea cenușie a norilor joși un roșu aprins, de cărămidă udă, și roșie era și biserica privind în jur cu ochi de sticlă groasă ce nu vedeau decît înăuntru.

— Mulți m-au invidiat, spunea avocatul, pentru că era, cum este și acum, foarte frumoasă.

Matei îl aprobă serios deschizînd și închizînd ochii spre o imagine interioară : Este foarte frumoasă. I-o spusese și și-o spusese și el de nenumărate ori în noaptea aceea sprijinindu-se în coate pe divan și privind-o cu insațiabilă aviditate, cu o surprindere nici o clipă aceeași. Avea încă în nări mirosul trupului ei, pe față păstra încă senzația atingerii cu părul ei.

Domnul Albu nu se gîndise deloc să i se confeseze, dar îndată ce scăpă fraza și încurajat și de ochii lui Matei care nu trădară, pentru că nu vedeau decît înăuntru, acel interes care l-ar fi putut face să înțeleagă că este gata să comită o indelicateță, continuă impetuos ca și cînd s-ar fi temut că nu va ajunge să spună tot :

— N-a fost însă, te rog să mă crezi, o fericire. A fost cu mine, încă de la început, egoistă și dură, deși am făcut foarte mult pentru ea. Egoistă și dură, așa este ea, să știi de la mine căci poate îți imaginezi că orice femeie frumoasă are și suflet. Pe Dora n-o interesează decît propriile ei satisfacții și luxul iar pe mine m-a urît totdeauna. Dacă ar fi avut un copil, ar fi fost altfel. Odată am crezut că nu vrea să aibe un copil pentru că nu ține la mine. Dumitale pot să-ți vorbesc despre aceste lucruri pentru că ne cunoaștem atît de bine. Va fi fost și acesta un motiv, dar cel hotărîtor a fost că s-a temut să nu se diformeze, înțelegi ? să nu-și strice silueta.

— Dacă aș avea un copil, îi spusese Dora la ureche, îmbrățișîndu-l, cu cîteva ore înainte, nu ni-ai mai place și cuvintele avocatului îl făcură pe Matei să tresară. Pînă acum motivele ei de a refuza maternitatea îi părură pline de o tandră delicateță.

— Egoistă și dură ? se întrebă clătinat. Se poate — zise și o revăzu cum, în noaptea aceea, îi înfipsese mîinile în umeri,

își ferise gura de a lui și se trăsese deodată deoparte întorcîndu-i spatele și astupîndu-și și ochii cu mîinile în vreme ce el se sfîrșea în gol părăsit, umilit, îndurerat, și nu se întoarse din nou spre el decît cînd îl auzi gemînd și plîngînd.

— De ce ? De ce ? o întrebase și Dora îi explicase că se temuse că va rămîne însărcinată și el protestase furios și ea continuase să-l mîngîie și-i spusese că de-ar avea un copil n-ar mai place-o și-l mîngîie iarăși pînă ce-l făcuse să uite.

Sub nori, în ziua aceea, aerul înconjura cu răceala lui biserica roșie, închisă, cu ochi ce nu priveau, neștiutori de lume ca ai pruncilor, decît înăuntru, dar dincolo de țesutul cenușiu și des la norilor, acolo unde lumea purta pe umeri manta albastră a seninului, domnea desigur un ger sideral omorînd toate semințele vieții.

— O dată totuși, cu toate precauțiile la care mă obliga și care mi-ar fi ruinat sănătatea dacă n-ăr fi preferat să-și facă datoria de soție extrem de rar, atît de rar încît uneori, nu mi-e rușine să-ți mărturisesc, a trebuit să fiu și violent pentru a-i smulge ce nu voia să conceadă, nu durerii mele, care admit că n-o interesa, ci rațiunii, o dată totuși, urmă avocatul privindu-l întărîtat pe Matei drept în ochii care i se păreau, ca și pînă acum, neștiutori, s-a întîmplat accidentul de care se temea atît. A fost încredințată că am făcut-o într-adins și ca să se răzbune m-a chinuit cu o inimaginabilă ferocitate. Zi și noapte, îngenuncheat în fața ușii ei, am rugat-o să nu omoare copilul, să nu facă ce, îți afirm eu !, nu fac decît servitoarele. Într-o bună zi m-am întîlnit cu ea în curte, venea din oraș palidă, abia tîrîndu-se și mirosind dulceag și grețos a eter și a sînge.

— O, Doamne ! murmură Matei, eu însumi ca să ajung la ea a trebuit să trec prin Lete, și ca să alunge cumplita imagine și ideea, pe care o mai avusese o dată, pe malul lacului, că trebuie să se teamă de ea ca să nu moară mai înainte de a se naște, descoperi că Dora avusese dreptate și că avocatul, în stare să încredințeze urechilor unui străin astfel de lucruri, fusese capabil și să o pîngărească pe aceea care, forțată să-i fie soție, rămăsese totuși, în sine, fecioară, vas păstrat numai rodului mistic. Și, torturat de elocuția celui de alături, Matei își deschise brațele în cruce, repetînd semnul pe care biserica îl scria pe nori, și ridică ochii filial spre albastrul curat, feciorelnic, invizibil profanilor, dar domnul Albu crezu că ascul-

tătorul său își manifestă în felul acesta înțelegerea pentru necazurile lui.

Prevestind ziua friguroasă, noaptea fusese senină. Dora își sprijinea capul în mîna dreaptă cu cotul înfundat în pernă, piciorul drept îl ținea îndoit sub ea, genunchiul înaintînd spre Matei ca fruntea unui delfin. Răscolindu-i și adunîndu-i părul, îi spunea cu voce joasă, adînc melodioasă, ale cărei răsuciri în cuibul ei carnal Matei le simțea căci, pentru a-și ascunde fața descompusă, își plecase capul pe pieptul ei :

— Nu trebuie să suferi din cauza aceasta, Matei, căci o fac pentru tine, să nu-ți aparțin decît ție. Un copil m-ar urîți și m-ar obosi și mi-ar lua atît timp încît pentru tine nu mi-ar mai rămîne aproape nimic și atunci ai suferi și mai mult iar eu mi-aș pierde rațiunea de a trăi, care este să te iubesc pe tine. Dealtfel, spuse și vocea i se făcu mai adîncă, tremură lichid, nu ești tu copilul meu ? Ce nevoie am de altul, la care nici n-aș putea ține ca la tine ? Dar să știi că ești un copil rău fiindcă acum stai îmbufnat și mă superi. O ! ce idee, rîse și se răsturnă pe spate îmbrățișîndu-și genunchii ridicați, știam că pe copii îi aduce barza, ori că-i afli în varză, doar tu pretinzi că te-ai născut, îți amintești ?, în părul meu.

— Da, îmi amintesc, spuse Matei care se liniștise. La vie, în camera ta, aveai un talger mare de aramă bătută, pentru migdale, de ce nu l-ai adus aici ?

— Am să scriu mamei să mi-l aducă, spuse Dora părînd să se gîndească despre ce talger îi pomenise el și-și lăsă genunchii în jos schițînd două roate lucioase în aer și se lipi de el îmbrățișîndu-l și vorbindu-i aproape de pe buzele lui. Cred însă că ești mai degrabă fratele meu și că nu știi să te joci cu mine.

— Ba nu, îi răspunse cuprinzînd-o, acum știu bine de tot.

Dora se zbătu să scape de sub el, rîzînd, dar nu o lăsă :

— Nu pot suferi, striga rîzînd și el, în sine însă cuprins de o emoție care nu era a dorinței ci venea din altă parte și de departe, o emoție pe care o mai încercase imposibil de spus cînd și care îl entuziasma tocmai din această pricină, nu pot suferi să te îndoiești și trebuie să-ți demonstrez imediat că am învățat.

Luptîndu-se însă cu Dora s-o stăpînească și neputîndu-se însuși stăpîni din cauza aceleiași emoții, se rostogoliră amîndoi, îmbrățișați, de pe divan.

— Bravo, spuse Dora îndîrjită și de lovitură, știi foarte bine.

Era gata să-i scape, alunecîndu-i din brațe, dar o prinse.

— Accidentul acesta n-are nici o importanță, divanul tău este cam îngust.

— Bine, văd că ai învățat-o și pe asta, spuse ea apoi. Și totuși, rîse triumfătoare și se ridică de pe covor aruncîndu-și pe spate părul care i se încîlcise pe frunte, nu știi să te joci.

Matei o privi printre gene, scandalizat, de jos.

— Ți-am spus că tu ești fratele meu, îi aminti ea, pe care l-am găsit cam tîrziu și că vreau să ne jucăm toate jocurile pe care nu le-am jucat împreună cînd eram copii. Dar tu, oricît ai crede altfel, nu ai memorie și de aceea nu mă înțelegi.

— O, Elmire, ce moale e rochia ta, spuse Matei sărind la rîndu-i în picioare și pipăindu-i poala unui imaginar vestmînt pentru a-i arăta dacă nu că o înțelege măcar că memorie are; Dora crezu că jocul a și început, pentru că și ea uitase, îi făcu o reverență și pentru a da vastitate, probabil, scenei, stinse veilleuza și trase perdeaua lăsînd liber marele cristal al ferestrei. Și cum sta în dreptul ferestrei, noaptea înstelată în care nici un vestigiu pămîntean, case, arbori, nu se înscria o îmbrăcă într-un strai somptuos, de mătase astrală, îi împodobi capul cu stele și în fața acestei înalte apariții Matei îngenunche, cu palmele împreunate.

— Îți place, într-adevăr, rochia mea?

Pipăi cu degetele unei mîini aerul de deasupra umărului ca și spre a încerca finețea țesăturii, îndreptă o cută pe piept, către subsuoara umbroasă a cărei linie, urmărindu-i cu sufletul pe buze mișcările, Matei încă mai îndrăznea s-o vadă, își aplecă capul pe o parte și mîngîie faldurile ce-i ascundeau picioarele. Dar era pe fața și în gesturile ei atîta liniște blîndă și atîta modestie și puritate feciorelnică, încît după o clipă Matei refuză, pios, să mai știe că Dora, ca și el însuși, este goală.

Culese de alături, din desenele mai mult bănuite ale covorului, un crin și i-l întinse. Ea primi suava floare de aer ca pe o bună vestire, îi întinse mîna și amîndoi, pe pajiștea moale ce acoperea parchetul, începură să culeagă flori. Un ceas minuscul, ale cărui limbi arătau, invizibile în umbră, ora două din noapte, suna ca un greier, acoperit la intervale regulate de vocea ei căci, de cîte ori ridica de jos o floare Dora, adăugînd o irealului ei buchet (pe care însă Matei ce între timp pentru

a o putea urmări se trăsese deoparte îl vedea foarte limpede și fără nici un efort) îi spunea numele.

De aceea cînd a doua zi, în vîntul rece pe care era nevoit să-l suporte ascultînd nemișcat, în picioare, interminabilele necazuri ale avocatului și simțind că de frig ochii i se fac sticloși, privi albastrul rece și curat ale cărui mîini invizibile profanilor ocroteau biserica roșie, închisă, Matei își simți din nou inima cum bate ca un ecou al mai marii ființe care îl închidea, ocrotitoare, în ea și în care o recunoscu imediat pe Dora. Și acceptă că este dură, cum spusese avocatul, dar tot așa cum acceptase odată asprimea domnului Iliescu, ca pe o dovadă de inalterabilitate.

Pe deasupra bisericii se ridicau, din spate, crăcile arborilor din grădina Icoanei.

Nu peste mult timp ninse și se așternu zăpadă groasă, covîrșind case și pomi.

Avocatul vorbea Dorei ca și cînd Matei n-ar fi fost de față. Matei asista cu melancolie la această scenă în care nu putea interveni cu nimic și era totodată contrariat că, pentru a nu prilejui complicații de prisos, trebuia să lase acum pe Dora să se chinuiască, dar cînd, tăind vorba avocatului, se întoarse către el și-i spuse cu o impertinentă mirare Zicea că are să-mi comunice lucruri importante, pe care eu nu le cunosc !, își pierdu cumpătul și pentru a nu surîde domnului Albu protestînd astfel de nevinovăția lui și scuturîndu-se de complicitatea pe care Dora i-o impunea fără ca el s-o dorească, își plecă adînc capul și se aplică să lungească și să lățească urma pe care piciorul său drept o făcuse în zăpadă.

— Găsești că nu-i important că peste cîteva zile vom fi divorțați, așa cum ai dorit cu o perseverență pe care nici acum n-o pot înțelege ? izbucni domnul Albu stacojiu și se învălui într-un mai des nor de aburi, și Dora îl întrebă cu sinceră bucurie :

— Te-ai hotărît, în sfîrșit ?

— Da, în sfîrșit, o aprobă el amar ironic, și aș fi făcut-o mai demult dacă ai fi binevoit să-mi acorzi întrevederea pe care n-am obținut-o decît acum datorită întîmplării.

— Dar alor mei nu le-ai spus nimic, îl întrerupse bănuitoare, zilele trecute au fost aici și nu știau.

El dădu din umeri, confirmîndu-i bănuiala deși gestul lui voise să însemne altceva.

— Mă minți, strigă. Nu te mai preface și lasă-mă să trec, nu vreau să te mai ascult nici o clipă. Să mergem, Matei.

El îi aținu drumul, se străduí să pară cît mai liniștit și reuși, pe fața convulsionată încă rătăcindu-i un zîmbet ironic ce nu-l mai părăsi și care pe Dora o enervă oricît ar fi ținut să nu-l bage de seamă.

— Ar trebui, îi spuse, să mă cunoști atît de bine încît nici să nu-ți treacă prin minte că vreau să te înșel. Ai fost doar soția mea destul timp pentru aceasta.

— Da, și acum lasă-mă să trec !

— Dora, de ce te porți așa ? Ieri, chiar înainte de a veni la București, am stat de vorbă cu tatăl tău și i-am spus că nu mă mai opun divorțului și să fixeze procesul cît mai curînd. N-ai decît să-l întrebi la telefon. N-ai decît să nu te prezinți la proces, cum voi face și eu, totul nu va fi decît o formalitate foarte simplă căci încep să cred că, din nefericire, nu vei reveni și că orice încercare de a te recîștiga ar fi zadarnică.

Tăcu, așteptînd din parte-i o negare, apoi reluă :

— Bineînțeles, îți vei lua înapoi dota. Nu e prea mare și chiar de-ar fi, știi că am destui bani și că nu aceasta mă interesează. Tu, în schimb (și aici chipul său exprimă, în ciuda surîsului ironic, o sinceră îngrijorare), nu stai deloc strălucit. Ce pot face pentru tine ?

— Nu te gîndi la aceasta, îi spuse ea rănită. Faci destul nemaitărăgănind procesul.

— Acești arbori închiși în gheață și zăpadă, spuse Matei dîndu-și silința să audă cît mai puțin din ce vorbeau cei doi, sînt doar aparent morți. Sub scoarțele negre și aspre sînt în realitate plini de frunze și flori.

— Îmi pare rău că nu mă înțelegi, exclamă domnul Albu. Dar cu apartamentul din N. ce vei face ? El alcătuiește un singur corp cu casa mea și n-aș dori să-l închiriezi.

— Îți aparține, nu este al meu.

— L-am făcut pe numele tău.

Stînd pe loc, în zăpadă, Matei înghețase și își repeta asupru :

— Lemnele acestea negre, închise în pămînt și în aer, sînt pline, pe dinăuntru, cu flori — însă nu izbutea să fie complet surd, o auzi pe Dora cum îi răspunde tot mai iritată de surîsul lui ironic :

— Fă ce vrei cu el. Vorbește cu tata și hotărîți ce vreți, nu mă interesează.

— Bine. Vreau să ți-l cumpăr. Pot să-i spun că ești de acord ?

— Spune-i ce vrei.

— Am să-i spun deci că ești de acord. Cît vrei pe el ? Ori mă lași să fixez cu prețul, dacă nu te temi că te voi înșela ?

Ultimul cuvînt pronunțat de avocat dădu Dorei o idee care o dispuse probabil în așa măsură încît începu deodată să rîdă. Domnul Albu se lumină, precaut, la față iar Matei păli, căci Dora se întoarse din nou către el, cu ochii strălucitori, și-i spuse :

— Mai știi covorul din salonul meu ? Nu, n-ai cum să-l știi, adăugă pe același ton văzîndu-i neliniștea, căci nu ai intrat niciodată în salonul meu. Era întins și moale ca o pajiște pe care-mi venea să umblu cu picioarele goale dar n-am umblat niciodată pentru că mă temeam să nu mă surprindă domnul acesta, spuse arătîndu-l pe avocat cu mîna, și să mă învinuiască de extravaganță. Ferestrele salonului dădeau către niște tufe de liliac dincolo de care nu zăream decît cerul și covorul meu era astfel ca o pajiște la marginea mării.

— Ce-i asta ? se întrebă Matei, izbit, și uită prezența avocatului, pe care însă trebui s-o constate apoi îndată pentru a-și stinge ochii și pentru a nu face spre Dora gestul care ar fi dezvăluit aceluia legătura lor, cu atît mai mult cu cît acum Dora făcea o aluzie directă la ea fie pentru că domnul Albu îi vorbise despre apartamentul ei din N. și nu putea rezista plăcerii de a evoca prima lor noapte de dragoste, fie pentru că voia să se răzbune astfel pe avocat și Matei nu știa cît de departe va merge.

— Odată, spuse ea rîzînd, iluzia că sînt la mare a fost atît de puternică încît m-am întins pe el, era noapte, și am fost foarte fericită, simțeam cum de atîta fericire adorm. Pluteam, dusă de el, ca pe o apă nespus de liniștită, a cărei adîncime însă mă înfiora.

Îl privea intens pe Matei să vadă dacă îi înțelege bine fiecare cuvînt — și înțelegea, așa încît, cedînd și mai mult dorinței de a-l izbi pe avocat, știută însă doar de celălalt, continuă :

— Lîngă dormitor aveam un cabinet de toaletă şi nu-mi pot explica de ce, acolo, de cîte ori priveam în oglindă mă gîndeam la fratele meu.

— Aflu astăzi o mulţime de noutăţi, spuse, făcînd un gest de mirare, domnul Albu, dar cu zîmbetul ironic de care să fi şi vrut n-ar fi izbutit atunci să se scape.

— Mă gîndeam la fratele pe care nu l-am avut şi pe care aş fi vrut atît de mult să-l am şi privindu-mă, acolo, în oglindă îmi cercetam chipul şi încercam să-mi închipui, transformîndu-mi puţin propriile-mi trăsături, cum ar arăta el.

— Trebuie să ştii, o completă avocatul adresîndu-se lui Matei, că pe vremea aceea se juca şi cu păpuşile.

— Tocmai, îl aprobă privindu-l în fugă. Dar cînd eram mică doream să am un frate să ne jucăm împreună. Şi o singură dată am reuşit să-l văd bine de tot în oglindă şi atunci era noapte şi chipul lui plutea pe apa liniştită a oglinzii înfiorat ca şi mine de adîncimea ei dar nu-i era frică de moarte, îi afirmă energic lui Matei, care, urmărind-o, simţea cum, din cap pînă-n picioare, pielea i se îndurează, ci se temea doar că s-ar putea teme şi îi era teamă şi de teama celor din jur.

— Ce tot vorbeşti ? încercă să rîdă domnul Albu. Aceste poetizări fără cap şi coadă ale Dorei la început îl mirară pentru că n-o auzise niciodată vorbind astfel, şi acum îl plictiseau căci, netrecîndu-i prin minte că ea nu face astfel decît să povestească, într-un limbaj accesibil doar lui Matei, scena primei ei trădări, petrecute sub acoperişul casei sale, bănui că, vorbind neîntrerupt, urmărea să nu-l lase pe el să vorbească, folosind o binecunoscută tactică parlamentară. E un adevărat roman.

— Şi încă ce roman ! exclamă ea cu un ton pe care batjocura şi jubilarea, împletindu-se strîns, îl făcură strident. Apoi murmură, lăsîndu-şi pleoapele peste marii ochi : Era aşa de bine ! Aşa de bine !

Matei, drept, rigid, aproape negru la faţă sub roşeaţa pe care aerul îngheţat i-o întindea pe obraji, refuză dăruirea aceasta în faţa unui al treilea, actul demonic spre care ea îl chema, se cutremură de oroare sub scoarţa dură în care se închisese pentru a nu lăsa să răzbată nimic în afară, însă

chemarea era prea puternică, prea mare farmecul și-și spuse că, vinovată, Dora suferă totuși.

Avocatul prinse ocazia de a reveni la ce-l interesa :

— Dacă era așa de bine, de ce ai plecat ?

Dora nu-l auzi. Îl întrebă pe Matei, ca și cînd s-ar fi gîndit la cu totul altceva :

— Mai crezi și acum că vorbele nu exprimă nimic ?

Și atunci, în sfîrșit, fără să se miște altfel din loc, etalîndu-și sie însuși cu mîndrie, parcă, rănile primite în această luptă neobișnuită, veni spre ei înfruntîndu-i cu ochi duri, mult știutori, răspunzînd apelului întunecat. Rîdea.

— Ciudat. Și eu descopăr cît de mult am ținut în realitate la orașul acela. Dacă nu cumva este adevărat că așa se întîmplă totdeauna, tuturor, cînd se despart de ceva la care au ținut multă vreme sau pe care l-au urît multă vreme.

— Este adevărat, îl aprobă domnul Albu, începînd să-și piardă răbdarea.

Matei pronunțase ultimele cuvinte pe un ton destul de ascuțit, creștetul frazei urcase în aerul înghețat. Deși Dora îl privea cu ochii pe jumătate închiși, se văzu în albastrul lor, care se desfăcu spre a-l primi întreg.

— N-am să uit, de exemplu, niciodată ultima noapte petrecută în N., spuse completînd imaginile evocate de Dora. N-am putut dormi de grijă că urma să plec în zori și m-am plimbat cîtva timp prin curte. Era cald și noaptea foarte luminoasă. M-am plimbat prin curte, am coborît pînă la malul apei și după aceea, revenind, am luat bicicleta pe care cineva o lăsase la noi urmînd să vină a doua zi după ea, și m-am plimbat cu ea pe străzile pustii. Roțile mă purtau ușor, călare pe fulgerul rotit al spițelor. Străzile uneori, din nu știu ce pricină, erau albastre, dar mai cu seamă verzi din cauza arborilor din curți, alteori erau, bătute direct de lună, albe ca o zăpadă, de plumb, unele, altele ca frunzele moarte, un țesut cafeniu, și pătrundeam în ele despicînd aerul greu, înmiresmat și translucid în care acoperișurile fuseseră transformate de lună în lacuri așa încît mi se părea că străbat prin ape cu dulcea povară a neliniștii mele și vocea ascuțită și ușor plîngăreață a trompetei, căci bicicleta avea în loc de sonerie o trompetă cu pară de cauciuc, mă pătrundea ca o muzică de îngeri ori de cîte ori, spre a speria vreun cîine ori a încerca liniștea, o eliberam. Și alunecam lin pe apa nopții

în umbra vegetației mari și aspre de pe străzile înguste, balansîndu-mă încet în șa, în mirajul lichid peste care, ținîndu-mi bicicleta de coarne, eram culcat.

— Și eu, cînd eram de vîrsta dumitale, mergem cu bicicleta, spuse avocatul scurt. Însă timpul trece, se adresă numai Dorei, și e bine să nu acumulăm regrete ; sînt sigur că te-ai grăbit cerînd divorțul dar și că știi că nu aștept decît să te răzgîndești.

Dora surîse :

— Niciodată.

Avocatul îi bară din nou drumul căci dorind acum nu să scape de prezența lui, ci să fie singură cu Matei, ea făcuse din nou un pas încercînd să treacă între el și grilajul înalt. Nu putea bănui ce produsese în Matei spunîndu-i Mai crezi și acum că vorbele nu exprimă nimic, nici Matei dealtminteri nu știa, atît doar că se simțise deodată ca și eliberat dintr-o grea strînsoare și că se înălțase către bolți largi, aurii, fierbinți, deși tot în Dora, și avusese din nou entuziasmul altitudinii și de acolo, de sus, deși nu prea de sus, domnul Albu i se părusc, ca odinioară, o vietate pernicioasă ce trebuia înlăturată, fără să aibă cînd își da seama că dragostea nu-i dăduse o clipă iluzia libertății decît spre a-l încătușa și mai strîns.

Dacă Dora nu putea bănui ce produsese în el cu acele cuvinte, era în schimb satisfăcută că îi înțelesese chemarea și îi răspunsese și era chiar și obosită din cauza aceasta și ar fi vrut să adoarmă în brațele lui.

Celălalt îi spunea aprins, jucîndu-și ultima carte — a cărei slăbiciune o cunoștea totuși destul, dar nu avea cum rezista impulsului :

— Și eu ? Nu te gîndești chiar deloc că te iubesc și cum mă lași ?

Imediat regretă că spusese acestea, își mușcă buzele și strigă :

— Pentru despărțire este nevoie de motive. Tu n-ai nici unul. Am citit cererea ta și este atît de neserioasă încît nici nu știu ce să fac pentru a te ajuta să-ți vezi visul cu ochii.

— A, făcu Dora, dacă așa crezi, că nu sînt motive...

— Nu sînt ! strigă el din nou, exasperat, și gura mare, neagră, îi era plină de aburi.

Păru să caute, apoi spuse, cu un fel de mirare că el nu s-a gîndit la aceasta :

— Ei, bine, dar eu am un amant.

Privi ochii ei, care surîdeau împăcaţi, apoi îşi lăsă bărbia în piept şi-şi afundă adînc mîinile în buzunarele paltonului. Zîmbea acum şi mai ironic, aproape hidos, şi şopti :

— Da, asta ar fi ceva... Şi se poate şti cine este amantul dumitale ? Scuză-mă că-ţi vorbesc aşa, adăugă cu o bruscă violenţă, dar văd că anumite cuvinte nu-ţi displac.

— De ce să nu se poată şti ? îi replică. Iată-l. Matei.

Chipul avocatului se contractă, împietri, apoi pe el se zugrăvi clar neîncrederea, dispreţul, renunţarea. Făcu un gest de neputinţă cu mîinile în lături şi îngînă :

— Asta a fost tot. Pentru casă voi vorbi cu tatăl tău. Şi să n-ai grijă, peste cîteva zile vei fi liberă, fără să trebuiască să-l amestecăm în treaba asta pe domnul Iliescu. Cum ţi-a venit în minte aşa ceva ? E ridicul.

XXIV

îl uimise. Ce este ridicul ? Domnul Albu se îndepărta pe Polonă, către piața Cantacuzino. Pentru a o ține puțin în loc pe Dora, mergea însuși atît de încet încît mai mult ședea. Se gîndea, privind în urma avocatului Ce a vrut să spună ? Că este ridicul, adică foarte nerezonabil să mă implice, ori că legătura mea cu ea este ridiculă ? Ultima presupunere nu i se păru nici mai probabilă, nici mai puțin probabilă decît prima, totuși îl exaspera în așa măsură încît făcu, împiedicîndu-se prin zăpadă, un pas în direcția domnului Albu, care continua să se îndepărteze cu capul lăsat pe spate spre a respira, probabil mai ușor, însă Dora, foarte grăbită și ea să ajungă acasă, nu observase nimic.

— Vino, îi spuse și Matei, gemînd, o urmă ; mergea repede înaintea lui pe pîrtia îngustă pe care ades picioarele le alunecau și nu se gîndea decît să ajungă mai repede. De la un timp îl auzi însă pe Matei scîncind și spunînd cuvinte

fără înțeles, deznădăjduite, furioase, abia înăbușite și întoarse speriată capul spre el. Părea că se sufocă, gesticula dezordonat cu o mînă iar pe cealaltă și-o apăsa pe piept spre a comprima țipetele care stăteau gata să-i izbucnească.

— Dora, îi strigă, știi ce a spus ? Ai auzit ? Iartă-mă, te rog, trebuie să mă duc după el căci simt că înnebunesc.

Era alb și trăsăturile, convulsionate, nu mai erau ale lui.

— Ce vrei ? Să te bați cu el ? Nu, vino, Matei — și îi luă mîna trăgîndu-l spre ea, — vino, nu are nici un rost.

Își smulse mîna dintr-a ei și se întoarse brusc și fugi îndărăt.

— Matei, oprește-te, te rog, nu vreau ! striga alergînd după el.

Reuși să-l ajungă, i se atîrnă de braț, de umăr și el se zbătea să-i scape murmurînd răgușit :

— Nu pot ! Nu pot !

— Trebuie să poți ! Pentru mine ! Chiar dacă ai dreptate, renunță. Matei, s-a oprit lumea să ne privească, ce faci ? Uite un taxi și să mergem acasă.

Îl împinse în mașină. Matei își acoperi fața cu palmele, grămădindu-se într-un colț, neînțelegînd nimic din cîte, îmbrățișîndu-l violentă și ocrotitoare, îi spunea la ureche.

— Dora, o chemă mai tîrziu, ridicîndu-și fața din perne.

Se rostogoli spre el din celălalt capăt al divanului, unde adormise, și îl privi cu o nesfîrșită mulțumire, mîngîindu-i umerii :

— Nu mă cheamă așa. Spune-mi doamnă Albu căci sînt încă soția unui om care, ai auzit și tu, mă iubește și căruia i-am pus acum, sper, niște coarne... Păcat că n-a fost aici, să vadă ce coarne ! Sper că nu există acum nicăieri un mai ridicul încornorat.

— Nu mai vorbi așa.

De cînd venise la București, frumusețea ei căpătase treptat mai mult caracter, aproape în fiecare zi fusese martor al acestei delicate și adînci transformări dar acum, în timp ce rîdea încă nu bine trezită din somn și se scutura ca un arbust odorifer spre a-și degaja pentru el toate aromele, avea intensități aproape insuportabile și Matei exclamă încă o dată : Nu mai vorbi așa !

Dora păru să-și aducă aminte :

— Aici n-a fost, dar pe stradă i le-am pus chiar în fața lui. Mi-e teamă totuși că n-a înțeles nimic pentru că atunci cînd i-am spus, după aceea, că ești amantul meu, nu m-a crezut.

— Da, așa am avut și eu impresia, spuse Matei și-și ascunse din nou fața în perne. Cuvîntul *amant* îi displăcuse cel puțin tot atît de mult ca avocatului. Îl găsea ridicul, ridicul și se străduia să facă în juru-i cît mai adînc întuneric pentru ca nimic să nu-l distragă de la efortul de a uita cum constatase întorcîndu-se de la prima vizită ce i-o făcuse cu doamna Iliescu avocatului, cînd o văzuse din întîmplare pe Dora în oglindă, că ce făcuse prețul existenței sale, izolarea lui morală, nu-l mai interesa, îi părea șubred, zadarnic și fals și cum îl înspăimîntase acest gînd și-l făcuse să-și pară sieși ridicul, să uite pentru a nu mai ajunge să-și spună că, chiar dacă avocatul nu se referise la el, și nu se referise de vreme ce nu crezuse ce-i spusese Dora și ce era atît de evident, totuși el însuși se găsise, încă de la început, ridicul pe sine și dacă luase pe seama sa cu atîta ușurință afirmația, este drept foarte echivocă a domnului Albu, era semn că avusese dreptate și că este într-adevăr, cum intuise, ridicul — nevrednic de Dora. Ce prostii ! exclamă. Ce fixație neroadă ! Pentru a se izola și mai bine își înfipse degetele în urechi. Dar nu mai putea judeca, nu mai putea decît să se chinuie.

— Ascultă, îi strigă brutal, pentru a se distra, nu știu nimic despre tine !

Dora nu înțelese. Dar știa că suferă din cauza suferinței pe care i-o cauzase ei întîlnirea cu avocatul, așa încît neașteptata lui brutalitate avea o explicație, fie cît de îndepărtată. Pe vîrful genelor îi tremură lacrimi și-l mîngîie, miloasă.

— Nu te mai gîndi la asta. De aici înainte nu ne va mai ieși în cale niciodată iar pentru această ultimă dată ne am răzbunat cum se cade și ne vom răzbuna și de aici înainte cît vom putea. Acum avem tot timpul înaintea noastră căci se va ține de cuvînt și își va da asentimentul pentru divorț chiar zilele acestea.

— Iar doamna Teodorescu, o întrerupse Matei, îți va reaminti și mai des că trebuie să te recăsătorești.

O, desigur, spuse și lacrimile i se opriră, fața ei devenind deodată aspră, închisă. Ai face mai bine dacă nu mi-ai mai vorbi despre aceasta. Îmi pare atît de rău, se îndulci

însă pentru că dacă Matei voia s-o facă să sufere era din cauză că nu putea duce singur suferința pe care o îndura din cauza ei, îmi pare atît de rău că se va necăji degeaba cu mine. Nu mă voi recăsători niciodată sau doar foarte tîrziu, după ce tu însuți îți vei fi făcut o familie.

Privirea și vocea ei, încărcate de o afecțiune pe care Matei începuse să bănuiască oarecum că nu le merită, îl iritară, veneau de foarte de sus și încercă să ajungă la sursa lor printr-o nouă brutalitate :

— Absurd ! Cum mă poți iubi (a, acest cuvînt care se ține ca scaiul de noi și pe care tu pretinzi că îl înțelegi iar mie mi se pare trivial) știind totuși că odată vom apuca fiecare în altă parte ?

În ochii ei reapărură lacrimile.

— Nu mă gîndesc la așa ceva. Voi fi a ta toată viața, orice s-ar întîmpla. Tu poți să crezi în despărțire, nu eu. Voi fi a ta chiar dacă niciodată nu te voi mai vedea, chiar dacă îți voi fi devenit indiferentă. Viitorul, pentru mine, are doar chipul tău.

Matei își apăsă fruntea pe genunchii ei. Nu o putea ajunge. Între ea și el era haosul din mintea lui, pe care el nu izbutea, iar ea nu se pricepea cum să-l ajute să-l străbată. Sau mai de grabă ea se pricepea, dar nu-l putea ajuta pentru că se înșela asupră-i, atribuind nebuniilor lui alt motiv decît cel real, așa încît o întrebă :

— De ce plîngi și mă mîngîi ca și cînd aș fi bolnav, în loc să te superi că mă port astfel cu tine ? Nu-ți dai seama că vreau să te rănesc ?

— Ba da. Rănește-mă.

— De ce crezi că vreau să te rănesc ?

— Ca să nu te chinuiești singur.

Dora pronunțase cuvintele cu multă convingere, cu multă seriozitate și cu un început de nerăbdare.

— Și de ce crezi că mă chinuiesc ?

Ar fi preferat să nu-i răspundă, însă aștepta atît de crispat încît, pentru a-l elibera și pentru a pune și capăt scenei care altminteri ar mai fi durat încă, răpindu-le din timpul pe care l-ar fi folosit altfel, mai bine, zise cît putu de simplu :

— Din cauză că Jean m-a ofensat.

— Nu, pentru că m-a ofensat pe mine cînd a spus „Peste cîteva zile vei fi liberă, fără să trebuiască să-l amestecăm în treaba asta pe domnul Iliescu. E ridicul."

— Trebuia să-mi închipui. Toți copiii sînt vanitoși și egoiști, strigă dezamăgită și amuzată.

— Nu sînt copil.

— Dar nici el nu s-a referit la tine cînd a spus „E ridicul".

— Știu, dar m-a făcut pe mine să mi-o spun.

— Totdeauna îmi faci confesiuni de-acestea. Ești copil, pentru că nu știi că nu trebuie să iei în serios orice îți trece prin minte, orice ți se pare.

Lumina îi venea din spate sculptînd trupul ei greu, chilimbariu și translucid peste care marii ochi își revărsau, din culcușul de gene, lumina albastră, o mare de sorbit zilnic din ea cîte o linguriță, pînă la epuizare.

— Repeți, deși cu alte cuvinte, ce îmi spun și eu încă din prima zi cînd te-am întîlnit și ce mi-a adus aminte acum și domnul Jean. (Nici tatii nu-i era simpatic domnul Jean, remarcă plăcut surprins de această confirmare, care-i venea din trecut și de la altcineva, a antipatiei lui pentru avocat, dar nu sesiză deocamdată lucrul mult mai important că-și amintea de domnul Iliescu fără nici o emoție, ca de un străin.) Însă tu n-ar trebui să înțelegi starea aceasta a mea de copilărie ca pe o infirmitate sau ca pe o inferioritate, pentru că în definitiv tie ți-o datorez și pentru că ea mă face sensibil la prezența ta.

— Atunci, zise încercînd sincer să pătrundă înțelesul vorbelor lui a căror aparență de profunditate creată mai ales de durerea, aproape deznădejdea cu care le pronunțase, înmuiecat, adresîndu-se parcă unei ființe pe care el o știa și apropiată și inaccesibilă, îi gonise nerăbdarea, atunci nu știu de ce trebuie să te superi. Bine, nu ești copil, se retractă doar pe jumătate spre a-l împăca, doar exagerezi.

— Și tu exagerezi, îi ripostă. Și sieși : Poate că exagerările mele sînt previziuni — revăzînd, în timp ce înota cu putere în apele albastre ale privirilor Dorei și știa că totuși nu va ajunge pînă la ea, noaptea de exasperare cînd deschisese fereastra către cerul înstelat și stelele, copacii, parfumurile, lumina și umbra și sunetele nopții îi pătrunseră aburul respirației ei pe oglinda rece și imensă a spațiului. Nu-i o exagerare,

urmă adresîndu-i-se din nou, că de cînd ai venit în București nu faci decît să stai în casă cu mine ?

— Nu fac numai aceasta. Și apoi eu te iubesc.

Scandalizat de buna dispoziție nelalocul ei în care-l aruncă observația oarecum și severă a Dorei, exclamă :

— Nu, n-o pot ajunge.

Apoi se sperie că nu-i va fi scăpat tresărirea lui și că acesta ar fi putut-o jigni și pentru a-i obține iertarea se grăbi să-i împărtășească ce nimeni, nici măcar ea, nu trebuia să știe :

— Ai dreptate. Deseori nu judec limpede și mă port ca un nebun. Aceasta vine de acolo că odată am fost greu bolnav din cauză că bănuiam că tata e bolnav. Adevărat este, reveni, și că nu știu nimic despre tine.

— Ce nu știi ?

— Tînărul acela brun, în flanelă cemișie, care te însoțea pe bicicletă spre dealuri...

— M-ai mai întrebat de el și în vară.

— Era ofițer ?

— Da.

— Pe atunci aveai șaptesprezece-optsprezece ani. Te-ai întîlnit vreodată cu el aici, în București ?

— Nu.

— Sînt atît de ușurat ! În schimb aici ai cunoscut pe domnul Carp, nu-i așa ? Îl mai vezi și acum uneori la mătușa ta ?

— Foarte rar, spuse Dora, tihnită. Cred că ți-am răspuns la tot ce m-ai întrebat. Și pentru că, deci, știi totul despre mine, putem să ne ducem la teatru.

Pentru prima oară de cînd o cunoscuse Matei fu izbit de ușurința cu care aluneca peste ce, pentru el, era grav, sufocant. Departe însă de a conchide că nu-l înțelege, înțelese că de la înălțimea la care era situată era firesc să-i scape mecanismul ființei sale și că era absurd să o cheme să distingă lucruri care așa și trebuiau să rămînă, pentru ea, invizibile. Nu de puține ori instinctul îl dusese să-i ascundă adevărul și de fiecare dată, cu toate că mistificările erau la drept vorbind lipsite de importanță, își făcuse reproșuri pe cît de amare pe atît de, constata acum, fără obiect. Odată îi admirase tactul de a nu ieși cu nimic din ce era comun lumii în care trăia, măsura, cumpănirea cu care se izola de lume fără a permite

însă lumii să se introducă, din răutate și curiozitate ireverențioasă, în cercul strict personal al vieții ei celei adevărate. Aceasta era pe cînd încă avea nevoia să se asigure că Dora nu face parte din lumea pe care o ura el și după ce recunoscuse, încetul cu încetul, că nu aparține lumii aceleia și ajunsese, cum și logic era, să o scoată în afara lumii subordonînd nu numai lumea, ci și pe sine însuși, extraordinarei ființe, descoperea acum că, nefăcînd parte din lume, Dora nu avea nici însușirile necesare vieții în lume, printre care de exemplu și tactul admirat odată, guvernîndu-se prin virtuți infinit mai cuprinzătoare, de esență necunoscută, incalculabilă și exprimate toate în chiar această neverosimil de grațioasă ușurință cu care aluneca peste ce, pentru el, era grav, sufocant.

Ultima zi de ședere în București nu fusese așa. Din neliniștea și deprimarea care îl sufocaseră efemer, uneori, îi rămase doar curiozitatea de a cunoaște noul tărîm, de la capătul lumii, nerăbdarea de a inspira aerul despre care de-atîtea ori îi vorbise domnul Iliescu și de a se juca în curtea imensă plină de tei bătrîni de pe malul iazului. Părinții lui plecaseră la N. înainte, cu mobila, lăsîndu-l la Tudor și după două zile veniseră să-l ia și pe el și-i însoțise în strada Polonă, către prînz, unde noul proprietar avea să primească cheile. Totul arăta ca și cînd nimic nu s-ar fi schimbat. Doar straturile de flori ce mărgineau scurta alee asfaltată dintre casă și poartă, răscolite de picioare, spuneau că oameni trecuseră purtînd cu ei obiecte grele. Cînd remarcă și aspectul cu totul nou acum al ferestrelor lipsite de perdele, începu totuși să priceapă că ceva se sfîrșise cu adevărat și casa nu mai era a lor. Domnul și doamna Iliescu vorbeau cu noul proprietar și el se furișă în spatele casei dar și acolo ferestrele priveau cerul cu aceiași ochi lipsiți de vedere, se întoarse și cei trei nu mai erau în curte, intraseră în casă și le auzea vocile prin ușa deschisă. Se strecură pe urma lor, îi ajunse. Domnul Iliescu întoarse capul spre el, apoi continuă să vorbească, absorbit, cu proprietarul cel nou. În vestibulul gol vocile lor aveau un sunet curios, amplificat, mineral, Matei se strecură în hol, urcă la etaj, în camera care fusese a lui, privi pe fereastră coroanele teilor care de acolo de sus ascundeau trotuarul aproape în întregime, intră în baie, în sufrageric, în dormitorul părinților săi, în biroul domnului Iliescu, în salonul în care doamna Iliescu își primea prietenele. În

fereastra acestuia se desenau, colorate puternic sub soarele de amiază, cîteva blocuri din bulevardul Dacia, albe, gălbui, cenuşii în aerul cristalin. Ca şi vocile celor de jos, paşii săi provocau în încăperile goale ecouri neaşteptate.

— Era curioasă, încerca să explice Dorei, care încă nu se îmbrăcase, acea casă atît de goală. Din cauza lipsei obiectelor care, mai mult decît pereţii şi podeaua şi tavanul, alcătuiau prin raporturile dintre ele un anumit spaţiu, ce lipsea din ea era nu obiectele, ci spaţiul însuşi aşa încît am experimentat. umblînd din încăpere în încăpere, infinitul. Tu ai avut vreodată sentimentul acesta ?

— Al infinitului ? îl întrebă gîndindu-se că Matei nu vrea să meargă la teatru şi hotărîndu-se, fără regret, să nu insiste. Crezi că infinitul poate fi simţit ? Ar trebui pentru aceasta, probabil, să nu-ţi mai simţi propria existenţă, ceea ce este imposibil.

— Va să zică tu nu te poţi uita pe tine ?

— Ce vrei să spui ? făcu bănuitoare.

— Că totuşi este foarte posibil să te uiţi. Adică nu ca atunci cînd eşti foarte absorbit în acţiune, obiectiv, ci ca atunci cînd, cu o secundă înainte de a adormi, simţi cum te subţiezi pînă ce nu mai rămîi aproape nimic şi vezi clar şi nimicul misterios şi tangibil în care aproape nimicul ce-ai mai rămas peste o clipă se va stinge.

— Aşa ? Poate că aşa, da, cu toate că nu m-am examinat. Dar ai vrut să-mi spui altceva, nu schimba vorba. Ceva ne plăcut pentru mine. Astăzi nu faci decît aceasta, ca şi cînd ai tine cu orice preţ să ne certăm.

— Acum, îşi spuse, am jignit-o fără să vreau. Nu vezi ca nu ţin deloc să mă cert ? exclamă calm, prinzîndu-i mîna deasupra cotului şi apropiindu-şi faţa de a ei. Nu vezi ca sînt liniştit ?

— Foarte liniştit, într-adevăr ! rîse Dora. Palid la faţă şi strîngîndu-mi braţul că nu m-aş mira dacă mi l-ai învineţi.

Matei îi eliberă mîna şi privi urmele pe care i le lăsase.

— Vezi ?

— Iartă-mă, spuse încurcat, nu mi-am dat seama. Am făcut astăzi atîtea lucruri regretabile ! Voi parveni să le uit şi să nu mai ştiu decît că, de faţă cu el, m-ai numit fratele tău ? Dacă aş fi fratele tău, spuse şi-şi plecă faţa să-şi

ascundă lacrimile, nu ne-am despărți niciodată. Îmi este teamă că în curînd te voi pierde.

— Dacă te gîndești la infinit ! glumi Dora încercînd să-l facă să zîmbească. Ei însăși însă, împăcată, o lacrimă îi alunecă spre colțul gurii. Matei o bău cu reculegere și, îmbrățișîndu-se, simțiră o adîncă voluptate să-și amestece lacrimile.

— Și totuși e cu neputință să nu-l fi încercat și tu. Cînd ieșeai din oraș cu bicicleta ori la tine la vie, nu te-ai întins niciodată pe iarbă cu fața în sus să privești cerul ?

— Ba da, murmură Dora și-i atinse părul, cu ochii închiși.

— Senzația aceea am avut-o umblînd prin încăperile goale ale casei care nu mai era a noastră. Nu mă puteam gîndi la nimic, nu puteam încerca nici un sentiment, ca și cînd viața mea ar fi fost suspendată și aveam vertij. Atîta tot.

Dora îi urmărea acum cu vîrful degetelor mușchii brațului, ai spatelui.

— Golul acela era casa mea, în care eram închis, puțin praf dansa în lumină și pașii îmi răsunau ca pe un pat de piatră într-o peșteră înaltă. O peșteră, repetă Matei. Lumina se prelingea de pretutindeni, fierbinte, pe pereții ei duri și îmi proiecta umbra pe un zid dincolo de care, oricît m-aș fi îndărătnicit (continuă să povestească știind însă că nu mai vorbește doar despre casa lui și că mintea i se eliberase de confuziile al căror prizonier, după despărțirea de avocat, fusese și începuse să se ridice spre Dora străpungînd cu putere valul albastru al ochilor ei) dincolo de care oricît m-aș fi îndărătnicit n-aș fi putut trece pentru a vedea ce face tata. Tata rămăsese la parter cu mama și cu noul proprietar. Era îmbrăcat în negru.

— Matei, îl întrerupse, mai sînt așa bronzată ca în vară ?

Imediat după această întrebare, Dora roși. Simțise doar nevoia de a readuce asupră-i atenția lui Matei care i se părea că se desprinsese de ea spre a rătăci mult prea departe și nu se gîndise că nu-i frumos să-l întrerupă astfel, putea crede că nu o interesează ce-i spune. Ochii lui se ațintiră pe ea și se măriră imens. Dorei îi veni să plîngă și se scuză :

— Te-am întrebat asta *à propos* de hainele negre ale tatălui tău. Odată, la vie, mi-ai spus că sînt neagră ca o etiopiană.

— Neagră ca o etiopiană, o îngînă. Ia să te văd. Ridică-te.

După ce se învîrti în jurul ei, examinînd-o îndelung, mai mult cu nasul, spuse :

— Andromeda ! Însă n-a fost atunci.

Dora suspină ușurată. Cum însă o privea mai departe cu aceeași ochi imenși îl întrebă :

— De ce ai spus însă n-a fost atunci ? N-am înțeles.

— Cînd ne-am despărțit în N., în noaptea aceea, începu, apoi voi să renunțe. Ce să-i răspundă ? În noaptea aceea, continuă totuși, și nu înainte, la vie, spuneai că vei redeveni albă acum, iarna.

— Și n-am avut dreptate ?

— Ba da.

Atunci, din Dora așteptase să se desprindă și să vină spre el, care îl concepuse, micul om de umbră, fruct al dragostei lor. Iată sieși.

– Ceva foarte important mi s-a arătat, își spuse Matei, fără să pot explica ce.

Căută dezlegarea enigmei pe fața Dorei. Dora însă îl făcea să observe că picioarele ei păstraseră mai bine bronzul din vară și Matei, renunțînd să-și mai lămurească ce nu se putea lămuri, aprobă.

— Acum, spuse mulțumită, în timp ce continua să se rotească în jurul ei examinînd-o atent, tu ești mai întunecat decît mine. Îl opri, și-l alătură și îi atrase atenția : Vezi ? Față de mine ești aproape negru.

— Lumina despre care îți spuneam că mă înconjura în casa goală, reluă Matei fără să se desprindă de ea, avea un caracter special, era mai mult o paloare. Ca aici, zise și puse degetul pe pîntecul ei. Așa era, în ziua aceea, casa mea — poate unde așteptam s-o părăsesc și anticipam ce aveam să aflu dincolo, unde plecam. Ai leșinat vreodată ?

— Nu.

— Eu da, o dată. Înainte de a leșina mi s-a întîmplat ceva deosebit. Eram la liceu, pe coridorul din fața clasei, în recreație, înconjurat de mulți colegi. Înainte de a-mi pierde cunoștința zgomotele în jurul meu au încetat, distanțele au sporit așa că mă aflam parcă nu pe coridor ci pe un cîmp, întinderea s-a ridicat puțin la capetele opuse celui pe care-l ocupam și lumina a fost înlocuită de paloarea de care ți-am vorbit și am devenit atît de ușor încît aș fi putut zbura, mă țineam chiar să nu mă ridic în văzduh.

— Știai, desigur, că vei cădea.

— Poate. Mă indigna că, atît de ușor fiind, nu mă mai pot controla. Era cu totul altceva decît ce încercasem în casa noastră și decît ce, a doua zi după ce ajunsei în N., a devenit felul meu constant de a lua act de împrejurime.

— Și acolo, spuse luîndu-i brațul și aplecîndu-se prietenoasă asupră-i să-i privească în ochi, ai fost ca într-o peșteră ?

Se sfii să răspundă mai serios decît îl întrebase dar nu izbuti decît să rîdă :

— De aramă. Dar acolo nu stam pe podeaua ei, ci pe tavan sau foarte aproape de tavan.

— Ca o muscă, rîse și ea.

Ochii lui Matei se aburiră. Ea îl strînse în brațe și-i spuse repede :

— Nu m-am gîndit la nimic jignitor. Nu știu cum mi-a venit comparația aceasta stupidă, care nu are nici o legătură cu tine.

Stînjenit de stînjenirea ei și continuînd să-i cerceteze pe toate părțile, dar numai din ochi, trupul care tremura, singur, ca o mare lacrimă, exclamă :

— Ba are.

Dora îi surîse și începu să se îmbrace, căci era frig.

— Aș vrea să știu, îi spuse Matei îmbrăcîndu-se și el, ce crezi despre o mulțime de lucruri — sau nu, cum le simți. Cum simți, de exemplu, aerul ?

— Aerul ? se gîndi. Și apoi șovăitoare și puțin gravă : Ca pe un mormînt de flori.

Șopti :

— Minunat. Semănăm într-adevăr foarte mult. Dealtfel, reveni suspinînd la subiectul pe care îl părăsise. niciodată n-am știut ce face tata. Tu ai știut vreodată ce face tatăl tău ? Adică știam, dar tot ce făcea el mi se părea, prin chiar aceea că-l făcea el, atît de altfel decît ce știam eu, încît eram mereu în fața unei enigme.

— Și nu cumva, îl întrebă iarăși bănuitoare, enigma aceasta a devenit pentru tine mai reală decît realitatea ?

— Nu, spuse și o bătu liniștitor pe genunchi.

Fusese îndemnat întîi la un răspuns mai puțin concis, mirat de deosebirea pe care o făcea ea, și nu atunci prima

dată, între realitate și vis. Se teme, desigur, să nu aibă pentru mine mai puțină importanță decît visurile pe care mi le fac despre ea, dar cine este în stare să arate unde începe unul sfîrșind cealaltă ? Și nici nu sînt două și cine crede că sînt este bolnav. Eu, și Matei avu sentimentul că acum s-a apropiat mult de Dora pentru că îl bătea în față o văpaie neguroasă, nespus de lină și de adîncă, eu nu sînt bolnav.

Dacă ar fi trebuit să explice în ce constă apropierea de Dora, ar fi răspuns poate că în acțiunea de a înlătura tot ce turbura imaginea lui despre ea, și n-ar fi fost prea mulțumit de răspuns, iar dacă ar fi fost întrebat de ce, pentru aceasta, procedează așa, ar fi tăcut pentru că de fapt nu proceda în nici un fel, nu aplica nici o metodă.

Pe măsură însă ce izbutea mai deplin și ajunsese, spre începutul primăverii, să aibe iar un atît de ascuțit sentiment al existenței ei încît existența însăși, a ei, i se părea că ține mai mult de miracol și improbabil decît de realitate, observa că rezultatul era condiționat de un spor paralel al conștiinței lui de sine, un spor care îl făcea puternic, liber — și de data aceasta îi fură neplăcute puterea și libertatea pentru că se temu, confuz, că ele îl vor îndepărta la rîndu-le de Dora, ca un balon care va scăpa din mîinile celui care l-a umflat și va zbura spre cer. Și se gîndi, încolțit, că răspunzînd atunci chemării ei, acceptînd dăruirea ei în fața unui al treilea, săvîrșise într-adevăr un act demonic — și căzuse astfel în turma agitată de orgolii sterpe a celor care, vii fiind, puteau crede în realitatea morții. Și așa este, își spuse, fiindcă acum mă pot gîndi la tata fără tresărire, ca la un străin, eu însumi fiindu-mi mie tată și fiu în același timp.

XXV

CONCLUZIA ACEASTA CARE AR FI TRE-

buit să-l sperie îi produse dimpotrivă o neașteptată satisfacție pentru că îl coborî atît de mult încît temerea că încercînd s-o ajungă pe Dora ar fi putut s-o depășească în sus și s-o piardă îl părăsi. Ea îl ajută să și primească mai ușor bizareria Dorei (aci atunci cînd domnul Teodorescu, după întîlnirea avocatului cu ea, luă cunoștință de hotărîrea acestuia de a sfîrși imediat divorțul era tocmai într-o nouă și presantă nevoie de bani, fu indignat de graba care i se păru că-i amenință calculele, se opuse cu disperare, scrise Dorei, veni de cîteva ori la București între două trenuri să încerce a o determina să se împace ; avocatul înțelesese motivele zelului său, nu-și făcea nici o iluzie asupra rezultatului (care dealtminteri nu-l mai interesa) dar îl lăsă ursuz să-și joace pînă la capăt comedia — și Dora, care se știuse atît de aproape de libertate, trăi de atunci într-o permanentă iritare. Și-o ascunse, din cauza educației, cît putu însă aceasta tot se răsfrînse asupra lui

Matei. Nu prin vreun gest anume. Pe Dora însă acum n-o mai preocupa doar dragostea, avea severităţi şi distracţii care o îndepărtau de el. Matei ştia de unde provin şi totuşi nu se putea împiedica să nu sufere de această, chiar şi fără voie, dezertare a ei. În lungile ore pe care le petreceau împreună, ades fără să-şi spună nici un cuvînt, într-o nesfîrşită contemplare reciprocă (începută ca un joc şi continuată apoi ca o voluptate mai eficace ca oricare alta), ades simţea că, fără a-şi întoarce ochii de la ai lui, privea totuşi în altă parte, îndărăt, apa adîncă şi albastră în care înotau ochii lui voalîndu-se nu o dată ca şi acoperită de un nor opac. Atunci îi atingea mîna cu vîrful degetelor spre a o readuce la el. La început revenea, grăbită, confuză şi, bucuros, putea să se joace mai departe în adîncul mătăsos, în timp ce hohotele tramvaielor şi tînguirea automobilelor şi strigătele străzii se răreau ca într-o pustietate stîncoasă sub cerul de iarnă blocat de joşi nori fără relief şi rămînea tot mai singur cu ei susurul modest al caloriferului pînă ce murea şi acela, pînă ce într-o bună zi nu vru să mai revină, brusc şi fără explicaţii revoltată, însă ca să se ascundă de el închise doar ochii, sări de pe divan şi, înmorcîndu-i spatele, ataca clapele pianului cu îndărătnicie. Din cînd în cînd se oprea o clipă să-i spună cîteva cuvinte despre ce cînta, nu şi că în realitate nu cînta deloc ci se înconjura de o perdea groasă de sunete care să o apere de exasperarea care o căuta. Judecătorul venise din nou, cu cîteva ore înainte, să-i expună, nu fără violenţe şi insinuări, punctul său de vedere şi se despărţiseră certaţi, acela grăbit să nu piardă trenul.

— Te invidiez, îi spuse cînd termină şi privi în jos spre el care între timp se întinsese pe covor cu obrazul pe picioarele ei.

— Da, sînt foarte de invidiat, recunoscu. Vedea atît de aproape florile covorului pe care, între el şi ochii lui, picioarele Dorei înaintau ca nişte lungi promontorii în mare, încît ochii îl dureau şi atunci nu mai privi drept în jos ci oblic, lăsîndu-şi privirea să alunece din înălţimea ei, de deasupra acoperişului bolţii plantare, pînă la vîrful degetelor şi de acolo îmbrăţişa deodată şi întinsul albastru al covorului şi orizontul negru, înalt şi lucios ca o noapte de marmură neagră, ce i-l făcea acestuia pianul şi în care, reflectaţi,

genunchii Dorei pluteau ca o constelație îndepărtată. Mult sub ei, astrul culcat al propriului său cap trimitea în sus două lungi, alăturate coloane luminoase. Sunetele care mureau în adîncul întunericului aceluia păreau a fi ale arătărilor de lumină, o muzică de sfere, dar de sfere părelnice ai căror arhetipi erau dincoace, de ceastălaltă parte a mării, unde se auzea spunînd Da, sînt foarte de invidiat.

Dora își mișcă picioarele pentru a și le degaja.

— Și de ce mă invidiezi ? făcu ridicîndu-se și sprijinindu-se de pian cu brațele încrucișate pe piept.

— Pentru că ești atît de fericit.

— Dar eu sînt fericit prin tine, Dora, protestă simțind răceala ochilor ei, deși ți-am spus că nu știu ce este fericirea.

— Bine, mi-ai spus, exclamă nerăbdătoare și făcu un pas către fereastră cu spatele la el, dar și eu ți-am spus că nu trebuie să știi despre mine mai mult decît știu eu însămi căci nu-mi place, cum nu-mi place să mergi în spatele meu.

Abia acum Matei bănui că domnul Teodorescu trecuse pe aici. Ar trebui să plec, gîndi, și s-o las să se liniștească. Pînă cînd ? Dar dacă nu voi pleca, o voi pierde. Iritația ei, neprovocată de mine, începe să i mă ascundă în spatele unui personaj căruia-i dă, pentru ea, numele meu spre a i se face mai suportabilă. Și dacă nu voi pleca voi deveni, sînt sigur, complicele iritației ei, așa se întîmplă totdeauna, căci voi intui repede ce personaj a plăsmuit, ce umbră absurdă, și n-am să pot rezista chemării de a da umbrei sîngele și nervii mei ajutînd-o să apară Dorei cu toată evidența adevărului. Știu cum este. Privi întinderea albastră de sub picioarele sale. Mult sub el. Dar nu plecă, ci o întrebă :

— Ce vrei să spui ? Nu înțeleg.

Dora izbutise să se stăpînească. Sforțarea îi alungise trăsăturile, golindu-i-le parcă de substanță, ceea ce îi dădea un straniu aer patetic.

— Nu e nimic de înțeles, Matei. Oboseala îmi dă visuri urîte, atîta tot, și acum m-am trezit.

— Te-a vizitat tatăl tău ? o întrebă mai mult din ochi.

— Da, confirmă. Și mi-a făcut scena obișnuită.

— Și ce vis ai avut ? insistă.

— O, n-are nici o importanță, dacă n-a fost decît un vis.

— Totuși cuvintele tale m-au afectat, vru să-i spună, se gîndi că în felul acesta nu va obține ce dorea și zise rîzînd :

— Știi că sînt colecționar de curiozități.

— Dacă este așa, rîse și ea ușurată, iată ceva care nu-ți va deprecia colecția, dimpotrivă. Am fost o clipă nervoasă că, prin mine, tu ești fericit în vreme ce eu însămi sînt atît de sîcîită de povestea aceasta care nu se mai termină.

— Da, o încurajă, izbit, să continue.

Dora înțelese că n-ar fi trebuit să vorbească și revolta inexplicabilă și bruscă îi reveni, așa că făcu, dorind să-l pedepsească pentru greșeala ei :

— Iartă-mă. Știu că nu este plăcut să ai a face cu o femeie necăjită. Sau poate că nu ești egoist ?

— Și... ? o ajută să revină la celălalt subiect.

Încercă să rîdă.

— Și... nimic. Aveam impresia, așa, că iubești în mine o femeie care a încetat să existe de la un timp, o umbră, și prezența lîngă mine a acestei umbre m-a iritat cum mă irită să fiu privită din spate, confundată cu ceva străin de mine și care îmi face oroare. Cum îl chema pe doctorul acela care, dedublat, devenea asasin ? Inexistența aceasta cu pretenții de realitate, cadavrul acesta pe care (așa era visul meu) îl inventezi tu confundîndu-mă cu el și forțîndu-mă astfel să-l tîrăsc cu mine, legată de el...

Matei, ca și ea, încercă să rîdă și o rezumă folosind cuvîntul pe care ea îl înțelegea mai bine :

— Adică, fiindcă deocamdată mă iubești mai puțin, te-a supărat că eu te iubesc la fel de mult ca înainte.

Și apoi, ca să-și ascundă agitația :

— Dacă umbra de care te-ai temut mi-ar da un copil, acela ar fi un centaur.

— Sau o centauresă ! strigă ea izbutind de data aceasta să rîdă din toată inima. Și dacă totuși, își spunea mai tîrziu, a avut dreptate și-l iubesc mai puțin ? E cu putință ? Bietul băiat ! Totdeauna s-a temut de aceasta și cît s-a înșelat ! Ce mi-ar mai rămîne dacă nu l-aș mai iubi ? (Dora imagina viitorul sub trăsăturile supărătoare ale pre-

zentului.) Dar se înșală, ca totdeauna, așa cum îi voi demonstra.

De atunci încolo Dora, împinsă de ceva care semăna a vanitate dar care, în ciuda și a rezultatului aparent, nu era mai puțin în vederile dragostei, avu nu numai să-și reprime iritația provocată de insistențele domnului Teodorescu și de libertatea care îi tot era refuzată, ci și să pună în locul ei ce făcuse aceea a fi discontinuu : interesul pasionat pentru Matei.

Eforturile pe care le făcu, concomitente (și atît de deosebite ca origine), cu ale lui Matei însuși de a se apropia de ea, îi readuse pe față acel straniu aer patetic pe care-l mai avusese într-o împrejurare.

— Hylonome, o chemă într-o zi și la întrebarea ei mută îi explică : Frumoasa soție, jumătate ecvină, a centaurului Cyllarus.

Dora se privi, nedumerită.

— Trăiau în munții împăduriți ai Tesaliei. O țară suspectă.

— Dar ecvină ? De ce ?

— A fost așa, o imagine. Se țineau de mîini, așezați unul în fața celuilalt, genunchii atingîndu-li-se, și între ei pîlpîia seara străbătînd prin fereastră, cenușie și dulce, și cînd vuietul orașului înceta o clipă auzeau zdrobindu-se de trotuarul de jos, mult sub ei, picăturile de apă în care se transforma, grăbită, zăpada. Ești purtată spre mine de picioare care nu-ți aparțin, picioarele vînjoase și solide, fabuloase, ale voinței de a te domina. Suferi într-adevăr foarte mult.

— Așa crezi, că vreau să te iubesc ? Dar dealtfel, nu demult mi-ai spus că te iubesc mai puțin. Cît ești de rău !

— Nu, Dora, bîigui. Nu știu.

— Ce nu știi ? exclamă. De ce mă superi ? Mereu ești nemulțumit ! Te-am prevenit doar, încă înainte de a veni la București, că nu va fi ușor, că am să fiu pentru tine o greutate. De ce nu m-ai crezut ? Dar mi-ai ascuns totdeauna ceva, totdeauna parcă așteptai de la mine lucruri pe care uneori ți le dădeam, alteori nu, fără să-mi spui însă ce anume așteptai !

— Dora !

Tăcură îndelung, amîndoi, Umbra creștea între ei.

— Te mai gîndești, o auzi apoi și vocea ei, obosită era vag batjocoritoare, și la altceva decît la cărțile tale și la mine ?

— Nu mă gîndesc decît la tine.

— Cyllarus, murmură. Sună frumos. Dar știi că și tu ai de la un timp ochi ciudați ? Poate că tu vrei să mă iubești și-mi atribui mie această stare a ta. S-ar putea să vină o zi cînd nu mă vei mai iubi. De ce nu ? Toate se sfîrșesc.

— Poate. Tu izbutești să-ți reprezinți viața noastră, tot ce s-a petrecut cu noi de la început și pînă acum ?

— Nici n-a auzit ce-am spus, constată Dora. Matei era foarte departe și ca să-l readucă la sine își plimbă mîinile pe mîinile lui pînă sus, pe umerii pe care-și odihni degetele. Matei întoarse capul și i le sărută. În cerul curat albastrul se stinsese aproape de tot și din lungul nor alb ce barase pînă atunci fereastra în toată lățimea rămăsese doar o umbră mai deasă în umbra generală, pe spatele căreia alerga, ici și colo, șovăind și întrerupîndu-se, o subțire lumină viorie prelungă. După boarea luminoasă ce venea de jos, Dora își spuse că s-au aprins luminile pe străzi, în magazine. Zgomotele orașului erau acum mai degajate unul de celălalt, mai limpezi dar și mai puțin aspre, catifeaua întunericului trecea peste ele. Orice aș face, își spunea enervată, nu pot să mă gîndesc numai la el. Viața este serioasă și urîtă. Tu da ? îl întrebă suspinînd, pentru a nu-i răspunde. Cum este ?

Nu sfîrși însă bine pe *este*. Șovăind, întrerupîndu-se, el îi căuta cu buzele conturul buzelor.

Într-o pădure, o peșteră de pe ai cărei pereți se scurge o apă binefăcătoare, de care era însetat. Îi desfăcu buzele și întîlni zidul rece al dinților, confine între două lumi.

— Este, spuse și o destul de lungă pauză urmă căci părăsi fraza abia începută pe care, cu respirația tăiată, o continuă apoi : Este, la început, ca o trecere palidă și rapidă de pînze lichide, apoi se ridică o pădure, o noapte și apoi umblăm, de mînă, în mit. Apoi vine ceva — și iar se întrerupse — ceva despre care nu aflu nici un cuvînt. Și mereu, circulînd în toate părțile, semne, șoapte, arătări. Sînt amețit, gata să leșin. Ia-mă în brațe. În natură se petrec multe lucruri supranaturale.

Cristalul vast, cu draperiile trase în lături, era acum în partea de sus împodobit cu stele înșirate pe o panglică neagră pînă la care se ridica, împăcat și tremurător, norul roșiatic al luminilor orașului.

Tremurătoare dar împăcată pentru un timp, Dora bănui în noaptea aceea că îmbrățișările lui îi pot aduce dacă nu uitarea, o îmblînzire a suferinței. Și de atunci le provocă, le multiplică, le prelungi, așa, ca pe un antidot la început, apoi fiindcă le deprinsese gustul, se azvîrli în ele cu o frenezie tenace în care el, amețit, o urmă. Matei nu mai fu scopul, ci mijlocul acțiunilor ei și pentru a abuza de acest mijloc, așa cum era împinsă, de pe chipul ei pieriră aproape toate trăsăturile după care Matei o recunoștea și printre resturile lor repede consumate apărură trăsături noi, ale unei ființe străine. Și cînd, în fine, către sfîrșitul primăverii, își recăpătă libertatea atît de mult și cu atîta încordare așteptată, evenimentul acesta în loc să oprească venirea străinei dimpotrivă o grăbi, căci Dora, folosindu-se de Matei pierduse, firește, sentimentul direct al prezenței lui, prezență care coborîse pentru ea într-o lume exangue, fantomală. Ori mai degrabă ea coborîse în ce-l privește într-un fel de somn unde Matei nu mai putea ajunge decît confuz, fantomal, exangue. Dora, astfel, continua să deslușească ce-i spune, dar nu-i mai auzea vocea, știa că o privește și cum, dar nu-i mai vedea privirea. Adormind, nu încetă de a-l iubi, numai că dragostea ei fu altfel și că pentru a-l iubi cu această dragoste nouă, cineva trebuia să o ia de mînă și să i-o aducă din somnul său. Oficiul acesta îl făcu străina — a cărei sosire Matei o presimțise.

Cînd se află totuși față în față cu ea (era către sfîrșitul primăverii, se aflau în parcul Ioanid și pămîntul în rotirea lui ridicase arborii deasupra soarelui, lumina se înecenușase și scădea tot mai repede), crezu mai întîi că eforturile lui de a o ajunge pe Dora luaseră sfîrșit și că se găsea acum exact la nivelul ei. O substanță amară și fierbinte îi umplu gura, un corp vast, tenebros, transparent și greu îi umplu brațele care în realitate nu strîngeau nimic pentru că în momentul acela îi atîrnau în jos dar îl dureră de parcă între ele ar fi ținut lumea întreagă. Își ținea de fapt în brațe întreaga lui viață pentru că numai așa putea înțelege că nu Dora e lîngă el și să recunoască pe aceea care îl privea prin ochii care fuseseră ai Dorei. Întrevăzu adevărul că Dora adormise și că trăsese

cu ea în somn tot acel cor de reacţii la prezenţa lui ce alcătuia, pentru el, fiinţa ei însăşi şi că dintre ele nu rămăsese pentru a răspunde solicitărilor lui decît cea mai impersonală, aceea care i s-ar fi putut prezenta lui sub nu importă ce aspect, al unei femei care stîrneşte praful pe şosea cu picioarele goale, al unei servante care-şi piaptănă părul, al unei mici spălătorese, ori sub acela al umbrei sau al mării — şi pricepu că avea a face într-adevăr cu o fiinţă străină, cu o fiinţă de sex ambiguu, motor al înnoirii şi soră bună a morţii, Dorinţa, care i se arătase de timpuriu înainte de a o întîlni pe Dora, sub atîtea forme şi care, spre a i se putea manifesta în adevărata ei înfăţişare, îl atrăsese cu mereu alte vicleşuguri spre Dora şi pe Dora însăşi o făsonase pricepută şi răbdătoare, aşa ca pînă la urmă, acum, să se poată instala, pentru el, întreagă în ea.

Îi spuse, avînd impresia, datorită faptului că i se adresa ei, că îi vorbeşte într-o limbă străină, lui necunoscută :

— Cît de frumoasă şi ciudată eşti ! — şi mai departe, dînd glas senzaţiei de îngheţ pe care i-o provoca sexul ei ambiguu : Ca luna. Sau nu, adăugă pentru că în timp ce îngheţa era cuprins şi de flăcări, semeni mai degrabă cu... Lasă-mă să-ţi explic ce simt cînd te privesc. Eram odată cu tata în Bărăgan. Am coborît din tren într-o gară, ne-am urcat în şareta care ne aştepta şi am pornit-o peste cîmp spre satul apropiat. Abia se crăpa de ziuă şi la intrarea în sat am trecut peste un rîu lat şi adînc ce izbea în picioarele podului. Pe urmă s-a făcut lumină bine şi în curînd nu mai puteam de căldură deşi mă jucam în fundul unei curţi umbrite de salcîmi, abia am putut mînca, la prînz, din cauza căldurii şi, după ce am mîncat, pe la ora două ne-am suit din nou în şaretă şi ne-am întors către gară să prindem trenul. Lăcustele sfîrîiau de parcă toată cîmpia dădea din aripi să se suie la cer, iar praful neguros-auriu, ca o blană, pe care-l lăsam în urmă pe şosea, se tot lungea şi îngroşa dar mai mult de o palmă tot nu izbutea să se ridice, cum nu izbutea nici cîmpia, din oricîte aripi bătea cu neodihnită înverşunare. Iar cînd am ajuns la rîu, podul bubui în gol sub copitele calului, căci din apă nu rămăsese un strop, arşiţa o băuse pe toată. Aşa, goală, adînc tăiată în pămînt şi lung culcată pe iarbă, albia rîului dogorea mai tare decît cîmpul, strînsese între flancurile ei toată căldura şi din cauza

aceasta, mi-am zis, era și atît de albă, parca malurile și fundul îi erau de calcar. La fel de albă ești și tu. În urma căror dezastre ?

Întrebarea fusese retorică, Matei știa ce se petrecuse. O formulase însă pentru a nu striga Iată ce a ieșit din îmbrățișarea mea cu umbrele strînse între mine și Dora ! — și pentru a-și înăbuși spaima de ce va veni.

Deocamdată, atît prezența străinei, cît și faptul că socotise, în timp ce-i vorbea, că nu într-o limbă străină îi vorbea, ci în cea în care-și vorbea sieși cînd se legăna în cer pe cea mai de sus cracă a unui copac, ascuns în frunze, aceeași în care hotăra și soarta armatelor de mărgele colorate ce se izbeau sub el, între pietre și iarbă, pe malul iazului, îl readuseră la conștiința faptului că năzuind spre Dora, deși dăduse în locul ei peste altcineva, totuși urcase recîștigînd spațiul pierdut, seninul dintre două văzduhuri. Dacă însă atunci cînd, deasupra încleștării mărgelelor de jos, Avramescu se ivise dintre tufele de la malul iazului, la nivelul lui, descoperise imediat adevărul că situarea la același nivel cu el a vizitatorului său era o impostură, recunoscu acum din prima clipă că străina avea aceeași îndreptățire ca el să se afle acolo, că se afla acolo mai dinainte de el, cu puteri mai mari decît ale lui, *Ego dominus tuus* părînd a-i spune cu orice privire, cu orice mișcare, cu simplul fapt al respirației ei în preajmă-i. Ea venea de dincolo de Dora, de departe și dintotdeauna ; fără odihnă, i se năluci, merseseră unul către celălalt, el cel mai ades fără să știe ori dînd chiar înapoi. Nevoia mea de imobilitate, de permanență, n-a fost poate decît conștiința secretă a permanenței drumului meu și al ei. Sub picioarele lui Matei pămîntul coborî la și mai mare adîncime. Și acum că ne-am întîlnit, nu mai pot da înapoi și trebuie să mă măsor cu ea.

Vorbindu-i, avusese impresia la început că-i vorbește într-o limbă lui necunoscută ; sărutînd-o acum, tresări cînd mîinile ei îl cuprinseră și îi trebuise atît curaj să se aplece asupră-i cît i-ar fi trebuit să intre în flăcările unui incendiu. Ce uimire însă cînd deschise ochii să o privească în timp ce o săruta, nevenindu-i să creadă că o poate săruta, și aceea care cu pleoapele lăsate, cufundată ca în somn, îi răspundea la sărut era Dora ! O sărută blînd, să nu o trezească, cu buzele umede de lacrimi. Se socoti vinovat pentru ce-i inspirase cealaltă — și se socoti și mai vinovat observînd că abia începuse să o sărute

și se și întreba cînd va reapare străina, dacă va mai reapare.

La *dacă* i se desprinse din brațe și aceea de a cărei dispariție se temuse reveni îndată. Matei roși căci o sărutase într-adevăr nu pe ea, ci pe Dora.

Apoi o ascultă. Vorbea mult. Se întîlnise cu prietene bune și insistaseră să le viziteze și nu putuse rezista insistențelor.

— Dar de ce să reziști ? o întrebă.

— Va să zică nu te supără ? Credeam că aceasta te va supăra, căci de cînd am venit în București nu m-am dus nicăieri ca să nu te părăsesc nici o clipă și acum nici nu te-am întrebat dacă să primesc invitația lor.

Se auzi replicîndu-i stins :

— Dar ți-am spus totdeauna că ți-ar face bine să nu stai doar cu mine, să-ți vizitezi rudele și prietenii !

— Așa este, îi reproșă, însă văd că tot te-ai supărat, te cunosc după voce. Dacă ai ști cît mă plictisește, însă nu mai am ce face, am apucat să le promit.

Mai departe, fără să răsufle, îi vorbi despre acele persoane, descriindu-i rochiile lor, făcîndu-le portretul, biografia și Matei, cu cîtă luciditate putea avea în preajmă-i, se întreba, simțind goliciunea cuvintelor ei, de ce juca ea rolul Dorei de vreme ce era cu neputință să nu știe că el știe cine este, și crezu că voia să-l pedepsească în felul acesta pentru că o sărutase în brațele ei pe Dora. Să-l pedepsească parodiind-o răutăcios, pe Dora, și silindu-l să se poarte ca și cînd n-ar fi observat parodia și ar fi putut s-o ia pe străină drept ce nu era, drept Dora. Cu fiecare zîmbet, și zîmbea mereu, îi cerea complicitatea, nesigură parcă, în fond, pe mijloacele ei.

Comediantă ! îi spunea reproducînd zîmbetul ei, printr-un mimetism care-l revolta însă îl și umplea de o bizară fericire, sau mai degrabă de aţîţarea joasă de a pătrunde, condus de ea, într-un spațiu ilicit și periculos, un spațiu în care înainta ocrotit de mimetismul însuși care i-l făcuse accesibil — și nu greșea decît în măsura în care nu realiza deocamdată că străina era un intermediar între el și Dora și că ce lua drept parodie răutăcioasă nu era decît, cu mijloacele acestei ființe pe cît de extraordinare pe atît de simple, acțiunea de a-l face, pe el, să n-o uite pe Dora, să tindă mereu spre Dora, pe de o parte, și pe de altă parte de a o deștepta din somnul ei pe Dora atît cît să-l poată primi pentru a nu dispare cu desăvîrșire în somn.

Gîndul că acum nu mai poate da înapoi și trebuie să se măsoare cu ea era expresia unui orgoliu care trecea peste contradicție și nu vedea capcana. Oricît de nebun era atunci, Matei bănui totuși că pe aceea n-o putea înfrunta de-a dreptul. Astfel că, stimulat și de zîmbetul ei nesigur, ca o chemare, făcu planuri de seducțiune. Nu era la vîrsta la care să știe că calculele à la Valmont sînt o formă a blazării. Simți în schimb că întrucît străina era prezentă în orice imagine a vieții lui și-ar fi evocat, înfruntînd-o avea să lupte în fond cu sine însuși — și un gust de cenușă se amestecă în entuziasmul lui transformîndu-l într-un fel de delir de solitudini spîne, la capătul căruia întrevăzu uscăciunea și sila. Uscăciunea și sila dominau acel spațiu suspect, ilicit, de vibrații acute dar sterpe șerpuind printre imondicii.

Puțin cîte puțin strigătele copiilor scăzuseră, se stinseseră. Frunzele tinere foșneau acompaniind pe sus foșnetul pietrișului sub pașii umbrelor care, singuratice, sau două cîte două, se urmau în cerc, pe alei, înlănțuite, aplecate una spre alta, topindu-se în umbra mai mare a arborilor, sub stăpînitoarea boare roșcată.

Ea continuă să zîmbească în același fel nesigur și să vorbească, ajunsese la locuința prietenilor ei și i-o descria și el se străduia să afle un sens vorbelor ei.

— De ce mă chinuiești ? o întrerupse pînă la urmă exasperat, negăsind ce căuta. De ce te joci cu mine ? strigă-mai departe privindu-i mîinile ca și cînd s-ar fi așteptat să vadă în ele propria lui inimă arzîndă, acum în stăpînirea străinei și pe care aceea își făcea parcă o plăcere să o tortureze.

Cum însă ea continua să vorbească fără să ia act de întreruperea lui, Matei îi închise brusc gura strîngînd-o sălbatic la piept, încleștîndu-i brațele pînă ce simți că degetele îl dor. Dar străina îi scăpă și acum. Cea care, între buzele lui, răspunse brutalității cu un suspin, fu Dora și deasupra boarei roșcate ce se întindea stăpînitoare pe cer se ridicau printre stele pieptul și umerii nopții senine.

Lăsat pe spate, cu ochii închiși, chipul ei avea seninătatea intensă și complicată a cui este pe pragul de pe care se pregătește să părăsească somnul.

— Dora, îndrăzni să o cheme.

Ea întredeschise pleoapele, fără să-l vadă, le închise și-i căută buzele cu un fel de înfometare. Alimentul de foc pe care-l primi părea să-i placă dar să o și facă să sufere.

Puțin mai tîrziu, deasupra pieții Lahovary, printre pleoapele ei închise își făcu loc și o lacrimă, care nu era numai a dulcii suferințe și nici doar a plăcerii.

Știind acum că prezența ei este efemeră, Matei, pierdut, nu o scăpa din ochi. Aplecat asupră-i, pe pieptul și umerii ei, era culcat parcă pe o pulbere lactescentă pe care o strîngea în brațe și în care se cufunda fără să cadă însă în întunericul de dedesubt, în abisul întunecat.

Odată, la vie, izbutise a face să apară din Dora pe tînăra fată care fusese ea înainte de a se căsători. Pe Dora însăși n-o putea ține lîngă el decît mîngîind-o fără încetare, dîndu-și fără încetare inima în flăcări ei care, adormită fiind, nu se mai putea hrăni singură.

— Expresia difuză de suferință de pe chipul ei, gîndi examinînd-o, se datorează acestei infirmități și, Doamne Dumnezeule !, aceste lacrimi sînt lacrimi de foame sau de foame în fine satisfăcută.

Cîteva zile Matei nu mai dădu pe acasă, la părinții lui Tudor, sub un pretext oarecare spus în fugă, la telefon.

— A, încerca să rîdă mama lui Tudor, sînt sigură că este la Dora.

Doamna Iliescu îl apără murmurînd îndoită :

— Crezi ?

— Dar cum îi permiți ? zise mama lui Tudor. renunțînd să rîdă, aproape scandalizată. Se temea, pentru fiul ei, de răul exemplu.

— Și ce vrei să fac ? Nu mă ascultă. Se uită la mine și se gîndește la altceva.

— El nu are experiență și nu-i poți pretinde să te înțeleagă. Dar eu pe ea o învinuiesc. De ce nu lasă băiatul în pace ?

— A divorțat ? întrebă liniștit tatăl lui Tudor și doamna Iliescu spuse Da. Nu avea nici o stimă pentru femeile divorțate, indiferent de motiv, dar uită aceasta, precum și că atunci cînd Jean Albu se străduia să o obțină pe Dora pledase doamnei Teodorescu cauza avocatului, și veni din nou în ajutorul lui Matei :

— Nu se potriveau deloc. A fost o greșeală că s-au luat. Greșeala a fost a lui și a tatălui ei, în special.

— E o femeie frumoasă, o aprobă. Am cunoscut-o la voi.

Ca să abată discuția în altă direcție, tatăl lui Tudor vorbi celor două ascultătoare ale sale despre avocatul Albu, despre familia Dorei, apoi trecu la Alecu și la domnul Iliescu. Soția lui însă hotărî să vorbească ea cu Matei ; totuși cînd acela, într-o dimineață, apăru, se intimidă și nu găsi decît să-l amenințe cu degetul :

— Pe unde mi-ai umblat ?

La capătul zilei dealtfel dispăru din nou.

— Ai dreptate, Lili, îi mărturisi, cu el nu se poate vorbi. Uite, am încercat și eu dar n-am fost în stare să scot un cuvînt.

— Nu ți-am spus ?

— Are nu știu ce în mișcări și privire care te stînjenește, parcă n-ar fi copil.

Doamna Iliescu oftă.

— Mai bine să-i vorbească unchiu-său. zise mama lui Tudor.

Matei nu observase, într-adevăr, contrarietatea pe care o provocase prin absențele sale. Era în întregime confiscat de întîmplarea în afară de comun pe care o trăia, trecînd de cîteva ori pe zi de la o extremă la alta a sentimentelor, de la delir la disperare, verificînd iarăși și iarăși realitatea străinei și a somnului Dorei și muncindu-se zadarnic să le confeseze, alternativ, pe cele două : una nu-i înțelegea întrebările sau, mai degrabă, nu voia să-i răspundă, iar cealaltă, dormind, nu-l auzea sau nu putea formula un răspuns inteligibil. Cu cea dintîi nu avea voie să vorbească decît despre lucruri care-i erau, lui, indiferente ; cu cea de-a doua era redus la interjecții. Tăcerea la care fusese condamnat îl exaspera prin ea însăși. Acceptînd-o (și trebuia s-o accepte chiar dacă acum voise să o ignore și același lucru îl încercă de multe ori și mai tîrziu), simțea că-și cedează un mare avantaj și că lupta începea, pentru el, în condiții cu totul inegale, pe un teren suspect, acoperit de perdeaua de nestrăbătut a tăcerii. Ce era dincolo de ea, nu parvenea să vadă. Tensiunea continuă îl ajuta ca presimțirile întunecate, care îi veniseră aproape imediat după întîlnirea, în parc, cu străina, să-l stăpînească nesuferit. Convorbirea cu tatăl lui Tudor i le fixă, dîndu-le un conținut.

Acela era foarte încurcat de misiunea ce i se încredinţase. Repugnîndu-i să se refere direct la o chestiune ce nu-l privea, preferă să-l aducă pe nepotul lui la seriozitate întreţinîndu-l despre domnul Iliescu şi sugerîndu-i cît de mult l-ar fi supărat pe dispărut legătura lui. Sugestia o făcu atît de discret, încît Matei era liber să nu se socotească vizat. Cu ocoluri largi aduse vorba, anume, despre afecţiunea pe care tatăl lui Matei o purtase fratelui lor, Alecu.

— Un singur lucru, sublinie, nu i-a iertat niciodată, ca trăia cu o femeie care nu-i era soţie. Aceea era văduvă, mi se pare, şi Alecu necăsătorit şi în asemenea cazuri lumea trece de obicei cu vederea, înţelege, tolerează. Tatăl tău însă avea principii morale severe.

Dezvoltă această temă cu toată gravitatea implicită.

— Cînd v-aţi mutat în N., spuse la un moment dat şi atunci, părînd pentru prima dată cu adevărat interesat, Matei îl opri :

— N-am înţeles niciodată cum trebuie de ce ne-am mutat în N. Tata a pierdut chiar atît de mulţi bani încît să nu-i mai rămînă altă soluţie ?

Cel întrebat îşi lăsă capul în piept. Întîmplările de atunci îi erau încă vii în minte şi de aceea îi displăcea, acum ca totdeauna, să le evoce, dar mai ales acum fiindcă simţea că oricare ar fi fost răspunsul lui, acela va fi plin de consecinţe pentru Matei.

— Aşa a lăsat-o pe Lili să creadă, zise.

— Am bănuit, făcu Matei.

— Ce ?

— Că au fost mai multe pricini, în fond inanalizabile.

Atunci tatăl lui Tudor se hotărî. Ce pildă mai bună de bărbăţie avea să-i dea, care să-l îndemne să renunţe la drumul greşit ?

— Nu. A fost ceva simplu şi limpede. Era bolnav, ştia că nu va mai trăi mult şi avea nevoie de odihnă. Nu putea să vă spună asta, lui Lili şi ţie, înţelegi, era obligat să tacă.

— Şi dincolo de tăcerea lui, făcu Matei descompus, nereferindu-se deloc la domnul Iliescu, era moartea.

XXVI

de pe fereastra ta, îi spuse privind nu în golul străzii ci drept în față, în aerul care se juca, deasupra arborilor bogat înfrunziți și a blocurilor, cu aburii albi alcătuind din ei chipuri și stricîndu-le pentru a face îndată altele, mai departe, sînt sigur că nu aș cădea.

— Eu prefer ușa, făcu ea și dădu un pas înapoi smucindu-și mîna pe care i-o apucase și de care o trăgea spre fereastră.

— O, Dora, de cînd nu te-am mai auzit ! se opri.

Lumina neașteptată de pe chipul lui o sperie și mai rău, cu atît mai mult cu cît îi apucase iarăși brațul.

— De ce ți-e frică ? Vino să privim norii împreună. Sînt ca cei pe care i-am văzut din pădurea din fața casei tale de la vie.

Nu înțelegea ce se întîmpla cu ea de la un timp dar știa, ca în vis, că Matei nu se simțea bine și o urmărea un senti-

ment de vină și ideea morții o trezise deodată. Era sigură că, pentru a o pedepsi, vrea s-o ucidă.

Dar nu dorise decît să-i arate norii și doar acum că, pe neașteptate, o vedea și mai ales că o auzea se gîndise să meargă cu ea spre ei nerealizînd motivul fricii care o cuprinsese. Fu chiar mirat, îi explică la întîmplare că pășind în aer, de mînă cu el, nici ea n-ar cădea și o trase din nou spre fereastră. Dora își retrase din nou mîna, ca spre a-și aranja părul, și se așeză pe unicul scaun din încăpere, din partea opusă ferestrei, dînd peste taburetul de la pian.

— A venit vara, surîse și-și împreună mîinile în poală.

Matei ridică taburetul și se lăsă pe el. Vedea că este gata să sară în sus la primul său gest. Scaunul ei era lîngă ușa, deschisă, a holului și desigur că pe acolo se pregătea să fugă. Dar de ce se teme ? se întrebă alegru — și ei :

— Pantofii îți erau atît de subțiri încît mi se părea că păsești în iarbă cu picioarele goale.

Încercă din nou să-l liniștească și-l întrebă :

— Cînd ?

— Cînd ne-am întîlnit prima dată în pădurea din fața casei tale de la vie.

Răspunsul lui nu o mulțumi, căci pomenise iarăși de casa ei de la vie, așa încît, frămîntîndu-și degetele în poală, puțin aplecată înainte, încercă altă diversiune :

— În vara trecută ! Ce frumos a fost ! Știi că plănuiam atunci să mergem împreună la mare. Mai ții la ideea aceasta ?

— Da, îi răspunse. Și de ce se teme ? se întrebă încă o dată, de data aceasta cu oarecare îngrijorare. Era albă, îl privea fix. Este ceva pe fața mea care o face să se teamă astfel ? Și ca și atunci cînd își pusese haina pentru a-i ascunde albul cămășii, îi întoarse spatele răsucindu-se pe taburet și din poziția aceasta continuă să-i vorbească despre drumul lor la mare. Era atît de copleșit de apariția Dorei încît aproape că nu simțea efortul de a sta cu spatele la ea. Avea în schimb conștiința că vorbește mult și repede, ca un om care a tăcut mult și este ametit de putința nesperată de a vorbi. La o aparență de răspuns din parte-i îi veni să plîngă și îi spuse din nou.

— De cînd nu te-am mai auzit ! Ce s-a întîmplat cu tine atît timp ?

Ca s-o întrebe aceasta se întoarse către ea și Dora protestă că putu de simplu și drăguț :

— Nimic.

— Dar ce ți-am făcut ? Ce este cu tine ? fu gata să-i strige, însă probabil, socoti, dacă nu i-ar fi frică aș avea-o acum în fața mea tot pe cealaltă așa că spuse doar A venit vara, adevărat, de mult, sîntem la sfîrșitul lui iulie și este atît de cald — deschise fereastra și o chemă din fereastră : Vino, aici e bine. Știi, cînd te așteptam să vii în pădure eram într-al nouălea cer pentru că mă aflam atît de aproape de casa ta, mă gîndeam totuși că este imposibil să vii și de aceea cînd ai apărut mi-am zis că te vei duce la un vecin, apoi cînd ai traversat șoseaua și veneai spre mine nu mai știam decît că trebuie să te întîlnești în pădure cu cineva, fără să-mi treacă deloc prin minte că acela sînt eu, și am fost, închipuie-ți, îngrozitor de gelos.

— Pe tine însuți ? se miră, în picioare, din ușă, unde se refugiase în timp ce el deschidea fereastra.

— Fața ta luminoasă, ochii care alergau înainte să descopere în frunziș pe cel căutat și pașii repezi, ca și goi în iarbă, care te duceau spre mine dar atît de departe de mine...

— Nu mi-ai spus aceasta niciodată, îngînă.

— Privindu-te aveam sentimentul că fac un lucru nepermis, că iau de la tine ceva care aparține altcuiva, dar nu mă puteam împiedica să te privesc și să sufăr cu o suferință pe care plăcerea, căci, vai, îmi plăcea, o făcea monstruoasă.

Atunci cu timiditate, cu gingășie, acceptîndu-și pe jumătate soarta, îl întrebă :

— Vrei să închizi fereastra ? Nu, să nu crezi că nu sînt gata să... Dacă așa vrei, dacă aceasta îți folosește la ceva. Sînt gata să merg oriunde cu tine. Numai să nu mă amăgești vorbindu-mi de nori, ca unei fetițe, căci doar știu că nu vom putea face spre ei nici măcar un pas și nu mă sperie decît trotuarul urît și negru unde toată lumea ne va vedea zăcînd sfărîmați, respingători.

Închise fereastra și veni spre ea :

— Ce tot spui ? Ce intenții oribile îmi atribui ?

— Niciodată n-am vrut altceva, plînse ea ușurată și se refugie la pieptul său, decît să fiu cu tine, dar să nu crezi că n-am știut că-ți produc, chiar fără vrerea mea, suferințe pe

care nu le-ai fi încercat dacă nu ne-am fi întîlnit. Am încercat de cîteva ori să fug de tine. Sînt vinovată că nu am putut ? Şi totuşi ar fi trebuit să pot, căci ştiam despre viaţă mai mult decît tine şi aş fi avut mai multă putere ca tine să îndur despărţirea.

— Absurd. Nu m-am gîndit deloc, nici o clipă, la ce-ţi închipui.

Ea îl strînse şi mai tare în braţe :

— Am fost slabă şi aşa am rămas pînă acum. Nu mă pot schimba. Şi eu sufăr, Matei, şi-mi este milă de amîndoi. A, de-aş fi fost urîtă, sau măcar să nu-ţi fi plăcut !

— Mi-ai fi plăcut chiar dacă ai fi fost de o mie de ori mai urîtă decît eşti.

— Nu mă gîndesc bucuroasă la moarte, reluă ea după o clipă de reţinere. Aş vrea totuşi să murim împreună şi acum te iubesc şi mai mult că adineauri tu...

— Înţelege odată că e absurd să crezi aceasta ! Ţi-a mai trecut o dată prin minte aşa ceva, cînd coboram din via ta spre rîu.

— Da ? Nu mi amintesc, dar aşa este dacă zici. În ziua aceea mi-ai spus că vrei să te învîrteşti în jurul meu ca luna în jurul pămîntului şi erai într-adevăr palid ca luna.

Venind vorba de paliditate îi vorbi de paloarea unei colege la a cărei înmormîntare fusese obligată să meargă pe cînd era în liceu şi-şi mărturisi spaimele ei de după aceea, groaza de indiscreţiile morţii şi în timp ce îi vorbea Matei se gîndea, şezînd-i alături, că acum cea pe care o luase de mînă spre a o călăuzi din somn pînă la el fusese nu dorinţa, ci moartea. Dora îi apăru şovăitoare, spectrală, o umbră gata să se scufunde în elementul instabil care o scosese întîmplător la suprafaţă prin cine ştie ce capriciu al undelor lui dătătoare de uitare. O luă în braţe, spre a o mai ţine lîngă el.

Însă îi scăpa. Crezuse că surprinde la el o distracţie şi se jenase că vorbise atît despre lucruri atît de puţin agreabile şi atît de intime şi că poate îl şocase şi cu spaima ei fără rost. Chipul lui dealtminteri îşi pierduse lumina. Reveni la un subiect părăsit, zîmbind :

— Şi cînd vom pleca la mare ? Sezonul a început.

— Dora, făcu Matei şi se opri. Ea îşi ascundea cu vîrful degetelor un mic căscat — pentru care, din priviri, îi ceru

iertare. Îi era cu neputință să continue conversația, emoția o obosise peste măsură, oricît protesta că nu a avut nici un gînd rău era zadarnic și o iubea nespus dacă voise să moară împreună, moartea astfel trebuie să fie o voluptate adîncă, violentă. Bietul de el, cît suferă și acum îl voi face iarăși să sufere, sînt sigură și voi suferi și eu după aceea din cauza lui și a mea dar ce pot face, sînt o ființă slabă, se tînguia, și numai iubirea este de vină. Dacă nu cumva mă iubește totuși mai puțin, căci acum nu mă mai găsește frumoasă, ca altădată.

— Să iau cu mine la mare și costumul de baie albastru ?

Vocea aspră, puțin antipatică, dar fierbinte ca o flacără, îl izbi în inimă.

— Da.

— Îmi va sta bine ? Printre atîtea femei frumoase pe care le vei vedea acolo, aș vrea să-ți par mai puțin urîtă.

— Ești frumoasă.

— Adineauri mi-ai spus că sînt urîtă.

— Cui i-am spus ?

— Mie, îi șopti aceea în față aplecîndu-se către el și, astupîndu-i urechile cu palmele reci, îl sărută.

Matei gemu atît de tare încît Dora, cu ochii închiși, fără să se desfacă de el, tresări.

— Nu mă lăsa singur, o imploră, vino la mine, Dora, ce se întîmplă cu tine ?

— Nu știu, îi răspunse mîngîindu-i părul. Dar aceea continuă vorbele ei rîzînd : Nimic.

Ca o sabie spintecînd apa, cuvîntul îi arătă în jos, către Dora care îi fusese furată parcă de lungile, monotonele murmure lichide ale străzii de sub ei, pe care plutiseră pînă mai adineauri șovăitori și în adîncurile cărora acum, oricît s-ar fi străduit, nu o mai putea distinge.

— Nimic, spuse străina. Astăzi ești atît de curios ! Imediat însă ce era metalic în vocea ei se pierdu și-l întrebă binevoitoare : Crezi că putem pleca săptămîna ce vine ?

— Oricînd. Și mîine.

— Nu, peste o săptămînă. Vom fi o întreagă bandă. Îi spuse o mulțime de nume pe care Matei nu le reținu.

— Eu credeam, făcu descumpănit, că vom fi singuri.

— Ne-am plictisi, n-am avea ce face.

— Dar nu cunosc pe nimeni.

— Îi vei cunoaște. Sînt persoane foarte agreabile, știu că mă vei însoți și te-au adoptat de pe acum.

— Da, m-au adoptat ? Atunci sînt mulțumit. Mă obișnuisem totuși cu ideea că vom merge doar noi doi.

— Vom fi doar noi doi, ripostă mîniosă la observațiile lui enervate, numai că merg și ei tot la Balcic. Apoi spuse : De fapt nici mie nu-mi convine pentru că printre prietenele mele pe care le vei întîlni sînt două foarte frumoase, față de care, pentru tine, voi fi dezavantajată.

Oare crede ce spune ? se întrebă Matei care, ca totdeauna, era atent nu atît la ce spunea cît la strania monotonie a vocii ei, care semăna cu sunetul sfîrîitor al roților unui mecanism în mișcare. Întrebarea și-o pusese mereu, de la apariția ei, și din nou își răspunse că nu, că nu executa, vorbind, decît un ritual care nu avea altă semnificație decît să-l determine la anumite fapte, așa cum iarba îmbelșugată și vie de pe celălalt mal al iazului avea doar rostul de a-l chema spre pădure, spre zările îndepărtate, făcînd să sune în el o notă care altfel tăcea. Ca și iarba, era lipsită de sex, indiferentă, și își aminti că același lucru îl gîndise în vara trecută și despre Dora, poate pentru că ceva îl avertizase atunci, în prezența Dorei, de apariția, care acum era un fapt împlinit, a străinei. Dar și el trebuia să vorbească. Își alese un subiect care nu privea pe nimeni, așa cum obișnuia de la un timp, și nu putu deschide gura pentru că ea nu-l lăsă ; vorbea fără oprire despre prietenele ei, i le descria foarte amănunțit pentru a-l sili să le admire și Matei o văzu între ele, pe plajă, așa cum voise ea să o vadă, și simți în nări mirosul de sare, de alge, de nisip fierbinte și marea îi foșni în urechi. O fereastră vecină se mișca și trimitea la intervale regulate reflexe luminoase în încăpere. Plutind pe ele, Matei primi destul de liniștit ideea că străina repeta poate, vorbindu-i despre acele ferrei necunoscute, scena pe care o imaginase Dora la ultima întîlnire cu fostul ei soț cînd evocase noaptea lor, doar că acum adresînd-o nu aceluia, ci lui și, posibil, și Dorei și cu alt scop.

Cu ce scop ? După traiectoriile repezite, labirintice, pe care le descrisese în jurul celei acum adormite și acum de jur împrejurul străinei, întrebarea aceasta transparentă ca un mare strop sferic de apă îl opri și, imobilizat în fața ei, o pipăi cu prudență în cîteva locuri întîlnind o suprafață elastică dar

impenetrabilă. Știa doar că totul la ea îl incita, îl chema, însă și că totul e fals, gol pe dinăuntru, mort. Imaginea morții i-o adusese adineauri pe Dora și străina și moartea erau surori, două fețe ale aceluiași lucru.

În concluzia aceasta era ceva nelămurit, enorm, care îl sili să dea grabnic înapoi și o ascultă pe cea care, cu ochii în ochii lui, continua să vorbească. Era cald și de căldură zvonul însuși al orașului era moale, scăzut, cu sincope din care nu-și revenea ușor. Pleoapele ei erau ușor umede, ceea ce dădea ochilor ei o strălucire aproape insuportabilă și în lumina lor Matei nu putea înainta, era minerală, dură, de nepătruns. O asculta ca să nu-și ducă gîndul pînă la capăt, dar efortul pe care trebui să-l facă astfel și neplăcerea că îl aștepta la mare lume necunoscută, indiferentă, pe care totuși va trebui s-o suporte, îl enervară atît de tare încît din nas începu să-i curgă sînge. Își simți nările pline de lichidul cald care se aglomeră și-i curse pe buza de sus. Privi repede batista, era înroșită. Atunci își strecură în nări un tampon de vată și se întinse pe divan lîngă ea, cu fața în sus.

— Spune mai departe, murmură. Nu-i nimic. Îmi curge puțin sînge din cauza căldurii. Îmi va trece repede. Te ascult.

— S-a făcut zăpușeală, îi răspunse și se ridică de lîngă el să deschidă fereastra. Vine furtuna, o auzi apoi din spatele său, după ce deschisese fereastra. Cerul e negru.

— Da ? Nici n-am băgat de seamă. E drept că reverberațiile ferestrei abia mai ajung.

Pe tavan, deasupra capului său, reflexele luminoase pe care le trimitea fereastra vecină lăsată deschisă se jucau în două cercuri, nestatornice ca niște ochiuri de apă lovite de ploaie.

— Către Dacia vîntul a și început să poarte hîrtii și frunze, o auzi din nou și aceste scurte vești pe care i le dădea despre ce se petrecea afară, într-o lume pe care, așa cum sta întins, cu nările înfundate cu vată, nu o putea vedea, o lume împalidată de apropierea furtunii, de negura de pe cer, îl disperară. Cele două cercuri neliniștite, de lumină, de pe tavan dispărură și tavanul era acum urît și întunecat. Îndată, continuă ea, va ajunge și aici. În vocea ei tremura parcă o intenție de rîs. Apoi auzi foșnetul vîntului jos în piață, pocnetul unei ferestre izbite, după care totul încremeni ținîndu-și respirația și auzi

lămurit foşnetul rochiei ei, paşii ei goi pe covor. Se aplecă asupră-i, pe la spate, şi-l sărută.

— Vrei să vezi cum îmi vine costumul albastru ?

Se sprijinea cu mîinile pe divan, deasupra lui. Sînii ei, înmuiaţi de căldură, îi atingeau părul şi Matei simţi mirosul corpului ei puţin asudat. Mirosul vag de migdale, de apă de colonie şi sînge, îl ajungea prin vata care-i astupa nările, şi apoi slăbi căci ea îl părăsise pentru a-şi îmbrăca costumul.

— Sînt murdar, îşi spuse scoţîndu-şi vata din nas şi aspiră adînc mirosul cadaveric ce plutea în odaie.

Oamenii cu vată în nas ori în urechi îi păruseră totdeauna murdari. Domnul Milian nu avea încă nările astupate cu vată, însă boala i le lărgise, rotunde şi negre, cît să încapă mai tîrziu, dar nu prea tîrziu, toată vata pe care moartea i-o va strecura în ele.

— Îl cunoşti pe domnul Milian ? întrebă privind mai departe în tavanul înnegurat. Nu-l cunoşti. Mi-a fost profesor la liceu. A murit acum doi ani şi acum îmi dau seama că ţineam foarte mult la el. Curios cum, cît a trăit, n-am ştiut. El va fi ştiut însă ce nu ştiam eu ? Întrebare fără rost. Mai important este, făcu ridicîndu-se, că parcă mă disculp. De ce ?

Se văzu în oglindă murdar de sînge pe faţă şi cu o expresie de triumf cu totul nepotrivită. Era plin de sînge şi pe degete.

— Nici pe vărul meu, pe Tudor, nu-l cunoşti, se pomeni că adăugă.

— A ! ţipă ca şi Matei tresări ca şi cînd ţipătul răspunsese gîndurilor lui obscure şi apoi rîse fără voce pentru că ţipase fiindcă începuse să plouă şi cîţiva stropi, cum şedea lîngă fereastră, îi atinseseră umărul. Ea se retrase ridicîndu-şi pe umăr breteaua costumului de baie. Matei închise pentru a doua oară fereastra.

— Cum ţi se pare ? îl întrebă mai dîndu-se trei paşi îndărăt ca s-o poată vedea toată. Să-l iau ?

Ploaia curgea pe cristalul lat al ferestrei şi înainte de a începe să se oprească, Matei clipind din ochi, gata să adoarmă, contemplă îndelung trupul cadaveric al celei care, aducîndu-i-o în cele din urmă pe Dora, acum dormea întinsă alături de el şi pătată pe faţă şi pe braţe cu sîngele lui. Şi în timp ce afară continua să cadă, să se prelingă şi să şiruie apa, o mîngîie încet, să n-o trezească, fratern, ca şi el fiind în momentul

aceia două fețe ale aceluiași lucru, ale oboselii unei după-amiezi cu ploaie, ale eternității vide, monotone, cenușii, care produce fără rost și împinge, prin exasperare, la profanare.

— Toate acestea să fie, se întrebă cu indiferența oboselii, dragostea de care îmi vorbea ea ? Posibil, de vreme ce place atît de mult.

Sentimentul că el și ea (dar Matei spunea *ea* din simplă obișnuință) sînt frați îl destinse la început, apoi îl înapoie chinurilor sale, doar că și mai însingurat căci flăcările cu care îl ardea și îl chema îi păreau turburi, nefirești, incestuoase. Așa că se pomeni gîndindu-se la plecarea la mare cu o fervoare care înainte era departe de el și în care se amesteca și dorința de a fugi spre un loc de purificare dar și faptul că pregătirile însele pentru drum îi vor ocupa pe amîndoi îndestul spre a-i ține la distanță unul de celălalt. Spera poate și că, în lumina puternică ce-i aștepta, ființa străină se va destrăma și Dora se va întoarce la el ?

În orice caz, în tren, privind cînd peisajele care se succedau la fereastră, cînd pe cea de pe bancheta din fața lui (erau singuri în compartiment) își spunea, mai întîi fără să creadă prea tare în explicația găsită, că străina nu era decît un produs al intoxicației lui sentimentale, că obsedat de ființa Dorei îi crease un dublu în realitatea căruia nu avea nici un motiv să creadă fiindcă și atunci cînd privești prea mult un obiect ajungi să-l vezi dublu, și că dacă totuși se petrecuse ceva cu Dora, se petrecuse ceva foarte firesc, Dora intrase în altă vîrstă, încetase de a fi o tînără femeie pentru a deveni o femeie matură. Iar eu n-am pățit nimic altceva, continuă înțelegînd imediat gravitatea presupunerilor sale, decît că, fără să bănuiesc, am fost martor al acestui fenomen. Și pentru că și ea urmărea alergarea peisajului monoton, de șes, prin dreptunghiul ferestrei, o întrebă :

— Ai văzut vreodată luna cum se mișcă pe cer ?

— Niciodată nu mi-am imaginat cu adevărat că se mișcă. Dar am avut senzația că se mișcă atunci cînd treceau repede norii prin dreptul ei și cînd mi se părea mai degrabă că, nu știu dacă ți s-a părut la fel, cade.

Peste cîmpul nesfîrșit se lățea, venind din fundul orizontului, un nor întunecat.

— Da, și mie mi s-a părut. Ca s-o vezi însă cu adevărat cum se mișcă trebuie să stai tu însăți nemișcată în fața unui pom

printre trei crăci foarte apropiate ale căruia s-o fixezi fără încetare. Atunci ai s-o vezi.

— Ai făcut așa ?

— De nenumărate ori, în N. Este un fenomen foarte interesant. Vreau să spun, mișcarea lunii și ce se întîmplă cu tine care o urmărești.

— Probabil că ar trebui să stau prea mult timp nemișcată și m-ar durea și ochii. Apoi trebuie să cauți pomul.

— Trebuie să-l cauți.

Printre straturile de un albastru intens ale aerului, norul își strecura vata întunecată, aruncînd sub el, pe iarbă și pe semănăturile fără sfîrșit, o umbră mare. Fa o remarcă și spuse :

— Mi-e teamă că o să plouă. Ce-ar fi să ajungem pe ploaie ?

În ochii mari, albaștri, fixați pe el, citea o atenție care îl alarmă. Se uită la mine ca pisica la șoarece. Aș da nu știu cît să știu la ce se gîndește. La ce se poate gîndi, acum și aici, o femeie matură ? Ciudată specie ! Rochia ușoară, de vară, o îmbracă minunat. Matei se duse la ușă, ca pentru a o închide mai bine, și privi în dreapta și-n stînga pe culoar. Doi oameni fumau, vorbind și sprijinindu-se în coate pe ferestrele coborîte. Totuși aș putea încerca s-o sărut. Însă din pricina celor de pe culoar nu îndrăzni și se așeză doar pe aceeași bancă cu ea, foarte aproape de ea. Gura îi era uscată, mîinile îi tremurau. Avea senzația unui mare gol în stomac. Foarte interesant, își spuse, fenomenul acesta. Pînă adineauri cînd am descoperit că nu s-a întîmplat nimic altceva decît că a devenit o femeie matură, eram aproape de ea ca de o soră și mă oprea să o mîngîi sentimentul că aș săvîrși astfel un incest și nu numai s-o mîngîi dar să și simt la ea dorința de a fi mîngîiată, iar acum oprelișteа aceasta nu mai există deși n-am făcut decît să schimb un nume coborînd-o pe pămînt. N-am făcut decît să schimb un nume, fiindcă tot o străină a rămas pentru mine. O frumoasă doamnă necunoscută, cu care călătoresc spre un grup de necunoscuți care m-au adoptat și alături de ea voi fi mai departe forțat să privesc, fără putința de a mă mișca, de a întoarce măcar ochii, ca un mort, în ochii umbrei, ai nimicului. Și poate că scăpasem ! Și căută pe chipul ei trăsăturile aspre ale aceleia care o lua de mînă pe Dora spre a i-o aduce trezind-o, pentru el, din somnul ei, dar nu le găsi.

— Ai răbdare, îi spuse ea zîmbind și din nou se simți mic, stăpînit de o pisică deloc grăbită și voind să se joace. Aici nu se poate.

— Da. Aici nu pot găsi ce caut — și, cu speranță și teamă, își mută privirea pe fereastră.

Norul întunecat și uît făcuse brațe cu care îmbrățișa întinderile. Fruntea lui era strălucită. Umbra lui se așternuse și asupra compartimentului și Matei socoti că, de s-ar mai îngroșa, ei ar deveni invizibili celor de pe culoar, însă trenul fugea de el cu repeziciune și cei care îi așteptau la capătul călătoriei îl vor stînjeni ca și cei de pe culoar și călătoria însăși devenise pentru el fără rost, era indiferent de va ploua sau nu și dacă ar ploua ar sta în casă și ar fi dispensat de inoportuni.

— Ploaia, făcu, răspunzîndu-i, aluzie la o veche convorbire a lor în timp ce cîntărea din ochi norul pe care trenul îl lăsa în urmă, îmi place și pentru că mă scutește de multe iluzii și de durerea pe care o nasc ele totdeauna.

— Ei, n-avea grijă, îi replică, de iluzii nu scapi niciodată.

Speranța că nu pierduse orice șansă de a se mîntui îl încercă din nou și o întrebă zîmbind, cerîndu-i un răspuns afirmativ :

— Tu parcă știi mai mult decît spui.

Nu reuși nici de data aceasta s-o vadă pe străină. În fața lui era doar o femeie matură, Dora, într-o rochie de vară decoltată, cu espadrile în picioarele înalte — care exclamă copilărește încîntată arătîndu-i cu degetul pe geam :

— Uite marea !

Între mare și clădirea cu aspect de vilă unde li se rezervase o cameră, era o colină înverzită încununată cu doi măslini ale căror ramuri se măritau în aer. Strada îi ducea pînă în dreptul casei și de acolo se transforma într-un drum de țară, adînc șențuit, care cobora brusc și o cotea la stînga printre funduri de curți pentru ca după un bot de deal să meargă din nou printre case, foarte aproape pe marginea falezei, dar acele case erau, de aici, invizibile și Matei se bucură de pustietatea locului. Aerul sărat al mării și mirosul ierburilor arse de soare îi iritau nările dîndu-i o amețeală voioasă. Proprietarul și soția lui, bălani, cu ochii decolorați, indolenți, ea servilă, el șiret, îi așteptau în poartă și Matei îi spuse la ureche :

— Nu-mi plac indivizii aceştia. Mă îngrozesc la gîndul că-i voi vedea în fiecare zi.

— Prin ochelarii de soare, îi răspunse întinzîndu-i-i, se văd mai puţin.

— Eşti obosită ? Ţi-e foame ? Ce lumină !

— Nu-i aşa ? Cu totul alta decît la Bucureşti şi în N. Ai fost sculptor, aici ai să fii pictor.

— Basmaua roşie îţi vine admirabil.

În realitate, după prima emoţie a întîlnirii cu marea, chipurile respingătoare ale celor doi îi aminţiseră că drumul acesta este zadarnic şi cînd, o oră mai tîrziu, după ce ieşi din baie, ea dori ca înainte de a ajunge pe plajă să dea un ocol prin oraş, făcu în sine :

— Pentru a întîlni banda, cu siguranţă. Dar măcar am norocul, constată măsurînd-o critic, că nu este urîtă. Dimpotrivă, este foarte frumoasă. Cum poate fi aşa de frumoasă ? Şi uită graba ei de a-şi găsi prietenii atît cît să fie mirat că a trece acum, după atîţi ani, prin aceste locuri pe care le cunoscuse şi le iubise, copil, nu-i producea nici o emoţie specială. Era doar orbit de lumină, ameţit de parfumul şi de rumoarea tăioasă, mai mult bănuită, a mării, punctată de lipăitul sandalelor sale şi ale ei pe pietre. O întreba mereu dacă îşi aminteşte cutare sau cutare detaliu al străzilor pe care le străbăteau şi, da, îşi amintea, uneori nu, însă în ce-l privea se surprinse regretînd că băieţelul care fusese nu lăsase în drumul său pe acolo semne de recunoaştere care să-i certifice acum că într-adevăr călca locuri pe unde trecuse şi acela şi-i venea greu să-şi închipuie că cel care neglijase să-i întindă astfel mîna afectuos prin timp fusese el însuşi şi era întristat de neglijenţa micuţului ca de o dovadă de lipsă de afecţiune faţă de el care acum avea nevoie de puţină căldură, de o privire bună. Dar eu însumi, gîndi, sînt vinovat faţă de el de aceeaşi lipsă de afecţiune, căci ce este oare altceva această lipsă de emoţie retrospectivă, această trăire exclusivă a mea în celula clipei de acum ? Poate că şi el, îşi zise în timp ce alerga lîngă cea de alături, aşteaptă din parte-mi lucrul de a cărui absenţă sufăr eu — şi senzaţia de a fi singur şi incapabil de gestul care să alunge singurătatea, incapabil să facă mişcarea de care era însetat, condamnat la o atroce imobilitate, îi strînse gîtul şi-i aburi ochii, şi şi-i şterse aşa cum ştergea odată în vîrful copacului din pădure lentilele binoclu

lui pe care ploaia șiroia împiedicîndu-l să vadă prin ele pe Dora, în care era închis. Dacă ar ploua, socoti, n-am mai alerga așa, ne-am adăposti undeva și nu s-ar mai întîlni cu nimeni. Căută în aer, deasupra capului, dar nimic nu aburea măcar enormul cristal, în afară de propriii săi ochi încă turburi care străcurară în albastru o pată mare, cenușie, destul de vagă, dar și destul de accentuată pentru a nu distinge prea bine pe cei cărora ea tocmai li-l prezenta. Erau doi bărbați și o mică femeie care-și scoase ochelarii ca să-l vadă mai bine și al cărei păr se umflase, scurt, într-o formă vagă. Pronunță cîteva cuvinte amabile.

— Ți-au plăcut ? îl întrebă apoi, încîntată.

— Cine ?

Dar nu mai avu timp să-i răspundă decît cu o privire uimită și mustrătoare pentru că Matei lungise pasul, trăgînd-o după el de mînă. În fața lor, dincolo de fîșia îngustă a plajei presărate cu roșul, albul și albastrul corturilor, tremura marea.

O fetiță părăsi pe nisip un album și alergă în dreapta spre un grup de copii care săpau, întinși pe brînci, o groapă. Un stol de pescărușI se risipi peste ape. Voci nenumărate se încrucișau într-un zumzet subțire, marea foșnea, răsună o chemare, apoi fiindcă locul unde o dusese era mai retras nu se mai auzi nimic în afară de pliciuiala ironică a apei. Lîngă ei, o bonă urmărea din ochi un băiețaș, un cățel alerga încercînd alarmat văzduhul, un domn puse între sine și mare un ziar fu paginile căruia își vîrî capul, adînc. Din spatele Dorei, care lăsa să cadă de pe ea rochia pe nisipul în care piciorul gol i se cufundase aproape pînă la gleznă, Matei privi cerul care scutura peste ape frunze de lumină. Dinspre larg venea țipătul indistinct al pescărușilor. Dora îl întrebă Gata ? și apoi se întoarse spre el și Matei dădu din cap afirmativ : răsuflarea mării îl îmbrățișase, în locul hainelor părăsite, cu o tunică ușoară. Întorși către el, ochii ei luminară atît de intens încît i se păru că-l caută de departe, dintr-o umbră deasă. Aceasta îl entuziasmă. Între ei și mare nu trecea nimeni. Fîșia de nisip dintre ei și apă era lată, orbitor de albă.

— Simpatici, prietenii tăi, îi spuse pentru a-și cere scuze că o adusese într-un loc atît de pustiu al plajei.

— Nu-i așa ? făcu aceea și își întinse brațele în lături inspirînd. Astă-seară vin să vadă cum stăm și să ne ia la res-

taurant. Vom dansa. Acum dansezi bine. Dar, făcu privindu-se, nu sînt prea albă ? Se cunoaşte că am venit abia astăzi, nu-i aşa ?

În frunzişul des al luminii ce se revărsa peste apă licărea spinarea unui abur întunecat. Un nor ? Părea să se deplaseze de la dreapta spre stînga, spre ea, dar poate că în realitate nu se mişca deloc. Un semn nemişcat în cerul frunzos, încremenit, o formă vagă.

— Eşti puţin bronzată încă de la Bucureşti. Încă de anul trecut, adăugă. Zici că acum dansez bine ? N-am ştiut că astă-seară vom avea vizite.

Aceea făcu un pas în dreapta, însă îşi ridică iute talpa de pe nisip şi rîse :

— Frige !

— Vrei să intrăm în apă ?

O luă de mînă şi o privi furios în ochi :

— Aici miroase a friptură şi a alcool.

— Doar nu vrei să ne certăm ! murmură ea. Fruntea palidă i se încenuşă, apoi se sili să zîmbească şi-l chemă din nou în apă.

— Am jignit-o groaznic şi totuşi are aerul că se joacă cu mine. Mă poate surprinde oricum şi oricînd. Mi se pare că, în tren, m-am păcălit şi am făcut un schimb prost căci, cel puţin, străina o lăsa pe Dora intactă pentru mine, chiar dacă mută.

Încercă din nou să regăsească pe faţa de umbră a celei din faţa sa trăsăturile extraordinarei fiinţe fraterne şi nici de data aceasta nu izbuti şi renunţă şi înaintă pe urmele ei spre apa însorită, cu arome amare, şi cînd o simţi săltîndu-i pînă la piept se culcă pe ea şi o brăzdă lung cu capul înainte, tăind-o cu mîinile şi cu picioarele. Pe nisipul de pe fund propria sa umbră îl urma, nesigură în contururi, legănîndu-se în pîntecul mării, şi Matei părăsi suprafaţa şi veni oblic spre ea să o ia în braţe şi s-o ajute să iasă cu el la lumină dar între degete nu luă decît puţin nisip pe care apa i-l fură, îndată. Picioare albe băteau undele în dreapta sa, le recunoscu şi se îndreptă, pe la fund, atingîndu-şi aproape umbra cu pieptul, spre ele şi probabil că, de deasupra, îl văzuse şi ea căci o auzi strigînd (şi glasul ei i se păru că vine din cer, dintr-o lume care lui îi era acum invizibilă). Aici sînt, Matei. Vino să înotăm împre-ună.

— Dora, îi strigă înotînd alături de ea spre larg, cum se chema fata vierului vostru ?

— Ce vrei ?

— Cum se chema fata vierului vostru.

— A ! Gica, îi strigă la rîndu-i dintre spumele care-i ascundeau pe jumătate fața culcată în ele cînd cu un obraz cînd cu celălalt.

— Și cu perdelele roșii din camera ta de la vie ce-ai făcut ? — și deodată, fără să-i aștepte răspunsul, se cufundă din nou, trecu pe sub ea, ieși la suprafață mai departe și cînd rămase singur se întinse cu fața în sus pe apa care palpita lent și privi drept în văzduh, cum nu mai făcuse de mult, de cînd, în N., se lăsa pe spate în iarba de pe malul iazului și, ridicîndu-se în cer, stăpînea de acolo, plutind, universul azuriu.

Matei era fericit și fugise pentru a-și ascunde labilitatea aceasta a caracterului său. Adineauri, își zicea pe jumătate revoltat, eram furios și acum sînt fericit, cu care am avut tupeul de a-i declara Dorei odată că nu știu ce înseamnă fericirea. Și de ce sînt fericit, la urma urmei, ce s-a întîmplat cu mine ? Mișcarea în apă, mirosul mării ? Sau poate un început de insolație mă agită ?

Întrezări casca ei albă, de cauciuc, îndreptîndu-se către el și se îndepărtă spre larg, căutînd liniștea în arome și lumină. Avea sentimentul că nu mai este singur, că din tufele luminoase ale cerului îi întorc privirea ochi lui cunoscuți. Micul abur întunecat, formă vagă, era acum chiar deasupra sa și lăsa pe el și pe mare o mică umbră, care lui i se păru plină de grijă, afectuoasă.

— Matei ! Matei ! se auzi strigat și se rușină de visările sale. De ce m-ai părăsit ? îl întrebă cînd păși pe plajă lăsînd să-i cadă de pe umeri hlamida grea, lichidă. Și-și repetă :

— N-am făcut doar să schimb un nume, Dora, femeie care mă înveți să-i înțeleg pe idolatri !, pentru că atunci cînd locul tău îl luase străina, accea mă chinuia dar mi te aducea pînă la urmă, fie și adormită, și aveam astfel un refugiu, chiar dacă efemer, și acum că pe ea am uitat-o, ura și iubirea nu le mai pot împărți și să-ți dau ție numai pe cea din urmă. Dură probă ! Ce situație !

Picăturile de apă care i se scurgeau din păr îi mascară lacrimile, amestecîndu-se cu ele. Se lăsă alături de ea pe nisip, cu fața în sus, și-și acoperi ochii cu palmele.

Matei o uitase pe străină, dar uitase şi că îl mirase încă de la prima apariţie a aceleia stăruinţa ei de a o contraface pe Dora şi de a-l sili să se comporte ca şi cînd s-ar fi lăsat iluzionat să o ia drept Dora şi că se întrebase ce scop urmăreşte astfel. Atunci nu putuse afla un răspuns, acum era prea tîrziu. Ea surîdea, nemişcată, cu pleoapele coborîte, şi peste amîndoi, cum stăteau întinşi pe nisipul fierbinte, pe sfărîmăturile unor sidefuri care fuseseră vii şi pe care marea le vărsase cu o neobosită indiferenţă, parcă însă şi triumfătoare, la ţărm, soarele îşi revărsa arşiţele şi lumina.

XXVII

pe care își sprijinea bărbia, nisipul se uscase. Printre pleoapele aproape închise nisipul îi apărea livid, ca un țesut putrefact. Spre dreapta puțin, peste oasemintele pulverizate se întindea umbra capului său. Ducîndu-se în apă, ea își lăsase sacul și ochelarii alături, pe prosopul cu dungi portocalii. Din stînga înainta modest în cîmpul foarte restrîns al privirii lui, umbra cealaltă, a cărei proveniență îi era greu s-o precizeze pentru că nu vedea decît un fragment subțire de pe o extremitate a ei. Putea fi a marginii de sus a unei găleți dintre acelea cu care se joacă copiii, sau a unei pălării uitate pe nisip, după cum putea fi a unui colac de cauciuc ori a cine știe cărui alt obiect. Într-o dimineață de primăvară înaintată, cu o mînă în buzunarul hainei și cu cealaltă tîrînd după el pe drum o nuia, mergea pe un vîrf de deal. Drumul, lat cît să încapă bine pe el trei căruțe, îl însoțeau pe amîndouă laturile două maluri înalte de pămînt înverzite, înflorite, în care cîntau ici și colo

cosașii. Malul din stînga îi ascundea vederea spre valea pe fundul căreia curgea rîul cu raci și spre dealul ce începea să se ridice din undele acestuia pentru ca pe versantul celălalt, dinspre pădure și oraș, să se acopere cu vii, și malul din dreapta îi ascundea vederea spre valea împădurită în care albeau casele unui cătun, ultimele ale aceluia pe care-l cunoscuse într-o zi cu ploaie. Drumul era tare, așa încît nuiaua ce o tîra după el zgîria pietre parcă, și drept în fața lui, între cei doi pereți de pămînt, părea să se curme brusc ca și cînd acolo ar fi ajuns la capătul pămîntului, pe marginea abisului albastru. Imaginîndu-și, cu cîteva minute înainte de a-și îneca privirea în el, adîncul, inima îi bătu, încercă beția fără nume de a cădea în etern, de a cădea însă fără să cadă, pînă ce, după încă un pas, exact încadrată între coastele înverzite, în ușa aceea spre infinit, se ridică o boare roz, bine arcuită în partea de sus. Luna! strigă uimit. Își încetini mersul pentru a savura creșterea, cu fiecare pas ce-l făcea, a astrului primăvăratic și atît de neașteptat ce nu era, cum descoperi pînă la urmă, decît, în vîlceaua în care cobora, căci într-adevăr cobora, drumul, un pom înflorit.

Ridică ochii. Din spatele mărăcinilor ce încununau faleza se dezvolta în aer capul unui nor alb. Și simți încă o dată că trecuse, fără să știe cum și cînd, puntea care ducea din lumea imobilității, a morții, în lumea cerească.

Aceste accidente binevoitoare, numi el pe acelea care, ca umbra precaută pe care se grăbi să o regăsească plecîndu-și din nou capul spre nisip, pe mîini, și aproape închizîndu-și ochii, îl ajutau să intre în cer, se pot ivi sau nu, așa că n-ar trebui să mă influențeze atît. Doar rîmele ies din pămînt, fără greș, cînd plouă. Eu vreau să rămîn, acum, în pămînt. Și fiindcă nu mai era vorba să rămînă, de vreme ce ieșise, ci să se întoarcă, refuză bucuria care i se părea fără obiect și-și mută atenția asupra eforturilor pe care trebuise să le facă de cînd venise aici pentru a suporta aproape permanenta companie numeroasă impusă de cea căreia el îi spunea iarăși Dora. De proprietari scăpase încă din prima zi închiriind toată vila și nelăsîndu-le nici măcar folosința bucătăriei de vară din curte unde ei voiau să se refugieze așa că fuseseră nevoiți, bucuroși totuși de cîștig, să se mute la o rudă din vecinătate trimițînd în locul lor, la cererea lui Matei, o femeie pentru curățenie și gătit. Ei, gestul acesta i se păruse foarte nostim,

rîsese mult și rîdea ori de cîte ori îi revenea în minte însă, în ce privește atitudinea față de prietenii ei, îl supraveghea neobosită, părînd să se aștepte în fiecare clipă la o manifestare nepotrivită din parte-i și cel mai mărunt semn de oboseală sau de distracție i-l imputa cu asprime, nedreptățindu-l ades pentru că el știa că face tot ce poate spune a fi convenabil și singurul defect pe care și-l recunoștea din acest punct de vedere era doar că nu izbutea deloc să rețină numele celor a căror ca și permanentă prezență îi fusese impusă. Cu o noapte înainte se despărțiseră de ei, ca de obicei, foarte tîrziu și în drum spre casă începuse din nou să-i facă reproșuri pînă ce, nemaiputînd-o opri, îi spuse :

— Nu înțeleg ce vrei de la mine. Vezi totuși că fac tot ce pot pentru a nu distona în societatea ta de imbecili și tîmpite. Ce poftești mai mult ?

— Cum ? Ce drăguț ! Nu ai dreptate să-i socotești așa, dar ai spus-o atît de drăguț, schimbă tonul și vocea îi deveni tăioasă, încît, deși nu le-ai spus-o și lor, au simțit desigur că o gîndești și la vîrsta ta este cît se poate de normal, de comun, să judeci astfel pe toată lumea.

— Găsești că sînt comun ? o întrebă clocotind.

Ea îi strînse brațul :

— Nu chiar așa. Dar calitățile tale, cînd ești și cu alții în afară de mine, nu se mai văd deloc și din tine nu mai rămîne decît un ins destul de șters și de aproximativ morocănos care este gata parcă mereu să facă o gafă, o impoliteță.

— Așa mă vezi tu, îi strigă depărtîndu-se de ea, pentru că ți-e tot frică să nu te compromit cumva. Ai uitat că nu te interesa ce crede lumea. De cîte ori să-ți repet că nici nu-mi trece prin minte să te supăr jignindu-ți cunoscuții ?

— Dar efortul tău de a nu jigni este jignitor, nu-ți dai seama ? Și te rog, țipă, să nu strigi la mine.

Continuară mult timp să se certe astfel. Nu vrusese să intre în casă și se trîntise în iarbă, rezemîndu-se cu spatele de unul dintre măslinii de pe colina din fundul curții. Ea îl urmase, sprijinindu-se de celălalt măslin și strîngîndu-și jacheta la gît căci dinspre marea pe care o aveau sub ei venea destulă răcoare odată cu ritmica surdă, egală și adîncă a valurilor în care foșnetul rochiei ei în iarbă, gîlgîitul rîsului nervos ce-i întrerupea uneori învinuirile amare ce lui i se păreau fioros de lipsite de înțelegere se amestecau neliniștitor.

— Ia ascultă, o întrerupse pînă la urmă, pentru a se trezi pe sine însuși din răul vis, nu cumva noi doi am băut cam mult în noaptea aceasta ?

Tonul bonom al întrebării lui o făcu să tacă. Matei privi luna care acum trăgea din apă după ea o umbră înaltă și tăcută.

— Știi multe, îi spuse și se ridică în picioare. Dar este un lucru pe care încă nu-l știi.

— Ce înaltă este ! își spuse, de jos. Și ei : Ce nu știu ? Întins în continuare pe nisip, Matei închise ochii de tot și își culcă obrazul drept pe palma deschisă. În momentul acela m-a cuprins o emoție pe care o resimt și acum. Așteptam să-mi dezvăluie ceva de o deosebită importanță. Vedeam clar din toată atitudinea ei că are să-mi spună ceva capital, așa încît i-am înțeles reticența cînd mi-a răspuns Nu-ți pot spune. Este un lucru oribil. M-aș fi putut gîndi, și cearta noastră de pînă atunci îmi dădea dreptul, că avea să-mi anunțe ceva în genul Nu te mai iubesc, aparțin altuia și trebuie să ne despărțim, dar nu m-am gîndit la aceasta, ar fi fost de altfel absurd, ci la faptul că nimic nu poate fi mai oribil decît să iubești și să urăști aceeași ființă, stricînd astfel ordinea și claritatea lumii, și că nimic de asemeni nu poate întrece în oroare situația de a fi singur în fața negurii, forțat să o aștepți etern fără să-i poți întoarce spatele nici o clipă și să pui între tine și ea pleoapele îngrozite.

Ridicîndu-se și el și scuturîndu-și pantalonii de iarbă, îi spuse :

— Am trăit și încă trăiesc un lucru foarte oribil.

— Știu, făcuse ea și vrusese parcă să-l mîngîie, lăsîndu-și totuși gestul neterminat. Poate. Însă este ceva mai oribil.

Ultima propoziție o rostise cu putere și solemnitate, așa că Matei, deși se întrebă încă o dată dacă nu întrecuseră amîndoi măsura la băutură, strigă :

— Știi așadar ce trăiesc eu acum ? — și i se păru că străina revenise și se afla acolo, în fața lui, pentru a-i anunța că trebuie să cunoască un lucru mai îngrozitor decît moartea, fiindcă nu altul era sensul vorbelor ei. Exaltarea lui căzu însă îndată, căci aceea murmura ferindu-și ochii și strîngîndu-și iarăși jacheta la gît :

— Nu, desigur, nu știu nimic decît că te iubesc și că poate te fac să suferi. Dar poți suporta suferința, nu-i așa ? Căci ești, sau vei fi, un bărbat.

Soarele îl ardea pe omoplatul stîng și Matei duse la spate mîna dreaptă cu cotul în afară și palma în sus și își frecă locul sensibil. Nisipul îi îmbrăcase palma într-o mănușă aspră care i se fărîmița pe spate. Care va să zică din Dora pe care am cunoscut-o la început tot a rămas ceva, ambiția. Stă cam mult în apă. Ce curiozitate ! Ce calamitate îmi anunța atît de sigură azi-noapte ? Poate fi ceva mai îngrozitor, socoti iarăși făcîndu-și loc cu coatele și cu genunchii în nisipul primitor, decît contemplarea nimicului ?

Întrebarea îl neliniștea și acum, cum îl neliniștise toată noaptea. Acum însă absurdul entuziasm de nevertebrat subteran pe care nu reușise să și-l înăbușe o făcea aproape plăcută și, fixînd mai departe umbra vagă de pe nisip și continuînd să se întrebe dacă este a unei găleți sau a unei pălării, în el se trezise un fel de nerăbdare de a da piept cu încercarea pe care i-o anunțase ea. Și cum mîncărimile de pe omoplat îl supărau mai tare, deschise ochii să se întoarcă cu fața în sus și întîlni ochii unei mici femei care, cu părul învolburat tăiat scurt, se sprijinea în cot pe nisip la stînga lui și, fără ochelari spre a-l vedea mai bine, îl privea cu tristețe, cu răbdare, cu un fel de uimire. Matei o văzu că tresare cînd privirile li se întîlniră și fu plictisit căci o crezuse și pe ea în apă împreună cu Dora și cu restul bandei. Apoi însă măsură umbra pe care brațul ei o făcea să înainteze, discretă, pe nisip și-i întoarse spatele ca să poată rîde în voie.

— Spune-mi, te rog, îi ceru ajutor în timp ce umerii îi jucau din pricina hohotelor, la ce te gîndeai ?

— Mă gîndeam, îi răspunse, că azi-noapte, cînd dansai cu mine, erai mai puțin vesel ca acum.

Matei reveni cu fața spre ea. Prietena Dorei era foarte bronzată de soare, ceea ce făcea ca ochii ei bruni, cafenii, să pară și mai cafenii, de sub bronz era evident roșul în care i se colorașeră obrajii.

— Nu, îi spuse, la ce te gîndeai cît timp am stat eu așa, cu fața în jos, Magda.

Adăugase, șovăitor, acest nume pe care părerea de rău că o lovise cu rîsul lui i-l adusese în memorie spre a i-l servi ei, la rîndu-i, drept scuză și ea lăsă o clipă capul pe umăr și

prin ochii ei aromaţi, domestici, trecu o undă mai din adînc, aurie.

— Mă gîndeam că, întins pe nisip, eşti mai mare decît pari altminteri.

Însă Matei nu mai era atent, căci i se păruse că îi rostise numele cu afecţiune şi, indignat, exclama în sine Ce nume pentru o amantă de cabotin ! Cred, dealtminteri, că prietenul ei (Matei nu ştia dacă cel care o însoţea îi este soţ şi rosti cuvîntul prieten ca şi cînd ar fi ţinut în vîrful a două degete, foarte departe de corp, o cîrpă udă, de şters pe jos în bucătărie) o cam neglijează. Acum joacă mingea cu Dora în apă, constată aruncîndu-şi ochii spre întinsul sclipitor.

— Magda, strigă o voce bărbătească din mare şi nişte braţe îi făcură semne, nu vii ?

Ea ridică mîna răspunzînd astfel că nu şi murmură către Matei.

— Şi tu la ce te gîndeai ?

— Să vezi, începu agasat, căci n-o putea jigni a doua oară, mi-a ghicit cineva că mi se va întîmpla ceva mai teribil ca... în fine, şi tocmai mă întrebam ce anume mi se va întîmpla cînd am deschis ochii şi te-am văzut. Înţelegi. Mă aşteptam la ceva dezagrebil şi am găsit în loc ceva foarte agreabil.

— Nu vrei să mă ironizezi, bănuiesc. Cei mai mulţi bărbaţi cred că sînt mai interesanţi aşa. Nu eşti însă ca ei.

Rostise vorbele ca din violoncel, cu sfiala fanaticilor, şi ochii lui Matei se dilatară din cauza rîsului care-l umflă din nou pe dinăuntru.

— Da, aşa este, o asigură. Şi a mai fost ceva. Mă uitam cu pleoapele întredeschise la nisip şi încercam să ghicesc cărui obiect îi aparţine umbra aceasta (şi puse degetul pe umbra umărului ei). Vedeam din ea doar partea de sus şi credeam că este a umbrei unei pălării sau a unei găleţi.

Ea surîse stînjenită şi apoi îl întrebă :

— Şi pe cer ce-ai văzut ? Cînd ne-am cunoscut priveai tot într-acolo.

— Nimic, spuse Matei şi se ridică. Un nor. Nu mergi în apă ? — şi porni, apoi se uită în urmă la ea, care îl urma aşezînd alternativ pe nisip picioare mici cu unghiile sidefoase.

Se mişcă frumos, făcu Matei înainte de a plonja în adîncul albastru. Şi Dora, cînd am cunoscut-o, m-a găsit mai mare decît se aştepta. Şi nu e de atunci decît un an şi acum mă

află mai mic decît i-ar place pentru că de atunci s-a schimbat, a devenit o femeie matură, iar eu am rămas pe loc. Îmi spunea destul de des că sînt un copil, deşi i-am explicat că am toate vîrstele, dar acum este altceva, o şi crede şi poate că i se pare anormal să iubească, cum zice ea, un copil. Un copil, repetă mişcînd încet cu braţele apa. În acest moment era atît de departe de Dora şi de prietena ei, încît deşi gîndurile i se învîrteau, pe jumătate luminate, pe jumătate nu, în jurul lor, melancolia cu care îl umpleau o atribuia faptului că mişcările pe care, cu faţa în sus, le făcea pe apă rămîneau fără corespondent real pe cer : îşi imagina foarte bine umbra sa proiectată pe zidul albastru şi imitîndu-l, însă aceasta se petrecea doar în fantazia lui. Doar mai tîrziu, în timp ce mînca sub bolta de viţă din faţa casei, reveni la Dora şi se întrebă dacă nu cumva ea, vorbindu-i de lucruri indiferente şi silindu-l să o imite, urmărea să-i facă educaţia, să-l determine a fi şi el matur, şi dacă stăruinţa ei de a-i supraveghea comportarea faţă de străinii aceia nu avea cumva, cum şi bănuise, aceeaşi explicaţie. Vru s-o întrebe şi renunţă, sigur că va ocoli răspunsul în caz că avea în vedere cu adevărat o pedagogie, sau că, în cazul celălalt, nu va avea ce-i răspunde. Neputinţa de a afla adevărul îl obosi şi dormi apoi un somn lung şi visă că stătea în picioare (dar în vis nu se vedea decît de la piept în sus) în faţa colinei de alături, iar în locul celor doi măslini vibra la soarele arzător un stîrv roz pe alocuri, pe alocuri vînăt, depilat aproape în întregime. Verdele muştelor îngrămădite pe el sticlea şi se frămînta, curgînd în cerc, pe loc, fără oprire. Vîntul care bătea dinspre mare, din spatele colinei, aducea valuri de miasme care îl sufocau, încîntîndu-l şi deprimîndu-l pentru că muştele nu erau verzi, ci albastre şi cîteva se desfăceau de pe cadavru şi îi atingeau, în doi ciorchini lipicioşi, ca o carne asudată şi înmuiată de căldură, părul. În vis Matei ştia că are foarte mult păr pe cap, des şi tare ca iarba. Pe colină, stîrvul gol de păr şi roz, sau mai degrabă livid, de lividitatea specifică ţesuturilor putrefacte, lumina. O lumină enigmatică, lunară. N-o vedea pe Dora, dar ştia că, de undeva din spatele său, ori dintr-o parte, nu-şi dădea seama, îl întreba de ce este palid şi auzea şi marea frecînd, jos, sidefurile.

Voia mereu să se trezească şi nu putea, iar cînd în cele din urmă izbuti totuşi, simţi că dacă ar mai fi continuat să

doarmă ar fi aflat ce nu voise Dora să-i destăinuiască și se întristă. Era epuizat ca după o lungă criză de lacrimi. Nu identifică imediat la ce timp al zilei se afla și o chemă pe Dora să o întrebe. Cînd veni din încăperea alăturată, se trezise însă de-a binelea și văzuse că era spre seară, sărise din pat și-și freca tîmplele și o întrebă, pentru a justifica che-

— Am dormit mult ?

— Da, și cît ai dormit am făcut cumpărături, am scris mamei și Magda a trecut pe aici în drum spre niște cunoștințe ale ei, o familie care locuiește peste două case de noi.

Aceste știri banale i le dădu surîzînd și pe un ton destul de tihnit și Matei se auzi, contrariat căci nu se gîndise de loc la aceasta pînă atunci, ca și cînd prin gura lui, și fără permisiunea lui, vorbea altcineva, care se gîndise :

— De ce te miră că în societatea prietenilor tăi sînt· șters. de vreme ce ei toți vor să strălucească ? Ce sînt cu, tîrgoveț care vorbește tare și pe nerăsuflate țăranului în piață spre a-i închide gura și a-i lua ouăle pe degeaba ? Și nu sînt morocănos printre ei, cum mi-ai spus azi-noapte, ci obosit și plictisit.

— Nu ești totdeauna morocănos, îl asigură ea care îi remarcase contrarietatea. Magda mi-a spus că de dimineață, pe plajă, ai fost foarte amabil.

Magda ? caută în memorie. A, da.

— Nu-i așa ? I-ai spus că seamănă cu o găleată.

— Era vorba de o găleată de copii, dintre acelea cu care mă jucam și eu, cînd eram mie, în parcul Ioanid. Aveam, de exemplu, una albastră pe care erau pictate pisici albe și negre care pîndeau o minge roșie de parcă ar fi fost nu minge ci șoarece. Și în definitiv nici nu i-am spus că ea seamănă cu asta, ci o parte din umbra ei.

— Nu era supărată, dimpotrivă, îl liniști, goni cu batista afară pe geam o albină și, ca să schimbe vorba : Îmi pare bine că ai dormit. Erai obosit.

— Dacă somnul ar putea să-mi dea ce-mi răpește ! exclamă. Pronunț din nou cuvinte care nu-mi aparțin observi, și al căror înțeles, din cauza aceasta, îmi scapă. Nu mi-a plăcut niciodată să dorm și să fac lucruri care nu mă interesează direct, căci mi s-a părut că iau din timpul consacrat unor, cum să le numesc ? întîlniri esențiale.

— Și totuși ai făcut secretariat lui Jean, remarcă ea aranjînd cuvertura patului pe care dormise Matei. Este adevărat

că altfel poate că nu ne-am fi întîlnit căci ieşeai atît de rar, sau chiar deloc, iar cînd veneam pe la Lili nu te vedeam fiindcă erai ocupat sau pentru că nu condescindeai să dai ochii cu vizitatorii voştri.

Spusese acestea cu spatele la el, aplecată asupra patului, aşa că nu cuprinse tot înţelesul vorbelor ei, rămas în cea mai mare parte pe faţa care i se ascundea, însă referirea la o epocă atît de îndepărtată, cum i se părea acum, a legăturii lor, îi îngreună sufletul cu o melancolie de care se lăsă stăpînit şi-i spuse :

— Uneori mi se întîmplă ca fiind într-un anume loc să mă gîndesc că tocmai atunci sînt căutat în alt loc şi cînd mă reped într-acolo şi nu găsesc pe nimeni nu rîd, aşa cum ar fi cuminte, de această festă pe care singur mi-am jucat-o, de vreme ce ştiu prea bine că nu avea cine să mă caute ci, ştiind aceasta, mă întristez că n-am fost aşteptat şi simt chiar în jurul meu, în aer, prezenţa celui plecat înainte de sosirea mea.

— Dacă aceasta ţi se întîmplă doar uneori, adică foarte rar, e bine, şi din nou trecu la altceva ; Magda voia să te întrebe nu ştiu ce şi ar fi aşteptat pînă te-ai fi sculat dacă n-ar fi trebuit să se ducă la cunoscuţii ei.

Dintr-o curte vecină, Matei auzi clar cîrîitul unor găini în coteţ în timp ce roşu, încurcat mai degrabă decît supărat, privea pe fereastră, cu spatele la ea, două suluri de fum care se risipeau, alăturate, în aerul serii, dincolo de coamele salcîmilor. Regretîndu-şi somnul, se referise la ea, nu la prietena ei. Şi totuşi roşeala ce simţise că-i acoperă, arzătoare, obrajii, şi datorită căreia privea acum pe fereastră, îi dădea de înţeles că s-ar fi prea putut să se fi referit şi la aceea, fără să ştie, şi desigur din cauza somnului lung şi a ciudatului vis de sub a cărui impresie încă nu ieşise deplin şi care, ţinîndu-l încă pe jumătate în irealitate, îl priva de o bună parte a controlului de sine. Ca şi de dimineaţă pe plajă, se petrecuse ceva în spaţiul fiinţei sale, o suprapunere de imagini care şi de astă dată îl jena şi îl nemulţumea, îl făcea să se simtă totuşi ciudat de uşor, aerian, descătuşat de timp fiindcă trăia totodată trecutul şi prezentul reunite în faptul lui de a se simţi restituit cerului, aşa că jena şi nemulţumirea lui de sine intrau în peisajul lui interior doar ca nişte umbre al căror rost este să pună în valoare lumina, nu s-o acopere.

Ori s-o acopere atît cît să-i atragă atenţia asupra ei, astfel încît el să descopere analogia, reală în momentul acela deşi nu prea aparentă, între doamna Iliescu şi necunoscuta căreia reîncepuse a-i spune Dora, fără să-şi explice însă şi elementele din care se alcătuia fiindcă sentimentul mai vechi de a fi prizonier unei maternităţi atotputernice îl recîştigă şi nu-i mai lăsă răgazul de a se gîndi la ele.

A doua zi marea retrăgîndu-se lăsă pe nisip lîngă piciorul lui un obiect negricios, lucios de apă, încurcat într-o reţea de viscere rupte, verzui şi albicioase. În dreapta şi-n stînga lui se făceau planuri de călătorie cu automobilele pe litoral şi ca să nu fie obligat să participe la discuţie luă midia şi o curăţă de alge şi încercă să o desfacă însă cele două palme păreau pietrificate în gestul lor de rugăciune şi nu izbuti să le desfacă decît sfărîmîndu-le şi între ele, copil avortat al mării, privirile îi rămaseră legate de fiinţa informă, apoasă.

— Ce urît miroase ! spuse ea. Arunc-o !

— N-am să ştiu niciodată, în fond, cine eşti şi ce vrei ? se răzvrăti atunci, brusc. Mă vei înfăşura mereu şi mereu în umbre care să mi te ascundă pînă ce într-o bună zi mă vei azvîrli nepăsătoare, lichefiat şi inform, o umbră eu însumi ? Şi acest mic animal, continuă calm pentru toţi cei de faţă, cu vorbe pe care nu le auzea decît el pentru că nu le rostea pentru nimeni, şi acest mic animal, făcu întîlnind ochii fideli ai Magdei, care îşi permite să te imite. Să te imite ? repetă mirat şi cu şovăială cuvîntul pe care nu făcuse decît să-l rostească pentru că de gîndit îl gîndise altcineva pentru el şi i-l strecurase printre ale lui profitînd de o clipă de neatenţie. Ei, da, lucrurile, într-o formă sau alta, se repetă, nu-i nimic extraordinar pentru că extraordinarul face parte din natura noastră, dacă nu cumva este însăşi natura noastră. N-am crezut niciodată că sînt singur în lume, doar că niciodată nu mi-am întîlnit semenii. Sau am întîlnit doi (Matei se gîndea la domnul Iliescu şi la străină) şi i-am pierdut. Ori nu i-am pierdut.

Conversaţia din jur despre excursia de a doua zi continua. Ea vorbea cu ceilalţi, dar îl supraveghea atentă. Magda îl privea şi ea, supusă, dar nu vorbea.

— Ce Dumnezeu ! exclamă, ăştia nu bagă de seamă ce se întîmplă ?

La drept vorbind, nici el nu știa clar ce se întîmplă, știa doar că între ei trei se întîmplă ceva — și apoi totuși bărbatul care o neglija pe prietena Dorei părea să fi simțit și el ceva pentru că era agasat de insistența cu care aceea îl privea pe Matei și atunci cînd ea, mutîndu-și o clipă privirile, interveni în discuție propunînd să meargă la Mangalia (excursia fusese hotărîtă și acum se întrebau de itinerariu), făcu blînd, cu o intimitate și o grosolănie special adresate urechilor lui Matei :

— De ce, mamă dragă, ca să vizitezi muzeul ?

Mamă ? se întrebă Matei, veștejit la față. Și pentru cretinul acesta femeia este o mamă ? Mamele își ucid copiii și copiii își sfîșie mamele. Ce mai parodie ! Sînt pe punte, încă o dată salvat din abis, și femeile acestea două știu și de aceea mă privesc așa. În mirosul mării simt amestecat parfum de iasomie.

Micul animal, sau gentilul animal cum avea să-i spună curînd, primise cu bărbăție insulta mulțumindu-se drept orice răspuns să-și așeze un picior peste celălalt, părăsind în nisip urma călcîiului delicat pe care acum îl clătina în văzduh și să-l privească din nou pe Matei cu aerul de a-i spune Vezi cine este ? Și puțin îmi pasă de izbucnirea lui, sau chiar mă încîntă căci îmi dă prilejul să-ți arăt cît mă absoarbe prezența ta.

Atunci Matei se ridică să arunce în mare midia și cînd reveni se instală în așa fel încît să fie mai aproape de urma pe care o lăsase în nisip călcîiul ei și, asigurîndu-se că ea vede ce face, o mîngîie. Micile unghii sidefate încetară să se mai legene în aer, apoi se așezară pe nisip, genunchii se încordară arcuind coapsele grațios depărtate și Magda îl chemă, de sus, s-o însoțească la chioșcul de răcoritoare. Și nu vorbiră nimic tot drumul, dar cînd fură destul de departe de grupul lor și pierduți în mulțimea de pe plajă, ea îi luă mîna și i-o sărută și îi merse atît de aproape tot timpul încît umerii aproape li se atingeau, iar după ce se întoarseră, încărcați cu sticle de suc pentru toată lumea, nu-l mai privi.

Pentru a completa argumentele ce-l determinară pe Matei să accepte o legătură într-un fel atît de plictisitoare pentru el, mai fu nevoie ca, în ziua aceea, aproape îndată după ce se întorsese cu Magda din tăcuta lor plimbare pe plajă, Argusul bandei, un domn cam uscat dar foarte jovial a cărui

soțic era cufundată într-un veșnic joc de cărți, să se dea lîngă el și, venind vorba de un Don Juan cunoscut, care se prăjea la soare mai încolo întreținîndu-și cu aluzii haremul adăpostit sub cort, să-i facă teoria bărbatului — victimă întîmplătoare și anonimă a nevoii de societate a femeilor. „Iar cei care se flatează a fi cuceritori, cînd în fapt n-au făcut decît să se ivească la momentul potrivit în calea aceleia care tocmai, dintr-un motiv sau altul, era liberă și suferea din cauza libertății ei, sînt, dragă domnule Iliescu, foarte eufemistic vorbind, niște naivi."

Vrea să-mi dea a înțelege să mă feresc de ea? se gîndi el la prietena Dorei. În ce o privește are dreptate, totuși felul cum generalizează întrece limitele permise, pentru că de exemplu afirmația lui nu se potrivește și Dorei.

Un stol de vorbe și de atitudini ale ei se desprinse însă din trecut spre a-i ironiza siguranța. Cînd se cunoscuseră, și Dora era liberă și suferea din cauza libertății ei și dacă nu l-ar fi întîlnit pe el ar fi întîlnit neapărat pe altcineva și nu fusese pentru ea, în felul acesta, decît o umbră fără nume, nu Matei Iliescu ci o ființă despersonalizată și poate că ezitarea lui de atunci la chemările ei se datora faptului că presimțea la ce rol îl atrag, rol pe care în cele din urmă fusese nevoit să-l întrupeze, așa cum și acum, cu o voință mai fățiș exprimată, îl silea la un rol bazat pe aceeași bizară renunțare de sine.

Era greu să accepte că lipsise din univers tocmai cînd se știuse mai prezent, mult mai greu decît a înțelege că băiețașul care străbătuse tărîmurile de la marginea mării dispăruse fără urmă în el, care îi căuta zadarnic urmele, așa că ideea de a verifica cu ajutorul Magdei istoria lui și a Dorei i se prezentă în minte foarte firesc. Experiența pe care o avea în vedere era în multe privințe respingătoare, însă pe de-o parte învățase, în sala de disecție, să-și stăpînească repulsiile, iar pe de altă parte Dora însăși apărîndu-i un moment în postura doamnei Iliescu păruse a-i încuviința ideea. Este adevărat că încuviințarea dată încă înainte ca el să-și formuleze ideea semăna mai degrabă a îndemn, a sugestie.

Prietena Dorei își luă de la sine sarcina de a-i ușura lui Matei ocaziile necesare. Făcu aceasta cu o rîvnă și cu un devotament care ar fi trebuit să-l înduioșeze și care nici măcar, din păcate, nu-l amuză. Dimpotrivă, abilitatea ei de a găsi

cele mai discrete locuri unde să se întîlnească și de a potrivi astfel lucrurile încît să nu trezească nici o suspiciune chiar și atunci cînd, în fața tuturor, îi dădea mii de dovezi de atașament, îl întuneca fiindcă o avusese și Dora, numai că la Dora, atunci, o numise tact.

Se întîlniră prima dată într-un punct îndepărtat al plajei, la adăpostul unei faleze înalte și abrupte care înainta aproape pînă în apă și fîșia de nisip era atît de îngustă încît nici nu te puteai întinde pe ea în toată voia. Sosiră aproape în in același timp, el după un ocol.

— Am vrut să te văd, începu Magda căci, fiindcă ea îl chemase, simțea nevoia unei explicații și Matei nu ascultă mai departe pentru că între ei nu era nevoie de nici o explicație și introducerea pe care o făcea ea era un simplu ritual, o punte de trecere între ei pe care el păși aruncîndu-se jos pe nisip, cu spinarea rezemată de stîncă și făcîndu-i semn cu mîna să se așeze lîngă el. I se lăsă alături, cu picioarele adunate sub ea în așa fel încît nu mai lăsă vederii lui Matei decît genunchii pe care rochia scurtă și îngustă îi dezgolea mult și-l întrebă după ce-și umezi buzele cu vîrful limbii:

— Ce lucru teribil ți-a fost ghicit ?

— Ghicitoarea, îi replică, nu a vrut să-mi spună decît că mi se va întîmpla ceva foarte rău. Dar tu știi să ghicești ?

Spunînd așa, Matei îi luă mîna și i-o întoarse să-i privească în palmă, iar ea se dădu mai aproape.

— Crezi, îl întrebă ca și la ureche din cauza apropierii, că s-a referit la mine ? Și apoi : Ce vezi în palma mea ?

— Ai o palmă frumoasă, puternică, aproape bărbătească deși nespus de feminină. Ești o femeie care știe ce vrea, grăi și-i întoarse palma-n jos mîngîindu-i-o puțin cu vîrful degetelor. Unghiile îți sînt mici, nu bombate și nici prea subțiri, prețioase. Sînt sigur că ai gust artistic. Și cum ea, al cărei păr îi gîdila obrajii, își lăsase capul pe umărul său, ca să n-o împingă brutal cum se simți o clipă îndemnat, căci ar fi stricat totul, adăugă sever, privindu-i din nou în palmă : Să te ferești totuși de artiști. Domnul acela este actor ?

— Se vede asta în palma mea ? îl întrebă. Vezi aici un actor ?

Severitatea lui îi dăduse atîta sfiiciune cît să nu mai știe dacă își poate pleca din nou obrazul pe umărul său și Matei, ținînd-o astfel la distanță și fără să-i elibereze mîna, își

plimbă degetele pe vîna în care pulsul bătea cam neregulat dar plin :

— Ai sînge bogat şi tînăr, solar. Linia vieţii e lungă, fără accidente.

— Am să fiu fericită ? îl întrebă surîzînd simplu, cu ochii în ochii lui.

— Acum nu eşti ?

— Acum, acum ? vru să ştie, la fel de simplu.

Faleza stîncoasă se ridică oarecît şi, soarele fiind acum în spatele ei, o umbră lungă se aşternu peste cei doi şi peste mare şi apele, la întîlnirea cu umbra, sclipeau neliniştite.

— Acum, sublinie îndrăznind să se dea iarăşi mai aproape de el, sînt fericită, însă în rest...

Să auzim, îşi spuse Matei. Dacă măgarul de azi-dimineaţă a avut dreptate, acum îmi va vorbi despre nefericirile ei, îmi va confesa, ca Dora, şi evocîndu-şi numele acesteia fu gata să o facă vinovată pe inocenta de lîngă el de acţiunea profanatoare pe care avu conştiinţa că o săvîrşeşte, ca Dora, că se plictiseşte, că viaţa îi este goală, fără orizont şi aşa mai departe.

Nu-i spuse că se plictiseşte, n-ar fi fost adevărat, în schimb Matei putu afla că domnul acela nu-i era soţ, că o decepţionase destul de repede, înainte totuşi ca între ei să se fi petrecut ceva ireparabil şi că nu ştie cum să scape de el.

Aşteptă din partea lui o încurajare ce nu veni şi pentru că terminase ce avusese de spus, îi luă la rîndu-i palma s-o privească, pretext de a-i veni şi mai aproape, atingîndu-i din nou obrazul cu părul abundent, de data aceasta lipindu-şi de-a dreptul capul de al lui.

Într-adevăr ştie ce vrea şi este mai puţin sfioasă ca Dora, gîndi amintindu-şi cum Dora îi înfipsese prima dată mîna în păr şi apoi cum, cînd se despărţiseră seara pe şosea la ea la vie, îi atinsese obrazul cu obrazul ei, ca din întîmplare. Şi fu ca şi cînd Dora de atunci, din seara aceea care învăluise şoseaua cu pădurea şi dealurile acoperite cu vii, casele şi zgomotele înăbuşite din curţi, l-ar fi prins într-o plasă îndemînatic mînuită şi l-ar fi tras spre ea, scoţîndu-l din iarba prezentului. Sub cerul care înnsera şi în faţa mării, metalice în umbră şi aruncîndu-şi spuma albă pînă aproape de picioarele lor, asculta ţîrîitul propriilor cuvinte şi al cuvintelor ei. Mă întreb cum are să facă să mă sărute căci vine

noaptea și desigur că nu vrea să se întoarcă acasă cum a venit iar eu n-o s-o ajut deloc. De fapt n-ar avea decît să întoarcă puțin capul. Era evident, constată apoi.

— Uite aici, îi spusese parcă surprinsă urmărindu-i cu degetul o linie din palmă, el întorsese puțin capul spre ea, ea făcuse, invers, aceeași mișcare și dat fiind că obrajii le erau alăturați nu avură altceva de făcut decît să se sărute.

— O iubești mult pe Dora ? îl întrebă și se corectă singură : O iubești de mult ?

— Ei, da, după asta ea mă întrebase cum arătam pe timpul cînd o iubeam pe Marta. Nu e rău. Îmi amintesc, îi răspunse scufîndu-se și ajutîndu-i să se ridice însă cînd fu în picioare ea i se atîrnă cu mîinile de gît ascultîndu-l astfel, îmi amintesc că purtam pe atunci un jerseu gris, de lînă. (Cum mi-a venit asta în minte ? Jerseul era al mamei. Poate din cauză că mi-a iritat obrazul frecîndu-mi-l cu părul ei). În ziua aceea era cît pe ce să învăț să joc tenis. Îți place culoarea roz ? Și cum ea, ținîndu-l mai departe de gît, dădu din cap : Uite, acolo marea e roz și, nu știu de ce, aș învelі-o în jurnale. Seamănă prin ceva cu un animal mort.

— Dar albastrul, spuse ea întorcînd capul spre stînga și revenind repede la el, este frumos.

— Albastrul ? făcu Matei și privi și el într-acolo. Deasupra cadavrului lichid cerul era senin și intens. Da, spuse umilit, e frumos. Și astea sînt frumoase, îi arătă spre mușchiul albăstrii albicioase care se frămîntau pe scoicile și pe algele vărsate de valuri pe nisip. Își luară sandalele în mînă și cu picioarele goale înfundîndu-se în nisipul ce aproape-și pierduse căldura, plecară.

În ziua următoare Matei și Dora lipsiră de pe plajă. Lumea se întreba ce să fie cu ei și gentilul animal se dedica băii de soare cu oarecare îmbufnare cînd unul din grupul lor le atrase atenția asupra unui zmeu care se ridica repede pe cer, în volte largi. Coada i se agita nervoasă în aer. Îi urmăriră evoluțiile cîtva timp, pînă cînd cineva spuse :

— Ia stați. Aseară m-am întîlnit cu Matei ducînd în brațe un zmeu galben ca ăsta. Să știți că ei sînt și de aceea n-au apărut astăzi, ca să se joace cu el.

Soția Argusului ridică ochii din cărți pe cer și spuse :

— Trebuie să fie foarte departe.

Coada roşie a zmeului se prelingea în toate sensurile în văzduh, ca o lungă dîră de sînge.

— Ce-ar fi să ne ducem la ei ?

Magda privea cerul cu reproşuri.

— Dar dacă nu sînt ei ? făcu altcineva.

Marele zmeu galben continua să se înalţe măsurînd lăţimea orizontului şi soarele îl făcea să sclipească ca o stea. După puţină şovăială, doi se ridicară de pe nisip şi se luară după sclipirile lui.

— Dă-i sfoară ! Dă-i sfoară ! striga Matei Dorei care, cu capul pe spate, cu bustul aplecat înainte şi cu picioarele bine înfipte în nisipul acelui loc pustiu, sălbatic, ţinea sfoara cu amîndouă mîinile mişcînd-o dintr-o parte în alta. La dreapta ! Mai mult ! Mai mult ! Acum lasă-l. Auzi cum zbîrnîie ! Cîntă parcă ! Trage-l spre tine.

— Nu mai pot, spuse ea, mă dor mîinile. Vezi cum am transpirat ? îl întrebă cînd îi luă locul şi Matei, primind de la ea sfoara care vibra şi-l trăgea spre cer, dădu din cap privind-o în fugă.

Ea se întinse pe nisip, cu faţa în sus, cu mîinile sub cap.

— Şi ieri după-masă, spuse, ai ajuns şi pe aici în plimbarea ta ? Să ştii că-mi pare foarte rău că n-am fost şi eu.

— Nu, n-am ajuns pînă aici, îi răspunse şi trase atît de tare de sfoară încît zmeul, vîjîind furios, îşi aplecă gura spre stînga, apoi în jos şi nu reveni la poziţia normală decît după un picaj adînc, tăind pe cer un cerc. Ea se ridicase şi trăgea alături de el de sfoară, din toate puterile. Ghemul de sfoară de la picioarele lor se micşorase de tot. Dacă aş fi ajuns pînă aici, continuă el, ţi-aş fi spus şi, mişcîndu-şi nervos picioarele pe nisip, fără să părăsească sfoara din mîini, îi dădu ocol ca şi furios. De atît privit însă în cerul fulgerător de lumini, o văzu turbure, lividă şi la fel de livid era şi locul cu mica pădure din stînga lor ce venea, strecurîndu-se printre stîncile înverzite, pînă aproape de plajă, plaja însăşi şi marea cea foşnitoare iar din zmeu nu mai rămăsese decît o pată neagră. Dar marii ei ochi albaştri erau la fel de coloraţi, înlocuind şi cerul şi marea acum încenuşate, şi ea îl lăsase iarăşi singur la sfoară exclamînd Cît te-ai înnegrit şi apoi îi arătă cu degetul în sus, în vecinătatea pieptului auriu, de hîrtie,

bombat pe spete̦ze ca o cuirasă, al zmeului care pluteа măreț în apele senine :

— Ce nor ! Ca o cămilă.

Matei făcu, privind în sus, o mișcare, piciorul îi alunecă într-o groapă din nisip și căzu cu fața în jos strîngînd tare în mîini coarda vibrantă.

— Ți-ai făcut rău ? Te doare ? îl întrebă lăsîndu-se imediat lîngă el. Părul ei negru îl învălui și din el îi spuse rîzînd Nu și apoi E noapte.

— Ascultă, îi spuse ea și-și retrase capul.

Se întoarse cu fața în sus, își culcă capul pe umărul ei și ascultă : piuiau doi trei pescărușI, din vîrful cerului venea zbaterea vîjîitorilor, mai mult simțită în vîrful degetelor strînse pe sfoară decît auzită, și aceste sunete simple se detașau de pe o tăcere adîncă, o tăcere însă care era de fapt produsul formidabil al necurmatei rostogoliri a valurilor pe nisip. Uneori înceta o clipă și dacă pescărușii n-ar fi continuat să piuie și vîjîitorile din văzduh să vîjîie, universul întreg i-ar fi părut că a încremenit. Mirosul pădurii și cel al mării îl împresurau. Ea mirosea a piatră spălată de ape. De undeva, de pe stîncile și dealurile înalte ce închideau locul, lătră un cîine.

— Anul trecut, îi spuse, ții minte, cînd plănuiam să venim aici — și el tresări și o întrerupse :

— Cum te-ai gîndit la ziua aceea ? Ai să rîzi de mine, dar tocmai simțeam ceva foarte vechi în clipa de acum, că și cînd aceasta ar fi o repetare a unei zile de demult, ca și cînd lucrurile pe care le trăiesc acum le-am mai trăit, și nu reușeam să aflu...

— Și era bine ? îl întrerupse și ea. Dar vezi să nu scapi zmeul.

Matei se ridică în genunchi și umbra sa o tăie pe din două pe cea de lîngă el alergînd pe nisip spre iarbă. Îl mira, fugar, interesul ei pentru astfel de lucruri, în alte împrejurări ar fi socotit că nu este un interes veritabil ci doar nevoia de a schimba cuvinte și uitase cu desăvîrșire pe gentilul animal care, la mare depărtare de acolo, tot mai privea din cînd în cînd, cu o blîndă imputare, steaua cu dîra de sînge a cozii ei, și care după ce încercase să se distreze citind și apoi jucînd cărți, se exercita să stea pe nisip în mîini cu picioarele în sus și fiindcă tot nu parvenea și cădea, cel care-i spusese Mamă

dragă o ajută ținîndu-i cu mîinile de glezne picioarele și părul ei, între brațele care-și schimbaseră destinația, căzu spre nisip ca o barbă.

— Nu știu dacă e bine sau nu. Parcă sînt și nu sînt aici, parcă sînt și nu sînt eu. Parcă aș fi ceva foarte mare și umflat și în același timp aș pluti, rărit, deasupra acestui lucru umflat și mare.

— Am auzit că aseară au scos la debarcader un înecat, spuse ea încruntîndu-se de milă și neplăcere.

— Un înecat ? tresări încă o dată. Am auzit și eu, aseară cînd veneam spre casă. Tot orașul se îngrămădea într-acolo. Am văzut și eu, odată, unul. Țesuturi umflate de apă, rozvineții, albicioase, o nefirească mărire diformă a întregului flasc. Mă întreb dacă nu te poți îneca și altminteri, în timp bunăoară.

Ea își trecu mîna pe pieptul lui prins în cuirasa de bronz în care îl îmbrățișase soarele, sări în picioare stîrnind nisipul cu vîrful degetelor și murmură cu capul întors spre mare :

— De asta te temeai în vara trecută cînd plănuiam, în pădure, să venim aici. Și totuși îți place, nu-i așa ? Am apucat un timp ideal. Vino.

Ținînd iarăși amîndoi de sfoară, alergară în lungul plajei și zmeul îi urma pe sus vibrînd, zbîrnîind, ridicîndu-se tot mai sus și fluturîndu-și în aer coada roșie.

— Îmi place, are dreptate, făcea mai tîrziu brăzdînd apa alături de ea, cu toate că încep să semăn în felul acesta cu o rîmă sau cu o giruetă și irresponsabilii m-au scîrbit totdeauna. Desigur însă că nu acesta este lucrul mai teribil ca moartea, pe care mi l-a anunțat. Astăzi e atît de drăguță cu mine.

Se dădu la fund, trecu pe sub picioarele ei care, bătînd apa, se încărcau cu șiraguri de perle, făcură pluta alături ținîndu-se de mînă și priviră astfel zmeul care se clătina în înălțime. Soarele îl făcea să sclipească și zumzetul său îi ajungea predomnitor.

— Matei, vreau să plonjez, îi spuse, ține mîinile.

El se ridică în picioare în valul care-i ajungea pînă la bărbie, își împreună pălmele făcînd un fel de leagăn în care ea, ținîndu-l de umeri și de gît, își sui tălpile și de acolo, arcuindu-se în aer ca un delfin, sări cu capul în jos în apă și cînd încercă să repete Matei o luă în brațe, mare, udă și zbătîndu-se, și o sărută sorbind de pe buzele ei sărătura mării.

Sărutul dură atît de mult încît după ce-i dădu drumul din braţe ea, ameţită, căzu în apă însă ţîşni îndată la suprafaţă şi cu zvîrlituri lungi şi line de mîini se îndrepta spre ţărm.

Ieşiră din apă aproape în acelaşi timp şi Matei o prinse pe la spate, îi înfipse mîna în păr şi-i întoarse faţa spre el pentru a continua sărutul început. Ea scăpă, alunecoasă, printre braţe şi fugi, rîzînd şi întorcîndu-şi capul spre el să vadă dacă o urmează în direcţia pădurii, de un arbore, din marginea căreia legaseră sfoara zmeului. Picioarele lor răscoleau aromele ierbii dese pe care o călcau fără milă şi tot alergînd intrară în pădure, astfel încît cînd la puţină vreme cei doi care se luaseră după lumina zmeului ajunseră la faţa locului nu-i găsiră. Recunoscură lucrurile lor pe plajă şi-i strigară pînă ce, fiindcă la apelurile lor din pustietate nu le răspundea decît, în limba ei cerească, enigmatică, fiinţa din văzduh de unde îşi prelingea spre creştetele lor dîra de sînge a coziі, se mai învîrtiră puţin, nehotărîţi, şi făcură calea întoarsă.

În aceeaşi zi, la restaurant, Magda se făcu că nu-l vede. Însă de îndată ce el îi adresă, întîmplător, cuvîntul, se lumină la faţă şi îi răspunse cu o recunoştinţă pe care nici nu încercă măcar să şi-o stăpînească.

— Eşti foarte rău ! îi spuse cînd se regăsiră. Ce-aţi făcut astăzi de dimineaţă ? Şi zmeul acela îngrozitor cu care aveam impresia că vrei să rîzi de mine !

Matei arătă cu degetul pereţii încăperii întunecate, temîndu-se de cei pe care i-ar fi putut scula din somn la acea oră înaintată a nopţii :

— Vorbeşte mai încet !

Experienţa se consuma cam repede, nu aflase mare lucru, dar poate că esenţialul îl va afla acum. Gîndul acesta îl decise.

Era încă noapte şi sandalele îi lipăiau singuratice pe pietre. Îşi număra paşii ca să nu adoarmă şi ca să-şi distragă atenţia de la tremurul cărnii satisfăcute şi de la imaginile care îl trăgeau îndărăt, la cea părăsită. Călca pe umbrele, culcate la distanţe egale pe trotuar ale pomilor, ca pe treptele unei scări ce-l ducea în sus. Cînd între el şi cer nu mai fu nici o treaptă, căci ajunsese pe ultima, îşi spuse N-a fost acelaşi lucru, deşi a fost delicios. Dar nu cumva, dacă aş fi întîlnit-o întîi pe ea, nu pe Dora, ar fi fost ce a fost cu Dora, mai mult decît delicios ?

Întrebarea care așa cum și-o formulase conținea în sine și răspunsul, îl trezi bine — ca să-l amețească, și-i trebui multă voință pentru a rămîne sus, unde ajunsese, și a analiza cu răceală îndreptățirile semnului de egalitate care, răutăcios, parcă de la sine, se strecurase între Dora și Magda. Iar cînd se convinse că, oricît ar căuta argumentele favorabile, nu poate elimina acel fatal și răutăcios mic semn nici chiar punîndu-l pe seama momentului neprielnic unei judecăți rezonabile, concluzia că dacă Dora și Magda sînt egale toate lucrurile sînt egale, adică indiferente în sine și doar fantazia lui, stimulată de anumite împrejurări, scotea din masa indiferentă, informă, a lumii cutare sau cutare aspecte, investindu-le cu o realitate care nu le aparținea, i se prezentă simplu și clar. Așadar totul, își zise aproape amuzat, referindu-se la tot ce se petrecuse între el și Dora de la prima lor întîlnire, de sub salcia plîngătoare din curtea avocatului, nu a fost decît un abur pe o oglindă înaltă și întunecată ? Aburul respirației a două ființe care tocmai pentru a se putea găsi nu trebuiau să se vadă în oglinda aceea ? Și este ciudat că descoperirea, deloc originală dealtminteri, mă ușurează.

Ușurarea și amuzamentul nu ținură însă mai mult decît era firesc, o clipă, și locul lor îl luară singurătatea și sila. Străzile erau pustii, într-adevăr, la fel și curțile și dealurile înalte pe care se cățăra acea așezare de oameni pentru încă o oră defuncți, și plaja udă pe care Matei coborî. Nu vedea în întuneric nisipul, dar îl simțea cum îi intră, ud, în sandale lipindu-i-se de piele și înfiorîndu-l de dezgust. În fața lui, la fel de invizibilă ca și nisipul în noapte, marea venea și se retrăgea, pliciuind și oftînd. Cînd ochii i se obișnuiră cu locul, văzu spuma murdară pe care ea, cu botul căscat pe nisip, o vărsa. Mirosul nopții îi intrase adînc în vestminte, în epidermă, dar acum nu-i mai dădea dulcele entuziasm care provoacă la fapte, ci îi produse atîta silă încît fu gata să vomite și el. Și aerul întunecat începu să se turbure de apropierea zorilor, în el se răspîndi substanța lividă a luminii. În lividitatea aceasta valurile băteau, întunecate și tăioase, din cozi și pentru a scăpa de mirosul de pe el, deși tremura de frig, Matei se dezbrăcă și se azvîrli în apă, trecînd cu creștetul printr-un perete lichid de gheață și negură. Se lăsă în picioare, cu respirația tăiată. Era cufundat în negura rece pînă aproape la gură și sub tălpi simțea pietre, ierburi bărboase și reci.

Înotă furios, adunînd sub el cu brațele ca niște echere întunericul alunecos, îl bătu cu picioarele stîrnind o ploaie care i se revărsă pe cap, își culcă în el cînd un obraz, cînd pe celălalt, îl spintecă pe la fund în toate direcțiile și apoi îi rupse pielea cu umerii ivindu-se la suprafață, perforă valurile avîntîndu-se împotriva lor, spre orizont, și le urmă spre plajă azvîrlindu-se peste coamele lor, făcu cercuri largi, cu o dîră de spume după el, și încet, încet mirosul pe care noaptea i-l strecurase, odată cu îmbrățișările, în nări, începu să-l părăsească. Inima îi bătea cu putere, nu-i mai era frig și cînd ieși din apa măcelărită zorile se ridicaseră din partea opusă, marea zăcea, însîngerată, la picioarele sale și cîteva umbre perechi se iviseră nesigure pe vîrful falezei, să admire răsăritul de soare.

XXVIII

ei. Lumina marilor ei ochi albaştri îl învăluia, senină, din toate părţile, mai uşoară ca apa, mai consistentă ca aerul. De undeva, din afara acestei lumini, o auzea întrebîndu-l repetat de Magda şi se auzea şi pe sine încercînd să-i răspundă destul de alene şi neconvins. Ştia că vocile care-l ajungeau erau a lui şi a ei, dar le asculta cum ar fi ascultat, fără să vrea să asculte, dialogul unor personaje de care l-ar despărţi un zid şi aşa ceva chiar i se întîmplase odată, într-o după-amiază toridă. Domnul şi doamna Iliescu dormeau şi somnul lor se întinsese deasupra casei ca o mînă întinsă spre a opri orice mişcare, orice zgomot, în aşa fel încît doar din timp în timp şi mult din afara casei cîte o pasăre îndrăznea să piuie dar şi aceea se oprea repede, ca şi speriată, şi poate din cauza căldurii ori mai degrabă din cauza mîinii invizibile dar atît de vii care poruncea pretutindeni tăcerea, nu putea dormi. În gravura de pe perete, Émilie îşi ţinea mai departe

obrazul culcat pe mîna întinsă a lui August și cerul, culcat pe mîna întinsă deasupra casei pentru a ocroti liniștea celor care dormeau, îl întrezărea ici și colo printre tei, un albastru pisat mărunt de tot, atît de mărunt încît prin transparența lui se putea bănui altceva, alt cer, și poate că albastrul acela și ce era dincolo de el nu-l lăsa nici el să doarmă și opresat de liniște, mutîndu-și privirile de la gravura de pe perete la fereastră și înapoi, de la împăratul măreț sub baldachinul lui, la albastrul transparent, feciorelnic, își spuse *Liniște augustă* și aceste două cuvinte îl mișcară foarte mult, ca și cînd i-ar fi încredințat, prin ivirea lor, explicația unor lucruri nemăsurate, confuze, și putința de a uza de ele în folosul său. Și se simți deodată atît de bogat încît nemișcarea îi deveni intolerabilă. Era sigur că afară, în curte, pe stradă sau pe malul iazului, în cîmp, dincolo de șosea în mîlurile cu raci sau dincoace, în pădure, se petrec evenimente fabuloase, provocate de descoperirea celor două cuvinte, ori la petrecerea cărora putea acum, datorită acestei descoperiri, să asiste în fine. Aceasta era bogăția care-l investise și trebuia să ia act urgent de ea, să o măsoare, să se măsoare pe sine însuși cu ea. Între el și fereastra deschisă stătea însă, mai întîi, imprecizabila rumoare a gîndurilor sale de evaziune, apoi ritmica surdă a inimii lui nedecise și după aceea foșnetele pe care știa că le va produce mișcîndu-se pe pat și care ar fi răsunat desigur pînă la cer turburînd liniștea augustă a împăratului. În același timp, datorită nemișcării la care era constrîns, se gîndi la evenimentele pe care descoperirea lui le dezlănțuise afară ca la niște ființe însetate de prezența lui, chinuite de absența lui și care, spre a-și afla pacea, își așteptau stăpînul. Și atunci, ca să le aducă liniștea pe care i-o cereau, se ridică din cuibul de foșnete, îl părăsi cum obișnuia uneori, prin fereastră, și însoțit de gărzile vegetale, de teii vînjoși, al căror piept de veterani era îmbrăcat în pieptar de bronz, păși solemn spre poarta dinspre stradă, unde un murmur de voci îl opri, se ascunse făcînd un pas la dreapta îndărătul zidului alb spre creasta căruia coborau din cer frunze late, transparente ca pleoapele, și exact din partea cealaltă a zidului, din stradă, auzi o voce bărbătească sugrumată de indignare și diformată de dentiția proastă :

— Și i-am spus bagă de seamă ce faci.

— Va să zică așa, acceptă a doua voce, i-ai spus. Ei, atunci e altceva. Și ce-a zis ?

— Nimic !

A doua voce, după o tăcere prin porțile cărcia curseră toate apele îngroșate ale ceasului somnolent, spuse :

— Vezi ? ! Ți-am spus eu !

— Ușor de spus !

— Să nu crezi că sînt geloasă, o auzi din lumina în care plutea măreț și pentru că în vocea ei suna stridența amenințării se ridică mai sus în substanța senină și propria lui voce îl ajunse, destul de stinsă :

— De ce să fii geloasă ?

— Crezi că n-aș avea de ce ?

— Vreau să-ți spun că mi se pare ciudată ideea că, din cauza mea, ai putea suferi de gelozie. Nu înțeleg.

— Dar e limpede ! strigă ea. Ce nu înțelegi ?

Ca să evite și acest strigăt făcu o voltă în senin, vibrînd tot, și simți cum cuprinsul i se învolburează pe piept și pe brațele cu care-l lucra. Vocea de sub el murmură nesigură :

— Nimic.

Nicnte, își răspunse sie însuși de sus, traducîndu-se și gîndind că *nimic* este mai puțin metalic decît mica jucărie a corespondentului său italian, exprimînd uimirea neputincioasă în fața revelației golului, un cuvînt surd, deodată gîrbovit de noaptea dinainte-i, în care cei doi *i* ascuțiți răsună ca două singuratice chemări ale deznădejdii, în noapte. Era mulțumit că noaptea rămăsese sub el și nu se simțea capabil față de cei doi care se înfruntau sub el, în noapte, decît de indiferență. Ar fi vrut ca ei să tacă, totuși, și o ascultă ricanînd cum ar fi ascultat bîzîitul unei muște :

— Va să zică nu înțelegi nimic ?

Și el însuși bîzîi :

— Ce să înțeleg ?

Bîzîiau amîndoi în negura de sub el, ca două muște egal atrase de pestilență, alungîndu-se lenește una pe alta. Nu era deloc plăcut, însă atît timp cît cei de jos nu vor face decît atît, putea să se bucure mai departe de lumina divină în care înota, clătinîndu-se de ici colo încet, maiestos. Decît să se certe inutil ar face mai bine să doarmă, în după-amiaza aceea atît de caldă. Dar poate, se gîndi, nu dormeau tocmai pentru că era atît de cald.

— Vrei chiar să mă faci să cred că nu înțelegi nimic ? continua ea. Îți vorbesc de Magda. Nu-mi place cum se uită la tine.

— N-am băgat de seamă sau, dacă da, știi că nici mie nu-mi place.

— Să vorbim deschis ?

Întrebarea, violentă, o simți în întregul trup ca o smucitură, se ridică mai sus în lumină și apoi coborî repede, crezînd că va cădea, că nu se va mai putea ține în albastru și o privi cu intensitate deznădăjduită în ochii mari, albaștri. Nu căzuse, se ridica, dimpotrivă, parcă și mai sus, revenind cu gura spre cer, deasupra volburii pîcloase în care fusese gata să se afunde și știu atunci că străina a revenit și că este în puterea ei. Dar n-o vedea, cum n-o vedea nici pe Dora, cum nu se vedea nici pe sine. Nu vedea de data aceasta nimic pentru că se întorsese în negură fără să prindă de veste cînd și era ocupat să-i răspundă. O făcu aproape dușmănos.

— N-are rost să vorbim despre așa ceva. Prietena ta îmi produce silă.

— Este, îi replică la fel de dușmănos, prietena ta, nu a mea.

— Cum vrei.

— De ce rîzi ?

— Pentru că văd că eu, care n-am avut niciodată prieteni, m-am pomenit cu o prietenă. Spune-mi, acesta este lucrul mai teribil decît moartea, pe care mi l-ai anunțat în noaptea aceea ? Dacă da, n-ai greșit.

— Va să zică recunoști că voi doi... făcu uimită și îndurerată de chipul brutal de firesc al mărturisirii lui.

— Recunosc că n-ai greșit și că este într-adevăr ceva mai teribil ca moartea. Nu poți să știi, n-ai de unde ști cum este să simți că *totul* este egal. Multe lucruri m-ai învățat tu, era necesar să-l aflu și pe acesta ?

— Poate că nu înțelegi cît de grav este momentul pentru noi, sau pentru mine, altminteri n-ai încerca să mă amuzi cu acuzația că eu sînt vinovată de ce se întîmplă.

— Ce se întîmplă ? spuse cu gîndul aiurea.

Din cauza stupidității întrebării, ea fu gata să rîdă, apoi se întristă atît de mult încît nu mai fu în stare să vorbească. Își aplecă capul deasupra paharului cu oranjadă și supse prin pai băutura foarte rece.

Matei lăsase în urmă debarcaderul și urca pe potecă un deal roșiatic cu mari pete roz pe care se legănau tufe de cimbru. Se făcea seară. Mergea la întîmplare, să scape de cea care îl urmărea. Îi auzea pașii în spate. Îi vorbea mereu, cînd enervată, cînd plîngătoare.

— Știu că nu mă iubești, îi spunea. Dar nu poți încerca să te porți mai frumos ? Ce ți-am făcut ? Trebuie să-mi explici. Oprește-te, Matei, unde mă duci așa ?

Se trînti necăjit în iarbă, cu fața în sus, cu mîinile sub ceafă și-i spuse privind în cer :

— Nu mi-ai făcut nimic.

— În schimb, îi răspunse întinzîndu-se alături, tu m-ai făcut să mă doară picioarele de atît alergat pe deal, prin bolovani. Uite, vezi, aici mi s-a și umflat — și zicînd așa își scoase sandala și-și cerceta talpa. Matei îi aruncă o privire. Își făcuse într-adevăr o umflătură în talpă.

— Te doare ? o întrebă. Poți înțelege acum ce am să-ți spun ?

— Nu mă doare, mă ustură.

— Îmi pare rău, iartă-mă. Îmi pare rău și că nu te pot iubi. Dacă ne-am fi întîlnit mai demult te-aș fi iubit.

— Atît de uscat ți-e sufletul ?

— Lasă. Întoarce-te, se face noapte. Eu o iau peste deal.

Îi întoarse spatele și porni, aproape alergînd, dar se întoarse căci ea striga plîngînd :

— Nu pot să mă scol, Matei, ajută-mă.

Nu se putea scula și nu putea nici să meargă, așa că fusese nevoit să o tîrască după sine și merseră așa destul timp pînă ce își dădură seama că sandala ei a rămas în iarbă ; se întunecase și n-o mai putea găsi și ea și-o descălță și pe cealaltă și o aruncă departe și o aduse acasă la ea, în picioarele goale, pe drumuri ocolite și în drum se opriră de două ori, unde era întunericul mai adînc și locul mai pustiu și ajunse la el tîrziu de tot, spre ziuă, și acum Dora știa și ce îi înăbuși de la început orice căință fu ideeea că nu avea nici un rost ca ea să știe că el nu făcuse decît o experiență, prelungită pentru verificare și apoi din simplă slăbiciune. Ea aflase tocmai cînd totul se terminase și numai din pricină că azi-noapte, cînd prietena ei își pierduse sandalele, avusese insomnie. Și în definitiv, socoti în timp ce ea, cu capul plecat, sugea oranjada foarte rece, întîmplarea de pe deal i-ar place și ei dacă

i-aș povesti-o punînd în locul meu alt erou, așa cum dacă acum un an întîmplarea i-ar fi adus pe altcineva, în N., în locul meu, acela i-ar fi cîștigat interesul pe care i l-am cîștigat eu, eu care, astfel, am făcut ce putea să facă oricine, nu doar eu.

Fiindcă ea continua să-și țină ochii plecați, Matei se simțea abandonat, gîndea și știa cît de încîlcite îi sînt gîndurile. Se zbătea să nu se înece în încîlceala lor ca musca în baie și să se păstreze la suprafață și nu izbutea și întîlnind ochii chelnerului care, rezemat de o masă, îi privea, își plecă ochii supărat și începu să sugă și el din paharul brumat de răceala băuturii. Aceasta îl desprinse de sine și frămîntarea de a nu se îneca în încîlceala gîndurilor sale nu îl mai crispă, spectacolul ei dimpotrivă îl făcu să se simtă uluitor de ușor, de desprins din contingență ori profitînd de contingențe divine. Acum însă nu mai fu umilit, nici revoltat și nici nu se mai temu de înecul în timp. În special de acest din urmă lucru nu se mai temu căci observă, și nu era prima oară cînd făcea această observație, că valul care-i venise din spate îl scosese, în realitate, din timp. După o clipă avu din nou nevoie de ochii celei din fața sa. Ca s-o facă să și-i ridice, părăsi paiul în pahar și întinse mîna spre ea, o mînă care-i cerea să fie liniștită, și i-o așeză pe umăr. Își culcă obrazul pe mîna lui apoi și-l ridică, supărată, și-i spuse :

— Dacă eu ți-aș fi făcut ce mi-ai făcut tu, sînt curioasă cum ai fi reacționat. N-ai fi fost în stare să bei liniștit oranjadă, ca mine, nu-i așa ?

— Nu ți-am făcut nimic, o asigură. Regăsise lumina senină și se grăbea să se întoarcă în ea.

— Din nimicul acesta se poate și muri.

— Da, spuse Matei încă nereușind să se întoarcă. Noi nu vom muri. Vrei să-ți explic ce-a fost ? Vrei să fii bună să-ți mai culci o dată obrazul pe mîna mea, ca adineauri ? Puțin. Te rog.

Îi puse din nou mîna pe umăr și ea îi atinse repede degetele cu obrazul. Matei primi mîngîierea cu ochii închiși.

— Ce bună ești ! N-a fost exact ca adineauri, totuși.

— Despre ce vorbești ?

— Iartă-mă. Ai dreptate să fii indignată. Uite, dacă anumite stări foarte prețioase pe care le încercăm, stări de farmec, cînd sîntem fericiți fără să știm de ce, le-am putea avea

cînd dorim, și pe acelea pe care le dorim, căci nu seamănă între ele, ar fi nemaipomenit. Dacă am ști în ce împrejurări se produc, poate că înscenînd acele împrejurări le-am obține. Dar nu știm și probabil că și de-am ști n-am face nimic.

Trăsăturile ei se ascuțiră :

— Tu, îi spuse, *acum*, ești fericit ?

— Nu se cuvine, nu-i așa ?

Întrebarea aceasta îi permise să intre în lumina pînă atunci refuzată. Și ea și chelnerul din spatele ei, care continua să-i privească sprijinit de masă, doar că acum nu se mai sprijinea cu spatele ci cu mîna și își petrecuse un picior peste celălalt înfigîndu-i vîrful în podea, fură izbiți de lumina care îi îmbrăcă fața. Chelnerul, un bărbat încă tînăr, cu destul pîntec, era gripat și din cauza aceasta auzea rău, iar ea se întreba dacă nu cumva ce-i lumina astfel fața aparținea celeilalte. Cum însă o privea în ochi cu ce știa de mult și era numai al ei, ezită apoi simți că din pricina privirilor lui atît de stăruitoare, aproape disperate, i se face milă de el și el încerca să-și dea seama cum parvenise să se ridice din nou și să plutească în albastru și înțelegerea i se izbea ca de un zid cu neputință de înlăturat. Dincolo de acel zid se petreceau, știa, evenimente esențiale, era o neliniște pe care, de-ar fi ajuns dincolo, prezența lui ar fi pacificat-o.

Ce-și spuneau cei doi din cealaltă parte a zidului, nu mai înțelegea și-i aștepta să plece pentru a reveni la poartă să vadă ce se petrece în stradă. Liniștea care scălda tot cuprinsul îi părea generată de propria-i nemișcare în fața zidului alb. Pe zid se ridicau, din ierburi, cîteva furnici și vocile celor doi ronronau, bîzîiau, se pierdură. Liniștea fu și mai adîncă și își trase încet picioarele din iarbă, ca dintr-un țesut animal, și deschise poarta. Pe stradă, dintr-un capăt la celălalt al ei, nu era nimeni. În curte nu era nimeni și la ferestre erau trase transperantele. Nici pe cîmp nu era nimeni, nimeni nu trecea pe șosea și în pădure și apoi pe dealuri nu întîlni pe nimeni. Căldura, doar, descompunea toate suprafețele, pe stradă ca și în cîmp, pe șosea și pe dealuri, într-o infinitate de infinitesimale suprafețe pîlpîitoare, agitate, îndesate unele într-altele și tremurînd de la dreapta la stînga, de la stînga la dreapta și de jos în sus fără oprire. Lumea, pustie, fusese invadată de ele și peste ele se întindea aducîndu-le puțină pace umbra lui în trecere și pe umbra lui seninul își culca

transparența, fără sfîrșit — în care, atîntindu-l, se avîntă pînă ce pămîntul se rări sub el, încercă obișnuita iute trecătoare amețeală și pluti de-a binelea în albastru, între două seninuri fără fund și margini.

— Matei, spuse ea, de jos, nu ești aici, cu mine, nu-i așa ?

— Nu sînt cu tine, îi răspunse precaut, să nu coboare din nou, sînt în tine. E foarte curios, continuă. Să-ți explic cum este.

— Astăzi ai gust de explicații. Totuși trebuie să vorbim serios, altfel plec imediat și nu mă vei mai vedea niciodată.

— Păcat.

— Ce e păcat ?

— Că nu vrei să mă asculți. Este *într-adevăr* foarte curios.

— Mie mi se pare mai curios felul cum te porți acum. Parcă nu-ți pasă de nimic și-ți este indiferent orice aș face cu. Nu mai însemn chiar nimic pentru tine ? Așa de repede ?

— Ți-am spus doar că sînt în tine.

— Dar, pentru Dumnezeu, trezește-te odată, dacă dormi, sau încetează cu rolul acesta, dacă îmi joci teatru ! Vreau să-mi explici de ce ești neloial cu mine, înșelîndu-mă cu creatura aceea, și dacă mă înșeli de mult și cît crezi că va mai dura.

Matei continua să n-o vadă pe străină, dar știa că este acolo și-i răspunse liniștit :

— De ce neloial ? Ți-am spus azi-noapte, cînd am venit acasă, că m-am plimbat cu ea și mă mir că nu înțelegi că între mine și ea nu este nimic și n-am făcut decît să stăm de vorbă. Știi cît de mult vorbește, n-am putut-o opri. Asta e tot.

— Adineauri spuneai altfel.

— Ce spuneam ?

Auzindu-și întrebarea, Matei găsi că tactica celui de sub el este neroadă, singura posibilă însă, din nefericire. Cu siguranță că Dora, care avea stimă pentru inteligența mea, își pierde acum toate iluziile. De ce nu este însă ea însăși inteligentă și nu curmă scena aceasta fără rost ?

— Dora, am spus atîtea lucruri care n-au nici o legătură cu noi doi, încît întrebarea nu este atît de stupidă pe cît pare. Aceasta nu este o scuză pentru tine, cred că, dimpotrivă, te supăr și mai rău, dacă nu cumva ești mai inteligentă decît oricine altcineva în situația aceasta.

Ți-am spus de mult, mi se pare, că nu sînt inteligentă. În fine, adineauri ai mărturisit că între voi este mult mai mult decît accepți acum și că legătura cu ea te-a învățat că totul este egal.

— Egal ? Așa am spus ?

— Nu mai face pe prostul ! Știi bine că așa ai spus.

Întinse brațele în lături, dînd din umeri descurajat, acceptînd :

— Ce altceva pot face.

Cuvintele lui ea le înțelese însă nu ca o recunoaștere a vinii.

— Poți să-mi spui măcar ce este cu egalitatea aceasta a tuturor. Măcar cu atît să mă aleg.

— Nu știu, făcu el și ochii i se aburiră și-i șterse repede căci nu-i mai vedea astfel bine ochii, nu știu cum mi-a venit ideea. Sau știu. Este de fapt un simțămînt mai vechi al meu, vorbi travestind cu îndrăzneală faptele pentru a nu o jigni, totuși fără să le altereze esența, de care n-am devenit conștient decît acum cîteva zile. Demult, la liceu, la gimnastică ne scotea pe cîmp, la marginea orașului și o dată, cînd ne mișcam brațele și picioarele la fluierul domnului Gheorghiu, am avut impresia că noi toți, adică eu și colegii mei, așezați în rînduri, semănăm grozav între noi, atît de mult încît numai întîmplarea ne-ar fi putut distinge pe unul de altul și distincția aceasta ar fi fost întîmplătoare, fără realitate. Altă dată ploua, era seară și veneam spre casă din centru, prin băltoacele mereu sporite de pe trotuar. N-ai uitat cît de stricate erau trotuarele din N. Nu era tîrziu, dar părea așa din pricina ploii. Pe stradă, împroșcînd cu noroi la hopuri, treceau trăsuri, căruțe încărcate cu coceni putrezi de atîta apă, și treceau și destui bărbați, destule femei și toți eram gîrboviți și cenușii de apă și atunci, ca și la ora de gimnastică, m-am gîndit că cineva din afară n-ar putea alege pe unul dintre noi, cei din ploaie, decît din motive care nu l-ar privi decît pe el și care n-ar avea nici o legătură cu realitatea. În amîndouă împrejurările însă, continuă în sine, eu eram cel care alegeam. Și din nou ei : Iar acum nu știu cum am devenit conștient de acest simțămînt vechi al meu, poate privind grămada de trupuri anonime de pe plajă, peste care adie mirosul putregaiurilor mării.

Chelnerul din spatele Dorei ștergea o masă cu șervetul murdar. În partea superioară a ușii deschise către stradă se

vedea marginea de jos a pînzei albe cu dungi late, roșii, pentru soare, una din mesele rotunde instalate pe trotuar sub umbra acesteia și, dincolo de incendiul alb al pieței, marea, la linia de contact a căreia cu cerul înainta ca în vis o navă albă cu o dîră de fum după ea. După ce șterse masa, chelnerul dispăru în oficiu mai aruncînd celor doi o privire.

— Poate că la aceasta te-ai gîndit și tu, încheie Matei, cînd mi-ai spus că voi cunoaște ceva mai oribil ca moartea — și se lăsă pe o coastă în seninul adînc și îl brăzdă lent, impunător, simțindu-se de o ființă cu el, cu eternitatea.

— Nu-mi amintesc să-ți fi spus așa ceva, își reluă mica voce de sub el bîzîitul monoton și chiar de-ți voi fi spus cu siguranță că nu m-am gîndit la asta, cum nu m-am gîndit nici la moarte.

El bîzîi la rîndu-i, întreruptînd-o parcă satisfăcut :

— Ei, da, și eu spun ades lucruri al căror înțeles nu-l descopăr decît după ce le-am rostit, uneori mult după aceea. De exemplu, începu dar se opri fiindcă tocmai atunci chelnerul, revenit din oficiu, răsturnase pe tejghea o mînă de tacîmuri și zgomotul, distrîndu-l, îi atrase atenția că-și este dator cu precauție.

— Așadar cînd îmi vorbești trebuie să știu că nu totdeauna te gîndești la ce-mi spui. Acum, de exemplu, îl parodie răutăcioasă, spui ce-ți vine pentru a mă face să uit subiectul nostru. Dacă dorești să cred că în noaptea aceasta ai făcut doar conversație cu Magda, procedeul este foarte greșit.

Matei încă tot n-o zărea pe străină, dar știu din nou că este acolo, invizibilă martoră a cercurilor pe care cei doi le descriau, bîzîind, deasupra odioasei pestilențe rîvnite, și presupuse că dacă Dora continua să vrea să se explice cu el în loc să-i întoarcă spatele deodată și pentru totdeauna, faptul se datora invizibilei prezențe ocrotitoare, materne. Bănui, și bănuiala aceasta îi dădu un nou motiv de entuziasm, o nouă clipă de farmec, dar o clipă care dură multe zile, chiar și cînd peisajul marin îl schimbară pe cel bucureștean, că străina este chiar albastrul luminos în care se scălda, care-l cuprindea din toate părțile și în care, fără ca cel de la masă, din fața Dorei, să facă vreo mișcare, se afundă îndată aser ea copilului care se refugiază la pieptul mamei. Ea îl înconjura, luminoasă, de pretutindeni, și cel care îi imita vag mișcările dedesubt, încercînd să se descurce printre întrebările Do-

rei, nu era decît umbra sa, un palid reflex ca cel al capului său culcat pe picioarele Dorei în noaptea pianului, la București. Atunci ea îi spusese Te invidiez pentru că ești fericit și — Dar eu sînt fericit prin tine ! îi replicase ; la fel i-ar fi putut răspunde și acum la învinuirea repetată. Cum revin lucrurile, în cerc, ca într-o horă astrală, își zise, și în noapte genunchii ei și capul meu pluteau ca niște constelații îndepărtate, părelnice, ai căror arhetip eram noi, cei de dincoace.

— Dora, încercă să-i vorbească și cel de jos îi realiză intenția cu o voce înăbușită, deteriorată ca de o dentiție defectuoasă, n-am vrut să spun că vorbesc fără să mă gîndesc, ci că deseori gîndirea este ascunsă celui care gîndește.

Ea mișcă paharul încă aproape plin pe fața de masă, plecîndu-și pleoapele. Se întreba ce să facă, dacă n-a întîrziat prea mult spre a-l mai putea părăsi. Dealtfel nu era sigură de tot că între el și femeia aceea s-au petrecut chiar lucruri care să o oblige a-l părăsi, deși ceva se petrecuse fără îndoială și el se străduia din răsputeri să se eschiveze de la un răspuns clar, ceea ce era mai grav decît greșeala însăși cîtă va fi fost. Recunoștința cu care îi primi ochii cînd și-i ridică iar de jos și graba ca și înfometată cu care și-i înfipse în ei pe ai lui, o făcură din nou să-i fie milă de el, ca și cînd ar fi fost bolnav, mai ales cînd o întrebă, fără nici un rost și agățat cu aceeași insistență de privirile ei — Mă vezi în chip de arhetip al unei muște ? astfel că îi spuse cu blîndețe :

— Nu. Am oroare de muște.

— Ei vezi ? Eu mă văd, făcu încîntat. De ce să ai oroare de ele ? Cînd dansează scînteietoare în lumină, descriind curbele largi al căror secret numai ele îl dețin, par niște mici astre, niște astre rotindu-se, e adevărat, în jurul unui cadavru.

Își trase violent mai aproape de sine mîna întinsă pe masă și pe care dîra de lumină ce venea de afară prin ușă i-o acoperea cu o peliculă roz. Nava albă înainta încet, ca în vis, cu dîra de fum după ea.

— Ei da, sînt un mort, recunoscu în sine, pentru că sînt îngropat în ea, dar un mort deosebit — și se ridică atît de sus încît, de data aceasta din cauza înălțimii, nu mai văzu nimic și se pierdură și vocile de sub el. Aici unde ajunsese acum era întuneric rece, pornire oarbă de a se elibera distrugîndu-și închisoarea, ură și singurătate în întunericul rece al

urii. Cunoscîndu-şi destul de bine mecanismul reacţiilor, îşi dădu seama că orgoliul rănit, care îi descoperise, ca o rană nevindecată, toată vechea lui neîncredere în femeie şi sentimentul că acceptă, odată cu farmecul ei, o abjurare, o decadenţă, haosul, era efect al vertijului — şi dori din toate puterile sufletului să coboare.

Că se petrecuse cu el ceva rău cea din faţă-i prinsese de veste şi îl întrebă de două ori ce are. Nu-i răspunsese şi cînd voise să-i ia mîna spre a-l readuce la ea se trăsese înapoi strîngînd fălcile şi contractîndu-şi toată faţa într-un rictus de dezgust. Ea se ridică să plece.

— Dora, o chemă înăbuşit, rămîi.

— Credeam că vrei să plec. Dacă vrei să rămîn, poartă-te cum trebuie.

— Asta vreau şi eu. Numai lasă-mă puţin să-mi revin şi nu mă atinge.

— De ce să nu te ating ?

— Pentru că nu sînt curat, gemu şi-şi ascunse mîinile sub pieptul aplecat peste masă.

— Ce mai este şi asta ?

— Lasă-mă, te rog, puţin. Nu te urăsc pe tine, îşi repeta, ci lucrurile nesemnificative, mortăciunea din care ne ospătăm amîndoi cu deliciu şi împrejurarea că, golit eu însumi de semnificaţie din cauză că nu vreau şi nu trebuie să răspund la întrebările gelozici tale, nu numai că stîrvul mi-e, ca şi ţie, hrană, dar sînt însumi parte din el. Ce vină ai tu ? Cum îmi poate trece prin minte, ca să te urăsc, că dacă nu te-aş fi întîlnit pe tine, n-aş trăi acest dezgust şi această mortificare ? Şi de ce am presimţit clipa de acum încă de la început ? Mă închizi în tine cu tot ce-mi dai şi cu tot ce-mi iei, de ce să-ţi fiu prizonier şi prin nebunie ? Nu e mai bine să fim prieteni ?

— Da, să fim prieteni, spuse ea, căci ultimele cuvinte le rostise tare. Dar parcă prietenia te dezgusta. În definitiv de ce te dezgusta ?

— Pentru că, îi răspunse, venindu-i să-şi muşte mîinile de necaz amintindu-şi că aceeaşi propunere o făcuse şi Magdei deşi de data aceasta n-o destinase urechilor Dorei, ci doar îi scăpase, pentru că prea e pe buzele tuturor.

— În fine. Şi de ce e mai bine să fim prieteni ? Nu mă mai iubeşti ?

— Ba da, însă acum am nevoie de răbdarea și înțelegerea ta.

Simțea sub el albastrul spre care, coborînd, revenea trăgîndu-se încet din negura rece.

Chelnerul îi privea plăcut alarmat. Ochii lui mari, triunghiulari, așezați asimetric de-a dreapta și de-a stînga nasului pierdut și către care părul pieptănat cu cărare pe mijlocul capului după o modă foarte veche descindea gros și lucios de briantină, încremeniseră încercînd să priceapă. Ziarele aduceau pe atunci cu regularitate vești despre drame pasionale, despre uciderи din amor. Totuși pînă la urmă Matei îl dezamăgi : surîdea blînd, era iarăși destins, luminos, nu fusese nimic demn de atenție.

Plutea iarăși liniștit în lumina ochilor ei, în imperiul senin. Nava cea albă trecuse, fumul ei se risipise în aer. Se refugiase la început în sus, în ochii ei, numai pentru a scăpa de întrebări care, apropiindu-i prea mult pe Magda și dezolarea pestilentă pe care o descoperise cu ajutorul aceleia, l-ar fi chinuit din cale afară. Îi fusese dat să afle cît de precar este și refugiul acesta, căci oricînd îl putea părăsi, coborînd sau urcînd, și deasupra, ca și dedesubt, îl aștepta negura rece. Cea de sub el era făcută din aglomerare și confuzie, cea de deasupra din pustiu și singurătate. Sau nu, socoti, totul vine de acolo că sînt închis și ochii nu-mi sînt făcuți decît pentru interiorul spațiului care mă închide. Unde eram înainte de a mă naște și unde voi fi după moarte nu am cum ști și dacă mă forțez să văd, totuși, nu văd decît întuneric în urmă-mi și înainte tot întuneric.

— Dacă bei oranjada, îi spuse ea, de jos, te vei simți și mai bine. Matei, îi spuse în parte pentru a-i fi de folos, în parte pentru a-l pedepsi pentru felul cum se ferise de atingerea ei, m-am gîndit mereu la ziua aceea din iarnă cînd ne-am întîlnit noi doi, pe Dacia, cu fostul meu soț și astăzi m-am gîndit iarăși întrebîndu-mă, ca totdeauna, dacă nu cumva, atunci, ai fi preferat să nu-i spun că noi doi ne iubim.

Cel de dedesubt tăcu și Matei simți cum se clatină.

— Știu că ai coadă lungă, spuse liniștită, știu că ești susceptibil, se corectă imediat, dar încearcă totuși să-mi răspunzi.

La rîndu-i cel de jos, ghicind cum îi poate întoarce răutatea, o întoarse, degajat, la expresia de care ea însăși fusese stînjenită :

— Știu și eu că am coadă lungă, dar n-avea grijă că n-o duc pe jos ca să poată fi călcată.

— De ce vorbești așa ? îl certă Matei. Vrei să mă faci să cobor ? — și acela se grăbi să continue :

— Aș fi preferat, într-adevăr.

— De ce ?

Cu băgare de seamă, dar nu cu răceală, zise :

— Nu-mi aduc bine aminte, atîtea s-au întîmplat de atunci !

— Poate-ți aduci aminte.

— I-ai spus „Eu am un amant“ — și fiindcă ea aștepta să continue : Cuvîntul mi-a atras atenția că nu știusem pînă atunci că-ți sînt amant și am fost necăjit.

— De ce ?

— Din cauza ignoranței mele, vru să-i răspundă, însă cum coada celui de deasupra lui atîrna din cer spre creștetul său ca o lungă dîră de sînge, tăcu și apoi zise : Pe buzele tale, cuvîntul mi s-a părut străin și brutal.

— Brutal pentru cine ?

— Pentru domnul Albu. L-ai lovit inutil.

Ea mișcă din nou paharul pe fața de masă. Nu-i mai era milă de el.

— Va să zică nici la întrebarea aceasta nu vrei să-mi răspunzi. Dar poate îmi vei spune, atunci, dacă ești sau nu un laș.

— Dora, exclamă Matei coborînd asupră-i și strîngîndu-i puternic mîinile, dacă mă întrebi așa înseamnă că nici nu ai nevoie de răspunsul meu și dacă totuși mă întrebi cred că intenționezi să rupi tot ce ne leagă și să mă părăsești. Mă înșel, nu-i așa ? îi răscoli el chipul cu privirile. Nu vrei să mă părăsești. Dar aflu acum că din iarnă încoace, atîtea zile și săptămîni și luni, tu ai acceptat să trăiești alături de un laș. Îngrozitor ! Tu care, în N., n-ai fi putut iubi pe un om fără onoare !

— Nu știam, pe atunci, cît te iubesc, îngînă.

— Credeai că mă iubești, cum zici tu, mai puțin ?

— Nu așa.

— Dar dacă credeai, înseamnă că în realitate mă și iubeai mai puțin, că o parte din tine îmi era străină. Și eu nu știu nimic despre străina aceea ! Cum era ? Ce făcea ? Ce făcea ea cînd, de exemplu, eu și cu tine ne sărutam ? Sau

înainte de a ne săruta noi mai întîi, cînd mi-ai cerut să-ţi arăt copacul din pădure, din care te urmăream cu binoclul ? Mai ales asta m-ar interesa, nu ştiu dacă înţelegi de ce, îi spuse descleştîndu-şi o mînă de pe încheietura mîinii ei şi aşezîndu-i-o pe umăr. Cu partea din afară a degetului mare îi simţea pulsaţiile gîtului. Gîtul îi era aproape fierbinte.

— Cum complici ! spuse încurcată. De ce complici aşa ? Cum ai ajuns la asemenea încheiere ?

Mustrătoare dar şi neliniştită, îşi culcă obrazul pe mîna lui.

Matei îşi feri degetul de pulsaţiile vinovate-nevinovate ale gîtului ei, dar nu-şi retrase mîna. Piaţa continua să ardă cu flăcări albe şi din largul mării, cît o vedea prin uşa deschisă a cofetăriei, continuau să nască, rostogolindu-se către ţărmul invizibil, suluri lungi şi subţiri de spumă albă. Genunchii lui, sub masă, erau aproape de genunchii ei, a căror căldură, ca şi a gîtului, o simţea. Şi obrazul ei era cald dar mai cald îi era părul care, din cauza aplecării capului, se revărsase pe mîna lui Matei, ascunzînd-o în ploaie neagră. Matei îi răspunse, trist din cauza neliniştii ei dar şi destul de indulgent şi liniştit :

— Cum ai ajuns şi tu.

XXIX

pe Dora în sus și acum nu-și dădea încă seama că lucrul acesta se și săvîrșise pentru că mai avea nevoie de ea spre a se menține în lumina în care se ridicase. Adică își dădea seama, dar nu-l afecta căci toată atenția și-o folosea de data aceasta spre a nu părăsi, în jos sau în sus, pe străina care îl închidea în lăuntrul ei luminos. De acolo își supraveghea propria-i umbră, de sub el. De fapt dacă Dora îl lăsa să i se uite în ochi, avea impresia că totul este în ordine. Și ea îl lăsa și chiar dacă nu se putea menține în permanență acolo, deviind destul de des cînd în jos și atunci totul îi apărea fără sens, obositor și plictisitor, cînd în sus, și atunci împotrivirea, ura și impulsul de a se elibera sfărîmîndu-și închisoarea îl încercau, acestea treceau repede absorbindu-se în trupul lui impalpabil care creștea mereu, tot mai înalt și mai voluminos.

Îl lăsa pentru că îi era milă de el și pentru că ce se petrecea cu el din cauza ei o intriga și o măgulea dar în ace-

lași timp sentimentele și întrebările pe care el le năștea în ea, acum, o împovărau cu o sarcină care o făcea să se simtă greoaie în mișcările ei fizice și sufletești, și, din pricina aceasta, puțin ridiculă, ca o lebădă pe uscat. Fără să le mărturisească, avea astfel și ea momente cînd aspira la eliberare. Pentru a nu și le mărturisi sieși, le deghiza în îngrijorarea că, deși plecaseră imediat, întîi la Movilă și după cîteva zile la București spre a-l îndepărta de Magda, el s-ar putea întîlni cu ea și aici, mai ales că aflase că la puțin timp după ei se întorsese și aceea în capitală.

Așa începură pentru ea durerile care aveau să ducă în cele din urmă la eliberarea amîndurora.

Mai întîi își aduse aminte că înainte de a pleca la mare el îi spusese, fie și în glumă, dar o glumă pe care întîmplarea cu prietena ei, de după aceea, o făcea să pară altfel, că nu este frumoasă — și inventă, pentru a-l pedepsi, nenumărate mijloace de a se urîți cu adevărat.

— De ce te piepteni așa ? o întrebă odată și îi replică satisfăcută că a izbutit dar și contrariată că atît de bine :

— Nu-ți place ?

— Dora, îi spuse altă dată, ce-i cu rochia ta ? Parcă atîrnă într-o parte, la poale.

Se privi de formă în oglindă și făcu :

— Ce importanță are ?! — și ieși așa cu el în oraș, triumfînd pînă ce observă că suferă mai puțin decît ea din cauza exhibiției acesteia și atunci se martiriză într-o bună zi prin nespălare. O privi consternat, fără să îndrăznească a-i face vreo remarcă. Urmărindu-l cum o cercetează mut și cum se silește să se prefacă a nu fi remarcat nimic neobișnuit, își spuse că a împins prea departe cruzimea sa. Dar era crudă în primul rînd cu sine și apoi cu el, dezgustul față de propriul trup necurățat o îneca.

Ca și în împrejurările anterioare, chiar dacă acum ceva mai greu, Matei trecu peste obstacol, izbuti să i se instaleze în ochi și chipul lui își recăpătă strania expresie de pierdere, de beatitudine aproape animalică. Se înfurie și-i veni să plîngă din cauza zădărniciei încercării la care se supusese, din cauza neînțelegerii și egoismului lui care profita de ea *fără ea*. Reuși să-și oprească lacrimile care totuși îi voalară ochii, spre nemulțumirea lui care, după o clipă, ca și cînd ea ar fi plîns cu adevărat, profită să-i șteargă ochii și fața cu

batista. Atunci nu se mai putu stăpîni și izbucni într-un plîns zguduit, nervos și strigă :

— Te dezgust, nu-i așa ? Dar nu-mi pasă. Du-te să faci iar conversație cu creatura aceea, care e mai frumoasă ca mine — și așa, plîngînd, se încuie în baie și Matei ascultă mult timp, tresărind, sughițurile ei de plîns aci înăbușite de șiroiala diluvială a dușului, aci izbucnind disperate.

Cînd ieși, plîngînd încă, înfășurată într-un prosop cu care se ștergea și se freca înversunată și pe care, ud, îl abandonă pe un scaun, un val de aburi calzi scăpă pe ușa băii. Atingîndu-l, aburii i se transformau pe față și pe mîini în apă.

Atît se frecase cu prosopul încît în cîteva locuri, pe coapse, pe brațe, sub ureche, sîngele aproape îi țîșnise prin piele. În atmosfera aceasta de șervete ude, apă caldă și sînge, roșu la față de căldură și supărare, el scîncea nereușind să-și articuleze cum trebuie întrebările, mustrările, recomandările și dezvinpvățirile.

Apoi, dimpotrivă, simți nevoia de a-și zdrobi rivala punîndu-și în valoare toate avantajele. Machiajul și toaletele cele mai rafinate nu i se părură suficiente pentru a-l face să priceapă ce gafă săvîrșise preferîndu-i-o, fie și trecător, pe aceea. Aproape tot timpul pe care-l aveau trebui să și-l irosească însoțind-o prin magazine și la croitorese. Bătaia tocurilor ei alături de sine, pe trotuare, îl obseda.

— Îți admir rezistența, îi spuse odată cînd oboseala și plictiseala îl ajunseră. Ai mușchi și nervi de oțel.

— Crezi ?

— Dar alergăm de atît timp, în loc să fim ocupați numai de noi, exclamă stins, și ea îi răspunse, oprindu-se în fața unei vitrine :

— Nu mi-am mai luat de mult nimic, sînt dezbrăcată.

Încercă o glumă, pe care ea n-o auzi căci se grăbea mai departe.

Și fu într-adevăr foarte elegantă, somptuoasă chiar, însă după scurte uimiri admirative, ca ale unui străin, Matei revenea la ochii ei. Purificat, se întindea în seninul lor, se lăsa legănat de mișcările lor încete și mîngîietoare. În eternitatea redobîndită bea îndelung liniștea, odihna. Îi trebui un oarecare timp pînă să prindă de veste că albastrul totuși nu mai era același, că se împalidase și se răcise.

Cam tot atît cît îi trebui şi ei pentru a-şi da seama că eforturile de a se înfrumuseţa fuseseră la fel de zadarnice ca acelea inverse de dinainte.

El se înspăimîntă, ca se albi de necaz.

— Ce faci, Matei ? îl întrebă abia stăpînindu-şi tremurul vocii.

Căutînd şi negăsind în ochii ei un loc neatins de umbra rece, importunat de întrebare şi fără să-i audă şi tonul, făcu maşinal :

— Poftim ?

— Te-am întrebat, spuse cu un zîmbet rău, de dispreţ, cum ţi se pare rochia, dacă mă placi cu ea.

Matei îi întrevăzu ochii şi îşi explică ce se întîmplase. Erau mai mici, uşor fanaţi, atinşi de o insesizabilă meschinărie, poate din pricina caliciului lor de gene, asprit.

Cel de dedesubt răspunse cu voce goală :

— A, rochia ? Îţi vine admirabil — şi apoi rămase fără grai pentru că ea se dezbrăcă imediat şi repede şi metodic tăie rochia cu foarfecele pînă ce o prefăcu într-o grămadă de zdrenţe. La sfîrşit, înainte ca el să-şi fi revenit, îi spuse :

— O făcusem pentru tine.

Era albă şi ţeapănă, ca dintr-un ghips în care genele se înfigeau negre şi asprite, şi a coborî spre noaptea lor aspră care dădea spre nu ştia unde, spre gol poate, îl sperie mai mult decît gestul ei neaşteptat şi nerezonabil şi decît calmul de furtună îngheţată cu care se explicase după aceea în patru cuvinte. Obrajii lui erau roşii şi aşa, imobil în faţa ei, neştiind ce să spună şi ce să facă, speriat, umilit, enervat, arăta ca un mic monstru fără apărare, zvîcnind în sus şi în jos din calea unei primejdii a cărei natură nu o cunoaşte. Şi ea se simţi iarăşi greoaie de sarcina care o împovăra şi înţelegînd cît îl lovise regretă că şi-a stricat rochia şi că-l face să sufere astfel.

— Ce se petrece cu noi ? îl întrebă tristă.

Din cauza tristeţii redevenise frumoasă şi Matei regăsi lumina senină, de unde îi răspunse cît putu de liniştitor :

— Nimic.

— Dar, făcu ea acceptîndu-i resemnată bizareria căci se gîndi că el nu are nici o vină, este un nimic care pe mine mă apasă. Poate că va trece şi pînă atunci am să încerc să-l suport. Ce-i cu tine ? îl întrebă la despărţire.

— Mi-e teamă, bîlbîi, să ies singur în întunericul aspru din stradă. Mi-e teamă că o să cad, prin el, în gol.

Şi în sfîrşit, deodată, fără ca nimic să-i justifice siguranţa, fu sigură că Matei se întîlneşte cu Magda. Cînd îi suna la uşă, îşi zicea că tocmai s-a despărţit de aceea, cînd pleca ştia că se duce la ea. Violenţa certitudinii o munci cu atîta înverşunare încît într-o seară după plecarea lui, cînd socoti că ar fi avut tot răgazul de a ajunge acasă la unchiul său, îl chemă la telefon.

— Cine îl caută ? îi răspunse o voce de femeie şi ea spuse ezitînd din cauza tonului bănuitor al întrebării şi pentru că întrevăzu o clipă inconvenienţa pe care o săvîrşea :

— O colegă.

Închise pînă a veni Matei. Era acasă. Dar aceasta putea fi doar o întîmplare. Şi apoi tonul bănuitor cu care fusese întrebată cine este nu dovedea că şi Magda îl căuta cu telefonul ?

Presupunerea nu era greşită, fosta prietenă a Dorei îl căuta foarte des, hotărîtă să aibă o explicaţie cu el, să-l recîştige, şi cu toate că încă nu parvenise să-i vorbească şi nici să-l vadă, căci o evita, persevera în încercările ei şi pînă la urmă se gîndi să se ducă după el la facultate şi întîmplarea vru ca astfel să se întîlnească toţi trei fiindcă şi Dora se gîndise că el şi Magda s-ar putea vedea acolo.

Strada era ca şi pustie cînd sosi Dora. Cîţiva studenţi intrară în grup în curtea facultăţii, apoi din autobuzul gălbui, care abia îşi făcea loc pe sub frunzele castanilor, coborî o femeie grasă cu o sacoşă, după ea un bărbat care dispăru repede după primul colţ şi apoi o fată. Fata aruncă biletul în rigolă şi, traversînd strada pe trotuarul de vizavi, trecu pe lîngă Dora şi intră într-o curte. Dora auzi scîrţîitul porţii de fier şi făcu doi paşi înainte, întrebîndu-se de unde să supravegheze poarta facultăţii fără a fi văzută. Femeia cea grasă îşi schimbă sacoşa dintr-o mînă în cealaltă şi traversă şi ea, oblic, în direcţia opusă celei pe care o luase fata. Purta o bluză roşie şi o fustă groasă, maron. Cînd trecea pe sub spărturile din frunzişul castanilor, pe unde soarele pătrundea proiectînd pe trotuar suprafeţe orbitoare de lumină, roşul bluzei ei se aprindea ca un reflector şi se stingea imediat. Autobuzul umpluse strada de fum şi o pornise. Pe acoperişul său fîşîiau din loc în loc, lovite, crengi care cobo-

rau mai jos decît celelalte. De pe una, două frunze se rupseră și căzură în stradă, pe pietre. Pietrele, dreptunghiulare, erau cenușii-albastre. In spatele arborilor de pe trotuar și al grilajului înalt, fațada facultății primea din plin lumina soarelui și albul varului transa în negura verde.

Dora nu găsise postul cel mai bun pentru observație. Tot căutîndu-l, din ochi, privirile îi trecură peste bustul unui bărbat care se oprise pe trotuarul de peste drum, în stația autobuzului, puțin mai sus de facultate. Ca lovit în piept, bărbatul făcu o mișcare și o privi de jos pînă sus încetînd să mai fie preocupat de sosirea autobuzului. Trecu pe trotuarul Dorei și se luă după ea, de la oarecare distanță. Dora se îndrepta încet spre capătul dinspre chei al străzii. Bărbatul surîdea șters și nu-i părăsea din ochi coapsele și picioarele. Din cînd în cînd Dora se uita la ceas. Apoi, dinspre chei, își făcu apariția autobuzul gălbui, fără bot, cu două imense ferestre în față ca două orbite goale. Pînă ce trecu de ei, bărbatul se opri pe trotuar și privi absent în urmă, apoi își reluă cursa și lungi pasul căci distanța dintre el și cea din fața lui se mărise. Din autobuz coborî Magda și intră imediat în curtea facultății. Spre capătul dinspre chei al străzii lumina incendia cuprinsul. În lumină tremurau în sus case și arbori. Congestionat, bărbatul se apropie pe la spate de Dora atît de mult încît distingea perfect ochiurile ciorapilor ei de mătase. Ea mai privi o dată la ceas și se opri. În ochii bărbatului luci nebunia. Îi șopti ceva, dar nu-l auzi, nici nu-l văzu căci se gîndea că s-a depărtat prea mult și că ar trebui să revină cîțiva pași — ceea ce și făcu. În față, pe trotuarul celălalt, se iviră grupuri din ce în ce mai mari de tineri și tinere. Cînd se răriră, pe poartă ieșiră doi domni în vîrstă. Unul dintre ei avea o servietă galbenă, pe a celuilalt o purta un tînăr melancolic și binecrescut. La distanță, alte grupuri și, după ele, Matei și Magda. El o zări. Le făcu semn cu mănușa în aer și traversă la ei. Magda era palidă, necăjită, gata totuși să riposteze înțepat. Dora îi aprecie sandalele, foarte simple și foarte scumpe, și apoi oarecum cu spatele la ea, îi spuse lui Matei, violaceu, ridat, speriat și furios:

— Mă duceam la o cunoștință care locuiește aici, lîngă Grădina Botanică. Mă însoțești, nu-i așa ?

— Eu... îngînă și privi spre cea care, în spatele Dorei, zîmbea numai cu un colț al gurii, cu fața acoperită de o mască de nisip.

— Ei bine, nu stăm mult căci nici eu n-am mîncat, spuse ea și-i luă brațul făcînd un pas în direcția inversă.

El o mai privi o dată pe Magda, aceea căscase gura pentru a spune ceva, și îi întoarse spatele și porni alături de Dora, la brațul ei. Își simțea inima bătînd pe mîna ei care-i strîngea brațul și, în vîntul deodată stîrnit pentru a înceta însă aproape îndată, își simțea părul desenînd în aer o succesiune rapidă de subțiri linii negre, frînte în toate direcțiile. Neputînd fugi departe de acolo, se ascunse sub o crustă de prudență. O întrebă :

— Ți-e foame ?

Ea nu-i răspunse și atunci zise :

— Dacă m-ai mînca acum, pe mine, aș avea gust de crevete.

— Crezi chiar că vreau să te mănînc ? îi răspunse căutînd drept înainte. Din cauza ei ?

Un șir de plopi fumurii se clătina, călugărește, în aer.

Matei se destinse, dar cu sentimente amestecate, căci ea continua să nu-l privească. De aceea o opri și i se postă în față. Ea întoarse capul la stînga, spre stradă, cu expresia cuiva care ar căuta ajutor.

— Trebuie să-ți explic. Nu am nici o vină. Dimpotrivă. Nu știu de ce-a venit la facultate și i-am spus că mă plictisește. Înțelegi ?

Coborî fruntea și încercă să-l ocolească pentru a-și continua drumul.

— Ai auzit ce-am spus ? îi strigă brusc alarmat și o ținu cu amîndouă mîinile în fața lui. Uită-te la mine.

Se uită la el, căutînd dincolo de el un ajutor pentru a scăpa din cursa în care căzuse.

— Nu mă vede, își spuse Matei și începu să tremure. Și ei : Ai înțeles ce ți-am spus ? De cînd am plecat de la mare n-am mai întîlnit-o și nici n-am dorit aceasta. Habar n-am de ce a venit astăzi la facultate și i-am spus că mă plictisește.

— Nu mai pot, făcu ea din nou cu capul întors, nu mă mai țin picioarele. Cheamă, te rog un taxi.

Matei opri pe cel care tocmai trecea. Ea sui, îndoindu-se ca de o durere săgetătoare.

— Spune-mi măcar că m-ai auzit, făcu el.

Ea privea pe fereastra maşinii, în stradă, aproape întorcîndu-i spatele.

Din cînd în cînd, cu ochi noroioşi, şoferul îi cerceta prin oglindă. Nu-i plăceau clienţii aceştia. Nu dorea să se întîmple ceva în maşina lui.

Refuzul ei de a-i răspunde şi de a-l privi îl făcu să se simtă stupid. În acelaşi timp avea senzaţia clară a mărimii corpului său de aer şi se întreba dacă, aşa mare, lumina îl va mai putea conţine cînd se va reîntoarce în ea. Întrebarea aceasta, acum cînd, chiar dacă el nu era vinovat, Dora suferea atît, denotă insensibilitate monstruoasă. Se înveninţise şi se ridase din nou. Sînt un monstru stupid, ridat şi vînăt. Nu mi-ar place să rămîn singur în starea aceasta. Şi din nou se destinse cînd, mergînd în urma Dorei spre ascensor, mersul ei îi aminti că-l întrebase o dată, cînd îi spusese că este frumoasă ca o lebădă Ai văzut păsările acestea şi altfel decît pe apă ? Nu mi-ar place să rămîn singur în starea aceasta, cum nu mi-ar place să mă prăbuşesc acum cu ascensorul în golul aspru. Fără ea, afară din ea. Dar, Doamne ! făcu, deşi îşi fereşte ochii de mine, este ca şi cînd aş fi totuşi în ei. Iată o noutate.

— Îţi mulţumesc că m-ai adus pînă aici, îi spuse în uşă, ştiind totuşi că el nu va pleca. Te duci la masă ?

— Nu mi-e foame, îi spuse şi intră după ea.

Perdeaua sta nemişcată în faţa ferestrei deschise. Încăperea i se păru mică dar lumina îl orbi. Închise fericit ochii şi cînd îi redeschise era întinsă pe divan, cu mîinile sub cap, şi-l privea dar cînd privirile li se întîlniră şi le mută pe ale ei spre fereastră.

— Te simţi mai bine ? o întrebă.

— Da, îi răspunse, perfect. Mi-e doar foarte cald.

— Şi mie. Acum poţi să mă asculţi ?

Ea spuse calm, cu privirea tot pe fereastră :

— Sigur.

— Îţi repet, deci, că nu ştiu de ce a venit după mine, că aceasta mi-a fost foarte neplăcut şi că i-am spus-o şi ei.

— Nu trebuia să i-o spui, făcu dînd din cap. Nu trebuie să jigneşti pe nimeni. Mai bine nu i-ai fi dat ocazia să-şi imagineze că poate veni.

— Nu sînt vinovat.

— Mi-ai mai spus-o. Dar ce pot face eu ?

Spaima îi astupă gura. Era în fața unui inevitabil. De data aceasta însă nu-i mai era teamă de singurătatea lui, ci de a ei.

— Dora, o întrebă, de ce nu vrei să te uiți la mine ?

— Pentru că nu pot.

— Crezi că nu-ți spun adevărul ? o întrebă deodată violent și se lăsă în genunchi la marginea divanului, în fața ei, cu spatele la fereastră.

— Pește, pește. Hai la pește ! veni din stradă strigătul unui olteau.

Strigătul îl proiectă spre ochii ei. Ochii ei erau reci și dădu îndărăt, în lumina încăperii acum prea strîmte.

— N-am nici un motiv să nu te cred, îi răspunse și închise ochii.

— Și totuși, stărui la fel de violent, pentru că ce nu se putea ocoli se arăta acum și mai clar, nu te mint.

— Dar la fel de probabil este și că mă minți, spuse ea.

— Cum să-ți dovedesc ?

Dora, mereu cu ochii închiși, spuse ceva dar vocea i-o înecară pîrîiturile unei motociclete pe care cineva o încerca jos înainte de a porni cu ea. Matei, livid, sări la fereastră și o închise, apoi reveni la Dora și-i strigă :

— Cere-mi o dovadă, oricare, dacă nu-ți ajunge cuvîntul meu.

Printre genele ei închise începură să curgă lacrimi. El își întinse, tremurînd, brațele dar ea i le dădu la o parte. După multă vreme îi spuse :

— Tu nu simți că se va întîmpla ceva îngrozitor, de neocolit ? Că acest lucru, țipă deschizîndu-și ochii cu o sforțare care-i crispă toți mușchii, se întîmplă chiar acum ? Niciodată, țipă iarăși, nu te-am iubit atît și nu m-ai făcut să sufăr atît.

— Mă iubești ? se aplecă din nou asupră-i și ea țipă de parcă ușoara lui atingere i-ar fi provocat o durere intolerabilă. Dacă mă iubești nu se va întîmpla nimic.

— Dar mă doare ! Mă doare prea rău ! spuse și lacrimile începură iarăși să-i curgă de dinapoia genelor. N-ar trebui să mă doară atît, căci este o femeie care-ți va arăta singură ce greșeală ai făcut și poate că n-ai făcut nimic decît că m-ai făcut să mă îndoiesc de tine și aceasta mă murdărește și mă doare. Și mă doare că nu mai pot purta sarcina aceasta dar nu pot face nimic, n-am nici o putere.

— Liniștește-te, judecă puțin, o rugă și ea îi replică :

— Nu pot judeca. Nu am ce.

— Nu vrei să spui, făcu mișcîndu-se agitat în lumină, că vrei să mă părăsești. Nu-ți poate trece prin minte așa ceva.

— Nu.

— Ne leagă prea multe. Cui mă vei lăsa ? Cui să te las ? Ce vom face, singuri amîndoi, pentru totdeauna departe unul de celălalt ? Dar e monstruos !

— Da.

— De ce nu mă privești ? Sînt, încercă să glumească și glasul îi fu ciudat diformat, destul de puțin agreabil la ve dere acum (ridat și vînăt, probabil, își spuse în sine), dar încearcă.

— Nu pot, îi răspunse.

După aceasta însă îl privi și Matei dădu iarăși înapoi din răceala luminii privirilor ei — a căror esență îl împresura acum nu în ochii ei, ci în aerul încăperii. Aceasta îl contrarie, făcu cîteva mișcări de verificare, dar era într-adevăr așa, necunoscuta o părăsise pe Dora, era în jurul lui, între Dora și el.

În stradă începuse o ceartă. Ascultară în tăcere răcnetele și injuriile care, în ciuda ferestrei închise, urcară pînă la ei și se revărsară între ei. Cînd încetară, fața Dorei părea încă o dată făcută din ghips și-i spuse :

— E tîrziu. Du-te la masă. Eu am să mă odihnesc.

Se sculă și bău un pahar cu apă.

— Mai bine aș rămîne, murmură. Nu vreau să ne despărțim.

— Te aștept mîine, ca de obicei, spuse ea, preocupată.

— Nu pot să te las așa.

— Mi-a trecut, rîse. Recunosc că ai dreptate. Nu sînt decît o femeie. Mîine îmi vei arăta că m-ai iertat. Nu mai spune nimic, te rog, ți-am făcut eu destul teatru.

Matei, sugrumat, repetă :

— Nu pot să te las așa. Nu vreau să ne despărțim — și ea făcu deschizîndu-i ușa :

— Bine, bine. Te-aștept mîine. Matei, îl chemă cînd el ajunse la ascensor, nu mă săruți ?

A doua zi nu fu în stare să-l primească, iar în cea de-a treia zi de decise. Îi lăsă o scrisoare la portar și plecă la părinții ei, în N.

Despre aceste două zile, mai tîrziu, cînd vru să le reconstituie, Matei nu-și aminti decît că citise foarte mult pentru a le face să treacă cît mai repede. Își aminti însă că, la capătul lor, alergase în piața Lahovary, că trecuse pe lîngă portarul care vorbea cu cineva, cu spatele la ușă, că era atît de grăbit încît pînă la Dora i se păru că ajunge mai curînd urcînd pe jos cele trei etaje și că, în fața ușii ei închise și în urechi cu țîrîitul zadarnic al soneriei, nu înțelesese nimic. După ce sună de două ori, mai sună încă de două ori numai pentru plăcerea de a auzi, în liniștea clădirii spre ale cărei ziduri din afară arșița venea în valuri neodihnite, țîrîitul soneriei, în nări cu un parfum fantomal de sare și migdale. Apoi, cu sunetele și mirosul acesta în sine, intră în cușca ascensorului. Între pragul ei de jos și marginea dinspre el a coridorului, întrevăzu, în clipa în care trăgea ușa, golul întunecos în care avea să coboare. Atunci începu să înțelcagă ce se petrecuse. Ca să nu se vadă, se sprijini cu spatele de oglindă. Ce face ea, singură ? se întrebă. Departe de mine, printre sălbatici. Pereții de lemn, roșiatici, îl conțineau cu greu, respira, între ei, anevoios, și-i fu frică să coboare, închis în cușca lor de sînge, în gaura neagră de sub el.

Cineva venea pe coridor spre ascensor și Matei apăsă butonul. În loc să coboare, urcă și avu impresia că a ocolit, astfel, primejdia. De la ultimul etaj coborî scările la al treilea. Poate că Dora între timp se întorsese. Se gîndi să-i propună să iasă cu bicicletele pînă la vila Minovici. Cu puțin înainte de plecarea la mare Dora primise de acasă bicicleta ei, aceea pe care i-o împrumutase odată, într-o noapte, și își cumpărasc și el una, pe care ea i-o alesese, și fugiseră cu ele de cîteva ori din oraș, la Snagov și la Pasărea, el cu deliciul de a inspira praful ce se desprindea de sub roatele bicicletei ei. O dată îi făcuse surpriza de a se îmbrăca, pentru una din aceste plimbări, așa cum o văzuse de mult, cînd nu se cunoșteau și nici nu aveau cum să știe că se vor cunoaște și el era întins în iarbă, la marginea șoselei, sub o tufă cu frunze aromate. Știu astfel că ea nu s-a întors și nu se va mai întoarce pentru el niciodată. În fața ușii ei fu aproape gata să renunțe să mai sune. Sună totuși, dar repede și întoarse spatele ușii.

— Nu luați ascensorul ? îl întrebă surîzînd soția portarului. E liber.

Voise să coboare pe scară și surîsul acestei femei grase și cumsecade, cu mîini pricepute de soră de caritate sau de moașe, îl făcu să se închidă pentru a doua oară în îngusta casă de sînge și să coboare cu ea în golul negru. Ajungînd, ieși cu capul înainte, înăbușindu-și un strigăt ascuțit și tremurător. Portarul îl salută :

— Am ceva pentru dumneavoastră.

— Ce mai faci ? întrebă Matei. Cum merge treaba ? Cald, nu?

— De mult n-am mai pomenit așa căldură, se înclină omul și-i întinse plicul Dorei. Ar trebui să plouă.

În parcul Ioanid se lăsă pe o bancă, lîngă bazin, își încrucișă picioarele și scoase plicul. Îmi scrie că, în interesul amîndurora, este mai bine să nu ne mai vedem. Îi pare rău, mă va iubi totuși mereu, mereu se va gîndi la mine, preferînd să uite lucrurile neplăcute. Între noi doi sînt atîtea întîmplări frumoase și așa mai departe, sper că nu vei suferi cît sufăr eu, mai tîrziu ar fi mai dificil și nu ne-ar mai rămîne poate nici amintirile.

Între arbori, lîngă apă, aerul era ușor și în aer, deasupra regilor verzi, nori se duceau spre apus.

Îi urmări și descoperi acoperișul vechii lui case, albăstrui în albastrul curat al cerului.

În capătul aleii trei copii, așezați pe vine, umpleau gălețile cu pietriș. Unul dintre ei se sculă, aruncă o minge roșie care se rostogoli pînă la picioarele lui Matei și veni alergînd după ea. Matei o luă și i-o dădu, apoi se întoarse pe bancă și scoase din nou plicul din buzunar. Aș prefera, își zise, să scrie mai simplu, fără nici o aluzie la despărțire. Scuză-mă, a trebuit să plec din București și nu te-am putut anunța, cînd mă voi întoarce îți voi telefona dar n-am să mă întorc curînd. Ce cuvînt curios, *curînd*. Seamănă cu sunetul înăbușit al frecării unei mături pe podele.

Apoi veniră niște copii mai mari care se jucară de-a prinsa și alergînd unii după alții se pierdură repede și lîngă Matei rămaseră doar strigătele lor proaspete. Se simțea atît de bine, încît nu îndrăznea să deschidă plicul. Îi plăcea în schimb să pipăie hîrtia plină și mătăsoasă.

Pe banca alăturată veni după aceea o tînără femeie cu o fetiță în rochie albastră. Fetița alergă de cîteva ori în sus

și în jos, în timp ce femeia deschisese o carte, și apoi se opri în fața lui și-l întrebă :

— Ce faci ?

Matei îi răspunse :

— Mă joc cu hîrtia aceasta. Îți plac hîrtiile ?

— Da, spuse fetița, dar îmi plac mai mult marinarii.

— Știi să faci bărci pentru ei ?

Și pentru că nu știa, Matei rupse delicat plicul, îl bagă în buzunar, îndoi scrisoarea dinăuntru, apoi îi întoarse cele două colțuri de sus pînă ce acelea formară un triunghi, îngusta margine rămasă dedesubt o ridică și în față și în spate, în sus, obținu astfel un fel de bicorn ale cărui colțuri le întoarse și pe ele în sus și acum avea în mînă un romb, trase dintr-o parte și alta deodată și prezentă fetiței barca. La proră citi cu litere mari, de cerneală, cuvîntul *Niciodată*.

XXX

lăsate la portar și pe care nu avea cum ști că el nu le citise, Dora se întoarse în București pentru o săptămînă, pregătită să primească rugămințile lui de împăcare pentru că distanța și timpul o liniștiseră oarecît și dragostea ei, greu rănită, era gata, în definitiv, să mai trăiască. Așteptă telefonul lui. Călătorise spre București tristă, însă și nerăbdătoare să-l întîlnească.

Cele două ore de după sosirea ei de la gară se scurseră, dar la capătul lor telefonul nu sună. Și totuși portarul îi dăduse plicul. Îi indicase clar ziua și ora cînd să-i telefoneze pentru a se vedea. Peste încă o jumătate de oră, își zicea că în programul lui s-a ivit ceva neprevăzut care-l împiedică să o cheme și apoi se înseră și continua să aștepte apelul aparatului. Mai tîrziu, se schimbă și se duse la mătușa ei să cineze.

În ziua următoare aștepta din nou și din nou zadarnic. Acum se gîndi că Matei este bolnav, căci dacă ar fi fost plecat din oraș ar fi găsit un mijloc de a o preveni. Se îngrijoră, dormi

putin și rău și după multă codire chemă la telefon casa unchiului lui. Aceeași voce pe care o mai auzise o dată îi spuse că Matei este la facultate.

Și totuși, socoti după ce efectele șocului treceră, este cu neputință ca el să o fi părăsit fără un cuvînt, cum își părăsește un copil plictisit jucăria. Înțelesese probabil greșit scrisoarea ei dar nu va întîrzia să-și priceapă eroarea. Cu acest plus, care în parte îl absolvea pe Matei dar o ajuta și pe ea să treacă mai ușor peste dificultate, aștepta iarăși. Se încredințase atît de bine că va înțelege și va reveni, încît nu observă că lucrul întîrzia să se întîmple și nu-i fu suspectă propria-i înlesnire de a alunga temerile ce o încercau uneori că totuși el nu va reveni și apoi, cînd trebui să admită că temerile sînt foarte justificate, nici înlesnirea de a nu se mai gîndi la ce nu era plăcut. Cîteodată îl ura, altă dată îi era dor de el, dar pînă la urmă se obișnui cu ideea că o părăsise.

Și totuși cînd tîrziu, către sfîrșitul lui octombrie, îl văzu venind pe același trotuar cu ea, din direcția opusă, genunchii îi tremurară și Matei ridică capul și o zări și el sub voalul de umbră pe care salcia pletoasă pe sub care tocmai trecea îl cobora din cer peste ea și înfățișarea aceasta pe care o luase lui ea exterioară pentru a-l întîmpina atunci și acolo, înfățișarea aceasta pe care el însuși o luase spre a se întîmpina atunci și acolo, îl umplu de atîta voioșie încît uită că Dora îi scrisese că vrea să nu-l mai vadă niciodată și întinse pasul spre ea și-i spuse :

— Tu ești ? Nu te-am întîlnit de-o veșnicie, și-i sărută mîna și savură din ochi desenul umbrei verzui pe degetele ei cu unghii prețioase.

Își desprinse mîna dintr-a lui.

— Da, eu sînt, și adăugă, pentru că voioșia cu care o oprise și felul cum îi privise mîna ținîndu-i-o într-a lui i se părură nepotrivite după ce se petrecuse între ei și ca introducere la explicațiile cu care îl socotea dator, — ai memorie bună.

Un copil trecu bătînd grilajele cu o nuia ; Matei nu remarcase observația ei, aspira parfumul trandafirilor dintr-o curte apropiată și exclamă la fel de neconvenabil avîntat :

— Cît ai stat în N. ! Ai avut timp frumos ?

— Ca și aici.

— Da chiar așa de cald ca aici cred că nu, o întrerupse. Deși după calendar e toamnă, aici au fost zile de caniculă

cînd, ca să pot citi, a trebuit să-mi pun cursurile în rucsac și să fug cu bicicleta pe malul Herăstrăului, la aer.

Pocnetul monoton al nuielei copilului se pierdea spre grădina Icoanei și, mișcîndu-se, ochii Dorei umpleau umbra cu sclipiri rapide. Din ziua cînd nimeni nu răspunsese la soneria lui și înțelesese că Dora nu voia să-l mai vadă și se simțise singur, abandonat, amenințat și căzuse apoi în golul de care se temuse, Matei trebuise să remarce că golul nu era gol, probabil, își spuse, pentru că, înainte ca el să fi ajuns acolo, fusese umplut cu acel trup care creștea și se umfla mereu și care, oricîtă oroare îi produsese la început recunoașterea, era al lui și față de care, acum că nu-i mai dădea ocoale pe deasupra, ca la mare, ci coborîse în spațiul lui, încerca perplexitățile și satisfacțiile celui care pe neașteptate, făcînd colțul unei străzi, s-ar pomeni în fața propriei sale statui. Lumea rămînea independentă de el, dar în același timp lumea văzută de el era propria lui imagine, propria lui statuie, și fără nici un efort din parte-i prezentă chiar și atunci cînd, preocupat de altceva, o scăpa din vedere. Aceasta îi dădea un foarte pur sentiment de libertate, de unde și alegreța care Dorei i se păruse nepotrivită, așa cum și era în realitate în ce o privește, precum și, ceea ce marca și mai bine schimbarea ce se petrecuse în el, o neostenită tandrețe pentru tot ce întîlnea în cale.

În timp ce ea protesta că nu o chinuise căldura, că în București este totdeauna mai cald ca acolo și dealtfel aproape nu ieșise din casă, rupsese o petală din trandafirul ce-și scotea capul prin grilaj și o zdrobise între degete.

— Aproape n-ai ieșit ? se miră și în continuare fu gata s-o întrebe De ce ? și renunță. Își amintise ce, în prima clipă, uitase. Întrebarea era imposibilă, cum imposibilă era și prezența lui lîngă ea care dorise să nu-l mai întîlnească niciodată. Din cauza lui desigur că acum se simțea rău. De vină era însă doar întîmplarea că nu o zărise la timp pentru a o putea ocoli. O, exclamă și Dora, nedumerită o clipă de schimbarea de pe fața lui și de tonul fals, adumbrit, cu care i se adresa, pricepu că abia acum el realizase că nu vorbește unei străine și toată amărăciunea și revolta renăscură în ea, eu din cauza căldurii am stat foarte puțin în casă și am descoperit astfel că în aer liber se învață mai ușor.

Fraza aceasta, rostită repede, îi dădu totuși răgazul de a pierde din nou din vedere ce era grav între el și cea din fața

lui și încheie cu o întrebare din categoria acelora de care tocmai se ferise :

— Și nici măcar la vie la tine n-ai fost ? Măcar o dată ? Din curiozitate măcar ?

— Pentru ce să fiu curioasă ?

— Așa, să revezi de exemplu ierburile care odată, cînd erai mică și te-ai rătăcit printre ele, te-ai gîndit că te-au mîncat. Ce imagine ! surîse și-și șterse ochii în care entuziasmul îi adusese lacrimi.

— Nu cumva, îl întrebă ea, ai părăsit medicina pentru sculptură ?

— Nu. De ce ? Și cum ai găsit orașul ?

— Cum îl știi.

— M-am gîndit de multe ori la tine, continuă și Dora pe care lacrimile lui o scandalizaseră tresări ca lovită, și te-am invidiat. Știi că de cînd am plecat din N., acum un an și ceva, n-am mai revenit acolo și aș vrea totuși să revăd o mulțime de lucruri, de exemplu teii din curtea mea. Erau foarte frumoși, nu ?

— Da.

— Ai trecut pe acolo ? o întrebă, — și se văzu pe sine cum o privește din spatele lor venind dinspre poartă, o femeie atît de dorită și de inaccesibilă, și apoi cum o conduce spre rîpa din fundul curții, pe malul iazului, să-i arate cerul, dar aceasta nu mai fu propriu-zis o imagine, ci o fotografie în care Dora se prezenta înconjurată de o umbră vagă, dintre zi și noapte. Cît timp stărui umbra, îi explică deosebirea dintre fotografie și imagine, avînd satisfacția de a-i spune acum ceva din ce nu reușise să-i spună la mare cînd era prea supărată ca să-l asculte. Despărțindu-mă de orașul acela am regretat că-l părăsesc și am fost sigur că-l voi regreta și că ades voi dori să-l revăd și chiar așa a fost și mai ales cît ai fost tu plecată acolo aproape în fiecare zi eram gata să mă sui în tren, pînă ce mi-am lămurit ce se întîmplă.

Ea îl întrerupse :

— Cît timp e de atunci ?

— De cînd ?

— De cînd ai aflat ce se întîmplă.

Încercă să socotească și recunoscu bucuros :

— Dacă aș mai ține jurnal ți-aș răspunde precis. Așa, am impresia că aceasta s-a întîmplat cu o clipă înainte de a ne

întîlni noi acum, fiindcă am pierdut senzaţia compartimentării timpului şi trăiesc parcă o singură zi, o zi mare, fără sfîrşit.

— Interesant, murmură.

—Da. Am aflat că dorul este o eroare de atribuire. Brăţara aceasta împodobită cu briliante, spuse şi luă mîna ei să privească mai bine brăţara, am văzut-o de nenumărate ori, în nenumărate împrejurări, şi cînd o privesc acum n-o privesc ca un bijutier căruia i-ai încredinţa-o pentru o reparaţie sau pentru o modificare şi pentru care ea n-ar fi decît un obiect indiferent şi real sau real pentru că indiferent. Cum este în realitate brăţara ta nu ştiu şi nici nu pot şti pentru că realitatea ei fizică, obiectivă, este dublată pentru mine de împrejurările în care am văzut-o înainte, dublată şi modificată în aşa fel încît ea, împreună cu ce o dublează şi o modifică, mi se prezintă, cum nu s-ar prezenta bijutierului, ca o vibraţie, cum să-i spun ?, afectivă, eveniment interior, al meu, aşa cum ar fi de exemplu ideile şi de aceea lucrurile pe care le întîlnesc am şi început să le numesc Idei, cu un i mare, şi totodată eveniment exterior, figurare tangibilă în spaţiul din faţa ochilor mei, a vibraţiei mele. De aceea vei înţelege, Dora, de ce lumea care mă înconjoară îmi pare că este, n-ai să mă crezi, dar e destul de simplu, o figurare a mea, propria mea statuie.

Matei tăcu pentru a vedea pe faţa ei dacă îl înţelesese bine şi nu văzu nimic. Repetă :

— Aşa văd eu. Tu vezi lumea ca pe propria ta statuie ?

— Încă nu m-am gîndit, îi răspunse ea care se gîndea că Matei intenţionează să ocolească singurul subiect ce i-ar fi putut interesa şi revolta ei crescu.

— Ei bine, şi cu aceasta mă întorc la ce începusem să-ţi spun, ades Ideile se descompun lăsîndu-ne să vedem ce a venit din trecut pentru a le constitui, iar cînd descompunerea lor este prea rapidă, atunci vibraţia care sînt ele nu are timp să se piardă cu desăvîrşire ci rămîne în parte ataşată de *dublu*, de elementul trecut, de fotografia puţin îngălbenită ce ne-a rămas în mîini după evaporarea Ideii, sau dacă vrei a imaginii, şi vibraţia aceasta noi o atribuim greşit fotografiei şi ni se înfăţişează ca dorinţă de a retrăi, de a revedea ce ne dă fotografia.

— Astfel că nu te-ai mai suit în tren.

— În schimb mi-a fost foarte greu să rămîn pe loc. Vezi ? adăugă întinzîndu-i o frunză galbenă, a venit toamna.

Dora întinse mîna dar făcu astfel că înainte de a o atinge bine cu degetele frunza căzu pe trotuar, între ei, și privindu-i ochii Matei întrezări în ei, la extrema limită a adîncimii lor, o risipire de umbre reci.

— Iar tu îmi vorbești despre N., îi reproșă ea pentru a acoperi refuzul frunzei, ca și cînd abia ieri m-aș fi întors în București.

— Va să zică, îi răspunse mut, nu ești chiar atît de supărată pe mine ?

Lumina bruscă de pe chipul lui, ca și tăcerea cu care-i primi cuvintele, o supără și mai mult, așa că spuse pregătindu-se să-l părăsească :

— Mă bucur că te-am întîlnit.

— Cum ? îi luă el vorba, nu ne-am mai văzut de atît timp și să ne și despărțim ? Te duci la mătușa ta ? Dă-mi voie să te conduc.

Dora șovăi, apoi merseră împreună spre piața Cantacuzino. Clipa ei de șovăială îl indispusese. Un nor de o paloare lunară îi urmărea plutind pe sus, în apa senină. Datorită indispoziției, Matei putu descoperi că observația ei care puțin înainte îl făcuse să se bucure arătîndu-i că Dora nu este sau nu mai este atît de supărată pe el, era foarte serioasă căci într-adevăr nu știa cînd se întorsese în București. Făcu în minte o socoteală și la sfîrșit exclamă confuz Se poate ca atît timp să nu fi încercat s-o văd ori să aflu vești despre ea ? Și totuși, în tot acest timp, deși nu o dată i-am simțit lipsa, nevoia adevărată de a o avea lîngă mine, ce curios, nu am încercat-o. Din spatele unor arbori se iviră creștete roșii de aburi, risipite îndată. Totul se terminase cu adevărat. Încheierea aceasta îi alungă indispoziția. Se simți cuprins de o infinită prietenie pentru cea care-i mergea, fără o vorbă, alături, sub lunga barcă de gaze a norului lunecător. Era atît de singură, fără el ! Încercă să se apropie de ea și-i spuse șovăitor :

— Ești chiar atît de grăbită ?

Sprincenele ei, aspre în masca chipului, tresăriră și-i răspunse fără să-l privească ;

— Da, am întîrziat. Mă bucur totuși că te-am întîlnit, repetă formula cu care se pregătise să-l părăsească pentru că indignarea nu o lăsă să găsească altceva dar pentru că totuși

trebuia să găsească pronunță înnegrindu-se la față din cauza efortului Tot în cer trăiești ?

— Ochii tăi sînt mai frumoși decît cerul, vru să-i spună și pentru că propoziția ar fi sunat, știú, ca o parodie, renunță. Crezi, o întrebă în schimb încercînd să-i ia brațul dar ea și-l feri, crezi că peste ce s-a ivit între noi nu se mai poate trece? Azi-noapte, îi spuse după ce se așezară pe o bancă din grădina Icoanei, am trecut prin piața Lahovary și am privit ferestrele tale, întunecate, în care se oglindeau stelele. Era așa de frumos încît mi-a venit să plîng.

— Pe la ce oră ? vru să afle și după ce îi spuse, dădu din cap rîzînd : Nu eram acasă.

Matei își curăță degetele de ce rămăsese din petala trandafirului, o mică masă aproape sferică, neagră, apoasă, ce căzu între pietricele. Avea tot dreptul să vrea să-l lovească, deși motivele ce o îndemnaseră să-i ceară a n-o mai vedea niciodată fuseseră absurde, și o întrebă cu atenție afectuoasă :

— Unde erai ?

— Nu în N., rîse ea din nou, pentru că de acolo m-am întors acum două luni.

— Îmi închipuiam că dormi, îi spuse surîzînd și atunci ea, care acceptase oprirea în grădina Icoanei doar pentru întrebarea aceasta, făcu :

— Ai primit scrisoarea pe care ți-am lăsat-o la portar cînd am plecat ?

Dacă ar mai fi iubit-o, ar fi priceput imediat că interpretase greșit unicul cuvînt care-i căzuse sub ochi din scrisoarea ei și dacă ea însăși l-ar mai fi iubit sau dacă cel puțin vanitatea ei ar fi sîngerat atunci mai puțin, l-ar fi ajutat să priceapă. Așa, întrebarea nu avu alt rezultat decît că îl făcu pe Matei să bănuiască, și bănuiala aceasta îi aduse pe față o schimbare pe care Dora o interpretă ca un refuz de a-i răspunde, că poate conținutul scrisorii ei nu fusese chiar acela pe care-l presupusese. Oricum, însă, ireparabilul se petrecuse înainte ca portarul să-i dea plicul, iar acum trebuia să-și ascundă cu orice preț îndelicatețea de a se fi despărțit de rîndurile ei fără a le fi citit — astfel că prietenia lui pentru Dora și nevoia de a o ajuta să fie mai puțin singură sporiră amețitor. Îi povesti că nu deschisese plicul decît după ce se încuiase în camera lui și că, după aceea, atît îl îndurerase că nu o va mai vedea încît

pentru a se mîngîia oarecît se îmbrăcase cu rochia ei albastră și o purtase apoi multe zile, chiar și ieri am pus-o, o asigură cald.

— Toate acestea, își spunea ea, sînt minciuni, căci pentru a-mi spune adevărul n-ar fi așteptat să ne întîlnim din întîmplare, pe stradă. Și dealtminteri despre scrisoare se și ferește să vorbească și sînt sigură că n-a inventat povestea cu rochia decît pentru a schimba vorba. Ce prefăcătorie dezgustătoare! Totdeauna a avut tendința de a se ascunde, însă femeia aceea mi l-a schimbat îngrozitor.

Tînărul bărbat de lîngă ea, cu fața înnegrită de soare, se îngrășase și avea astfel un aspect aproape masiv dar în ochii lui neobișnuit de pătrunzători cărora avea sentimentul, ca totdeauna, că nu le poate scăpa nimic, se arătau și se pierdeau flăcări nesigure.

Pe urmele lor, barca de raze palide plutea încet spre arborii din grădină.

De avocat nu se despărțise ușor și după aceea nu fusese fericită cît ar fi meritat și după aceea nu fusese fericită deloc.

— Crezi că tu poți face ceva să nu ne mai despărțim niciodată ? îl întrebase cîndva și-i răspunsese cu atîta încredere „Am să fac tot ce am să pot“ și cu siguranță că atunci era foarte convins de ce spunea și nu ar fi acceptat pentru nimic în lume că odată tot ce va putea face va fi să o întrebe, întîlnind-o din întîmplare pe stradă, dacă în N. a fost cald și cum a găsit orașul și să-i povestească cum s-a plimbat cu bicicleta la lacuri și chestiunea aceea cu statuia, fără cap și coadă, numai ca să zică ceva sau mai degrabă ca să nu zică ce trebuie. Nu pot crede totuși că este atît de mizerabil, se retractă deodată și se pomeni spunîndu-i :

— Nici prin fața casei tale n-am trecut, n-am ieșit decît o singură dată, s-o vizitez pe Angela Zahariadi, însă mi-ar fi făcut multă plăcere să-ți revăd ochii, chiar dacă plăcerea aceea ar fi fost, cum crezi, o eroare de atribuire. Tu, care te-ai temut totdeauna de erori, ești sigur că acum nu greșești ? Nu trebuie să-mi răspunzi, Matei, îl ajută binevoitoare, ceea ce lui îi aduse iarăși o lacrimă în ochi, să ne gîndim mai bine la ceva foarte plăcut, de exemplu la ziua cînd te-am vizitat ca să-mi arăți cerul din fundul curții tale, de pe malul iazului. Îți amintești ?

— De fapt, îi spuse și trebui să-și șteargă ochii cu batista și pe ea lacrimile lui n-o mai scandalizară, nu te chemasem să-ți arăt cerul.

— Te rog, nu continua. Știu, am știut de ce, însă e mai frumos așa.

— Ai vrea să revedem odată locurile acelea împreună ? o întrebă însuflețit și-i luă mîinile într-ale sale.

— Da.

— Să plecăm cu un tren de noapte, ca odată ajunși acolo să nu întîlnim pe nimeni și să rămîi la mine și apoi, cînd se va face ziuă, să coborîm la iaz, să trecem dincolo în cîmp și de acolo în pădure și din pădure să intrăm în via ta să ne urcăm în pomul în care ne-am urcat într-o noapte și apoi să coborîm pe malul rîului din fundul văii și să ne întoarcem la București tot noaptea, cu ultimul tren. Dacă vrei, dacă nu te sperie oboseala, să plecăm chiar în noaptea aceasta, eu sînt gata de drum.

— Chiar în noaptea aceasta ? făcu dezamăgită. Nu pot, sînt invitată.

— Ei bine, îi răspunse rîzînd fals, nu-i nimic, altă dată.

Degetele ei răspunseră presiunii alor sale, dar aceasta nu avu în el nici un ecou, ținea parcă în mîini mîini moarte, frunze moarte.

Dora regretă că l-a întristat. Apoi își spuse că prin motivul pe care-l dăduse refuzului ei a ratat ocazia de a-l regăsi, pentru că motivul nu-l inventase. Ar fi putut foarte ușor să renunțe la vizita aceea și să plece cu el și dacă n-o făcuse însemna că în realitate nu ținea chiar atît să-l urmeze pe Matei și, dacă nu-l mai iubea, pentru lucrul acesta urît numai el era de vină.

Barca norului era acum chiar deasupra lor și pe albul ei crengile goale spre vîrf ale unor arbori scriau cuvinte care nu existau în nici o limbă.

Matei îi eliberă mîinile. Dora și le încrucișă pe poșetă și spuse afectînd nepăsarea :

— Și cum rămîne cu teoria ta ?

— Teoria este bună, dar eu mă trezesc uneori visînd cu glas tare, protestă.

— N-am vrut să te supăr.

Matei își dădu seama că este foarte cald și simți că i se face rău.

— Nu pot vomita aici, își zise strîngînd dinții și lăsîndu-se pe spătarul băncii spre a respira mai liber. Cum am ajuns la așa ceva ? Ai ajuns la așa ceva, își răspunse, din cauză că de la un timp suferi de o tandreță al cărei obiect în afară nu poate fi decît întîmplător și pînă acum n-ai știut clar acest lucru. Repede-te să îmbrățișezi stîncile care-ți înapoiază vocea și te vei alege cu capul spart, cu acest idiot N-am vrut să te supăr. Cine face conversație cu propriul său ecou ?

Dora se uită la ceas.

— Nu vreau să te reții, îi spuse Matei.

— Am întîrziat prea mult, dădu din umeri înciudată, și n-are nici o importanță cît mai stăm.

— Uită-te puțin la obrazul meu. Nu vezi nimic ? Niște urme roșii, ca de degete ? Curios, eu le simt. Va să zică nu vezi nimic ?

— Văd, îi răspunse din nou regretîndu-și duritatea și căutînd să-l facă să uite, că accepți foarte ușor să se întîmple cu noi ce înainte erai convins că nu se va întîmpla niciodată.

Norul se lățise și arunca umbre printre frunze. Jumătate din el, în lungime, era violet-roșcat, jumătate alb cu zone cenușii, roz, verzi.

Eliberîndu-i mîinile, Matei rămăsese într-ale sale cu brățara ei, pe care o întorcea pe toate părțile spre a face briliantele să scînteieze multicolor și protestă destul de moale la reproșul ei pe care Dora însăși, formulîndu-l, îl simțise că-i depășește intenția și spune mai mult decît voia realmente să spună. Nu se gîndise să-l învinuiască pentru că n-o mai iubea, dat fiind că nici ea nu-l mai iubea, și-i fu nespus de recunoscătoare că nu o înțelesese greșit și-i primise cuvintele cu discreție. Aceasta era din partea lui o dovadă de inteligență. Era atît de inteligent ! Și faptul că, în ciuda scrisorii ei, o lăsase singură atît timp după întoarcerea din N. arăta, acum își dădea socoteala, că o înțelesese mai bine decît se înțelesese ea însăși pe sine și fu sigură că el suferise mai mult decît ea însăși din cauza despărțirii și acum suportă cu atîta pricepere delicată răutățile ei și-i fu rușine că nu-l mai iubește și se gîndi că poate se înșală și că în realitate îl mai iubește și că este cu neputință ca în sufletul lui dragostea să se fi stins cu totul, astfel încît nimic nu era pierdut și puteau lua totul de la început ca și cînd nu se petrecuse între timp nimic.

Verdele și rozul din jumătatea albă a norului se stinseră, iar jumătatea lui violetă se făcuse sul aproape în întregime pe partea superioară, invizibilă de jos. Astfel îngustată, barca de aburi părea mai lungă și era într-adevăr așa pentru că deși continua să se deplaseze acoperea încă arborii și alcile de jos cu umbrele ei.

Pe umbrele acestea Matei și Dora păşiră încet, căutîndu-se unul pe altul cu băgare de seamă, el uitînd încă o dată că dispoziția tandră de care începuse să sufere după plecarea Dorei era lipsită de obiect altfel decît întîmplător și spunîndu-și apoi, rușinat ca și ea de absența dragostei, că absența aceasta putea da raporturilor dintre ei un timbru mare, eroic, pe care nu trebuie să îl piardă și de care se socotea pe deplin vrednic.

Din cînd în cînd se opreau, se așezau pe o bancă, apoi își reluau plimbarea, pînă ce Dora, care își rememora trecutul lor spre a se convinge că încă mai iubește, îl întrebă :

— Nu de aici, din grădina Icoanei, ai văzut-o odată pe Marta întorcîndu-se de la școală ?

Matei o privi mirat și ca îl ajută să-și amintească :

— Mi-ai spus aceasta la vie, într-o zi cînd ți-am cîntat Chopin și mi-ai povestit și accidentul cu colegul cel rău din școala primară.

Cu toată sinceritatea, și oarecum stingherit, recunoscu, mai mult din ochi și din umeri, că tot nu-și amintește.

Încetase să răsucească între degete brățara.

Dora adăugă :

— În noaptea aceea ți-am dat rochia mea albastră, de care ai pomenit adineauri.

— În noaptea aceea, o îngînă și reîncepu să răsucească brățara. Da, de aici. O, Dora, strigă în sine, în noaptea aceea m-ai sărutat, ne-am sărutat prima dată, de mii de ori și amețeala pe care o încerc voind să cred că noaptea aceea este reală, acum cînd nimic din afară, afară de cuvintele tale, nu o renaște deocamdată pentru mine, mă doboară. Aflu încă o dată cît de periculoase sînt fotografiile.

— De unde anume ? vru să știe ea Arată-mi, te rog, locul.

Și se ridicară din nou, pentru a găsi locul, dar ridicîndu-se Dora aruncă fără să vrea o privire spre brățara din mîinile lui Matei și nu știu cum să i-o ceară și apoi o mai privi o dată și în fine, la o mișcare mai bruscă, el scăpă brățara și, lovindu-se, un briliant se desprinse din montura lui și

lui Matei îi trebui cîtva timp pînă să-l descopere printre pietricelele aleii, ceea ce îi enervă pe amîndoi şi-i făcu să se despartă mai repede. La despărţire el îi spuse, băgînd brăţara în buzunar :

— Iată un prilej de a ne revedea.

A doua zi îi aduse brăţara reparată şi i-o puse pe mînă. Ea i se păru însă prea puţin pentru ca gestul acesta să-i mai fie, lui, plăcut. Îi [redacted]se întîlnire tot în grădina Icoanei. Ploua şi fiindcă atunci cînd plecase de acasă fusese frumos şi nu luase umbrela ajunsese în grădină ud tot şi Dora îl ţinu sub mica ei umbrelă albastră de pe care apa se scurgea pe spatele lui Matei, mărindu-i proasta dispoziţie, aşa că atunci cînd îi observă, într-un efort de a fi amabilă, că altă dată îi plăcea ploaia şi că probabil îi plăcea şi acum dacă venise aşa, fără umbrelă, se gîndi că mai bine l-ar fi chemat la ea să nu mai stea astfel în ploaie şi să se usuce, în loc să-l ironizeze.

— Da, ai dreptate, îi răspunse exasperat, ploaia îmi place foarte mult — şi se trase de sub umbrelă şi-şi lăsă în jos gulerul hainei. Ştii cum este ? strigă prin apa care începuse să cadă cu atîta furie încît abia o mai zărea pe Dora. Este minunat ! Sînt ca un copac năpădit de vrăbii.

— Te udă tot, ai să răceşti, îi răspunse.

— E minunat, repetă din apă. Uită-te la arbori — şi zicînd aşa, pentru a se încălzi, pentru a scăpa de senzaţia neplăcută a hainelor ude lipite pe corpul ud şi cedînd şi unei bruşte dorinţe de a o scandaliza pe femeia aceasta rece, străină, care cu siguranţă, se gîndea exasperat, îl blestemă că a adus-o aici pe ploaie, se căţără cu repeziciune pe trunchiul alunecos al copacului de lîngă el şi se instală rîzînd pe o cracă pe care începu să se legene.

— Ce faci, Matei ? îi spuse ea şi veni lîngă trunchiul copacului ca s-o poată auzi. Dă-te jos. Ai să răceşti.

— N-avea grijă, nu răcesc. Nu vii şi tu ?

Craca scîrţîia, legănîndu-se. Ca să-l privească şi să-i vorbească, Dora trebuia să lase puţin pe spate umbrela şi ploaia o cuprinse toată în plasa ei lichidă. De sus, Matei îi văzu pantofii uzi, ciorapii uzi şi faţa udă ca de lacrimi şi gura ei frumoasă care deschizîndu-se pentru a-i vorbi se umplea de apă. Îi spuse :

— Dă-te jos, Matei. Ai să răceşti. Te vede lumea.

— Lumea ? îi răspunse. Nu e nimeni, nicăieri. *Eu* nu văd pe nimeni.

Într-adevăr, în parc nu era nimeni, pe străzile înconjurătoare nu era nimeni și pretutindeni alerga numai ploaia cu picioare ude.

— Însă tu ai să răcești cu adevărat, urmă să-i vorbească de sus. Îmi pare rău, n-am știut că va ploua. Du-te acasă.

— Dar, protestă ea, nu pot să t[redacted] în pom. Dă-te jos mai întîi.

— Nu, Dora, mai întîi pleacă tu, mi-e jenă să mă vezi așa ud cum sînt.

— Bine, îi spuse ea, răzbită de ploaie, la revedere — și fugi.

Matei se azvîrli jos și, șchiopătînd, porni, fără să știe, în direcția în care o apucase și ea. Nu-și ridica privirile, zări doar foarte frumoase picioare care tocmai intrau pînă mai sus de glezne în crinii care acoperiseră, nebuni, toată piața Cantacuzino și apoi în acela care frenătau pe strada Eremia Grigorescu. Îi era cu neputință să dea un nume femeii care alerga prin ploaie înaintea lui și apoi aceleia care intră grăbită, închizîndu-și umbrela din fugă, pe ușa cea mare a blocului gălbui din colțul străzii Dionisie Lupu cu piața Lahovary, se gîndea numai că trebuie să găsească un taxi care să-l ducă acasă și aci în piață era cea mai apropiată stație și Dora nici nu intrase bine pe ușă, mereu fără să știe că el era în spatele ei, și zări prin spumele ploii un taxi, făcu semn șoferului și acela îl duse pînă acasă.

XXXI

IN STICLA NESFÎRȘITĂ SE DESFĂȘURA, între Telefoane și Teatrul Național, o eșarfă de gaze albe. Ca s-o vadă mai bine, Matei se apleacă deasupra vitrinei și propriul său chip îl întîmpină dintre trufandale, amintindu-i că se oprise pentru comisionul doamnei Iliescu. Împinse ușa și o femeie care tocmai ieșea clipi din ochi din cauza luminii ce intrase odată cu el. În lumina aceasta, înaintă spre mijlocul magazinului. Un bărbat cu solizi pantofi roșii lăsă brusc în jos, la apropierea lui, ziarul larg desfăcut în care citea și-l împături furios. O aromă de șocolată atinse nările lui Matei prin zumzetul cumpărătorilor și vînzătorilor. O echipă de bicicliști în tricouri albe, culcați pe ghidoane, alerga în fotografia de pe ziarul împăturit și vîrît adînc în buzunar. Sub constelațiile fantomale ale celor două lustre, nenumărate perechi de ochi cercetau zarzavaturile, fructele, ouăle, păsările ceroase, le părăseau în căutarea a ceva mai bun pe

tejghele, în rafturi, reveneau bătînd din aripile pleoapelor. Un vast borcan cu miere îl fixă în timp ce distingea în spatele său tactul unui baston. Matei știa ce sînt toate acestea și naviga pe valurile luminoase ale entuziasmului stăpînindu-și cu pricepere fragila barcă.

Și totuși, cînd ajunse lîngă tejgheaua stîncoasă, printre spițele soarelui, un murmur stins îi atinse și-i înmuie urechea, murmurul sentimentului că de-ar fi intrat în magazin cu o clipă mai devreme ar fi întîlnit-o, o prezență înaltă, copleșitoare de lumini și arome, însă al cărei cap nu îndrăzni să-l distingă. Fiindcă totuși, confuz, îl presimțea, murmurul din ureche, rămînînd la fel de ademenitor, îl îngrijoră și îl întristă. Încă puțin de-mi mai cîntă, își zise așteptînd să fie servit, și voi semăna cu această gîscă jumulită, cu acest cadavru trandafiriu și lemnos lipsit de penajul său. Ce lucru îmi lipsește de-l strecor sub straiul celui pe care îl am, sau l-am avut pînă acum o clipă ? Este bine totuși că nu m-am născut pasăre domestică, mi-aș fi încheiat viața barbar. Și o văzu pe servanta lor din N. alergînd după o găină roșcată, prinzînd-o de o aripă, luînd apoi cuțitul pe care i-l întindea doamna Iliescu. O umezeală stăruia în aer după ploaie și pămîntul era umed și din cauza umezelii magazia era, ca și gardul dinspre doctorul Tomița, neagră. Gardul acela abia ieșea pe alocuri din spatele arbuștilor care-l ascundeau de aproape și deseori femeia, cu veșnica ei fustă albastră, lungă aproape pînă la călcîie și în picioare cu pantofi vechi, bărbătești, căuta pe lîngă el, între el și tufe, și ieșea roșie toată căci umblase aplecată, în mînă cu cîte un ou pe care apoi Matei îl răsucea cu degetele pe farfuria de piatră pentru a asculta pocnetele înfundate, în învîrtire, ale calcarului pe piatră. După ce luă cuțitul de la doamna Iliescu, depuse găina pe pămînt ca pe un buchet de flori pe un mormînt, îi stăpîni labele sub picior și cu mîna liberă trase tare de cap victatea să-i întindă bine gîtul, apoi capul aruncat într-o parte căscă de două ori cu ochii acoperiți de pielița alburie, ciocul, iar trupul țîșni într-un zbor de pene îngreunate de apă, pe o parte, căzu, împroșcă pămîntul cu sîngele azvîrlit prin furtunul erect al gîtului, sări, aproape pe spate, și căzu din nou, flori veștede, buchet inform. Reflex pe apa ce îmbibase pămîntul, al unui invizibil răsărit de soare, sîngele căpătă repede culoarea noroiului. Dar pînă atunci Matei contemplă, ca și servanta, sîngele roșu, apa roșie, pînă ce femeia

adună capul și trupul și le ascunse privirilor lui. Pe tejghea, printre salate, o furnică își căuta drumul grăbită. Matei se întrebă dacă i-au trimis de la spălătorie cămășile. În timp ce lua pachetul întins de vînzător, o cucoană blondă, cu o broșă verde pe piept, îl privi curioasă. Parfumul îi era cunoscut și reveni iar în largul străzii plutind cu pricepere și liniște.

Se descoperi la trecerea steagului. Mătasea roșu-galben-albastră era urmată de alămuri fulgerînde. Matei se întinse să privească peste capetele celor strînși pe trotuar în fața sa. Împins el însuși din spate de alții, pieptul i se strivi de umerii celor din față, aspri ca niște bulgări de pămînt. Dincolo de Teatrul Național cerul era puțin încenușat, ca și cînd s-ar fi făcut, în partea aceea, seară. Muzica militară se depărta spre piața Palatului. Pocnetele oului învîrtindu-se pe farfurie, înfundate, secrete ca ale pașilor pe trotuar acoperiți de vuietele străzii, îi plăceau nespus. Nespus îl uimea și ovalul pur al ouălor, aparența lor de pietre șlefuite de apă. Într-o zi, ridicînd unul în lumină, îl descoperi transparent și în transparența aceea neașteptată distinse o umbră vagă și îl lăsă brusc pe masă, ca și cînd s-ar fi apropiat de ceva interzis. Căută din ochi lunga eșarfă albă a norului și nu descoperi decît o umbră imobilă deasupra acoperișurilor. Închisă în seninul desăvîrșit, indiferentă și amenințătoare, îl făcu să ceară adăpost librăriei prin dreptul căreia tocmai trecea; era prea gros îmbrăcat pentru această caldă zi de primăvară.

Lăsă după el forfota străzi. În cuprinsul umbrit și calm își încetini pașii, privi, aplecîndu-se într-o parte și alta, cărțile de pe mesele printre care trecea și ale căror coperte divers colorate i se pierdeau în urmă, pe măsură ce înainta, ca niște apariții fugare, pe tărmuri necunoscute, apoi se opri, răsfoi, se desprinse și se opri mai departe, citi la întîmplare două fraze pe la începutul unei cărți, alte două pe la mijloc, reveni să verifice un titlul întrevăzut și în timp ce executa aceste manevre își căuta batista să-și șteargă fruntea încercată de căldură. Batista era foarte mică, foarte subțire, albă, cu o fină dantelă de jur împrejur. O duse la frunte, apoi o cercetă intrigat și un parfum de migdale îi îmbălsămă nările. Din spatele meselor, din noaptea rafturilor de cărți, ochii vînzătorilor îl cercetau imobili, judecîndu-l, martori siderali ai iminentului său naufragiu. Contemplîndu-i la rîndu-i, îl ocoli însă și de data aceasta căci ce văzu fu doar piatra albă pe care, mult

aplecat, învățătorul o căuta în banca sa în timp ce, peste spatele negru al celui aplecat, ochii copiilor îl cercetau înghețați, un tribunal stelar, un praf scînteind în lumina ce se revărsa pe ferestre de afară, din curtea incendiată, de pe acoperișul clopotniței de la Buna Vestire. Aveau să-și regrete bănuielile, cruzimea, dar prea tîrziu, cel care fusese între ei și le-ar fi putut fi prieten îi părăsise lăsînd în locul lui un simulacru de piatră pe care nici o lovitură, chiar în frunte, nu-l putea sîngera, pentru ca sîngele, amestecat cu praful, să se transforme în noroi. Aceasta, își zise suferind din cauza vechilor întîmplări a căror fotografie memoria, dejucată încă o dată, i-o întinsese, aceasta pentru că nu m-am născut, probabil, pentru noroi.

În orice caz pe mizerabilul acela (și lui Matei cuvîntul îi aduse în ochi lacrimi de entuziasm și dulceață nu pentru că se referea la fostul lui coleg ci pentru că îl pronunțase Dora cînd el, la vie, îi povestise episodul și în glasul cu care-l pronunțase mental auzise glasul Dorei, fără să știe că este al Dorei), pe mizerabilul acela, repetă în timp ce reușea să scape și acum de glasurile ademenitoare și să fugă în largul străzii, l-am corectat după cuviință ; ce plăcere a fost să mă pregătesc pentru această operație, să mă scol din zori, să mă spăl cu apă rece pînă la mijloc, să dau alergînd pe vîrful picioarelor goale și pe mine doar cu costumul de baie zece ocoluri casei în pacea dumnezeiască a orei cînd nici păsărelele nu se treziseră bine, apoi să ridic un bolovan mare cînd cu o mînă cînd cu cealaltă pînă la nivelul urechilor și mai sus, să fac după aceea flexiuni, exerciții de respirație și apoi, atîrnat de o cracă orizontală, să mă răsucesc în aer pe toate părțile ! Ce plăcere, gimnastica mă va feri să mă îngraș și n-am să port niciodată corset, corset, se corectă, poartă numai femeile dar, se corectă încă o dată, și bărbații care vor să-și păstreze ținuta după o anumită vîrstă și de asemeni, adăugă, și bolnavii, iar mizerabilul, reveni brusc, pentru că prin transparența Ideii distinsese umbra de care se tot temea și de care se depărtă și acum, suferea de complexe, de o boală complexă care se cheamă invidie și aceasta din cauză că locuia în noroi în timp ce eu locuiam, cum locuiesc și acum, în cer — și afirmația Matei o simți nu în cap sau în piept ci, energic, în brațe și avea într-adevăr nevoie în clipa aceea de multă energie pentru a nu

băga de seamă că, da, nu se scufundase, nu se zdrobise deşi de două-trei ori perceţii bărcii sale se frecaseră de stînci, dar că fugind de umbra care-i umfla valurile pe dedesupt şi care-l chema de pretutindeni încîntîndu-i urechea şi înspăimîntîndu-i sufletul, fugea de fapt după parfumul batistei. Ieşind din librărie, nu se risipise, cum inconştient socotise, ci-i stăruia în faţa nărilor şi se deplasa trăgîndu-l de nări după el pînă ce-l duse în piaţa Lahovary.

De cînd n-am mai fost pe aici ! strigă surprins, dar în faţa blocului Dorei inima i se opri, apoi fu gata să-i sară din piept. Aplecat într-o parte ca de o greutate, cu sîngele şiroindu-i dezordonat şi violent pe dinăuntru, se trase îndărăt, o luă pe Dorobanţi spre bulevardul Dacia, prin strada Polonă ajunse în Romană, rătăci pe străduţe laterale. O dorinţă sălbatică de a o întîlni, de a-i vorbi, de a relua, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, legătura lor, îl stăpînea şi se întreba totodată, deznădăjduit, de ce o părăsise, ce capriciu absurd îl făcuse a rupe puntea dintre ei cu atîta brutalitate, puntea pe care ea îl aştepta şi-l chema, cum se putuse purta în felul acesta nedemn cu ea care pentru el făcuse atîtea lucruri irreparabile şi era gata să-i stea alături toată viaţa şi pînă la ultima clipă stăruise să-l facă a-şi înţelege rătăcirea ; viaţa fără ea îi apăru absurdă şi rece, era ca şi cînd ar fi descoperit că este lipsit de o mînă sau de un picior ; dorinţa şi disperarea, ruşinea şi furia împotriva lui însuşi şi a lumii întregi, care tolera în sine realitatea acestei situaţii, îl sufocară cum îl sufocase odată, în copilărie, întrebarea de ce culorii verzi i se spusese verde şi de ce cifrei 2 i se spusese doi şi gîndul că niciodată, niciodată culoarea verde şi cifra 2 nu se vor numi, o clipă, altfel. Niciodată, oricît de mare ar fi dorinţa lui, nu o va mai putea întîlni, niciodată nu se va mai pierde în seninul nemărginit al ochilor ei, niciodată nu-şi va mai culca capul pe genunchii ei şi noaptea părului ei nu-l va mai ocroti, îmbălsămată şi sfîntă, niciodată.

— Dora, îşi imaginează că i se adresează, trebuie să poţi să mă înţelegi. Recunosc scelerateţa purtării mele, eu însumi, dacă încerc să-mi amintesc motivele care m-au împins să te părăsesc, nu aflu decît o confuzie din care nu mă descurc.

Ea îl privea rece, mirată de această tardivă revenire, şi-i răspundea :

— Te înțeleg, firește, nu-i chiar atît de greu. M-ai iubit și apoi nu m-ai mai iubit. Mă miră chiar că încerci să-ți explici ceva atît de simplu.

— Dar nu e simplu deloc, întîlnindu-te nu am contractat o maladie de care apoi m-am vindecat. Dacă ar fi așa ar fi simplu, într-adevăr, și vezi că de fapt nici nu m-am vindecat pentru că îți jur că, și atunci cînd nu știu că mă gîndesc la tine, tot ce mă înconjoară și mi se întîmplă este impregnat de tine.

— Și ce are a face asta cu mine ? îl întrerupse ea foarte rece. Aceasta este statuia ta, cum spuneai.

— Așa este, relua Matei și îngenunchea în fața Dorei pe covorul înflorat, încercînd să-i topească gheața din ochi, dar ți-am spus odată că sînt mai mulți și lasă-mă să fac pentru fiecare cîte o statuie. — Și pentru că ea dădu din umeri, plictisită parcă de această stăruință fără rost : Datorită ție, în puținul nostru timp împreună, am trăit enorm.

— Și ce are a face asta cu mine ? îl întrerupse ea. Poate că eu nu am trăit enorm sau am trăit altfel. Știi mult mai mult despre ce am trăit eu decît propriile tale visuri despre mine ?

— Mă lovesc de neîndurarea ta ca o pasăre oarbă care s-ar lovi mereu de un perete.

— Cu ce e vinovat peretele ? Dealtfel, protestă jignită, nu sînt un perete.

Această posibilă reacție a Dorei îl făcu să surîdă. Era sigur că dacă i-ar fi spus în realitate că este un perete, ea ar fi protestat întocmai așa și pentru această trăsătură a caracterului ei o dori și mai mult, fu și mai disperat din cauza imposibilității de a o mai afla și surîsul îl schimbă pe un suspin. Se apropie de ea, fără să se ridice din genunchi, și-i spuse întinzînd brațele :

— Înțelege odată că te iubesc !

— Iat tu, îi replică răutăcioasă, amintește-ți că aproape n-a trecut o zi fără să-mi spui că nu știi ce este dragostea și că mi-ai interzis să pronunț acest cuvînt.

— Am nevoie de tine.

— Nu este un argument, căci oricine ar putea pretinde aceasta.

— Eu nu sînt oricine. Și apoi și tu ai nevoie de mine, chiar dacă ți se pare că nu. Îți vorbesc acum și te rog pentru

amîndoi, căci nu ești ca acele femei care trăiesc cu un bărbat ca, poftim, cu un antinevralgic și îl părăsesc ușor pentru că antinevralgice se găsesc oricînd din belșug la farmacie.

— Matei, țipă ea, adică țipă el însuși ofensat de ideea aceasta pe care o acceptase de mult dar cu care nu se obișnuise deloc, ești îngrozitor de cinic și totuși și eu sînt ca toată lumea și povestea cu antinevralgicul este adevărată în parte și pentru mine și la fel și pentru tine. Nu sîntem copii și nu avem de ce ne teme să privim această realitate care, se gîndi Matei atribuindu-și însă gîndul său Dorei pentru a nu-și reduce sieși motivele care îl aduseseră pînă în preajma ei, această realitate care numai pentru oameni meschini este meschină. Ai spus că ai *nevoie* de mine, nu-i așa ?

— M-am gîndit la altceva.

— Dar, indiferent pentru ce, ai spus *nevoie*. Cuvîntul, dacă îl înțelegi bine, este exact. Da, Matei, cred că ai nevoie de mine și sînt sigură că și eu am nevoie de tine și totuși aceasta nu înseamnă nimic, îți repet.

Dacă, prin acest dialog imaginat, ar fi izbutit să realizeze în vis ce îi refuza realitatea, Matei ar fi avut a face cu o interlocutoare docilă și, în vis, ar fi fost fericit. Așa cum însă pînă a ajunge în piața Lahovary evitase descompunerea Ideilor ferindu-se a recunoaște în volumul lor pur chipul Dorei, acum, în dialogul cu Dora, început în vederea compensației, o înlăturase de la început pe Dora substituindu-i-se și dînsu-și el însuși replica, sub masca ei : ratînd astfel fericirea posibilă, se salvase din naufragiu. Dar pentru că ignora că nu cu Dora vorbește, ci cu sine însuși, răspunse :

— Nu înțeleg.

— Nu ți s-a întîmplat niciodată să ții foarte mult să faci ceva pe care totuși nu-l faci pentru că nu trebuie și nu vrei, prin urmare, să-l faci ?

— Dacă ții foarte mult înseamnă că și vrei.

Ea, adică el însuși în rolul ei, dădu din umeri cu și mai multă răceală și atunci exclamă amar :

— Odată te temeai că dacă nu te-ai fi născut nu ne-am fi întîlnit ! — la care vocea pe care o atribuia Dorei îi replică :

— Să nu-mi amintești ! Doar oamenii necinstiți fac șantaj cu fotografii și scrisori.

Nu găsi, nimicit, puterea ripostei. Își plecă adînc umerii, așteptînd să-și recîștige stăpînirea de sine. Încă nu accepta

că ce a fost între ei nu va mai fi niciodată și că niciodată Dora nu va redeveni pentru el ce fusese.

În timpul acesta atinsese depărtarea maximă de piața Lahovary, căci se afla prin preajma lui Ștefan cel Mare, tăind străzi necunoscute ale căror murmure treceau fîșîind pe lîngă el în sens invers, și rămîneau în urmă pentru a renaște iarăși și a pieri fără încetare. Cu capul plecat, se simțea dus departe de o mînă sigură, pe puntea unei nave care îl oprea, este adevărat, să piară în adîncul sărat (nu plîngea, era însă ca după un plîns lung care-l epuizase), dar îl și răpea muzicalei prezențe de care era înserat. Murmură mîhnit :

— Cît de aspră ești ! Cît te-ai schimbat !

— Iarăși memoriile ? Te credeam copil și te descopăr bătrîn.

— Sînt și una și alta, zise cu aceeași mîhnire, și sînt și multe altele, Dora.

— Dar bagă de seamă să nu fii mai mult ce-am spus, un bătrîn.

— E semn de bătrînețe, crezi, că nu mă pot despărți de tine ? Ce ciudat !

Era într-adevăr atît de ciudat, încît începu să bănuiască, acum, că cea care-i vorbea nu era Dora cea reală, dar bănuiala nu și-o formulă limpede decît cînd se auzi spunînd :

— Nu ne vom mai întîlni niciodată ? Nici în vis ? Ce om imposibil ! strigă rîzînd cînd se lămuri că vorbise cu sine însuși iar după aceea : Mica batistă este a Dorei.

O scoase să o privească. O duse la nas și-i aspiră parfumul. În mijlocul ei era o pată roșie negricioasă. Ar fi putut lua, spre a face drumul întors, un autobuz sau tramvaiul, dar preferă să meargă pe jos pentru a se bucura de senzația propriei sale puteri în plin exercițiu. În fața lui, un grup de fetițe cu ghiozdanele pe spate, din care atîrnau de sfori bureți galbeni, se pierdu la un colț de stradă. Îl amuză strugurele enorm și grotesc, de tablă colorată, de deasupra ușii unei cîrciumi, dădu o privire bietelor prăjituri din vitrina unei cofetării, cutiei de conserve adăpostite lîngă un gard, urmări fluturele care se lupta cu aerul plescăind din aripi prea mari. Aerul era atît de luminos încît umbra arborilor zăcea fără folos pe asfaltul ce răsuna înfundat sub pași. Ținea batista ei în mînă și nu se gîndea la nimic anume, pînă se gîndi că ținînd-o în mînă își va pierde prețiosul parfum și că din aceeași cauză nici n-o va spăla să îndepărteze de pe ea pata negricioasă și se întrebă

în continuare de unde va fi apărut pata aceea și duse batista la ochi s-o privească mai bine și lumina răsfrîntă de ea îl orbi. Retina obosită, cînd își ridică privirile și băgă batista în buzunar, proiectă înaintea lui o umbră de forma petei negricioase. Ochii înțepați de spinii luminii îl dureau puțin și îl enerva să aibă mereu în față, prin transparența fără greș a luminii, umbra. Se deplasa în sus și în jos, la dreapta și la stînga, sărindu-i implacabilă în fața ochilor. Era, știa, umbra cîtorva stropi de sînge pietrificat, oxidat, sînge totuși și, nervos, se întrebă cît o va mai duce cu sine prin lume și dacă nu cumva lumea în care o purta suferea, ca și el, din cauza ei, ochiul lui fiind o parte din lume, și în ce ar putea consta suferința provocată lumii de umbra de pe retina lui, probabil în acea că într-un punct lumina era refuzată și atunci apăsa mai greu altundeva, de exemplu, pe acest fir de iarbă care, nesuportînd surplusul, se va ofili și, absurd sau nu, i se strecură în suflet sentimentul de a fi săvîrșit ceva interzis. O femeie în alb, cu un cordon albastru, trecu pe lîngă el dar nu-i văzu capul din cauza umbrei acum, e adevărat, mai puțin pronunțată, aproape vagă, și pentru că se învîrtea mereu și mereu, știind sau neștiind, în jurul Dorei, simți nevoia de a se disculpa de prezența lui de adineauri în piața Lahovary, trecuse pe acolo din întîmplare, rătăcit de miros, nu pentru a-i aține calea cumva, de mult nu mai fusese pe acolo și într-o zi călduroasă ca aceasta ar fi preferat să se afle în altă parte, în N. de exemplu, unde în loc să bată asfaltul înăbușitor de aici, ar ieși, trecînd iazul, în cîmp și ar afla atîta răcoare sus pe creasta dealurilor. Mai larg și neexpus la soare, versantul opus celui pe care ar fi urcat venind dinspre oraș era acoperit cu iarbă săracă pe care o păștеau cîteva vite păzite de o feriță. Pîlcuri de arbori însoțeau nenumăratele cărări care îl brăzdau cu dungi galbene foarte șerpuite. Apoi, după rîul care se strecurase pînă aici, începea imediat un alt deal, cu mari pete alburii, nisipoase, păscut și acela de animale care se mișcau leneș și urcat de alte poteci ; pe una urcau îndoiți de mijloc doi țărani cu legături grele pe spate și pe care, de unde i-ar privi, i-ar vedea puțin mai mari doar decît niște furnici.

— Nu ți-am făcut nici un rău, strigă Dorei, de ce m-ai lăsat singur ? — și ea îl întrerupse iute, protestînd că de-ar fi știut că trece prin piață ar fi coborît să-l întîlnească, dar

va mai trece pe acolo și se vor întîlni și nimic nu-i împiedica să se întîlnească.

— Dar eu n-am să mai trec, Dora, și ai lăsat astfel să se irosească zadarnic ultima noastră șansă.

Pronunța cuvintele deznădejdii, însă era fericit. Valul ideal îl ridicase, cu ele, foarte sus și lin. Era un val perfid. Adăugă, pentru sine: Dacă nu cumva între timp s-a remăritat, și amărăciunea îi umplu gura. Văzu adîncul de sub el și nu-i mai rezistă.

Batista era a Dorei și sîngele era al lui și ea îi legase mîna cu batista pentru că se înțepase în spini aplecîndu-se din drum, peste împletitura ce-i despărțea. Bărzăuni cu galben și violet treceau prin aer, pe aproape de capetele lor, unul se legăna ca o floare grea pe vîrful unei buruieni cu tija subțire și norii adunați aveau tente cenușii prevestind ploaie. Așteptînd ca el să vorbească, Dora se juca cu capătul cordonului albastru, îl întreba dacă o mai întîlnise pe femeia aceea, el negase, apoi recunoscuse, prudent, zăpăcit de interesul ei, și ea îi spusese că nu poartă corset și nu pusese așa ceva decît o singură dată, la șaisprezece ani, să vadă cum este.

Fotografiile oferite de memorie erau reci, ca orice fotografie, și carnea Ideii stăruia pe ele, ici-colo, ademenind sentimentul să încerce a se sătura cu ele rozînd și sfărîmînd în fălci osul grabnic gol. Cîntecul se transformă în mîrîit și în zgomot de fălci hulpave și cînd obosi să lupte lupta îmbătătoare și stearpă iritația lui Matei se agăță, spre a-l ajuta pe el să revină la suprafață, de presupunerea că Dora se va fi remăritat și era acum o ființă cu totul nouă, fericită. Nici nu-i putea dori altceva decît fericirea și în ultimul timp al legăturii lor o făcuse să sufere suferind și el din cauza aceasta. Se cădea însă ca fericirea pe care i-o dorea să i-o dea tot el, peste drepturile lui nu se putea trece atît de brutal și dacă se trecuse, pentru că nu numai ea era de vină, ci și părinții ei și fostul ei soț și prietenii și rudele și doamna Iliescu însăși, o întreagă conjurație înțeleasă să-l îndepărteze pe el din cale-i, să-l ducă departe, să-l ascundă de ea, și dacă totuși se trecuse îi dorea din inimă ca bărbatul pe care și-l alesese să fie un adevărat bărbat, în stare s-o înțeleagă și să o apere. Nu-l cunoștea, dar îl detestă, urî în el șiretenia și aroganța uzurpatorului, stupiditatea celui puternic, a cărui putere este însă iluzorie. Într-adevăr, de cîte ori, chiar în brațele lui,

Dora nu se va fi gîndind la el, de cîte ori, învinsă ca el acum de apelurile trecutului lor, nu va fi visînd să-l întîlnească, să i se arunce în braţe, să se topească în el (soarele ajunsese la amiază şi de aceea ultima comparaţie a lui Matei fusese oarecum culinară), să-l urmeze oricum, oriunde, oricît şi bărbatul acela nu ştia nimic din toate acestea, prea ocupat să muncească pentru a-i oferi ei securitatea şi satisfacţiile cu care-i era dator. Dora nu-i va fi spus nimic despre ei sau, chiar de-i va fi spus ceva, esenţialul era intransmisibil.

Matei îşi urma acum bine dispus drumul său, privind curios şi blajin în dreapta şi-n stînga. Îşi mai zise : Între mine şi el, stelele ar decide pentru mine — cel care le-am îmbrăţişat şi care le conţin, şi propria-i voce interioară îl ajunse obosită, sfîrşită, emisă cu silă parcă, poate fiindcă, socoti, triumful asupra adversarului său nu-l interesa, ori poate pentru că, socoti iarăşi, expia cu propria-i ofilire ofilirea icrbii.

Era obosit. Oboseala aceasta plătea acceptarea amintirilor, icşirea din fluxul viu al Ideilor şi al ritmului lor luminos. Cobora, smuls, sub suprafaţa însorită, în tăcere şi întuneric rece, rece, întunecos şi tăcut el însuşi, o umbră. Sentiment descompus din cauza înverşunării pe osul gol în propria sa caricatură, în sentimentalism ; descompus, Matei înainta în transparenţa albastră a amiezii ca o umbră, neliniştit că un cunoscut l-ar putea întîlni acum. Era un obiect interzis, nu trebuia să se apropie nimeni de el pentru a nu se ofili de ofilirea lui. Era sigur că şi trupul îi miroase rău, a descompunere. Creierul îi lucra încet, stins, descompus de oboseală. Sîngele vitalităţii lui îl părăsise, lăsînd în urmă noroi, o umbră noroioasă.

Îmi va trece însă, voi reveni la suprafaţă, căci noroiul nu este vocaţia mea, poate am şi început să revin, îşi repeta mişcînd picioarele din cauza oboselii şi căldurii greu de parcă ar fi urcat un deal noroios, frămîntînd în picioare noroiul sub ploaia înverşunată a razelor fierbinţi. Frămînta cu picioarele noroiul şi se gîndea că în drum spre casă va trece totuşi încă o dată prin piaţa Lahovary fiindcă era sigur că nici de data aceasta n-o va întîlni dar spera că dacă, cine ştie, o va întîlni, aceasta îl va ajuta să-şi domine oboseala. Era oricum o femeie frumoasă, un spectacol plăcut pe care n-avea de ce să-l refuze dacă întîmplător i s-ar fi oferit. Avea genunchi frumoşi, ca nişte pietre spălate de ape şi care cîndva

îi plăcuse să-i mîngîie, tari și fragili totodată, ca niște ouă. Și Magda fusese frumoasă, gentilă, și femeia care mergea în fața lui, pe Dionisie Lupu venind dinspre Xenopol, era și ea frumoasă, cu călcîiele mici și gleznele grațios războinice prelungind în sus picioare înalte, bine ciocănite, însă Dora era mai mult, ei îi datora că vedea în jurul său frumusețea. Vedea frumusețea în Dora, așa cum creștinii văd lumea în Dumnezeu.

— Lumea e plină de frumusețe, Dora, i se adresă urmărind cu privirea pe cea dinaintea lui, a cărei fustă se învolbura curată în mers, cînd cel care o privește este frumos, adică solidar cu sine însuși, imobil în mijlocul mișcării — și-și răspunse, împrumutînd iarăși glasul ei :

— Ai dreptate. În ce te privește, întreabă-te însă dacă nu ești, acum măcar, ipocrit — și-i arătă numai din ochi femeia din față.

Se turbură, tăcu, fu gata să se întoarcă din drum. Era atît de obosit încît continuă totuși să frămînte noroiul mai departe, în aceeași direcție, sub ploaia luminii fierbinți, și nu mai știa dacă, astfel, continuă să se ridice spre lumină, la suprafață, ori cade și mai adînc.

Știa în schimb că starea aceasta, mai devreme sau mai tîrziu, va lua sfîrșit, dar și că, datorită faptului că Dora era condiția lui, o va mai încerca de multe ori, pînă la sfîrșit, oricît se va apăra.

Era o certitudine, oricum, ceva solid de care să se prindă. Și se prinse și răsuflă mai ușurat.

Privi așadar cu bunăvoință pe tînăra doamnă care tocmai ieșea pe ușa blocului cu poalele îmbrăcate în plăci de travertin, din stînga lui. Avea ochi mari, albaștri, care la rîndu-le îl priviră surprinși și pe urmă, cînd traversă trotuarul din fața lui și sui în automobilul ce o aștepta, cu iritare. Mașina porni, Matei mai făcu un pas și abia atunci își spuse că aceea fusese Dora și savură, palid de necaz, distanța dintre ce se petrecea cu el și această femeie pe care prezența lui o enervase. Veșted, informă, își duse pe trotuarul murdar umbra care încerca să scape în sus urcîndu-se pe lăzile de pe trotuar, pe stîlpii electrici, spre umerii trecătorilor, pe ziduri. O muscă îl urmă cîtva timp, bîzîindu-i în jurul capului. Bestii galbene și roșii se azvîrleau mugind spre el, din spate și din față,

fluturîndu-şi coamele de scîntei, însă în ultimul moment ceva le devia salul, îl ocoleau şi se depărtau cuminţi pe şinele care luceau, paralele, printre pietrele cenuşiu-albăstrii ale străzii. Indispus, Matei reîncepu totuşi să răsufle uşor. Fusese un accident, o cunoştea prea bine, cine ştie la ce se gîndise văzîndu-l şi nu era de mirare să se fi gîndit la ceva neplăcut şi era chiar sigur că aşa se întîmplase pentru că o privise fără să o recunoască şi aceasta o va fi mirat şi supărat. Acum însă a înţeles de ce n-a salutat-o şi l-a absolvit şi se va gîndi toată ziua la el, la ei, complicînd lucruri vechi, întorcîndu-le pe toate părţile, răstălmăcindu-le, învinuindu-l şi iertîndu-l iar şi se întrebă al cui va fi fost automobilul ce i-o răpise, încotro o dusese. O urmări o vreme în gînd pe străzi fără fund, mărginite de case pe care timpul şi lumina le aureau preţios şi de arbori cu umbră bogată şi apoi depărtarea i-o ascunse, o pierdu. Era lume multă, încrucişîndu-se anonimă în toate direcţiile, zbătîndu-se, urcînd şi coborînd, toate feţele semănau între ele, o rumoare egală plutea pe deasupra spumei verzui a mulţimii pe care o brăzda — în drum spre casă.